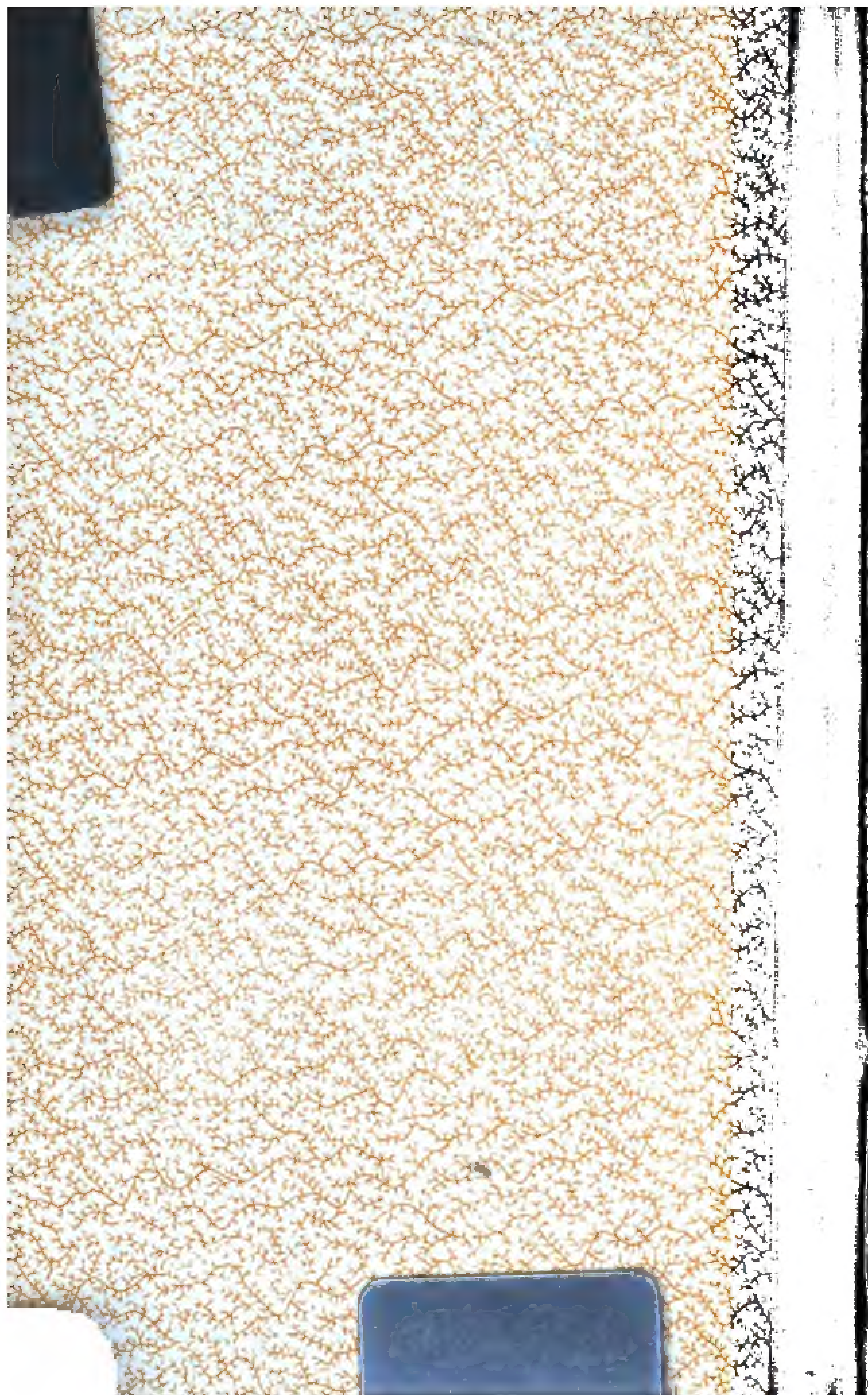
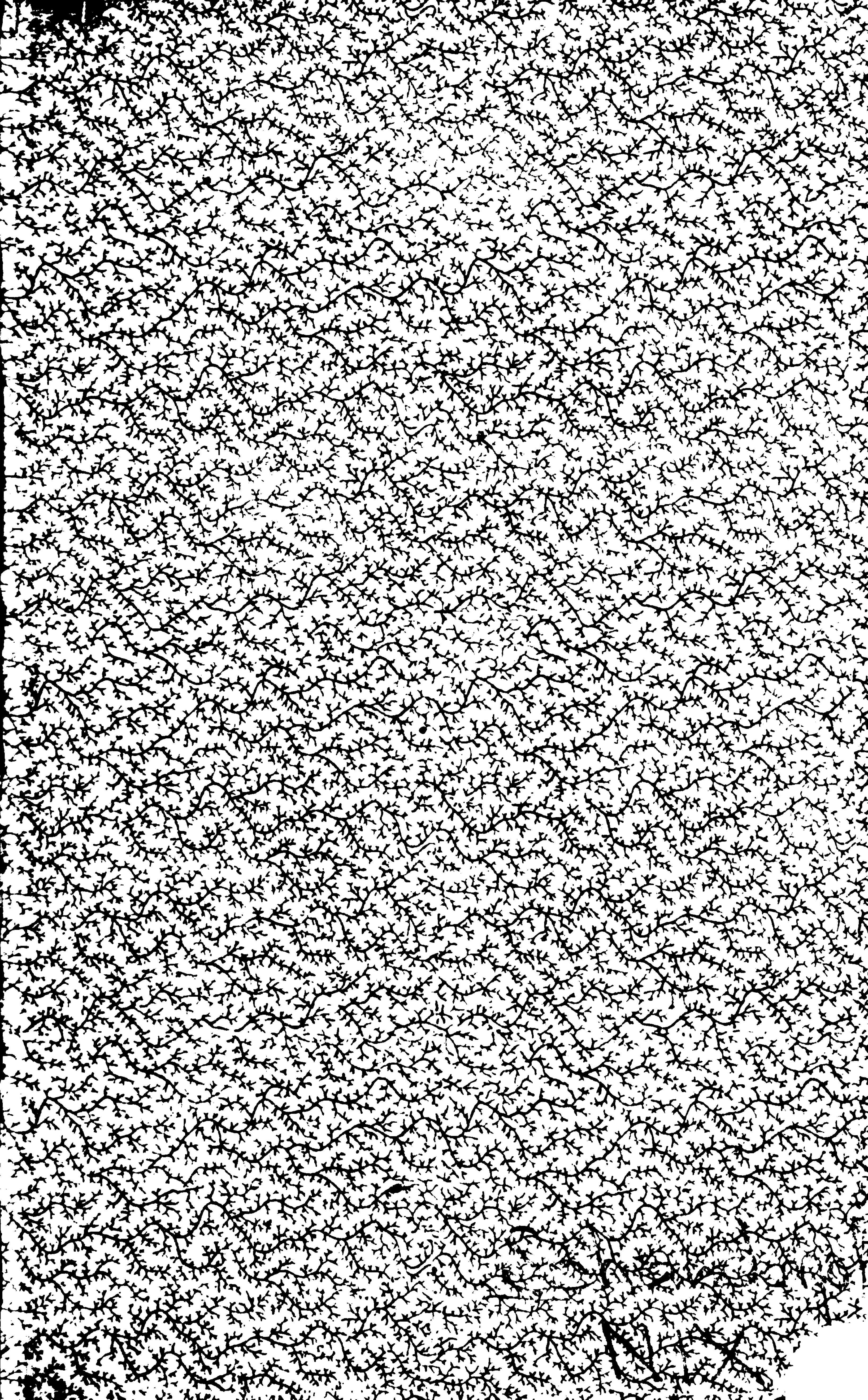

S. SCHANDORPH:

TI FORTÆLLINGER.

ANDET OPLAG.

1, Fiction (Danish).

S. SCHANDORPH.

TI FORTÆLLINGER.

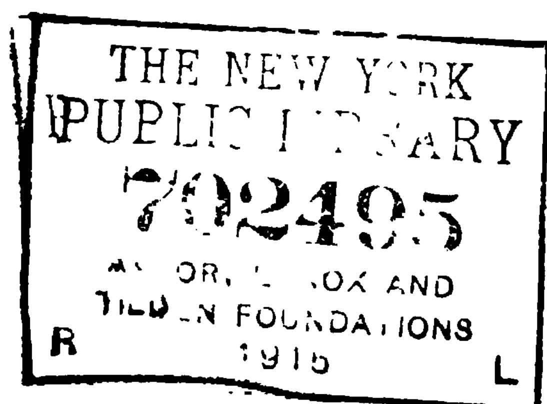
Mit sidste Skoleaar. — En exileret Students Hændelser. — Et Oprør. — En Enkestand. — To Matadorer. — Hvordan han fik hende. — En fattig Drengs Ungdomsæventyr. — I Gjæstgivergaarden. — Kagepigen — Et Levnedsløb fortalt paa Kirkegaarden.

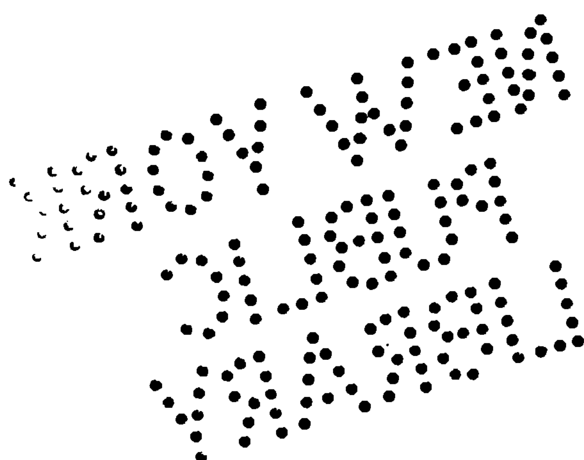
ANDET OPLAG.

KJØBENHAVN.

C. A. REITZELS FORLAG.

1891.

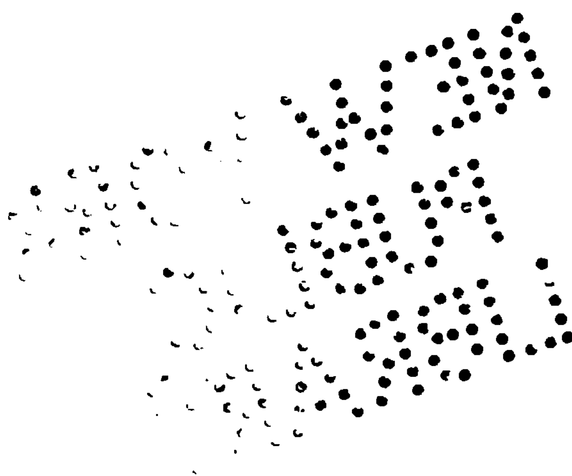

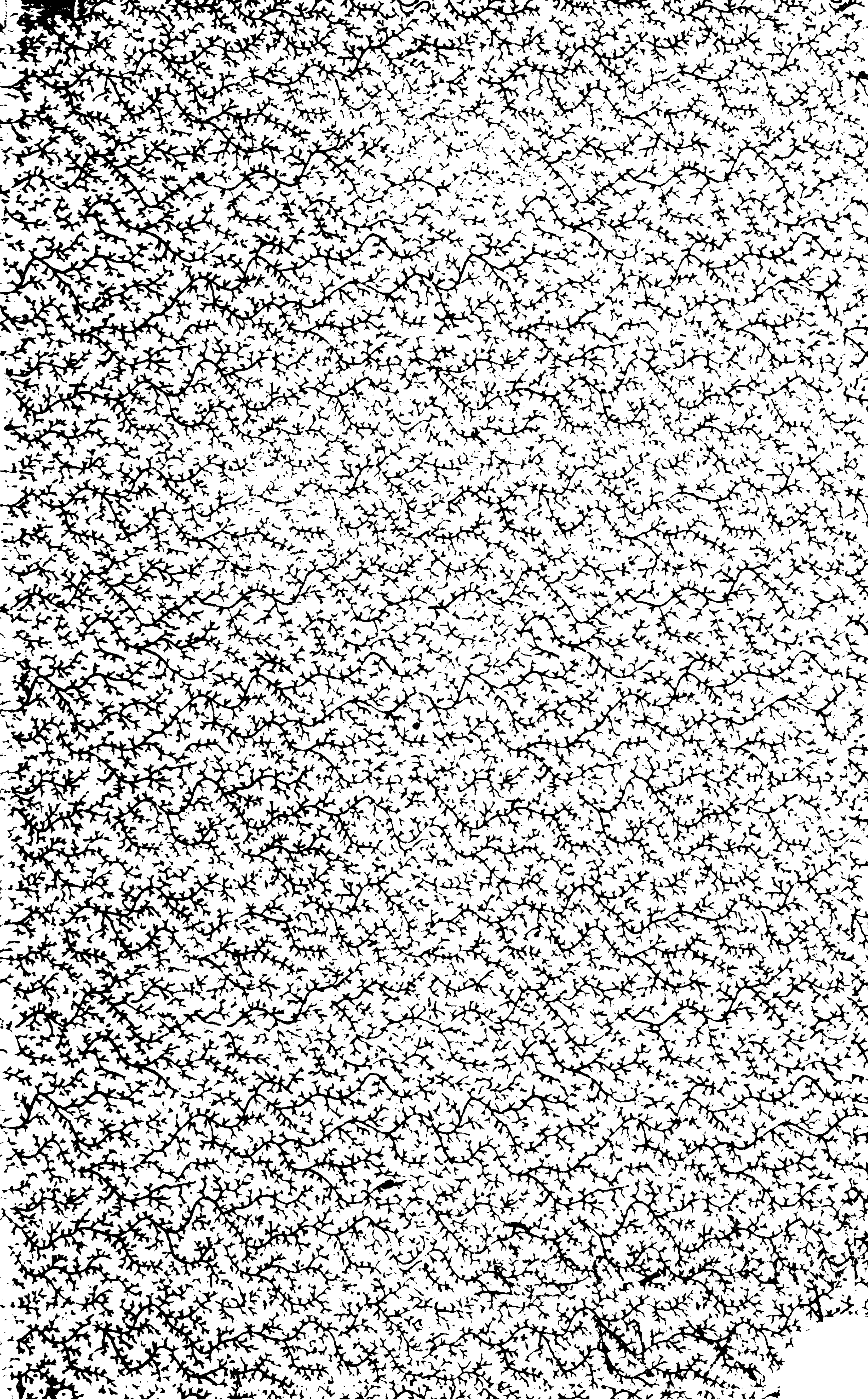

Kjøbenhavn. — Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri (F. Dreyer).

INDHOID.

Af ovennævnte Fortællinger udkom de fem første i Aaret 1876 under Titel: Fra Provinsen og de fem sidste i Aaret 1879 under Titel: Fem Fortællinger.

S. SCHANDORPH:

TI FORTÆLLINGER.

ANDET OPLAG.

— Tre Aar.

— Kan Du Spansk?

—Jeg har altid talt Dansk med min Fader og Spansk med min Moder.

— Kan Du tale noget Spansk for os? Det kunde more mig at høre, hvordan det lyder.

— Der er næppe nogen af de Tilstedeværende, der forstaar mig.»

— Aa hvad, det kan jo ikke gjøre Dig Noget.

— *Como aquel zopenco muestra una curiosidad importuna!* *) svarede den Fremmede.

— Hvad er det paa Dansk?

— Aa, det er omtrent: Deres Nysgjerrighed falder mig ingenlunde til Besvær.

— Naa saa vi er De's?

— Om Forladelse, paa Spansk bruger man ikke at sige «Du» saa hyppigt som paa Dansk.

Vi ærgrede os Alle tilligemed Spørgeren, akkurat ligesom Kjøbmanden og Farveren en Maanedstid senere. Vi havde en tydelig Fornemmelse af, at den Fyr ikke vilde passe ind i vor daglige Tummerumme. Der gik nogle Dage, ja vel nogle Uger, uden at Situationen forandredes. Henry Kold var stadig Gjenstand for irriterende Begloen og pirrelig Mistænksomhed. Til en yderligere Forargelse for os saâ vi snart, at han holdt Ridehest og aldrig mødte to Dage i den samme Dragt. Han var i Pension hos en gammel Embedsmandsenke, ganske alene, havde der to Værelser, og Rygtet gik, at hun fik 800 Rigsdaler for ham, hvad der i høj Grad forbitrede de stakkels Adjunkter, der maatte bøde paa deres uanstændige lille Gage ved at have Elever i Kost for 150—200 Daler, men saa var rigtignok ogsaa Kosten derefter. I Skolen var Henry Kold jævnt flink, særdeles stille og ordentlig, saa at ikke engang vor Rektor fik Anledning til at udøse sin sædvanlige voldsomme Ladning af Skjældsord imod ham. Men engang maatte det komme; det forundrede

*) Hvor den Tølper viser en nærgaaende Nysgjerrighed.

os kun, at det varede saa længe, inden det kom; og jeg selv var den uskyldige Anledning dertil.

Vi havde en af vore sædvanlige Latintimer med Rektor. Den lille, tykke, korthalsede Mand — med det røde Ansigt, indesluttet af et Par vældige „Fadermordere", med et sort Atlaskes Halsbind, saa stift og stramt, at det saâ ud, som om det pressede alt Blodet op i hans Ansigt, med Brillerne, der stadig gled ned ad Næsen, indtil den kartoffelagtige Klump, hvormed den endte, standsede dem i Farten, — steg med en mørk, uvejrsvarslende Mine op paa Kathedret. Han satte sig saa haardt i Stolen, at hele Stuen rystede ligesom Kong Inges Hal, da Stærkodder satte Ryggen mod en af Bjælkerne. Han aabnede Bogen med et stort Klask; det var Horats. Vi havde en Lektie for i „*Ars poetica.*"

— Møller! sagde Rektor. Begynd!

Jeg rejste mig og læste:

Et fortasse cupressum
scis simulare: qvid hoc, si fractis enatat exspes
navibus, ære dato qui pingitur? Amphora coepit
institui: currente rota cur urceus exit?

Jeg oversatte til Rektors Tilfredshed, som han blot tilkjendegav ved et Hm, naa! Saa kom Analysen og Forklaringerne; det gik ogsaa, indtil vi kom til det ulykkelige Ord: Amphora.

— Hvad er en Amphora? spurgte Rektor.

— En Lerkrukke til at gjemme Vin eller Olie i. En Vinamphora var smal og spids i Enden og laa ned; en Olieamphora havde en Fod og stod op.

— Hm, naa! Hvormange Hanke havde en Amphora?

— Den — ja — den havde én Hank.

Nu var Pokker løs. Rektors Kjæver begyndte at dirre; han tav et Øjeblik, som for at faa Tid til at beherske en voldsom Sindsbevægelse. Han samlede sig endelig til at tale, og jo længer han talte, jo arrigere blev han:

— Jeg erklærer herved i hele Klassens Paahør Møller for en samvittighedsløs og æreløs Person. Ikke at tale om, at enhver nogenlunde dannet Pottemagersvend véd, at en Amphora har to Hanke, saa er Møller en af dem, som nyder Legater af Skolen, og saa vèd han endda ikke, hvad en Amphora er! Et saadant Individuum betragter jeg som en Skurk. Jeg vil indstille til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, ikke alene, at Møller maa blive berøvet sine Stipendier, men at han, efter at være bleven korporlig revset ved Custos' Haand i hele Skolens Nærværelse, maa blive sparket ud af Skolen som en skiden Hund, og det vil ingenlunde forbavse mig, om han engang ender i Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset.

Denne Harangue gjorde ikke synderligt Indtryk paa Nogen i Klassen; det var den gode Mands sædvanlige saftige Stil, og Alle var saa vante til den Konfekt, der daglig serveredes os, at vi ikke engang havde Øje for det Komiske ved Sagen. Men Henry Kold hørte formodenlig Sligt for første Gang. Han saâ med Forbavselse paa Rektor, dernæst paa os Andre og specielt paa mig. Da Ingen forandrede en Mine, rettede hans store sorte Øjne sig atter mod Kathedret, og et let Smil spillede om hans smalle Læber. Rektor opdagede det, fôr rasende op fra Stolen, fnøs som en tirret Kat og udsendte til begge Sider en Slags Fraade, som jeg senere er bleven mindet om ved at se Lamaerne i den zoologiske Have spytte.

— Jeg synes, sandt for Herren, at Du griner, Din infame Æsel! sagde han til Kold.

— Er det mig, Professoren mener? spurgte denne med en tirrende høflig Rolighed.

Stolen paa Kathedret blev skudt tilbage med et vældigt Brag, Rektor fôr ned foran Kold med løftet Arm, men i et Nu sprang denne op paa Bænken, saâ aldeles rolig ned paa den rasende Mand og sagde:

— De kan ikke naa at ramme mig, Hr. Professor, det er heller ikke værd, at De prøver derpaa, det var jo

stygt, om der blev Slagsmaal i øverste Klasse, det var lidet *„gentlemanlike"*.

I den mest spændte Bestyrtelse havde hele Klassen rejst sig op. Det var ukjendt i Skolens Annaler, at Nogen havde vovet at rokke ved Rektors souveræne Herredømme. Denne selv stod aldeles stiv, rystende over hele Kroppen; han var næsten violet i Ansigtet og holdt sig ved Bordet for ikke at falde om. Hurtig sprang Kold ned ad Bænken, løb hen i Vinduet, hvor der stod en Vandkaraffe og Glas, skjænkede Glasset fuldt, kom tilbage, rakte Rektor det og sagde i den samme høflige Tone:

— Jeg var bange, Professoren fik ondt.

For første Gang i sit Liv var den despotiske Mand ydmyget. Han havde her truffet paa Noget, der laa saa langt uden for hans Forventning, der saa aldeles stred mod hans trediveaarige Erfaring som Pædagog, at han blev rent konfus. Han slugte Vandet i ét Drag uden at sige et Ord, gik op paa Kathedret, purrede sig lidt i Haaret, rettede paa Brillerne og fortsatte Examinationen med en ham aldeles udsædvanlig mat Rolighed. I nogen Tid viste han sig langt mere besindig, men tillige ordknap og tilbageholdende og holdt sig aldeles til det foreliggende Pensum.

Man forstaar let, at denne Scene gav Kold en særegen Anseelse i vore Øjne. I det paafølgende Frikvarter stimlede vi Alle sammen omkring ham og rettede bifaldende Ord til ham for hans heltemodige Opførsel, men han svarede undvigende og beskedent og sagde, at det Hele var jo en Bagatel. Dette behagede ingenlunde de andre Disciple. Den før omtalte Skolélærersøn sagde til mig, da vi fulgtes hjem fra Skolen, at Kold var en storsnudet Knægt, som holdt sig for god til at tale med os Andre, fordi han havde Raad til at holde Ridehest og gaa i fine Klæder. Resultatet var, at den samme Afstand vedblev at skille ham fra os Andre. Naar vi samledes til smaa Lystpartier eller Punschedrikning i Smutkroer, som vi havde rundt om hos Bønderne i Omegnen, var der aldrig Tale om at indbyde Kold, som af Skolelærersønnen var bleven døbt med Navnet „Slavehandleren". Som vi

har set, var han heller ikke synderlig yndet af Borgerskabet i Byen. Mødrene gav deres Døtre Ordre til ikke at staa ved Vinduet, naar han kom ridende, for at ikke saadan en rig Læmmel skulde sætte et stakkels Pigebarn Fluer i Hovedet, og dog var de ærgerlige over, at han slet ikke saa til Vinduerne eller gjorde noget Skridt for at blive bekjendt med «de pæne Familier».

Juleferien kom og gik. Enhver af os vidste paa en Prik, hvor alle hans Klassekammerater skulde hen, kun Henry Kolds Veje var os ubekjendte. Han saas ridende i Byens Gader paa den Tid, da vi Andre med Hurraraab og svingende Lommetørklæder kjørte afsted. Siden fik vi at vide, at han var redet bort et Par Dage efter Feriens Begyndelse, men hvorhen — det vidste Ingen. Nogle sagde endog, at han var taget afsted om Natten.

En Dag, da jeg kom ned til Middagsbordet i Huset, hvor jeg boede, saa min Vært, forhenværende Farver Ballerup, yderst betænkelig ud. Han var samme Dag kommen tilbage fra en Kjøbenhavnsrejse. Han spiste sin Grød i dyb Alvor, sukkede mellem hver Skefuld og den tilhørende Slurk Øl og sagde af og til betænkelig:

— Aa — ja —

— Jeg synes, Du er saa traurig, lille Fatter, sagde Madamen deltagende.

— Aa ja, jeg ærgrer mig over Noget, svarede han.

I Parenthes være det bemærket, at Ballerup tilbragte en stor Del af sin Tid med at ærgre sig over, hvad der ikke kom ham ved. Han havde jo intet Andet at bestille. Men derfor beroligede ogsaa hans Svar Madamen, som af lang Erfaring vidste, at hans Ærgrelser ikke havde stort at betyde. Imidlertid kunde Ballerup nok lide, at man spurgte ham ud, saa fik han Lejlighed til en Passiar og saa gik den Tid. Nu blev han misfornøjet over, at Ingen strax tog Notits af hans sidste Replik. Han vendte sig brat om til mig og sagde:

— Ungdommen — hum — ja, den Ungdom!

— Hvad mener De, Hr. Ballerup? spurgte jeg ham.

— Hvad jeg mener? Jeg mener sgu, at Ungdommen

nuomstunder er saa utyskeagtig, at man maa ræddes og forfærdes derover. Giv mig noget mere Øl, Trine!

— Har De gjort den Erfaring i Kjøbenhavn?

— Kjøbenhavn, det forbandede Hul! ja vel har jeg gjort min Erfaring i Kjøbenhavn. Hvem havde nu Ret, Trine, naar jeg paastod, at den lange sorthaarede Dreng — Slavehandleren, som de kalder ham — var en Døgenigt af første Skuffe? Hvad, Trine?

— Ja men, lille Fatter, svarede Madamen, — det har jeg jo aldrig sagt noget imod.

— Ikke det? Ja, ja, det er ogsaa det Samme, men det er, min Salighed, mig, der faar Ret alligevel.

Efter denne særdeles logiske Slutning spurgte jeg:

— Har De set Kold i Kjøbenhavn?

— Det er underligt, Møller, at De, som Deres Forældre koster Lærdom paa, kan spørge saa enfoldig. Jeg kommer jo lige fra Kjøbenhavn, hvor jeg har været i otte Dage, hvor skulde jeg saa ellers have set Flaben?

— De kunde jo have set ham paa Vejen dertil, i Roskilde for Exempel.»

— Saa, kunde jeg det? I Roskilde? Ja, det er sandt, det kunde jeg da endelig ogsaa. Men jeg har slet ikke set ham i Roskilde, heller ikke i Ringsted eller i Næstved. Jeg har set ham spasere paa Volden en Aftenstund med en voxen Dame under Armen; de hviskede og tiskede, vrøvlede og sludrede, og tilsidst kyssede han hende minsæl.

— Ih, Du Frelserens! udbrød Madam Ballerup, og slog Hænderne mod sine Laar.

— Der kan Du selv se, Trine, sagde Farveren triumferende, — faar jeg ikke immer væk Ret? Og hvad der er det Værste ved det Hele, jeg kjendte Fruentimmeret, jeg havde set hende før; men det er mig ikke muligt at huske, hvor jeg skal føre hende hen. Det blev jeg nu strax saa ærgerlig over, at jeg ikke fik set, hvor de blev af; for jeg gik og grundede over, hvad det dog kunde være for En, det Pigebarn. Ja, kjære Møller, naar De om en tre Fjerdingsaarstid kommer til Kjøbenhavn, saa tag Dem for Guds Skyld i Agt for det hvide Bentøj med

Snørestøvlerne. Ellers faaer Deres Forældre kun Tort og Spe af Dem, i Stedet for Ære og Glæde.

Da Middagsmaaltidet var endt, ilede jeg strax ud i Byen og fortalte dem af mine Kammerater, som jeg traf paa, hvad Farveren havde berettet om Henry Kold.

Da vi om Eftermiddagen saâ ham paa Skolen, stak vi igjen Hovederne sammen, og Skolelærersønnen rømmede sig højt, da jeg spurgte Kold:

— Hvor har Du været henne i Ferien?

Kold kastede et hurtigt Blik omkring sig og svarede roligt:

— I Kjøbenhavn og Omegn.

— Moppe maa ikke gaa med Perle paa Volden, sagde Skolelærersønnen.

Kold sagde ikke et Ord, men maalte den sidste Taler med en Mine, som ikke gjorde denne ganske hyggelig tilmode. Da Skoletiden var til Ende Klokken fem om Eftermiddagen, og jeg gik ned ad den med Tranlygter døsig belyste Gade, mærkede jeg, at en Haand slog mig paa Skulderen. Jeg vendte mig om. Det var Henry.

— Maa jeg ikke gaa med op paa dit Værelse, Møller? sagde han, jeg vilde gjerne tale et Par Ord med Dig.

Jeg blev overmaade forbavset og ikke synderlig glad. Denne underlige Discipels ejendommelige Adfærd havde indgydt mig saa vel som hans øvrige Kammerater en vis Ængstelse. Et Menneske, der aldrig giver sig hen, som stadig holder Folk fra Livet, tiltaler mindst unge Drenge. Men der var intet Andet at gjøre end at sige: Vær saa god.

Vi gik da sammen op ad den stejle, smalle Trappe, der førte op til det Kvistværelse, jeg beboede. Der saâ alt Andet end elegant ud. Møblementet bestod af et Bord, hvis engang grønmalede Plade rigelig var spækket med Blækklatter. Sko og Støvler faldt over hinanden midt paa Gulvet. Paa Sengen laa Bøger og en Krøbling af en Pibe, sammensat af Stykker, der stod i Misforhold til hverandre, fordi de i sin Tid hver havde hørt til sin Pibe. Jeg rensede Sengen for disse Sager og bød, ikke uden en Forlegenhed, der maatte være vel kjendelig, Kold den anstæn-

digste af de to rokkende Stole, hvis Sæder hvert Øjeblik truede med at glide bort under den Siddende. Kold satte sig, saâ mig stift ind i Øjnene og sagde:

— Har Du været i Kjøbenhavn i Julen og set mig der?

— Nej.

— Hvad mente da dit Ansigt, da Du spurgte mig om, hvor jeg havde været, og hvad skulde den importune Plebejers Vittighed sige?

Jeg var uvis, om jeg skulde vise mig smigret ved, at denne unge Fyr, hvem vor Misundelse netop gav et vist Relief, nu paa en Maade nærmede sig til mig, eller om jeg skulde give den Fornærmede, der ikke vilde finde sig i det begyndte inkvisitoriske Forhør. Jeg svarede tøvende:

— Jeg véd s'gu ikke, hvad mit Ansigt mente.

— Møller, jeg antager Dig for at være et voxent Menneske, en Gentleman med Æresfølelse, og ikke for en Dreng.

— Det skulde jeg haabe, svarede jeg, idet jeg kastede med Nakken.

— Bien! sagde Kold, — jeg beder Dig da som saadan — det vil sige som voxent Menneske og som Gentleman, ikke at komme med Hentydninger til, hvad Du mulig kunde have set. Du vilde derved kompromittere ikke alene mig, men en Person, der er mig uendelig dyrebar.

Dette Kavallersprog imponerede mig; det lignede den Stil, hvori de ridderlige Elskere udtrykte sig i de franske Komedier, som jeg havde læst. Jeg skammede mig over at have løbet om med Farverens Sladder og fortalte Kold det Hele.

— Hm, sagde han, — det er fatalt. Netop heri Byen maatte Ingen vide det. Hun er her fra Egnen; men hvem hun er, véd jeg ikke, kun det véd jeg, hun skal og maa blive min. Kun Saameget tør jeg sige Dig, Møller, men nu stoler jeg paa Dig.

— Det kan Du, svarede jeg med den dybeste Alvor. Kold tog mod min fremrakte Haand gav den et kraftigt Dask, derpaa et Tryk, sagde Farvel og gik.

II.

Jeg spaserede længe op og ned i mit lille Værelse; jeg syntes, at jeg havde oplevet noget overordentlig Interessant. Kold havde en Kjærlighedsforbindelse, hvilken lyksalig Skolediscipel! Noget Saadant kunde altsaa finde Sted i Virkeligheden! Ogsaa jeg havde jo sværmet erotisk mange Gange, men vel at mærke paa Distance. Paa Skoleballerne bankede mit Hjerte hvert Aar for en forskjellig Madonna, men det var en Erotik, der var fornøjet med et Smil, en let Berøring af Gjenstandens hvide Kjole, en nedfalden Blomst af en Balkrans.

Jeg forestillede mig rigtignok adskillige andre Situationer, men det blev ved Fantasierne. Jeg tilbad en saadan Gjenstand, som Dante sin Beatrice; og i halvvaagne Drømme, naar jeg, efterat have slukket Lyset, lukkede mine Øjne om Aftenen, fløj jeg med Armen om hendes Liv mellem Jord og Himmel, som Zefyr med Psyche. Jeg kjendte ogsaa erotiske Rørelser af en mere realistisk Art. En fuldbarmet Opvartningspige paa Byens Gjæstgiversted, hvor vi af og til listede os ind for at drikke Toddy, som vi fik ondt af, og for at spille Billard, som vi ikke kunde spille, var den Art Erotiks Gjenstand. Med Hensyn til hende gik mine Ønsker ud paa at tage hende om den alt Andet end smækre Taille og give hende et solidt Bondekys paa de pæonrøde Læber, men det blev ved Ønskerne, ikke engang en Romtoddy kunde give mig Mod til at gjøre et tilnærmelsesvist Forsøg paa at realisere dem. Jeg vilde saa uendelig gjerne, men jeg turde ikke. Kold havde turdet, han havde virkelig en elsket Gjenstand, kunde slynge sin Arm om en smækker Lilievaand (jeg følte et elektrisk Stød ved Tanken) kunde — o store Guder — kysse hende! (jeg satte mig paa Sengen i en salig hendaanende Tilstand.)

Som det vil ses af alt det Fortalte, var Kold langt fra at være aaben; hans Meddelelse var en Beregning fra hans Side, og han havde heller ikke regnet fejl. Jeg betragtede det som en Æressag for mig, saa vidt det stod

til mig, at værne ham for Kammeraternes spidse Hentydninger. Saa snart jeg fandt Anledning dertil, berettede jeg, at den hele Historie med Damen paa Volden var noget Vaas, fremkommen ved et Fejlsyn af den dumme Filister Ballerup. Mellem Kold og mig udviklede der sig et Slags Venskabsforhold, ikke meget intimt, men dog saaledes, at han bød mig af sine gode Cigarer, naar vi mødtes — han ridende og jeg spaserende — paa Vejene om Byen, og at han paa Skolen af og til henvendte Ordet til mig, hvorover mit Forhold til de andre Kammerater kølnedes. De sagde, at jeg «sleskede» for «Slavehandleren», og spurgte, om jeg ikke snart kunde faa lavet en Moustache istand, om jeg var bleven Sancho Pansa hos den nye Don Quijote og Andet deslige. Engang brast min Taalmodighed i Anledning af en saadan Stikpille af Skolelærersønnen; jeg sagde til ham: Jeg vil heller omgaas med en Gentleman end med Rødder.

Denne Ytring vakte et Skrig af Harme, hele Klassen styrtede med løftede knyttede Næver hen imod mig. Kold sprang til, ragede, saa at sige, et Par til Side med en saadan Kraft, at de faldt og rev et Par Andre om med, men Kold lo og lod, som om det Hele var Spøg, og man fandt det ogsaa klogest at optage det som saadan.

Det var Dagen før Skoleballet, denne vigtige Begivenhed i vort ensformige Liv. Jeg havde beredt mig dertil med Alvor og Grundighed. Min Faders omsyede Livkjole havde jeg faaet smykket med skarlagenrødt Silkefor for Hænderne, jeg havde faaet den ene af mine to Manchetskjorter stivet for 8 Skilling hos Byens bedste Vaskerkone, jeg havde i et Par Dage arbejdet paa at faa et Par splinternye Glacéhandsker knappede, før det lykkedes mig. Byens Barber, der tillige var Ringer ved Kirken, havde klippet og pommadiseret mit noget struttende Haar, ja, jeg havde faaet Lov hjemmefra til for første Gang i mit Liv at bestille et Par «Lakerede» hos Skomageren. Vi havde fri om Eftermiddagen, og jeg begav mig op

paa Skolen, hvor jeg som Medlem af Festkomiteen skulde være med til at smykke Solennitetssalen med danebrogsfarvede Draperier. Under denne Bestilling fik Komiteen Lov til at disponere over Skolens Kustos. Jeg gik for at hente ham, da han skulde hjælpe os med at hænge Baggrundsdraperiet op, og passerede i den Anledning den Del af Gaarden, hvortil nogle af Rektorlejlighedens Vinduer vendte ud. Tilfældigvis faldt mine Øjne paa et Stykke Papir, der flagrede for Vinden, jeg fangede det halv mekanisk og stak det i Lommen, og da jeg kom op til Lyset i Salen, vilde jeg til at læse det, uden at vente at se Andet end en Sygeanmeldese for en af Drengene. Men hvor blev jeg da ikke forbavset ved at læse (Noget af det var afrevet):

«. . . . og da De sagde mig, hvor De havde hjemme, og at De om faa Maaneder tog Ophold der, har jeg gjort et Skridt, der maa overbevise Dem om, at De er den Magt, der raader over mig. Jeg har faaet min herværende Værge til at lade mig ende min Skoletid i H—; der skulle vi ses . . .»

Et Kjærlighedsbrev! En bekjendt Haandskrift . . . Henry Kolds! Hvordan var dette Brev kommet her?

Jeg glemte rent mit vigtige Komitéhværv og fløj lige op til Kolds Bopæl, hvor jeg heldigvis traf ham. Pustende og blæsende kom jeg og rakte ham, uden at sige et Ord, det gaadefulde Stykke Papir.

Han skiftede Farve, idet han læste, og da han var færdig, knugede han Papiret i Haanden og sagde med lynende Øjne til mig:

— Hvor har Du faaet fat paa det Brev?

Jeg fortalte ham det. Han fôr tilbage af Overraskelse og udbrød, idet han slog sig for Panden:

— Forræderi! Skjændigt Spioneri — eller maaske noget Værre. Ikke et Ord derom — hører Du, Møller!

Jeg gik, i Stilhed undrende mig over det Hele.

Balaftenen kom. Alt var arrangeret paa festligste Maade; den halvfedtede Solennitetssal, der til daglig Brug var Lokale for Sangundervisningen, saâ ret net ud.

Paa det med Granfestons prydede Orkester sad Egnens Musikkorps ligefra den tykke gemytlige Kontrabassist, der bogstavelig arbejdede for Brødet i sit Ansigts Sved, til den melankolske Klarinetblæser, hvis hele Ansigt, under Udøvelsen af hans Kunst, syntes at rette sig tilspidset ud mod Mundstykket, — det saâ ud som hans Øren endog var med til at blæse. Byens og Omegnens fejrede Skjønheder stod opstillede «en haie» paa den ene Side, paa den anden stod Herrerne — de ældste Disciple kjoleklædte, de mindre i Trøje, tildels med hvide Bomuldshandsker spejdende efter de halvvoxne Piger, der skjultes af de voxne Damers brusende Nederdele. Endnu stod man og tog Maal af hverandre, da Døren gik op, og en ganske ung Pige i elegant Baldragt, med dejlig blond kruset Haar, viste sig. Hun tiltrak sig Alles Blik ved sin Skjønhed: Øjnene, der var mørkeblaa, havde en Dybde som Havet en klar Efteraarsdag. Ansigtet var, uden at have de regelmæssige Skjønhedslinier, frapperende ved den rene, sunde Hudfarve, og hele hendes Maade at bevæge sig paa var vore provinsielle Baldronningers saa overlegen, at vor Række instinktmæssig trak sig længere tilbage mod Væggen, da hun nærmede sig den, uagtet det Rum, der adskilte de Dansende af begge Kjøn var tilstrækkeligt til, at et Par Vogne kunde kjøre der. «Hvem er det?» hviskedes der. Et foreløbigt Svar gav hendes Ledsagerskes Nærværelse; det var den gamle Frøken, der bestyrede Rektorens Hus; den unge Dame maatte altsaa være Gjæst hos Rektor. Vi saâ de tilstedeværende Overlærere og Adjunkter ile hen og hilse paa hende. De teede sig, som om de stedtes til Kur, ja den lange tynde Mathematiklærer skød sig fra det ene Hjørne af Salen som en Diagonal i Kræfternes Parallelogram hen imod hende og bukkede saa regelmæssig og dybt, at hans Krop dannede en ret Vinkel.

— Det er lige godt Professorens Datter, der er kommen fra Kjøbenhavn, sagde Kustos, der passerede forbi i sort Frakke og hvidt Halsbind; han skulde op og pirre i et af Lampetternes Stearinlys, der fløl.

Rigtig! Vi vidste Alle, at Rektor, som i mange Aar

havde været Enkemand, kun havde en eneste Datter, som siden sin Barndom var bleven opdragen i Kjøbenhavn. Vi kjendte hende ikke, thi hun kom ikke hjem i Ferierne, Faderen tog altid ind til hende. Nu gloede vi end mere paa hende og undrede os over, at den lille tykke Bulbider havde en saa dejlig Skat; men Respekten for Faderen forhindrede enhver Discipel fra at tænke pas at engagere hende. Kustos's Oplysning gjorde samme Virkning, som om hun havde havt paa sin Ryg et: *Noli me tangere.* Da Ballet begyndte, saâ vi, at hun var engageret af en Dragonlieutenant af Nabokjøbstadens Garnison, som flere Gange ved lignende Lejligheder havde vakt vor Indignation, saa vi i indædt Harme havde slaaet Knips i Lommen ad ham, naar han stak os, Festens egentlige Herrer, ud hos Ballets Skjønheder. Ved denne Lejlighed var der imidlertid ikke Tale om noget Saadant. Enhver af os vilde, som sagt, have generet sig for at engagere vor Rektors Datter: en Del af den Frygt, vi nærede for Faderen, gik over paa Datteren, og snart fik hun ogsaa sin Del af den Uvillie, som vor Tyran var Gjenstand for. Han havde naat paa en vis Maade at bringe os under Aaget ved sin kommandersergentagtige Disciplin, men Heloter er altid i Hjertet oprørsksindede. Kunde vi faa Lejlighed til at chikanere ham ved Smaating, gjorde vi det troligt, f. Ex. ved at bestrø Skolens Korridorer med Nøddeskaller, hvis Knagen under Fødderne kunne bringe den nervøsirritable Mand til Raseri, eller ved at fyre i Kakkelovnen, saa at Stuen var som en Bagerovn, naar han skulde læse, hvad der ligeledes var ham modbydeligt og skaffede ham Hovedpine.

Den unge Frøken havde alle Udsigter til at blive Ballets Dronning; hun dansede som en Sylfide, hun var jo oplært af en Solodanser ved det kongelige Theater. Hun var — det kunde vi se paa den Maade, hvorpaa hun samtalede med sin Kavaller — livlig og ugenert, havde en egen sonor Latter, der klang gjennem Salen som en Sølvklokke. Os oversaâ hun aldeles, hun var omgiven af «Lieutenanter og Studenter og deslige Folk af Stand,» vi vare for hende «snavsede Buxemænd».

Da den første Dans var færdig, gik der en mørk Sammensværgelsesstemning gjennem øverste Klasses Disciple. Som sædvanlig stak vi Hovederne sammen i en Krog.

— Lad det være en fast Aftale, sagde Skolelærersønnen, — at ingen af øverste Klasse engagerer «Tærskerens» (Rektors Øgenavn) Datter eller inklinerer for hende.

Vi gik Alle ind derpaa med et Nik, ledsaget af en mørk Alvorsmine. Det var et Knips i Lommen, thi hvad brød hun sig om det? Men vi fandt, at Noget burde der gjøres, og saa gjorde vi, hvad vi kunde. Under Dansen holdt vi trolig vort Løfte. Skolelærersønnen gjorde endog Mere, thi hver Gang han kom i Nærheden af «Frøken Tærsker», som hun nu var bleven døbt i vor Skolejargon, stak han Næsen i Vejret og fnøs paa en Maade, der mindede om en Tjenestepige, naar hun er rigtig impertinent. Anden Dans var forbi, og Enhver stod med sin Dame langs Væggene og konverserede efter bedste Evne. Min Dame havde imidlertid forladt mig for med sin Moder at gaa ind i et Sideværelse og faa bødet paa den Skade, som et Par ubehændige Støvlehæle havde foraarsaaget i hendes klare Kjoleslæb. Jeg huskede nu først paa, at jeg ikke havde set Henry Kold paa Ballet, og vor Sammenkomst Dagen forud randt mig ihu. Men i samme Øjeblik ser jeg ham træde ind ad Hovedindgangsdøren, i en moderne og flot sort Dragt, med sin sammenslaaede Hat under Armen. Han gik frem til Midten af Salen og undlod ikke at vække hel Del Hvisken blandt de Omkringstaaende.

— Hvem er det? spurgte Dragonlieutenanten sin nuværende Dame, en Datter af Byfogden i Byen.

— Aa, det er en Skolediscipel, svarede hun overlegent, — han er nok fra Manila; der er spansk Blod i ham. Synes Lieutenanten ikke, at han har en vel flot Optræden for en Skoledreng.

— Aa jo, men det er virkelig en ret kjøn Fyr, ikke saadan en Gravso som de Andre.

Frøkenen lo umaadelig, og Lieutenanten sekonderede hende trolig.

— Alle Lieutenanter er nogle Flabe, tænkte jeg, men jeg vogtede mig vel for at sige Noget.

I samme Øjeblik kom Kold hen til mig. Der var et spændt Udtryk i hans Ansigt.

— Hvem er den Dame, der staar henne ved Orkestret, omringet af den Sværm Herrer?»

— Det er Rek . . . Mere fik jeg ikke sagt, thi den hende omgivende Sværm skiltes just ad, og Kold styrede lige hen imod hende. Jeg søgte at naa ham og faa ham sagt Besked om den mellem os sluttede Sammensværgelse, men jeg blev istedet derfor Vidne til en højst overraskende Scene.

Rektor i egen høje Person, der havde staaet ved den modsatte Ende af Orkestret, fôr med en usædvanlig Hurtighed over Gulvet, naaede Kold, just som jeg vilde til at tiltale ham, og sagde med dæmpet Stemme, men dog højt nok til, at jeg kunde høre det.

— Du danser ikke med den Dame, hører Du!

— Hr. Professor, svarede Kold og traadte et Skridt tilbage — hvad mener De? Jeg forstaar Dem ikke.

— Jeg har din impertinente Opførsel og dine lapsede Manerer i venlig Erindring, kan Du tro. Jeg tillader ikke, at et sligt Subjekt danser med min Datter.

— Deres Datter! udbrød Kold, men tog sig strax i det og saâ paa Rektor, idet han sagde:

— De kommer til at fortryde det, Hr. Professor.

— Hold Mund! sagde Rektor.

— Det er Deres Lykke, at jeg hader Skandale, sagde Kold og trak sig bukkende tilbage. Jeg kunde se paa Rektor, at han kæmpede med en voldsom Paroxysme. Aarerne svulmede i hans Tindinger, han gik tilbage og støttede sig op til Orkestret; hans Kjæver var i en permanent Dirren. Ingen uden jeg havde hørt Replikvexlingen mellem ham og Kold, der havde trukket sig tilbage i en Vinduesfordybning. Da saâ jeg, at hans og den unge Dames Øjne mødtes. Hun rødmede helt ned over den hvide Hals. Kolds Ansigt havde et alvorligt og bekymret Udtryk.

Min Nysgjerrighed var pirret, og jeg koncentrerede

min Observation paa de tre Medspillende i dette gaadefulde Drama. Da Rektor havde samlet sig, gik han over til sin Datter. Jeg listede mig saa snildt som muligt hen i Nærheden af dem. Jeg hørte Rektor sige:

— Du maa ikke danse med den sorthaarede store Dreng.

— Hvem! sagde den unge Pige og skiftede Farve flere Gange.

— Han der henne i Vinduesfordybningen. Det er et umoralsk Individ, uden Agtelse for Skolens Love og Disciplin, der vækker almindelig Forargelse. Med det Første skal han afstraffes exemplarisk.

— Naa, sagde Frøkenen med en Rolighed, der aabenbart var tilkæmpet.

Kold havde af og til havt Øjnene henvendt paa, hvad der foregik i vort Hjørne. Da Rektor havde forladt sin Datter, svævede et Øjeblik det mig fra flere Lejligheder bekjendte spottende Smil om hans Mund, i et Nu var han henne ved os, bukkede for Damen og sagde derpaa:

— Turde jeg udbede mig næste Dans af Frøkenen?

Hun løftede ikke Øjnene op, men sagde med skjælvende og sagte Stemme:

— Jeg er engageret for hele Aftenen.

— Ah, — det er fatalt, sagde Kold i en Tone, der lød saa skærende og kold, at det formelig gjorde ondt i mig. Rektor saâ jeg ikke i Salen; han var sagtens gaaet ind i et af de andre Værelser.

Dansen begyndte igjen. Kold havde i en Fart faaet engageret en lille væver Skovriderdatter; under Latter og Samtale fløj de afsted igjennem Salen. Kold var en ypperlig Danser. Der var Aplomp og dog tillige Lethed og Gratie i hans Bevægelser. Man kunde se, at Dansen var et Udtryk for noget Sjæleligt hos ham. Der gik en Mumlen af ufrivillig Beundring gjennem Rækkerne, Damerne inklinerede for ham, han var ikke af Gulvet. Men der var under hele Dandsen noget Vildt i hans Ansigt og i den Maade, hvorpaa han fæstede Øjet paa sin Dame, der ligesom tvang hende til at fordybe sit Øje i hans.

Det var mig uhyggeligt at se paa. Det var, som om hans Dame maatte give sig hen til ham, deres Ansigter nærmede sig hinanden. Det saâ tidt ud, som om hendes Hoved var ved at synke ned paa hans Skulder. Men da tredie Dans var forbi, og han formelig ikke havde været af Gulvet, forlod han Salen og kom ikke mere ind. Jeg saâ efter Rektorens Datter. Hun var næsten den Eneste, han ikke havde danset med. Hun sad og bed i sin Vifte; hvis jeg ikke tog fejl, kæmpede hun med Graaden.

Nu, da Kold var borte, brød Forargelsen løs blandt de gamle Damer, der var tilstede i Egenskab af Mødre eller Dueña'er. Jeg havde gjort mig til Observator af Profession den Aften og tænkte slet ikke paa at danse.

Jeg hørte Ytringer som disse:

— Amalie, Du maa, ved Gud, ikke danse med denne Vestindianer eller hvad han er. Det er dog ækelt, som han danser . . . . eller: — Thora, vær noget tilbageholdende mod den sorthaarede Herre, han er noget pressende . . . fremdeles: — Betty maa sige til ham, Spanieren, at Betty er engageret, naar han vil engagere Betty.

Den Sidste var naturligvis ingen Moder, men en gammel Gouvernante.

Imidlertid, den lille Episode glemtes, da Kold ikke viste sig mere. Ballet gik sin Gang, om just ikke for mit Vedkommende; thi jeg var saa optaget af, hvad jeg havde set og hørt, at jeg slet ikke valgte mig nogen Beatrice som Gjenstand for min «amore dantesco.» Da Klokken var to, vinkede Rektor med en Kongemine ad Musikanterne, en Fanfare blæstes, og Ballet var endt.

Indsvøbt i en gammel Chenille, med en lodden Hue trykket ned i Øjnene, vandrede jeg hjemad gjennem den bælgmørke Gade. Det var Tøsne; den faldt i store vaade Klatter og piskede mig i Ansigtet. Jeg maatte formelig med Møje skyde mig frem mod Vinden. Som jeg var ved at stikke Nøglen i forhenværende Farver Ballerups Gadedør, opdagede jeg en Person, der gik frem og tilbage foran Huset. Da han nærmede sig mig, saâ jeg, at

han var barhovedet, og at et langt Haar flagrede vildt for Vinden.

— Det er mig, Møller, sagde Kolds Stemme.

— Men min Gud, hvad gjør Du her?

— Hør, Møller, hun er troløs, hun er pjaltet som alle de Andre. Nu forstaar jeg Historien med Brevet. Jeg har gjemt som en Helligdom de faa Billetter, hun i sin Tid sendte mig efter vort første Møde ifjor Forsommer i Kirsebærgangen ved Volden. Jeg havde set hende engang ved en Koncert i Kjøbenhavn. Du — der løb en sprudlende Strøm gjennem mit Væsen, om mit Hoved suste en Luftning fra min tropiske Fødeø! Hun forstod mig, da jeg efter Koncerten sneg mig hen til hende, medens hendes Ledsagerske havde travlt med Tøjet; hun svarede paa det Haandtryk, som jeg listede mig til at give hende. Jeg fulgte Droschken, som de kjørte hjem i, i rasende Løb. Hun boede ved Nørrevold; jeg mødte hende paa hendes Spasereture, gav hende hemmelige Tegn. Hun forstod dem, og en Aften i Skumringen talte vi første Gang sammen og siden mange Gange. Disse Sommeraftener, krydrede af Jasminluft, medens Buskene hvælvede sig over os, var for mig som en Gudstjeneste. Du véd ikke, hvad disse Møder var for mig, Møller. Her i Landet er I saa underlig tilbage, saa barnagtige — jeg véd ikke selv. Jeg havde inden den Tid en vis Erfaring i Ting, som I kun snakker om, men med hende følte jeg, at Kjærligheden er, hvad de gamle spanske Romancer synger om, som min Moder sang mig i Søvn ved.

— Du er vist Digter, Kold, sagde jeg beundrende.

— Aa — Digter! — I med jert Digterpjank! — hvem tænker paa at gjøre Vers, naar man er gjennemglødet, som jeg har været det. Hør videre, Møller. Jeg kunde ikke faa hende til at sige mig sit Familienavn. Det havde været mig den letteste Sag af Verden at faa det at vide, men jeg er en ridderlig Elsker; jeg vilde ikke handle mod hendes Forbud. Hun betroede mig kun, at hun var her fra Byen, og at hun tog hertil for at blive her førstkommende Vinter. Da var det, at jeg skrev det Brev, som Du fandt i Skolegaarden. Jeg mødte hende en Aften

med Dueñaen, men jeg fik snildelig stukket hende det i Haanden. Om man har anet eller opdaget Noget, ved jeg ikke, men hun var siden den Tid altid ledsaget af det halvgamle Fruentimmer, naar hun spaserede. Jeg fik det lavet saaledes, at jeg kom til at gaa i Skole her — og nu — nu forskyder hun mig. Jeg opdager, at hun er en Datter af den gamle Grobian. Møller — jeg tror — jeg tror, jeg tager Livet af mig!

Skjønt jeg fandt, at en saadan Ende paa Historien vilde være fuldkommen korrekt efter Alt, hvad jeg havde læst og efter min i Kraft deraf dannede Theori om Sligt, syntes jeg dog, at jeg som Ven burde fraraade Kold en slig blodig Beslutning. Blandingen af Barnagtighed og Mandighed i Kolds hele Færd havde jeg naturligvis ikke Øje for, thi i Forhold til mig var han jo en fuldstøbt Ridderskikkelse. Jeg sagde:

— Alt kan maaske blive godt — Tiden og Omstændighederne.

— Bring mig ikke i Raseri med slig Snak; hun er for evig, for evig tabt for mig. Men jeg skal hævne mig, ja, hævne mig ved at foragte hende; og det skal vises hende paa en eklatant Maade ved en frygtelig Forhaanelse! Og dermed gav han sig til at synge og tralle i vilden Sky; men pludselig hørte jeg ham hulke, og som et afsindigt Menneske stødte han sit blottede Hoved op mod Muren. Jeg ilede hen til ham, tog ham om Livet og klappede ham paa Kinden — selv grædende. Jeg følte nu, at Blodet løb ham ned over Ansigtet. Med Møje fik jeg ham overtalt til at gaa op med mig. Jeg vaskede hans Ansigt og Hoved, lagde et Bind om det af et af mine Lommetørklæder, overtalte ham til at lægge sig i min Seng, og tilbragte selv Natten paa en Stol, indsvøbt i Chenillen og med den lodne Hue paa Hovedet. Jeg faldt snart i Søvn af Træthed, og da jeg vaagnede om Morgenen, var Kold borte. Vi havde fri om Formiddagen. Jeg ilede strax til hans Logis, men hans Værtinde sagde mig, at han var syg, og at Lægen havde forbudt ham at tale med Nogen. Han kom heller ikke paa Skolen i en fjorten Dages Tid. Da jeg endelig fik Lov

til at komme ind til ham, fandt jeg ham endnu i Sengen. Saaret var hurtig lægt, men han havde paadraget sig en let Hjernerystelse, der havde medført Feber og stærk Fantasering. Da han ikke med et Ord berørte, hvad der var foregaaet imellem os, men for øvrigt talte aldeles frit og utvungent med mig, fik jeg ikke Anledning til at gaa ind paa det for mig saa interessante Thema, som jeg heller ikke havde talt et eneste Ord om til nogen at Kammeraterne, til hvem mit Venskab med den misundte og i al Hemmelighed beundrede Henry Kold havde bragt mig i et køligt Forhold, hvilket Tab for øvrigt min smigrede Forfængelighed rigelig erstattede. Efter sin Helbredelse viste Kold sig paa Skolen, som om Intet var hændet. Jeg, som nu var inde i Sagen, iagttog med Spænding Rektors Adfærd ligeover for ham. Det var tydeligt, at han søgte enhver Lejlighed til at komme ham tillivs, men Kold, som ellers ikke længer var flittig eller vel forberedt i de andre Fag, kunde altid sin latinske Lektie perfekt — til Rektors store Harme, som saa gik saa meget desto værre ud over den følgende Examinand, hvis han ikke kunde gjøre Rede for en Konjunktiv eller opramse i en Fart, hvad Uranos's og Gæas Børn hed.

En Beridertrop ankom til Byen og gav Forestillinger i en Bygning, der havde været Ridehus for en tidligere i Byen garnisonerende Dragoneskadron. Det var en Begivenhed i det ensformige Skoleliv i den lille By, og Dimissionsklassens Disciple helligede deres romantiske Følelser til Selskabets Primadonna, Madame Rivière, en junonisk brunet Skjønhed, der red Amazoneridt, sprang gjennem Tøndebaand, hvori der var spændt Silkepapir, osv. Mangt et ungdommeligt Hjerte slog voldsomt mod Vesten, naar den Dejlige viste sig i en skarlagenrød, af Pailletter blinkende Fløjelskjole, hvis Korsét kun halvt skjulte en bølgende Svanebarm, og naar hendes kraftig formede Underextremiteter i det kjødfarvede Trikot dansede en Polka militaire paa usadlet Hest. De tarvelige

Lommepenge blev omhyggelig opsparede til at gaa «paa Beriderne» for. Mangt et Par hvide eller lysegule Handsker blev tagne paa Kredit hos den lille Bys eneste rigtige Manufakturhandler, og Barberen anvendte sin disponible Fantasi til at give Lokkerne et dandymæssigt Fald paa de unge Musasønners Hoveder. Det var en haabløs Kjærlighed, thi Madame Rivière, der rimeligvis var vant til erfarne og materielt mere vederhæftige Tilbedere, lod aldeles ikke til at have Sans for de smægtende Blikke, der tilkastedes hende fra de stakkels Latinere, som kun lidet lignede de Løver, der i Hovedstæderne gjøre Lykke hos Primadonnaerne paa en Cirkus. Hun ænsede heller ikke Byens flotteste Kræmmersvend, der altid, naar hun kom ind, trak Handsken af den højre Haand for at lade hende se, at han bar en vældig Signetring paa Pegefingeren, hvis Agatplades røde Farve kun var en Nuance af Hændernes. Man fortalte, at den unge Mand sled et Par Neglebørster op i denne Beridersaison og tog tolv Timers Undervisning i Fransk hos en gammel Adjunkt ved Latinskolen, der, skjønt han havde doceret dette Fag i mange Aar, dog aldrig kom bort fra sin medfødte kronjydske Dialekt. Svendens Rival paa Borgerballerne paa Raadstuen derimod — Provisoren paa Apotheket — erklærede overlegent, at Beriderkunsten ikke havde nogen aandelig Betydning, en Ytring, der greb Distriktslægens Gouvernante saa stærkt, at hun endelig skjænkede ham sin Haand og sit Hjerte, som han i et Par Aar forgjæves havde sukket for. Krambodsvenden troede da, at han var ene om Budet. En Aften stillede han sig lige foran Indgangen til Stalden, hvorigjennem den Skjønne skulde passere. Han havde med Møje faaet lært den Frase udenad: «Madame, je vous admire», og skjønt hans Hjerte bankede, som om han skulde tage en Magisterkonferens i Fransk, samlede han dog alt sit Mod, lagde sin røde Haand med den røde Agatsten paa Brystet af sin nye Vinterfrakke, og da Madame Rivière efter endt Ridt gik forbi ham, sagde han de betydningsfulde Ord. Men da han havde tilegnet sig sin Lærers jydske Udtale af det Franske og udtalte «admire» med et blødt d og oven i

Kjøbet i sin Befippelse glemte «vous», saa forstod Damen ham ikke og sagde blot:

«Non capisco, Signore.» *)

Krambodsvenden fik siden at vide, at det var Italiensk, det trøstede ham noget over hans Uheld, men de store Latinere, der var i Nærheden, stak ud i en voldsom Skoggerlatter, der foranledigede vor Dandy til at forlade sin Plads efter at have karakteriseret sine Modstandere som væmmelige Drenge, der nok skulde høre videre fra ham.

Kort efter denne lille Episode ankom Kold; kun han havde Sans for, at det var elegantest at komme midt under Forestillingen, medens de Indfødte havde den praktiske Naivetet, at ville have saa meget som muligt for Pengene. Selv Farver Ballerup fik en let erotisk Rørelse. Han gned sig paa Armen, naar han trolig havde siddet hele Aftenen og set paa Kunsterne, og sagde:

— Det er dog et Satans rask Fruentimmer, den Madam Rivejern, eller hvad det er, de kalder hende.

Kold saâ sig om, og da han opdagede mig, gjorde han en let Bevægelse med Hovedet, der betød, at jeg skulde komme hen til ham. Jeg havde ogsaa bivaanet Forestillingen fra dens Begyndelse, men havde kjøbt Fornøjelsen med den Ydmygelse at maatte laane tre Mark af Farver Ballerups Karl for at faa mig en Billet. Jeg borede mig hen til Kold, som havde taget Plads, omtrent hvor Kræmmersvenden før stod. Madame Riviére red for anden Gang.

— Vi skal more os lidt med den beundrede Dejlighed, sagde han med en forceret Lysighed og meget højt.

Publikum saâ forarget paa ham; jeg saâ mig omkring og opdagede Rektors Datter paa en af de nærmeste Bænke. Hun havde hørt, hvad der var bestemt nærmest for hende, og blev ligbleg. Kold kastede et hurtigt Sideblik til hende.

Da Madame Rivière havde sat Hesten i den vildeste Galop og fôr Cirkus rundt som et Lyn, passede Kold

*) Jeg forstaar Dem ikke, min Herre.

sit Snit, og just som hun lynede forbi os, tog han en prægtig Buket, som jeg siden efter fik at vide, at han i dyre Domme havde kjøbt hos en Gartner, ud af sin Frakke og kastede den op mod hende. Den ramte Hesten og faldt ned paa Arenaen med et usædvanlig tungt Fald. Beridersken opdagede strax, hvorfra den kom, sendte Kold et Par bedaarende Øjekast, sprang som en Fjer nedad Hesten, tog Buketten op, kyssede paa Fingeren ad ham, og vips, havde hun indhentet Hesten, var i et Spring oppe paa den, ophidsede den med vilde Skrig, og fôr rundt i den vældigste Galop, staaende paa Hesten, med Buketten løftet i den højre Haand og af og til trykkende den til sit Bryst.

— Nu bliver hun væmmelig! hørte jeg en nær siddende ældre Dame sige. Rektors Datter saâ ud, som om hun skulde synke i Jorden. Jeg blev derimod rørt over den Skjønnes Glæde ved de dejlige Blomster. Jeg syntes der var saamegen Poesi i Situationen og ytrede det til Kold.

— Sludder! sagde han, — der var en Guldbroche i Buketten.

Jeg forstod ikke, hvorfor jeg gyste; men jeg blev bange for det Udtryk, der laa i Kolds Øje. Jeg ængstedes atter ubestemt for hans Erfaring; jeg følte, at der var Noget i ham, der tidlig havde taget Skade.

Madame Rivières andet Ridt var den sidste Del af Forestillingen. Da hun, efter at have nejet dybt til alle Sider, skulde passere den snævre Staldindgang, tog Kold mig rask under Armen og stillede sig og mig lige foran Døren. Den Skjønne kom, Kold tog Hatten af. Jeg gjorde det Samme, og hun nejede med det huldsaligste Smil af Verden.

— L'or pour l'art, mais les fleurs pour la beauté, sagde han.

— Ah Monsiù, vous èté troppe gentile, svarede hun i sit af Italiensk radbrækkede Fransk. Med en Gebærde betydede hun os at følge med ind i Stalden. Her udspandt sig nu et rask Replikskifte mellem hende og Kold.

Jeg forstod kun lidet af hendes melerede Jargon, var flov og gloede paa hende som en Tyrekalv.

— Ich kann okso tale Danske, sagde hun til mig, ma ikke molto bene.

Jeg fik ogsaa fremstammet et Par Komplimenter. Jeg var nærved at faa dem i den gale Hals, men hun forstod eller lod, som om hun forstod Meningen, thi hun nikkede med det sødeste Theatersmil af Verden og rakte os hver en Haand, Kold den højre og mig den venstre. Det var, som om jeg rørte ved Lederen paa den gamle Elektrisermaskine i en Fysiktime; det krøb helt igjennem mig.

Midt i denne interessante Situation aabnedes en Dør, der førte ind til Selskabets fælles Paaklædningsværelse, som før havde været Dragonernes Seletøjkammer, og Herr Rivière, Selskabets Direktør, viste sig. Den højrøde Spidskjole med Generalsepauletter, i hvilken han, udrustet med en vældig Firhestepisk, havde dirigeret Forestillingen, havde han endnu paa, derimod havde han trukket de stive Rytterstøvler af og viste sig i de hvide Knæbenklæder, et Par blaa Uldstrømper, der hang i Aal om Benene, og med et Par store Staldtøfler paa. Det var en lille Mand med et fedladent, dvask, brunt Ansigt, hvis halve Del skjultes af en vældig sort Knevelsbart, der glinsede, som om den var pudset med Blanksværte.

Hans Ægtehalvdel tog Buketten frem af Brystet, pillede Brochen ud af den, satte den foran i sit Livstykke og kastede et betydningsfuldt Blik til sin Mand. Der gik et Lysglimt over hans slappe Træk.

— Store Fornøjels' at gjør' 'Erres Begenskap, sagde han og bukkede for os.

— Tillader Herr Rivière, at vi imorgen hilser paa Dem og den henrivende Dame? spurgte Kold.

— Store Klæd' for mig og de' 'enrivend' Dame at empfang' Messieurs," sagde Herr Rivière og bukkede.

Dermed var Bekjendtskabet stiftet, og Klokken tolv, efter endt Formiddagsskoletid, aftalte Kold og jeg at aflægge en Visit paa Gjæstgivergaarden i Direktørens og Direktricens Logis.

At kikke bag Kulisserne, at indvies i Kunstneres Privatliv har selv for mere modne Mennesker, end jeg var dengang, noget uendelig Tillokkende. Jeg følte mig derfor ikke lidet løftet, da Besøgets Time slog. Gjæstgivergaarden førte i hine helstatlige Christian VIII.s Dage Navnet «Stadt Altona», og Kunstnerparret boede paa Kvisten, til hvilken man steg op ad en ikke meget bekvem Trappe.

Vi banke paa.

— Entrez! lyder Madame Rivières dybe Altstemme.

Ja, det var rigtignok en yderlig genial Menage. I Baggrunden af Stuen var der udspændt Snore, hvorpaa Strømper, Skjørter og endnu delikatere Klædningsstykker hang til Tørring mellem hvide Kniplinger, bestemte til at smykke de fantastiske Ridderdragter, der hang rundt paa Væggene paa Knager, men hvis Fløjel, Silke, Guld- og Sølvgaloner tog sig lidt luslidte og falmede ud ved det ubarmhjertige og prosaiske Dagslys. Bordet og Stolene var tildels dækkede af lignende Gjenstande. Paa Servanten stod der en Chokoladekande med Kopper, et Haandklæde fungerede som Dug. I Vinduet stod der et Fad, hvorpaa der laa nogle Kartofler.

Herr Rivière var i en klædelig Husdragt. En gammel violet Fløjels Frakke, der bar Spor af fordums Snorebroderi, Underbenklæder og broderede Morgensko. Primadonnaen var i Morgenneglighé: rosenrød Silkenattrøje, der vist i sin Tid havde været et pragtfuldt Ridekostume, hvidt Skjørt og røde Saffians Sko, der stærkt nærmede sig til Slæber. Herr Rivière rakte os Haanden. Jeg mærkede, at han efterlod Noget i min, som jeg ved nøjere Eftersyn opdagede var en Kartoffelskrælling. Hans Frue derimod tabte Intet af sin «prestige» i mine Øjne; jeg sammenlignede hende med Mariane i Goethes «Wilhelm Meister».

— Soyez les bienvenus! raabte Ægteparret paa engang.

Der blev bestilt to Par Kopper Chokolade, og Madame Rivière fremtog af en Pose, som hun halede ud under en af Klædebylterne, en Krukke Syltetøj, som hun præsenterede os under Navn af «crême de pêche», efterat

have serveret det paa nogle smaa Tallerkener af ulige Størrelse og Farve. Herr Rivière bød os Kognak af smaa Vinglas. Kold erklærede det Hele for overmaade delikat, jeg stemmede pligtskyldigst i med, uagtet det søde Syltetøj vamlede for mig, og de store Snapse løb mig stærkt til Hovedet.

Men hvor forbavset blev jeg ikke, da Madame Rivière tog sin Mands Glas, skjænkede sig en Snaps, eller rettere et Glas, og tømte det med al ønskelig Routine. Stemningen blev mere animeret. Hvad der taltes om, har jeg ingen tydelig Forestilling om, og jeg havde vel, selv i uomtaaget Tilstand, ikke forstaaet Sammenhængen deraf, om der ellers var nogen. Jeg husker blot, at man lo, at Madame Rivière sang: «O pescador dell' onda», akkompagnerede sig paa en tostrenget Guitar, og at hendes Mand foredrog: «Mon père est à Paris, ma mère est à Versailles», at Kold bestilte Champagne, — men dermed ophører min Erindring. Da jeg kom til mig selv, laa jeg i min Seng og havde en skrækkelig Hovedpine — det var bælgmørkt. Men Du store Gud — jeg skulde jo have været i Skole om Eftermiddagen! Skrækken forhindrede mig fra at sove, og en ubetvingelig Dvaskhed fra at staa op. Jeg tilbragte Tiden til Daggry i en uhyggelig Tilstand; snart slumrede jeg ind, snart fôr jeg pludselig op af Søvne. Klokken bliver endelig syv, jeg staar op, beredt paa det Værste. Ballerups Karl, der, som bemærket, velvillig havde forstrakt mig med Laan til Beriderbilletter, kom ind med mine Støvler. Han betragtede mig med en yderlig polisk Mine, jeg saâ spørgende paa ham.

— Han maa have en farlig Hob Penge, begyndte Søren, ham, den Fyr, som har sin brune Hoppe paa Stald hos Hans Persen omme i Vestergade. Men det er ellers et farlig flinkt Menneske.

— Hvad mener Du med det, Søren?

— Jo, — se det var nu igaar, da han kom her med Dem under Armen, og jeg kunde jo ligegodt nok se, at De havde faaet for megen varm Paans; den er farlig hidsig paa Formiddagen.

— Jeg — jeg har ikke smagt Punsch.

— Ja, ja, saa har det kanske været søde Ratafiasnapse. Men jeg er lige godt ikke fra igaar, saa jeg kunde da nok se, at De var farlig blisset.

— Naa — og hvad saa, Søren?

— Jo, se — at — De kom jo med ham, den Fyr, som har Hoppen paa Stald hos Værtshusholderen; han havde Dem under Armen, og De snakkede fort og lagde Alting ud for ham. Manden sov heldigvis til Middag, og Madamen var gaaet hen til Drejerens, saa tog jeg ved Dem og fik Dem i Seng, og ham med Ridehoppen gav mig en Daler, for at jeg skulde bede Manden om et Stykke Papir med Læsning paa, formedelst at De var daarlig, og at det voldede, at De ikke kunde komme i Skole.

Kold havde altsaa klaret Alting. Rolig i Sind begav jeg mig i Skole, hvor jeg til yderligere Beroligelse fandt en Seddel i Protokollen af følgende Indhold:

«At Desipel C. Møller formedelst Hovedpine er gaaet i Seng og altsaa ikke kan komme i Skole, erbødist H. P. Ballerup.»

Da Skolen var forbi, tog Kold mig under Armen og sagde:

— Du var fuld igaar, Møller. Tag Dig i Agt for at blive det en anden Gang. Det er Svineri og gjør En bestialsk. Man maa ikke gjøre sig gemen ligeoverfor Kanaillen.

— Du er en Aristokrat, Kold, svarede jeg. Er Kunstnere, som udtrykke det Skjønne under en hvilken somhelst Form, ikke lige saa hæderlige som ...

— Jo, som Farver Ballerup og Byens Bourgeoisi overhovedet. Jo, ganske vist.

— Ja, det er nu nogen Filistre — men ...

— Tror Du da, at det værdige Ægtepar Rivière er opfyldt af Begejstring for deres Kunst? Du maa ikke være saa barnagtig.

— Men hvorfor vilde Du da have, at vi skulde i Lag med dem, naar Du sætter dem saa lavt?

— Det vil maaske gaa op for Dig ved Lejlighed. Vi er langtfra færdige med den noble Primadonna endnu. Jeg har inviteret hende til en Kanetur i Morgen. Du skal være med; jeg har sørget for en Kane, hvor der er Plads til To bag paa.

Trods Kolds Ytringer om den dejlige Madame Rivière, som jeg ikke fandt mig stærkt befæstet nok i den modsatte Overbevisning til at turde modsige, havde Bekjendtskabet med Beriderne en saa æventyrlig Karakter, at jeg ret glædede mig til Kaneturen den næste Dag. Jeg undlod ikke at prale deraf til Skolekammeraterne, der havde travlt med at udfritte mig om alskens Detailler, Damen angaaende, og som erklærede mig for en Lykkens Pamfilius. Kold havde lejet en Kane hos en Slagter i Byen, og Klokken fem om Eftermiddagen — vi var nu saa langt henne i Februar, at det var lyst paa den Tid — hentede vi den. For at bøde paa dens noget tarvelige Ydre havde Kold bredt en flot Bjørneskindspels ud over Sædet. Vi stod begge bag paa et Bræt, iførte lodne Støvler, Kold desuden med en vældig Kanepisk i Haanden, og efter nogle Minuters Forløb holdt vi udenfor Hôtel «Stadt Altona». Medens Kold holdt nede paa Gaden og muntrede sin for Kanen forspændte Ridehest med sonore Piskeknald, saa den ved urolige Bevægelser fik Klokkespillet til ret at ringe, steg jeg op paa Kvisten for at ledsage den Skjønne ned. Hun var nu i en elegant blaa Pels, der sad stramt om hendes kraftige Figur, med husaragtig Snorebesætning paa Brystet, hvis kraftige Former ogsaa kom til deres fulde Ret, paa Hovedet sad en Hat med vajende Strudsfjer.

Da hun tog min Arm, «indblæste en Gud mig Mod i mit mandige Bryst»; jeg greb hendes Haand og kyssede den gule Hjorteskindshandske.

Hun gjengjældte min Høflighed ved et meget kraftigt anbragt Kys paa min Kind; jeg var nær gaaet bag over af Henrykkelse, og det syntes mig, at Kysset varmede

helt ned i de lodne Støvleskafter. Hvad videre derpaa kunde have fulgt, hvis vi ikke havde havt Hastværk, indestaar jeg aldeles ikke for; thi det Mod, som jeg manglede, besad Dameu sikkert for os Begge.

— Jeg elskre at gaa i slitta, sagde hun, da hun var vel placeret i Kanen, og Kold var ifærd med at stoppe hendes Fødder i Fodposen. Jeg stod og gabede hen i Vejret, aldeles betagen af Æventyret paa Trappen. Kold spurgte til hendes Mand, hun sagde:

— Povero diavolo, 'an er gaaet i Seng. 'An 'ar altid Søvn. Ligger nu i Seng baade med pantaloni og stivali.

Hu—hej! Nu gik det i Galop op ad Byens Hovedgade under Klokkeklang og Piskesmæld. Folk kom tll Vinduerne; den før omtalte Kræmmersvend stod i Butiksdøren med et Udtryk af indædt Harme i sit Ansigt.

— Sikke nogle vigtige Drenge, raabte han, da vi kjørte forbi; Kold svang Pisken og gjorde én Bevægelse med den, som om han vilde advare ham mod at komme indenfor Snærtens Rækkevidde. Svenden blinkede uvilkaarlig med Øjnene og trak sig ind i Butiken.

Luften var klar, med den sene Vintereftermiddags gulagtige Dæmring. Vi kom udenfor Byen ind i den nærliggende Skov, langs med hvis Kjørevej der paa den anden Side af Grøften var anlagt et Slags Trottoir for Fodgængere: det var en af de sædvanlige Promenader for Byens Folk. I nogen Frastand saâ jeg en enlig Dame spasere der, og, efterhaanden som vi kom nærmere, saâ jeg, at det var — Rektors Datter. Mine Øjne fløj op mod Kolds Ansigt, derfra ligesaa hurtig hen mod hende. Jeg saâ hans Underlæbe fortrække sig og hele Ansigtet antage et spændt Udtryk. I en Fart bøjede han sig frem og lagde Kinden tæt op mod Beriderskens, som om han hviskede hende Noget i Øret. Den unge Pige, der nu var lige ved os, bøjede sit Hoved og saâ ned mod Jorden. Kanen røg forbi hende som et Lyn; jeg kunde ikke bare mig for at vende mig om efter nogle Sekunders Forløb. Jeg saâ, at hun stod stille paa Fodstien, forunderlig ensom paa den snebedækte Vej, i det mystiske

Dæmringslys, seende efter Kanen, derpaa vendte hun sig hurtig, og jeg saâ hende tage sit Lommetørklæde frem og føre det op til Øjnene. Snart drejede Vejen, og hun forsvandt for mine Øjne.

— Det var just det, jeg vilde, sagde Kold sagte og kneb mig saa stærkt i Armen, at jeg var nærved at ømme mig.

Vi tog ind i en Kro, der laa ved Udkanten af Skoven. Kold havde bestilt Beefsteak og Kager, Rødvin og Portvin; vi spiste og drak alle Tre med inderlig Appetit. Jeg skylder mig selv at tilføje, at jeg denne Gang ikke fejlede noget. Den, paa hvem Vinen havde gjort mest Virkning, var Madame Rivière, hun trallede himmelhøjt Brokker af franske og italienske Arier og fortalte i sit halv uforstaaelige Jargon om alle de Konger og Prinser, der havde set hende ride, og som havde givet hende Foræringer. Kold spurgte hende af og til om Noget angaaende disse Prinser, som jeg ikke ret forstod Meningen af; hun lo højt og sagde engang: «Mais non, Monsiù, vous èté troppe méchant.»

Jeg kunde i flere Dage ikke glemme Billedet af den unge Pige, der stod ene paa Skovstien og saâ efter Kanen. Det gik op for mig, at Kolds hele Adfærd var en lagt Plan, og jeg begyndte at blive uhyggelig tilmode ved min Infiltring i dette Æventyr, som jeg nok havde en Følelse af spillede ind i Noget, der laa over min Rækkeevne. Jeg var forknyt tilmode, min Begejstring for og Beundring af Beriderprimadonnaen var mærkelig kølnet, og Synet af Kold virkede nedslaaende paa mig. Uden egentlig Bevidsthed om det havde jeg Forudfølelsen af en Katastrofe. Imidlertid gik nogle Dage hen paa den vante Vis. Kun maa jeg for Fuldstændigheds Skyld berette, at Madame Rivière, der ikke siden hin Kanetur havde set noget til sin elegante opvartende Kavaller, havde taget Kræmmersvenden til Naade, for saa vidt som hun havde modtaget hans Indbydelse til en Kanetur. Men nu vilde den sølle Fyrs onde Skæbne, at, da han just midt paa Torvet vilde give den triumferende Sejrherres Parti og med en gratiøs Bøjning bagud med Kroppen svinge Kane-

pisken over Hovedet til et vældigt Knald, gled Sædet (han kjørte med en Enspænderkane) bort under ham, han faldt med begge Benene i Vejret, og Kanepisken fløj langt hen ad Torvet. Men Madame Rivière fik fat paa Tømmerne og kjørte nok saa strunk hjem, overladende den faldne Storhed til hans egne bitre Betragtninger.

Der var vel gaaet en fjorten Dages Tid siden hin første Kanetur. Kold havde enkelte Gange besøgt mig og jeg ham, men der var ikke blevet talt noget af Betydenhed: kun syntes jeg at bemærke en vis trodsig Glæde hos ham. Vi vare nu et godt Stykke inde i Marts Maaned, der var usædvanlig smuk og mild. Sneen smeltede hurtig, og Jorden havde dette Udseende af svanger Fugtighed, som bebuder Foraarets Komme. I alle Grøfter var der levende Vand, og Slusen bag Farver Ballerups Have lød med klar Rislen op til mig om Morgenen, naar jeg vaagnede.

Det var en Lørdag Morgen. Bag Rullegardinet kunde jeg se, at det var klart og smukt Solskin. Jeg hørte Slusens Rislen, sprang op og befandt min saa let og glad, som man kan gjøre det i den Alder, da man ikke kjender til Morgengnavenhed. Jeg kan huske, at jeg sang gjennem Gaden paa min Vandring til Skolen.

Ved at passere den lange, flisebelagte Korridor, langs hvilken Klasseværelserne laa, mærkede jeg strax, at der var hændet noget Overordentligt. De værdige Lærere stod samlede ved et Vindue og spærrede Gangen, en lille læspende Theolog, der var Religionslærer, talte med dæmpet Røst, saa kun Hvislelydene hørtes, men han var ivrig og slog ud med Armene. Den lange tynde Mathematiker lagde Fingeren paa Næsen med et saa betænkeligt Udtryk, som om han skulde i Lag med en Ligning af en meget høj Grad; selv en yderst flegmatisk Storfilolog hørte jeg sige til Religionslærerens Bemærkninger: «Ja, det er sandelig ingen Spøg.» Kustos, der gik om i Klasserne, for inden Undervisningens Begyndelse at se til Kakkelovnen, havde samme officielle Alvor præget paa sit Ansigt som en Bedemand, der fungerer ved en Lig-

begængelse. Jeg fulgte efter ham ind i vort Klasseværelse.

— Ved Du, hvad der er paa Færde? var det almindelige Raab, som modtog mig ved min Indtrædelse.

— Ikke det Mindste. Jeg troede, at I vidste det, var mit Svar.

Kustos pumpede et dybt Suk op, medens han tog Ildpusteren og lagde sig paa Knæ foran Kakkelovnen.

— Hvad er der paa Færde, Jensen? lød et almindeligt Spørgsmaal.

— Ja, det maa De nok sige, svarede han med en betænkelig og hemmelighedsfuld Mine.

— Hvad er det da?

— Gud bevare min Mund, men det havde jeg dog aldrig troet.

— Hvad for noget?

— Hm — ja. Jeg er kun en simpel Mand, men jeg véd dog nok, hvad Embedspligt vil sige. Jeg skal ikke være den Første, der taler; jeg véd nok, hvad der passer sig og ikke passer sig.

— Kom nu ikke med Deres Vrøvl, sagde Skolelærersønnen, hvad er der paa Færde?

Kustos saâ paa ham med Bibeholdelse af det dybt alvorlige Udtryk om Munden, men med en selvbehagelig Fiffighed i Øjet og svarede med Eftertryk:

— Jeg siger Ingenting. Hver kan saa tænke, hvad han vil, og i det Samme gik han ud ad Døren, rystende paa Hovedet.

Vi var altsaa lige kloge, da Undervisningen begyndte. Den førnævnte Filolog havde Historie med os, men han var aabenbar distrait og forsnakkede sig paa en Maade i Aarstallene, som han aldrig vilde have tilgivet en af sine Disciple. Da hans Time var udløben, spurgte han:

— Skal denne Klasse læse med Rektor i Dag?

— Jo, i tredie Time.

— Han er ikke vel; De faar vist Religion istedenfor.

Vi havde ondt ved at tilbageholde et almindeligt Glædesudbrud; vi havde altsaa gjort vort Arbejde i Latin til Mandag, det var, hvad vi kaldte en «ren Svir.»

I den Time, vi ellers skulde have haft med Rektor, fik vi den lille læspende Adjunkt. Han var en Systematiker paa en Hals og examinerede altid efter Disposition, men denne Dag vilde han gjøre en Undtagelse og begyndte i andægtig Prædiketone:

— Skjønt det er almindeligt i de apostoliske Breve, at Paræņesen eller stundom Doxologien kommer efter den dogmatiske Begrebsudvikling, ville vi idag begynde med en Parænese. — De véd, at παραινέω betyder at tiltale, at opmuntre, at raade, at advare. Jeg vil da herved have Dem lagt paa Hjerte, at De erindrer, at Loven er tilstede som Moment i Evangeliet. Det fjerde Bud gjælder saavel for os Kristne som for Jøderne. Vi ville gjøre dette Bud til Gjenstand for vore Betragtninger i denne Time, der saaledes nærmest vil faa en ethisk Karakter, skjønt jeg ellers plejer mest at akcentuere det Dogmatiske.

Nu begyndte en usigelig drævende Examination over det fjerde Bud, at man skal ære sin Fader og Moder, og at ære dem bestod ikke alene i, at man viste dem udvortes Ære, men i, at man ærede dem i sit Hjerte, og, ærede man dem i sit Hjerte, vilde man heller ikke gjøre dem Sorg, men en af de største Sorger, man kunde gjøre dem, var en *desertio malitiosa*, et Udtryk, der vel nærmest var hentet fra det ægteskabelige Forhold; men som Erfaringen viste, kunde der ogsaa fra Børns Side finde en *desertio malitiosa* Sted, som f. Ex. naar en Datter forlod sin Faders Hus uden dennes Villie og Vidende.

Derefter gik den værdige Mand over til at spørge, i hvilken Orden Leddene i *ordo salutis* fulgte.

I Frikvarteret var vi Alle enige om, at Religionslæreren maatte hentyde til en eller anden Begivenhed, men vi udtømte os forgjæves i Gisninger. Pludselig træder Kustos ind ad Døren og siger:

— Jeg skulde sige, at Møller skulde komme ind paa Professorens Værelse.

Jeg fôr sammen.

Det faldt mig nu først ind, at Kold ikke var paa Skolen. Hjertet bankede helt op i min Hals, medens jeg

gik gjennem Gangen, ved hvis yderste Ende Rektors Værelse laa. Jeg bankede paa. Intet Svar. Endelig greb jeg med en rask Beslutning i Laasen og traadte ind.

Rektor sad ved sit Skrivebord med en opslaaet Bog foran sig. Jeg kunde se, at der stod ovenover Texten: „*Seneca de ira*". Men hvor forbavsedes jeg over hans Udseende. Han havde ingen Paryk paa, og de tynde graa Haar langt nede i Nakken var pjuskede og uredte. Han havde ikke sit stive Halsbind paa, jeg opdagede, at hans Kinder manglede Stiverne (Flipperne), de hang matte ned, og Øjnene, der ikke var bevæbnede med Briller, havde et dødt og glansløst Udseende. Jeg fik for første Gang Indtryk af, at han var en gammel Mand. Ængstelig holdt jeg mig nærved Døren, og Rektor syntes slet ikke at have bemærket, at Nogen var kommen ind. Da jeg endelig dristede mig til at rømme mig, fôr han sammen og vendte sig om. Han tog Brillerne paa, og pludselig antog hans Ansigt et bistert Udtryk, der dog i Energi stod betydelig tilbage for det sædvanlige. Derpaa rejste han sig, gik hen til Sofaen og tog Halsbindet, som laa der, spændte det omkring sig, rettede Flipperne opad og var nu fuldt rustet til værdig Repræsentation.

Han gik hen imod mig.

— Hvor er Æselen Kold? spurgte han.

— Det vèd jeg ikke, svarede jeg.

— Saa? Møller plejer jo ellers at rende i Hælene paa ham som en Hund, til Beridersker og deslige liderligt Udskud af Samfundet; netop det, som Sallust kalder: *sentina reipublicæ*.

— Jeg har ikke talt med ham i flere Dage, svarede jeg.

— Det er Løgn. Møller er en Slubbert, som engang vil ende med at gaa med Jern om Benet paa Bremerholm.

Det var den sædvanlige Fraseologi, men der var ingen ret Appel eller Klang i den. Jeg sagde ikke et Ord, men saâ rolig paa Rektor. Da begyndte pludselig hans Mund at bæve, et Par store Taarer brød frem af hans Øjne. Han gjorde en Vending saa hurtig som en

Soldat paa Kommando, men kun for at naa sin Sofa, hvor han sank ned med Hænderne for Øjnene og hulkede højt. At se denne Mand, der ellers — af misforstaaet Pligtfølelse — havde troet at burde give den ubøjelige Bøddelrolle, saa sønderknust, gjorde et Indtryk paa mig, som jeg ikke kan beskrive. Jeg havde egentlig aldrig hadet ham, dertil var der for lidt Haardhed og Energi i min Natur, men hans Brutalitet havde naturligvis ikke bragt mig til at elske ham. Hans Skjældsord, der var blevne ham til Vane, havde altid efterladt mig sløv og ligegyldig; jeg havde knap formaaet at opfatte den komiske Side deri. Ligesom de fleste af mine Kammerater nærede jeg Angest for ham; thi vi vidste, at han i Almindelighed ikke veg tilbage for nogen Haardhed imod os. Men da jeg saâ ham knust og tilintetgjort, blev jeg saa betagen, at jeg ilede henimod ham, lagde min Arm om hans Skulder og sagde:

— Hr. Professor, De har en Hjertesorg. Jeg aner, hvad det er; men ved Alt, hvad helligt er, jeg er ikke Medvider i det Skridt, som har bragt denne Fortvivlelse over Dem.

Han løftede Hovedet op, og de store udvældende graa Øjne, som ellers saâ saa barske ud, var næsten bønlige. Han trak mig ned til sig i Sofaen og sagde mat:

— Ja, min . . . Datter er borte.

Der indtraadte en Pavse. Derpaa sagde Rektor:

— Kolds Fraværelse i Dag i Forbindelse med hvad jeg husker skete ved Skoleballet . . . Møller forstaar mig.

Jeg nikkede.

— Og da Møller omgikkes med ham . . . . denne . . . Knægt, saa vilde jeg vide . . .

Jeg følte, at det var min Pligt at fortælle ham, at jeg vidste, at der tidligere i Kjøbenhavn havde fundet en Forbindelse Sted mellem Kold og hans Datter, men med god Samvittighed kunde jeg forsikre, at jeg ingen synderlig Besked vidste om Forholdets videre Udvikling.

— Jeg tror, hvad Møller siger, sagde han med mat Venlighed og klappede mig paa Kinden. Undersøgelserne er i Gang, men de kan i hvert Tilfælde kun bringe mig Fortræd. Gaa saa kun, lille Møller!

Han rakte mig Haanden og sagde med en stærkt vibrende Stemme:

— Jeg var en fattig Mand. Jeg havde kun et eneste Lam — det har de taget fra mig, og dermed skød han mig ud ad Døren.

Nu gik det mig med min Medviden om Kolds alvorlige Kjærlighedshistorie som med Forholdet til Madame Rivière, min Forfængelighed var i sin Tid bleven pirret derved, men denne Følelse af Velbehag afløstes af en dyb Rædsel. Saa længe jeg havde forholdt mig dertil med min Fantasi, morede og kildrede det mig; nu, da de reelle Konsekvenser var komne, var det, som om jeg havde noget Ondt at bebrejde mig. Jeg fôr ofte op af Søvne i Angest og vaagnede hver Morgen med et tungt Hjerte. Billedet af den gamle Rektors sønderknuste Skikkelse stod bestandig for mig.

Man kan let forestille sig, hvilket enormt Røre Skoledrengens Bedrift med Rektors Datter vakte i Byen. Mødte man To sammen paa Gaden , kunde man være vis paa, at denne var Gjenstanden for deres Samtale. Farver Ballerup sad og ærgrede sig halve Dage og trøstede sig først efter sin anden Aftensnaps med den noget skadefro Bemærkning: Der kan man se, at disse fine og lærde Herrer ogsaa kan have vanartede Børn. Ja, de stikker Næsen i Vejret og ser ned paa Borgermanden, der svarer Enhver Sit. Lad mig se, Møller, at De ikke bliver saadan, naar De bliver Embedsmand, saa kunde det jo hænde sig, at der ogsaa kom saadan en Døgenigt og løb med Deres Datter.

Undersøgelser anstilledes, men i Byen vidste man kun, at Kold nylig havde kjøbt en Enspændervogn hos en Fabrikant i Nabobyen, at Parret maatte være flygtet paa den, og at det maatte være sket omtrent ved Midnatstid. Rektor gjorde en Rejse til Kjøbenhavn, kom tilbage efter nogle Dages Forløb, men han var mørk og tavs og be-

troede sig ikke til Nogen. Hans forrige larmende og brutale Væsen paa Skolen saâ vi ikke mere noget til; han var ligesaa strix en Examinator som før, men var mut, kort og ordknap. Naar jeg stundom mødte ham paa Spadsereture, saâ han tidt paa mig, som om han vilde tale til mig, men saa betænkte han sig og gik videre. Et ganske svagt Tegn paa Velvillie var det maaske, at han, naar han var tilfreds med min Oversættelse fra Latin, nikkede til mig og sagde: «Ret saa, net gjort Møller!»

Da vi skulde dimitteres i Oktober, gjorde jeg Rektor dèt sædvanlige Afskedsbesøg for at hente mit Testimonium, affattet i sirlige ciceroanske Fraser, med hyppig Brug af «non possumus qvin» etc. Da de sædvanlige Formaliteter var forbi, sagde han med sagte Stemme:

— Har Møller hørt fra ham?

— Nej, Hr. Professor!

— Hm — ja, jeg maatte jo se at faa dem gifte — men saa lod jeg dem rejse deres Vej . . . jeg vilde ikke se hende. Det Stød forvinder jeg aldrig, Møller. Jeg maa snart tage min Afsked; jeg mærker, at Skolens Disciplin slappes. Farvel, Møller, gid det gaa Dem vel, gaa ikke hen og bliv Idiot og glem Deres klassiske Dannelse!

Han rakte mig venlig Haanden, og jeg gik.

Aarene randt; jeg blev efterhaanden en halvgammel Akademikus, men Examensbjerget fik jeg ikke overskredet. Jeg nærede mig kristeligt af Vrag, det vil sige af at give private Timer i Latin, skrev nogle Vers, der hverken var bedre eller værre end det Meste af det, der udkommer, men jeg var Ungkarl og havde ikke store Fornødenheder. Jeg vidste, at min gamle Rektor i nogle Aar havde levet som Pensionist paa Frederiksberg, men efterhaanden som Minderne fra Skolelivet afblegedes og maatte vige Plads for det nye Liv, jeg færdedes i, tænkte jeg kun sjælden

paa ham og de Begivenheder, hvori han og jeg mod vor Villie havde spillet en Rolle.

En Morgen i Forsommeren — det var en Extrafridag — var jeg gaaet en Tur til Frederiksberg. Jeg havde sat mig paa en af Bænkene ved Kilden, faaet min Shagpibe stoppet og sad nu og nød den friske Luft, Svanerne, Træerne og deres Spejlbilleder i Kanalens Vand. Der var endnu næsten ingen Spaserende i Haven; jeg lagde derfor uvilkaarlig Mærke til de ganske Enkelte, der kom forbi mig. Da ser jeg et Stykke fra mig et Par komme henne paa Stien, det var en gammel, bøjet Mand, hvis mørkegrønne Briller vidnede om svage Øjne; han gik støttet til en slank Kvindeskikkelse, ganske sortklædt og med et tæt sort Slør ned over Ansigtet. Da de kom nærmere, gjenkjendte jeg, trods Alderens stærke Virkning, i den Gamle min fordums Rektor. Som en gammel Underofficer instinktmæssig gjør Honnør for de Officerer, han har tjent under, selv om begge Parter længst er udenfor Tjenesteforhold til hinanden, rejste jeg mig hurtig fra Bænken og tog Hatten af. Den Gamle, kunde jeg se, anstrængte de svage Øjne for at opdage, hvem det var; den sortklædte Dame gjorde en studsende Bevægelse med Hovedet, vendte det helt om imod mig, tog sit Lommetørklæde op under Sløret — jeg kunde se, at hun var bristet i Graad. Den Gamle rykkede hende i Armen, og jeg hørte ham sige: Barn, hvad er der? hvem er det? jeg vil selv se — han gjorde derpaa en pludselig Bevægelse hen imod mig; jeg kom ham i Forkjøbet, nærmede mig og sagde: God Dag, Hr. Professor! det er Deres gamle Discipel, Karl Møller.

Den Gamle gjorde et mat Forsøg paa at stramme sig op til sin forrige Værdighed, men hverken Kroppen eller Stemmen vilde rigtig lykkes ham.

— Hm, naa, det er Dem, ja, ja. Jeg hører, at De er en fiink Latinlærer, Møller. Det gaar ellers stadig tilbage med Latiniteten i vor Tid, hvor al Slags «servum pecus» løfter sit uartikulerede Brøl. Ja det er skammeligt, det er modbydeligt. En Person, som foragter den klas-

siske Dannelse, har jeg altid kaldt og vil, saa længe jeg lever, vedblive at kalde en Æsel.

Damen nærmede sig imidlertid, slog Sløret tilside, og i det blege, bedrøvede Ansigt, hvis melankolsk-resignerede Udtryk og farveløse Kinder vel ikke mere havde Ungdommens Friskhed, men som de vidunderlig dejlige mørkeblaa Øjne gav en høj Skjønhed, var det mig let at gjenkjende min Skolekammerat Kolds Elskerinde.

To store Taarer hang i hendes lange Øjenhaar, og Musklerne om hendes Mund var i sagte Sitren. Hun rakte mig sin Haand, i hendes Øje var der noget usigelig kjærlig-sørgmodigt.

— Hvor vilde jeg inderlig gjerne have en lang Samtale med Dem, Hr. Møller. De var jo i sin Tid Henrys Ven.

Jeg saa spørgende paa hende, hun forstod min Mine, pegede paa sin sorte Dragt og nikkede. Den Gamle trak utaalmodig paa Skuldrene, men klappede hende paa Ryggen og sagde til mig:

— Ja, nu er hun min Antigone, thi jeg er snart blind som hin Thebanerkonge, der, som De husker, i Prologos til *Οἰδίπους τυράννος* kalder *ὁ πᾶσι κλεινὸς Οἰδίπους καλούμενος*. Tænk Dem, nu er jeg en Time om at læse et Kapitel af Cicero de finibus bonorum et malorum — uh — som en Fux i en Mellemklasse i gamle Dage. Naa — ja, det er naturligvis et Forvarsel om, at den homeriske *Κήρ μέλαινα* venter paa mig.

— Skal vi ikke bede Hr. Møller om at gaa hjem med os, hvis han har Tid? spurgte Datteren.

— Jo, jo, Barn, med Fornøjelse. Derpaa hviskede han til mig: Tal De med hende om Ham — jeg tror, det vil lette hende — men jeg — jeg kan ikke.

Tavse fulgtes vi ad til et lille venligt Hus i Alleen, der laa langt inde i en gammel Have med store Linde- og Kastanietræer. Da vi kom ind i Entréen, blinkede den Gamle til mig og gik ind ad en Dør til højre, medens han pegede paa Døren lige over for. Vi forstod ham begge og fulgte hans Anvisning.

Da vi kom ind i Dagligstuen, gik den unge Frue hen og aabnede Skuffen paa et Skrivebord og rakte mig et meget tykt forseglet Brev med disse Ord:

— Det blev fundet efter Henrys Død blandt hans Papirer, men er aldrig blevet afsendt. Jeg har ikke fundet mig berettiget til at bryde det.

Ivrig brød jeg Oblaten og læste:

— Kjære Møller!

Ved Mindet om dit venlige og godmodige Ansigt mærker jeg stundom noget Blødt og Godt komme op i mig. Du vèd ikke, hvor jeg er forpint og forrevet. Der er noget Nederdrægtigt i mig, som jeg ikke kan overvinde. Gid Du kunde komme til mig og tale med mig og ligesom gyde noget af det milde Danske over i mit melerede Væsen. Hør nu, hvorledes det er gaaet mig, siden vi for tre Aar skiltes. Du er jo indflettet i mit Livs Historie fra mit Ophold i Danmark, der vel mangen Gang er forekommen Dig gaadefuld og uhyggelig. For at Du kan forstaa den, maa jeg fortælle Dig lidt om mig selv fra Tiden før vort Bekjendtskab.

Jeg blev sendt til Danmark i mit syttende Aar; ifølge min Race var jeg dengang langt mere udviklet end Mennesker paa den Alder i de nordlige Lande. Men jeg var tillige en fordærvet Dreng. Jeg var opdraget i Luxus, blev forkjælet af min Moder, og tidlig brød der ubændige Lidenskaber frem hos mig. Løsheden i Sæderne i det Land, hvor vi boede, havde allerede bragt mig i Forbindelser af en uhyggelig Natur; 15 Aar gammel var jeg en 23aarig spansk Enkes Chevalier servant. Ved min Faders ivrige Forestillinger bevægedes endelig min Moder til at tillade, at jeg blev sendt til hans Fædreland; men uheldigvis var den Mand, jeg betroedes til — en af min Faders gamle Venner — en skikkelig, men meget indolent Mand, der, efter at jeg var kommen i hans Hus i Kjøbenhavn, lod mig skjøtte mig selv. Jeg lod naturligvis Skolen skjøtte sig selv; rigelig forsynet med Penge hjemme fra, spillede jeg Nabob'ens Rolle lige over for Sangerinder og Beridersker, der ofte have en ganske særegen Penchant for ganske unge Drenge. Saa kom den Episode,

som Du kjender; det kvindelige Skjønhedsideal, som ethvert ungt Menneske bærer i sig, selv om han har tilsmudset det i sit Liv, sprang frem i fuld Glans ved Synet af Hende. Jeg vil ikke hykle og fortælle, at hun som en frelsende Engel rev mig ud af mit sædvanlige Liv, men hun bevirkede dog, at min Tanke af og til holdt Søndag. Da jeg fik at vide, at hun havde hjemme i H— og efter Nytaar tog hjem, fik jeg let min Tutors Indvilligelse til at lade mig dimittere fra Skolen der, han blev oven i Kjøbet vel fornøjet med, at jeg selv følte Nødvendigheden af at komme ud af et Liv, hvis Forkerthed han nok havde en Anelse om, men som han ganske manglede Evne til at modvirke. Jeg fik Lov til selv at vælge mit Pensionat, som Du véd, ikke uden Plan.

Da jeg ved hint Bal saâ hende, følte jeg det Bedste lue op i mig; men hendes haanlige Behandling imod mig, det, at hun lod sig skræmme af Faderen til offentlig at beskæmme mig, vakte det Onde i mig. Jeg vilde lege med hende som Katten med Musen. Jeg anede godt, at hun var betagen af mig; jeg vilde ægge hendes Lidenskab ved Skinsyge. Husk paa, at jeg har spansk Blod i mig, og at Jesuitismen er et spansk Nationalprodukt; der er i denne Race noget Ustyrligt og Hensynsløst, som jeg ikke har fundet hos nogen anden. Min Plan var simpelt hen den — at gjøre en Skandale. Efter Kaneturen i Skoven skete, hvad jeg havde beregnet. Jeg fandt en Aften et Brev stukket ind under min Dør — det var uden Underskrift ligesom de Billetter, vi i sin Tid udvexlede i Kjøbenhavn — hvori hun besvor mig ved Alt, hvad helligt var, at møde hende i Skoven. Jeg indfandt mig til den angivne Tid. Hun var ude af sig selv og erklærede, at hun vilde følge mig, hvorhen jeg gik. Jeg tog hende paa Ordet, foreslog hende at flygte med mig, og, skjønt rystet ved Tanken derom, sagde hun ja, da jeg erklærede, at det var det eneste Kjærlighedsbevis, som jeg vilde tage for gyldigt. Jeg kjøbte mig en lille Vogn; en Nat Klokken tolv, da Alt i Skolebygningen var lukket og slukket, begav jeg mig derop med en Nøgle, som jeg mod en Femdalerseddel havde erhvervet mig af den skin-

hellige Kustos's voxne Datter. Rektors Datter ventede mig i den mørke Korridor. Jeg bar hende mere død end levende ud paa den Vej, der løb gjennem Skoven lige ud for Byen, hvor min Vogn stod forspændt med min Hest, som jeg havde bundet til et Træ. Det gik nu afsted, og min Fuldblodshoppe gjorde god Besked, men var rigtignok ødelagt efter de 16 Mils Kjørsel til Kjøbenhavn. Jeg vidste, at der en af Dagene afgik Dampskib til England; men, inden Dagen kom, havde Undersøgelsen ledet den gamle Professor paa Sporet. Han maa have drevet den energisk; thi en Morgen træder han ind ad Døren i det afsides Logis, som vi beboede, ledsaget af en anden ældre Herre; jeg kjendte ham godt af Udseende — det var en overordnet Politiembedsmand. Heldigvis var min Elskede i det andet Værelse. Jeg husker Replikkerne, der faldt, som om Alt var sket igaar. Rektor: «Løs Kongebrev eller gift Dem øjeblikkelig, eller De faar Bøjlen om Benet.» Jeg: «Nej.» — Datteren havde alt fat i Laasen paa Døren til Sideværelset, da den Gamle udbrød næsten med et Hvin: «Kom ikke, Barn, lad mig ikke se Dig, Du vil slaa mig ihjel.» Politimanden sagde rolig til mig: «Hvad der kan komme ud af denne Sag, vil jeg endnu ikke sige Dem, min unge Herre; men tag Dem i Agt. Vis Dem som et Menneske af Ære, det raader jeg Dem.» Det fuldkommen Rolige og Lidenskabsløse i Tonen, der viste, at Manden var sikker, og at der skjulte sig Handling bag hans Ord, imponerede mig anderledes end Hidsighed og brutal Myndighedstone: den unaturlige Spænding, hvortil jeg havde arbejdet min Villie op, brast pludselig ved Sammenstødet med en modnere og sundere Villie, der disponerede over Masser af Midler til at sætte sit Maal igjennem. Jeg følte, at jeg blev usikker. «Hvad vil De da?» spurgte jeg Politimanden. «At De skal lade mig ordne det Hele,» sagde han, «det vil være det Bedste for alle Parter.» Ja, under den Betingelse, at vi strax kunne forlade Landet, naar de af Dem fordrede Formaliteter ere opfyldte.» «Det er heldigt, at dette netop hører til de af os fordrede Formaliteter, som De siger. Men husk paa, at indtil videre er ethvert af Deres

Skridt bevogtet.» — «Som De behager.» — De to Gamle gik. Dagen efter bragte en Ubekjendt, som jeg antog for en Betjent eller Skriver, nogle Dokumenter, hvorunder jeg skulde skrive mit Navn — min før nævnte tidligere Tutor havde sat sit under som Kurator; — jeg gjorde det, og faa Dage efter kjørte vi under Ledsagelse af en Politimand og min Kurator, der var forlegen og aldrig sagde et Ord, til en Præst, der viede det ungdommelige Par.

Under Alt dette havde hun, der spillede en saa stor Rolle i denne Historie, men som Du jo egentlig slet ikke kjender, været angest og forknyt. Kun hendes Alt beherskende Lidenskab havde tvunget hende til et Skridt, der var hendes frygtsomme og lydige Natur saa fremmed; hendes Fader havde samlet Alt, hvad der boede i ham af Mildt og Sympathetisk, om hende. Hendes varme, stille Ømhed kunde dog ikke bringe det Haarde til at smelte i mig; Gud véd, om jeg selv eller hun nogensinde faar Bugt med det.

Med et Skib gik vi til England, hvorfra vi betraadte den lange Rejse til Manila. Det ensformige Liv paa Skibet havde Noget ved sig, der irriterede mig; jeg var bestandig frastødende og uvenlig imod hende. Da vi endelig naaede vort Bestemmelsessted, berusede jeg mig i de yppige Fester, som gjordes for os; men min Hustru blev skræmmet endnu mere tilbage i sig selv af dette underlige konvulsiviske Liv og dets pludselige Hensynken i absolut Lethargi, som er almindeligt blandt Evropæerne i spanske Kolonier. Min Fader, der fra først af havde været uhyggelig tilmode ved det hele Æventyr, havde givet efter for min Moders Forlangende og indrettet en luxuriøs Bolig for os i sit rummelige Hus; min Moder var henrykt ved at se mig, men hun og min Hustru frastødte gjensidig hinanden. Men ingen Klage kom over den Sidstes Læber, og da hun lykkelig havde bragt en Søn til Verden, gik hun op i Omsorg for Barnet.

Endnu har det ikke været mig muligt at nærme mig min Hustru. Jeg kan stundom saa inderlig ønske det; jeg kan staa og lytte uden for hendes Værelse, naar hun

synger vort Barn i Søvn med danske Sange, men — ja lad mig lige saa godt bekjende Dig Alt. Jeg er atter i den omtalte Spanierindes Garn, og jeg har selv styrtet mig deri. Hvorfor? For at drille og ærgre min Hustru. Da jeg en Gang følte mig — skal jeg sige irriteret eller beskæmmet ved hendes urokkelige Resignation — opsøgte jeg min gamle Elskerinde. Hun laa henstrakt paa Divanen foran de aabne Døre til sin Veranda, gjennem hvilken Blomsterduft bølgede ind fra Haven, hvor glødende Kaktus og Katalpaer, yppige Slyngplanter med vellystig glinsende og svulmende Blade dannede et øjeberusende Skue.

Hun fôr op med et Spring som en elastisk Staalfjeder: — Jeg vidste det, Enrique, Du maatte komme. Enrique, min Sjæl har været død, siden Du rejste. Hun favnede mig, som hun vilde kvæle mig, bandt sine to blaasorte Haarfletninger sammen om min Hals, lo, saa Glasruderne klirrede, gav sig til at hulke, borede sit Ansigt ned i min Skulder. Jeg behøver ikke at fortælle Dig mere, Møller — Du kjender mig.

«Hendes Sjæl har været død, siden jeg rejste,» — Det er Løgn, hun har ingen Sjæl, hun har kun Blod og Kjød. Naar jeg ikke er hos hende, dvasker hun hele Dagen hen paa sin Chaise longue, men ved Lyden af mine Skridt i Haven bliver hun som en Mænade. Det er et fortvivlet Liv, jeg fører. Jeg bestiller ikke det Mindste. Naar jeg er hjemme, raser jeg mod mig selv i ensomme Øjeblikke, og er jeg sammen med de Andre, er jeg ætsende eller iskold, naar jeg er hos hende, springer mit Liv op i en vild Krampetrækning. Elsker jeg hende? Jeg tror det ikke, men jeg er overvældet, forhexet af hendes paa et eneste Punkt ophobede Lidenskab. Naar min Hustru ser paa mig med sine forunderlige rolige og dog saa dybe Øjne, kunde jeg gjerne myrde hende, og dog har jeg mangen Gang slaaet mig med knyttet Haand for Panden og hulket — uden Taarer —, naar jeg hørte hendes Stemme inde fra et andet Værelse.

Svar mig, Møller, dersom dette Brev nogensinde naar Dig. Tal forstandig til mig. Lad mig høre et Ord fra

en tempereret, mild Natur, det vil være som en Draabe frisk Kildevand for mig, der hensmægter i en glødende Ovns Atmosfære. Brug dit tørre, satiriske danske Lune og brede bon-sens imod mig, gjør mig latterlig, gjør det stærkt og frappant . . . .»

Her var Brevet afbrudt. Kold havde formodentlig vaklet i sin Beslutning om at afsende det og henlagt det under forseglet Konvolut for det Tilfælde, at han atter skulde betænke sig.

Hans Enke havde set stift paa mig i det Kvarterstid, jeg brugte til Læsningen. Da jeg var færdig, sagde hun:

— Jeg aner, hvad Henry har betroet til Dem. Det er den Kamp, som to Kvinders Kjærlighed førte om ham, men hvori jeg sejrede.

Ved disse sidste Ord fôr et Glimt af Stolthed eller Glæde gjennem hendes Øje og et let rødligt Skjær over det blege Ansigt. Tavs rakte jeg hende Papiret, som hun hurtig gjennemløb, kun dvælende længere ved et Par Steder, hvor Henry omtalte hende. Hun gav mig Brevet tilbage med et vemodigt Smil.

— Jeg skal fortælle Dem Resten, sagde hun, — det skylder jeg den stakkels Henry.

Hans Fader døde pludselig af et Slagtilfælde. Det havde været en godmodig, men svag Mand, der altid havde behandlet mig venlig. Jeg tror, at Henry blev bedrøvet derover, men han lukkede sig inde, og i over fjorten Dage saa jeg ham ikke. Hans Moder var i Løbet af det Par Aar, jeg havde kjendt hende, sunken hen i en fuldkommen Indolens og sov næsten altid. Kun gjennem et kinesisk Fruentimmor, der holdt meget af min lille Dreng og for hans Skyld ogsaa af mig, fik jeg Efterretninger om, hvad der foregik i Huset. Det havde vist sig, at min Svigerfaders Sager stod daarlig, og at Forretningen maatte ophøre. Det var kun med Nød, at der kunde reddes saa meget, at Enken kunde opholde Livet. En Hollænder, der havde været gift med hendes Søster, men ellers ikke havde ført Omgang med Huset, tog sig at Sagernes Ordning. Henry skulde sendes til et Handelskontor i Hongkong. Da jeg saâ ham, dristede jeg mig

til at spørge, naar han rejste, og hvad vort Barns Skæbne vilde blive. — Quién lo sabe? Señora, svarede han med en iskold Stemme og et høfligt Buk — han havde i det sidste Aar altid svaret mig paa Spansk, naar jeg en enkelt Gang henvendte et Spørgsmaal til ham. Jeg saâ da, at han ikke vilde have os med sig, jeg anede, hvilken Ledsagerske han havde valgt sig. Min Kjærlighed til ham var skræmmet tilbage og forknyttet; den rejste sig nu i sin gamle Magt. Men hans Slavinde vilde jeg ikke være, saa meget Herredømme vandt min Stolthed over min Lidenskab, at jeg ikke bad ham om at tage mig med sig. Kineserinden skaffede mig at vide, med hvilket Dampskib han skulde rejse.

Han var allerede ombord, da jeg naaede ned til Havnen. Det var ved Solnedgang. Vandet og Himlen glødede i dybt Purpurrødt. Jeg saâ ham staa ved Rælingen tæt ved Hjulkassen, ved hans Side stod en besløret Dame. Had, Skinsyge og Kjærlighed arbejdede i mig, det var et Øjeblik, som om mit Aandedræt skulde kvæles af mit Hjertes Slag. Men der er Øjeblikke, hvori jeg formaar at underordne alle mit Livs Rørelser under min Villie. Jeg tog da vor lille Søn, som jeg havde ladet Kineserinden bringe med, paa mine Arme og stillede mig lige tæt op til Stenbulværket. Henry vendte Siden til, enten saâ han os ikke eller vilde ikke se os. Signalet lød, Broen blev trukken i Land, Skummet sprøjtede fra Hjulene; Henry vendte bestandig Hovedet fra os. Jeg kunde ikke holde det ud mere. Skibet var faa Alen fra Land, da jeg med mit Barn i Armen sprang op paa Stenkajen og raabte: «Farvel Henry!» Han vendte sig brat. En voldsom indre Bevægelse malede sig paa det skjønne, uforglemmelige Ansigt. Den tilslørede Kvinde greb ham i Armen, han stødte stærkt til hende, saa hun tumlede tilbage, sprang op paa Rælingen, et Par Sekunder stod han rank og skjøn i det glødende Aftenlys. Da udbredte han Armene, gjorde et fortvivlet Spring, som vilde han naa Landet — og forsvandt i Bølgerne. — Jeg vaklede tilbage og faldt om i min Ledsagerskes Arme, jeg kunde endnu høre mit eget fortvivlede Skrig.

Hvorledes jeg kom hjem, véd jeg ikke. Men da jeg var kommen til min Bevidsthed, hørte jeg, at en Baad strax var sat ud, og at Henry var bleven bragt i Land og endnu levede. Jeg gik ind til ham. En Læge stod ved hans Seng. Han rystede paa Hovedet og hviskede til mig, at han i Faldet var tørnet mod en i Vandet liggende Boje og havde slaaet Brystet saa stærkt, at en Blodstyrtning var fulgt paa. Sagte nærmede jeg mig. Der laa han ligbleg og med lukkede Øjne. Jeg kyssede ham paa Panden. Langsomt aabnede han Øjnene, bredte Armene mat ud mod mig, jeg lagde mig paa Knæ og og hvilede ved hans Hjerte. — Tak, hviskede han til mig, — Tak, fordi Du anden Gang viste Dig for mig i Forklaringsglansen — husker Du den Vinterdag, da Du stod ene paa Skovstien?

Samme Dag døde han. Ikke sandt, jeg sejrede dog? Det var godt, at Henry døde. Han var et ulykkeligt Menneske, der aldrig vilde have havt Magt til at forene de fjendtlige Kræfter, der stredes i ham. Nu døde han, medens det Gode var oppe i ham, han døde med vort Barns Haand i sin.

To Aar blev jeg endnu paa Manila. Jeg arbejdede for mig og mit Barn. Den kinesiske Pige lærte mig at lave Vifter og andre Smaating. Jeg har altid været fingernem, mine Arbejder bleve snart efterspurgte, og jeg fik en Sum samlet, som satte mig i Stand til for halvandet Aar siden at rejse her hjem til min gamle Fader.

Hendes Stemme havde tidt bævet under Fortællingen, Taarerne havde tidt vist sig i hendes Øjne, men jeg saa, at det unge Barn, jeg havde set i min Skoletid, var blevet en stærk Kvinde. Jeg rejste mig dybt bevæget og rakte hende tavs Haanden til Afsked. Da vi kom ud i Entréen, gjorde hun et Tegn til mig og aabnede Døren ind til den Gamles Værelse. Der sad den fordums Bulderbasse og Skoletyran, hvidhaaret og mild i sin Lænestol med en sydlandsk udseende, nydelig Dreng paa sit Skjød, der morede sig med at trække i den gamle Rektors majestætiske Fadermordere. Bedstefaderen lo og gøede som en Hund, hver Gang Drengen trak Flipperne

ud af deres Leje, og den Gamles hæse, brummende Latter dannede Bas til Barnets Diskantlatter.

Da Professoren saâ os, satte han Barnet paa Gulvet, rettede paa Halsbind og Flipper og sagde til mig som en Slags Undskyldning:

— Som min fordums Discipel maa De kunne huske, hvad Horatius siger, 12te Ode i 4de Bog:

. . . *misce stultitiam consiliis brevem,*
dulce est desipere in loco.

En exileret Students Hændelser.

I.

N—, d. 14. Maj 18 . .

Kjære Carlsen! jeg hører et skraldende Udbrud af din homeriske Latter, der kan bringe Vinduerne i en Stue til at klirre, naar Du læser Underskriften paa dette Brev, thi sandt at sige, jeg tror ikke, at Du nogensinde har set min Haandskrift, og desuden har jeg saa tidt i vore smaa Koncilier gjort Nar af de sølle Sjæle, der skrev Breve, naar de vare fraværende fra deres Venner, for at øve sig i den humoristiske eller en hvilken som helst anden Stilform, og saa fordre af disse Venner, at de skulle døje deres ferske eller hjertebrækkende Udgydelser. Men naar man er tvungen til at opholde sig i et saadant Hundehul som dette, véd man ikke, hvad man skal tage sig for — Lejlighed til at gjøre Skandale frembyder sig nu slet ikke — man bliver *nolens volens* moralsk. Du kan af aarelang Erfaring bevidne, at Moral i streng Forstand aldrig har ligget for mig, og hvis min gode Onkel og Formynder paa Fyen har sendt mig her til N. og holder mig paa smal Kost, for at jeg skal lægge mig efter denne Videnskab og dens praktiske Udøvelse i et sobert Levnet, saa har han handlet klogere, end jeg troede ham i Stand til. Som Du og de Andre af vor Kreds véd, har jeg intet andet Moralprincip havt end det negative: „Man skal ikke være røget." Nu derimod, da jeg er reduceret til at drikke Hvidtøl om Aftenen, desformedelst at mine Maanedspenge, som jeg ikke kan faa forhøjede som i gamle Dage ved Laan hos kristeligsindede Jøder og Grækere, ikke strække

til at drikke bajersk Øl, nu har jeg optaget den Sætning i mit endnu i sin Vorden værende Moralsystem — der hænger dog lidt ved af Lærdommen til examen philosophicum —: Man skal skrive sine Venner til for ikke at kjede sig tildøde, naar man lever i N. Moralske Stemninger have begyndt at optage en Del af min Tid. Forleden Dag, da det var et væmmeligt Ruskvejr, og jeg var kjed af at læse „Berlingskes" Morgenavis og det lokale Organ, efter at have læst dem tre Gange igjennem, gik jeg ud at spasere i den grimme Omegn, hvis smukkeste Punkt er en Mergelgrav med nogle lave Pile paa de høje Bredder, og efter at jeg i en halv Time havde stirret ned i det hvidblakkede Vand og ligesom den lange Adelslømmel hos Molière havde moret mig med at spytte Kredse i Vandet, blev jeg overfalden af det, som Theologerne nok kalde *contritio cordis*. Jeg fandt først denne Beskæftigelse uværdig for et dannet Menneske, og ved en naturlig Ideassociation kom jeg til at rette det Spørgsmaal til mig selv: Har Du nogensinde gjort Noget i dit Liv, som var en Smule mere nyttigt? Og saa gjennemgik jeg nogle af mine mest fremtrædende Bedrifter. Var det f. Ex. til Nytte for nogen Moders Sjæl, at Du i sin Tid i Latinskolen stak røgede Sild i Baglommen paa vor Religionslærer? Eller at Du paa Rusforelæsningerne spillede Flæsketyv med din Sidemand, den tykke Mediciner, Jens Løvmand? Eller at Du i Studenterforeningen, da en ældre juridisk Kandidat angaaende Forslaget om en Ændring i en af Foreningens Lovparagrafer udviklede et dialektisk Apparat, som om det gjaldt en Livssag, gav Dig til at efterligne et Par Kattes erotiske Duet til stor Foragelse for alle med Alvor og videnskabelig Sans Begavede blandt de Tilstedeværende? Eller da Du sloges med en Islænder i Charlottenlund og fik Prygl? Jeg vil nu slet ikke tale om dit øvrige Liv, Slubbert (det sagde jeg virkelig til mig selv), der er henrundet i Driveri paa Gader, Billardstuer og andre Beværtningssteder sammen med *mauvais sujets* som Carlsen og hans Lige, hvor vi parodierede de juridiske Professorers Foredrag, fremragende Politikeres Taler

ved offentlige Festligheder og nedbrød de tilstedeværende simple Knejpegjæsters Agtelse for Landets Højskole og dets berømte Navne. Jeg fandt, at jeg aldrig havde havt Spor af videnskabelig Alvor, at jeg paa de juridiske Forelæsninger enten havde sovet eller fundet Foredraget saa burlesk, at jeg maatte stoppe mit Lommetørklæde i Munden for at kvæle den Latter, der tvang Taarer strømmevis ud af mine Øjne. Og saadan har Du lønnet din skikkelige Onkel Peter paa Fyen, der har villet opdrage Dig til Videnskabsmand, det vil sige til juridisk Kandidat, og blot sat din Attestats som Betingelse for, at Du siden maatte blive Landmand! At jeg ogsaa bebrejdede mig min ringe Sans for den mystisk-platoniske Side af det Erotiske, vil jeg blot berøre *en passant.* — Nej, sagde jeg videre til mig selv, nu skal Piben (her var en Ed nær undsluppen mig, men jeg greb den i Flugten og vred Halsen om paa den) virkelig faa en anden Lyd. Jeg gaar hjem hos Skovriderenken, Madam Jokumsen, hvor jeg bor, aabner en juridisk Bog, helst en om Tingsretten, og læser en god Portion. — Jeg tilkastede virkelig Mergelgraven et foragteligt Blik, gik i Stormmarche gjennem Byens forfærdelig brolagte Gader, mod hvilke mine Hæle slog Gnister, saa hele Familier kom til Vinduerne for at se, hvad der var paa Færde, men dog syntes at berolige sig, da de opdagede, at det kun var en enlig Fodgænger. Jeg kom til mit Logis, tændte Lys og læste flittig en halv Times Tid. Derpaa faldt jeg atter i Tanker over, hvad jeg havde tænkt derude ved Mergelgraven, og fik en saa inderlig Sympathi med mig selv, at jeg næsten fik Taarer i Øjnene af Rørelse. Jeg tænkte: Skulde Du virkelig være paa Veje til at omvende Dig og blive et fornuftigt Menneske? Det ser næsten ud dertil. Da jeg nu altid har været vant til at højtideligholde festlige Begivenheder i mit Liv, fandt jeg, at jeg vilde gjøre Uret baade mod mig selv og den ethiske Idé, hvis jeg tilbragte denne Aften som enhver anden, hvorfor jeg gik op paa «Gaarden» (ɔ: Gjæstgivergaarden) i den Hensigt at drikke min Omvendelses Skaal i en lille Kognakstoddy. Det vilde være taarefuldt

at drikke den ene, men jeg maatte vel finde en eller anden skikkelig Indfødt, som vilde gjøre mig Selskab.

I Begyndelsen vare Udsigterne lidet lovende. I den store halvmørke Gjæstestue brændte en søvnig Olielampe i Loftet, og en fed, halvgammel Opvartningspige sad og sov bag Buffeten. Jeg var noget i Forlegenhed, thi paa den ene Side kunde jeg jo ikke godt betræde et offentligt Beværtningssted uden at fortære Noget, og paa den anden Side fandt jeg det cynisk at drikke Toddy alene, men at rekvirere Hvidtøl fandt jeg vilde være upassende en Festaften Der var da ikke Andet for end at bestille en halv Bajer, saa kunde jeg jo altid senere tage den projekterede Kognakstoddy, hvis en Gjæst skulde vise sig. Som sagt, saa gjort. Det lokale Organ blev nu gjennemlæst for fjerde Gang. Jeg husker endnu, at det sidste Stykke før Avertissementerne lød saaledes: «(Inserat). Hvis Vejmand Jens Rasmussen tror, at det gule Skilt eller hvad det er for et Hundetegn, som han bærer paa sin gamle lodne Hue, giver ham nogen som helst Ret til, naar han slaar Sten, at bære sig saaledes ad, at der ryger Splinter af Graasten i Øjet paa Undertegnedes forbidragende, Ingen fornærmende sortplettede Fedeso, saa skal Landets Lov og Ret overbevise ham om, at Ejendomsretten er ukrænkelig, med mindre det almene Vel fordrer det. Niels Madsen, Hjulmand og Kommisionær i —drup.»

Endelig gaar Døren op, og ind træder en Mand, som jeg vel kjendte af Udseende, nemlig forhenværende Herredsfuldmægtig, nuværende Partikulier og Forligelseskommissær Handrup. Han er stor og tyk, med en vældig skallet Tyrepande, der altid sveder. Han har en Stemme som en Bjørn og ser altid yderlig forbitret ud. Efter at have mønstret Stuen med et Blik som en Feltherre, der overser et Terrain, brølte han: — Hej Lise, en Bajer — og derpaa i en dæmpet brummende Tone — og saa en Kognak! Den tykke Opvartningspige fôr forfærdet op og serverede det Forlangte med et Værs'artig, Hr. Handrup! Handrup slog Snapsen i sig med et saa smerteligt og forvredent Ansigt, som om det var ham den

modbydeligste Drik af Verden, derpaa rystede han paa Hovedet og sagde: Uh! uh! giv mig en til. Nu hørte man Noget skrabe paa Døren. — Lise, luk op for Bæstet!» lød Hr. Handrupt Imperatorrøst. Opvartningspigen adlød, og en vældig stor sort Vandhund kom spaserende ind, mønstrede Terrainet, som dens Herre for et Øjeblik siden havde gjort, og da den opdagede mig, gav den sig til at gjø, saa det gjaldede i hele Huset. — Læg sig, Køter! brølede Hr. Handrup igjen, og med et Spark befordrede han den ind under det lille Bord, hvorved han havde taget Plads. Jeg opdagede senere, at han for Bekvemmeligheds Skyld ikke brugte Spyttebakken, men lod Hunden gjøre Tjeneste som saadan. Der sad nu Hr. Handrup lænet tilbage i Stolen, rygende sin Cigar, med begge Benene udspilede til hver Side saa langt, som det paa nogen Maade var ham muligt. Da han havde tilbragt nogen Tid med at udfolde sin Storhed, spidsede han sine Læber, pustede en tæt Sky ud af Munden og sagde med Hovedet vendt om til mig:

— Det er jo Hr. Student Hellberg.

— Jo, svarede jeg.

— Det er jo Dem, der bor hos Madam Jokumsen i Kirkestrædet? Glæder mig at gjøre Deres Bekjendtskab. Er De ikke snart kjed af denne forbandede By?

— Aa—aa—h, svarede jeg nølende.

— Ja tal De kun rent ud, min Fa'er, gener Dem ikke for mig. Det er den værste Ravnekrog i hele Danmark. Der er min Salighed ikke Spor af Intelligens eller Sans for det Aandelige blandt disse Spidsborgere. Ser De, da jeg var paa Byfogedkontoret, da fik jeg de to Gader brolagte, Prædikestolen i Kirken egemalet, fik lavet en Theatersal, der naturligvis ogsaa kunde bruges til Koncerter af Sangforeningen, som jeg var Kasserer for, herovenpaa i Klublokalet. Jeg instruerede Byens unge Mennesker tre Vintre i Rad i forskjellige alvorlige og morsomme Stykker, jeg fik plantet Træer paa Spaseregangene rundt om Byen — det var, mens jeg var Formand for Forskjønnelseskomiten — ja jeg vil ikke nævne

mere for ikke at trætte Dem — og hvad Løn havde jeg saa? At saadan en So som Kjøbmand Pihl i Byraadet insinuerer, at jeg var en altfor dyr Mand for Byen, og modarbejder mig paa alle Maader, saa da vi fik den Nathue af Herredshoved, som vi nu har, afskedigede han mig. Naa Gudskelov, jeg kan leve uden hans lumpne sexhundrede Daler — Lise, giv mig en Kognak — og nu griner jeg ad dem deroppe paa Kontoret. De véd hverken ud eller ind, og den lille skrutryggede Fuldmægtig Skov, en Klodrian med anden Karakter til dansk juridisk Examen — nu be'er jeg Dem — kommer listende ned til mig om Aftenen og spørger mig til Raads om Sagerne. Naa — jeg siger ham Besked, som om Ingenting var i Vejen, men De kan tro, jeg griner ad dem. Ha, ha, ha, — og nu opslog Hr. Handrup en sand Tordenlatter. — Drikker De en lille Toddy med, Hr. Hellberg?

— Tak, ja.

— Gener Dem ikke — Lise, to Kognakstoddyer — dobbelt Væge! Aa, det er nogle Fedtekræmmere til Hobe i denne By. Forleden Aften var vi nogle Stykker her i Stuen og sad omkring det Bord derhenne. Saa kommer Brændevinsbrænder Stang, Byens rigeste Mand, og sætter sig iblandt os. — Lise, maa jeg bede Dem om en halv Genevertoddy, piber han. Nu be'er jeg Dem, Hr. Hellberg — en halv Genevertoddy! Men vèd De, hvad jeg gjør? Jeg raaber, ligesom jeg nu gjør: — Lise, hele Kognakstoddyer med dobbelt Væge Bordet rundt! Det var en anden Sludder, ha, ha, ha. Apothekeren grinte, saa han nær var falden under Bordet, ha, ha, ha. Spidsborgere, Filistre, Fedtekræmmere til Hobe — aa, Gud hjælpe os! Nej, vi trænger til en Opposition, min Fa'er, et Fremskridtsparti — nej, De maa min Sæl ikke kræve Toddy ind, i Aften gi'er jeg — jeg er som hjemme her. — Men Gud hjælpe os for det Organ, vi har. Redaktøren er i By- og Herredsfogdens Lomme. Jeg har leveret ham flere skarpe Artikler om Sundhedspolitiets Forsømmelighed, Anmeldelser af dramatiske Forestillinger, som i den senere Tid ere gaaede forfærdelig slet — de

Fæhoveder mangler jo en Instruktør — men nej, der er ikke Noget at stille op.

Jeg begyndte at blive noget træt af Hr. Handrups Underholdning, da i det Samme Døren gik op. Sex Mand traadte ind. Det var Apotheker Glud, der, skjønt henhørende til Byens Honoratiores og regnende sig blandt Embedsmændene, dog nok holdt af at være populær, hvorfor han søgte Gjæstgivergaarden for at træffe sammen med Borgerskabet; et Par Kjøbmænd, en velstaaende Garvermester, og endelig den lille blege og sure Brændevinsbrænder Stang, der kom lidt efter de Andre, som om han ikke hørte til deres Selskab. De satte sig Alle om det Bord, hvorved Hr. Handrup og jeg vare placerede.

— Skal De kanske have en halv Genevertoddy? spurgte Handrup Brændevinsbrænderen, idet han gjorde en Grimace til mig.

— Jeg drikker, hvad jeg har Lyst til, svarede Hr. Stang med en pibende Røst, der dirrede af Arrighed, — jeg forlanger ikke, at Nogen skal betale for mig. Jeg kan Gudskelov betale mine Varer selv og skylder ikke Nogen Noget.

— Jeg skylder s'gu ikke Dem Noget, fôr Handrup op.

— Nej, Gudskelov, at jeg ikke hedder Byens Sparekasse, bemærkede Brændevinsbrænderen med en ondskabsfuld Plirren med Øjet.

— Naa, naa, lød Apothekerens tykke, gryntende Mæle, — lad os tage Tingene i al Gemytlighed. — Naa, det er den fremmede Herre fra Kjøbenhavn? Glæder mig at gjøre Deres personlige Bekjendtskab. Portvinstoddy rundt, lille Lise.

Men alt som Hr. Handrup drak, blev han mere og mere oppositionel.

— Hvordan er det gaaet med Gassagen i Byraadet? spurgte han den ene af Kjøbmændene.

— Justitsraaden mente, at det blev Byen for dyrt, svarede den Adspurgte.

— Hør, véd I hvad, brølede Handrup. — I for-

tjente Allesammen, at man satte Jer en Nathue paa Hovedet. At lade Jer kujonere af saadan en Flynder.

— Fy, fy, Hr. Handrup! det er en Jurie, sagde Kjøbmanden.

— En Injurie, rettede Apothekeren, — *injuria*, *injuriæ*, *injuriæ*, *injuriarum* — det sidste Latin henkastede han, nikkende til mig.

Hvad der nu blev sagt, er det mig umuligt at gjengive. Vel overdøvede Hr. Handrups Stemme alle de Andres, men det rigelige Kvantum Spiritus, han havde indtaget, gjorde hans Artikulation usikker. Jeg hørte kun enkelte som Omkvæd gjenkommende Repliker: — Jeg bryder mig Fanden om Justitsraaden og — Ja han har ogsaa vist, at han bryder sig Fanden om Dem; — I er nogle Nikkedukker — og De er en Krakiler, der altid vil være i Position — Opposition, sagde Apothekeren; Hvad skal vi med Gas, naar vi saa mange Aar har brugt Tran? — Det er et dumt, reaktionært Ræsonnement o. s. v. o. s. v.

Denne Diskussion var mig lige saa utaalelig som den lærde Jurists Tale ved Studentergeneralforsamlingen. Jeg greb til at anvende et af de faa kunstneriske Talenter, hvoraf jeg er i Besiddelse, og som jeg i sin Tid producerede i Anledning af den nysnævnte Orator, nemlig træffende at efterligne to Kattes natlige Mjaven. Der indtraadte en pludselig Stilhed. Først betragtede mit Publikum mig med forbavsede Blikke, men i Stedet for at forarge sig som de unge kjøbenhavnske Videnskabsdyrkere, udbrød det kort efter i en unison Latter og Bravoraab.

— Det gjør han s'gu godt — det er min Salighed brillant. — Det er akkurat som Deres Katte, Stang, som jeg hver Nat kan høre ind i min Gaard. — En Omgang af samme Slags, Lise, raabte Handrup, idet han slog mig kraftig paa Skulderen og sagde: De er, hvad jeg kalder en rigtig gemytlig Karl. — Ja De slipper ikke for at besøge mig, sagde Apothekeren. — Ja, De ser vel ogsaa en Aftenstund ind til mig, sagde den ene Kjøbmand, — Visit behøver De ikke at gjøre, for det betragter jeg som Narrestreger.

Alene Brændevinsbrænderen — det bemærkede jeg først nu — blev gnaven. Han tog sin Hue og gik, idet han snerrede: Naar rigtige Katte bær sig saadan ad, ærgrer man sig, men naar et Menneske gjør det, saa griner man. Saadan nogle Drengestreger. — Resten af Aftenen gik hen med gemytlig Smaasnakken uden Ondskab eller Stiklerier. Men jeg følte, at nu havde jeg vundet Anseelse hos fire af Byens betydeligste Mænd, thi da vi skiltes ad udenfor Døren, og Hr. Handrup tog mig under Armen, som han gjentagne Gange klappede, hørte jeg den ene Kjøbmand sige til Apothekeren: Det er rart, at vi har faaet saadan et dannet Menneske til Byen.

Saaledes endte den Fest, som jeg havde villet fejre min Omvendelse med. Carlsen — jeg tror ikke, jeg har den mindste Sans for Moralen. Hils Vennerne og læs dette Brev, som er blevet en hel lille Bog, op for dem. Apropos, hvis Du tror, at et eller andet Blad vil optage denne Skrivelse som Feuilleton, saa skjænker jeg Dig det mulige Honorar, for at Du for det kan kjøbe Dig en ny Hat, som Du højlig trænger til; værre Bør end den, Du havde, da jeg sidst saâ Dig, har jeg aldrig i mit Liv set.

Din

Ludvig Hellberg.

II.

N—, d. 4. Juni 18 . .

Du, Carlsen! Jeg kan ikke holde ud at drikke mere med Forligelseskommissæren. Du véd af egen Erfaring, at jeg ikke har været kræsen i Valget af min Omgang, maaske af den Grund, at jeg indsaâ, at ingen ordentlige Mennesker i Længden vilde omgaas mig. Carlsen, det er skrækkeligt at være saa daarlig begavet, som jeg er. Naar det enkelte Gange hændtes mig i Kjøbenhavn at komme sammen med Jævnaldrende, om hvem Andre og

de selv mente, at de havde videnskabelig eller æsthetisk Interesse, sad jeg altid som en Klodrian og gloede, og naar jeg for Skams Skyld syntes, at jeg skulde give mit Besyv med i Laget, saa enten lo de eller bleve forargede, thi de forudsatte altid, at det var noget Sjofelt, jeg sagde; og Gud skal vide, at jeg gjorde mig al mulig Umage for at sige Noget, der havde et filosofisk Tilsnit. Har jeg nu Ret til at finde Hr. Handrup for simpel til min Omgang? Men nu har han siden vort første Bekjendtskab bestandig gientaget den samme Liste over sine Bedrifter og sin Trang til at skabe et Fremskridtsparti her i Byen. Forleden Aften var jeg da i fint Selskab hos Apothekerens. Der var hverken morsommere eller kjedeligere end i de kjøbenhavnske Selskaber, hvor jeg har været. Apothekerens Datter er en rigtig kjøn Pige, og hun kunde vist være ret morsom at tale med, men hun troede formodentlig, at hun skulde tale om Literatur, Theater og deslige Materier med den kjøbenhavnske Videnskabsdyrker (under denne Titel udbragte Apothekeren min Skaal og kom med nogle gale latinske Citater). Da jeg aldrig læser en Bog eller ser en Komedie for at kritisere dem, men kun for at more mig, har jeg aldeles ikke de sædvanlige kritiske Kategorier fra Aviserne til min Raadighed, saa jeg gjorde kun en daarlig Figur og blev som Æsthetiker rent stukken ud af en fejende Fuldmægtig paa Amtstuen. Han kunde udvikle, hvorledes Den og Den havde vellykkede Momenter i sit Spil, at den og den Roman manglede plastisk udformede Karakterer, det og det Digt lyrisk Flugt og deslige Generalia, paa hvilke jeg anvender et af de faa Citater, jeg kan udenad:

Denn eben wo Begriffe fehlen,
Da stellt ein Wort zur rechten Zeit sich ein.

Jeg kunde have gjort mig vigtig ved at kramme det Citat ud, men jeg fandt det, reverenter talt, under min Værdighed.

Hvordan det gaar med Juraen? Gamle Ven, lad os forbigaa dette Punkt med Tavshed. Byfogden sagde i bemeldte Selskab, at det var langt tilbage med Folkets

almindelige Retsbevidsthed. Det maa han bekjende, den stakkels Mand, thi der har i et halvt Aar fundet tre Brandstiftelser Sted i hans Jurisdiktion, uden at det har været ham muligt at opdage Noget som helst, og da en af de Brandlidte forundrede sig derover, svarede han i en ynkelig Tone: «Men kjære Mand, jeg kan da ikke mane eller vise igjen.» Jeg tror heller ikke, at jeg har nogen skarp udviklet Retsbevidsthed, i det Mindste har jeg ondt ved at bevise mig selv, at det er min Pligt at betale, hvad jeg skylder forskjellige kjøbenhavnske Aagerkarle, tværtimod kløer mine Fingre efter at pudse dem. Men hvorledes kan man studere Jura, naar man baade mangler ethisk Alvor og Retsbevidsthed? Forklar Du mig det; jeg kan hverken theoretisk eller praktisk løse det Problem.

Egnen om Byen, som jeg strejfer ordentlig omkring i — Tiden skal jo gaa med Noget — er i det Hele nøgen og grim, dog fandt jeg iforgaars et venligt Punkt i en Vandmølle ved en lille Aa. Der er nogle dejlige gamle Linde- og Hyldetræer, der rent skjule Møllehusets Have. Jeg tog et Par Hyldegrene til Side og saâ en nydelig Plet: Det lille Aaløb randt gjennem Haven og var kranset med vilde Roser, det lave Hus laa i Baggrunden, helt bedækket af vild Vin, bag hvilken de smaa Ruder lo nok saa gemytligt med deres af Solen brændte regnbuebrogede Glas. Jeg stod længe og nød dette lille Billede, da jeg hørte det rasle i Buskene tæt ved Siden af mig, og en lille firskaaren gammelagtig Fyr med et rødt, blussende Ansigt med vrede Blikke bag de hvide Svineøjenhaar, med korte stride Børster paa det kugleformede Hoved, der sad dybt nede mellem et Par monstrøse Skuldre, kravlede hen ved Siden af mig og maalte mig med et udfordrende Blik. Jeg tror, med Skam at tale om, at jeg blev bange, thi der laa et vildt og vanvittigt Træk i de lyseblaa Øjne. Jeg rejste mig op og gik fulgt af det underlige Individs hæse Brummen. Ja, nu maa Du nøjes med denne lidet interessante Epistel, thi det er varmt, og jeg begynder at blive søvnig. Hvis Du finder nogle morsomme Bøger paa din Vandring — f. Ex. gjennem Vennernes Stuer — saa gjør Strandhug og send mig dem.

Med Undtagelse af min Holberg og de forbandede Juridica, fejede jeg mine faa Bøger ud, før jeg rejste fra Kjøbenhavn.

Din
Ludvig.

III.

N—, d. 10. Juni 18 . .

Folk her i Byen synes ikke rigtig om mig mere. Hr. Handrup er stødt, fordi jeg ikke gider sidde hele Dagen sammen med ham paa Gjæstgivergaarden; Brændevinsbrænder Stang har i en Diskussion, der havde min ringe Person til Gjenstand, erklæret mig for et «Subjekt,» der var sendt herover fra Kjøbenhavn, hvor jeg havde været en rigtig «Drivert.» Byfogden finder, at jeg mangler Alvor, og har faaet Apothekeren over paa sin Mening, især da den sidste var bleven choqueret af den Grund, at jeg, da jeg kjedede mig saa grusomt paa et Skovbal, listede mig ud af Skydeselskabspavillonen, hvori det holdtes, ned paa Bøndernes Danseplads, under aaben Himmel, og svang nogle rødkindede Landsbyskjønheder, og det umiddelbart efter at jeg havde danset med samme Apothekers ældste Datter, det æsthetiske Lys, som siden den Tid kalder mig «Don Giovanni en miniature», en Vittighed, som Apothekeren gjengiver hver Aften, han viser sig paa Klubben. Da jeg imidlertid trænger til menneskelig Omgang, passiarer jeg af og til med min Nabo Mogens Lassen, der er Vognmand og Avlsbruger, en Mand, der altid er opfyldt af Sorg over Kvindekjønnets Daarlighed. Hans Vænge, hvori hans Lade staar bygget, grænser op til Madam Jokumsens lille Have, og om Aftenen staa Mogens Lassen og jeg paa hver sin Side af Buxbomhækken, der danner Skjellet mellem Madam Jokumsens og hans Territorium. Du bør dog lære at kjende denne Misogyn af Folket.

Igaar, da jeg traf ham, mødte han mig med en

Hovedrysten og kløede sig stadig bag Øret med Spidsen af sin korte Pibe, der ellers hviler paa hans langt frem- og nedhængende Underlæbe, hvilken i Forbindelse med de altid rindende Øjne, det lange rynkede Ansigt, hvis Pande er skjult af nedfaldende graa Haartjavser, og den lange dryppende Næse giver ham et saare heraklitisk Udseende. «Hvad er der i Vejen, Mogens Lassen?» spurgte jeg. — «Aa Gud fri, frels og bevar vos,» sukkede han. «det er Kællingen og atter Kællingen. Hør, Hr. Helmberg (han fordrejer altid Folks Navne; sin Gjenbo, Hattemager Klyver, kalder han altid Kløvert) véd De, hvad jeg siger?» — «Nej.» — «Jeg siger: Slip en brølende Løve ind ad Sønderport og en gal Kælling ind ad Nørreport — jeg gaar mod Løven.» Med disse Ord nikkede Mogens Lassen med et flygtigt Glimt af Tilfredsstillelse i Øjet, sagtens fordi det forekom ham som en Trøst at have fundet en epigrammatisk Form for sin Tanke.

— Hvad gjør hun nu, Mogens Lassen? — Ja jeg vil ikke tale om, at hun drikker, for det har hun nu gjort i saa mange Aar, at hun ikke mere kan gjøre for det, det hører til hendes Konstetulsion, som Balber Konradsen siger. Men nu skulde vi i Dag have Sulevælling til Middag. Herregud, nu véd hun, at jeg holder saa meget af Sulevælling; men da hun har taget Gryden af Ilden og sat den paa Kjøkkengulvet, render hun fra den for at vrævle med en anden Kælling, der vilde kjøbe Mælk. Hun staar og vrævler, for immer skal de jo vrævle, de Fruentimmer — ptøj — og obselverer ikke, at vor So render ind i Kjøkkenet, sætter begge sine Forben ned i Gryden og æder af Sulevællingen, som om den kunde være Mand i Huset. Da jeg kom og saâ det, blev jeg rigtignok forskrækkelig harmfuld, det skal jeg ikke negte. Jeg raabte ud efter hende, ligesom en Løve: Saa Du har Raad til, Bolette, at koge varm Mad til vore Svin? Kan De gætte, hvad hun sa'e? Hun sa'e: Ja faar Du ikke varm Mad hver Dag? Jeg blev saa gal, at jeg ikke kunde sige et Ord, og listede af for ikke at fristes til at gjøre en Ulykke paa hende.

— Fik De da ingen Middagsmad?

— Nej, s'gu ingen anden end den, Soen havde snaget i. Ja, saadan er Ægteskabet, Hr. Helmberg, det er ikke anderledes. Naar en Mand bliver ødelagt, er det altid Fruentimmernes Skyld; faar man ikke den, man vil have, bliver man ødelagt, og faar man hende, bliver man endnu værre ødelagt.

— Tror De, det er saa galt, naar man ikke faar hende, man vil have?

— Ja, det kan s'gu ogsaa være rent galt. Der er jo ham, Smaakjøreren — for Vognmand i Lavet har han jo aldrig været — ham, Jonas Rodian. Han blev jo halvtosset ved den Lejlighed, véd De.

— Nej, det véd jeg ikke Noget om.

— Jo vist véd De saa. De kan jo nok huske den gamle Møller Niels Tvers nede i Søndermøllen?

— Hvor skulde jeg kunne huske ham, Mogens Lassen? Jeg har jo kun været et Par Maaneder her i Byen.

— Ja, da var Niels Tvers s'gu ellers godt kjendt, saa det er løjerligt, at De ikke har hørt Noget om ham. Se, han havde jo denne Laban af en Søn, Rasmus, der nu har Møllen, og som er et fordrukkent Svin. Har De heller aldrig kjendt Kristen Mortensen fra Hellerslev?

— Nej.

— Hm, det kan jeg ikke forstaa. Det var i sin Tid den rigeste Bonde i hele Amtet, tør jeg nok sige. Hans Gaard var paa over 90 Tønder Land, som han ejede kvit og frit. Naar han bunkede sine Obligationer op, var Bunken lige saa høj som det Vandingstrug, dér staar, og naar han mødte til Hestemarked her i Byen, havde han to store Læderpunge med Specier i hver Lomme. Se, Kristen Morten havde kun én Datter, og det var et rigtigt pænt Pigebarn i sin Tid, renlig og pæn i alle Maader. Men taab'lig var hun som alle Fruentimmer. Niels Tvers bejlede til Karen, som hun hed, for Sønnen Rasmus, der rigtignok var en lang doven Rad, men Møllen var jo i dejlig Drift, og der var 60 Tønder Land Jord til den, saa naar den og Kristen Mortensens Gaard kom paa én Haand, saa var det jo en farlig nydelig Ejendom. Men

Gud hjælpe os, naar der kommer Fruentimmervrævl med i ordentlige Forretninger, saa bliver det bare Skidt, rent ud sagt, Hr. Helmberg; ja det bliver det s'gu. Det maatte Balber Konradsen bekjende. Han troede at gjøre det saa godt, da han tog Enken nede i Pølsestrædet, der ejede Huset og 2000 Rigsdaler til. Jo, Balberen fik rigtignok Kam til sit Haar, for hun gjorde sig gode Venner med en tysk Bogbindersvend og . . . .

— Ja men da var jo om Møllerens, De vilde fortælle mig . . . .

— Det kunde jo ikke skade, at De ogsaa fik Noget at høre om andre Folk i Byen. Det jager jo ikke med Niels Tvers, for han er død for over tolv Aar siden. — Ja se, Kristen Mortensen mente jo begribeligvis, at der kunde være Mening i Niels Tvers's Præposition, som han siger den fordrukne Fuldmægtig Hamstrup — ja han har da ogsaa en sur og gal Kælling, og saa er hun saa storsnudet, at hun ikke vil gaa af Vejen for en Kokasse, men træder lige i den, fordi hun skal stikke Næsen i Vejret. Hver Gang jeg møder hende, raaber jeg lige saa højt jeg kan: «God Dag, Madam», saa bliver hun saa ædende gal, for hun vil være Frue, men Postmesteren, som er Kancelliraad, siger, at en Forligelseskommissær er ikke mere Rangsperson end jeg, og Kammerraad bliver Hamstrup aldrig, formedelst de mange Kognakker, han drikker.

— Ja, ja, Farvel, Mogens Lassen.

— Nei, bi lidt! vi naaede jo ikke til Møllerens og Jonas Rodian endnu. Ser De, Jonas Rodian, han var den Gang Mursvend og arbejdede hos sin Fader, men det var grumme smaat for dem. Og nu kan De tænke Dem, saa gaar, Gud døde mig, Kristen Mortensens Tøs Karen hen og forliber sig i den lille tykke Mursvend paa et Høstgilde ude hos en Bonde paa Hellersløv Mark. Rigtignok var Jonas ikke saa galt et Utuske at se til, som han nu er, men stumpet og kort har han været til alle Tider, ligesom Bødker Lyskovs oversavede Tommelfinger. Jonas blev da urimelig modig, for baade var han gal efter Pigebarnet, og saa mente han vel, at han havde fat i den ene Hank af Kristen Mortensens Speciekrukke. Nej

— jeg er bondefødt, det skammer jeg mig ikke ved — men tror De, Jonas Rodian i de Tider saa til mig? Nej. Og dog var Karen ikke Andet end en Bondetøs, som i de Dage ikke æstimeredes for Noget af Kjøbstedfolk. Men skal Noget gjøre Folk tossede, saa er det da Kvindfolk. Den So, som jeg nu maa ærgre mig over hver evige Dag, har ogsaa i sin Tid havt glat Ansigt og blankt Kikketøj, det er rigtignok længe siden — vent lidt, Hr. Helmberg! De spurgte jo selv om Jonas, og jeg maa jo sige Dem Alting ligesom det er.

Jeg resignerede stille og lod Mogens Lassens Ords og Tankers Strøm flyde uhindret i dens brede Leje.

— Naa han, Kristen Mortensen, var en rigtig kalkunsk Bonde, og da Tøsen gjorde sig stædig og ikke vilde tage den lange Rasmus Tvers og fortalte, at hun var gode Venner med Jonas Rodian, saa galede Kristen op, som han var farlig dygtig til, og kaldte Jonas en Kalkslager og en Murdrengsklat. Karen hylede og skabede sig, saa det skal have været farlig at se paa, men det gjør jo Fruentimmerne altid, naar de ikke faar deres Villie, det kan min Kone og mine Tøse gjøre ligesaa godt; og Kristen har vel ikke obselveret videre paa de Ting. Karen maatte tage Rasmus Tvers, og da Bageren sagde til ham, at det Pigebarn, som nu kan være en Snes Aar, og som hun fik lidt vel snart efter Giftermaalet, vel egentlig hørte Jonas Rodian til, saa sagde Rasmus, som alle sine Dage har været en dvask Hund: «Aa, Skidt, jeg faar dog Gaarden i Hellersløv». Naa, saa længe den gamle Niels Tvers og Kristen Mortensen levede og kunde kjæppe den lange Rasmus op, saa passede han nogenlunde paa Mølleriet, men da de faldt væk, sad han og drev fra Morgen til Aften hos Værtshusmanden ved Nørreport og spillede Brus eller Hyp med den ene Politibetjent og en gammel Skrædder, som nok har forstaaet at malke ham ordentlig, for Politibetjenten har nu sit eget Sted, og Skrædderen har for nogle Aar siden laant Balber Konradsen 200 Rigsdaler, da han skulde have sat Kvist paa sit Hus. Den nydelige Gaard i Hellersløv har Rasmus Tvers maattet sælge, og det var endda en Greve, der

kjøbte den. Der er ikke mere det ved Mølleriet, som der var i gamle Dage, og snavs bliver det drevet, for hvor dvask Rasmus end er, bliver han kjed af at se paa Kællingen, der altid glor surt, saa han sidder gjerne om Dagen i Møllestuen og spiller Kort og drikker Brændevin med Bønderne, saa det gaar immervæk tilbage. Og blev det galt med Rasmus Tvers for et Kvindfolks Skyld, galere blev det dog med Jonas Rodian. Han blev saa edderspændt siden den Tid, at den bare Ondskab gnistrede ud af Øjnene paa ham. Jeg er ikke for, at han skal komme ind i min Stald eller se paa mit Kre'tur, naar det staar ude paa Marken, for det Øjesyn kan aldrig være godt for Kvæget. Da Faderen døde, rørte han aldrig Murske eller Kalkkost, men kjøbte sig en Hest og en lille Vogn og gjorde siden den Tid Smaakjørsler for Folk, men ellers gaar han og driver og glor paa Alle, som han vilde æde dem. Rasmus Tvers er ikke glad ved at møde ham, for Jonas er urimelig stærk, og allerede da han første Gang saâ Rasmus efter Brylluppet, smak han ham saadan En under Øret, at den lange Rasmus faldt som en Stud, man slaar for Panden. Rasmus havde endda været til Alters samme Søndag, men saa gal var Jonas Rodian, at han ikke en Gang kunde bie til om Mandagen, det havde dog ikke været saa ukristeligt, men det er Altsammen Fruentimmernes Skyld, og det har været Meningen med det Hele, Hr. Helmberg, at lægge den Ting ud for Dem. — Ja, saa siger jeg Godnat.

Ja, saa siger jeg Godnat, Carlsen. Naar Du er kjed af mine Forsøg i den naturhistoriske Beskrivelseskunst, anvendt paa de Indfødte her i N., kan Du bare lade et Ord falde derom, jeg skal da se at hitte paa noget Andet at underholde Dig med. Noget maa jeg bestille, thi hvad Juraen angaar . . . *sed de hoc hactenus.* Indlagt sender jeg Dig de fem Rigsdaler, som Du bad mig laane Dig med den Tilføjelse, at jeg ikke maatte tro, at Du vilde gjøre Nar ad mig. Siden jeg ikke omgaas Kompagniet paa Gjæstgivergaarden, slaa mine Penge nogenlunde til.

Din

L. H.

IV.

N—, d. 17. Juni 18 . .

Hør Carlsen, har Du nogen Anelse om, hvad det vil sige at være ene, muttersene? Ja i den Grad ene, at man ikke en Gang har sine Tanker til at holde sig med Selskab? Hvor jeg kan misunde Folk med et eller andet Talent, som kunne fylde dette Ensomhedens Svælg enten med en fantastisk Billedvrimmel eller med videnskabeligt strengt Arbejde! Men Digter eller Kunstner er jeg som bekjendt ikke og endnu mindre Videnskabsmand. Det kan maaske være morsomt at læse Jura for den, der har Evne til at finde Ariadnetraaden i denne Labyrinth af Lovbestemmelser og Forordninger, men jeg tilstaar ærlig, at det er jeg for dum til. Hver Gang jeg gjør et Forsøg, forvilder jeg mig mere og mere i de snørklede, sig i hverandre slyngende Gange, og jeg føler tydelig, at jeg vil blive ædt af Konfusionens Minotauros. Duer jeg da til slet intet her i Verden? Kan jeg lige saa godt lade mig slagte? Og dog, Carlsen, jeg forsikrer Dig, at hvis man førte mig til Guillotinen, vilde Noget i mig istemme den franske Digters Ord, der slog for Panden, før de huggede Hovedet af ham, og sagde: *Il y avait pourtant quelque chose là.* Jeg synes, at jeg kan lære en Del af umiddelbar Erfaring, af Samtale med fornuftige, ja selv ufornuftige Mennesker. Jeg holder saa meget af Naturen, der rigtignok sjelden luller mig ind i sentimentale Drømme, men derimod gjør samme Virkning paa mig som et extra godt Glas Vin; jeg bliver stærk af den, den varmer mig lige til Marven af mine Knogler. Jeg faar Lyst til at bestille Noget, men Noget, som tager paa Kroppen og samtidig klarer og egger Aanden. Ja om det saa var at hugge Brænde, tror jeg, at hvis jeg stod en klar Foraarsdag i bare Skjorteærmer i Hnggehuset med Udsigt til det Grønne og det Blaa, vilde jeg synge, saa det gjaldede efter, svinge Øxen, saa det hvinede gjennem Luften. Men at sidde og fedte med Noget, som skal kaldes aandelig Syssel, men som for den Paagjældende ikke er Andet end det trivielleste

Hukommelsesværk, at pine sig med et Arbejde, som er Ens Natur fjendtligt, det er oprørende. Mange vilde, naar jeg spurgte dem til Raads, raade mig til anden Læsning f. Ex. af æsthetiske Sager; men det er jeg ikke altid oplagt til. Jeg kan blive stærkt greben især af saadanne Digtere, fra hvem det Kjærnesunde slaar mig stærkt og ejendommeligt i Møde, hvad enten det er den højeste Alvor eller de kaadeste Løjer. Derfor kan jeg godt lide Homer, naar jeg maa læse ham paa Dansk, thi Græsk har jeg aldrig kunnet lære, i det Mindste ikke, som de vilde lære mig det i Skolen, hvor det mindre kom an paa at forstaa Sætningens Mening end at skjelne, om dens Verbum var *Aoristus primus* eller *Aoristus secundus*. Derfor elsker jeg Oehlenschlägers tidligste Digte, hvor Foraaret spirer og gjærer, derfor kan jeg betages af Kong Lear, naar han raaber til Tordenen: Ruml, til Du revner; derfor er Holberg min Bibel. Men jeg kan ikke fordøje meget paa én Gang, og tidt gaar det ikke egentlig op for mig under Læsningen, hvor prægtigt det er. Først naar jeg efter længere Tids Forløb er ude i Terrainet, enten det nu er en rigtig frodig Sommerdag, eller der er ordentligt Humør i Luften med Storm og piskende Snefog, kan Noget, som jeg har læst, rinde mig i Hu og gjøre mig inderlig godt. Men jeg trænger ogsaa til Mennesker, der kan pirre lidt ved mig, ellers dvasker jeg hen og bliver dum; det kontemplative Liv i en ensom Celle er mig en Pestilens. Jeg har sét „Musernes Dans" i det spillende Sollys, i den blaalige Dunst over Skovkammen, i Lynets Zigzag, i Snefnuggenes Hvirvel — men aldrig „ved Lampen", tilmed da alle de Lamper, jeg har ejet, have oset nederdrægtig.

Ler Du ad mig, Carlsen? Synes Du, at jeg bliver pathetisk Alvorsmand? Du maa bære over med min Pathos, ligesom jeg tidt har baaret over med din, men det kan Du ikke huske, Din Snøbel. Naar Du har haft en slem Pisk, og jeg trofast har hjulpet Dig med at bære den hjem — og det kan Du ikke negte, at jeg har gjort adskillige Gange — saa har Du altid haft lyriske Anfald og betroet mig, at det var et svinsk Liv, vi førte, at dit

egentlige Fag var det Tragisk-Heroiske, og at Du digtede paa en Tragedie om Abeilard og Heloïse. Kan Du huske, at Taarererne tidt strømmevis randt ned ad dine Kinder, naar Du talte om din gamle Fader, Provsten paa Langeland, hvis Stolthed Du en Gang havde været, medens han endnu havde Haab om, at Du vilde ende paa Fyens Bispestol, og som Du ikke turde eller ikke nænnede at underrette om, at Du forlængst havde givet Theologien Løbepas? Jo, jo, Hesten paa Kongens Nytorv vilde kunne fortælle om adskillige pathetiske Udgydelser af Dig, saa Du skal slet ikke le ad en stakkels Djævel, der er ene, muttersene i N—. Lev imidlertid vel. I Morgen er her Marked i Byen; jeg skammer mig næsten ved at fortælle Dig, at jeg glæder mig dertil som et Barn, det er dog altid en Afvexling.

Din

L. H.

V.

N—, d. 23. Juni 18 . .

Jeg vaagnede forleden Morgen — Markedsdagen — ved en Samling af de mest uharmoniske Musikpræstationer. En Lirekasse spillede «Leonora addio» af «Il Trovatore», en anden: «Dannevang ved grønne Bred», en tredje: «Karolinchen, ach warum denn nicht»?», forskjellige italienske Drenge drejede paa deres skrækkelige Viola, hver i sin falske Tonart, Omegnens Ungdom tudede af al Evne i Træetrompeter, der lød som en Gases Hvæsen, og Tintrompeter, der lød som et svagt Vindstød gjennem et Kakkelovnsrør, men jeg sprang glad ud af Sengen. En Masse gamle Minder fra min Barndom, da Turen til næste Kjøbstads Marked var den største Fest, vi Landsbydrenge kjendte, randt mig i Hu med Friskhedens Styrke. Bønderpigerne, der spændte hele Gaden — nu rigtignok til Dels i uklædelige Dametoiletter — Karlene, der smiskede saa lumsk til dem, men ikke kunde finde paa, hvad de skulde

sige, Gjøglerne paa Stilladset udenfor det i et Kornmagasin arrangerede Theater, hvis værdige Direktør i dyb Alvor førte en improviseret Dialog paa halv Tydsk og halv Dansk med Musje Bajazzo, der gjorde stor Lykke ved at slaa Buler i sin spidse Hat, som lignede det Filtrerapparat, man bruger i Brænderierne, Visekræmmeren, der anbefalede sine Varer i en Harangue fuld af de ferskeste Brandere, den skjævbenede Skrædder, der fungerede som Vagtkommandør over den Afdeling af «Politikoret» (alias Borgervæbningen), som holdt Raadstuen besat, Alt dette ydede mig næsten lige saa megen Nydelse, som da jeg var ti Aar. Jeg skar Ansigter til Bønderpigerne, som først rødmede og dernæst brød ud i en undertrykt Fnisen; jeg trakterede de kjønneste, jeg traf paa, med en Omgang paa Karusselbanen og lisede mig lejlighedsvis et Kys til, og en vred Moder, som opdagede min Træskhed, beroligede jeg ved at spendere en sød Æggesnaps og Æblekager paa hende i et Konditortelt. Jeg gik ind i en af de værste Knejper, hvor gamle Bønder sad omkring Bordene og midt paa Formiddagen drak varm Extraktpunsch og spillede Trekort, medens en anden gammel Bonde, der var bleven saa overvældet af Nektaren, at han støttede sig op til Muren i en Krog og havde ondt ved at udtrykke en heltemæssig Følelse, der fôr op i ham, blot knyttede Haanden ud imod de Tilstedeværende i Almindelighed og stammede: «Ja jeg skal — ja jeg skal — Kraft knuse mig — uh — ja jeg skal sla' Jer, En for En, — og I skal — Dæ'len — I skal ligge sønderknuste for mine Fødder som det Møg, jeg træder paa.» — Hvem er den Mand»? spurgte jeg Værten. — «Et Schvinebæst», sagde han overlegent og trak paa Skuldrene — «halv Bajer, værs'artig Herre.»

Lige da jeg traadte ud af Knejpen, vilde Skæbnen, at jeg skulde løbe mod Hr. Handrup. Jeg kom i saa umiddelbar Berøring med ham, at han ikke kunde undgaa at hilse mig og tale med mig. Men han saâ paa mig med en fornem-bekymret Mine og spurgte, idet han pegede paa Knejpen: «Søger De d e r?»

— Aa, svarede jeg, man skal jo se paa de Folk, Markedet fører til Byen.

— De Folk, Markedet fører til Byen, gjentog han langsomt og værdigt, er Bønder, Bæster, Hornkvæg og Drukkendidrikker, de er ikke værd at se paa. Se der gaar nu En — og Hr. Handrup pegede paa en forbigaaende Skikkelse med Løvemanke og et vældigt Skjæg, hvorover knejsede en karmoisinrød Næse — han der er nu Direktør for et Selskab af Sangerinder, der skal synge paa den Knejpe, hvor De søger. Nu be'er jeg Dem! Kan man ikke se Brændevinen løbe ud af Øjne og Næse paa den Døgenigt? Ja, det forsikrer jeg Dem, Hr. Student Hellberg, at af alle Mennesker paa Jorden er der Ingen jeg hader, afskyr og foragter i den Grad som saadan nogle — Drukkensnuder, rent ud sagt. Farvel Hr. Helberg. Det bør bemærkes, at Hr. Handrup havde havt to Gange Delirium.

Paa min hensigtsløse Omstrejfen kom jeg udenfor Sønderport. Et Stykke ud ad Landevejen holdt Bøndervogne med Fødevarer, hjemmegjorte Tøjer og nogle Møllevogne med Mel og Gryn. Om den ene af disse var der en temmelig betydelig Stimmel Mennesker, der dog forholdt sig rolige og tavse. Jeg banede mig Vej for at se, hvad der var paa Færde, og opdagede snart, at der var Slagsmaal. Paa Jorden laa en høj, førladen Mand og ovenpaa ham en lille undersætsig Skikkelse, i hvem jeg gjenkjendte det Individ, der havde vist sig for mig udenfor Møllehusets Have. Han bearbejdede af Hjertens Lyst sin Fjende med knyttede Næver, men denne syntes kun at gjøre en ren passiv Modstand ved at parere Slagene af med sine Arme. Endelig rejste den Lille sig, skubbede et Par af de omkringstaaende til Side og gik hurtig sin Vej. Den Lange rejste sig aldeles flegmatisk og sagde, da hans Modstander var saa langt borte, at han ikke kunde høre ham: «Han fik lige godt de Værste.» — «Nej, det gjorde Du, Rasmus Tvers,» hørte jeg Mogens Lassens Stemme sige, «men det er jo din sædvanlige Markedsgave.» — «Hvad var der i Vejen med de To, Mogens Lassen?» spurgte jeg. — «Ih, det var jo Jonas

Rodian og Rasmus Tvers,» sagde han. «Ja, den varme Frokost faar Rasmus Tvers en Gang om Aaret hver Sommermarkedsdag. Jonas gaar og æder Arrigskaben i sig hele Aaret igjennem, men paa den Dag bryder den ud. Det er vi saa vante til at se, at Ingen tænker videre over det.» — «Men hvorfor tager Rasmus Tvers sig ikke i Agt? han kunde jo blive fra det Marked.» — «Aa, han er saa urimelig dvask, saa jeg tror ikke, at han kan huske de Prygl, han har faaet, fra den ene Gang til den anden.» — «Ja men hvorfor slaar han ikke fra sig? Det er jo en stærk Tamp at se til.» — «Han gider ikke. Jo mindre han tager fra sig, desto snarere faar det Ende. Tilmed er der Penge at tjene paa Markedet, og hvor dum Rasmus er, har han dog et eget Tag til at snyde Bønderne. Og saa er han farlig langsom af sig. Inden han kan faa sat sig i Positur, har Jonas brugt sit gamle Kneb, at rende Panden lige ind i Maven paa ham, og saa falder han, lige saa lang han er. Det er ellers Kællingens Skyld det Hele.» — «Men taaler Politiet hvert Aar saadant et Slagsmaal?» — «Hvad skal man sige til den Ting, Hr. Helmberg? Begge Politibetjentene er gamle Mænd. Den enøjede Pedersen sidder nede hos Værtshusholder Nielsen paa Torvet, og den tykke Brun er jo tillige Skomager og maa passe sit Haandværk, før han kan give sig i Lag med Politivæsenet.» — «Men Byfogden da?» — «Han plejer altid at tage sig en Lur paa denne Tid, og Gud hjælpe den, der vaagner ham, saa er han lige saa gal som et vildt Dyr.» — «Naa, hvordan har De det selv, Mogens Lassen?» — «Aa Gud fri mig! Kællingen derhjemme skal i Proces med Trine, der tjente os som Kokkepige, fordi hun i Arrigskab smak Trine en Sløv Boghvedegrød lige i Næse og Mund. — Ja det skal jeg fortælle Dem vidtløftigere en Aftenstund, for jeg har lovet en Gaardmand at komme ned til Nielsens og spille et Slag Polskpas med ham, Politi-Pedersen og Balber Konradsen. Adjøs, Hr. Helmberg! Tag dem i Agt for Fruentimmerne, for de er kun til Ulykke og Plage, Spektakel, Slagsmaal, Rettergang — uh! — Ja, Adjøs.»

Tæt udenfor Byen løber en lang Sti, der skiller de Byen tilhørende Marker fra Haverne, som i Almindelighed have Laager, der vende ud til Stien. Ved at kaste mine Øjne langs med den opdagede jeg, at den var ganske ensom, der var ikke et Menneske at skimte paa den. Tæt op til den laa i længere Afstand en Vanding, halvt omgiven af lavt Elle- og Pilekrat. Jeg fik Lyst til at gaa derhen, jeg huskede, hvorledes jeg tidt som Barn, naar det enten var Juleaften, Fastelavns Mandag, Markedsdag eller Sligt, havde moret mig med at søge ensomme Steder; ja jeg kan erindre, at jeg endog en Juleaften satte mig et Kvarters Tid i Svinehuset for at erfare, hvorledes en Juleaften tog sig ud der. Nu vilde jeg tilbringe et Kvarters Tid i Krattet om Vandingsstedet paa en Markedsdag. Det er Pjankeri, vil Du sige, der er ingen Mening i det. Men har Du ikke gjort den Erfaring, at vi tidt trække den Slags løjerlige, meningsløse Tendenser med fra vor Barndom gjennem hele Livet? Saaledes kan det endnu more mig paa Firskillingsbilleder at kolorere Soldater med en Farvelades Kulører og tegne Grise en profil, hvormed jeg i høj Grad glædede min Værtindes Smaadrenge.

Naa — jeg naaede da min Vandrings Maal, det ensomme Vandingssted. Jeg gik ud paa den gyngende, mudrede Grund mellem de lave Pile- og Elletræer, da jeg under en Busk opdager en menneskelig Skikkelse siddende paa Hug paa en stor Stub. Paa den brede Ryg, de høje Skuldre og det korte struttende Haar gjenkjendte jeg Sejrherren fra Kampen, Jonas Rodian. Han havde faaet fat i et Stykke Lægte, hvormed han rodede og gravede i Mudderet foran sig, saa sorte Klumper sprøjtede om til alle Sider. Han hverken hørte eller saâ mig, lod det til, thi jeg kom ham ganske nær, uden at han løftede sit ludende, brede Hoved, og uden at han standsede i sin Beskjæftigelse, som han drev med en saadan Ihærdighed, at han pustede og stønnede derved, og Sveden randt perlende ned ad hans ophedede lave Pande. Jeg blev staaende stille og betragtede ham temmelig længe, da

han pludselig af al Kraft kylede Lægten langt ud i Vandingen, saa det grønne Vand plaskede højt i Vejret; derpaa udstødte han et Suk, der næsten lød som en Tyrs Brøl, og brød ud i en høj Hulken. Den betog ham saa stærkt, at hans hele robuste Krop bevægede sig som i Krampetrækninger. Afbrudte Ord arbejdede sig frem, alt mens han slog sig for Panden med den knyttede Haand. — «Det sidder derinde, det Onde — jeg bliver aldrig af med det — — jeg kan tærske ham det ene Aar efter det andet med al den Galenskab, jeg har ædt i mig hele Aaret — mer, mer — jeg maa myrde ham — brænde ham inde — svie ham i Hulen — aa Karen — kun den ene Gang vilde Du holde af mig — nu har Du rendt for mig i nitten Aar — — vor lille Pige render ogsaa for mig som en gal Hund —» her gjorde han en Bevægelse med Hovedet og opdagede mig. Rasende fôr han i Vejret imod mig og vilde lige anbringe mig et Slag i Næse og Mund, men Du véd, at jeg ikke er saa ganske daarlig i den ædle Boxekunst. Jeg parerede hans Slag, fik ham om Livet og væltet om i Mudderet. Jeg lod ham rejse sig op. Han saâ myg og skulende ud og vilde gaa uden at sige et Ord. «Ja, hvorfor vilde De slaa mig?» spurgte jeg; «jeg gjorde Dem jo Ingenting.» — «Det var det Onde i mig,» brummede han tvært, «jeg kan ikke gjøre for det.» — «Kanské De havde godt af den Kolbøtte, De fik.» — «Ja, det lindede ligegodt, for jeg trængte til at blive mat.» Jeg gik nogle Øjeblikke ved Siden af Jonas. Han gik og skulede og skuttede med Axlerne. Da sagde han ganske sagte, i en Tone, der lød bønlig: «Lad mig gaa — jeg maa hjem og lægge mig.» —

Du ser, Carlsen, der er virkelig en Del løjerlige Personer ude omkring paa Landet. Et Ophold i en Kjøbstad opfordrer En til Detailundersøgelse af Menneskene. Denne stakkels halvidiotiske Smaakjører begynder at interessere mig; men som Du kan slutte Dig til af, hvad jeg her har fortalt Dig, er han næppe let at kom i Lag med. Det er dog langt morsommere at have med levende Mennesker at gjøre end med Bøger. Fanden tage alt det Abstrakte, maa jeg bede om det Konkrete, det Haand-

gribelige. Du ser, at jeg for Skams Skyld ender med en Sentens, der skal se ud, som det var en Tanke. Skriv snart til

Din
Ludvig.

VI.

N—, d. 29. Juni 18 . .

Du vil sagtens huske, Carlsen, at jeg i et af mine forrige Breve fortalte Dig om det idylliske Billede, jeg fik af den gamle Vandmølle; men da jeg ikke tør smigre mig med større Opmærksomhed end det Minimum af samme, som Du anvender paa dine Studier, vil jeg minde Dig om, at samme Mølle rummer Rasmus Tvers, hans Kone, Jonas Rodians ulykkelige Flamme, og hendes Datter. Det er kun Kulisserne, der ere idylliske, Skuespillet, der opføres, er et af de uhyggelige, hvor Livets Misère træder op i al sin aandsfortærende, hjertefortørrende, sejgpinende Afskylighed. — Med disse Tanker spaserede jeg derud iforgaars Aftes, da Klokken vel omtrent var syv, og lidt Køling havde afløst Dagens brændende Varme. Hvor det dog er en yndig Plet! Nu skinnede de med hvide og røde Smaablomster tæt overdryssede Æble-, Pære- og Kirsebærtræer i Haven smukt i det mildt afdæmpede sene Eftermiddagslys og stod skarpt mod Hyldetræernes og Lindenes dunkle Baggrund. Jeg var gaaet helt udenom Huset, forbi Møllen med dens brusende Hjul, og saâ Haven fra en Side modsat den, hvor jeg sidst havde været, saa at Lindene og Hyldetræerne, som før havde lukket mig Synet til Haven, nu spærrede det ud til Marken, hvorfra jeg forrige Gang var kommen. Den gamle, rigtignok af Buske temmelig overgroede Have, hvor hist og her gamle Rosentræer tittede frem med deres nys udsprungne Roser, der bøjede sig ud over den Haven gjennemstrømmende, livlig rislende Møllebæk, Vandets Susen ned over Hjulene, den summende og brummende Lyd af det indvendige Mølleværk, der

lød ud til mig, dyssede mig ind i en underlig vemodig Ro, som helt betog mig, saa jeg havde ondt ved at rive mig løs fra den. Men jeg kunde jo ikke staa her for bestandig, og da jeg havde staaet og gloet — jeg tror over en Time — samlede jeg mig sammen til et Højre-om — og tænk Dig, jeg faar et Syn at se, der i sit Slags var endnu skjønnere end det, jeg tvang mig bort fra. I en stor aaben Loftsluge i Straataget paa en lille Ladebygning stod en ung, meget blond Pige med de kraftige og dog smukt formede blottede Arme støttede mod Lugens Ramme. Hendes Hage hvilede i hendes Hænder, og i hendes smukke Ansigt med de store blaa, forstandige Øjne var der noget saa inderlig Bravt og Godt. Neden for stod med Ryggen halvt vendt mod mig en gammel Bondekone, der syntes med stor Tungefærdighed at fortælle hende en eller anden bedrøvelig Historie, thi hun rystede bestandig paa Hovedet og tørrede Øjnene med Fligen af sit tærnede Bomuldsforklæde. Den unge bondeklædte Pige hørte opmærksomt til, nikkede af og til med Hovedet og rettede enkelte Ord til den gamle, men dels Afstanden, dels Larmen af Møllen hindrede mig i at høre deres Samtale. Endelig gik den Gamle. Den blonde Pige forsvandt fra Lugen, og da jeg saâ hende træde ud af Ladedøren, beregnede jeg min Gang saaledes, at jeg maatte møde hende paa Broen. Den maatte hun over for at komme til Stuehuset, der laa paa den modsatte Side af Bækken, og i hvis ud mod samme Bæk vendende Gavl Møllen var. Jeg havde gjort rigtigt Bestik. Jeg tog Hatten af, da hun lige var paa Siden af mig; hun nikkede med en venlig, men adspredt Mine. Jeg syntes, det var min Pligt at gjøre saa meget som muligt ud af Situationen. «Tror De ikke, at jeg tør gaa indenfor og faa en Taar Vand?» spurgte jeg, «jeg er bleven saa tørstig.» — «Ja det er ogsaa en farlig Varme,» svarede hun med en klar og kraftig Stemme, næsten uden sjællandsk Dialekt, «men det er da bedre, De faar en Taar Øl. Værs'go.» Hun aabnede Døren for mig, gik selv først ind, og vi traadte ind i en lang, lav Stue med mørkt Bjælkeloft. Til venstre op mod Vinduerne stod et langt Bord, ved hvis ene Ende

en stor, tyk Mand, i hvem jeg gjenkjendte den af Jonas Rodian besejrede Rasmus Tvers, sad og sov. Foran ham stod en vældig Ølkande af Træ, en Brændevinsflaske, bred foroven og forneden og smal i Midten, samt et Frimurerglas. Pigebarnet syntes aldeles ikke at ænse ham, hun gik fremdeles foran mig gjennem Stuen og lukkede op til et Værelse ved Siden af. Det var møbleret halvt paa Kjøbstadmaner med hvergarnsbetrukne Stole og en Sofa. Over Møblerne laa sirlig hæklede, kridhvide Stykker. Stuen var stor; den havde Vinduer til begge Sider, baade ud til Haven og til Kjørevejen. Paa en Forhøjning ved et af Vinduerne mod Haven sad en temmelig høj, mager Kone med en endnu rank Figur, der vilde have givet hende et ungdommeligt Udseende, hvis ikke det fint og skarpt formede Ansigt med en spids, kroget Næse og med smaa dirrende Øjne og det fremspringende Underkjæveparti havde fremkaldt Forestillingen om mange Aar, tilbragte i alt Andet end harmoniske Stemninger. Hun løftede Øjnene og saâ paa mig med but Ligegyldighed. — «Den fremmede Mand bad om Noget at drikke,» sagde den unge Pige, «jeg kan vel hente ham en Taar Øl og en Snaps.» — «Ja, det forstaar sig,» sagde Konen; «men tap et Krus af Tønden, lad ikke den fremmede Mand faa af den Kande, som Han derinde har snaget i.» Den unge Pige gik ud af Stuen, og da hun vendte Ryggen til mig, kunde jeg ikke Andet end beundre hendes ranke, kraftige Væxt, som intet Snørliv kneb edderkoppeagtig sammen i Livet, og ingen masseagtig opdyngede Underskjørter gav en uforholdsmæssig Brede forneden. Hele Partiet fra Armhulerne til neden for Hofterne dannede en fin og kraftig Bølgelinie. Hænderne, der hverken vare røde eller hvide, men af en lys, solbrændt Farve, der nærmest kunde kaldes nøddebrun, vare hverken soignerede, eller vansirede af Arbejde; de lange Fingre vare stærke og smidige. — Hun kom snart tilbage med et Krus godt hjemmebrygget Øl og en Snaps Brændevin, hvilket sidste jeg lod staa. Da Konen opdagede dette, sagde hun til mig: «Ja, det Brændevin er ogsaa noget Skab. Hvor er ellers den Herre fra?» — «Jeg er fra Kjøbenhavn,»

svarede jeg, «jeg er Student.» — «Hm,» sagde Konen, «saa ligger De vel her og venter paa Præstekald ligesom den hellige Kapellan, der var her forgangen Aar.» — «Nej,» svarede jeg leende, «jeg er langtfra hellig, men gevaltig verdslig.» — «Saa? sagde Konen alvorlig; det Ene er lige saa galt som det Andet.» — «Hvordan vil De da have, man skal være?» — «Man skal passe sig selv og ikke være vidtløftig i nogen Maade,» sagde Konen tørt. Datteren havde efter min sidste Replik fæstet sine store trofaste Øjne paa mig med et spørgende Udtryk. «Gaa ud og se, om Sidse har malket,» sagde Moderen med et hurtigt Sideblik til den unge Pige, der strax gik ud af Stuen, hilsende mig med et tankefuldt Nik. Konen blev ved at strikke paa sin Uldhose uden at værdige mig et Ord eller et Øjekast. Jeg begyndte efterhaanden at føle mig noget beklemt, tømte Kruset og rejste mig op. «Saa siger jeg Tak,» sagde jeg til Konen. — «Ja selv Tak, der er jo ikke Noget at takke for,» lød Svaret. Derpaa gik jeg ud gjennem den forreste Stue. Rasmus Tvers var nu vaagen og gloede paa mig med sløv Nysgjerrighed; jeg hilste ham og gik lige forbi ham.

Det, jeg nu skriver, Carlsen, maa Du ikke sige til Nogen; gjør Du det, er Du en Slubbert. Jeg gik hjem med Hovedet fuldt af det prægtige Pigebarn, rigtig saadan «ein tüchtiges Mädchen», og — Du — da jeg kom hjem, stod jeg over en Time i mit Kvistvindue og tænkte — ja, jeg tænkte Ingenting, men jeg klappede i Fantasien det ranke Pigebarns let solbrændte Kind, kyssede hendes tætte lyseblonde Haar, trykkede kraftig hendes stærke Hænder — endnu, medens jeg skriver dette, føler jeg en Trækning igjennem Sjæl og Krop ved at tænke paa hende. Men jeg trøster mig ved, at Sligt driver over som mine mangfoldige tidligere Rørelser. Dog Fanden skal tage mig, om jeg kunde nænne at gjøre den Pige — ja hvad hun hedder, har jeg jo ikke en Gang faaet at vide — Sorg eller Fortræd. Skab Dig nu ikke, Carlsen, med at gjøre Nar af mig: næste Gang skal jeg fortælle Dig noget Grin.

Din

Ludvig.

VII.

N—, d. 1. Juni 18 . .

Nej, det varer ved endnu, min gamle Ven; jeg sidder i det til langt op over Ørene. Jeg tog strax om Morgenen efter mit Besøg i Møllen den heroiske Beslutning ikke at sætte mine Ben der for det Første, men Du kjender det Minimum af Ethik, der er repræsenteret i mig. Netop naar jeg tror at have taget en urokkelig Bestemmelse, er der Noget inden i mig, der rent ud sagt griner af mig og egger mig til at gjøre lige det Modsatte. Alt skulde nu ogsaa sammensværge sig imod mig. Jeg havde glemt mit Cigarfutteral med mine sidste Cigarer (det var jo lige i de sidste Dage af Maaneden) ude i Møllen; det var altsaa nødvendigt, at jeg gik derud — hvilket ogsaa skete. Rasmus Tvers sad i den forreste Stue paa sin sædvanlige Plads og spillede Trekort med to Bønder, mellem hvilke Brændevin og Øl flittig cirkulerede. — «Er Deres Kone og Datter hjemme?» spurgte jeg. — «Jeg véd sku'tte,» sagde han gnavent og viste mig med Albuen Døren til den inderste Stue. Konen sad paa Forhøjningen og strikkede med det store Uldgarnsnøgle i Skjødet. Hun saâ ikke videre venlig til mig, nikkede til Svar paa mit Goddag, rejste sig, gik hen og trak en Dragkisteskuffe ud, hvorfra hun tog mit Cigarfutteral op, og rakte mig det. Jeg kunde godt mærke, at hun ønskede, jeg skulde gaa med det Samme, men det laa nu ikke i min Plan. «Det er en kjøn Have, De har,» sagde jeg. — «Aa,» — sagde hun — «kjøn? Ja den kunde blive kjøn, naar man havde Raad og Tid til at lade rydde og luge; men hvad skal vi nu med noget Kjønt her? Det er endda godt, naar man kan bjerge Føden.» — «Møllerfolk plejer ikke at have saa ondt ved det,» bemærkede jeg. Konen saâ mut paa mig. «Naar der ingen Mand er, og Konen ikke er skrap af sig — ja det er ikke værd at snakke om, hvad der ikke kommer ret mange ved.» Jeg vidste godt af Erfaringer fra gammel Tid, at saadanne Koner daarlig kunde modstaa at fortælle

om deres Sager, og at de nok kunne lide, at man lægger Mærke til, hvad der angaar dem. Jeg sagde derfor ganske ugenert: «Ja, jeg har jo nok hørt snakke om oppe i Byen, at Manden her ikke bryder sig stort om Tingene her eller om Dem.» — «Om mig!» — og her lo Konen kort og haanlig: «jeg har sgu' heller aldrig brudt mig om ham, saa jeg forlanger ikke, at han skal bryde sig om mig. Men han skulde have brudt sig om Gaarden, som han fik med mig, om Møllen, som var god baade i hans Faders og Farfaders Tid; men det nytter ikke at tale om, hvad der ikke bliver anderledes.» — «Kanske Meget kunde have været anderledes, hvis De havde faaet en Mand, De holdt af.» — «Holdt af! — ja hvad véd en ung Tøs Besked om, hvem hun skal holde af eller ikke; saadan en Tøs er det mest tossede Kre'tur, der er til. Nej, Forældrene skal sørge for, at hun faar en skikkelig Mand og ikke en Klaadde, der bare har Gaard og Penge. Det er Altsammen meget fornøjeligt med Kjærlighed og Kjærestevæsen i Ungdommen, men det bringer En kun i Ulykke. Verden er taab'lig, hvordan man end vender den. Man maa gaa sin Tid her i Verden, saa længe det er bestemt En, man faar jo dog tilsidst en Ende paa det.» — «Der er ikke megen Trøst i det, De der siger,» sagde jeg. — «Trøst!» (Møllerkonen havde den Vane at gjentage det Ord, hvorpaa man lagde Hovedakcenten i sin Replik, paa en dvælende, raillerende Maade) «hm, Trøst! Hvem skal kunne trøste En? Præsterne? Ja vist saa! Der er nu Karen Per Niels'es, Gaardkvinden i Hellerslev, som jeg har kjendt, fra vi begge var Tøse; hun har immer været noget hellig. Forgangen Aar var hun her, og da hun vidste, at jeg aldrig nogen Tid var glad og ikke havde været det i mange Herrens Tider, saa raadede hun mig til at høre den ny Kapellan i Fresløse, for han kunde tale Noget om det Døde eg det Levende, som der var Forslag i. Og jeg skal aldrig negte: saadan en Mand til at tale har jeg ikke kjendt: han kunde synge, snakke og slaa i Prækestolen, saa det dirrede gjennem hele Kirken, og ikke et eneste af Fruentimmerne kunde bare sig for at græde,

som hun var pisket, saadan kunde hans Røst bævre En ind i Marv og Ben.» — «Men var det, han sagde, til nogen Trøst for Dem?» spurgte jeg. — «Ja, i Begyndelsen lindede det ligegodt noget, især naar han messede saa nydelig oppe fra Alteret; det gav en farlig Kraft i de Ord, som han sang. Men da kan kom her i Huset, og det gjorde han, fordi Karen Per Niels'es havde sagt, at jeg havde det snavs, saa fik jeg rigtignok at se, at det var simpelt nok med hans Gudfrygtighed.» — «Saa, hvordan det?» — «Jo han sad og lagde mange Slags Ting ud for mig og Tøsen Marie, men saa saâ jeg, at han satte saadanne kattemilde Øjne op til Tøsen, alt mens han udlagde Skrifterne, og en Gang da han talte om Barnetroen, som han kaldte det, klappede han Tøsen paa Kinden, men saa sagde jeg lige strax Stop, for den Redelighed skulde jeg dog ikke have noget af.» — Alt mens Konen talte, talte hun sig hidsig og vedblev, henvendt til mig: «Derfor kan det ikke nytte, at saadanne studerede Herrer kommer paa Besøg her og gaber paa min Tøs; saa meget kan jeg da, at jeg kan gjenne dem fra hende. Ja, den gode Herre fik jo sit Cigarfutteral? Ikke sandt?»

Nu var der intet Andet at gjøre end at tage Afsked, som var kølig fra begge Sider. Da jeg passerede Møllestuen, saâ jeg, at Bønderne vare gaaede. Nu laa Rasmus Tvers langs henad Bænken, snorkende, saa det rungede i Stuen, og Sveden drev ned ad hans fede Ansigt. — Men jeg maa have Brevet afsted; det er allerede blevet dygtig langt; Fortsættelsen skal følge snarest mulig. Fra nu af ere mine Breve alene bestemte til at læses af Dig, Carlsen; jeg kan ikke lide, at de Andre skulle gjøre Nar af dem.

Din

Ludvig.

VIII.

N—, d. 2. Juli 18 . .

Slukøret drev jeg altsaa ud af Møllehuset, og uden at ænse, hvorhen jeg styrede mine Skridt, fulgte jeg op over Marken den lille Mølleaas eller Bæks Krumninger. Jeg var arrig i Hovedet og mejede Nelder, Skræpper og Sivtoppe af med min Spanskrørsstok. Men jeg havde ikke tilbagelagt noget langt Stykke Vej, før mit Humør opklaredes ved et helt fornøjeligt Syn. — For at Du kan forstaa Lokaliteterne, maa jeg bemærke, at jeg ved Udgangen af Møllehuset havde passeret Broen og gik paa Bækkens højre Bred. Med et opdager jeg «Tøsen» Marie staaende paa den modsatte Side, et lille Stykke ude i Vandet, barbenet og med Kjolen opkiltret over Knæene, med Ærmerne opsmøgede højt over Albuerne, beskæftiget med at skylle Tøj. De smukke Arme bevægede sig rask og flittig og glimrede formelig i Solskinnet. Benene, kraftige og slanke som paa Artemisstatuer, støttede hende fast og sikkert og omskylledes muntert af det sagte rislende Vand; Arbejdet havde farvet hendes Kinder stærkt. Jeg var omtrent kommen lige overfor hende, inden hun mærkede, at der var Nogen, og da jeg hilste hende, blev hun rød til op over Panden, saâ paa mig med et bedende-forlegent Blik, holdt Kjolen og Skjørterne ned over Knæene, retirerede op paa Bredden af Bækken og stillede sig bagved en stor Vaskeballe, hvori hun lagde Tøjet, efterhaanden som hun fik det skyllet. Da jeg blev staaende, satte hun sig helt paa Hug bag Ballen. «Har De travlt, Jomfru?» sagde jeg. — «Nej, nu er jeg næsten færdig,» svarede hun. — «Jeg vilde saa gjerne tale lidt med Dem,» sagde jeg; jeg kunde fornemme, at min Stemme rystede. Hun saâ igjen paa mig med nogen Forundring. «Ja, saa kan De gaa et lille Stykke fremefter, saa meget som et halvhundrede Alen; der ligger nogle store Sten i Vandløbet, som De kan komme over paa, naar De tager Deres Strømper af, saa kan jeg imens trække mine paa.» — Urolig og længselsfuld gik jeg

videre, søgende det betegnede Sted, som jeg fandt og benyttede efter Maries Anvisning. Da jeg naaede hende, sad hun fuldt paaklædt i Græsset ved Aabredden, men havde flyttet sig hen til et Sted, hvor Sivene vare saa høje, at hun sad skjult for dem, der muligvis gik paa den modsatte Bred. Hun nikkede mildt til mig. «Tak skal De have, fordi De vilde tale med mig,» sagde jeg. — «Ja, det vilde jeg gjerne,» svarede hun, «jeg taler saa sjelden med Nogen.» — «Jeg véd nok,» sagde jeg, «at De ikke har det godt derhjemme; det kunde jeg strax se.» — Hun gav sig til at græde og rystede paa Hovedet. — «Men Deres Moder holder dog vel af Dem?» — «Ja, det gjør hun nok, men hun skjænder dog for det meste, og jeg synes ikke, at jeg gjør nogen Fortræd, og Morskab under hun mig slet ikke. Jeg faar aldrig Lov til at gaa til en Smule Dans, og jeg maa stjæle mig til at læse lidt i Morskabsbøger, som Doktorens Døtre laaner mig; hun siger, at det sætter mig Kjærestesludder i Hovedet. Men hun er saa flittig i Huset og stræber, hvad hun kan overkomme med Arbejdet paa Marken, saa hvis vi ikke havde hende, kunde vi lige saa godt pakke sammen.» — «Har De da slet ingen Glæde ved at leve?» spurgte jeg. — «Jo, det har jeg rigtignok,» svarede den unge Pige; «naar jeg kan faa Lov til at staa rolig ved mit Arbejde, og det gaar rigtig rask fra Haanden, saadan som før; naar saa bare Vejret er rigtig højt og klart, kan jeg blive saa glad, at jeg er nødt til at synge, enten jeg vil eller ej. Og saa er det ogsaa morsomt at plukke Markblomster og enten binde dem i Kranse eller sætte dem i Glas hjemme i Stuen.» — «Men savner De ikke Mennesker?» — «Jo, det sagde jeg Dem jo før; det er kjedeligt, aldrig at have Nogen at snakke med, baade om det, man ser og hører, og det man læser om. Jeg vilde saa gjerne høre Noget om Kjøbenhavn — der er De jo fra? ikke?» — «Ja, det er noget vidtløftigt,» svarede jeg smilende; «det er ikke godt at vide, hvor man skal begynde, og hvor man skal ende. Er der ikke Noget, De især fremfor Andet vil vide Besked om?» — «Jo, om hvordan de bærer Dem ad med at spille Komedie. Jeg

har læst nogle forfærdelig morsomme Komedier af Holberg og en meget bedrøvelig en, der hed «Axel og Valborg», men jeg kan ikke forstaa, hvordan de agerer dem. Og naar der har været Komedie her i Byen, har jeg aldrig faaet Lov til at se det, for Moder siger, at det ogsaa er noget Kjærestesludder, og det er det Værste, hun kjender, siger hun.» — «Saa vil jeg gjøre Dem et Forslag,» svarede jeg, «kan vi ikke mødes her i Morgen ved denne Tid, saa skal jeg tage en Komediebog med og fortælle Dem lidt om, hvordan det gaar til.» Hendes store blaa Øjne lyste af Glæde, og efter en kort Betænkning sagde hun: «Ja, men det maa være længere nede, længere fra Møllen, der, hvor den store Ask staar blandt Ellekrattet; i det kan vi sidde skjult. Hun saa smilende paa mig; pludselig fôr som et Lyn af Jubel over hendes Ansigt, og hun sang med høj Stemme:

„Hanen galer saa stolt og kry.
Klokken ringer igjennem By;
Davren koges, og Røgen maa
Kolbøtter op mod Himmelen slaa;
højt paa Eng springer Folen.
Blomsten aabner sin lille Mund,
synger: Dejlig er Morgnens Stund,
dejlig er Dagen og Solen!“

Og i barnlig Lystighed bukkede hun sig, tog en flad Sten op fra Jorden, hendes højre Arm blinkede i Luften, hendes højre Bryst hvælvede sig kraftigt, og Stenen fløj ud over Vandet og slog Smut en tre fire Gange. «Ja, jeg er tosset, at jeg staar her,» sagde hun. Hun gav mig sin Haand og besvarede ugenert mit Tryk, lagde det skyllede Tøj over den venstre Arm, greb Ballen med den højre Haand i det ene Øre og gik rask ad Møllen til, uden i mindste Maade at synes tynget af sin Byrde. Jeg stod længe og saâ efter hende, som hun skred høj og stærk hen ad den grønne Engbund, medens Omridsene af hende langsomt fortonede i den begyndende Dæmring. Jeg véd ikke, hvorledes jeg kom hjem, fik sat mig ned og har faaet skrevet dette Brev, hvis gruelige Kragetæer Du

vel knap kan tyde. Det jubler i mig og om mig: I Morgen!

L. H.

IX.

N—, d. 5. Juli 18 . .

Den kom da, den længselsfuldt ventede Dag. Hvor var Formiddagen og den første Del af Eftermiddagen usigelig lang! Endelig — endelig slog Klokken halv syv; jeg begav mig paa Vejen til det aftalte Mødested; i Lommen havde jeg et Exemplar af «Svend Dyrings Hus», som jeg efter en kort Betænkning havde valgt paa Lejebiblioteket til at læse for Marie. Hun var allerede paa Pladsen; hun sad under et temmelig stort Asketræ, der stod lidt fra Vandet, rundt om stod Elletræer. Hun strikkede paa en Strømpe. ved hendes Fødder laa en lille Krans, som hun havde bundet af Kornblomster, røde Markvalmuer, Kamelblomster og Blaaklokker — af hele den fine, jomfruelige Flora, som i Juli Maaned smykker Randen af Grøfter og Gærder. Hun smilede over hele Ansigtet, da hun saâ mig, og gav mig sin Haand, men da jeg vilde kysse den, sagde hun: «Aa nej lad være med de Tossestreger.» Jeg satte mig da ved Siden af hende, tog Bogen frem, men inden jeg begyndte at læse, fortalte jeg hende, hvorledes Theatret var indrettet, hvorledes Folk efterhaanden samlede sig, Musiken fra Orkestret begyndte, Lysekronen og Tæppet hævede sig, og tillige, hvorledes man maatte tænke sig de i Stykket spillende Personers Udseende og Kostume. Da jeg begyndte Læsningen, strikkede hun i Begyndelsen fort, men efterhaanden som Expositionen udviklede sig, lod hun Hænderne med Strikkestrømpen falde ned i Skjødet, og Uldgarnsnøglet trillede hen ad Græsset. Hun fulgte med Øjnene enhver Bevægelse i mit Ansigt, af og til undslap der hende et Forbavselses-, Indignations- eller Begejstringsudraab; jeg kunde se, hvor udmærket hun forstod Alt. Jeg var selv begejstret; for det Første elsker jeg disse kjærnedanske Vers, der lyde mig saa fortrolige

og hjemlige, dernæst maatte vel en saadan Tilhører løfte Ens Gjengivelse, og endelig var den milde danske Sommerdag ligesom et naturligt Medium for denne af grøn Skov og Vang duftende Digtning. Jeg véd ikke, hvor længe jeg havde læst, thi tidt maatte jeg forklare Et og Andet om, hvorledes man frembragte Dekorationsforandringer og Sligt, men jeg var i Færd med at læse Korets Sang i Begyndelsen af tredje Akt:

Fuglen kvidrer, som bedst den kan,
og Hanen galer paa Tofte.
Alt er vaagent vidt over Land.
og Bonden kryber i Kofte.
Solen lyser over Lindens Top —
Hr. Ridder! Hr. Ridder! vaagn op —

da det raslede i Ellebusken, og Karen Tvers stod foran os. Hendes Mine var ikke forbitret, men hun saa koldtresigneret ud.

«Naa det var derfor, Du altid skulde spasere paa denne Tid,» sagde hun til Datteren, «gaa hjem strax.» Marie havde rejst sig som et opskræmmet Vildt og vilde til at adlyde, men jeg greb hendes Haand og sagde til Moderen: «Her er ingen Fjantestreger paa Færde, Madam, jeg elsker Deres Datter og . . .» — «Ja, det ser jeg s'gu nok,» sagde hun, «men det er det, som jeg ikke vil vide af.» — «Det kan De da endelig ikke forhindre, Madam Tvers,» sagde jeg med et Smil. — «Det véd jeg nok,» svarede hun, «men jeg skal gjøre Mit til at hindre, at Tøsen bliver ødelagt.» — «Ja, hvis Marie holder af mig,» — og her saâ jeg paa Pigebarnet, der var rød som dryppende Blod, men løftede Øjet lidt og nikkede næsten umærkeligt til mig — «vil jeg ærlig begjære hende til Ægte.» — «Det kan godt hænde sig,» svarede Karen Tvers i den samme tørre Tone, «men hvad vil De gifte Dem paa? De kan jo ikke føde Dem, og saa meget véd jeg, at De er bleven sendt til N . . ., fordi De gjorde Utuskestreger i Kjøbenhavn, og vi kan ikke føde Dem . . . ja, se De kun stødt og fornærmet ud . . . det har ikke Noget at betyde for mig. Holder De ordentlig af

Pigebarnet, og holder hun af Dem, saa er jeg ikke saa tosset, at jeg jo nok ved, hvor megen Fortræd det vil volde Jer begge to, men den Fortræd er ingen Ting mod det, der ellers kan ske. Nu skal jeg sige Dem Noget. Hvis De ikke holder Dem fra Vejene her omkring Møllen, saa faar Tøsen ikke Lov til at sætte sine Ben udenfor Døren. Jeg kan ikke hindre Dem i at holde af hende eller hende i at holde af Dem, men jeg kan sørge for, at hun ikke løber længere, end at jeg kan øjne hende; og det skal jeg sørge for, saa længe jeg lever. Kom saa, Marie; ja tvin Du kun, min Pige; der er ingen Morskab ved den Ting, det véd jeg nok, men der er Ingen, der gjør os Fruentimmer mere Ondt end de, der siger, at de holder mest af os.» — Dermed tog hun Datteren om Haandledet og næsten trak hende afsted. Marie betragtede mig. Store Taarer piblede i hendes blaa Øjne; derpaa fulgte hun Moderen. Som for at spotte mig og lokke mig skinnede Aftensolen i lange Lysstriber paa hendes tætte blonde Haar — hun turde naturligvis ikke vende sig om og se efter mig.

Egentlig kan jeg ikke sige, at jeg blev nedslaaet; thi jeg vidste nu, at Marie holdt af mig. Modstanden egger mig, og jeg føler i mig Mod til Æventyr. Vi skal nok finde Midler til at mødes eller dog til at knytte Forbindelse. Det skal jeg nu spekulere paa i Nat, Carlsen. Tak, fordi Du skriver saa kjønt, venlig og alvorlig til mig. Jeg tror, vi To nu ere komne saa vidt, at vi kunne tale sammen direkte, uden at drapere os i alt det Narreri, hvoraf vor Omgangsjargon bestod.

Din

L. H.

X.

Søndermølle ved N . . ., d. 15. Oktober 18 . .

Kjære Carlsen! Tak for dine og øvrige Venners Breve, da I havde erfaret mit Uheld, der rigtignok kun

er bleven mig Porten til Lykken. Jeg er fuldkommen ved Kræfter igjen og skal nu skikke Eder en fuldstændig Beretning om, hvad der er hændet mig siden den Aften, da Karen Tvers viste mig Vintervejen. Det bliver et voluminøst Brev, men det faar I nu finde Eder i.

De paafølgende Aftener strejfede jeg naturligvis stadig om i Markerne ved Møllen, dog i saa lang Afstand fra selve Huset, at man ikke kunde faa Øje paa mig derfra, men jeg saâ ikke et Glimt af Marie. Den fjerde Aften drev jeg nedslaaet omkring. Jeg havde siddet længe under Asken og, som Menneskene vistnok tidt ere tilbøjelige til, kjælet for min Sorg ved at læse i «Svend Dyrings Hus» fra det Sted, hvor Marie og jeg bleve saa brat afbrudte forleden. Mørket var faldet paa, da jeg rejste mig for at gaa hjem; en tæt Regn var begyndt at dryppe, og det var temmelig sort hen ad Vejen. Helt nedsunken i mine Tanker hørte jeg Regndraabernes ensformige Plask paa de store Skræppeblade ved Grøftekanten. Med et hørte jeg Fodtrin; jeg vilde undgaa alle Mennesker og sprang ned i Grøften for at lade dem komme forbi. Jeg blev ikke lidt forundret ved paa Røsterne at gjenkjende Rasmus Tvers og — Jonas Rodian. Den Første var aabenbart ikke saa lidt fuld, hans Stemme lallede, og Jonas havde ondt ved at styre hans Gang. — «Jeg troede s'gu, Du vilde lokke mig ud og sla' mig, Jonas, og at det bare var derfor, at Du gav det meget Brændevin nede hos Værtshusholderen». — «Nej,» gryntede Jonas; «nu skal jeg aldrig sla' Dig mere, Rasmus. Nu følger jeg Dig hjem, for Du er ligegodt blevet noget blisset.» — «Ja, Du opfører Dig rigtig som en Kavelér, Jonas.» — «Hæ, hæ — men hvad tror Du, Karen vil sige, naar Du bærer den Bjørn ind til hende?» — «Hun vil bruge Kjæft,» sagde Rasmus flegmatisk. — «Det kan Du jo sagtens slippe for.» — «Næ—i.» — «Jo, gu' kan Du saa. Lad os begge To gaa op paa Høloftet i det lille Hus paa den anden Side Broen og blive der i Nat.» — «Ja—a—, har Du taget lidt Brændevin med Dig, hvis man skulde vaagne?» — «Ja, her er vel en Pægl endnu i Flasken.» — «Ja, saa kan vi jo probere,» sagde Rasmus, og dermed

dinglede Parret videre. Jeg var ganske vist noget forundret over Jonas' Adfærd; det Lidet, jeg havde set af ham, havde givet mig en ganske anden Forestilling om ham, end at han kunde blive gemytlig ved et Par Snapse med sin Dødsfjende, men jeg var saa beskæftiget med mig selv, at jeg snart slap denne Tanke for at synke hen i mine forrige Drømmerier. Jeg naaede hjem til mit Værelse, tændte Lyset og forsøgte paa at læse i en Bog, men kunde Intet samle, derpaa gik jeg i Seng, men det var forgjæves, at jeg lukkede Øjnene. En Ængstelse betog mig; jeg véd ikke, hvorfor jeg ængstede mig, søgte at orientere mig, og hvad enten jeg fandt min Frygts virkelige Grund, eller det var en Forklaringsgrund, jeg opfandt — den Tanke fôr mig igjennem Hovedet: «Hvad om Jonas Rodian havde noget Ondt i Sinde?» Nu fik jeg fat paa det Æmne for min Drøftelse. Det pinte og plagede mig i ti Minuters Tid, da tog jeg en Beslutning, sprang op, klædte mig paa — Klokken var over Midnat — lukkede mig sagte ud af Gadedøren og var ude. Det var taget paa med at blæse, Skyerne vare komne i Drift, af og til piskede nogle Regndraaber mig i Ansigtet. Jeg tog Vejen ud til Møllen. Denne, som laa i et Hul mellem Bakker, kunde ikke opdages, før man var kommen den ganske nær, og det var en for denne Aarstid ganske usædvanlig mørk Nat. Jeg maatte helt forbi Møllehusets Gavl, før jeg kunde se Ladebygningen, den samme, i hvis Loftsluge jeg første Gang havde set Marie. Var det en Hallucination? — det forekom mig, som der var Ild i Straataget — nej, det var den rene Virkelighed — en stor Flamme slog ud af det. Jeg løb strax hen og dundrede paa Stuehusets Vinduer og raabte Brand, derpaa faldt det mig ind, at der jo var Mennesker i den brændende Bygning, men hvordan skulde man komme op paa Loftet, hvis Luge var lukket med en Lem? Medens jeg som fortvivlet raabte: «Hvor har I en Stige?,» kom Karen Tvers og Marie ud med Tørklæder over deres Natkostume og med bare Ben i Tøflerne; en Møllersvend, en Karl og en Dreng lode sig ligeledes til Syne. De vare Alle bestyrtede, Fruentimmerne græd og jamrede, Mandfolkene

stod og gloede, lamslaaede af Rædsel. «En Stige, for Satan!» brølte jeg. Karlen hentede en. Jeg satte den mod Væggen af Huset, fra hvis Loft jeg nu hørte Hyl, der mere lignede et Dyrs end en menneskelig Stemme, en vild Latter og trallende Sang, der synes at spotte Fortvivlelsesskriget. «En Øxe!» raabte jeg igjen. Endelig bragte Karlen mig en. Jeg steg op ad Stigen. Brændende Tjavser fra Straataget dryssede ned over mig. Jeg følte dem brænde mine Hænder og lugtede, at mine Klæder bleve svedne. Det var mig, som Opstigningen varede en Evighed. Med et Slag af Øxen sprængte jeg Lemmen, som lukkede for den store Loftsluge. Ved Flammernes Skjær saâ jeg Jonas Rodian med begge Armene om Livet paa Rasmus Tvers, hvis vidt opspilede Øjne udtrykte den forfærdeligste Dødsangest. «Aa, jeg kvæles — Gud hjælpe mig — frels mig — slip mig, Din Satan!» brølede han. Da Jonas saâ Lemmen aabnes og et Menneske udenfor, skubbede han til Rasmus, saa han faldt baglængs om. Selv fôr han henimod Lugen, i hvis Karm jeg havde taget fat for at svinge mig ind paa Loftet, hvis Gulv endnu syntes at kunne bære. Jonas fyldte Lugen med sin brede Krop og slog mig af al Kraft over min højre Arm. Jeg var nødt til at slippe Karmen. Stigen vaklede, men stod dog endnu fast. Et gjennemtrængende Kvindeskrig lød nedenfra — det var Karen, der raabte: «Jonas, for den almægtige Guds Skyld — for Maries Skyld —» Jonas raabte, medens han brødes med mig: «Du har ikke villet høre mig i mange Aar, og Du har bedst af at slippe for os Begge, Karen» — og dermed skubbede han saa stærkt til mig, at jeg, der var halv kvalt af Røgen, som slog mig imøde, og desuden var mattet af heftig Smerte i mine Hænder, faldt bag over. Min ene Fod, der endnu stod paa Stigen, rev denne med sig, Faldet var vel kun fra en Højde af en fem Alen, men Stødet var saa voldsomt, at det gjennemrystede hele min Krop, og jeg tabte Bevidstheden, dog kun et Øjeblik. Jeg kunde trods en stærk Smerte i den venstre Fod krybe paa Knæene over Vejen og undgaa Brandene fra Udhuset. Jeg saâ op; paa Røgens graarøde Baggrund

skimtede jeg endnu Jonas, der atter havde grebet fat i Mølleren og hindrede ham i at styrte sig ud af Lugen, Endnu hørte jeg en svag Stønnen fra den sagtens næsten kvalte Rasmus, Jonas sang:

„Og derfor vil jeg slaas
som tapper Landsoldat.
Hurra, Hurra, Hurra! — Huh!

nej, Du slipper ikke, Rasmus, før Du er røget som en Skinke. Vi To skal i bengalsk Belysning — hæ — hæ — hæ — der bliver gjort Stads af os paa Sidstningen. — Farvel, Karen, nu har Du Fred for os Begge.» — Karen laa paa Knæ paa den anden Side Vejen, Tørklædet var faldet hende af Hovedet. Hendes graasprængte Haar piskede om hendes ligblege, magre Ansigt. Hendes aabnede Mund var som stivnet i et forgjæves forsøgt Angestraab. Datteren knælede bag ved hende og holdt hende om Livet; det var, som Spændingen holdt Kræfterne sammen i hende.

Alt det havde naturligvis ikke medtaget Tiendedelen af den Tid, der behøves til at fortælle det. Jeg havde efterhaanden gjort flere Forsøg paa at rejse mig op, men forgjæves. Jeg havde raabt til Møllersvenden og Karlen, til de efterhaanden tilkomne Naboer om at vove sig op ad Stigen, men det var umuligt. Brændende Straamasser vare faldne ned over Lugen, dens Ramme var i Brand. Intet kunde ses af de paa Loftet værende to Mennesker, Veklagerne og Sangen deroppe vare forstummede, og som hele Udhuset faldt bragende sammen, kom Kjøbstadens Sprøjter kjørende. Nu opløste Alt sig i en forvirret Summen for mine Øren, Det Sidste, jeg fornam, var en Kuldegysning. Jeg laa jo paa den af Regnen opblødte, vaade Jord.

Der kommer nu en Tid, Carlsen, da jeg ikke kan berette Dig Noget om, hvorledes det gik til med mig. Jeg vaagnede op. Det var Nat, en Lampe brændte i Stuen. Jeg hørte Stemmer hviske om mig. «Kan han staa det igjennem?» spurgte en Fruentimmerstemme. — «Jeg tænker det nok», svarede en ubekjendt Mandsrøst; «hans

venstre Fod er forvredet, men den kommer nok i Lave; men det er nogle forbandede Brandsaar, han har paa Hænderne og i den venstre Side. Men De kommer til at lade ham blive liggende her i Møllen, han maa ikke flyttes.» — «Ja, om han saa skulde blive her i ti Aar, saa er det kun vor Skyldighed,» sagde Kvindestemmen ganske højt. Jeg havde nu orienteret mig: det var Karen Tvers' Stemme. «Tys — tys! han rører sig — ja, nu Farvel, Madam — jeg ser herned i Morgen tidlig.» Jeg saâ ved det svage Lys af Natlampen dem Begge liste sig ud af Stuen.

Jeg vaagnede igjen op — hvor længe efter véd jeg ikke — ved at Døren aabnedes. Nu traadte to Kvinder ind. «Ja vaages over ham skal og maa der,» hørte jeg Møllerkonen sige, «og det har jo til nu været Sidse og mig; og om vi ogsaa ere noget matte af det, er det dog bedst, vi bliver ved. Det skikker sig ikke, at Du . . .» — «Nej, det véd jeg nok, Mo'er,» hørte jeg Marie sige, og en Sitren gjennemfôr mig, «og jeg tænkte det heller ikke paa den Maade. Du kan jo lægge en Dyne der henne i Krogen; der kan Sidse jo lægge sig, og Du kan gaa i din Seng. Naar Sidse ligger der henne, kan der jo ikke være Noget i Vejen for, at jeg vaager over ham.» — «Aa ne—j» hviskede Karen, «det er ikke for det, han fortjener det nok af os.»

Da jeg igjen slog Øjnene op, var det lys Dag. Jeg hørte den store Sidse snorke, og ved Benenden af min Seng sad Marie og læste. Da hun opdagede, at jeg saâ paa hende, fik hun Taarer i Øjnene. «Hvad læser De, Marie?» spurgte jeg sagte. Hun skottede hen til Krogen, hvor Pigen laa, lagde Fingeren paa Munden og viste mig Bogen — det var «Svend Dyrings Hus.» Jeg vilde rejse mig op i Sengen, men en heftig Smerte i den venstre Side tvang mig tilbage. «Nej, nej, lad være,» hviskede Marie ængstelig, «se at blive rask, saa tror jeg nok, at Alt bliver godt.»

Nu saâ jeg ikke Marie i flere Døgn. En Morgen, da Lægen havde undersøgt mig, sagde han: «Saa, nu er det værste Pust overstaaet.» — Jeg følte mig klarere i

Hovedet. — «Maa han ikke tale med Folk?» spurgte Karen. — «Aa jo, nu da Feberen er forbi,» svarede Lægen. Karen fulgte ham ud af Stuen.

Lidt efter kom hun ind igen. Hun var endnu blegere og havde slappere og ældre Træk end før, Jeg strakte Fingrene af min ombundne Haand imod hende og sagde: «Tak for al den Ulejlighed, De har haft med mig.» Hun rystede paa Hovedet med et stille Smil. «Tal aldrig om det,» hviskede hun. Hun saâ et Øjeblik stift paa mig, ligesom om hun var i Forlegenhed med, hvad hun skulde sige, gik derpaa hen og tørrede Duggen af Vinduerne og Støvet af Stolene med en Klud, endelig tog hun en Stol, satte den hen foran min Seng og begyndte at tale, men hun stirrede ned i sit Skjød, og hendes Stemme bævede:

«Det, De har vovet, skal jeg aldrig glemme Dem af. De to Mennesker, som De nær havde sat Livet til for at redde, var dem, som har gjort mig mest Fortræd i Verden. Mange Gange, naar jeg var værst i mit Sind, har jeg bedet til, at jeg maatte blive af med dem, men aldrig havde jeg troet, at Vorherre vilde være saa haard mod mig at opfylde det paa den Maade. Da jeg saâ dem paa Loftet midt i Ilden, slog min onde Samvittighed mig, og jeg ønskede, jeg maatte dø, naar blot de kunde slippe. Da saa De gjorde for dem, hvad der var et Menneske muligt at gjøre, var det, ligesom jeg fik lidt Ro i mig. Det ene af de Mennesker har jeg holdt mere af, end jeg skulde. Han var i sin Tid en rask og farlig morsom Karl; men Fa'er tvang mig til den Anden, og han var den Gang ikke stort bedre, end han siden blev, og vi har aldrig havt en god Dag sammen. Men nu blev Jonas som et galt Menneske; han rendte efter mig allevegne, og jeg maatte slaas baade med ham og med mig selv, for jeg holdt endnu noget af ham, med Skam at sige, men han var som en uvane Tyr. Han truede og tiggede; det nyttede ikke, jeg bad: Gjør mig dog ikke til en Skam og Spot for alle Mennesker. Da han sidste Gang lurede mig op — det var netop under Asken der henne ved Aaen — De véd nok hvor — skabede han

sig gruelig, at jeg fra den Stund blev bange for ham og led ved ham. De kan nok tænke Dem, hvordan jeg blev til Sinds, da jeg saâ Dem der med Tøsen den Aften; et af de værste Øjeblikke, jeg har haft, kom op i mig. Det kunde aldrig falde mig ind, at saadan en Herre vilde saadan en halv Bondetøs noget Godt. Tøsen har grædt og skammet sig siden den Dag. Nu kan jeg ikke mere. Er det Deres Alvor, som De sagde, at gifte Dem med saadan en simpel Pige, saa tag den Smule, her er. Brødet faar vi vel nok. Men mener De det ikke for Alvor, maa De ikke gjøre hende Fortræd. Før havde jeg været meget for storsnudet til at tale saadan, men hvad der er sket, kan nok slaa Modet itu i En, og jeg véd nu, at der maa være Hjertelag i Dem, ellers havde De ikke baaret Dem saadan ad den forskrækkelige Nat.»

At fortælle Dig, hvad jeg svarede, anser jeg for overflødigt. Hvad der foregik mellem Marie og mig, da vi saas, vil jeg ikke fortælle Dig, den Scene kan Du maaske slutte Dig til i dens Hovedtræk.

Jeg var begyndt at komme op, da min gamle Onkel træder ind ad Døren. Han havde gjennem Aviser faaet at vide om Ildebranden og mit Redningsforsøg og havde søgt Oplysninger om Resten gjennem min Værtinde, Skovriderenken. — «Ja, saa faar vi vel opgive Juraen,» sagde han, da jeg havde sat ham helt ind i Situationen. «Det er kjedeligt nok,» tilføjede han, idet han kløede sig bag Øret. Derpaa bad han Karen om at gaa ud paa Marken med. Han kom tilbage ved Middagstid. «Det er en rar lille Lod,» sagde han til mig, «der kan blive Noget af den, men Skillinger skal der til, for Alting er jo forskrækkelig forsømt. Hold nu Bryllup snarest muligt, og tag Dig ordentlig af Tingene. De fire tusind Daler, som Bedriften trænger til, kan Du faa hos mig, og Du kan nok tænke, at jeg ikke tager Aagerrenter.» Han tog bort samme Dag, men kom igjen den første Oktober, da vi holdt Bryllup i al Stilhed. Et Par Dage efter fik vi Besøg af pæne Gratulanter fra Byen. Man vidste, at jeg havde faaet Penge at sætte i Ejendommen af min Onkel. Forleden fik min Kone og jeg Indbydelse til Postmesterens;

uden paa Brevet var jeg tituleret «*Cand. phil.*, Proprietær.» — «Nu tuder de i en anden Trompet end i Rasmus Tvers's Tid,» sagde den tykke Sidse.

D. 19. Oktober.

Jeg er nu ret i mit Element; jeg slider dygtig i den frie Luft, tager fat som en Karl, og Marie skaaner sig heller ikke. Saa er det dejligt at læse sammen om Aftenen: ja, jeg tror endogsaa, at jeg kunde læse en juridisk Bog, nu da jeg ikke mere skal tvinges til det. Jeg er skabt til Praktiker, og min Smule Dannelse kan nu skaffe mig og min Hustru lidt Rekreation. Gid mange saakaldte Studiosi vilde bære sig ad som jeg.

Endnu maa jeg dog fortælle Dig en lille Samtale. Igaar Morges — en dejlig Efteraarsmorgen med blaa Himmel, men med den for denne Aarstid ejendommelige Mængde Fugtighed, der glimrede i Spindelvævene paa Græs og Planter — stod jeg i Huggehuset og huggede nogle nye Tøjrepæle til. Døren stod paa vid Gab. Da ser jeg i nogen Frastand min Ven, Vognmanden Mogens Lassen, passere forbi. Da han fik Øje paa mig, kom han hen i Døren til Huggehuset. — «God Dag, Hr. Helmberg, god Dag; maa jeg saa gratulere Dem.» — «Tak, Mogens Lassen.» — «Ja, hvad skal man sige om Skæbnen, Hr. Helmberg?» — «Jeg véd det s'gu ikke, Mogens Lassen.» — «Nej, jeg véd det s'gu heller ikke, det ved Gud, jeg ikke véd. Men jeg siger ligegodt, at der er en Skæbne til. Hvis jeg ikke saa nøjagtig havde sat Dem ind i Tingene her i Møllen, saa havde De maaske aldrig faldet paa, at det var galt fat den Aften, De mødte Jonas Rodian og Rasmus Tvers sammen. Jeg véd jo det Hele, saa vel fra Forhørerne — mit Søskendebarn er jo Retsvidne, ham kjender De nok, den enøjede Lars Olsen. Han har ellers i sine unge Dage solgt Kvæg paa Trommesalen inde i Kjøbenhavn; og saa var jeg jo nede hos Nielsens samme Aften som Rasmus og Jonas. Rasmus havde faaet sig et Par Omgange Sjavs; det spiller jeg aldrig, for jeg bliver altid ærgerlig ved det Spil: saa kommer da Jonas. «Nu bliver der Slagsmaal,» tænkte jeg; men det var saa

langt i fra. «Drikker Du en Pægl med, Rasmus?» sagde Jonas; «vi maa dog forliges en Gang, før Fanden tager os Begge, og det kan vel ikke vare længe,» og saa grinede han. — «Det kan s'gu godt hænde sig,» sagde Rasmus. Han har nu aldrig kunnet modstaa Brændevin. — «Nu skal det,» sagde Jonas, og saa bandede han, «være sidste Gang, at Du faar Prygl nogen Markedsdag. Vi vil ende med et varmt Favntag, vi To,» og saa grinte han igjen. Saa drak de, og Rasmus blev begribeligvis fuld. Jonas tog en Halvpotteflaske op af Lommen, da de havde drukket deres Brændevin og Øl. — «Er det mere Brændevin?» sagde Rasmus og saa helt forliebt til Flasken. — «Nej, det hedder Petroleum,» sagde Jonas, «det er til at gjøre Fyrværkeri med; jeg har i Sinde at sla' mig paa den Næringsvej.» Jeg tænkte, at det var noget tosset Sludder, men hvem tænker altid saadan i Dybden, Hr. Helmberg? Men nu har jeg forstaaet det Hele. Da det var blevet mørkt, saa gik de, og Rasmus blev ved at sige: «I Aften har Du handlet som en Kavelér, Jonas.» Ja, det sagde han s'gu; men er det dog ikke farligt, hvad Menneskenes Børn kan hitte paa? — Det er ellers Kæll— om Forladelse, Hr. Helmberg; men jeg har saadan mine egne Meninger.» — «Naa, hvordan gaar det ellers hjemme hos Dem?» spurgte jeg. — «Aa, nu er hun det galeste, hun nogen Tid har været. Vi havde nu en gammel sort Hankat; dejligere Kat til at tage Rotter har jeg aldrig kjendt, og stjæle gjorde den aldrig; aleneste røgede Sild kunde den ikke modstaa. Nu stod Kællingen igaar lige og aad paa saadan en Sild, men saa lægger hun den fra sig paa Køkkenbordet for at give saadan en Smule Tøs, vi har til at feje, et Nakkedrag, fordi hun stod og drev over Kosten. Vips farer Katten op og snapper den røgede Sild. Uh, saa sprudede der Edder og Forgift ud af Øjnene paa Kællingen. Hun rev Kosteskaftet fra Tøsen og røg ud i Gaarden efter Katten, som hun naaede og slog det ene Bagben over paa. Hvem har Glæde af det, Hr. Helmberg? Rotterne, og ellers ikke en Menneskesjæl. Nu kan de ødelægge mere for os end en hel Ol Sild er

værd. Ja, dersom der ikke var Fruentimmer i Verden, saa vilde den være et Paradis. Adjøs, Hr. Helmberg.»

Han var gaaet et Par Skridt og vendte pludselig tilbage. Han saå meget betænkelig ud. «Hr. Helmberg,» sagde han med en vis Højtidelighed, «Gud fri mig fra at spaa Dem ilde og sige Ondt om den unge Madame. Men Fruentimmer er Fruentimmer. Kjør med stramme Tøjler fra først af, som om De alstillens kjørte ned ad Bakke. Ja, tro en gammel Dagvognskusk,» vedblev han med næsten bevæget Stemme og rystede min Haand. «Adjøs, Hr. Helmberg.»

Ja Adieu, Carlsen; nu skal Du aldrig mere faa saa lange Breve fra mig. Kom ud og besøg mig i Julen og tag et Par gamle Venner med Dig — blot I ikke blive altfor begejstrede for min Kone, thi man kan næsten ikke lade være at blive det.

Din gamle Ven

Ludvig Hellberg.

Et Oprør.

Kjøbstaden G— havde hidindtil været et af de fredeligste og loyaleste Steder paa Jorden. Næsten i en Menneskealder var den bleven regeret med en uindskrænket Magt af By- og Herredsfoged samt Birkedommer Popp, hvem Hs. Majestæt Kong Frederik den Sjette i sin Tid havde udnævnt til Kancelliraad og Ridder af Dannebrog, og Hs. Majestæt Kong Kristian den Ottende til Justitsraad under hans under Allerhøjstsammes Regering indtruftne fem og tyveaarige Embedsjubilæum. Justitsraad Popp var en af de ægte, gode gamle Embedsmænd i Byen; velvillig og tjenstvillig mod sine Embedskolleger i Byen, for hvilke hans Hus altid stod gjæstfrit aabent; gemytlig nedladende mod den mere velhavende Del af Borgerskabet, med et mildt Nik og en Haandbevægelse forholdende sig til de simplere Handlende og Haandværkere. Han gik for en usædvanlig dygtig Mand. Var det i Egenskab af Politimand? Næppe. Byens Rendestene stank som Kloaker, dens halve Snes Brændevinsbrændere og Bryggere lode ugenert deres Affald og Kogødning flyde ud deri. For at passere Gadernes høje, spidse ved brede og dybe Mellemrum skilte Brosten, maatte man have de Indfødtes ejendommelige Færdighed. Om Vinteren rodede man fra Klokken 4—5 i et ægyptisk Mørke, thi Vægteren, som skulde passe de gjenstridige Tranlygter, fandt sig aldrig foranlediget til at tænde dem, før han «raabte Ni,» saa at han ofte afbrød Verset i Midten uden smaaligt Hensyn til Meningen, for at tænde en saadan Lysbringer, og fortsatte det ganske

rolig, naar denne Operation var forbi. Var Justitsraaden da et Lys som Dommer og Jurist? Man paastod rigtignok, at han af og til havde bragt Tyve til Bekjendelse, ikke ved skarpt inkvisitorisk Forhør, men ved at lade den ene Politibetjent Niels Bagsvær, almindelig kaldet Lunte-Niels, af sin smaat travende Gang, en bomstærk Karl, der tillige fungerede som Justitsraadens Livkudsk, banke Delinkventerne ordentlig af i Arresten, men for Hævdelsen af den daglige Retssikkerhed interesserede Justitsraad Popp sig ikke synderlig. Da en Borger en Gang beklagede sig over, at der jævnlig blev stjaalet Ællinger og Kyllinger fra ham, klappede Byfogden ham beroligende paa Skuldrene og sagde: — Naa, ja, Troelsen — det er jo kjedeligt, men det er aldrig værd at indlade sig paa Vidtløftigheder om den Ting. Skaf Dem et Par Andrikker og et Par Haner, saa bliver Tallet vel snart fuldt igjen. Reusch — raabte han til den anden Politibetjent, en gammel fugtig Holstener, forhenværende Underofficer, — jeg synes, jeg har set i Raadstugaarden en to tre Haner blandt Deres Høns. De kan jo lade Troelsen faa den ene, — hvorpaa Hr. Reusch rettede sig og sagde: Ja wohl, Hr. Justitsroth. Bønderne i Jurisdiktionen havde største Respekt for Justitsraad Popp, thi over for dem var hans Taalmodighed kort. Naar de blev for vidtløftige paa Kontoret, sagde han kategorisk: Hold Mund, Dit Fæ! og søgte Vedkommende igjen at komme til Orde, blev han med et Spark besørget ud af Døren. Men det bør ikke forties, at Justitsraaden paa samme Tid kunde vise sig skikkelig mod fattige Husmænd, der skulde betale Afgifter til forskjellige af ham bestyrede Stiftelsers Kasser. Han skjældte dem rigtignok ud for „Svin og Kludremasser," men hjalp dem mangen Gang af sin egen private Lomme, idet han brummede: Naa Dig, Kællingen og alle Ungerne kan man jo ikke saadan lade sulte ihjel. Naa — kan han saa komme afsted — ud med sig. Men hvad der gav Justitsraad Popp en usædvanlig Anseelse, var, at han ved en ultraøkonomisk Administration havde bragt Byens Beholdning af rede Penge op til over 40,000 Rigsdaler. Efter hans eget og Andres Udsagn existerede der ingen By i Danmark, hvor

de kommunale Skatter var saa smaa som i G—. Dette Faktum gjentoges tidlig og silde, hver Gang en svag Indvending vovede at bestride Byfogdens udmærkede Dygtighed, og paa disse to Dogmer grundedes G—befolkningens kommunale Trosbekjendelse.

Borgerrepræsentationen (det nuværende Byraad) var ligesaa konservativ som sin Formand, Justitsraad Popp. Naar han kort og fyndig havde udtalt sin uforgribelige Mening, saâ han flygtig om paa Raadets Medlemmer, der da gjerne nikkede samtidig, som om de var blevne trukne i en Snor, ja Formanden, en Drejer, hvis Ærgjerrighed var at tale saa korrekt som muligt, sagde: «Vi ere i denne, ikke mindre end i mangfoldige andre Henseender, ganske og aldeles af Justitsraadens Anskuelse.» Kun en eneste Gang havde der indlistet sig et opponerende Element, det var Murmester Kolbe. Det var en undersætsig bredskuldret Mand, med et svært rødladent Ansigt, der ved første Øjekast forekom En at have et meget dvask og indolent Udfryk, men naar han slog de for det meste sænkede Øjenlaag op, spillede der et skjelmsk, sarkastisk Lune i de ganske smaa brune Øjne. Trods sit satte og rolige Væsen, var han en stor Pudsenmager; der var lidt af en Scapin eller Henrik i ham. Der gik mange Sagn, hvoraf en Del endnu lever i Folkemunde, om hans smaa Uglspilstreger. En Vinter, da han skulde paa Isbaad over Store Bælt, maatte han og de andre Rejsende overnatte paa Sprogø. Der var saa mange, at Gjæstgiverstedet ikke kunde skaffe en Seng til hver, og Lars Kolbe holdt ikke af Sovekammerater. En Commis-voyageur, der stank af Pommade og Patchouli, der bar en Guldurkjæde, saa stor som en Hundelænke, paa Maven, var den, som Skæbnen bestemte til at dele Seng med Murmesteren. Denne lod først, som Intet var i Vejen, klædte sig af og lod Handelsmanden lægge sig ved hans Side. Men lidt efter begyndte Lars Kolbe at kløø og skrabe sig over hele Kroppen. — Hvad er der i Vejen, ærede Samtidige? spurgte Prøverytteren. — Aa, jeg har bare en Smule Fnat, lød Svaret. Som stukken af en Slange fôr den ulykkelige Kjøbenhavner op og ud af

Sengen, indsvøbte sig i sin store Astrakanspels og lagde sig paa Gulvet. Lars Kolbe vendte sig vel tilfreds i Sengen og sov snart de Retfærdiges Søvn. Saalunde erobrede Murmesteren sig et Sengested for sig selv.

Murmester Kolbe havde aldrig tænkt paa at stille sig i systematisk Opposition til Byfogden eller nogen anden Autoritet, men da han tilfældigvis en Gang var bleven valgt til Borgerrepræsentant, frembød Forsamlingens Nikkedukkevæsen lige over for Justitsraad Popp ham et saa uimodstaaeligt Stof til Smaadrillerier, at hans medfødte Lyst til, som den populære Talemaade hedder, at sætte Lus i Skindpelsen, ikke kunde modstaa Fristelsen. Naar da Drejeren i Møderne gav Signal til, at Medlemmerne skulde slutte sig til Byfogdens motiverede Votum, sagde Lars Kolbe med den roligste og mildeste Tone af Verden: Ja, jeg mener nu rigtignok lige det Modsatte. Da dette første Gang skete, fløj Justitsraaden op fra Lænestolen som en skræmmet Hane fra sin Mødding, blev coquelicot i Hovedet, slog i Bordet og raabte: Er De bindegal, Mand? — Nej jeg tror det da egentlig ikke, Hr. Justitsraad, sagde Mureren med sit mest poliske Ansigt. Sagen gjaldt en ny Gadelygtes Opstilling. Byfogden vilde nemlig gjerne have Lygten ved Siden af Indkjørselen til sin Port, og da hans Hus laa flere Alen tilbage for de nærmeste Huse, men Fortovet med Rendestenen ikke fulgte Indhugget og derved dannede en brudt Linie, paastod Lars Kolbe, at Lygten vilde skuffe dem, der kom kjørende, idet de ved at styre efter den i Indhugget staaende Lygte var udsatte for at vælte i den usædvanlig dybe og mudrede Rendesten. Lars Kolbe kom naturligvis i Minoritet, men bemærkede ved Mødets Slutning: Jeg vil holde 50 Daler paa, at jeg faar Ret. Nogle Dage efter at Lygten var placeret langt inde paa Fortovet lige ved Byfogedboligens Port, mødte Lars Kolbe udenfor Byen en forhenværende Rebslager Setler, nu et gammelt fordrukkent Fattighuslem, der i sin Tid havde været, hvad man kalder en Himmelhund, til al Slags Kommers. Murmesteren fik en Idé. — Hej, Setler! kunde De have Lyst

til at tjene fem Glas Punsch af Jakob Hansens søde Romextrakt.

Rebslageren gloede stupid op gjennem Haartjavserne, der hang ned under den fedtede grønne Bulehat og halvt skjulte hans smaa røde Øjne. Han rystede skeptisk paa Hovedet og sagde i en elegisk Tone:

— Herre Gud, Hr. Kolbe, hvorfor gjør De Nar ad en gammel fattig Medborger, som Modgang og Sygdom har forhindret i at tjene sit Brød?

— Har De ligget længe syg, Setler?

— Saa sandt jeg staar en Synder for Gud, jeg er aldrig rask, men Gud ske Lov saa godt som aldrig sengeliggende.

— Men af og til rendestensliggende — hvad Setler? Rebslagerens Ansigt fremviste tydelig en Antydning af et fedtet Smil, men antog snart sit nedslaaede Udtryk:

— Hr. Kolbe, jeg har jo hverken Kone eller Børn til at udøse mine Sorger for. De véd jo, at min Malene for mange Aar siden kvaltes i et Stykke Flæskesvær med en opstuvet Kantøffel til, og at min eneste Datter løb med en Komediantspiller. Hvad Trøst har jeg saa uden det ulyksalige Spiritus?

— Ja Verden er haard at gaa paa, Setler. Men hvad siger De saa om de fem Glas sød Extraktpunsch?

Setler lod Tungen flere Gange glide frem og tilbage over sine Læber, fæstede sine svinepoliske Øjne forskende paa Murmesterens brede Ansigt og rystede atter paa Hovedet.

— Hvor kan det nu more Dem saadan at sætte et skrøbeligt Menneskes kjødelige Lyster og Begjæringer i Urolighed? klynkede han.

— Vil De have, at jeg skal bande paa, at De skal faa de fem Glas Punsch, hvis De gjør mig en lille Tjeneste? De skal, Satan rive mig, faa dem. Tror De mig nu?

— Jo det véd den kjære Gud, jeg gjør, sagde Setler, slog sig kjækt en Bule oven i sin fedtede Hat og fejede Haartjavserne til Side fra Panden med Pegefingeren. — Aldrig tror jeg, har Nogen budt en fattig Mand fem Glas

Punsch paa én Gang. Jeg gjør Meget for en halv Pægl, men for fem Glas Punsch — Alt.

— Det skal nu ikke være saa farlig meget, sagde Kolbe. — De skal bare gjøre en lille Kjøretur i Eftermiddag, naar det bliver mørkt. De faar Glarmesterens gamle Enspændervogn med hans gamle Røde for. De kjører ud ad Vester- og ind ad Nørreport, men saa sørger De for at vælte lige i Rendestenen uden for Justitsraad Popps Port. Tager Kjøretøjet eller Ralliken Skade, betaler jeg den. De selv maa sørge for at være ædru, saa kan De aldrig komme Noget til, for jeg skal sige Dem, midt i Rendestenen ligger en stor sammenfejet Skarndynge, som De maa sørge for at falde i. Det generer Dem vel ikke, om De bliver noget snavset?

— Aa Gud nej, Hr. Kolbe, hvad det angaar, saa er det jo Noget, jeg er vant til i min ringe Stilling, og, som De før allerede har sagt, er jeg jo nogenlunde kjendt med Rendestene. Man kan da vaske sig, hvis man synes, at det er Umagen værd; men jeg skal jo ikke gjøre Stads mere i denne Verden. Men hvis jeg turde spørge Hr. Kolbe, hvorfor De vil have mig ned i Rendestenen denne Gang . . . .?

— Det er et Væddemaal. Men drikker De Dem fuld og slaar Dem i Stykker, faar De kun en Pægl Brændevin og ingen Punsch.

— De maa da ikke tro, Hr. Kolbe, at jeg slet ikke kan beherske mig. Man er dog et Menneske, om man ogsaa maa ty til det Offentliges Understøttelse, hvad der rigtignok er meget kreperende for en gammel Borgermand. Men naar jeg siger til mig selv: Hør Peter Kristian Setler; hvis Du entholder Dig fra Brændevin i Formiddag, faar Du baade Brændevin og Punsch i Eftermiddag, saa maatte jeg jo være et umælende Kre'tur, hvis jeg inte kunde vise en Smule Kraft i Karreteren blot en halv Dagstid.

— Ja saa er det en ren Aftale Setler. De kommer og faar Kjøretøjet hos mig Klokken fire.

— Vel, Hr. Kolbe, sagde Setler, satte Hatten paa tre Haar og sang:

I Sorg og Plage,
med Graad og Tuden,
jeg tidt maa tage
mod en paa Snuden.
Men nu jeg mærker
blir Vaaren grøn, —
højt synge Lærker
om Dydens Løn,

Om Eftermiddagen Klokken henad sex, da Justitsraad Popp sad i det inderste Kontor, og hans Fuldmægtige og Skrivere arbejdede i det yderste, høres der uden for et Rabalder og et Skraal. Justitsraaden aabner Vinduet og raaber barsk: Hvad er her paa Færde, hvad er det for et Spektakkel?

— Aa Gud hjælpe mig, klynkede en mat Stemme, og ved Lygteskjæret skimtede Byfogden en væltet Vogn. Kontorfolkene ilede ud og fandt en Mand, helt besudlet i Ansigtet. Han ømmede sig ynkelig.

— Han bløder, raabte en ung medlidende Kontorist.

— Niels Bagsvær, raabte Byfogden, hent Barber Helt, sæt Manden paa Trappen, hold De ved ham saa længe, Petersen. Hvor Fanden kunde han vælte midt paa Gaden, Klodrian?

— Aa jeg fulgte den Lygte, jeg troede, den stod ved Rendestenen, jamrede den af Kolbe instruerede Rebslager.

Barberen kom, Rebslageren blev bragt ind paa det forreste Kontor, og det viste sig nu, at det, som randt ned ad hans Ansigt, ikke var Blod, men Rendestensskarn. Kontoristerne brast ud i Fnisen, Barberen blev ærgerlig og Justitsraaden smækvred.

— Fæhoved! hvor turde han understaa sig at brøle saadan op, naar han ikke var kommen til mindste Skade?

— Saasandt jeg er en arm Synder, troede jeg, min sidste Time var slaaet. Det er en Skam, at en saa højtstaaende Mand som Justitsraaden skal have nedladt sig til at have Ulejlighed for en saa lavtstaaende Person som mig, og det for det bare Rendestensmøgs Skyld. Jeg kan kun lønne Deres Højvelbaarenhed ved at nedbede al

Velsignelse over Deres Højvelbaarenhed med højstærede Familie.

— Hold Mund og skrup af.

— Jo vel, Hr. Justitsraad.

Enspændertøjet havde ingen anden Overlast lidt, end at den ene Stang var knækket. Setler begav sig, saa skiden som han var, til Murmester Kolbe og berettede ham om sit vel udførte Hværv. Han fik Penge til fem Glas Punsch og en Pægel Finkel, drak dem trolig samme Aften, blev selvfølgelig døddrukken, kunde ikke finde hjem til Fattighuset, men maatte sove ud i en Baas i Værtshusholderens Kostald, hvor han tilbragte Natten sammen med et Lam og en Gris, hvis dyriske Varme var af stor Betydning for ham i den kolde Vinternat.

Nogle Dage efter havde Kommunens Repræsentanter Møde. Da Murmester Kolbe traadte ind i Raadhussalen, mødte Byfogden ham med et Ansigt som en Hund, der har inderlig Lyst til at fare løs og bide, men ikke tør udsætte sig for Følgerne. Kolbe hilste pænt og artig paa ham og sagde som en passant til sin Sidemand:

— Kan Du se, det gik dog galt med den Lygte i Indhugget. Glarmesterens Enspændertøj væltede badovs ned i Rendestenen forgangen Aften.

Justitsraaden hostede gjentagne Gange og bed sine Knoer til Blods. Med dirrende Stemme sagde han:

— Ingen uvedkommende Bemærkninger maa afbryde Forhandlingerne.

— Det mener jeg med, sagde Kolbe i en bifaldende Tone, det vil sige, naar de først er begyndte.

Nu kunde Justitsraaden ikke holde sig længere. Han slog i Bordet og sagde:

— Hvem tror De forstaar sig bedst paa Landets Lov og Ret, De eller jeg, min gode Mand?

— Det gjør begribeligvis De, Hr. Justitsraad, svarede Murmesteren ydmygt, De har jo endogsaa læst om det paa Latin; det har jeg aldrig.

Byfogden var kun dansk Jurist, og Kolbe havde ramt hans saarligste Sted. Han var aldeles ude af sig selv, snakkede bagvendt hvert Øjeblik og hævede kort

efter Mødet. Da Repræsentanterne var ved at forlade Lokalet, holdt han deres Formand, Drejeren, tilbage:

— Hør, Rasmussen, sagde han, jeg vil ikke have den Murerkøter mere i Repræsentationen. Han maa ud til Foraaret, naar der skal vælges.

Drejeren svarede med højtidelig Emfase: Jeg skal ved denne som ved hver anden Lejlighed stræbe efter bedste Evne at opfylde det af Hr. Justitsraaden for mig ytrede Ønske, og skal jeg i den Anledning ikke undlade at benytte mig af den Indflydelse, som agtede Medborgeres fleraarige Tillid i ikke ganske ringe Maal har forlenet mig med.

Det er en Selvfølge, at da et Sygehus skulde bygges i Byen, hvis Opførelse Murmester Kolbe ønskede at paatage sig, sørgede Justitsraad Popp ved Hjælp af den ham underdanige Repræsentation for, at Arbejdet blev overdraget hans Konkurrent, en ung tysk Murmester, en stortalende Vindbeutel, der havde vakt stor Forbitrelse ved i Anledning af de befrygtede Uroligheder i Hertugdømmerne (vi er mod Slutningen af 1847) at ytre højt i Klubben: Probir aldrig po Krieg met Tyschland, en Tyscher prigler tre Dansker af. Da en ung Handelsbetjent ytrede Lyst til at lade Hr. Würz forsøge sine Kræfter mod en Dansker, sagde en ældre erfaren Borger til ham: Lad vær' med det, han har Arbejde for Justitsraaden. Og da Handelsbetjenten var en saa moderne Nihilist, at han sagde: Jeg bryder mig Fanden baade om Tyskeren og Justitsraaden, løftede der sig et almindeligt Indignationsskrig mod den unge Mand fra de Ældre, der erklærede, at en saadan Grønskolling smukt skulde stikke Fingeren i Jorden og lugte, i hvad By han var. — Her har nu Justitsraaden en Gang Overtaget, sagde Slagter Pallesen, det kan ikke nytte at stritte imod. Naturligvis blev Kolbe ikke gjenvalgt til Borgerrepræsentant.

Begivenhederne i Foraaret 1848 gjorde Justitsraaden aldeles konfus og rasende. At Martsministeriet var ham en Kilde til Forargelse, vil Ingen undres over. Han ytrede sig derom til Amtsforvalteren:

— Hvad mener De, min gode Kammerraad —

Lehmann og Tscherning? De er blevne Ministre, netop fordi de have været opsætsige, trodsige og uforskammede. Det er, Gud hjælpe mig, som De vilde gjøre den Slubbert, Murmester Kolbe, til Byfoged her i Byen. — Ypperligt Indfald, kjære Justitsraad, hæ, hæ, hæ, sagde Kammerraaden høflig. Hver ny Avis, han læste, bragte Justitsraaden mere og mere ud af Koncepterne. Da han en Dag lige efter Middagsbordet fik fat paa en Provinsavis, der udkom i en større Naboby, og som han ellers brugte til at læse sig ind i sin Middagslur med, saa han deri en ledende Artikel, der begyndte med følgende Ord: «Folkesuveræneteten s store Princip er proklameret over alt,» og blev saa rasende, at han med ét rejste sig fra Sofaen og gik ned i sin Have med det ubestemte Haab om, at den friske Luft muligvis vilde berolige hans ophidsede Blod. — Ja, jeg skulde bare være Konge, snerrede han, jeg skulde min Sæl indbanke dem paa deres Rygstykker, hvem der var Suveræn.

Justitsraaden havde en stor og smuk Have. Det var i Maj Maaned, Ribs- og Stikkelsbærbuske stod med deres lysegrønne, nylig udfoldede Blade Pinselilierne bredte sig yppig i Bedene, og allerede begyndte det store Tulipanflor at varsle om den Farvepragt, det om føje Tid skulde prange med. Iris, dunkelrøde Pæoner, hvide, gule og skarlagenrøde Ranunkler straalede med de reneste Farver i den klare, høje Luft. Ved Enden af Haven laa en Dam, ud over hvilken Syrén- og Hyldebuske bøjede sig, og paa det skraa Jordaffald voxede en Masse Liliekonvaller, hvis fine Klokker dirrede mellem de brede, saftfulde, graagrønne Blade. Tæt ved Dammens Rand stod en Bænk under en gammel, vild Rosenbusk, der havde naaet et Træs Højde. Paa Bænken sad en ung Mand og en ung Pige, Haand i Haand i ivrig Samtale.

— Jo ser Du, sagde den unge Mand, Du behøver kun at vente fire Aar, saa har Du endda kun naaet de tre og tyve. Naar jeg har rejst udenlands og kommer hjem, skal jeg nok have tjent saa meget, at jeg kan bygge os et lille Hus.

— Det maa endelig være ved Vandet, August,

sagde den unge Pige, selv om det kun er en Dam, som denne. Naar man er ene, maa man have Fortrolighed og Venskab til sine Omgivelser; og et Landskab uden Vand, er for mig, som et Ansigt, hvor Øjet mangler.

Den unge Mand kyssede hendes blonde Krøller, der skjulte den hvide Nakke og hang ned over Skuldrene paa hende.

— Du skal se, det gaar nok, som vi ønsker, sagde han, vi ønsker jo intet Urimeligt.

— Ja, og vi vilde jo ikke gjøre et eneste Menneske Fortræd med vor Lykke, sagde hun, — hvorfor skulde vi saa ikke naa den? — Men Gud — August — der kommer Nogen — aa — hvad skal jeg gjøre? Skynd Dig — August — se at komme bort . . . .

Den unge Mand fôr op og vilde slaa ind paa en Sti, der førte til en Laage med Udgang til Marken. Men Justitsraaden, der, som vi har set, var bleven forstyrret i sin Middagssøvn, under hvilken hans Søsterdatter plejede at have dette Stævnemøde med sin Elsker, mødte ham midt paa Stien og stillede sig i Vejen for ham med korslagte Arme og med et Blik, som den olympiske Tordners.

— Naa saa De bliver ved med de Drengestreger? Lod jeg Dem ikke for flere Aar siden vide, at siden De havde forladt Latinskolen og var slaaet ind paa det Murerklatteri, vilde jeg ikke vide Noget at sige af Deres Kurmageri til min Niece. Jeg bryder mig Fanden om Tidens demokratiske Vrøvl; det skal jeg vise Dem. Jeg vil intet Familieskab have udenfor Embedsstanden. De kan være rolig for, at i det mindste i denne By skal de moderne samfundsopløsende Bestræbelser ikke faa Indpas, saalænge jeg lever.

— Vi faar at se, Hr. Justitsraad.

— Ja det skal De s'gu faa at se. Tror De, jeg er bange for at lade Niels Bagsvær og Reusch i Uniform transportere Dem ud over mine Enemærker.

— Der behøves hverken Uniform eller Politimagt, Hr. Justitsraad; jeg skal nok gaa min Vej. Men De skal

se, at den Tid er allerede kommen, da alle fornuftige Mennesker blæser ad Titler og Rang, da den rene Menneskelighed triumferende bliver gjenindsat i sine Rettigheder, da . . . .

— Ja, den Tid, da Æslet gaar med sin Herre under Armen. Drengepjank. — Ud fra min Grund eller . . . .

— Farvel, Hr. Justitsraad, men det bliver ikke det sidste Ord imellem os . . . og dermed gik det unge Menneske henad Havestien og ud gjennem Laagen.

Justitsraaden kastede et foragteligt Blik efter ham og gik derpaa ned til Bænken, hvor hans Niece endnu sad og skjælvede som et Æspeløv.

— Op med Dig, sagde han med Kommandorøst, herefter kommer Du ikke udenfor Stuen uden min Ledsagelse.

Den unge bortviste Elsker var en Søn af en afdød Klokker og Kordegn i Byen. Faderen var en gemytlig gammel norsk Student, der var almindelig afholdt for sine selskabelige Talenter, og navnlig for sit udmærkede L'hombrespil, der havde givet ham Adgang til Embedsmændenes fra Borgerskabets strengt afsondrede Kreds. Da han døde og efterlod en Dreng paa tolv Aar, holdt en Kreds af Faderens L'hombrekammerater ham i den nærliggende Kjøbstads Latinskole. Det var sket i den nobleste Hensigt. Embedsmændene mente naturligvis, at det var den største Velgjerning, de kunde vise Drengen. Denne gjorde i Begyndelsen gode Fremskridt, men i hans sextende Aar tog Lysten til Tegning Overhand, og hans Rektor raadede hans Beskyttere til at lade ham opgive Studeringerne. Men disse vilde tvinge ham. Den unge Fyr tog da selv Rejsepas og løb til sin Fødeby til en gammel Farverenke, som hans Forældre i sin Tid havde boet til Leje hos. Drengen havde været hendes Kjæledægge, men da hun ikke vidste, hvad hun egentlig skulde gjøre ved ham, og hun ingen klogere Mand kjendte end den gamle Distriktslæge, som kurerede paa hende for hendes Asthma, spurgte hun ham ttl Raads. Denne, som var en fordomsfri og fornuftig Mand, fik ud af Drengen, at han havde Lyst til at være Arkitekt, mente, at han kunde have godt

af at være i Murerlære et Par Aar, og da han vidste, at Lars Kolbe var en dygtig Mand, foreslog han ham at tage August Thorsen. — Faderen var jo en flink gammel Karl, sagde han; jeg har jo ingen Børn, og De er jo Pebersvend, hvad kan det hjælpe at piske ham ind paa det Studentervæsen? — Kolbe svarede: Lad De ham komme, Hr. Doktor, duer Hvalpen, kan vi jo enes om at holde ham paa Akademiet i Kjøbenhavn, naar Tiden kommer. Han æder vel ikke mere, end vi har i Spisekamret. August gjennemgik sin Læretid. 17 Aar gammel berusede han sig paa et Klubbal i Byfogdens forældreløse Søsterdatters blaa Øjne; han fulgte hende hjem, og det pur unge Par blev enigt om Tingene i en stjerneklar Vinternat og vexlede et Kys midt paa Byens Torv. Uheldigvis havde en Natvægter set det, han fortalte Skandalen til Politibetjent Reusch, denne lod Historien gaa videre til Justitsraadens Husjomfru, og saaledes kom den for Justitsraadens Øren. Denne læste sin Søsterdatter ordentlig Texten og skrev et Brev til Dislriktslægen, hvori han ikke undlod at tilmelde Hr. Doktoren til behagelig Underretning, at afgangne Klokker Thorsens Søn, som Hr. Doktoren efter Forlydende interesserede sig for, ikke, paa Grund af den af ham valgte fremtidige Stilling som Haandværker, under nogen Omstændigheder kunde træde i Familieforhold til ham, hvorfor han skulde have Hr. Doktoren behageligst anmodet om at tilkjendegive bemeldte Thorsen, at han havde at afholde sig fra hans Hus og dertil hørende omliggende Grund. Den gamle Læge lo og sagde ved sig selv: Han slægter Racen paa; Faderen var i sin Studentertid en Hund efter kjønne Fruentimmer. Han ytrede Intet til den unge Fyr — den Slags Ting giver sig altid paa en eller anden Maade, og Jeronimus bliver altid til Aal, sagde han til sin Kone. De to unge Mennesker havde imidlertid, maaske eggede netop ved Modstanden, besluttet at holde sammen. Den gamle Farverenke besørgede de Breve, som de vexlede, baade medens August var i Byen, og efterat han var taget til Kjøbenhavn. Nu da han var i Besøg hos Distriktslægen, havde de holdt Elskovsmøde hver Dag, medens Justitsraad Popp sov til

Middag, men i Dag havde de store evropæiske Forhold grebet forstyrrende ind i de unge Menneskers Idyl.

Det vil let indses, at et livligt ungt Menneske paa 20 Aar i Foraaret 1848 ikke kunde undgaa at blive patriotisk og politisk berørt. August Thorsens Formyndere havde gjort Alt for at holde ham fra at gaa frivillig med i Martsdagene, ikke desto mindre havde han meldt sig til Exercerskolen. Ved en Gymnastikøvelse havde han imidlertid ved et uheldigt Fald brækket sin venstre Arm. Den var nu helbredet, men der vilde gaa nogle Maaneder, inden den fik sin fulde Førlighed, og sin Reconvalescenstid havde han tilbragt i Distriktslægens Hus.

Vi forlode ham lige i det Øjeblik, da Justitsraad Popp som en Kerub med Flammesværdet havde drevet ham ud af Edens Have. Knyttende Hænderne, oprørt i sit inderste Hjerte over hans Tyranni, dreves han over en almindelig Forbitrelse mod alle Verdens Despoter. Ça ira, raabte han, Løven har allerede rystet sin Manke og brølet, den har sprængt sine Lænker, og I skal faa dens Klo at føle, — med disse Ord krummede han sin Haand som en Klo for plastisk at anskueliggjøre sin Tanke og slog ud i Luften men den. Han kom ud af sin Ekstase ved at faa fat i en Frakkekrave, der tilhørte en Mand, som han først nu saa' stod lige foran ham.

Hvad — vil Du slaas, August? spurgte Murmester Kolbe.

— Om Forladelse, kjære Hr. Kolbe, jeg saâ Dem ikke, og jeg er saa yderlig forbitret. Hvor jeg hader Tyrannerne! Hvor jeg længes efter at knuse dem.

— Ja, det skulde Du s'gu gjøre, sagde Kolbe.

— Tror De, vi kunde faa en Revolution i Stand her i Byen og knuse vor Tyran?

— Det kunde saamænd gjerne være, sagde Murmesteren. Det kunde egentlig more mig, Den Gamle har vel igjen været efter Dig og Pigebarnet ligesom forgangen Aar?

August blev ildrød i Hovedet. Han anede ikke, at Kolbe vidste Noget om hans Kjærlighedshistorie. Lægen havde i sin Tid fortalt ham den og sagt: Lad os lade den Ting gaa sin Gang; er det Børnestreger, driver det

vel over, og er det Alvor, saa er det jo en rar lille Pige, som Drengen godt kan være tjent med. — Ja, Kjæreste- og alt andet Fruentimmervrøvl skal jeg nok holde mine Fingre fra, sagde Lars Kolbe, der var en stor Skeptiker over for alle erotiske Fænomener. Men nu havde Historien med Sygehuset ærgret ham mere, end han vilde tilstaa for sig selv, og han havde tidt grublet paa, hvorledes han skulde spille Justitsraaden et Puds. Da han havde faaet at vide, hvorledes det var gaaet August og hans Elskede, der i Tillid til Justitsraadens Middagssøvn hver Dag havde havt en tête à tête, som for Fremtiden vilde blive umulig, sagde han:

— Skal jeg gjøre Revolution for Dig? Mens saa den Gamle og hans Politibetjente slaas med den, kan Du jo rende med Tøsen.

— Er det Deres Alvor, Hr. Kolbe?

— Ja, vil Du have det, saa lover jeg en Revolution i Morgen. Men jeg maa have Jordemoderen paa vor Side?

— Hvem, Jordemoderen?

— Ja, vel Jordemorderen. Hendes Mand, Guldsmed Mortensen, er jo Borgerkaptajn, og hun er hans Major. Vi maa sørge for, at det gaar som i Paris i Januar; jeg læste jo i Aviserne, at Borgervæbningen gjorde fælles Sag med Folket.

— Gjør De ikke Nar ad mig?

— Nej, jeg gjør s'gu ikke. Vi maa ogsaa vinde Rebslager Setler, han skal anføre Protelariatet, eller hvad det hedder. Naa, der slipper man da med et Par Glas Punsch.

Den unge Mand begyndte at faa Interesse for Sagen. Hvad skal jeg da gjøre? spurgte han.

— Du skal ophidse Svendene her i Byen mod Murmester Würz og hans Tyskere, der arbejder paa Sygehuset. Du har jo arbejdet sammen med de fleste af mine Svende. Gaa nu strax ned paa Brændevinsbrænderens Lade, hvor de arbejder, saa gaar jeg til Jordemoderen.

Medens altsaa August med ungdommelig Pathos bearbejdede Mursvendene og bad dem hjælpe til at af-

kaste det nedværdigende Despoti, der tog Brødet ud af Munden paa Landets Børn for at give det til Landets Fjender, gik Lars Kolbe ned til Guldsmed Mortensen, Jordemoderens Mand.

Denne, et tykt blegfedt Individ, laa paa en Hestehaarssofa med et stort Porcellænskrus Øl foran sig paa Bordet. Han var, som sagt, egentlig Guldsmed, men havde ikke beskæftiget sig med sit Haandværk i flere Aar. Familien levede af hans Kones Praxis. Han overvandt kun sin Indolens, naar Borgerkorpset, hvis Chef han var, holdt Exercits. Naar han fik den røde Spidskjole med Guldepauletterne paa og den vældige trekantede Hat, hvis bageste Snip kradsede ham langt nede paa Ryggen, fôr der Energi og værdig Alvor i ham, og da han sidste Gang stod som Kommandør for sit Korps, der var opstillet foran Gæstgivergaarden, medens højsalig Kong Kristian VIII opholdt sig der, raabte han til Lars Kolbe, der paa Drilleri tiltalte ham en passant med det Spørgsmaal, om hans Kone havde faaet Jens Larsens Kone i Overup vel forløst:

— Væk Lars! Jeg har Ordre baade paa Bajonetstød og Kolbeslag, hvis Nogen kommer mig for nær.

— Er Madam Mortensen hjemme, spurgte Kolbe Jordemodermanden.

— Nej, svarede han med en lang Gaben. Hvad vil Du hende?

— Hun skulde gjerne forløse mig, jeg gaar paa faldende Fod, sagde Mureren.

— Utidigt Sludder, sagde Mortensen, gabede igjen, langede med Armen efter Ølkruset og tog sig en forsvarlig Slurk.

— Ja, da er det alligevel sandt, hvad jeg siger, sagde Lars Kolbe; men jeg vil hellere vente med at tale om det, til din Kone kommer hjem.

— Ja, ja, sagde Mortensen, strakte sig som en doven

Kat og skød tavs Ølkruset henad Bordet med en indbydende Mine til sin Gjæst.

Et Kvarterstid tilbragtes i Tavshed. Da hørtes en Vogn rulle paa Gaden og holde stille foran Huset. Ned af den sprang Jordemoderen Madam Mortensen, en lille tæt bygget Kone med et æbleagtigt Ansigt og sundt Udseende. I en Fart fik hun kastet Hat og Kaabe og kom ind i Stuen:

— Nej — det er Dem, Hr. Kolbe, værs'artig, det er mig en stor Fornøjelse, udbrød hun med jernbaneagtig Tungefærdighed, — men Gud, min søde Dreng — her henvendte hun sig til Manden — har Du ikke sørget for et rent Krus til Hr. Kolbe, og er det en Maner saadan at blive liggende, naar man har Gjæster. Rejs Dig Barn!

— Aa lad mig ligge, bad Jordemodermanden i en mindelig Tone, Lars og jeg er jo gamle Skolekammerater, og han siger, at han egentlig vilde tale med Dig.

— Ja jeg vilde bede Dem om Hjælp for mig selv, for jeg er i Barnsnød, sagde Kolbe.

— Skjælmsmester — De — aa Du forbarmende! ha, ha, ha, — maa vi nu bare være her — hører Du hvad han siger, min Dreng?

— Vrævl — sagde Jordemodermanden foragtelig og gabede med et Suk saa højt, at det gav Gjenlyd.

— Men Barn da, sikke Manerer, sagde hans Kone og gjorde en hovedrystende, undskyldende Bevægelse til Murmesteren.

— Ja det er, som jeg siger, lille Madam. Jeg skal sige Dem, jeg gaar med den Tanke i mig at gjøre Revolution i Morgen her i Byen. Hvorfor skal vi her i Byen staa tilbage for alle Stæder i Verden? Allevegne har de faaet Frihed, men her skal vi lade os underkue af en Byfoged, der spiller med Byens Borgere, som Mester Jakel med sine Dukker, som giver de offentlige Arbejder til en tysk Pralhans og hans tyske Svende paa en Tid, da vi har Krig med Tyskerne. Er De ikke enig med mig i det, Madam Mortensen? Naturligvis vil Justitsraaden kalde Borgerkoret til sin Hjælp, og nu spørger jeg Dem, om De vil finde Dem i, at Deres Mand kommanderer «Fyr» med skarpladte Geværer paa Byens Folk?

— Nej Vorherre bevares; det gjør Mortensen saamænd heller aldrig. Du maa heller ikke gjøre det, min lille Dreng.

— Nej det gjør ingen dansk Officer, sagde Kolbe.

Ved Ordet «Officer» følte Mortensen sig saa smigret, at han rejste sig helt op og rettede sig.

— Saadan, sagde Jordemoderen, nu kom dit Blod i Serkelation. Du er født til Militær.

— Jeg lader ikke skyde paa Folket, sagde Mortensen, men naar Justitsraaden kalder Koret sammen, for at det skal holde Orden, maa vi lystre.

— Madam Mortensen, sagde Kolbe i den mest pathetiske Tone, han kunde frembringe, idet han greb hendes lille buttede Haand. De skal leve af Byen og Omegn. Mange unge gifte Svende vil i Morgen være med i Revolutionen. De er ikke tjent med, at de unge Ægtemænds Tal formindskes. De maa faa deres Mand til som Borgerkorets Kommandant at slutte sig til Folket.

— Der er Noget i, hvad De siger, sagde Jordemoderen eftertænksom, ja det véd Gud der er. Jo jeg skal nok sørge for, at Mortensen slutter sig til Folket. Kommer Koret til at møde, saa gaar jeg med op paa Torvet og holder Øje med Mortensen. Det er sandt, hvad De siger. I forrige Uge havde tre Mursvende Bryllup, det er meget rigtigt, det var da Synd, om de stakkels unge Mænd skulde komme Noget til. Gjør De kun Revolution, Hr. Kolbe, vi holder med Dem.

Saaledes havde Kolbe sikret sig den bevæbnede Magt. Den næste Magt, han skulde vinde, var Proletariatet. Han gik ind i en Beværtning af den simpleste Art; der var han vis paa at træffe Rebslager Setler. Han traf ham med Snaps og Øl foran sig.

— Hør, Setler, sagde han, kunde De ikke have Lyst til at gjøre Revolution?

— Jeg? Hr. Kolbe. Aa jo, jeg har saamænd Lyst til alt, hvad De har Lyst til, for Dem kalder jeg en Hædersmand. Der er ingen Kniberi ved Dem, det skal Peter Kristian Setler bevidne, i Forening med Undertegnede.

— Ja der bliver Spektakel i Byen i Morgen. Er der nu ikke i Fattighuset nogle Folk, der kan skrige ordentlig op og gjøre Mudder paa Gaderne?

Ved denne Udsigt gik der en Glædesstraale over Rebslagerens blaa Ansigt.

— Ja min Stemme har ikke rigtig Kraft formedelst min Svagelighed, men der er nu forhenværende Torskeraaber Mads Gris, Skomagersvend Jens Boesen og den gamle enøjede Natmand Per Kat, som han kaldes, men han hedder jo egentlig Per Larsen. De kan sætte myrderlig i, naar De faar en lille Hivert af desse hersens — her pegede Setler paa en Brændevinskaraffel.

— Ja og det er jo alle Folk, som holder af Frihed, Lighed og Broderskab?

— Gud bevares, det gjør de, Hr. Kolbe. Jeg siger ogsaa, Friheden er mageløs skjøn. Men naar man nyder Understøttelse af det Offentlige, ser det daarlig ud med Ens Frihed. Men skal vi bare gaa om i Gaderne og brøle?

— Ja. Og mød saa bare oppe paa Torvet, saasnart De mærker, at der bliver rigtig Mudder, saa vil De nok selv hitte ud af, hvordan det forholder sig.

— Det tror jeg med, Hr. Kolbe. Folk i Mads Gris's, Jens Boesens, Per Kats og min Stilling risikerer aldrig stort, saa vi kan saamænd være med til Alt, hvad der forefalder af alle Slags i denne Verden.

— Saa kan De i Morgen Aften traktere med Punsch her paa Værtshuset paa min Regning.

— Det skal inte mankere, Hr. Kolbe.

Den store Dag oprandt. Justitsraad Popp vaagnede uden Anelse om de karbonaristiske Anslag, der var udspundne mod hans mangeaarige *dominium absolutum*, takket være Reuschs's og Lunte-Niels'es fuldstændige Mangel paa Lyst og Evne til at fungere som Opdagelsespoliti. Reusch stod med sædvanlig rolig Embedsrutine opstillet midt paa Torvet i sin højrøde Frakke med den grønne Krave, sin

karmoisinrøde Næse, der blinkede i Solen, sin ræverøde smalle og tætstudsede Knevelsbart, der alt tilsammen dannede et Spil af behagelige Farvenuancer, i fuld og kraftig Morgenbelysning — saadan stod han hver Dag et Par Timers Tid, Gud maa vide hvorfor. Lunte-Niels var i Færd med at pudse Justitsraadens Seletøj. En Procession af Murer-, Tømrer- og Snedkersvende, i Spidsen for hvilken vajede en Fane, dannet af en Hesselkjæp og et rødt Bomulds Lommetørklæde, hvorpaa Hertugen og Prinsen af Augustenborgs Billeder var aftrykte med Strikker om Halsen, bevægede sig henover Torvet, afsyngende Sangen: «Vi Sømænd gjør ej mange Ord.

Reusch havde aldrig før set slig Menneskestimmel i G— uden paa Markedsdagene. Han vidste ikke, om han skulde skride ind eller holde sig tilbage. Foreløbig forekom det ham det Rigtigste at iagttage en afventende Stilling. «Schwere Titer,» sagde han blot henkastende til en tyk Bondeslagter, der holdt paa Torvet med sin Kjødvogn, «mejen Unruhligkeit om blandt Menskerne; kommer sch'gu inte Nochet ud af den ganske Ting.

— Næ—i, sagde Bondeslagteren og kløede sin Ryg mod Bagsmækken af Vognen.

Toget drejede ned ad den Gade, hvor Byfogdens Hus laa. Reusch fulgte det stadig med Øjnene, indtil hans Opmærksomhed blev henledet paa en ny Procession. I Spidsen for den gik Rebslager Setler med sin grønne Bulehat højt løftet paa Enden af en Stok. Efter ham kom Jens Boesen, overstadig drukken, i en forfærdelig fedtet sort Klædesdragt med Buxerne stoppede ned i Uldsokkerne, Mads Gris i en skallet Lammeskindpels og høj sort Filthat paa det aldeles skallede Hoved, samt Per Kat i prikket islandsk Nattrøje og et Par gamle lyseblaa forhenværende Soldaterbuxer og en flad lyseblaa Hue med bred Puld, der ogsaa saâ ud til i sin Tid at have gjort Militærtjeneste. Setler sang med hæs Røst:

O Frihedsdage,
i grønne Vaar.
Nu skal vi smage
paa Glædens Taar,

medens Mads Gris af og til satte i med Stentorrøst og brølte:

Torsk paa Torvet; 6 Skilling Pundet; Aal paa Torvet 8 Skilling!

Til dette Tog sluttede sig snart en Sværm Gadedrenge, der peb i Fingrene, hujede og raabte: Hurræ for Setler! Han skal være Overkaptejn over alle Drukkendidrikker nere fra Fattighuset! Hurræ for Mads Gris, Hurræ for Jens Boesen, Hurræ for Natmanden!

Reusch fandt, at lige over disse Proletarer maatte den exekutive Myndighed strax skride ind. I hurtig Marche krydsede han Torvet og anbragte med sin tykke Spanskrørstok et forsvarligt Slag langs Ryggen paa et Par Drenge. Drengesværmen spredtes, men brølte følgende Linier af den tapre Landsoldat, som de i den sidste Tid af og til brugte til at drille den ilde sete tyske Politibetjent med:

„Til Peer og til Povl,
han siger: Du bis faul,
og skjælder man ham ud paa Dansk, saa siger han: Hols Maul."

Reusch maatte lade Drengene fare og vendte sig mod Togets Anfører Rebslageren, men denne stillede sig en garde med sin Stok og parerede Politibetjentens første Anfald. Ved et listigt Angreb bag fra fik Mads Gris listet Stokken fra Reusch og tilraabte ham nu med tordnende Stemme:

— Nu lader den danske Mand sig ikke mere sla' af tyske Politier og andre røde Engle; nu sla'er han selv.

Reusch blev aldeles stupid af Forfærdelse. Han — Politibetjenten afvæbnet af et Fattighuslem! Strachs over til Justitsrathen, mumlede han, og under Hujen fôr han over Torvet og ned ad Gaden, medens Vinden drilagtig spredte hans lange røde Frakkeskjøder til begge Sider.

Det første Tog var naaet ned til det nye Sygehus, der laa tæt uden for Byen, og paa hvilket Würtz arbejdede med sine tyske Svende. En stor Mursvend traadte frem af Skaren og sagde med Ro og ikke uden theatralsk Værdighed:

— Paa en saadan Tid skal danske Folk spise det

danske Brød, hvorfor de tyske Svende ombedes at rømme paa en honnet og pæn Maade.

Tyskerne saâ paa hverandre indbyrdes, derefter paa Taleren og hans Ledsagere og fandt sig foranledigede til uden videre at pakke deres Værktøj sammen.

— Saadan, sagde de danske Svendes Anfører, fra nu af staar I under vores sikre Lejde, vendte sig derpaa om for at modtage Kammeraternes Bifald for vel udført Hverv. Et vældigt Hurra var hans Belønning. Men som Processionen vilde til at gjøre omkring og som Sejrherre drage ind i Byen, saâ den Justitsraad Popp i sin karmoisinrøde Spidskjole, med Kaarde ved Siden og trekantet Hat paa Hovedet staa midt paa Gaden, dér hvor Byens Brolægning begyndte, med en Mine som en romersk Imperator. Paa hans højre Side stod hans ene Fuldmægtig med Politiskilt paa Brystet og søgte at sætte ganske den samme Mine op som sin Principal, til venstre for Justitsraaden stod Lunte-Niels med sit ræveagtige, andægtighøjtidelige Ansigt, som han altid satte op, naar han fungerede ved alvorlige eller sørgelige Lejligheder som Ligbegængelser eller Transport af fulde Folk o. desl.

Justitsraaden gjorde en Bevægelse med Hals og Hoved som en kalkunsk Hane, der skal til at klukke op i Vrede.

— I Kongens Navn — Stands! raabte han ud mod Torvet.

— I Nationens Navn frem, raabte August Thorsen og sprang frem i første Geled, thi han saâ, at den store Mursvend, der før havde været Ord- og Anfører, veg lidt tilbage, imponeret af den galaklædte Byfoged. August greb Kjæppen med Lommetørklædet paa og gjorde en Mine til Tropperne bagved, som han havde lært af Billederne af Napoleon paa Broen ved Arcole.

I dette alvorlige Øjeblik, da det gamle Autoritetsprincip og Folkesuveræneteten tørnede sammen ved Indkjørslen til G—, kom Reusch løbende i fuld Fart. Inden han kom til Byfogedkontoret for at faa sig en ny Stok og aflægge Rapport til Justitsraaden og den mod ham skete Overlast, havde Murmester Würz, der havde faaet Nys om,

at Noget var i Gjærde mod ham, været hos Byfogden, som nu med den Politistyrke, der var nærmest ved Haanden, havde begivet sig ud mod Oprørerne.

— Stur Spetakel po Torfet, Hr. Justitsrath! raabte Reusch aandeløs.

— Hold Mund! raabte Justitsraaden, der maatte begynde et Tilbagetog, thi Svendene satte sig ved Augusts Opraab i en fremrykkende Bevægelse. Men nu kom der et Angreb i Ryggen fra den Proletarhob, som vi sidst forlode paa Torvet, paa ny forstærket ved de Gadedrenge, som der havde spredt sig for Reusch's Indhug. Mads Gris, der var det haandfaste Medlem blandt disse Gentlemen, stillede sig mod Lunte-Niels, der havde gjort omkring og løftet Stokken:

— Sla'er Du Niels, bliver Du maset under Rendestensbrættet, raabte han.

— Leve Frihed, Lighed og Broderskab! raabte Fattighuslemmerne

— . . . og Kjærligheden og Glæden, tilføjede Rebslager Setler.

— Her er ikke Noget at gjøre, Hr. Justitsraad, sagde Lunte-Niels . . . væk med den Kjæp, Mads Gris! jeg sla'er jo ikke.

Svendenes Skare havde imidlertid sluttet Kreds om Justitsraaden, Fuldmægtigen og Politibetjentene, af hvilke Reusch altid holdt sig tættest ved Justitsraadens Kjoleskjøder. Justitsraaden følte Forbitrelsens og Fortvivlelsens Mod blusse op i sig. Han trak sin Kaarde, løftede den, men blev i samme Øjeblik greben om Livet bag fra med et Ryk, som bragte ham til at sætte sig haardt ned paa Stenbroen, i fuld Uniform — Hurræ, hurræ! jublede Gadedrengene.

August Thorsen samlede Kaarden op, svang den i Luften med et triumferende Blik til sine Ledsagere, da han mærker en Haand klappe ham paa Skulderen:

— Giv mig Sliren, August, sagde Murmester Kolbe, og skynd Dig bag om Byen! hun venter.

— Ja, men nu maa jeg følge mine Kammerater i Liv og Død.

— Skab Dig ikke, Dreng, det Hele er jo Narrestreger. Skrup Dig!

Med disse Ord tog han Kaarden fra August, rakte Justitsraaden den, idet han hjalp ham op og sagde til Skaren:

— I véd, at jeg er en dansk Mand.

— Ja, ja! leve Murmester Kolbe, han har hørt til Positionen iblandt Borgerskabet, raabte Setler, han har et Hjerte, som banker for den Fattiges Trang.

— Danske Mænd skal være besindige, sagde Kolbe. Nu ledsager jeg Justitsraaden til Raadstuen, saa kan I forhandle med ham ved en Deputation.

— Som Hr. Kolbe vil, raabte En.

— Ja han forstaar s'gu Tingene, raabte en Anden.

Kolbe tog den af Raseri, Bestyrtelse og Angest dirrende Byfoged under Armen, ledsagede ham gjennem Gaden op til Raadhuset, som Hans Tavsen i sin Tid gjorde ved Biskop Joachim Rønnov.

Trommer og Piber hørtes. Om Torvets Hjørner svingede nu Borgerkoret, som Justitsraaden strax havde beordret samlet, men det tog jo Tid at faa Bud til dets Medlemmer og faa disse til at uniformere og bevæbne sig. Forrest gik Trommeslageren og Piberen, derpaa kom Chefen, Jordemodermand Mortensen, med dragen Sabel, hvis blanke Messing- og Læderskede daskede om hans fede Laar. I lige Linie med ham, men henne paa Fortovet gik hans Hustru, skarpt holdende Øje med sin Mand, over hvis Person der var udbredt en vis højtidelig Ængstelighed. Saa kom Koret i røde Spidskjoler og hvide Buxer, bevæbnet med gamle Flintlaasgeværer.

Ved Synet af den bevæbnede Magt fik Justitsraaden sit Mod igjen.

— Slip mig for Fanden! sagde han til Kolbe.

— Jo, Hr. Justitsraad. Nu skulde Du kommandere Holdt, raabte Kolbe til Jordemodermanden, idet han vexlede et Blik med hans Kone, der nikkede først til Kolbe, dernæst til sin Mand.

— Kompagni holdt! kommanderede Mortensen.

— Jeg forlanger Borgerkorets Assistance for Politiet, mod hvilket der er udvist Vold, sagde Justitsraaden.

Oprørsskaren stod nu lige over for Soldatesken.

— Nu rolig og koldblodig, min søde Dreng! raabte Madam Mortensen inde fra Fortovet til sin Mand.

— Inte tale til mig, naar jeg er i Funktion, Stine, sagde Mortensen med dæmpet alvorlig Røst, hyt Dig nu, for nu bliver det galt! Og med Tordenbrag lød nu Chefens ny Kommando: Bag om! Opmarcher!

I tungt Trav satte Geledderne sig i Bevægelse, og snart omspændte Fronten hele Gadens Brede. Madam Mortensen, som kjendte sin Mands Taktik paa sine Fingre, gjorde Evolutionen med paa sine smaa trippende Fødder, og, efter at den var fuldbragt, stod hun strunk og ret ved højre Fløjmands Side.

— Hurræ for Madam Mortensen! brølte Gadedrengene, men hun langede den nærmest staaende af dem en paa Øret, saa han trimlede om og rev et Par af sine Kammerater omkuld med sig.

Justitsraad Popp var faret hen ved Siden af Chefen.

— Befal Koret at fælde Bajonet og sprede Oprørsskaren, sagde han.

Madam Mortensen og Kolbe gjorde hver fra sin Side en betegnende Gestus til Chefen. Mortensen slog op med Sabelen, vendte sig om mod Fronten og sagde:

— Soldater, skal vi fælde Bajonet mod vore Landsmænd?

— Nej — nej — lød det fra Geleddet.

— Stræk Gevær! kommanderede Mortensen — og Geværerne klaskede mod Stenbroen.

Justitsraad Popp drog i Fortvivlelse den af Kolbe gjenerobrede Kaarde med den højre Haand, knyttede den venstre i Luften og vilde lige til at tiltale Soldatesken, men pludselig svigtede Kraften ham, han faldt plat ned paa Stenbroen. Justitsraaden var besvimet.

— To Mand og en Gefrejder til at bære Justitsraaden hjem, kommanderede Mortensen og vinkede ad to Menige og en Underofficer.

Den Sidste var en tysk Bager, som under de seneste Begivenheder havde søgt Popularitet ved en forceret dansk Patriotisme. Han lod de to Menige løfte Justitsraaden op, tog sit Gevær op fra Stenbroen, henvendte sig til Rebslager Setler, der stod lige over for ham, og sagde:

— Sieh ein mal Bruder, jai er gut Dansch und gut Demokrat. Derpaa spændte han Hanen paa Geværet og sagde: Inte schide po mine Mitbürger unter nogen Umstände; jai har po mit Gewehr en Svedskesten statt en Flintsten sat.

— Hurra for Bager Hoffmann! lød det fra Folkeskaren.

Bageren skuldrede; hans to Mænd tog deres Geværer og bar Byfogden hjem til hans Bolig.

— Gid gamle Danmark og det gemene Folks Frihed evig maa blomstre og florere! raabte Setler. Brødre, det er den stolteste Dag i mit Liv.

— Hurræ for den fordrukne Rebslager, raabte Gadedrengene.

— Mads, Per og Jens, sagde Setler til sine nærmeste Kommiliotner, nu skal vi ned i forhenværende Postbud Anders Olsens Beværtning; jeg giver varm Puns.

Endnu korrektere end Borgerkoret lød sin Chef, lød de tre Proletarer Setlers Kommando.

— Du er, æde mig, en Frihedsmand, sagde Jens Boesen med Taarer i de udvæltende Øjne; aa Setler, aldrig glemmer jeg vore svundne Ungdomsdage.

— Jeg heller ikke, Jens, sagde Setler med taarekvalt Stemme, jeg maatte være en Kanin, om jeg gjorde det. — Dermed forsvandt Proletariatet fra Revolutionens Skueplads under Setlers Sang:

O søde Ungdomsdage
med megen Drik og Kjærlighed,
I kommer ej tilbage,
I sank i Dybet ned.
Men nu de glade Minder
skal vækkes hos os gamle Svin,
Naar ud i Strømme rinder
varm Puns og Brændevin.

—

Justitsraaden blev bragt hjem under Gadedrengenes Hujen og Fløjten. Da hans Ledsagere havde lagt ham paa Sofaen i hans Kontor, kommanderede Bageren sine to Mænd omkring og forlod ham. Da Justitsraaden var kommen til sig selv, sagde han til sin Fuldmægtig, der havde benyttet Eskorten til at liste sig ud af Vrimlen med sin Principal:

— Petersen, hvad vil de Mennesker dog egentlig?

— De vil have Würz's tydske Svende væk fra Arbejdet paa Sygehuset, Hr. Justitsraad.

— Lad Würz og hans Svende rejse ad Helvede til, sagde Justitsraaden med mat Stemme, raab det ud ad Vinduet til dem.

Fuldmægtig Petersen skreg ned ad Byfogedkontorets Vindu:

— Jeg skulde sige fra Justitsraaden, at fra nu af skal kun danske Mænd arbejde paa Sygehuset.

Et forfærdeligt Hurra var Svaret paa denne Allokution, og kort efter spredte Skaren sig.

— Anna! — Anna! raabte Justitsraaden, giv mig et Glas Rødvin og Vand!

Men hvor var Anna?

Paa Kolbes energiske Ord havde August Thorsen begivet sig til Justitsraadens Have, hvor han fandt sin Elskede. Han havde havt en ungdommelig tragisk Konflikt mellem sin Trang og Pligt til at bistaa Revolutionen til Enden og sin Kjærlighed, men saa megen sund Sans havde han, at Kolbes Ytring, at den hele Revolution var Narrestreger, havde slaaet ham i rette Tid. Den forsynlige Murmester havde sørget for, at en Dreng med en Enspændervogn holdt uden for Justitsraad Popps Have, hvis ene Side vendte ud til en Kjørevej.

— Du har jo givet mig dit Æresord paa, at de ikke myrder Onkel, sagde den unge Pige.

— Det kan Du være ganske rolig for, svarede August.

Du véd jo dessuden, at Kjærlighed er det Højeste i Verden, at for den maa alle Hensyn vige.

— Ja det føler jeg! sagde den unge Pige med et Suk.

Og Parret steg op paa Vognen, der fôr hen ad Markvejen og ud paa Landevejen.

— Jeg skulde spørge, hvor vi skal kjøre hen, spurgte den kjørende Knøs og vendte sig om mod August.

Ja — det havde Ingen tænkt paa.

— Kjør bare ud ad Landevejen, sagde August, saa skal jeg overveje Tingen.

Den unge Dame saâ urolig spørgende paa sin Elsker, der raabte til Knøsen:

— Bare ud ad Landevejen!

Det gik afsted i lynende Fart. Da August til venstre for Landevejen saâ en Landsbykirke, fik han en Idé.

— Kjør til venstre ad den Bivej til Rangleby Præstegaard, sagde han til Kusken, der svingede til venstre.

August Thorsens gamle Lærer, der tidligere havde været Kateket i G— og en god Ven af hans Fader, var for et Aars Tid siden bleven Sognepræst i Rangleby. Han var theologisk Kandidat med non contemnendus og havde i Masser af Aar siddet i det lille Kateketembede, betynget af Gjæld fra sine lystige Studenteraar og af den Grund lidt ugleset af Byens Honoratiores. Han var en poetisk Enthusiast, der altid indledede sine Prædikener med et sentimentalt-rørende Digt, skrev Sange ved Bryllupper og andre Højtideligheder i Byen og holdt meget af at læse Digte op i Borgerskolen i Stedet for at katekisere efter Balles Lærebog eller Luthers Katekismus. Han og den gamle Klokker Thorsen havde i Smug tømt mangen en Kognakstoddy og sunget:

Hvad er imod Studentens Kaar
Sankt Peders Hat?,

men, da de begge paa en Maade vare Gejstlige, havde de drevet deres Konvivier i al Hemmelighed; og især var Pastor Gram nødt til at bevare sin Afstand lige over for Publikum. Nu havde han endelig faaet et lille Sognekald,

men da han sad som Enkemand med ti Børn, var det smaat nok for ham. Ikke desto mindre drev han Gjæstfrihed i stor Stil, og hans ældste Søn, der var Student og August Thorsens tidligere Skolekammerat, holdt nu Pinseferie i Præstegaarden sammen med fem Studenter, som han havde taget med fra Kjøbenhavn.

Vognen drejede langs med Præstegaardshavens halvt udsprungne Hegn af Hasselbuske og ind i den firkantede Gaard, der var omgiven af straatakte, faldefærdige Længer, men Stuehuset med de smaa Ruder, med vild Vin op ad Murene, og Storkereden paa Taget saâ hyggelig nok ud.

Ved Lyden af den indkjørende Vogn kom den lille tykke Præst med sin Fløjelskalot paa Hovedet og sin lange Pibe i Munden, omgiven af sine ti Børn og fem Gjæster ud paa den halvcirkelformige Møllesten, der tjente til Trappe foran Indgangen til Stuehuset.

— Nej, August — det var da rigtig kjærligt og elskeligt af Dig at besøge din gamle Lærer, raabte han, da han gjennem Brillerne havde gjenkendt sin gamle Discipel, men da han saâ den unge Dame, udbrød han:

— Hvad S— hvad Pokker . . det er jo Frøken Krog, Justitsraad Popps Broderdatter . . . gratulerer, lille Frøken . . . gratulerer, min egen Dreng!

— Jeg maa tale med Dem, Hr. Pastor, sagde August alvorlig.

Præsten tog det unge Par med sig ind i sit Arbejdsværelse, og medens lille Anna stod rød som et dryppende Blod, fortalte August ham Alt.

— Men det er jo herligt, det er jo den rene Poesi, og der er, Fan— der er saa Skam, ikke det mindste Ukristelige i Jeres Færd. Og hvad Oprøret angaar, saa maa jeg sige, at jeg har levet i fortrykte Kaar, og véd, at de Mægtige og Rige ikke bør regjere udelukkende. Min egen Dreng, min yndige Pige! — her omfavnede og kyssede han dem begge . . . — bliv I her indtil videre . . . Men Død og Pine, kan Du gifte Dig, August?

— Nej — men jeg haaber . . med Tiden.

— Aa ja, naar man elsker trofast, saa kan man vente; det erfarede jeg og min i Herren salige Hustru,

— her græd Præsten . . kom nu ind og faa et Glas Vin til Lykønskning; Vinhandleren i G— var saa kjærlig at foræere mig fem Flasker Madera, da jeg tog fra Byen . . . lad os se . . . Ungerne faar Ingenting, to voxne Børn, fem Studenter, vi tre . . . det er ti . . . det slaar lige til.

Under Pokulering og Sang blev de unge Folks Fæstensøl drukket. Der blev efter forskjellige Forhandlinger med Præsten skrevet til Murmester Kolbe og Justitsraad Popp. Den Første lovede efter to Aars Forløb at optage August som Kompagnon. Den Sidste svarede, at han efter de forefaldne Skandaler vilde trække sig tilbage fra Verden og tage sin Afsked, — hvad han ogsaa gjorde — og at for ham kunde hans Niece gjøre, hvad hun vilde. August gik, trods sin Kjærestes Ængstelse med i Krigen, kom tilbage som Lieutenant, blev gift og blev Murmester, og den gamle Justitsraad, der nu levede som en affældig Pensionist, trøstede sig med Augusts Lieutenants-titel og Plads i Rangforordningen. «Jeg modstod Tidens onde Aand, saa længe jeg kunde», sagde han tidt, «nu kan den for mig løbe saa gal, som den vil». Murmester Kolbe vedblev at drive sine smaa Pudsenmagerier endnu i mange Aar.

En Enkestand.

Det var hen ad Eftermiddagen paa en af de sidste Dage i Oktober Maaned, en af disse rigtig solide Regnvejrsdage, da man ser Solen paa den uærbødigste Maade skubbes til Side af Skyerne, der som et ensformigt skidengraat Fluidum fylder det synlige Rum, i hvilket kun af og til nogle blyfarvede enkelte Skymasser med forrevne Rande giver en lille Afvexling, naar de med dvask Gang slentrer lavt hen over Himmelen. Man fryser om Hænder og Fødder, naar man er inde; naar man gaar ud, hører og ser man kun Regnen, der driver ned ad alle Gjenstande og giver dem en fedtet, glansløs Blankhed. Alt siger Sjap, Sjap ligesom Ens egne Skridt ad de opblødte Veje og Stier. Det er en fortvivlende trøstesløs, poesiforladt Misstemning. Mennesket bliver gnavent og hyller sig dorsk-stædig ind i sin egen Gnavenhed ligesom Naturen. Det Umedgjørlige og Urimelige kommer op i En.

Paa en saadan Dag kjørte en lukket Wienervogn gjennem Skovene, der for største Delen omgiver Landevejen mellem Herregaarden Skovbygaard og Kjøbstaden G. Hjulene sprøjtede Vandet i Vejret fra de dybe Vejspor, og de vaade Grusklumper klirrede mod Hjulkarmene. Regndraaberne, der slog mod Ruderne med matte Dask, gled i irriterende søvnig Fart ned ad dem og skar blanke Striber i deres duggede Flade. Lige saa ensformig som Regndryppet paa Vognens Læderruf og Ruder, som Hjulenes Pjask i Vejæltet, lød bag ud for Vognen en Hests tunge Luntetrav. Af Rytteren kunde man ikke se synderligt. Han havde slaaet sin Regnkappes Hætte op over Hovedet.

Under den stak kun et meget kraftigt rødbrunt Skjæg, drivvaadt og forpjusket, frem. Hans store Ridestøvler gik højt op over Knæene. Man kunde kun ganske i Almindelighed faa det Indtryk, at han var høj og stærkt bygget og en meget sikker Rytter, der sad, som han var støbt til Sadlen. Over hans Sporer, Støvlefødder og Stigbøjler havde Stænket fra Vejen lagt en tyk, lidet flatterende Dynddejg.

Inde i den lukkede Vogn sad paa Forlængssædet en Dame og en Tjenestepige, den Sidste lidt over de Tredive og bondeklædt; hun saâ tvær, praktisk, sat og sikker ud. Paa Baglængssædet var der en Opstabling af Pakker, Vadsække og Rejsetøj. Damen var sørgeklædt og kunde vel være en tre og tyve Aar. Hendes Ansigt udmærkede sig ikke ved regelmæssige Skjønhedslinier. Næsen kunde en ildesindet Kritiker med en vis Ret kalde stumpet, Munden var for svær, om end smuk og kraftig tegnet, men hendes friske og sunde Hudfarve, hvori det Røde og Hvide fortonede sig paa den mest harmoniske Maade, og hvor fine og tætte Dun udbredte en fløjelsagtig Blødhed over Konturerne, og det blonde, stærke Haar, der krøllede sig yppig om de buede Tindinger, vilde snart tiltrække sig et for kvindelig Ynde sympathetisk Blik. I de store, temmelig lyseblaa Øjne, der dækkedes af kraftig hvælvede Laag, laa der nærmest et indolent, distræt Udtryk, der syntes at tyde paa, at hendes Tanker eller Lidenskaber aldrig havde koncentreret sig, men der var Plads baade i Øjnene og i hele Fysiognomiet til et vexlende Udtryk og et lidenskabeligt Muskelspil. Som hun sad der, med det baade ranke og fyldige Legeme let lænet tilbage, medens den ikke lille, men vel dannede Haand, i hvis sorte Handske de smalle Negle aftrykte deres mandelagtige Form, spillede paa Karmen af Vogndøren, idet hun stirrede ud i det graa Regnvejr, uden at Blikket samlede sig paa nogen enkelt Gjenstand, saâ det ud, som hendes Sjæl svømmede i et Kaos af allehaande Tankeembryoner, usikre og udglidende som Skovens Træer i den tunge tætte Luft . . . Der er to stive Mil fra Skovbygaard til S—, Regnen plasker ufortrødent, Vognhjulene plasker evindelig i de opblødte Spor, Rytterens Hests Hovslag plaskede bestandig

bag ude, Kjørselen er umaadelig kjedelig. Vi kunne jo bruge Tiden til at fortælle lidt om denne Dame, om hvis korte Liv der hidtil ikke er Meget at sige.

Den gamle Skovrider Staal paa Skovbygaards Gods, der var død et halvt Aar, før vor Fortælling begynder, var bleven en af Exekutorerne i Landinspektør Galls Dødsbo. Landinspektøren, en noget svagelig, melankolsk og indesluttet Mand, havde i en Aarrække ført et aldeles isoleret Liv som Enkemand med sin eneste Datter paa sin lille Ejendom, der laa ved Grænsen af Skovriderens Distrikt. De førte ingen Omgang med Egnens Folk, med Godsets Herskab eller mange Bestillingsmænd, men i Forretningssager havde Skovrider Staal og Landinspektør Gall ikke havt saa lidt at gjøre sammen og lært at kjende hinandens ubrødelige Retskaffenhed og praktiske Dygtighed. Skovrideren, der var jovial og med et betydeligt Anstrøg af Letsindighed, havde i sin Tid gjerne villet kapre Gall til de lystige l'Hombreselskaber, hvormed han oplivede sin Pebersvendetilværelse, men Landinspektøren var utilgængelig. Derfor betragtede Skovrideren ham i Begyndelsen som en Stivstikker, men da forskjellige Arbejder, som den nyere Skovkultur medførte, laa over hans Rækkeevne — han var af de gamle ustuderede Forstmænd, der fra først af kun var Skytter — og han hos Gall fandt kyndig og uegennyttig Hjælp og Vejledning, uddannede der sig et vist Venskabsforhold imellem dem, der dog aldrig fik nogen intim eller gemytlig Karakter. Det var derfor ikke saa forunderligt, at Staal efter Galls Testamente blev Exekutor i Boet, da Landinspektøren bukkede under for en lang, snigende Brystsygdom, kun efterladende den en og tyve aarige Datter i smaa Kaar. Den gamle Skovrider havde hidtil næppe vexlet et Ord med hende, thi han, saa lidt som Andre, der havde noget med afdøde Gall at gjøre, var kommen uden for hans Arbejdsværelse og havde kun set den Pige, naar hun bragte Forfriskninger der ind til Gjæsterne.

Nu tog han der over en Uges Tid efter Begravelsen for at aflægge hende en Visit. Han traf hende i den gammeldags tarvelige Dagligstue med det perlemalede,

listede Bjælkeloft, det graa Tapet med røde Blomsterbuketter i, med den polerede Birketræs Sofa og Stolene, hvis Sæder var saa haarde, som de var stoppede med Mursten, den store Pladekakkelovn, der havde Messingbælte om Maven — kort sagt, udstyret paa den Maade, som en Bolig for en «Familie uden for Bondestanden» i Almindelighed var det paa Landet for en tredive Aar siden. Naar Vinden stod paa Stuens Bindingsværks Udvæg, var det kun muligt at faa den halve Del af Stuen opvarmet; den unge Pige havde derfor rykket sit Sybord tæt hen til Kakkelovnen, hvis Flamme kastede sit røde Skjær om hendes Hoved i den tætte graa Vinterdags halve Dæmring. Skovrideren var en gammel Herre paa vel tresindstyve Aar. Han havde ikke været nogen Foragter af det smukke Kjøn, men mange Aars velhavende Ungkarleliv med rigelige Indkomster og stadig Adgang til de rige og storartede Diner'er hos Baronen havde efterhaanden givet ham mere Sans for gastronomiske Nydelser end for Erotik. Dog, da han saâ det smukke ungdomsfriske Ansigt med det bedrøvede, tankefulde Udtryk, hvis prægtige Teint, purpurrøde Læber med de perleklare Tænder bag ved, ejendommelig fremhævedes ved den særegne Lysvirkning, maatte han sige ved sig selv: «Hun ser sgu godt ud.» Skovrideren var en godmodig og blød Mand, der virkelig i sit Hjerte følte Deltagelse med den unge Piges forladte Stilling, men den rørende Stil havde aldrig ligget for ham. Han syntes dog, at han skulde begynde Samtalen med en Allusion til hendes Sorg og stammede forlegen:

— Ja det var sørgeligt — det var en meget stor Sorg.

Hendes Øjenbryn trak sig let og hurtig sammen og hun saâ ned paa sit Sytøj. Der blev en lang Pavse.

— Ja, det var et stort Tab, begyndte Skovrideren igjen. Har De tænkt noget paa Fremtiden, Frøken Cecilie? tilføjede han halv sagte.

Hun saâ sky og opskræmmet ud ved disse Ord; hun havde egentlig ikke tænkt noget Bestemt, men bestandig følt sig kuet under en dump, uklar Ængstelse.

— Nej, svarede hun og gav sig til at græde.

Skovrideren følte som et Choc. Det var længe siden, at han havde set det Syn, og i Kraft af en sympathetisk-smittende Indflydelse mærkede han Taarerne rinde ned ad sine trivelige Kinder. Blød og letsindig, som han var, tog han gjerne en dristig Beslutning, naar han paa en eller anden Maade følte sig overrumplet, og han skyndte sig da gjerne med at gjøre et uigjenkaldeligt Skridt til dens Udførelse, maaske af en hemmelig Frygt for, at det aldrig vilde blive til Noget, dersom han fik Tid til at lade den balancere paa sin Reflexions evig vippende Vægtskaal.

— Frøken Cecilie, sagde han; jeg er en gammel Karl, og De vil maaske kalde mig en Tosse; men siden det nu ser lidt sort ud for Dem, og dette herre med den Fremtid ikke vil klare sig, — kunde De saa ikke bekvemme Dem til at gifte Dem med en gammel Pebersvend, som, det forsikrer jeg Dem for, altid skal være god imod Dem, og som — ja jeg tør vel nok ytre mig saadan uden videre — jo har rigeligt til at bide og brænde.

Hun saâ op paa ham med en stille, mat Forundring. Billedet af den vinløvbevoxede Skovriderbolig, der laa halv herskabelig i en af Skovens store Lyspletter, Erindringen om Fortællinger om det muntre Liv, der førtes, Følelsen af, at hun om føje Tid skulde kastes ud i en Fremtid, der stillede sig for hende som en uvejbar Ørk, løb rundt i hendes Hoved, og da hun saâ Skovriderens ærlige, bundskikkelige Ansigt bøje sig frem mod hende, idet han lænede Albuerne paa Sybordet, gav hun, uden at hun selv ret vidste deraf, et Nik. Skovrideren tog hende i Haanden, trykkede den kraftig og gik ud af Stuen. Paa den korte Kjøretur hjem blæste han de Betænkeligheder, der truede med at dukke op i hans Tankes Synskreds, bort med de vældige Røgskyer af sin korte Kjørepibe. Kort at fortælle — Frøken Cecilie rykkede hen ad Foraaret ind som Frue i Skovriderens smukke og rummelige Bolig.

Hun havde altid følt en stærk Trang til Lykke. Naar hun om Sommeren havde set Vogne fra Omegnens Gaarde

rulle forbi og hørt de unge Mænds og Kvinders Latter runge langs Skovvejen, eller om Vinteren havde set Kanerne med de pilende Heste, de bølgende Svejf, de dirrende Sølvklokker, der klang skarpt ud i det høje Frostvejr, følte hun sit Hjerte banke af Længsel bort fra den lave Stue, hvor Stilheden kun afbrødes ved Faderens regelmæssige Spanken op og ned ad Gulvet, der lød ind fra hans Arbejdsværelse. Sin Moder havde hun mistet ved sin Fødsel; hun kjendte hende kun gjennem det gamle Pastelbillede, der hang over Skrivebordet i Faderens Værelse med det smægtende Øje og de yppige Former. Saa langt hun kunde mindes, havde Faderen været sygelig og saa tungsindig, at han undertiden havde spærret sig inde Uger igjennem og ladet sig bringe Alt paa sit Værelse; han sagde, at han befandt sig bedst, naar han færdedes i fri Luft og havde strængt Arbejde. Paa sin Vis havde han sørget for hendes Uddannelse. Da hun i sit femtende Aar havde ophørt med at faa Undervisning af Gouvernanten, som han trods sine indskrænkede Kaar havde holdt til hende, forlangte han, at hun skulde læse Digterværkerne fra vor nyere Literatur, og aabnede sin Bogsamling for hende. Hun havde slugt Bøgerne med et ungt Gemyts Graadighed og tilegnet sig dem med en løs Livlighed. Det, hun dvælede ved med mest indre Sympathi, var Chr. Winthers Digte med den lokkende og bevægede Rhythme og den glødende Higen efter jordisk Lyksalighed, men hun forstod dem ikke tilbunds. Hun vidste ikke, hvad der egentlig var Maalet for deres længselsfulde Higen. Overhovedet var det en Ejendommelighed ved hende, at Alt, hvad hun optog, fik taagede og udflydende Omrids i hendes Opfattelse.

Af dunkel Trang til Nydelse — om man vil, til Livspoesi, gjorde hun det prosaiske Skridt at tage den gamle Skovrider, hvad der af Egnens unge Folk betragtedes med den for dem saa naturlige Uvillie mod et Giftermaal mellem en gammel Mand og en ung Pige, medens de satte og forstandige ældre Landboer fandt, at det var smukt af den gamle Staal at forsørge den fattige og i Verden ene staaende Frøken Gall. Navnlig fik det nygifte

Par Præstefamilierne paa sit Parti: en Præstefrue forsikrede endog højt og eftertrykkelig i flere Selskaber, at Staal havde handlet som en sand kristelig Mand.

Forøvrigt viste den gamle Skovrider Takt i sin Optræden og sit Væsen som Ægtemand. Der var intet Spor af det Satyragtige, som ofte kommer over ældre Mænd under en saadan Situation. Hans Færd mod hans unge Kone var altid en vis faderlig Mildhed; heller ikke følte hans lette Natur nogen Evne eller Trang til at naa til dybere Forstaaelse eller Sympathi med hende. Hun var ung og skulde mores, mente han; selv holdt han meget af Selskabelighed, og nu blev der et evindeligt Rykind i hans Hus, og Ægtepartet blev indbudt til det ene Middags- og Aftenselskab efter det andet. Man syntes godt om den unge Frues stille og milde Væsen, selv hos Baronens paa Gaarden fandt man, «at det var en pæn lille Kone, som aldrig overtraadte Grænserne for sin Stilling.» Kun nogle unge Herrer, der begyndte at gjøre Kur til hende, ytrede, at hun var noget dvask af sig, «men godt saâ hun s'gu ud.» Med Jalousi plagede Skovrideren hende aldrig. Naar de var ude, saâ han ikke synderlig til hende, da han efter Maaltiderne altid var i Rygeværelset eller ved Spillebordet, og hjemme gjorde hans jævne Humør og Færdighed i at tage Tingene, som de vare, ham meget let at omgaas. Til Læsning blev der nu aldrig Tid. Bøgerne, som hun havde taget med hjemmefra, fik Lov til at hvile i det Nøddetræs Bogskab. Den ydre Opfordring, som Faderen havde rettet til hende i saa Henseende, havde hun ikke mere, thi Skovrideren aabnede aldrig en Bog, undtagen naar han efter Middag læste sig i Søvn ved Hjælp af en eller anden gammel Aargang af et Landbrugstidsskrift.

En Dag havde der været et Middagsselskab hos Skovriderens. Det var gjort i Anledning af en ny Kapellan, som Sognets Præst havde faaet. Han skulde nu bedes paa Omgang til alle pæne Familier paa Egnen. Man sad ved Kaffen i Dagligstuen, hvor der efter god gammel borgerlig Skik paa Landet var fuldstændig Rygefrihed, en Skik, som den unge Frue vel havde gjort et svagt Attentat paa

at faa afskaffet, men som var prellet af mod Skovriderens passive Sejghed i deslige Smaating. Samtalen havde, paa Grund af flere Præsters Tilstedeværelse, taget en theologisk Retning. Den unge Kapellan var meget orthodox og forfægtede ivrig Helvedstraffenes Evighed. Den gamle Sognepræst, hans Principal, rystede paa Hovedet.

— Nej, det kan jeg ikke rime med Guds Godhed, sagde han, idet han strøg Asken af sin Cigar, at han skulde lade nogle af sine Skabninger blive fordømte til evig Pinsel.

En anden Sognepræst, der var Licentiatus theologiæ, sagde let henkastende:

— Ja, det Spørgsmaal om *ἀποκατάστασις τῶν πάντῶν*, er et særdeles vanskeligt dialektisk Problem og . . .

— Jeg benægter aldeles den Lære, raabte Kapellanen og skyllede en vældig Slurk Kaffe ned i sin store Mund, der staar jo skrevet med klare, tydelige, uomtvistelige Ord, at deres Orm ikke dør, og at deres Ild aldrig skal udslukkes. Tro De mig, Hr. Pastor, de Mennesker, der ikke have troet i dette Liv, ville i det andet blive evig straffede og det skrækkelig, forfærdelig.

En Pavse opstod. Da lød henne fra Vinduet halvhøjt med en vis langsom Betænkelighed og i dyb Bastone:

— Hm, hvad Fanden vil de egentlig gjøre En?

Virkningen var uimodstaaelig. Stuen rungede af en skraldende Latter; selv den gamle Sognepræst og et Par gemytlige Kolleger stemte i med. Den unge Frue, som havde kjedet sig ved den for hende uvante Diskussion, lo, saa Taarerne randt hende ned ad Kinderne. Men den, der havde sagt Repliken, halvt for sig selv efter at have fulgt Samtalens Gang, blev ganske undselig; først da han mødte Fru Staals ellers alvorlige Ansigt aldeles opløst i Latter, lo han selv med, saa han overdøvede alle de Andre. Kun Licentiaten saa betænkelig og Kapellanen fornærmet ud.

Den, der mod sin Villie var kommen til at repræsentere den rationalistiske Protest, var Gustav Povlsen,

Avlsforvalteren paa Herregaarden, en stor og kjøn fem og tyveaarig Mand, der i det Pàr Aar, han havde været i sin Tjeneste, havde vundet ‸Ry for særdeles Dygtighed som Landmænd, Jæger, Rytter, kort som Mester i alskens Sport. Mangt et ungt Pigehjerte i Forpagter-, Præste- og borgerlige Proprietærfamilier havde banket for ham, hvad enten hans stærke og smidige Skikkelse fløj gjennem en Balsal, eller han tumlede sin Hest paa Vejene som Alexander sin Bukefalos. Hans noget butte Væsen og halv militæragtige kommanderende Tone, som Folk i hans Stilling, der daglig giver Ordrer til det talrige Tyende, som hører til en Herregaardsavling, let tilegner sig, udøvede ogsaa en imponerende Virkning, men selv syntes han skudfast mod erotiske Projektiler. Dansen syntes for ham kun at være en Motion, og i Konservationen med unge Damer vedligeholdt han sin tørre, overlegne Tone. Da han første Gang traf Cecilie Staal i et Selskab, blev hun imidlertid strax Gjenstanden for hans Opmærksomhed. Han anstrængte sig øjensynlig mere og mere for at gjøre sig behagelig for hende, hver Gang de traf sammen, men nu viste det sig, at naar han vilde aflægge sin bryske Maner, saa havde han ingen anden Form til sin Raadighed. Naar han gjorde en Anstrængelse for at være snaksom og livlig, slog det Sludder for ham; saa blev han flov, sur og arrig paa sig selv. I Følelsen af sin Uduelighed til at behage hende trak han sig tilbage fra hende og tog kun adspredt Del i Selskabets Færd. Hans største Fornøjelse var at kunne betragte hende fra en ubemærket Krog, og da kunde hans store, ellers saa rolige brune Øjne antage et Udtryk næsten som et bedende Barns. Cecilie lod, som hun ikke mærkede Noget, men hemmelig gav hun nøje Agt paa hans Adfærd, følte sig smigret derved, alt imens hun gav sig Mine af aldeles at overse ham og slog ind i en raillerende Tone, naar han gjorde Tilløb til at sige Noget til hende. Naar han efter en saadan Aften red hjem, var han i et afskyeligt Humør. Han svippede da med sin Ridepisk i Luften og brummede: Jeg bærer mig ad som en Skoledreng — hm — Fanden skulde gjøre Stads ad den Snedronning —

nej for Fremtiden skal hun — (og saa en Ed) — faa Lov til at være i Ro for mig; jeg skal vise, at jeg har Karakter, — og andet deslige. Men næste Gang, de traf sammen, gjentog den gamle Historie sig.

Men siden den Aften, da han uforvarende kom til at vække Munterhed, forandrede Forholdet sig. Det kom ganske af sig selv. Da han næste Gang aflagde Besøg i Skovriderboligen, traf han Fruen alene. Da hun saâ ham, brast hun ud i Latter, og han lo med. Hun gjentog hans Ord: Hm, hvad Fanden vil de egentlig gjøre En? idet hun paa en pudserlig Maade efterlignede hans dybe Stemme. Saa lo de igjen af fuld Hals. Povlsen blev oprømt og fortalte med tørt Lune adskillige Præste- og Bondehistorier. Da den gamle Skovrider kom hjem, hørte han sin Dagligstue gjenlyde af Latter.

— Det kan jeg lide, Børnlille, udbrød han. — Hør, jeg har tænkt paa, lille Cecilie, har Du ikke Lyst til at lære at ride? De er jo en hel Kunstberider, Forvalter; kunde De ikke lære min Kone noget af Deres Kunst?

— Jo med Fornøjelse! udbrød Forvalteren at sit fulde Hjerte.

Planen blev strax sat i Værk. Den unge Frue var lærenem i Ridekunsten; hun var behændig og stærk og tog sig prægtig ud til Hest. Saa snart hun lærte at faa Magt over Hesten, blev hun tidt kaad og forvoven og lod den sætte i vild Galop. En Sommeraften i Skumringen var de, efter at have sat i strakt Karrière hen ad en Landevej, komne dybt ind i Skoven, hvor de sagtnede Hestenes Gang. Fru Cecilies Kinder blussede, hendes fyldige Barm svulmede i vældige Bølger under den sorte Klædes Amazonedragt. Hun tog sin Handske af og holdt den smukke Haand i Vejret for at lade den afkøles i Aftenluften, medens hun drømmende saâ lige ud for sig. Povlsen bøjede sig fremad mod sin Hests Hals, og hans Øje hvilte helt betaget paa hendes Skikkelse. Pludselig gjorde Skyggen af en stærkt fremludende Granstamme hendes Hest sky; den kastede sig over mod hans. Med Lynets Fart greb han hende om Livet, som hun var ved

at blive kastet af Hesten; ved et Held fik hun strax Foden ud af Stigbøjlen, og hendes Hest fôr afsted ad Vejen hjem. Han holdt hende tæt omslynget foran sig. Begge vare i stærk Exaltation, deres Øjne funklede mod hinanden. Uvilkaarlig, magnetisk bøjede de Hovederne sammen, allerede berørte deres Læber næsten hinanden, da Povlsen pludselig kastede sit Hoved tilbage og sagde barsk:

— Ingen Æselstreger mod den gamle Skovrider! Hun blev bleg som et Lig, og hele hendes Legeme sitrede som i Feber, derefter brast hun ud i heftig Krampegraad. Povlsen saâ nu rolig og sikker ud. Han lod hendes Graad stille af, hvorpaa han sagde:

— Man skal have et rent Horn at tude i, som han sagde, den gamle Trompeter, da jeg stod ved Husarerne. Saa lille Frue, sæt Dem nu tilrette i Sadlen, saa trækker jeg Hesten hjem ved Tøjlen. Deres har sikkert nok fundet hjem; jeg kjender den ud og ind.

Den gamle Staals Angest over den hjemvendte ledige Hest blev snart beroliget. Men Povlsen erklærede paa det Bestemteste, at han ikke mere vilde paatage sig at ride med hans Kone. Fra nu af blev det til Iskulde mellem dem; naar de kom sammen, vexlede de ikke et Ord. Povlsens Væsen blev mørkt og barsk, og han gik aldeles op i sine Forretninger. Cecilie fløj fra Selskab til Selskab, hvor hun dansede, lo og spøgte langt livligere end før, men i Hjemmet var hun ømmere og mere meddelsom over for sin gamle Ægteherre, der var glad ved det som et Barn. Men hans Kræfter kunde ikke mere udholde det lystige Liv og især de rigelige Middagsgilder; han begyndte at skrante lidt, og efterat at have befundet sig jævnt ilde Vinteren over døde han brat af Apoplexi om Foraaret, i sit Ægteskabs andet Aar.

Ligesom ved Faderens Død blev Cecilie bedrøvet ved Slaget og hensank i en apathisk Rugen over sig selv. Naar denne Tanke tiltvang sig flygtigt Gehør hos hende, at Fremtiden krævede en Beslutning af hende om, hvor og hvorledes hun skulde tilbringe sit Liv — thi Skovriderboligen maatte hun forlade til Efteraarsflyttetid — saa blev hun vred paa samme Tanke som paa en ubelejlig

Gjæst. Herskabet begunstigede hende paa alle Maader med den hos Adelige sædvanlige Forekommenhed mod deres Godsfunktionærer. Uagtet Staal efterlod hende en pæn lille Formue, fik hun Indtægten af Embedet og Jordlodden, altsaa hele Høsten, samt Fribolig, fra Marts til Oktober. Men hun lod Alt gaa, som det kunde, viste enhver Forespørgsel tilbage, og Tjenestefolkene skaltede og valtede, som det lystede dem. Staals gamle Avlskarl Hans Peter ærgrede sig hver Dag over den Maade, hvorpaa det gik til; tilsidst vidste han intet andet Raad end at henvende sig til Povlsen.

— Det gaar splintrende galt ovre til vort, Hr. Forvalter; den Husmand, der skal pløje paa vor Lod, er meget flittig ved Brændevinsflasken, og Tøsene hjemme slæber baade Flæsk og Æg ud af Huset til Kjæresterne, og Fruen tænker kun paa den Gamle. Det var ogsaa en farlig skikkelig Mand at tjene, men han kommer jo ikke tilbage, fordi hun sidder og sørger over ham. Kunde Forvalteren ikke komme over imellemstunder og sætte lidt Drift i Tingene?

Povlsen betænkte sig lidt, og sagde derpaa resolut:

— Jo vel, Hans Peter, det skal jeg.

En Morgen, da Fruen var ved at drikke The, hørte hun Povlsens velbekjendte Basstemme uddele Kommando til højre og venstre, og Ordene vare ikke i den blideste Tone. Husmanden var kommen for sent og skulkede slukøret afsted ud til Lodden; han vidste fra Herregaarden, at Forvalteren ikke var at spøge med. Pigen, der skulde malke, men var kommen for sent op, fik ogsaa sin Overhaling. Fru Cecilie gik ikke til Vinduet; hun trak sig saa langt tilbage i Stuen som muligt og var saa bange, som om det havde været hende selv, der fik Skjænd. Og da hun hørte en Banken paa Døren, bankede Hjertet op i Halsen paa hende. Povlsen aabnede Døren rask og sagde:

— Fruen maa undskylde; men det Smøleri, der drives, kan jeg ikke taale at se paa. De maa tillade mig at tage en Haand i Hanke med. Om Fruen end ikke selv bryder sig om det, kan vi dog ikke være bekjendt

at ligge i et saadant Griseri, naar den nye . . . naar Eftermanden kommer.

Cecilie saâ ned mod Jorden og hviskede frygsomt:
— Tak, Tak . . . jeg kan ikke . . . jeg — og saa græd hun.

Povlsen trak paa Skuldrene. Man skal kunne, mumlede han. De har sagtens et langt Liv for Dem. Det er Deres Pligt at sørge for, at Deres brave, gamle Mand . . . . men her standsede han, da Cecilie pludselig løftede sit Hoved og betragtede ham spørgende og ængstelig.

Povlsen kunde ikke faa Façon paa det, han vilde sige; han slog derfor ind paa noget Andet, og næsten i samme Tone, som han plejede at uddele Ordrer, sagde han:

— Men De skylder baade ham og Dem selv at tage Dem af Deres Hus. Dermed gjorde han kort omkring og gik ud af Stuen.

Da han var ude, skød en Bevægelse af Vrede op i Fruen. Han tror nok, at han taler til sine Karle . . . give mig Ordrer i mit eget Hus . . . nej . . . jeg skal vise ham, at jeg ikke vil tage mig af nogen Ting . . . jeg vil ikke røre mig til Noget . . . jeg vil . . . og i Hidsighed fejede hun noget Sytøj ned af Bordet, saa det faldt paa Gulvet, og gav sig til at spasere op og ned i Stuen. Men da hendes Øje faldt ud i Gaarden, og hun saâ Povlsen komme ud fra et af Udhusene, hvor han sagtens ogsaa havde foretaget en Inspektion, følte hun en skamfuld Angest. Om han saâ mig te mig som et uartigt Barn? tænkte hun og lagde Sytøjet op paa sin Plads.

Hun tog sig virkelig mere af sit Hus, end hun nogensinde havde gjort. Om Aftenen kunde hun være træt, men saa kom Bøgerne ud af Bogskabet; hun fornyede Bekjendtskabet med gamle Yndlingsdigte og gjorde nye Opdagelser; Paludan Müllers melankolsk-pompøse Lyrik tiltalte hende især; hun greb sig i at læse „Grev Oginskys Død" og „Dansemusik" med høj Stemme.

Povlsen aflagde hver Dag Besøg i Skovridergaarden, men han gik ikke ind til Fruen. Hun blev bange, naar

hun hørte hans Hests Trav paa Stenbroen og saa ham svinge sig ud af Stigbøjlen og kaste Tøjlen til Hans Peter, hvorpaa han foretog sin Runde: og dog længtes hun den næste Dag efter hans Komme. Det var hende en Slags Trøst at mærke en kraftig Haands Tag i sine Sager. Da den nye Skovrider var kommen og hilste paa sin Formands Enke, fortalte denne hende i Samtalens Løb at alt Regnskabsvæsen og Bogføring var fuldstændig à jour . . . det er en mageløs dygtig Mand, den Forvalter Povlsen. Vi har konfereret sammen i to Dage; Arbejdet i Skovene har Intet lidt under Vakancen; han har havt sin Finger med overalt. Fruen har nok ogsaa overdraget ham at sælge den indhøstede Sæd til Kjøbmand B. i S. Han bad mig levere Dem Pengene; er De saa god at kvittere? og den nye Skovrider udfoldede en anselig Mængde Sedler af sin Tegnebog . . . det er en brillant Handel for Dem.

Cecilie blev rød; hun havde ikke vexlet et Ord med Povlsen om denne Sag. Skovrideren vedblev at holde Lovtaler over Povlsen; kun havde han været noget stram med Hensyn til Prisen for Skovridergaardens Besætning, Avlsredskaber, Kontorinventarium osv., men han stod jo paa Fruens Bedste . . . og nu kom en ny Bunke Sedler op af Tegnebogen.

Fra den Dag af viste Povlsen sig ikke. Hvorledes skulde hun faa takket ham? Og selv om hun fik ham i Tale, følte hun, at Takken vilde blive siddende hende i Halsen. Da hun faa Dage, før hun skulde flytte til S., hvor hun havde lejet sig en Lejlighed, gjorde Afskedsvisit hos Baronens, haabede hun og frygtede tillige at træffe Povlsen paa Herregaardens Territorium, men det skete ikke. Hun talte med Skovrideren om Vogne til sit Bohaves Befordring. Forvalteren har sørget for det Hele, sagde han, og det bekræftedes af Hans Peter med det Tillæg: Det er en Mand, der er akkurat i alle Dele, om ogsaa han kan være noget fus, naar det ikke gaar akavet nok. Og paa den bestemte Dag mødte ganske rigtig tre store Arbejdsvogne, og lidt efter kom Povlsen ridende ind i Gaarden. Denne Gang gik han rask ind i Stuen, gav med en

fri og naturlig Venlighed Cecilie Haanden og sagde: Ja nu maa vi rydde ud, lille Frue.

Hun holdt hans Haand fast, og med en bævende Stemme sagde hun: Tak — hvordan skal jeg . . .?

— De skal bare pakke de fine Sager ind, det Grove skal vi Mandfolk besørge. Undskyld Frue . . . og dermed trak han sin Frakke af og slæbte om Kap med Karlene med Indpakning og Udbæring paa Vognene. Da Alt var færdigt, og han stod sveddryppende og forpustet, sagde han:

— Jeg rider med til Byen og ser til ved Opstillingen.

— Povlsen — kjære Ven — hvordan skal jeg takke Dem?

Han saa hende mildt og trofast ind i Øjet, og medens han med sin venstre Haand klappede hendes hvide bløde Haand, som han holdt i sin haarde og brune højre, sagde han næsten ydmyg bedende:

— Ved at give mig Lov til at følge Dem paa Vej, naar De i Morgen selv kjører til Byen. Dermed rev han sin Haand løs med et lille Ryk, gik ud, og snart hørte man de tunge Vognes Rullen og hans Hests Hovslag ud igjennem Gaarden.

Wienervognen var nu kommen ud af Skoven; den havde kun en halv Mil tilbage, inden den naaede sit Bestemmelsessted. Povlsen red hen udfor Vinduet, han havde kastet sin Regnkappes Hætte tilbage. Hans store rødbrune Skjæg saa ud som en Hund, der havde været ude at svømme. Cecilie slog Ruden ned, rev sin Handske af og rakte ham sin Haand, lænende sig ud af Vinduet. Han blev ved at ride et Stykke og holde hende i Haanden, medens han let bøjede sig hen mod hende. Deres Øjne hvilte i hinanden i et langt og varmt Møde. Hendes Rejsetørklæde var gledet hende af Hovedet, Regndraaberne piskede hende i Ansigtet og fæstede sig

som Perler i det krøllede Haar. — Vi ses snart, hviskede hun.

— Gaar det an? hviskede han med et lille Smil.

— Det skal gaa an, sagde hun med et af Trods straalende Blik.

— Farvel, Frue! sagde Povlsen, svingede med sin Hue og lod Hesten gjøre en halv Vending. Hun vedblev at læne sig ud af Vognvinduet og se fast paa ham. Hans Ansigt saâ ud som en Sol midt i Regnvejret, og idet han let berørte Hesten med sin Spore, lod han den gjøre en stolt Kapriol, men han sad som faststøbt til den. Derpaa igjen en rask Vending, og af Sted fôr han i Galop, indtil Skoven skjulte ham og slugte Lyden af Hovslagene.

Fru Cecilie Staals Bosættelse i S. faldt sammen med en epokegjørende Begivenhed i denne Bys Historie. Byens Folk havde hidtil mest udmærket sig ved Sans for Andesteg og Gammel-Romtoddy; navnlig drejede de selskabelige Samtaler sig om, hvorledes man kunde skaffe sig ægte, god gammel St. Croix Rom for en nogenlunde billig Penge. Den gamle, nys afdøde Sognepræst, en Rationalist fra Aarhundredets Begyndelse, havde forgjæves Søndag ud og Søndag ind prædiket mod Fraadseri og Drukkenskab og for Husflid forbunden med stille Fryd i Hjemmets Skjød i Overensstemmelse med „Jesu blide Lære", men hans Mangel paa Tænder og brægende Røst gav hans Stemme noget uendeligt Søvndyssende, saa han til sin Ærgrelse ofte hørte sine langt udspundne Formaninger besvarede med en Snorken af de faa Tilhørere, der først vækkedes, naar Degnen efter Prædikenen søgte at overskrige det gamle skrattende Orgel. Saa blev den gamle Præst syg og laa til Sengs omtrent et Aar, men han afleverede samvittighedsfuldt en Prædiken, som Degnen da maatte læse op i Kordøren. Men Belysningen i Kirken hvis Højskibs Vinduer af økonomiske Grunde var blevne tilmurede og sad som skidne Blindinger i den overkalkede Mur, var kun sparsom. Degnen var gammel og svagsynet, og Præstens Haandskrift utydelig; deraf kom det, at Degnen efter at have begyndt sin Oplæsning med:

Mine elske—de Til—hø—re—re, vi — ere — i Dag — for—for—sam—lede — for — med — hverandre — at betragte . . . pludselig mumlede: Hvad Fanden er det der staar? hvilken Naivetet slet intet Indtryk gjorde paa de fire Tilhørere, der sov videre. Lige saa galt gik det Organisten, der tillige var Snedker og maaske derfor behandlede Orgelet som en Høvlebænk, thi pludselig blev Tonen helt borte, hvorved de fire Tilhørere vaktes og stirrede med stupid Bestyrtelse op. Snedkeren fôr op fra sit Sæde og bag Orgelet, thi han fik strax Mistanke om, at dette maatte være en Fejl af Bælgetræderen, en forhenværende, noget fordrukken gammel Skomager.

— Er De gal, Bissemeyer? hele Aarværket tier jo, raabte han. Skomageren, der spaserede langs ad sin lange Træskammel og gjorde sin Gjerning med en Møllehests Regelmæssighed, svarede: Vrævl, Peddersen, jeg véd bedre end De, hvor mange Trit der gaar paa «Søde Jesu, vi er her». Men da Petersen vilde prøve sin Lykke paany og nærmede sig Orgelets Klaviatur, saâ han, da han kastede sit Øje ned i Kirken, at de fire Tihørere, Degnen og Kordrengene havde betragtet Tjenesten som ophørt og var gaaede deres Vej. Han lukkede da ganske rolig Klaviaturet og fulgtes med Bælgetræderen hen paa en Beværtning, hvor de drak varm Romtoddy paa Formiddagen og spillede «Kjøge l'Hombre» *in bona caritate.*

For de yngre, ivrigere Præster, der i Omegnen havde afløst den gamle Stok, efterhaanden som de uddøde, havde de kirkelige Forhold i Kjøbstaden nogen Tid været til Forargelse. Regjeringen vidste sagtens lidt derom, thi da den gamle Præst var død, kaldte den til hans Efterfølger en for sin Begavelse berømt midaldrende Landsbypræst til det usædvanlig store og indbringende Embede. Det var hans Ankomst og Virksomhed, der hidførte den nye Epoke i Kjøbstadens Liv.

Da Pastor Alstrup holdt sin Tiltrædelsesprædiken under en saa stor Tilstrømning, at Kirken ikke kunde rumme Forsamlingen indenfor sine Mure, fandt Alle, at Rygtet ikke havde overdrevet hans Pris som Prædikant. I Stedet for den gamle affældige Skikkelse med det utydelige Mæle,

der afhaspede en usammenhængende Række af trivielle Formaninger om at gjøre det Gode og sky det Onde, stod en fyldig, af Sundhed og Kraft svulmende, fem og fyrretyveaaarig Mand paa Prædikestolen, med et varmt og mildt funklende Blik, en stærk, bøjelig frisk Røst, hvis Metalklang rungede hen under Hvælvingerne, og som kunde udtrykke en hel Stemningsskala. Han var fed, men dog ikke mere, end at hans Embonpoint gav ham en smuk, højkirkelig Værdighed. Hans brune Haar krusede sig endnu genialt om Tindingerne, kun paa den midterste Del af Hovedet var det blevet tyndt, men derved fremhævedes den hvælvede og blanke, hvide Pande. De tykke og svulmende Læber, der aabnede sig for det hvide, stærke Tandapparat, traadte vel temmelig stærkt frem, men misklædte ikke det store, bredt tegnede Ansigt; og deres Bevægelighed kunde navnlig give Udtryk for noget ømt Kaldende og Lokkende, naar han paa samme Tid dæmpede Stemmen og brugte de dybeste Toner af dens Barytonklang. Dagens Text om Enkens Søn af Nain anvendte han symbolsk. Den døde Søn var Mennesket, der var blevet døvt som et Lig for Evighedens Stemme; den gamle Moder, Kirken, stod bittert grædende ved Baaren. Da lød Røsten, der havde Magt til at vække Liv af Død, den Røst, ved hvis underfulde Klang Dødningebenene i Josafats Dal rejste sig og bleve iklædte levende Kjød, og til Alles Studsen, der brød ud i Erkjendelse af, at en mægtig Profet var opstaaet iblandt os, rejste den Døde sig og begyndte at tale, og der lød i Talen paa én Gang Glæde over den skjønne Jord og Længsel efter den Herlighed, hvoraf Skjønheden i vort nuværende Liv var et Spejlbillede.

Der var Begejstring og Inderlighed i Talerens Ord, der var en poetisk Flugt og dog klar Form; de Billeder, han brugte, vare ikke af den trivielle Art, der hentes ud af et lige for Haanden liggende Forraad i Sproget, men ej heller saa originale, at de hver for sig tiltrak sig en isoleret Opmærksomhed. Da han bøjede sig ud over Prædikestolen og ligesom aabnede sine Arme ud mod Tilhørerne — en af de faa Gestus, han benyttede — og

bad dem varmt at aabne Øret for Opvækkelsesrøsten, der lød gjennem hans svage Stemme, hørtes der sagte Hulken rundt omkring, og i Præstens smukke, glansfulde Øjne tindrede store, blanke Taarer. Han endte med at erklære, at siden han selv følte sig vakt af Røsten, havde han følt tifold Glæde over Livet, der forhøjedes ved Evighedslængselen. Han var selv glad over alt det Skjønne, Glade og Elskelige, der fandtes, og nød det med en god Samvittighed. Vi havde alle Lov til at frydes ved den perlende Bryllupsvin ved det Bord, der er dækket med Troens hvide Dug.

Han vakte almindelig Beundring og Betagelse. Ingen tænkte paa Degnens slette Sang eller paa det skrattende Orgel, Prædikanten fyldte Alles Tanker. Hvilket Tilløb var der nu hver Søndag til den før saa øde Kirke! Det er en Selvfølge, at Byens Honoratiores kappedes om at gjøre Selskaber for den mageløse nye Præst, der i Privatlivet fuldt saa vel som i Kirken vandt Alles Hjerter. Hans let afdæmpede Værdighed, som hans mandige Skikkelse gav Relief, forenede sig med en munter Oprømthed. Hans æsthetiske Belæsthed røbede sig i træffende Citater under Samtalen; selv en Historie, der ganske let strejfede hen mod det Tvetydige, kunde han give til Bedste i en gratiøs, henglidende Tone. Men hvis en klodset Gjæst spillede videre og tungere paa den Stræng, kyste Præsten ham tilbage med et myndigt, fortørnet Øjekast. Han holdt meget af at tage Del i de Unges Lege. De unge Damer flokkedes om ham; han kunde fortræffelig pjanke lidt med dem, ja om man vil gjøre Kur, men da var der i hans Maade Noget, der kunde opfattes som Ironi over en Situation, som han naturligvis var voxet fra, men som han af faderlig Godmodighed gik ind paa for en Aftens Tid, da det jo lod til, at Alle glædede sig derved. Kom Talen i ældre Mandfolks Kreds ind paa Politik, behandlede Pastor Alstrup de paa Bane værende Spørgsmaal paa en spøgefuld afvisende Maade, som Noget, der laa under eller dog uden for hans Sfære, men erklærede ganske i Almindelighed, at han var konservativ i politisk som i kirkelig Henseende.

Fru Cecilie havde ikke faaet nogen religiøs Opdragelse. Faderen havde ganske i Almindelighed Had til Præster, som han altid kaldte de sorte Marrekatte og beskyldte for alt Ondt, navnlig for Pengegridskhed; selve de religiøse Spørgsmaal havde han næppe viet synderlig mange Tanker, han var i hvert Fald uden religiøst Gehør. Han kom aldrig i Kirke, og da Datteren heller aldrig følte noget Savn deraf eller Trang dertil, kom hun der heller ikke. Staal omgikkes vel en Del af Egnens Præstefamilier. Det var væsentlig paa l'Hombrens Vegne, heller ikke undlod han af Høflighed mod sin Sognepræst en Gang imellem at kjøre hen og høre ham prædike, men han tog det som enhver anden Visit eller Forretning. Det, Præsten sagde, mente han, kunde være meget godt og fornuftigt, men naar Alt kom til Alt, var det da Noget, som man nok kunde finde paa selv. Hans Kone undskyldte sig med et eller andet Arbejde, naar han kjørte til Kirke, og da han gjerne fik Godsforvalteren til at gjøre sig Selskab og saaledes undgik at blive ene, trængte han ikke videre paa hende. Da hun kom til S. og bosatte sig der, hørte hun vel hos de Familier, som hun gjorde Visit hos, Lovtaler over den mageløse, nye Præst, men hun tænkte ikke videre derved og gik heller ikke i Kirke.

Povlsen havde besøgt hende hver Søndag Eftermiddag, og for at undgaa alt Anstød, kom han i Selskab med en aldrende Husbestyrerinde fra Herregaarden. Til dette Besøg glædede Cecilie sig hele Ugen. Hendes nye Lejligheds smukke Arrangement mindede hende hver Dag om ham. Det var jo ham, der havde opstillet hvert et Møbel og ophængt Skilderierne den Dag, da han fulgte hendes Flyttegods til Byen. Naar han besøgte hende, var han vel som sædvanlig lidet talende, men der var dog en hyggelig Tilfredshed udbredt over hans Væsen, som gjorde hende godt. Naar han saa var rejst, plejede hun gjerne at sætte sig hen foran Kakkelovnen i Mørkningen og hengive sig til en stille Dvælen ved Mindet om ham, men der var ingen Fremgang i hendes Fantasier. Naar Tanken om engang at blive hans Hustru begyndte at spille for hende, blev hun næsten ærgerlig paa sig selv.

Den Mand, der skulde eje hende, maatte føre hende — ja hvorhen? — det var hende umuligt at sige. Hun greb sig en Gang i at mumle halv højt:

Auf Flügeln des Gesanges,
Herzliebchen trag' ich dich fort,
Fort nach den Fluren des Ganges,
Dort weiss ich den schönsten Ort;
Dort liegt ein rohtblühender Garten
Im stillen Mondenschein;
Die Lotosblumen erwarten
Ihr trautes Schwesterlein.

Det var et Vers, hun en Gang havde læst som Barn i sin Gouvernantes Noder, nu først randt de hende i Hu.

At Folk i Byen ikke havde Øjnene mere henvendte paa den unge smukke Enke, var en Følge af, at Præsten var udelukkende paa Dagsordenen. At hun ikke indbød dem til sig, da Enhver dog vidste, at hun havde Raad til at se Gjæster, undskyldte man og mente, at det kom nok, naar Sørgeaaret var forbi. Men hvorfor kom hun ikke i Kirke? Det var jo dog Noget, hun saa inderlig maatte trænge til i sin Sorgs Tid.

— Jeg skal ved Gud dog sige hende det, sagde en ældre Frøken, Datter af en afskediget Major og Toldforvalter, som havde sin Gang i alle Byens gode Huse, det skylder man den nette, unge Kone, og det skylder, man, ved Gud, da ogsaa Religionen og Pastor Alstrup. Ja jeg siger det ligefrem til hende, naar jeg paa Fre— nej lad mig se, saa skal jeg til Formiddagskaffe hos Kammerraadens — paa Lørdag, naar jeg gjør Visit hos hende.

Det Hus, som Fru Staal beboede, laa i en Udkant af Byen; den Side, der vendte ud til Landevejen, Hovedgadens Fortsættelse, indtoges af Køkken, Soveværelse og Tjenestefolkenes Kamre, (hun havde beholdt Hans Peter og en af sine tidligere Piger) medens Havestue, Daglig- og Spisestue vendte ud til en smuk Have, langs Udkanten af hvilken der gik en Spaseresti. Denne løb til Venstre lidt op ad, til den naaede den hvide Kirkegaardsmur, og førte til en Indgangsdør. Ad denne Sti saâ Hans Peter

og Pigen Ane, der stod i Haven, bemeldte Frøkens lange Skikkelse komme anstigende, rask aabne Havelaagen, løfte sin lille krumme Næse, under hvilken der groede en ret frodig graa Moustache, hvorpaa hun spurgte med fyndig Appel:

— Fruen er inde — ikke?

— Jo, det er hun kanske nok, sagde Ane tvært; Frøkenen gjorde aabenbart ikke noget sympathetisk Indtryk paa hende, saa lidt som paa Hans Peter, der, efter at hun var traadt ind i Huset, brummede:

— Det var da en fæl Kaptejn den.

— Det er noget Vrævl, Du siger, sagde Ane, som ikke forstod ham.

— Det var da et ledt Ovenskjæg, hun har, sagde Hans Peter for at motivere sin Udtalelse, hendes «Ange» *) hænger og bævrer i det.

— Ja det gjorde den s'gu ogsaa, sagde Ane, i sit Sind indrømmede, at Hans Peter havde Ret i sin Bemærkning.

— Se, nu kysser hun Fruen, sagde han — han kunde se det gjennem Havestuevinduet, — det er da den Slags Kys, man kan fornemme, ligesom man kan smage Skraakys.

— Aa, Du har altid saa meget Sludder, svarede Ane, men Latteren gjennembrød dog Tværheden med ét kort Grynt.

Hans Peter havde set rigtig, Adelaïde von Sperling, som Frøkenen gjerne skrev sig, fløj om Halsen paa Cecilie. Hun var altid forpustet paa Grund af sin hurtige Tale, der ikke lød ulig en Storks Knebren. Efter nogle Aa— ja puh — jeg har gaaet saa rasende stærkt, fik hun Snakketøjet sat i Gang, og nu gik det i Symaskinetakt:

Ja nu kunde jeg ikke holde mig længere, kjære, søde, lille Fru Staal. Jeg maatte, ved Gud, hen til Dem. Aa jeg glemmer aldrig den mageløse Dag, vi var sammen paa det dejlige Skovbygaard hos Baronens. Crême de la crême, som man siger — naa — jeg har en lille Faible

*) Bondeudtale af „Aande".

for Aristokratiet, som jeg selv hører en lille Smule til — Blodet er er aldrig saa tyndt, lille Frue, véd De — Herregud min salig Bedstemoder var en født Komtesse Hjelmkrone. Da vi sidst saas, levede Deres kjære Mand; — naa — naa — hvad skal man sige. Vor Herres Villie, ikke sandt? (her snød Frøkenen sin Næse og tørrede Øjnene). Ja hvem fatter Forsynets Veje? Det kunde min salig Bedstemoder sige med saadan en mageløs Resignation. Bare De havde kjendt hende. Gammeldags Præengciper. Holden paa sin Værdighed, det forstaar sig. Hendes Mand var Kammerherre. Og hvilken Akcent, naar hun talte Fransk! jeg glemmer aldrig hendes smaa Soiréer i Amaliegade i Kjøbenhavn og det ligefrem forklarede Smil, hvormed hun bød os The. *Du thé s'il vous plaît*, sagde hun, den Sjæl.

— Vil Frøkenen ikke tage Plads.

Aa, tusind Tak! Maa jeg løsne min Kaabe og min Hat? Jeg er saa echaufferet. Nej, det er dog en sød Sørgedragt, De har, Fru Staal. Og Frøkenen fôr op fra Stolen, tog fat i den omtalte Kjoles Nederdel og holdt en Flig op mod Lyset — Dejlig Bonitet . . . to Daler Alen — ikke sandt? Kan De se, jeg gættede det paa en Prik, he, he. Jeg havde et lignende Stof, da jeg bar Sorg for min Fader, Majoren. Jeg tror, aldrig jeg havde overlevet den Sorg, hvis jeg ikke altid havde været saa umaadelig religiøs. Aa Religionen, Fru Staal, det er mit Sværmeri.

Cecilie var ør i Hovedet og sad i sløv Resignation, legende med den tykke sorte Perlesnor, hvori hun bar sit Uhr.

— Men apropos, søde lille Frue, vedblev Frøkenen, medens hun smægtende lagde Hovedet til Siden og Stemmen antog et langsommere Tempo og en øm, formanende Klang. De har endnu ikke hørt Pastor Alstrup. Ja jeg véd Alting. Men De maa gjøre det. Det maa De love mig. Det er Veltalenhed. Det er, hvad man kalder Skvada. Det er noget Andet end vor kjære salig Pastor Bekker. Der er, om jeg saa maa sige, baade Poesi, Musik-, Maler- og Billedhuggerkunst i hans Tale. Han

henfører Alt til det Højere, og han har virkelig bibragt næsten hele Byen Sans for det Højere. Jeg har i mange Aar gjort Mit for det, men det oversteg en Kvindes Kræfter, men han — aah — for ham gaar det, som det Ingenting var. Geniet — Fru Staal — Vorherres Gave! Vær nu sød og lad os se Dem i Morgen blandt den andægtige Tilhørerskare. Véd De, at Pastoren ligefrem har savnet Dem? Han sagde oppe hos Postmesterens, Kammerjunker Schlicks, forleden Dag: Hvoraf kommer det, at jeg aldrig ser den nydelige unge Kone i Guds Hus? Ja, det sagde han, det véd Gud, han gjorde. Ikke sandt, De lover mig, at De vil komme i Morgen? Det er altsaa en ren Aftale.

Fru Staal kunde ikke mere. Selv om hun havde havt nogen alvorligere Grund til at sige Nej, havde hun maattet opgive Ævret. Jo, jeg skal komme, sagde hun med mat Stemme.

— Excellent. Vidste jeg ikke nok, at De var en sød lille En. — Men Gud, Klokken er mange, og jeg har fem Visiter endnu — en hos jævnere Folk, det er Bager Villings; Konen har tjent mine Forældre. Jeg overser Ingen, og hos saadanne Folk faar man altid at vide, hvordan det gaar til i den Slags Kredse. Farvel, farvèl — (en ny lidenskabelig Omfavnelses- og Kyssescene). Jeg kan maaske gaa ud gjennem Gaarden. Jeg kjender meget godt Husets Indretning . . . og medens Fru Staal fulgte Frøken Sperling ud gjennem Entréen, hvor Døren stod aaben til Køkkenet, som Hans Peter og Ane nu havde forlagt deres Ophold til, gik Munden uafladelig paa hende. Ja jeg maatte se til Dem — jeg længtes saadan efter Dem — jeg kunde ikke holde mig længere.

Hans Peter grinte smørret inde i Køkkenet og rakte op efter en Nøgle, der hang bag Døren.

— Kan Du holde Dig i Skindet, Dit Utuske, sagde Ane.

Ingen hørte denne folkelige Kritik, og endelig lød Frøkenens trippende, hurtige Skridt hen over Gaardens Stenbro.

Og nu hvæsede hun om fra Hus til Hus, lig et Lokomotiv fra Station til Station. Nu skal jeg fortælle Dem en Nyhed — gæt nu. — Nej Ingen kan gætte det. Nu skal De høre. Den unge, kjønne Fru Staal kommer i Kirke i Morgen. Ja tænk Dem! Er det ikke rart, at Religionens Betydning nu er gaaet op for hende. Men De kan tro, jeg har prædiket for hende saa godt som en Præst, det forstaar sig, ikke saa godt som den rare, velsignede Pastor Alstrup, for det kan Ingen gjøre.

Frøken Sperling leverede sædvanlig det Stof, hvoraf Samtalerne i Byen nærede sig fra den ene Dag til den anden, thi da hun ved sin Faren fra Visit til Visit førte en Art Nomadeliv og altid fortalte det Samme paa alle Steder, kunde hun betragtes som Kjøbstadens Nyhedspost. Fru Staals forestaaende Besøg i Kirken drøftedes med en Interesse, som var det en frappant Verdensbegivenhed, og alle Parter samlede sig om en Art motiveret Dagsorden, hvis Indhold var, at den unge Kone, som var en ny Beboer af Byen, gjorde Ret i ikke at være sær og bære sig anderledes ad end Andre.

Fru Cecilie begav sig altsaa i Kirke bemeldte Søndag Morgen. Alle Damerne i de Familier, hos hvilke Frøken Sperling Dagen forud havde gjort sin Ronde, var tilstede, og alle skottede de op over deres Salmebøger, da hun gik op ad Kirkegangen, for foreløbig at mønstre hendes Holdning og Toilette. Frøken Sperling nikkede til hende, alt mens hun sang Salmen af fuld Hals og med en følelsesfuld Vibreren paa hver Tone. I den korte Tid, Pastor Alstrup havde været i sit nye Embede, havde han ivrig stræbt for at bøde paa Sangens og Orgelspillets maadelige Tilstand. Degnen havde faaet Ordre paa ikke at sætte saa vældig i. Præsten havde faaet nogle yngre, musikalske Medlemmer af begge Kjøn til at synge for. Organisten havde han af egen Magtfuldkommenhed foreløbig suspenderet, efter at have indstillet ham til Afsked. En ung Musiker, der var i Besøg hos ham, gjorde Alt, hvad der kunde gjøres ud af det gamle Orgel. Selv havde han en udmærket smuk og kraftig Tenorbaryton med en sympathetisk indsmigrende Klang.

Man sagde, at han i sine unge Dage havde vaklet mellem Operaen og Theologien. Da han løftede Stemmen foran Alteret, og den gjennemtonede det resonansfyldte Rum, fôr en nervøs Dirren gjennem Fru Cecilie, og trods al den Modstand, hun gjorde, brast hun i Graad. Naboersker, foran og bagved placerede Damer stødte til hverandre, og i et Nu sad hun under en sand Krydsild af paatrængende, deltagende Blikke og en sagte susende Hvisken. Hun bed i sit Lommetørklæde og naaede at betvinge sin Graad.

Pastor Alstrup viste sig endelig paa Prædikestolen. Den unge Frue havde kun set ham flygtig. Hun kunde maaske nu i sit stille Sind gjøre den Indrømmelse, at det var en sjelden smuk Mand, som han der stod fyldende Prædikestolen med sin anselige Figur, med en mild Alvor i det mørke Øje, og med et gjennemgaaende Udtryk af værdig Sikkerhed i den Gjerning, han strax skulde til at begynde.

Det var den smukke Text om Indtoget i Jerusalem, som var Talens Thema. Taleren berørte som Indledning Modsætningen mellem Fredsfyrsten og de Mægtige, som den profane Verden priser med Hyldingsraab; mellem Verdenshelten paa Stridshingsten og Verdensfrelseren paa det ydmyge Dyr; «Kristoforos vorder kun det Ringe,» siger Digteren. Og hvo vare de, der kom ham i Møde? Texten skjelner ikke mellem de Enkelte. Den nævner kun en Hob. Maaske en stor Del af disse Mennesker kun vare drevne af Nysgjerrighed. Nogle vel af en ubestemt Trang, men uden dog at ane, at det Guddommelige var dem nær. Men de bleve hvirvlede ind i Begejstringen, og de mange Vandes Lyd tonede sammen i Tilbedelsens Jubelkor, og alle Hænder strøede Palmer paa Fredsfyrstens Vej. Laa deri ikke et Fingerpeg for os? Var det ikke et Bevis paa, hvorledes Gud lokkede og drog os og forstod selv at lede vore verdslige Længsler til vor Frelse? Derfor skulle vi møde i hans Hus, selv om det tykkes os, at Intet drager os derhen. Selv om vi, som vi kalde det, ikke føle os oplagte. Et Ord, der stammer fra den hellige Kilde, kan bringe Troens dulgte

Frø til at spire op, saa det bliver en Palme med Grene, hvormed vi kunne bestrø Herrens Vej. Hver Menneskehjertets opadstigende Trang, hver ren Glæde eller Sorg helliges, saa snart vi strø dem ud som Palmer for den Hellige. Det, der rører sig dunkelt i Hjertedybet: uudsigelige og vingeløse Længsler, er maaske Tegn paa Gjæring i Troens Palmefrø; men for at det kan voxe og stige op mod Lyset, behøves Naadens Solstraale. Og denne Straale glimter frem, hvor Ordet forkyndes i sin Renhed; derfor skulle vi alle ile til og lytte til Ordet, at Palmen kan voxe kraftig og frodig, saa at dens Grene kunne forherlige Herrens Sejrstog henover Jorderig.

Fru Cecilie havde lyttet spændt og ivrig til Talerens Ord. Tankefuld, dybt hensunken, gik hun hjem. Det var, som en Efterklang af den paa en Gang bløde og kraftige Røst satte Lydbølger i Bevægelse dybest i hendes Sjæls Indre. Endnu var det kun Ordenes almindelige Musik, der gjennembølgede hende. Hun havde skyndt sig at komme ud af Kirkedøren og gik hurtig hjem for ikke at blive tiltalt af Nogen. Uden gjøre sig det klart, var det sagtens Frøken Sperling, hun nærmest var bange for at falde i Kløerne paa.

Det var blevet halvklart og let Frostvejr. Da hun var kommen hjem, laa Haven med de snepudrede Buske i en mild lyseblaa Tone foran Vinduerne. Hun satte sig ved et af dem, og med begge Albuerne paa Bordet og Kinderne støttede paa Hænderne gav hun sig hen i sine Tankers Vold. Præsten havde talt om at hellige det, der dulgte sig i Hjertedybet, vor ubestemte opadstigende Trang. Havde hun ikke saa tidt følt noget Saadant? Jo, saa længe hun mindedes, havde hun følt en inderlig Tørst efter Lykke, og denne Lykke maatte da navnlig være at finde i Kjærlighed. Hendes Lærerinde havde, da hun var Barn, bebrejdet hende, at hun var altfor kjælen. Hendes Fader havde tidt, naar hun ved hans Hjemkomst fra en Rejse vilde modtage ham med aabne Arme, knækket hendes Følelses Blomst ved et venligt, men dog kølig affærdigende Klap paa Kinden. Hendes Mand havde været altfor verdslig adspredt og havde ført hendes Liv

hen i samme Retning. Da havde Povlsens ungdomsstærke Skikkelse fængslet hende; hendes Hjerte bankede af Angest, da hun tænkte paa hin Ridetur. Hun søgte nu at mane hans Billede ud af Tanken. Det mindede hende om, at hun havde været paa Randen af en farlig Afgrund. Men de Ord, hun havde hørt, syntes hun, havde givet hende Nøglen til hende selv. Hun maatte bøje sin Længsel efter Lykke og Kjærlighed ind under Naaden. Bibelske Ord, hvormed hun aldrig havde forbundet nogen Mening under sin Udenadslæren af dem i Barndommen, dukkede op med en forunderlig stærk Klang i hendes Indre. Det var, som hørte hun dem udtale af Præstens klangfulde Stemme, og Billeder fra de bibelske Fortællinger, Samaritanerkvinden ved Brønden i Sikem, Kvinden ved Farisæerens Gjæstebud, tonede frem i en dirrende Lystaage for Fantasiens Øje. Men, lød det saa i hende: hvad skal jeg gjøre for at hellige og mætte Kjærlighedslængselen? Hyppig, saa tidt som mulig, maatte hun høre denne herlige Præst, hun maatte tale med ham! Ved denne Tanke løb der en kold Gysen igjennem hende. Tænke sig Ansigt til Ansigt med ham! Vilde ikke Ordene dø af Skam paa hendes Læber, naar hun skulde tale om, hvad hun aldrig havde talt om til Nogen, hvad hun aldrig havde villet eller kunnet lade komme til Klarhed for sig selv? Og hun maatte tale med ham. Sæt, han i dette Øjeblik traadte ind i Stuen og ved venlig Aabenhed indgød hende Mod til ret at give sig hen i Samtalen med ham! — Hun kildrede sin Fantasi ved dette Billede, der paa engang skræmmede og fængslede den.

Som en Søvngængerske vandrede hun dernæst om og besørgede sine smaa Husgjerninger, da det paa én Gang faldt hende ind, at det var Søndag; hun maatte altsaa vente Povlsen om Eftermiddagen. Hvorledes skulde hun modtage ham? Hun troede sig sikker paa, at i disse nye Tankegange vilde han være en Fremmed, ja at han endog vilde være fjendtlig stemt imod dem.

Han kom ganske rigtig til sædvanlig Tid. Fru Cecilies Forlegenhed gav hendes Væsen noget Iskoldt, da hun modtog ham. Povlsen studsede og blev strax for-

stemt, men søgte en trøstende Forklaring ved at sige til sig selv: Aa hvad — Fruentimmerluner. Han slog ind paa sin sædvanlige spøgende Tone og fortalte en Historie om en af Egnens Præster, som var meget forbitret paa Pastor Alstrups Popularitet, der bragte flere Beboere i de omliggende Pastorater til at løse Sognebaand og saaledes skadede dem i deres Næring. Navnlig var det gaaet ud over vedkommende Præst, da den eneste større Proprietærfamilie i hans Sogn var gaaet til Alstrup. Kort efter dør Manden og bliver begraven i S. Se saadan bærer den ene Embedsbroder sig ad mod den anden, udraabte han, han tager mit Lig fra mig; det allerbedste Lig i mit Sogn. Men den stakkels Forvalter, som havde ventet at se det milde Smil sprede Skyerne fra Fru Cecilies Pande, havde ikke i dette Øjeblik kunnet anslaa en uheldigere Stræng. Med en opfarende Hidsighed, som han hidtil aldrig havde set Spor af hos hende, udbrød hun vredt:

— Hr. Povlsen, maa jeg bede Dem om aldrig at omtale Pastor Alstrup i mit Hus uden med den dybeste Agtelse.

— Naa godt Ord igjen, lille Frue! Saa skal jeg da lade være at omtale ham; for jeg kan jo hverken agte eller foragte ham, siden jeg slet ikke kjender ham.

— Det er Deres Fejl, svarede hun.

— Hm — ja — kanske. De mener, at jeg 'vilde blive saa meget visere eller bedre, hvis jeg kjendte ham?

— Jeg mener, tog Cecilie til Orde med en dirrende Stemme, at De som de Fleste trængte til at løftes op over Støvets Verden, og den Mands Ord kan bringe Ens Sjæl saa højt op, at man glemmer den usle prosaiske syndige Jord.

— Aa, man falder s'gu ned paa den igjen, brummede Forvalteren. Desuden, naar man lukker sin Øjne og Øren op, er Jorden hverken ussel eller syndig. Naar der findes ti brave Mennesker for hver Kjeltring, hvad skal man saa forlange mere? Se Dem ordentlig om paa Jorden, hav med Jorden at gjøre, som jeg har det, saa vil De erfare, et den ikke alene nærer og føder os, men at

baade dens Planter, Dyr og Mennesker er ganske rare eller dog ganske fornøjelige Kreaturer at have at gjøre med. Jeg for min Part ønsker ikke at løftes højere op, end at jeg kan trække Vejret.

— Saa har De ingen Religion.

Povlsen studsede ved denne Ytring, der faldt kort og fortørnet. Han saa Cecilie lige ind i Øjnene og sagde i den gamle myndige Tone, som hun kjendte fra tidligere Tid:

— Tag Dem i Agt for at blive affekteret, Fru Staal!

Men der var et Mod og en Kamplyst over Cecilie, som hun hidtil aldrig havde kjendt. Hun mødte Povlsens Blik og sagde i en udfordrende Tone:

— Hvad De kalder Sværmeri og Affektation, er for mig den eneste Sandhed. Det er gaaet op for mig, hvad Religion er. Det er Mættelsen for Trangen mod det Høje, det er Vingen til Flugt opad mod den sande, evige Kjærlighed, hvorefter vi Alle hige.

— Hm, sagde Povlsen, — det kan gjerne være. Jeg har ingen Lærdom i de Ting og kan ikke forklare Dem, hvad jeg mener, at Religion er. Jeg vil hellere fortælle Dem en lille Historie. Jeg lærte Landvæsenet paa en Gaard, der ejedes af en Baronesse. Det var et sært Fruentimmer, som altid sad og læste i nogle gamle franske Bøger. Den gamle Præst i Sognet, eliers en rigtig brav Mand, sagde, at hun var Fritænkerske, Voltairianer kaldte han det, men Alle indrømmede, at hun var mageløs godgjørende mod de Fattige. Nu traf det sig, at Præsten fik at vide, at der laa en gammel Kone i en Indsidderstue; hun led at en hæslig Hudsygdom, saa Ingen turde røre hende. Saadan havde hun ligget i flere Maaneder, og der var aldrig blevet redet eller gjort rent under hende.

Den gamle Præst blev helt betaget, da han hørte det. Efterat han havde tænkt en Del frem og tilbage, kjørte han op paa Gaarden for at spørge Baronessen til Raads. Hvad gjør hun? Hun lader strax spænde for og kjører med Præsten hen til Huset, hvor Konen laa. — Vi maa hjælpes ad, Hr. Pastor, siger hun. Præsten selv til-

stod, at han var lidt ilde tilmode ved dette Besøg, men han maatte lystre hende. Hun gaar ind til den Syge, vasker hende og giver hende rent Linned paa, beordrer Præsten til at bære hende hen paa en Stol, medens hun selv reder Sengen. Og samme gamle Baronesse var ellers saa sirlig som et pillet Æg. Saa kjørte hun væk med Præsten efter at have givet Folkene i Huset en ordenlig Afrøfling. Det kunde den gamle Præst aldrig glemme. Han snakkede aldrig siden om hendes Kjætterier, men da hun døde, sagde han blot ved hendes Kiste: Hendes Veje forstod jeg ikke, men jeg véd, at hun kom længere frem i Kjærlighed, end jeg har kunnet komme. — Se den gamle Baronesse havde Religion, men hun snakkede ikke om det.

Fru Cecilie tav og blev adspredt. Samtalen vilde ikke komme i Gang. Povlsen brød tidligere op end sædvanlig. Fruen bad ham ikke om at komme igjen, som hun ellers plejede, og hendes vante varme Haandtryk ledsagede ikke deres Afsked. Husjomfruen, der havde slebet sig en lun Skraber i Kakkelovnskrogen, havde ikke lagt Mærke til noget Usædvanligt, men paa Hjemturen sad hun i en evindeligt Angest, thi Povlsen kjørte afsted i en susende Galop og indlod sig paa en rasende Kapkjørsel med en Slagter, saa at denne i Farten tabte Sløveskindshuen af Hovedet og den korte Pibe ud af Mundvigen og saaledes maatte opgive den ædle Væddestrid, under hvilken den Kalv, der laa bunden med Hovedet ud over Bagsmækken, brølede, som gjaldt det Livet.

Frøken Sperling havde naturligvis faaet sin Gang hos Præsten som i alle Byens gode Huse. Det var en Art finere Rendekælling. Graadig og slikvorn, som hun var, havde hun snart luret af, at Præstens Kusine, der havde holdt Hus for ham siden hans Kones Død, serverede ypperlige hjemmebagte Makroner og sød Muskatvin for de Formiddagsbesøgende. Ved sit første Besøg havde hun overdænget Pastor Alstrup med Smiger, som denne var altfor dannet og smagfuld en Mand til at tage for gode Varer. Han kunde ikke lide Frøken Sperling og saa jo snart tværs igjennem hende. Han indtog da en tilbageholdende

høflig Stilling lige over for hende og besvarede hendes kjærtegnende Ord med et ironisk Smil og et Skuldertræk, men holdt dog sin Adfærd i en saadan Tvetydighed, at hun tog det for en overlegen Mands lige over for et barnligt Gemyt, — for jeg er og bliver immer et Barn, sagde hun, og salig Grandmama, Kammerherreinden, sagde ogsaa tit: *Adelaïde, tu ne grandiras jamais.*

Mandag Formiddag sad Frøken Sperling i Præstegaarden, gnaskede paa sine Makroner og nippede til sin Muskatvin, medens hun samtalede med Præstens Kusine. Det var en høj, førladen Dame med et stereotypt, koldt og klogt Smil paa sit Ansigt. Hendes Mand havde været Grosserer og gjorde i sin Tid en vis Figur i den kjøbenhavnske merkantile Verden, men en pludselig Fallit viste, at hele hans Forretning havde været bygget paa Svindleri; selv var han rejst bort, og i fem Aar havde Ingen hørt Noget til ham. Hans Kone maatte da tage til Takke med at leve i sin Fætters Hus, som hun forestod med Dygtighed og Smag, men Præsten og hun sympathiserede ikke; det opdagedes snart.

— Det var dog en mageløs Tale, Pastoren holdt i Søndags, sagde Frøken Sperling tyggende.

— Det er det jo altid, svarede Fru Krause med et Smil, der lignede en Grimace.

— Ja det er fuldkommen sandt, men det, man kalder Ængspiration, kan dog sommetider være stærkere, mere saadan kongsangtreret end til andre Tider.

— Aa ja, det kan den vel.

— De er vist ingen flittig Kirkegængerske, Fru Krause? sagde Frøkenen i en kjælen bebrejdende Tone, lagde Hovedet paa Siden og truede indsmigrende med sin tynde Pegefinger, der lignede en Hønsetaa.

— Nej, og det maa Menigheden være mig taknemmelig for.

— Men, hvordan, kjære Frue?

— Min Fætter skal altid, før han prædiker, have sig en engelsk Boeuf med Spejlæg; uden den Boeuf kan han ikke blive beaandet; den maa jeg sørge for. De ser alt-

saa, at jeg paa en Maade er Skyld i den Begejstring, hans Tale vækker.

— Gud, hvor kan De nænne at være saa rædsom ironisk? Men De er mageløs morsom, hahaha ... Jeg maa virkelig have en til af Deres velsignede Makroner; hvor kan De dog faa dem saa sprøde?

I dette Øjeblik aabnedes Døren til Sideværelset, og Pastor Alstrup viste sig. Frøken Sperling sprang op fra sit Sæde, lagde atter Hovedet paa Siden, kneb Øjnene sammen med det mest smægtende Udtryk og raabte:

— Der har vi nu vor kjære, kjære Pastor.

— Naa, tag det med Ro, lille Frøken! sagde Præsten, idet han nikkede til hende.

— Tak for Deres velsignelsesrige Ord igaar; jeg har aandelig Næring nok af dem i hele Ugen.

— Det glæder mig, sagde Præsten med et overdrevent dybt Buk.

— Lagde Pastoren ikke Mærke til en ny Tilhørerinde igaar?

— Kjære Frøken, det er mig umuligt at kontrolere . . .

— Nej, naturligvis, naar alle Pastorens Tanker ere rettede saadan opad — (Frøkenen vendte Øjnene mod Lysekronen i Loftet). —

— Hvem mener De forresten?

— Den lille unge Enke, Fru Staal.

— Ja saa — hm, sagde Præsten og lod, som han søgte at orientere sig . . . Enken efter en Godsforvalter?

— En Skovrider.

— Rigtig. Ja det er en nydelig ung Kone.

— Ikke sandt? Det var min Skyld, hun gik i Kirke; jeg stræber ogsaa efter fattig Lejlighed at fange Sjæle, men jeg kan kun gjøre saa lidt. Hun er endnu helt optaget af Sorgen over sin Mands Død og trænger vist inderlig til Sjælesorg.

— Aa, lød nu Fru Krauses tørre Stemme, Manden var jo saa gammel, at han godt kunde have været hendes Fader.

— Og hvad saa? sagde Præsten hurtig og i en næsten irriteret Tone.

Fru Krause trak paa Skuldrene. Han efterlod hende nok en kjøn lille Formue, fortsatte hun med næsten ligegyldig Betoning.

Præsten stak Maven frem og sagde med prælatmæssig Myndighed:

— Har hun levet et kristeligt Liv med sin Mand, er det klart, at hun maa sørge over ham; der kan ikke være Tale om Andet. Naar Døden berøver os en kristelig Ægtehalvdel, maa vi dybt savne den ene Stemme i Hjemmets tostemmige Salmesang.

— Det er netop det, jeg har tænkt, men aldrig har kunnet udtrykke, sagde Frøken Sperling med indadvendt Beundring. — Da min salig Grandmama, Kammerherreinden . . . .

— Ønsker den Dame min personlige Sjælesorg? afbrød Præsten hende.

— Om hun gjør? Saâ Pastoren ikke, hvor hun var bevæget igaar i Kirken?

Præsten rystede paa Hovedet, Fru Krause sagde:

— Aa, min Fætter saâ det sikkert nok. Det er kun hans sædvanlige Beskedenhed . . . . Jeg mener det virkelig, sagde hun, da hun mødte sin Fætters truende Blik.

— Tag Dem af den kjære, unge Sjæl, Hr. Pastor, saa den gode Sæd i hendes Hjerte! bad Frøken Sperling.

— Jeg skal se ind til hende en af Dagene. Farvel, Frøken, jeg maa til mit Arbejde.

Præsten gik ind i sit Værelse, og Frøkenen tog en rørende Afsked med Fru Krause. Medens denne tog Kagerne og Vinen bort, lo hun og sagde: Saa, nu har vi snart en ny.

Tirsdag Middag bevægede Pastor Alstrups majestætiske Figur sig over Gaardsrummet foran Fru Staals Hus. Hans Peter og Ane holdt som sædvanlig Kontrol med de Ankommende fra Køkkenvinduet.

— Det var Præsten, sagde Hans Peter. Det er en

dejlig Mand til at tale; man kan høre ham helt uden for Kirkedøren.

— Kammerraadens Lise siger, at han kysser sin Stupige, sagde Ane muggent.

— Naar han gjør sine Sager godt, svarede Hans Peter, har han jo lige saa vel Lov til at have sin Morskab som enhver Anden;

„thi naar mit Arbejd er til Ende,
tør jeg mig til Glæden vende.“

reciterede han videre i en syngende Læsetone.

— Du er alstillens saa utidig, mumlede Ane.

Da Præsten traadte ind i den unge Enkes Dagligstue, skiftede Fru Cecilie Farve, men Præsten gik sikkert og ugenert hen imod hende, rakte hende Haanden som en gammel Bekjendt og sagde:

— Fruen ønskede at tale med mig; og da Cecilie stod tavs, medens hendes Bryst arbejdede, fortsatte han rolig: De har havt Sorg og søger Trøst?

— Ja, hviskede hun næppe hørlig.

— Og jeg kan sige Dem, De er paa rette Vej; jeg saa Dem i Forgaars; jeg kunde se paa Dem, at Deres Sjæl fløj opad.

— Ja, hviskede Cecilie endnu sagtere.

Pastor Alstrup lod sit Øje løbe om i Stuen og fæstede det dernæst paa Bordet foran Sofaen, paa hvilket der laa en Del Bøger. Han rakte hen efter en af dem; det var et Bind af Fr. Paludan-Müllers Digte. Han slog op paa det yndige lille Digt: «Nattevagt» og læste det dæmpet, men med kunstnerisk Anvendelse af Stemmens dybe Register; dog med stærkere Fremhæven af de to sidste Strofer:

„Det Sørgeligste klinger
harmonisk da og smukt,
det Tungeste faar Vinger
til dristig Himmelflugt.
Det Ringeste forsvarer
sin Plads i Livets Krans,
det Mørkeste sig klarer
i disse Straalers Glans.

Og i vor Aand sig sænker
den store Faderaand,
som løser alle Lænker
og bryder alle Baand;
og naar de sidste falde,
da føle vi med ét:
At Gud er Alt i Alle,
og Alle kun er Et.“

Han fæstede sine blanke, tindrende Øjne fast paa Cecilies; hun havde fulgt Læsningen med en Henrykkelsesgysen.

— De elsker Poesi, kjære Frue? spurgte han.

— Den har tidt trøstet mig, naar jeg følte Mørke og Tomhed i mig.

— Fortræffelig. Jeg forstaar Dem ganske. Poesien fylder Sjælen med uendelige Længsler ved sine dybe, men dunkle Antydninger om et højere Liv bag ved dette jordiske Liv, og af hvilket dette kun er en mat, dæmrende Afspejling. Men, som en af vore betydelige Digtere har sagt: Kunsten er Anticipation af det salige Liv — forstaar De mig, Frue?

— Aa bliv ved, bliv ved! bad hun ivrig.

— Jeg kan se paa Dem, at De forstaar mig. Jeg vilde sige: Kunsten og Poesien give os en Forjættelse, som de ikke kunne opfylde, de lære os vel at føle, at Gud er Alt i Alle, men det er en ubestemt, henflydende Følelse. hvori Personligheden kan drukne. Nej, man maa op igjen af disse lokkende og tonende Bølgers Skjød, man maa lade sig forfriske og styrke, ikke beruse eller fortumle, i dette Bad; i al Fald kan Poesien kun tage os ved Haanden og føre os til Grænserne af det forjættede Land. Men — ikke sandt, Frue — naar De, som De siger, i Mørkets og Tomhedens Timer har tyet til Poesien, saa er Deres Sind blevet oplyst ved straalende Glimt og fyldt med stærke Længsler, men Glimtene slukkedes, og Længslerne bleve ikke mættede?

— Nej, det er sandt, sagde Cecilie og nikkede tankefuldt.

— Thi det er kun Troen, der kan tænde det stadig brændende Alterlys og lade den hellige, læskende Kilde

sprudle frem i vor Aands Tempel. De selv fornam det i Søndags i Kirken.

— Det gjorde jeg, ja, det har jeg følt. Tak, fordi De taler saadan med mig, Hr. Pastor!

Et Øjebliks Tavshed opstod. Fru Cecille sad med Kinden støttet til sin krummede Haand, hvis Hulings purpurrøde Skygge, dannede en kraftig Kontrast til det hvide Glanslys paa dets Rand. Præsten fordybede sig et Øjeblik i Betragtningen af denne smukt formede Haand; derpaa tog han atter til Orde:

— Er De udgaaet fra et kristeligt Hjem? Naa ikke? Ja, det anede jeg. Var Deres afdøde Mand Kristen?

— Han tog af og til i Kirke, men den Gang . . . den gamle Pastor Stork . . . .

— Hm, ja; jeg har hørt tale om ham. Men De elskede Deres Mand?

Fru Staal blev blussende rød. Han var saa god imod mig . . . saa omhyggeltg . . . han . .

— Hm — men det var ikke en begejstret Ungdomskjærlighed, der bandt Dem til ham. De har i Deres Liv savnet den varme, den fulde Kjærlighed, et Bryst, hvortil De kunde helde Deres Hoved. De er en varm, poetisk Natur, der er gaaet uforstaaet omkring.

— Ja, det tror jeg, sagde Cecilie ivrig.

— Søg stadig, og De skal finde . . . i Troen finder De Alt. Tillader De mig oftere at tale med Dem, jeg tror, at vi to godt forstaar hinanden.

— O—ja— hvis De ikke bliver træt; hvis De har Taalmodighed til at tale med mig . . . De véd ikke, til hvilken Velsignelse det er mig.

Præsten klappede hendes rige, blonde Haar med en Mine, der godt kunde være faderlig, smilede og sagde;

— Kjære Barn, jeg gjør jo kun min Pligt som Sjælesørger. Farvel, Gud være med Dem!

Og han rejste sig, trykkede hendes Haand og gik let og elastisk ud af Stuen.

Hans Ansigt straalede af Opremthed og Livlighed,

da han gik op ad Gaden. Nu vilde han have kunnet holde en rigtig begejstret Prædiken. Det mylrede af Tanker, Symboler, Billeder og Allegorier i hans Hjerne. Han havde Lyst til at synge høјt, men maatte vente, til han kom hjem. Uden at agte paa Fru Krauses Tilstedeværelse i Dagligstuen, slog han i en Fart Klaveret op og sang med glødende og smeltende Foredrag Romancen af „Hjortens Flugt":

Hvor tindrer nu min Stjerne?
Hvor dølger sig min Skat?

og da han havde endt den, gik han hurtig ind i sit Værelse. Fru Krause saa spodsk efter ham, og da han var ude, nynnede hun med en latterlig Efterligning af en Mandsstemme:

Ma per Ispagna, ma per Ispagna
Son già mille e tre.

Indtrykkene fra Kirkebesøgene, der naturligvis fandt Sted hver Søndag, og Samtale med Præsten, som snart igjen aflagde Visit hos hende, blev Fru Cecilies Livselement. Hendes Fantasi befolkedes med ædle Skikkelser, der ganske vist stammede fra Biblen, men som dels ved Præstens Behandling, dels ved hendes egen ubevidste Omarbejdelse af dem, kom til at staa i et afdæmpet romantisk Lys. Hun mente at være komplet rettroende, men mærkede ikke, at hvad de kirkelige Texter berettede som Kjendsgjerninger, blev af Pastor Alstrup brugt som Themata for religiøs-poetiske Fantasier. Hun prøvede paa at læse i Bibelen, men den simple Fortælling syntes hende tør i Sammenligning med Præstens begejstrede Ordpragt og bløde Lyrik. Juledag udviklede han, hvorledes den jomfrufødte Messias' Komme, som Profeterne med brændende Længsel havde anet, vel først og fremmest var den fra Evighed af tagne Beslutning til Verdens Frelse fra Synden; men, ligesom det enkelte Menneske i sig ejede en Verden, der i det Smaa afbildede den store Verden, saaledes foregik den hellige Historie i mindre Maalestok i den enkelte Troendes sjælelige Liv. Den Enkelte havde ogsaa sine

profetiske Foruddannelser om Forløsning fra Smerten og om Lykke og Salighed: naar da Troen vaktes ved Forkyndelsen, undfangede det jomfruelig Modtagelige, Moderskjødet i vort Indre, ved den Hellig Aand, og under Naadevirkningernes Indflydelse voxede vor Aands Messiasfoster og fødtes i Tidens Fylde, saa kom vort eget Væsens Ideal frem for Lyset og kunde voxe i Visdom og Naade; saaledes blev den Enkeltes Gjenfødelse et Gjenbillede af Frelserens Fødsel. Under Talen lyttede Fru Cecilie med en indre Jubel; hun syntes, der blev lyst i alle hendes Hjertes Kroge. Hun kom hjem i en ekstatisk Tilstand, hun syntes selv, at hun svævede, og at hendes Fødder ikke berørte Jorden. Hun troede fuldt og fast, at den Proces, som Præsten havde skildret, var begyndt i hendes Indre. — Anden Juledag tog Præsten af Stefanos, Kirkens første Martyr, Anledning til at formane os, der hver havde sit Martyrium, naar Verden kastede Sten paa vore ædleste Tanker og fineste Følelser, til med uovervindelig Begejstring at holde Panden løftet, da vilde vi ogsaa som Stefanos se Herlighedens Billede i Skyen, og dets Glans vilde gjenlyse paa vort Aasyn, og mulig vilde En af dem, der havde kastet Sten paa os, blive vor bedste Ven og tro Medstrider; ja maaske kunde Billedet af den ringe Martyr for en god Sag i Forklaringsstunden tegne sig saa dybt i et Øjevidnes Sjæl, at dette Øjevidne kunde voxe til en Paulus. Da den unge Frue efter Sædvane rekapitulerede Talen for sig selv i sit Hjem, vovede det Haab sig frem i hende, at hun, der tidligere havde været lunken eller næsten fjendtlig stemt mod Kirken, ved Synet og Indtrykket af dens skjønne Tjener, paa hvis Aasyn Begejstringens Himmelglans straalede som paa Stefanos's, kunde efterhaanden naa til at blive en Art Paulus i en ringe Kreds. Skulde hun ikke gjøre Bekjendtskaber i Byen og drive en Art indre Mission? Der levede vel sagtens nogle Vantro eller Ligegyldige, som ikke kom i Kirke. Naar hun lærte Pastor Alstrup nøjere at kjende, vilde hun tale med ham og spørge, om hun var saa vidt fremskreden i sin Gjenfødelsesproces, at hun var moden til en saadan Gjerning.

Fru Cecilie hengav sig bestandig mere og mere til sine Drømmerier. Det var hendes eneste Adspredelse; de fyldte hende saaledes, at hun ikke tænkte paa at gaa ud og gjøre Besøg; og det Selskabsliv, hvori hun tidligere havde tumlet sig, medens hun var gift, stod for hende som en fjern Drøm, som noget Barnagtigt og Taabeligt. Naar hun tænkte paa, at hun dog havde været lige ved at elske Povlsen, blev hun forbitret paa sig selv og paa ham. Til andre Tider gjorde det hende ondt, at hun havde været uvenlig imod ham ved hans sidste Besøg, der, som det syntes, aldeles havde skræmmet ham fra hende, da hun ikke havde set ham siden. Det vilde dog have været meget smukkere, om hun havde søgt at vise ham Taknemmelighed for de Tjenester, han havde gjort hende, ved at prøve at vinde hans Sjæl for Sandheden. Hvis han kom nu, nu da hun følte sig saa langt videre fremskreden i Sandhedens Erkjendelse og mente, at hun var ham langt overlegen baade deri og i Dannelse i Almindelighed, kunde maaske Forsøget lykkes. Dog nej, han maatte helst blive borte, thi efterhaanden, som hun mere levende forestillede sig en Samtale af den Art imellem dem, kom hans rolige Ansigt, og hans praktisk-prosaiske Maade at tage alle Ting paa, tydeligere frem for hendes Fantasi, og Forsøget syntes hende frugtesløst. Det var bedre, om hun og Povlsen aldrig saas mere.

Det var i Mørkningen en Søgnedag i Juletiden. Fru Cecilie sad ved Vinduet og saâ ud over Haven, hvor Sneen glitrede og glimtede i det rige Stjerneskjær. Det var hende, som rejste der sig en mægtig Kirke, som om Træstammerne forlængede sig op mod den dunkle Hvælving til mægtig, slanke Piller, hvide, som vare de af det fineste Marmor, strækkende Grenene ud som Hvælvingsribber. Salmetoner bruste om hendes Øren. Det var, som hele Rummet fyldtes deraf, som tusinde Sangrøster beherskedes af en vel kjendt, mægtig, hjertesmeltende Stemme. Hendes Hjerte løftede sig, som vilde det slynge sig ud i de tonende Hvirvler og styrte sig i deres Bølger. Hun sad med Hænderne knugede mod det voldsomt bølgende Bryst. Der var Feberglans i hendes Øjne; hun trak

Vejret kort og tungt. O, jeg dør af Salighed, hviskede hun, hvis Du, der ene forstaar mit Hjerte og dets Trang, ikke vil støtte mig, naar jeg er ved at svimle paa min Vej gjennem Lysglansen og Tonestrømmen, som Du har ført mig ud i. Hun lagde sin Pande ned mod Vindueskarmen.

Ude paa Vejen paa den anden Side af Huset stod en høj Mand indhyllet i en Pels, hvis opsmøgede Krave ganske skjulte hans Ansigt. Han stod og talte med Husets Tjenestefolk.

— Det er, som jeg siger, Hr. Forvalter, sagde Hans Peter og løftede sin lodne Hue for at klø sig i Hovedet; det kan ikke være bar Gudsfrygtighed, der gjør Fruen saa dvask. Ellers har hun jo været en flink Kone at tjene, men nu er hun færdig at æde En, naar man snakker om rigtig alvorlige Ting. Vi havde jo mange gode saltede og røgede Sulevarer med fra Landet, og havde vi ikke havt det, var jeg saamænd aldrig taget til Kjøbstaden, for det er nogle farlig simple Madsteder her er. Men Rotter er der i Kjælderen, og da jeg nu, lige før man ventede denne bøvede Juletid, bad Fruen, om jeg maatte se at faa en Rottehund, saa saâ hun paa mig, som hun ikke vidste, hvad en Rottehund var. Og da jeg saa sagde: Vi gaar jo nu Madtiden imøde, blev hun — aa saa gal — og begyndte at lægge ud for mig, som hun kunde være en Degn. Jeg sagde, at jeg kunde godt huske det meste af min Bibel, om ogsaa jeg havde glemt det af Katekismussen, som kommer foran og bagefter: Hvad er det? Svar; men hun gik og smak Døren i for mig.

— Ja, faldt Ane ind, og tror Forvalteren, at jeg har faaet Lov til at bage saa meget som en Klejne til Højtiden? Fruen svarede mig, at det var bedre, jeg sørgede for min Sjæl end for mit Legeme. Jeg ræsonnerte alligevel indvendig som saa: Sjælen sørger Vorherre nok for, men maa jeg rigtig selv sørge for Legemet.

— Men hvad tager hun sig da for hele den udslagne Dag? spurgte Manden i Pelsen.

— Ja det maa Forvalteren nok spørge om, sagde Ane. Ligner det Noget for et ungt Fruentimmer aldrig

at tage saa meget som en Hose i Haanden at stoppe? Tog jeg mig ikke af det, stak s'gu alle hendes ti Tæer ud i Støvlesnuderne. Nej enten sidder hun og gransker og glor ud i Haven, eller ogsaa læser hun. Sommetider spiller hun ved Klaveret, men det er altid i en Tone, som om man skulde til Begravelse. I gamle Dage ude paa Landet, naar jeg kunde høre hende spille, og de dansede til inde i Havestuen, saa kunde det dog muntre En ude i Køkkenet.

— Ja vi fik os saamænd sommetider en Hamborgerskotsk derude, Ane, sagde Hans Peter vemodigt. Man behøver da ikke at blive saa dvask, fordi man bliver gudfrygtig. Henne hos Apothekerens gaar de jo ogsaa i Kirke hver Højtid, men bagefter gjør de et farligt Bavl med Middagsbespisning og Dans. De har ædt fem Kalkuner paa fire Dage og . . .

— Men tror I ikke? afbrød Povlsen, — jeg mener . . . kommer Præsten meget her i Huset?

— Jo, svarede Hans Peter, han har da været her et Par Gange, men det er ikke for det: han er jo Enkemand og sidder i et godt Levebrød.

— Ja, men jeg tror nu, han er vidtløftig, bemærkede Ane.

— Jeg vil dog prøve paa at tale med hende, sagde Povlsen og vendte sine Skridt hen mod Huset. Da han var noget borte, sagde Hans Peter:

— Det var en Mand for Fruen.

— Det er sikkert, sagde Ane, for det er en bestemt Mand, som kunde holde hende til at tage Noget i Hænderne.

Da Povlsens Banken lød mod Fruens Dagligstuedør, fôr hun opskræmmet i Vejret med et Skrig, og da den høje Skikkelse stod ukjendelig i Mørket, udbrød hun, endnu under Paavirkning af sin Hallucination: Hr. Pastor — Tak — fordi De kom!

— Ingen Aarsag, det er kun mig, sagde Povlsen tørt.

Det gav et Ryk i Cecilie som i En, der pludselig vækkes. Hun blev saa bange for Povlsens Stemme, at hun ikke havde Kraft nok til at blive vred eller fra-

stødende. Paa vanlig Vis faldt hun da sammen i mat Indolens og sagde:

— Da vi sidst saâs, troede jeg . . .

— At det var for sidste Gang. Aa ja, jeg havde nær troet det Samme, Frue. Men saa syntes jeg, at vi havde oplevet saa meget sammen, at vi, før vi skiltes, maatte tale fra Læderet. Jeg har ondt ved det ligesom De, men det maa dog ske.

Fru Cecilie var saa sky tilmode, at hun følte sig fristet til at bede Povlsen om at tie stille. Hun gjorde et mislykket Forsøg paa at lægge Fornemhed ind i følgende Replik: . . . Jeg forstaar — jeg véd ikke, hvad De mener, men den kom ynkelig klynkende frem.

— Ikke? Har De da glemt, hvor venlig De i sin Tid indbød mig til at besøge Dem her i G. den Dag, vi skiltes paa Landevejen? Om De har givet mig Grund til at anse mig for velkommen hos Dem de to sidste Gange, vil jeg overlade til Dem selv at afgjøre.

Fru Cecilie svarede i et forkjælet Barns gnavne, grædevorne Tone:

— Aa — hvorfor piner De mig, hvorfor kan De ikke lade mig være i Fred?

Povlsen lo. Vi er jo dog voxne Mennesker, Frue. Jeg skal desuden nøjes med en kort Forklaring. Sig mig blot, hvad der er i Vejen mellem os, thi jeg vil hedde Mads, om jeg kan begribe det.

Fruen tog sig sammen. De har ingen Tro! sagde hun.

— Tro? Paa hvad?

— Paa — paa — ja . . . De har ingen Tro paa Forsoningen, svarede hun lidt triumferende over at have fundet en saadan Hovedkategori at møde op med.

— Forsoning? Med hvem? Jeg véd ikke at, jeg har noget Udestaaende med Nogen, sagde Povlsen studsende.

— Med hvem? Med Gud naturligvis, baade for den Synd, De er født med, og for de Synder, De daglig begaar.

Den Synd, jeg er født med, kan jeg s'gu ikke gjøre Noget for; og naar jeg ellers opdager, at jeg har gjort noget Dumt eller Utyskeagtigt, bliver jeg saa gal paa

mig selv, at Vorherre næppe kan være vredere. Naar jeg da forsoner mig med min egen Samvittighed ved, saa godt jeg magter, at bøde paa mine Dumheder, saa er det vel Alt, hvad et sølle Menneske kan gjøre.

— Det er, som De aldrig havde lært Religion i Deres Liv, sagde Cecilie.

— Det, jeg har lært deraf i Skolen, har jeg glemt, for jeg har aldrig forstaaet det, men det kunde være, jeg netop har lært noget deraf i mit Liv. Jeg har lært, at man lever bedst med sig selv og andre Mennesker, naar man gjør sin Pligt, er sanddru mod sig selv og Andre og aldrig tænker eller handler sjofelt.

— Deres Betragtning er grundprosaisk som Deres Liv.

— Naa, jeg er da heller ikke Poet af Profession. Mit Liv, naa ja — det lever jeg jo dog for en Del i Vorherres frie Natur, i Mark og Skov, der er kjønne til alle Aarstider. De derimod murer Dem jo inde og . . . om Forladelse, men det skal ud . . . bestiller ikke det, Vorherre har skabt, saa lang som Dagen er.

Nu blev Fruen hidsig. — Jo nu lever jeg netop et Liv i Aand og Sandhed, raabte hun. Nu lever jeg med de hellige Mænd, nu vanker jeg om med Patriarkerne og besøger dem under deres Telte ved Palmerne og ved Kilderne; nu sætter jeg mig med Marie ved Herrens Fødder og lader Martha sysle med det Verdslige. Hver Dag maner jeg de hellige Skikkelser frem for mig. Det er mig, som havde jeg dem alle omkring mig. Jeg forestiller mig, hvad de vil svare paa mine Spørgsmaal til dem . . . jeg ser et nyt helligt Skuespil hver Dag for mine Øjne . . . aa — men Sligt har De ingen Anelse om.

— Naar jeg vil se Komedie, tager jeg til Kjøbenhavn og gaar paa det kongelige Theater. Ja bliv De kun vred; mig faar De ikke til at gaa, før jeg vil; Sandheden skal De høre. De bruger Religionen til Deres Tidsfordriv, som . . . jeg véd ikke hvad. Skal jeg faa Respekt for alt det Væsen, De nu er kommen ind paa, saa gjør en stor Opofrelse, en Kjærlighedsgjerning, der koster Dem Møje, Anstrængelse, ja Væmmelse. Bring Hjælp til de værste Huler, hvor der er Stank, Snavs, Syg-

dom og Elendighed — saa skal jeg tage min Hat af for Dem.

— Det er Katholicisme; det er Værkhellighed.

— De kan kalde det, hvad De vil; men jeg forlanger, at et Menneske skal leve i Luften og Lyset, i den virkelige Verden. Jeg var for nogle Aar siden til Froprædiken Nytaarsmorgen. Det saå kjønt ud med de mange Lys, Sangen lød smukt og opbyggelig; jeg kom i en god Stemning. Saa begyndte Præsten at tale. Der gik svært Ry af hans Rettroenhed. Han talte om at afdø fra Verden: han fortalte os, at den var Ondskab og Fordærvelse helt igjennem, at vi var Syndens Slaver fra Moders Liv af osv. osv., og jo mere han talte, jo mere stemmede det for mit Vejr. Jeg syntes, at de lave, salpeterplettede Hvælvinger sænkede sig tæt ned over mig, at Lyseosen var ved at kvæle mig, og aldrig saa snart var Præsten færdig, før jeg løb ud, kom op i min Kane, og da Klokkerne klang, og Hestens Trin klaprede paa den frosne Vej, da jeg saå dens Aande sno sig gjennem den klare Luft, saå Sneen gnistre i Morgenlyset . . . hu . . . saa svang jeg Pisken to Gange om Hovedet, slog et Knald og trak Vejret ret af Hjertens Lyst . . . og afsted gik det over Isknolde og gjennem Snedriver, mens jeg sang i vilden Sky:

„Vil Du være stærk og fri,
pres de røde Druer."

Uh — hvor De havde godt af en saadan Kanetur i klingrende Frost, der bed i Næsen, eller i Snefog, der piskede Dem ind i Ansigtet, mens Sneknolde røg Dem om Ørene, og saa hjem igjen og tage ordentlig fat, saa Sveden kunde sprække ud af alle Lemmer paa Dem . . .

— Men Povlsen, sagde Cecilie og brast ud i Latter, jeg har aldrig hørt saa mange Ord af Deres Mund i al den Tid, jeg har kjendt Dem.

Nej, jeg præker kun, naar jeg er rigtig gal i Hovedet, saa maa det have Luft. Nu er jeg færdig, og nu gaar jeg. Men det siger jeg Dem, om nogen Tid, naar jeg har summet mig, saa kommer jeg med min Kane, og

Fanden skal tage mig, om De ikke skal ud at kjøre, om jeg saa skal bære Dem ud i Kanen. Farvel!

Og i en Fart var han ude af Døren. Cecilie blev staaende, først maalløs af Forbavselse, derpaa lo hun igjen, nynnede, medens hun tændte Lys, og sagde halv højt:

— Ja en Kanetur kunde forresten være yndig.

Den næste Morgen var hun derimod meget misformed sig selv. Hun havde tænkt sig som Sejrherre i en Samtale med Povlsen, i hvilken hun burde have ladet sin Trossikkerheds og Dannelses Batterier spille af al Kraft, og nu . . .? De Rørelser i Stemning og Fantasi, hvorpaa hun havde villet kjende Gjenfødelsesprocessen i sig, vare standsede. Hun gav sig til at blade i de opbyggelige Bøger og Traktater, der ophobede sig paa hendes Bord. Siden Pastor Alstrups Ankomst til G., gjorde Byens Boghandler i den Art Literatur. Men hendes Tanker gled ud fra Ordene, hun læste. Det gamle Sværmeri for at kjøre i Kane drillede hende som en Nisse. Hun saâ Kaneheste med Svejf og Fjerbusk paa Hovedet og hørte Klokkerne klinge hver Gang, hun forsøgte paa at læse en Side ned. Hun kom til det Resultat, at det maatte være en af de Anfægtelser, som hun havde læst om, der af og til plagede de Troende. Opad Formiddagen tog hun sit Tøj paa, og uden i Forvejen at have taget nogen som helst Beslutning rettede hun sin Gang mod Præstegaarden. Hun gik ind i Porten, hvori Indgangsdøren til Beboelseslejligheden var; der blev hun staaende, ængstelig og uvis. Flere Gange greb og slap hun Klokkestrængen, trak hver Gang en lille Kjende stærkere end før, og da hun efter flere Forsøg hørte Klokken give Lyd, isnede det helt igjennem hende. Da en Pige lukkede op, hørte hun i Entréen Latter og højrøstet Tale lyde ud fra Dagligstuen, hvor Pigen paa hendes Spørgsmaal, om Præsten var hjemme, viste hende ind.

Omtrent en halv Snes unge Damer sad i Kreds om Bordet og drak Chokolade. Pastor Alstrup gik op og ned ad Gulvet i en vatteret og stukken Silkemorgenfrakke

med et opremt Ansigt. Ved Fru Staals Indtrædelse studsede han en Smule, men sagde strax let og muntert:

— Velkommen, lille Frue! Hvad siger De om mig gamle Enkemand, omgiven af al den straalende Ungdom:

Welch reicher Himmel; Stern bei Stern;
Wer kennet ihre Namen?

Og derpaa fulgte en Præsentation. Fru Staal kjendte paa Navnene flere Embedsmænds, Apothekerens og de mest velhavende Kjøbmænds Døtre.

— Ja vi fornøjer os lidt i den glade Juletid, vedblev Præsten. Jeg har begyndt at læse lidt med disse unge Damer. Vi venter Biskoppen paa Visitats her til Sommer, og det er mit Ønske, at de Unge, der er konfirmerede i de sidste fire Aar, skal møde i Kirken til Katekisation for at aflægge Vidnesbyrd om deres kristelige Oplysning. Vi begyndte lidt før Jul, vi har lige havt en Time, og nu holder vi en lille Hvile. De véd, man maa ikke bære Julen ud af Huset.

— Gud, jeg er allerede saa angest, naar jeg tænker paa den Dag med Biskoppen, sagde en kjøn lille Brunette, Toldforvalterens Datter, og rystede Lokkehovedet, saa Krøllerne slog hende om Tindingerne.

— Det er der ingen Grund til, lille Camilla, svarede Præsten og klappede hende faderlig paa Kinden. De gaar jo godt frem i Kundskab om de Ting, som høre til Guds Rige.

Hun saâ op paa ham med et rørt, taknemmeligt Blik.

— Den Kundskab savnede vi Alle, før De kom, Hr. Pastor, sagde en Anden. Tidligere har jeg ikke havt Begreb om alt det Høje og Dybe, som De kan give En Sans for. Denne Dame gav Undervisning i Byens fornemme Pigeinstitut.

— Endnu ere I kun i Templets Forgaard, Børn, sagde Præsten, og gav denne Dame et Strøg hen over Haaret, og til det Allerhelligste kan jeg kun løfte en Flig af Forhænget for Eder, men jeg haaber, at I ville kunne fange en Straale af den rene Flamme, al Lysets Kilde, som brænder der inde. — Naa, — og her kom en pludselig

Overgang i Stemmen hen imod det Lette, — var De fornøjet med Ballet hos Dem i Forgaars Aftes, lille Charlotte?

— Ja det maa Pastoren virkelig spørge de Andre om, svarede Apothekerens Datter sødt bebrejdende.

— Vi morede os mageløst Allesammen, lød det i Kor.

— Og Baldronningen var —? sgurgte Præsten.

Svaret var en almindelig Fnisen og et enstemmigt Aa—h.

— Vil man se, hvor de Smaapiger er jaloux paa hverandre. Det er af lutter Skinsyge, I ikke tør sige Noget.

— Jo, det var Camilla Lund, sagde Apothekerens Datter. Kammerjunker Ravensfeld fra Taastrupgaard inklinerede for hende hele Aftenen.

— Se se — Hofjægermester Ravensfelds Søn? Er det en interessant ung Herre? spurgte Præsten.

— Jo, det er han rigtignok, svarede en af Damerne.

— Naa, er han interessant? tog den unge Lærerinde til Orde, jeg synes han er rædsom overfladisk.

— Hvor kan Du sige det? — Jo det kan jeg sige — Jo jeg holder med Thora .etc. etc. lød det nu fra de forskjellige Munde paa en Gang. Præsten lo og klappede dem vexelvis paa Skuldre, Kind Hage og Haar.

Endelig opløste Selskabet sig. Fru Cecilie, der hele Tiden havde hørt paa denne Konversation med nogen Forbavselse, vilde ogsaa bryde op, men Præsten gjorde Tegn til hende, at hun skulde blive. Da de unge Damer under Latter og højrøstet Tale i Gangen havde fjernet sig, mødtes Cecilies og Præstens Blikke. Han smilte og sagde:

— Har De ikke læst, kjære Frue, at man skal være Alt for Alle? Man skal kunne spøge barnlig med de Unge, ellers skræmmer man dem bort fra Livets Alvor og Dybder.

Fru Cecilies Ansigt opklaredes ved denne Fortolkning. Hun betragtede nu Præsten med en beundrende Mine.

— Ja — og Julen er jo Børnenes Fest, sagde Præsten.

Naa, De har noget Alvorligt paa Hjerte, kan jeg se, lille Frue.

— Hr. Pastor — ja — men Deres Tid . . .

— Tilhører min Menighed . . . Men vi er udsatte for Forstyrrelser her. Turde jeg bede Fruen? og han aabnede Døren til sit Studereværelse.

Det var møbleret med en Art Luxus. En svær broderet Portière hang for Døren til Dagligstuen — det var en Gave fra taknemmelige Konfirmander. Sofaen var fuld af pragtfulde Puder, paa en af dem saa man Efterligning i kulørt Broderi af Rafaels Engle i Forgrunden af den sixtinske Madonna. Paa en forgyldt Konsol, der forestillede Kapitælet af en midt paa Skaftet afbrudt dorisk Søjle, og som var anbragt over Skrivebordet, stod en stor Statuette i Terrakotta efter Thorvaldsens Kristus, der ligesom bredte Armene ud over Præsten, naar han sad i Granskning over sine Prædikener. Væggene var fulde af rafaelske og murilloske Madonnaer i Kobberstik. Over Sofaen hang et meget stort Stik af Correggios Madonna di San Sebastiano — den forunderlige Helgen med de prægtige Lemmer, der bæver i Smerte — eller erotisk Henrykkelse — og hos hvem det Hellige og Profane flyder sammen i mystisk Enhed. Under dette Billede hang samme Malers Magdalena i Farvetryk. Ved Siden af denne Sirlighed gik dog en genial Uorden. Paa Skrivebordet laa et Kaos af Papirer og Piecer, og rundt om paa Stolene opslagne Bøger og udfoldede Aviser.

— Man savner en Hustrus ordnende Haand, sagde Pastor Alstrup, trak paa Skuldrene og gjorde en Lænestol ryddelig for Fruen. Hans Ansigt blev alvorligt-opmærksomt, han kneb Øjenlaagene lidt sammen og rettede et spørgende Blik paa Cecilie.

Skjælvende med nedslagne Øjne, men med en fortvivlet Hurtighed som en Skolepige, der fremsiger sin Lektie til Examen, fortalte hun Præsten sin Historie, sine lønlige Henrykkelser og ekstatiske Tilstande, og om hvor forlegen hun var med Hensyn til den Mand, der havde vist hende mange Tjenester paa en saa uegennyttig Maade, som ved sit hedenske Væsen alligevel var hende

til Forargelse. De enkelte mest betegnende Træk i deres Samliv tav hun dog om.

Præstens hvide Tænder tittede frem bag hans svulmende, kirsebærrøde Læber.

— Elsker De ham? spurgte han med inkvisitorisk Betoning.

— Nej, nej, svarede Cecilie ivrig.

— Saa indlad Dem ikke paa Samtaler med ham om religiøse Gebeter; og bliver han paatrængende, saa — De véd, hvad der staar skrevet: Hvis dit højre Øje forarger dig osv. —

— Men han talte om, at jeg maatte gjøre en stor Opofrelse, en Kjærlighedsgjerning, hvis han skulde have Agtelse for min Tro. Er der dog ikke Noget deri, Hr. Pastor?

— Hm! den gamle Historie, som de Alle raabe paa. Vent, til Deres Tro uimodstaaelig driver Dem til en saadan Gjerning, thi er den ikke Troens naturnødvendige Frugt, er den kun Tant.

— Saadan staar der ogsaa i alle de gudelige Bøger, som jeg har læst. Men han (hun undgik at nævne Povlsen ved Navn), sagde, at jo mere en saadan Gjerning kostede mig Overvindelse, jo fjærnere den laa for min Natur, desto mere var den værd.

— Det Søren Kirkegaardske Parodox forfladiget i den populære Hverdagsopfattelse, sagde Præsten fornemt henkastende og trak paa Skuldrene. Det er Alt, hvad den store Kirkestormer har udrettet, at forsyne det aandelige Proletariat med enkelte Stikord og afstumpede Tankebrokker, som det i barnagtig Kaadhed slynger mod Kirkedøren, men de giver hverken Klang eller gjør Skade, de falder matte og sprængte ned som tørre Jordklumper.

— Der er Poesi og Billedrigdom i Alt, hvad den Mand siger, sagde Cecilie ved sig selv. Præsten læste i hendes beundrende Blik, i hvad Retning hendes Tanke gik, og klappede begge hendes Kinder med sine varme, buttede Hænder. Under en Pavse, der opstod, saâ han et Øjeblik hen for sig, som han vilde fange Noget, han havde glemt, alt medens hans Hænder vedblev at be-

stryge Cecilies Ansigt. Endelig sagde han: Hvad De før fortalte mig, kjære Frue, om Deres ensomme Timers Henrykkelse, interesserede mig i høj Grad. Ja visselig er det Tegn paa, at De er berørt af Naaden, at De med Magt drives til at leve med hine hellige Skikkelser. Den Mand — og her pegede han paa Correggios Sebastians-Madonna — der har malet dette Billede, men ogsaa paa inderlig Maade har levet sammen med de Væsener med sin Pensel, ja han maa have havt en aandig glødende Elskov til den Kvindeskikkelse, han har fremstillet i Forklarelsens Himmellys; han maa mystisk have hvilet ved hendes Hjerte og være bleven gjennemsitret af Salighedens Skjælven, ligesom Sebastian, der staar bundet til Træet, det vil sige fængslet i Endeligheden med Legemet, medens Sjælen favner Guddomsskikkelsen hisset oppe. Det har været de udvalgte Aanders: kristelige Digteres og Kunstneres Velsignelse, i Ord, Former og Farver at have kunnet fremstille deres lønlige Henrykkelser og derved befri sig for deres altbetagende Magt. De Mennesker, der have den indre Kunstnernatur, uden at eje Udtryksmidlerne, staa Fare for, at den mystiske indre Billedverden bliver stærkere, end deres Væsen kan bære det, thi Legemet kan, trods Sjælens Higen opad, jo ikke komme bort fra Jorden, før Døden bryder Baandet mellem dem, og Sjælen faar Vinger til at flyve op mod sit Hjem, Lysets Sfære, hvorefter den saa inderlig længes i sin Udlændigheds Stand. Men den Følelse i vort Bryst, den stærkeste Trang i Livet og Betingelsen for dets Vedvaren fra Slægt til Slægt, Kjærligheden, den ejer ethvert Menneske Muligheden til. En hedensk Vismand, en af dem, som var opfyldt af det spredte Gudsord, der ogsaa virkede paa den forkristelige Tids store Aander, har skildret Elskoven som Barn af den himmelske Idéfylde og den jordiske Trang. Kjærligheden er paa en Gang vort evige og vort jordiske Væsens højeste Udtryk. Elskoven bliver — og det ikke mindst hos en troende Kvinde — Baandet mellem Himlen og Jorden; i den nyder hun den højeste jordiske Salighed, Pantet paa den himmelske. Lær at elske, og det vil De lære, det kjender jeg Dem nok til

at kunne forudsige, saa vil Deres Henrykkelser faa Stof at mætte sig med. De vil leve i Himlen og dog paa Jorden.

Fru Cecilie anstrængte sig for at forstaa Dommens Præmisser. Det susede og summede i hendes Hoved, Tankerne svømmede om i en tæt berusende Dunst, der lagde sig tungt paa hendes Aandedræt.

— Ja det anstrænger Dem, sagde Præsten og klappede hende paany. Vi fortsætter en anden Gang; jeg besøger Dem snart.

Da Præsten havde fulgt hende ud og atter skulde til at passere Dagligstuen, stod Fru Krause i et af dens Vinduer og saâ ud efter den bortgaaende unge Frue. Hun vendte sig om og betragtede Præsten med et saa skarpt, spottende Blik, at han som stukken af en Knappenaal fôr i Vejret.

— Aa lad mig være fri for de Øjne, der som Slangebrodde vil dræbe min Begejstring, min Trosvarme, min . . . Det er afskyeligt, det er oprørende!

Fru Krause smilede og trak paa Skuldrene, idet hun fortsatte Præstens begyndte Frase:

— Og som fremfor Alt generer min kjære Fætter i hans saliggjørende Selvtillid, som gjør ham saa stor i hans egne og saa mange skjønne Kvinders Øjne.

— Vil Du bestandig vedblive at hade mig, Augusta? sagde Præsten nu i en bebrejdende Tone.

— Hade Dig? — aa nej! Jo længere jeg kjender Dig, jo mindre ansvarlig tror jeg Du er.

— At Du ikke kan glemme vore Børnestreger!

— Aa ja. Du har lettere ved at glemme end jeg; det er din store Fordel i Livet. Lad mig hjælpe paa din Hukommelse. Jeg har nu tiet i en hel Del Aar, og før vi skilles, skal Du høre Sandheden, som Du har en stor Gave til at smutte fra. Kan Du for Exempel huske den smukke unge Student, der i Ferien besøgte sin Onkel paa Gaarden ved Helsingør? Han strømmede over af Poesi i bunden og ubunden Stil, i Tale og paa Papiret. Og alt dette væltede han ud over sin nittenaarige Kusine i Sommeraftenerne med Maaneskin paa Sundet, Nattergale-

sang fra Skovkrattet, Kaprifoliumsduft fra Haven osv. osv. Aa Gud! husker Du, da Hr. Studenten i salig Rus sank til Kusine Augustas Bryst med Citatet: «Jeg har min Helga! Hører det, I Sale!» Nu forekommer det mig saa uhyre latterligt! Samme unge Hr. Alstrup sank jo helt daanende hen, og Pigebarnet maatte snakke for ham som for et sygt Barn eller et kjælent Fruentimmer.

— Børnestreger, Børnestreger! raabte Præsten igjen og stampede i Gulvet.

— Naa ja. Men den Slags Streger har vedkommende Herre nu drevet i nogle og tyve Aar og bestandig fundet Kvinder, der vilde lege Munken gaar i Enge med ham. Den lille Frue, der gik herfra, er nok den nyeste Legekammerat. Ulykken er, at nogle tager Legen for Alvor. Det gjorde uheldigvis Kusinen; at det var dumt, kan Du have Ret i. Det kjælne Drengebarn blev jo imidlertid Kandidat og gjorde et Besøg hos en anden Onkel paa Fyen. Forandring fryder: der var nu en blond, lille fin Kusine; den forrige var høj og brunet. Den lille Blonde havde en Arv i Vente . . .

— Augusta! jeg fordrer, at min afdøde Hustru skal omtales med Pietet.

— Stakkels Barn! Hun fik den poetiske Theolog, som hun beundrede, af hvis rige Aand hun vilde suge Næring, men han maatte sprede sig, han maatte gjøre Erobringer. Du taler om Pietet! Har Du nogensinde skaanet den lille Stakkel for dine forfængelige Fordringer, for Synet af dit Kurmageri? Hensmægtede hun ikke, indelukket i sit Hjem, sygelig og sørgmodig, mens Du solede Dig i dine Triumfer som Taler og som— hahaha.

— Jeg fordrer Agtelse for min Gjerning, der er viet til det Helligste. Du lyver, hvis Du kalder mig en Vantro og en Hykler.

— Det gjør jeg heller ikke, for det er Du ikke. Du tror paa din Maade, men det er ogsaa en af dine Evner, at Du kan tro paa Alt, der kan yde Dig Stof til at glimre. Du bliver rørt over din egen Betagethed af det, Du giver Dig af med, saa Du bilder Dig ind, at Du

omfatter det alvorligt. Der er ingen fast Bund noget Sted i Dig. Alt er gyngende, bævende, sprudlende eller spruttende. Det beruste mig i sin Tid. Men da Du bedrog mig, da kom det Haarde, Onde eller Stærke, jeg véd ikke hvad, op i mig. Jeg vilde spille op imod Dig. Derfor giftede jeg mig med en Mand, som Alle antog for hovedrig. Jeg vilde have et glimrende Hus, der skulde bugne af Malerier og Kunstsager og være fuldt af aandfulde Gjæster. Aa, kan Du huske, da Du første Gang besøgte mig i mit Hjem? Jeg saâ, hvor Du indvendig anstillede Sammenligning mellem min første Sal i Bredgade og den tarvelige Landsbypræstegaard fra dit første Kald. Naa — Alt styrtede sammen; jeg klager ikke over, at det gik, som det gik, det var min fortjente Straf.

— Og da jeg tilbød Dig at anse mit Hus som dit Hjem?

— Tog jeg derimod. Du var mig ikke farlig mere, for jeg kjendte Dig — og jeg følte — jeg vèd ikke hvorfor — at det kunde være en Slags Bod, fordi jeg havde kastet mig hen til en Mand, jeg ikke elskede, og til et løgnagtigt Liv, naar jeg plejede din syge Kone. Hvad hun betroede mig, da hun havde fattet det Venskab til mig, som gjorde Dig jaloux, det tier jeg med — ikke for at skaane Dig, men af virkelig Pietet for hendes Minde. Da hun døde, bad Du mig bønlig om at blive. Du saâ godt, at jeg kunde styre dit Hus med en vis Smag, som Du satte Pris paa. Jeg besluttede at blive; jeg kunde da holde den Eneste, mit Hjerte endnu hang ved, min Søn, paa Herlufsholm. Jeg vil ikke blive her længere, nu da han har faaet Regensen. Jeg troede, at jeg kunde le ad din Berømmelse og dine Forelskelser, men jeg har ærgret mig over dem, følt mere og mere Modbydelighed ved at se Dig drive dette Spil. Jeg rejser, saa snart Du kan faa truffet et andet Arrangement.

Præsten var gaaet op og ned i Stuen i heftig Sindsbevægelse. Da Fru Krause tav, slog han ud med Armen og vilde tage Ordet; men Læberne bevægede sig, uden at nogen Lyd kom frem; han var mørkerød i Ansigtet.

Da fôr han med Haanden over Panden og sank om i Sofaen. Fru Krause saâ paa ham, trak stærkt i Klokkestrængen og sagde kort og rolig til den indtrædende Pige: Hent straks Doktoren! Præsten er bleven daarlig.

Da Lægen kom, var Alt forbi. Pastoren er for blodrig, sagde han til Fru Krause, han maa tage sig mere Motion. Det Hele er en Bagatel, en ubetydelig Kongestion. Konstitutionen ellers normal som faa.

Kort efter sad Pastor Alstrup i Lænestolen i sit Studereværelse. Han var hensunken i Tanker. Med et udbrød han:

— Hun lyver. Jeg er en oprigtig, en enfoldig troende Mand. Jeg hviler i det ene Fornødne, min Grundstemning er hin sagte lokkende Evighedslængsel, som bæver i Psalmistens vidunderlige Rhythmer:

Her vil ties, her vil bies,
her vil bies mit svage Sind.

Og med dæmpet Stemme fremsagde han hele det skjønne mystiske Digt. Efterhaanden fyldtes hans Øjne med Taarer, og da han var færdig, indtog han en Stilling med bøjet Hoved og foldede Hænder som en Bedende. Han rejste sig derpaa tilfreds med sig selv. Han syntes, at han havde undersøgt sit Indre, og at Alt der saâ saa harmonisk, saa kjærlighedsfuldt ud. Hans Kusine, tænkte han, var et koldt og klogt Fruentimmer, som Skandalen med hendes Mand havde gjort bitter, og den Slags Mennesker gjør altid poetiske Naturer som hans Uret.

Ogsaa Fru Staal havde været helt optaget, medens hun vandrede hjem, og én Tanke dukkede bestandig frygtsomt Hovedet op af det Koas, der strømmede gjennem hendes Hoved: at Præstens Tale maaske var Forberedelsen til en Kjærlighedserklæring til hende. Men naar Spørgsmaalet, om hun elskede Pastor Alstrup, tvang sig en Smule frem, slog hun med Haanden for at jage

det tilbage i den Uklarhed, hvorfra det havde løftet sig ud. Denne Kvinde havde en forunderlig Frygt for selv at klare sig Noget. Skulde hun tage en Beslutning, maatte en Anden komme til, tvinge hende og tage hende med en Trumf.

Da hun kom hjem, var hun i Forlegenhed med sig selv. Hun mærkede godt, at hvis hun tog en Bog for at læse i den, vilde hun falde i Staver med den i Haanden. Hun var træt af sig selv og følte Trang til at befri sig for sig selv. Da faldt hendes Øje paa Klaveret. Det var længe siden, hun havde rørt det. Hun vilde tage et svært Stykke, som hun næsten havde glemt, og tvinge sig til at arbejde det igjennem. Men efter et Kvarters Forløb var Taalmodigheden bristet. Hidsig slog hun til Nodeheftet, saa det fløj hen ad Gulvet. Da hørte hun en underlig Lyd inde fra Sovekamret. Det var, som En gik op og ned ad Gulvet og nynnede: Vi—vi—vi, og paa samme Tid lod en svag Klynken sig høre. Jo mere hun lyttede, desto mere blev hun overbevist om, at det, hun hørte, var virkeligt og ikke en Indbildning. Hun rev rask Sovekammerdøren op og blev staaende paa Tærskelen, maalløs af Forbavselse.

Ane gik op og ned ad Gulvet med et lille Barn paa sine Arme, som hun «vissede» for, ved hvilken Lejlighed hun tog de Par Toner, som hun ejede, i Beslag. Hun kastede et flygtigt Blik paa sin forstenede Frue og sagde i sin sædvanlige lidenskabsløse og tvære Tone:

— Der ligger et Brev om det inde paa Skrivebordet.

— Hvad — hvilket — hvis er det Barn?

— Det véd jeg ikke.

— Hvordan er det kommet? Hvem er kommen med det?

— Det maa der vel staa noget Læsning om i Brevet.

I en Hast var Fruen atter inde i Dagligstuen — jo, der laa ganske rigtig et Brev. Med febrilsk Ivrighed rev hun Konvoluten itu og læste:

S. T. Enkefru Staal!

Deres Fromhed vil upaatvivlelig finde Tilfredsstillelse i at sørge for medfølgende Barn. Faderen er en Slubbert, der er rømt af Landet før Barnets Fødsel. Dets Moder, en fattig Tjenestepige, er afgaaet ved Døden, og hendes Moder, som er en lige saa fattig Husmandskone, har nu havt det et halvt Aar, men under den daarlige Pleje, det har faaet i det usle Hjem, er det blevet sygt, og Lægen siger, at det vil dø, hvis det ikke faar det bedre, og det vil det ikke faa, dersom det blev sat paa Sognet, hvorfor jeg ikke har villet undlade at oversende Dem det, lige saa meget for Deres egen som for Barnets Skyld, eftersom De kan have godt af nogen Beskjæftigelse, især af en saadan, der har at bestille med Opofrelse og andre kristelige Dyder. Jeg tegner mig med særdeles Agtelse

G. Povlsen.

P. S. Barnet er døbt og hedder Johanne Jørgensen.

— Det er uforskammet, det er frækt. Uden videre at sende mig dette Barn paa Halsen blot for at gjøre Nar ad mig. — Og Fru Staal brast i en høj Graad og talte samtidig højt med sig selv. — Og hvad vil Folk sige? De vil sige, at Barnet er — ja de vil sige det Værste, de kan finde paa. Præsten sagde, at naar en Kjærlighedsgjerning ikke var udsprungen af Troen, havde den ingen Værdi, og min Tro har aldrig følt Trang til at tage mig af det Barn! Ane! Ane! kom herind!

Ane viste sig, bestandig „vissende" paa Dørtærskelen.

— Saa ti dog stille med den væmmelige Sang, Ane! Bring det Barn bort! jeg vil ikke have Noget med det at skaffe.

— Ja, hvor skal jeg gjøre af det? spurgte Ane.

— Hvem har været her med det?

— Det var en Bondekone, der kom med det, mens Fruen var borte. Hun havde ogsaa Brevet med.

— Hvem var den Kone, hvorfra var hun? hvor opholder hun sig her i Byen?

— Det véd jeg ingen Redelighed paa.

— Men hvorfor spurgte Du ikke?

— Konen sagde, at Fruen vidste Besked.

— Nej, jeg véd ingen Besked og vil ingen Besked vide. Jeg vil af med den ækle Unge.

Nu blev Ane vred. Er det en Maner for Fruen, som er godt lært, og som sla'er sig paa Rel'ionen, at sige saadan, over det at det er et Bondebarn? Kan det gjøre for det, det lille Skidt? Se, hvor det mimrer med Munden, det vil have Mad. Vi kommer da til at give det en Taar sød Mælk. Er Fruen bange for, hvad Folk vil sige, saa kan Barnet blive i mit Kammer, for jeg er lige glad, om ogsaa nogle Skarnsmennesker siger, at det er mit Barn; jeg skal nok klare for mig. Aa den stakkels Orm — vi — vi — vi — ja sove, sove lille Gissenasse — hvad? Se, hvor det er udslaget i Ansigtet!

— Ja, det er jo hæsligt; og det Barn skal vi have her i Huset. Saadan som det ser ud!

— Derfor skulde det netop have det lidt godt med Føde og Varme, Ja Fruen kan s'gu ikke være bekjendt Andet; De kan spørge Hans Peter. Hvis Fruen jager det sølle Kræ væk, saa gaar jeg til Majdag, og saa gaar Hans Peter med; for vi er kjede af at gaa og glo paa hverandre og falde over hverandres Ben, for her er jo aldrig det bitterste at bestille, og Morskab bliver her heller ingen af før Markedsdag. Vi har aldrig faaet saa meget som en Æbleskive i hele Højtiden, ja ikke saa meget som en Stump Grisesylte er der blevet lavet. Og det skal kaldes Kristendom, saadant noget Knovseri. Dersom den gamle Skovrider kunde se det, vilde han vende sig i sin Grav; det var en Mand, det var en Fornøjelse at tjene; det var et af de bedste Madsteder paa Egnen. — Saa — vi — vi — vi — skrig ikke Du lille Spurveunge — saa — vi — vi — Naa saa de vil jage Dig ud, hvad? Mo'eren er sagtens kommen skidt afsted, og de har nok kaldet hende en Skarns Tøs, men der, hvor hun nu er, er hun lige saa god som alle de fine Damer; hun vilde kanske ikke, mens hun levede, have smidt et fremmed Barn ud paa Gaden, hvis de var kommen med det til det Hul, hun boede i.

Fru Cecilie var helt overvældet af Anes Veltalenhed. Hun havde næppe hørt hende sige halv saa mange Ord i al den Tid, hvori hun havde kjendt hende. Ja, skjønt hun ikke vilde være ved det, var der Noget, der slog hende i den tvære Bondepiges Tale. Hun nærmede sig Barnet, betragtede dets af Kirtelsyge vansirede lille Ansigt; det saâ uendelig hjælpeløst og ynkeligt ud, medens det strakte de smaa Arme ud i Luften som for ganske i Almindelighed at bede om Hjælp hos Alverden.

— Ane kan lave en Seng til det. Det maa jo blive her, til — til vi kan faa det anbragt, sagde Fruen sagtmodig. — Men Ane maa ikke mere bruge saadan en Mund.

Det lod Ane sig ikke sige to Gange. Hun skyndte sig ud med Barnet og sørgede for det i alle Maader med en Iver og Ihærdighed, som var det hendes eget. Fruen satte sig hen og grundede over Situationen. Paa den ene Side følte hun sig vel bestandig opirret ved det, som hun forudsatte var et kritisk Drilleri af Povlsen men paa den anden Side kom der Noget op i hende, der modsagde den Logik, at man havde Lov til at lade være med at gjøre noget Godt, indtil Troen drev En dertil. I hvert Tilfælde maatte hun tale med Pastor Alstrup om det, og uden at hun tilstod det for sig selv, glædede hun sig til, at denne særegne Situation ydede hende Anledning til en ny Sammenkomst med ham.

Som hun sad, blev hun nysgjerrig efter at vide, hvorledes det gik Barnet, og gik ud til Ane. Denne havde faaet en lille Seng stillet ind i sit Kammer, og nu laa Barnet der og sov. Nu, da det var vasket og hæget og havde det halve Ansigt skjult af Hovedpuden, saâ man ikke synderlig til Kirtelsygens Udslæt. Kammerets Stilhed det dæmrende Vintereftermiddags Lys lagde sig kvægende og dølgende om det lille skrøbelige Væsen, der havde paa sit Ansigt et Udtryk af den rørende Tryghed, som gjør sovende Børn saa smukke. Fru Staal bøjede sig ned over Sengen. Hun hørte Barnets sagte, hurtige Aandedræt, strøg en Lok af det tynde, silkeagtige Haar fra dets Pande og tænkte paa alle de Sorger og Taarer,

al den Nød og Elendighed, der paa alle Sider havde omgivet det stakkels lille Liv, der svagt pulserede i dette Barnelegeme. Hun havde jo tidt som ung Pige i sin Faders Have taget en omfalden skrøbelig Blomsterplante op, bundet den fast og glædet sig, naar hun siden saâ den komme til Kræfter og langsomt gjenvinde sin Livskraft. Laa ikke denne halvvisne Spire til et Menneskeliv hende langt nærmere end et Planteliv? Der var dog maaske Noget i, hvad Povlsen havde talt om Kjærlighedsgjerninger og Opofrelse, og det kunde maaske være den rigtigste Maade at besvare hans nærgaaende Adfærd imod hende, at vise, at hun turde paatage sig denne Gjerning og udføre den godt.

Hun lod strax Hans Peter gaa efter Lægen, hvem hun fortalte, at hun, efter Aftale med sine Bekjendte paa Landet, foreløbig vilde tage sig af Barnet. Hans Forskrifter blev nøjagtig fulgte med Badning og anden Pleje, og et Par Dage efter viste Ane sig paa Gaden, kjørende den Lille i en Barnevogn.

Denne Begivenhed, Barnets Optagelse i Fru Staals Hus, blev i nogen Tid Samtalestof i Byen. Den Frygt, Fruen havde berørt i sin første Hidsighed, viste sig at være ugrundet, thi i Kjøbstæderne og Omegn ligger Enhvers Liv saa aabent for Alles Øjne, at en Skandale ikke kunde være bleven skjult saa længe, hvis der havde været en saadan. Men der var jo nok dem, der fandt Fru Staals Handling exalteret. Postmesteren, afskediget Lieutenant og Kammerjunker, sagde i et Selskab: Den unge Frue bliver mig vel religiøs; jeg holder nu paa Moderation i Alt. Dernæst pustede han efter Sædvane sine Kinder ud og blæste en Luftstrøm ud gjennem sin vældige blonde Knevelsbart, saa den struttede ud til alle Sider. Det var den Maade, hvorpaa han satte Punktum, naar talte; naar han skrev, gik Alting i et uden Skilletegn. Frøken Sperling maatte naturligvis snarest mulig se Barnet. En Dag kom hun stormende og endte sin Talestrøm paa følgende Maade:

— Det kan blive et charmant Barn, naar det kommer sig. Det er sødt af Dem, Frue, saadan som De har

baaret Dem ad; havde jeg Raad til det, vilde jeg ogsaa tage saadant et *petite créature* til mig; det er virkelig nok saa morsomt som en lille Terrier. Kun — og her lagde hun Hovedet næsten ned paa den ene Skulder — kun — ja De synes maaske, at jeg er — hehe . .

— Sig kun, hvad De mener, sagde Cecilie lidt spændt. Frøken Sperling saa sig flere Gange spejdende omkring i Stuen, som for at forsikre sig om, at ingen Sjæl kunde høre hende, hvorpaa hun hviskede i Øret paa Fruen:

— Ich möchte nur, das dieses Kind ein eheliches Kind wäre.

Hvorpaa hun kyssede Fruen og røg ud af Døren.

Som man kunde vente, søgte Fru Staal snart Præsten for at høre hans Mening. Han tog Sagen meget flot og muntert.

— Ih se den Forvalter, der vil tage sig af den lille Frues «Indøvelse i Kristendom.» Han maa have forslugt sig paa Søren Kierkegaard. Der er forøvrigt noget Determineret i hans Maade at handle paa, skjønt den er noget nærgaaende og ugenert. Jeg kan se paa Dem, at De vil spørge mig, hvad De skal gjøre. Simpelthen give Barnet under Deres Læges Behandling, og naar det er kommet sig, og De ikke føler Kald til at være Plejemoder, sende den ærede Herre det tilbage med Anmodning om at anbringe det hos en flink Bondekone, og da De jo nok har Raad dertil, tilbyde at betale dets Kost og Pleje. Pludselig forandrede det ligegyldige Tonefald sig til et kjærtegnende, idet han sagde: Det kjære, kjære Barn med den ømme og fine Samvittighed! Saasnart vi faar Nytaar overstaaet, og jeg faar lidt Tid, kommer jeg ned til Dem, at vi kan tale om . . . (og her blev Stemmen dybere og værdigere) — om de Ting, der høre til Guds Rige.

Efter sit sidste Besøg hos Fru Staal var Povlsen kommen hjem i en saare blandet Stemning. Det var blevet ham aldeles klart, at han elskede Cecilie, og denne

Vished eggede hans naturlige Energi til Kamp for hendes Besiddelse. Han var vant til at tro paa sin Villie, men paa den anden Side følte han godt, at den her fik et nyt og usædvanligt Gebet at prøve sine Kræfter paa. Endvidere indsaâ han, at Cecilie var paa Veje til at blive forelsket i Pastor Alstrup, samt at de to mødtes paa Omraader, som han følte sig fremmed i, hvor hans Tanke var uvant til at bevæge sig, og hvor Ordet absolut maatte glippe. At man ogsaa er saadan et uvidende Bæst, der hverken kan snakke op om Literatur eller Kunst! udbrød han, medens han sad i sit Ungkarleværelse og sendte vældige Pibeskyer ud i Rummet. Hm! og dog er jeg vis paa, at jeg forstaar hende bedre end den svampede Herre med den aaleglatte Tunge, der kan more hendes Lediggang med sine højtravende Historier. Hun skulde bare tage fat, saa det knagede i hendes stærke Arme, og øve sine Muskler, saa kunde det blive et prægtigt Fruentimmer. Hvor kunde hun le og være munter i gamle Dage, hvor tog hun mig med Storm paa de Rideture! Var man et Fæ den Gang, da ....? Naa, det er da bedre at være et Fæ end en Slubbert.

I disse Betragtninger blev han afbrudt ved en Banken paa Døren. En Tjener i Livrée kom ind og bad Forvalteren komme op til Baronen.

Denne sad i sit Værelse i den store med forgyldt Læder betrukne Lænestol *à la* Kristian IV. Han havde et meget bekymret Udseende og kløede sig bag Øret. Povlsen vidste af Erfaring, at det ikke havde stort at betyde. Baronens Liv gled hen i en beskjæftiget Lediggang, men alligevel ordnet saa regelmæssig som et Uhrværk. Fra 9—11 præcis læste han sine Aviser, fra 11—1 passiarede han med Gods- og Avlsforvalteren, fra 1—2 spiste han Frokost, ventede paa Visiter fra 2—4, og selv naar der ingen kom, sad han opstillet i sin Salon og fyldte Tiden med at gabe den ene Gang højere end den anden og bestandig ledsagende sine Gab med højere og ynkeligere Sukke, fra 4—5 gjorde han Toilette, spiste til Middag fra 5—7, drak Kaffe og røg Cigar fra 7—8, spillede Billard fra 8—10, drak The fra 10—11 og gik derpaa i

Seng. Indtraf der saa den ubetydeligste Begivenhed uden for den daglige Orden, som en Arbejdshests Død, en Karls Sygdom, et Middagsselskabs Aflysning paa Grund af Baronessens Svaghed, ansaâ han sig for den mest plagede Mand paa Jorden, som alle onde Magter vare satte ud paa at chikanere. Forresten var han Skikkeligheden og Velvillien selv, naar man ydede ham en vis ydre Honnør, og han havde saare ondt ved at sige Nej, naar Nogen bad ham om Noget. Paa den anden Side tog han heller aldrig Initiativet til at give Noget; det fik han fra Baronessen og Godsforvalteren.

— Det er piskende galt, det er rent bandsat, Povlsen, jeg er det ulykkeligste Menneske, der kan gaa paa Jorden! Hvad Fanden skal jeg gjøre, Povlsen?

Povlsen fremsagde ganske tørt den Formel, han altid brugte ved Baronens hyppige Fortvivlelser:

— Er der tilstødt Baronen noget Ubehageligt?

Baronen svarede ikke, men rejste sig, gik op og ned ad Gulvet, kløede sig bag Øret, spyttede i de i alle fire Hjørner anbragte Spyttebakker og gav sig til at spasere, medens han tyggede sin Cigarstump flad. Povlsen blev staaende ganske stille med den mest ligegyldige Mine af Verden. Pludselig standsede Baronen foran ham, plantede ham sine udvæltende graa Øjne i Ansigtet og sagde med et dybt Suk:

— Forpagter Graa paa Kræŋgstrup vil fratræde sin Forpagtning. Kan De sige, hvad vi skal gjøre ved det?

— Det bliver jo hans Sag at skaffe en solid Mand i sit Sted.

— Ja det er godt nok, min Fa'er, men hvor faar han den Mand? Nu var jeg i alle Maader saa glad over ham, og saa skal man have nye Folk her paa Egnen! Aa jeg kan blive rasende, naar jeg tænker paa det.

— Der behøver jo ikke just at komme en Mand uden for Egnen?

— Hvad? hvad siger De, Menneske? Hvem i al Verden?

— Jeg vilde grumme gjerne overtage den Forpagtning, Hr. Baron.

— De — De? ja, men hvor faar jeg saa en Avlsforvalter fra? Saa bliver det Sidste værre end det Første. Nej, dette Liv er ikke til at holde ud. Jeg vil ikke se nye Mennesker omkring mig, jeg kan ikke arbejde med nye Mennesker.

— Men jeg afløste dog min Formand i sin Tid. Forvalteren paa Krængstrup vilde grumme gjerne have min Plads, og ham kjender Baronen jo.

— Ja det er nu meget godt, Povlsen, men hvor skal de saa faa en Forvalter ovre paa Krængstrup.

— Man kan jo tage Underforvalteren, der er meget flink.

— Underforvalteren — hm, ja — ja. Men hvor Fanden kan De overtage den Forpagtning? Der skal ikke faa Penge til.

— Baronen har flere Gange lovet at hjælpe mig med et Laan, naar en Forpagtning tilbød sig.

— Ja, men nu har jeg ikke en Skilling; jeg kan ingen Penge skaffe Dem. Fanden skal tage mig, om jeg ejer 100 Daler i Huset.

— Godsforvalteren har nok nogle flere i Kassen.

— Er De vis paa det, Povlsen?

— Aldeles vis, Hr. Baron.

— Naa saa faa Godsforvalteren til at ordne Tingene, Povlsen; jeg har, Gud hjælpe mig, ikke Tid, Povlsen. Jeg er ikke Menneske for at faa Fritid til det Allermindste. Ja saa Farvel, saa skaffer De og Godsforvalteren mig det Hele i Orden! Tænk Dem: nu har Kammerjunker Pleskow ventet mig i al den Tid oppe ved Billardet. Nu maa jeg rende op ad Trapperne med Tungen ud af Halsen, jeg, som ikke kan taale at skynde mig.

— Nu faar man Andet at tænke paa end fange Griller og slikke Maaneskin, sagde Povlsen ved sig selv, da han gik over Borggaarden. Han tog saa skrapt fat paa Tingene, at paa tre Dage var Alt i Orden; han overtog Krængstrup strax, fik Pengene hos Godsforvalteren, fik Dokumenterne opsatte og alle Aftaler gjorte.

Han havde lige faaet sit Tøj flyttet og sat sin Efterfølger ind i Forretningerne, taget Afsked med Folkene paa Skovbygaard og satte sig nu til Hest for at tage

Ophold paa Krængstrup, hvor den forrige Forpagter med Familie skulde have Bolig til Foraaret. Han befandt sig i den opremte Stemning, som virksomme Mennesker kommer i, naar de har arbejdet ihærdigt og naaet et Maal. Nu skal hun blive min, om jeg saa skal bortføre hende, sagde han, rejste sig i Stigbøjlerne, bøjede sig forover og satte i Galop over den haardfrosne Sne.

Omtrent paa Halvvejen mellem Skovbygaard og Krængstrup laa der et lille Hus ved et Led, et af de ynkelige gamle Bønderhuse med Vægge klinede af Ler og Vidier, Taget bugtet ud og ind, lave, i sin Tid rødmalede Vinduer med smaa bitte, blyindfattede Ruder. Om Sommeren skjulte en vild Rosenbusk, der var bunden op til Væggen, venlig den usle Boligs Armod, som Vinteren nu ubarmhjertig havde blottet. Leddet var lukket, og det saâ ikke ud til, at Nogen vilde komme ud og aabne det. Povlsen holdt stille, ventede en Stund, blev utaalmodig og svippede paa Vinduet med sin Ridepisk. En gammel kroget og forslidt Bondekone, hvis Hænder lignede Gulerødder, der lige er trukne op af Jorden, viste sig endelig i den af to Lemme bestaaende Dør.

— Aa jeg hørte ingen Ting, Hr. Forvalter, jeg stod og ragede med Tøsen. Ja det er haardt, naar man sidder i et jordløst Hus, at faa saadant Noget at passe.

— Hvad for Noget? spurgte Povlsen. Da han saâ paa Konen, opdagede han, at hun græd, saa Taarerne sivede ned gjennem hver Rynke paa Kinderne.

— Aa det er Kirstens Tøs, jeg mener; min Datters, hende, der kom galt afsted ovre til Deres med den svenske Rad, ham, Malersvenden, der rømmede af Landet, lige før Ulykken skulde til at ske. Ja, at der ogsaa kan være saadanne Skarnsmennesker til!

Nu erindrede Povlsen den stakkels Piges Historie — en gammel Historie, der dog altid bliver ny paa Landet. Han var selv glad og fornøjet, fuld af Tillid og Haab. Her fik han paa én Gang i en modtagelig Stemning et Billede af Livets bitre, kummerlige Nød holdt lige hen for sig.

Han nikkede med et forstaaende Blik til Konen og blev holdende, medens hun snakkede.

— Ja Kirsten maatte jo til det, da hun havde gjort Barsel, ja det ved Gud hun maatte; og det var vel bedst for hende saadan; men se, Barnet vilde Vorherre jo ikke tage, skjønt det er et usselt lille Skidt, som ikke vil trives. Doktoren siger, at det skal have Luft, men det kan da aldrig være rigtigt at lukke Kulde ind midt om Vinteren, og de Smule Vinduer der har jo i mange Aar været spigrede til med Søm for at holde Kulden ude, ja Gu' har de saa. Saa siger han, det skal have god Levemaade. Ja vi kan jo ikke skaffe det anden Levemaade end den, Manden og jeg vi faar, det kan vi s'gu da ikke. Forvalteren skulde bare se, hele Ansigtet sidder i ét blodigt Kjød paa det. Ja det er haardt for fattige Folk . . og nu fulgtes Ordstrømmen af en tilsvarende Strøm af Suk og Hulken.

Da fik Povlsen pludselig den Idé, som vi saâ, at han udførte. At faa Husmandskonens Tilladelse til at tage sig af Barnet var saare let. Dagen efter skulde han til Kjøbstaden og have Penge i Sparekassen. Konen og Barnet fulgte med. Ved et Bud fra Gjæstgivergaarden til Hans Peter fik han denne i Tale og Alt bragt i Stand, medens Fru Staal var ude.

Povlsen havde handlet ud af et rigtigt Instinkt med Hensyn til Forstaaelsen af Fru Cecilie. Denne Ubeskjæftigethed, der havde karakteriseret hele hendes Tilværelse, denne Mangel paa ethvert Centrum i hendes ydre eller indre Liv, hendes indolente kjælne Natur, hendes Hang til at leve i Fantasterier, Alt det, der gjorde hende hjemløs i Virkeligheden, fik snart en Modvægt, da hun fik fat paa en Gjerning, som hendes Hjerte kom med i. Plejen af det lille syge Barn optog hende snart i høj Grad; der var ikke mere Tale om at lægge det i Anes Kammer, det var hos Fruen baade Nat og Dag. Hun pyntede det, hun legede med det, hun havde lange Konversationer med Lægen om dets Sundhedstilstand, og et Stykke ind i den næste Maaned var den Lille allerede i

kjendelig Trivsel. Havde nu Nogen talt til hende om at sende Barnet bort, naar det blev bedre, havde Fru Cecilie været den Første til at protestere. Kun af og til kom der en Art Samvittighedsnag op i hende. Hun syntes, at Naaden ikke mere hvilede over hende i saa rigeligt Maal som før. Hun havde aldrig de tidligere indre Aabenbaringer, og gudelig Læsning blev der ikke Tid til. Kirken besøgte hun som før hver Søndag, nød Pastor Alstrups beaandede Veltalenhed med samme Glæde, men stundum havde hun en Følelse af, at noget Fremmed var kommet mellem dem. Hun forundredes over, at han ikke havde aflagt hende det Besøg, han havde lovet, og dog var hun ikke hyggelig tilmode ved Tanken om en mulig *tête à tête* med ham.

Pastor Alstrup var en Mand, der aldrig lagde Planer. Han gik, som hans Instinkter drev ham, hvad enten disse gik i Retning af aandelig Produktion eller førte ham mod et endeligt ydre Maal. Vilde Nogen have sagt ham, at han dog egentlig var jaloux paa det Barn, som Fru Cecilie havde taget i Huset, og at han syntes, at der gik Noget fra ham, saa havde han med den største Haan afvist en saadan Tanke. Han vilde have forsikret sig selv og Andre, at han ingen Planer havde med Hensyn til denne Dame. Det havde han heller ikke, men det gik ham med hende som med saa mange smukke Kvinder, han var kommen i Forbindelse med. Han berusede sig i en almindelig erotisk- romantisk- religiøs Atmosfære; der var en indbyrdes Affinitet mellem ham og alle Kvinder, som uklart idealistisk Sværmeri og ubevidst, bunden Sanselighed bragte i mer eller mindre hallucinerede Tilstande. Bevidst var han hverken Hykler eller Forfører, og det æsthetisk- begejstrede Liv i sin Gjerning opfattede han for ramme Alvor som positiv Religiøsitet.

Uldent og blødt, tæt og stille faldt Sneen en Eftermiddag i Begyndelsen af Februar Maaned. Endnu stred det nedfaldende Tusmørke med den stille Frostdags blege Rødgule. Fru Cecilie sad i sin Stue, hvor det solide Knudebrænde, hun fik fra Herregaarden, buldrede og og knaldede i Kakkelovnen. Hun havde lige bragt

den lille Johanne til Ro; hun havde ved at klæde hende af glædet sig over, at det sygelige Barns hidtil saa magre og kantede Lemmer begyndte at antage rundere og blødere Former. Den Sang, hvormed hun uden at tænke paa, hvad det var for en, havde sunget Barnet i Søvn med, surrede hende om Øret, hun søgte at orientere sig: det var «Auf Flügeln des Gesanges.» Nu nynnede hun den højt, medens hun drømmende stirrede ud i det hvide Vejr. Hun sang den sidste Strofe:

Dort wollen wir niedersinken
Unter dem Palmenbaum,
Und Liebe und Ruhe trinken
Und träumen seligen Traum.

og medens hun lænede sig tilbage i Stolen og lukkede Øjnene, piblede Taarerne frem mellem Øjenlaagene. Hvad græder jeg for? sagde hun til sig selv, og dunkle Minder fra hendes Pigetid, da hun ogsaa havde grædt, naar denne dragende Længsel havde klinget hende imøde i Romantikens Toner, kom frem for hende. Jeg maa læse en gudelig Bog, tænkte hun; mon den gamle Verdslighed igjen skulde faa Magt med mig? Hun fik fat i en Prædikensamling, men det var nu blevet saa mørkt, at hun maatte have Lys for at kunne læse. Paa den anden Side syntes hun ikke, at hun havde Lyst til at se Lys. Medens hun saaledes stod raadvild, bankede det paa Døren.

— God Aften, kjære Frue! lød Pastor Alstrups Røst.

— Nu skal jeg tænde Lys, sagde Cecilie stammende og rev en Svovlstik af. Præsten slukkede den i en Hast, lo lidt og sagde:

— Aa nej. Her er saa yndigt i Deres Stue i denne ubestemte Dæmring.

Han var ved denne Bevægelse kommen hende ganske nær. Hans blanke, brune Øjne funklede hende imøde med en underlig metalagtig Glans. Hun blev staaende som fasttryllet til Pletten. Præsten greb hendes Haand. Hun isnede fra Top til Taa, da hun hørte hans Stemme lyde i hendes Øre.

— Timen er kommen, sagde han med en myndig Venlighed, der efterhaanden gik over til Lidenskabens Hurtighed, da jeg bør tale ud for Dem. De længes og higer, som Menigheden efter sin Brudgom, efter det store mystiske Favntag, der fører Jeget gjennem Ubevidsthedens Død til Opstandelse i Salighed. De længes efter at hvile ved Guds Hjerte, efter at svælge i guddommelig Nydelse. Men forinden maa De lære at elske, elske med Kvindehjertets fulde Hengivelse. Kun gjennem den jordiske Elskov gaar Vejen til den himmelske. I Mands og Kvindes Elskov ligger Poesiens Anticipation af det salige Liv. Tror De ikke, at jeg har mærket, at Deres Hjerte drages mod mit? Som det Helliges Organ har min Røst trængt til Deres Hjerte. De fandt, at jeg var i Stand til at give Deres dybe, dunkle Sjælerørelser Livets Flugt og Klarhed. De trænger til en Aand, der kan forme Deres indre Fylde, jeg trænger til at sænke mig i en Sjæls bølgende, stigende og synkende Følelsesliv, i «das ewig Weibliche.»

Havde Præsten talt for direkte? Forstod Cecilie nu først den Tankegang, som hun havde hørt ham gjentage flere Gange? Vist er det, at hun følte Noget oprøre sig i sit Inderste. Dette underlig Sammenvæv af det, der havde været hende helligst, og noget rent Profant gik pludselig op for hende. Han havde tvunget hende tættere ind til sig. Fra hans Kind følte hun en brændende Varme straale over paa hendes egen. Hans Øje formelig gnistrede i Mørket. Hun gjorde Modstand og trak sig tilbage; hun følte en kold Klamhed bedække hendes Hud.

Der var dødstille i Stuen. Hun hørte kun sit eget angstfulde Hjerteslag, Penduluhrets Dikken og Præstens feberagtig hurtige Aandedræt. Hun var som paa Pinebænken.

En spinkel Klingren lød pludselig ude fra, og saa med et et Knald som et Pistolskud. Præsten slap hende. Hun løb hen mod Døren, som i en Hast blev reven op, og Lys fra Entreen belyste en høj, pelsindhyllet Skikkelse paa Tærskelen.

— Povlsen! raabte Cecilie, kastede sig til hans Bryst og klamrede sig til ham. Hjælp mig, som i gamle Dage!

Han kastede et hurtigt Blik omkring sig. Præsten hilste og gik forbi ham i Døren.

— Jeg vil bort med Dem, hviskede hun.

Ja paa en lang Kanetur, sagde han smilende: det har jeg jo lovet Dem. Han tilføjede: Og i Morgen henter jeg den lille Johanne.

Pilsnart gik det ud af Byen. Lydløst fôr det lette Kjøretøj hen over den bløde Sne, der tættere og tættere dryssede ned fra oven. Stadig gik det fremad som i en endeløs Ørken. Som Taagebilleder gled Træer, enkelte Huse, Forhøjninger som Gærder og Bakker forbi. Hun sad med Hovedet lænet op til ham, og i Stilheden lød kun Klokkerne, Snefnuggenes dæmpede Fald paa deres Tøj og Kanens Forlæder, samt hendes Stemme, der hviskende og hurlig talte til ham. Han nikkede alvorlig og mildt, alt som hun fortalte.

De kjørte og kjørte. Under sin Fortælling havde Cecilie ikke mærket, at Sneskyerne havde spredt sig og givet Plads for en diset, men forholdsvis stærkt lysende Maane. En pludselig rutschende Fart nedad vakte hende.

— Er Du bange, Cecilie? spurgte Povlsen.

— Hos Dig? nej! svarede hun.

— Saa kjører vi over Søen.

Den store hvide Flade laa for dem. Paa den Bred, de var kjørte ned ad, lyste Krattets med Frostsne overtrukne Grene i Maanelyset i fin blaalig Reflex som mat Sølv. Farten over den jævne Is gik glat som en Sejlads i stille Vand, Klokkernes Klang gav et dirrende Ekko. Med Mellemrum lød Hundegjøen med skarp Klarhed fra de fjernest liggende Bredder. Efterhaanden blev Himlen helt skyfri. Paa dens matblaa Grund flammede Stjernerne rødligt. Langs den knitrende Sne blinkede lyse Prikker, Vinternattens Sankt-Hansorme.

Povlsen lod Kanen holde stille midt paa Søen. Han viklede Tømmen om den ene Arm og slog den anden om Livet paa Cecilie, der i det sidste Kvarter stille havde stirret hen for sig.

— Er det en kjøn Kanetur? Du har jo altid holdt saa meget af at kjøre i Kane, sagde han.

Cecilies Øjne straalede ham sjæleglade imøde.

— Saadan en Tur er nu min Kirkegang, sagde han sagtere — eller er det kanske ikke saadant Noget som dette (han pegede med Pisken rundt omkring), som de kalder for Poesi, Lyrik og saadant Noget?

Cecilie nikkede og klappede hans laadne Handske. Nu klang et vældigt Knald hen over Søen. Kanen rutschede afsted under Hestens prustende Aandedræt.

Kun et kort Stykke fra Søens modstaaende Bred blinkede de mange Lys fra en stor Gaard. Kanen svingede ind i en høj Poppelallé. To vældige Hunde, hvis lyse Skind i Maanelyset gav dem en fjern Lighed med Isbjørne, og som stod bundne paa hver Side af Indkjørselen mellem to lange Staldbygninger, hilsede de Ankommende med sonor Gjøen og Krumspring. Kanen holdt stille foran Hovedbygningens Stentrappe. Døren aabnedes, og i den store Entré med Lampen i Loftet modtoges de Rejsende af det trivelige og aldrende Ægtepar, Graa.

— Fru Graa huser Dig til Foraaret, sagde Povlsen, og naar min Formand flytter, saa . . .

— Holder De Bryllup, sagde Fru Graa og kyssede Cecilie.

Det lille Hus i G. var ryddet To Flyttevogne holdt i Gaarden; den første Vogn var fuldt pakket. Hans Peter hvilede lidt og slog Sveden af Panden med Bagen af Haanden. Han gik ud i Forstuen til Ane, der havde travlt med at pakke ind.

— Jo nu flytter vi igjen, sagde han.

— Det er godt det Samme. Nu kommer Fruen sig, naar hun faar Noget at røre sig til. Der er et farlig stort Mejeri paa Kræengstrup.

— Ja, hun har jo Ungdommen og Kræfterne. Hør Du, Ane, den ny Forpagter paa Kræengstrup har lovet mig et Hus.

— Det er godt for Dig, sagde Ane.

— Mon jeg saa dog ikke kommer til at forandre mig?

— Det kan nok hænd's.

— Ja — se jeg har jo havt Tanker til Jordemoderen i Skovby. Hun er jo Enke og har en Profession. Det linder altid lidt for Manden.

— Hun er saa arrig som Edder og Forgift.

— Ja, det siger s'gu hendes eget Søskendebarn, den hjulbenede Smed. Men kanske Du vilde, Ane?

— Ja, nu har vi jo gaaet og gloet paa hinanden i nogle Aar, saa der kan jo være nogen Rimelighed i de Dele.

— Du har jo en hel Kiste hjemmegjort Tøj og Penge i Sparekassen?

— Ja vel. Og der er vel Jord til Huset.

— Ja vel.

— Ja saa kan vi jo det. Løft saa den Kommode op paa Vognen! Hvad staar Du og gaber paa mig for? Det er jo ingen Nytte til.

To Matadorer.

Før 185 . . skulde man have Vanskelighed ved at paavise selv det fjerneste Spor af Indflydelse fra Udlandet i den ganske lille Kjøbstad Sp . . . Man holdt «den vestsjællandske Avis», hvis udenlandske Artikler altid begyndte med Spanien, og naar Læseren havde forvisset sig om, at det virkelig forholdt sig saa i det Numer, han nys havde modtaget, sprang han rolig Udlandet over. Men i bemeldte Aar traf Kulturstrømningens Bølgeslag fra et af Evropas Hovedlande paa sin Fart den gode sjællandske Kjøbstad, og det var Prokurator Raags Skyld, thi han var Angloman. Han kunde rigtignok ikke føre en sammenhængende Tale paa Engelsk, hans Kundskab indskrænkede sig til Gloser og Fraser, samt til Navnene paa de store Lordslægter som Clarendon, Somerset, Shrewsbury (det sidste Navn var han især stolt af at kunne udtale med stærk Snurren paa r'et). Dette Sværmeri for det engelse Væsen havde sin Grund i, at Prokuratorens Kone var født Englænderinde. Hun havde været Bonne paa en Herregaard, hvor Prokuratoren var Fuldmægtig paa Godskontoret. Onde Tunger vilde vide, at der havde bestaaet et intimere Forhold mellem hende og Kammerherren; vist er det, at hun uventet blev gift med den allerede aldrende Godsforvalterfuldmægtig, der pludselig blev en velstaaende Mand, og idet han benyttede sig af sin for mange Aar siden med Karakteren: Ej ubekvem absolverede dansk-juridisk Examen, nedsatte han sig som Underretsprokurator i Sp . . . Dette var mere for at være

Noget, end fordi han gav sig synderlig af med at føre Sager eller besørge andre juridiske Forretninger; hans egentlige Fag var at give en aldrende Dandy, en Gentlemen af ægte Snit. Sit tidligere med ærbar Beskedenhed tæt klippede, helt omløbende Skjæg havde han ladet rage af under Hagen og voxe ud i to fra Underkjæven nedhængende Kvaster for saaledes at frembringe ægte „*whiskers*" men ulykkeligvis havde Prokuratorens Bakkenbarter ingen ret Frodighed. Der var bare Pletter i dem, og den røde, noprede Hud stak af ved Siden af de tynde, hvide Skjæghaar, saa hans Ansigt mindede En om en ufuldstændig skoldet Gris. Han gik i graa Gamacher med Elfenbensknapper, langskjødet graa Frakke, den højpuldede sorte Hat sat til Vejrs i Panden og dybt ned i Nakken. Han søgte efter bedste Evne at efterligne sin Kones Akcent, kaldte sig Rough i Stedet for Raag og havde gjerne skrevet sig saaledes, hvis det paa nogen Maade havde kunnet gaa an. Ja, han gik endnu videre. Han holdt to smukke Hunde, en Hønsehund og en langhaaret, to Blodsheste til Kjørebrug og en til Ridning, men han byttede og schakrede altid med dem og vilde gjerne gjælde for en særdeles fin Hestekjender. Det var et stolt Syn at se Prokurator Raag paa Byens Hestemarkeder, med sine blanke vixede Ridestøvler med Sporer, sin korte, jockeyagtige Frakke med tilhørende Fløjels Kasket, udvikle sine hippologiske Kundskaber for Byens hesteholdende Folk, idet han ledsagede sin Udvikling med pegende Gestus med sin tynde Ridepisk hen mod de Heste, der var Gjenstande for Diskussionen. Uagtet Alt dette var Prokurator Raag ikke optaget i Byens Honoratiores Selskab. Embedsmændenes Fruer saa skjævt til hans Kone, der drillede dem ved et flot Toilette, hvilket, efter deres Mening, ikke passede for En, der havde været i en tjenende Stilling, og hvis Rygte var tvivlsomt. For øvrigt havde Bagtalelsen ikke den mindste Krog at hænge sin Hat paa, hvad Fru Raags Opførsel som gift Kone angik. Fremdeles ærgrede Fruerne sig over hendes lille Dreng, der paa skotsk Vis gik med bare Ben og i stærkt farvede tærnede Klæder. Det var Skaberi, sagde de. De hilste Fru Raag, naar de

mødte hende paa Spaseregangene, med en indigneret Sænken af Mundvigene og saa foragtelig paa de to smaa Terryhunde, der altid ledsagede hende. Derimod udøvede Prokuratoren en betydelig Indflydelse paa en Kreds af yngre Mennesker: Fuldmægtigene paa Byfoged-, Post- og Toldkontoret, et Par finere Handelskommis'er, et Par unge Kjøbmænd, der alle efter Evne lagde sig efter engelsk Façon paa Bakkenbarterne og Halstørklæderne. De brugte med Forkjærlighed Ord som *fair play, comfortable, high life, bound by honour* o. desl., men med en uklar Forestilling om deres Betydning. De lyttede til Prokuratorens Ytringer i Klubben, naar han ved en halv Flaske Double Brown Stout eller Pale Ale med langsom og monoton guttural Udtale gav en Skildring af Livet i England, som han notabene aldrig havde set. Alligevel vidste han, hvad en ægte engelsk Gentleman vilde have gjort og sagt i enhver Situation i Livet. Prokuratoren havde formaaet Gjæstgiveren, Klubbens Vært, til at føre bemeldte Drikkevarer, til Misfornøjelse for det konservative Parti, i Spidsen for hvilket Brændevinsbrænder Mikkelsen stod, samt til at servere den engelske Beefsteak i Stedet for den før brugelige hakkede Oxekarbonade. Mikkelsen erklærede, at det var det værste Svineri, han kjendte, at spise raat Kjød, i hvilken Anskuelske han sekunderedes af Klokker og Kordegn Nærum, der endog erklærede det for stridende mod den hellige Skrift; og hvad Drikkevarerne angaar, paastod Mikkelsen med Slag i Bordet, at den ene Slags smagte som Tjære, den anden som dovent Hverdagsøl. Han vilde „Fanden sla sig" ikke skjænke saadan noget Kram ud for den værste „Bundefredrik" i sin Skjænkestue. Prokurator Raag besvarede Hentydninger i i den Retning, naar de gjordes i hans Nærværelse, ved at puste en Cigarsky ud af sine til en Tryne fremskudte Læber, medens han lod sin Haand lege med sine Uhrsigneter. Samme ophøjede angelsaxiske Flegma viste han lige over for den gamle, lidt fugtige Læge Lange, der, naar han sad med sit fedtede Smil og nippede til en Kognak og en Bajer i Gjæstestuen, næsten altid henvendte det Spørgsmaal til Raag: Hør, Prokurator! Hedder Homér Hummer paa Engelsk?

Prokuratoren havde nemlig en Gang som Auktionarius ved en Auktion over en afdød Præst opraabt „Hummers" (ɔ: Homérs) Værker til stor Morskab for Byfogden, de to Læger og Kateketen, Repræsentanterne for den klassiske Dannelse i Byen. Prokuratoren løftede Øjenbrynene og sagde med Gravitet Nej; og hver Gang denne Scene forefaldt, lo Doktoren, saa hans Mave hoppede ved det. De andre Gjæster af Prokuratorens Stab havde ingen Interesse for slige lingvistiske Spørgsmaal og hørte videre paa hans Forelæsninger over hans Heste og deres forskjellige Egenskaber, sammenlignede med andre Blodsheste, som han havde kjendt i sin Tid. De yngre af hans Venner skiftedes til om Søndagen at kjøre med ham i hans elegante lette Kjøretøj med et højt Forsæde, hvorfra Prokuratoren, som en anden Automedon, udfoldede sin Virtuositet i at holde Tøjlerne paa den mest gentlemanlike Maade, hilsende nedladende med Pisken endog paa betitlede Embedsmænd, der maatte traske tilfods forbi ham paa Gaden, men disse brummede ogsaa gjerne med kvalt Indignation: Den gamle Laps.

Byens anden Storborger var Ole Klausen. Han ejede et nyt opført Dampbrænderi og Ølbryggeri tæt uden for Byen, havde megen Jord og drev Stude- og Hestehandel. Hans hippologiske Kundskaber gik der stort Ry af; selv talte han dog saare lidet derom, men handlede desmere i Ordets dobbelte Betydning. Ham var Prokurator Raag bange for. Han talte yderst spagfærdig om Heste i hans Nærværelse og nøjedes med at udvikle sine Anskuelser om Partiernes Stilling i „Parlamentet, som vi kalder det her, men som forresten hedder *the parliament*", hvorpaa Klausen svarede med et høflig forundret „Saa?" som om det var første Gang, han hørte det. Klausen var en saare stilfærdig Mand; han udtrykte sig med Langsomhed og i vel overvejede Udtryk. Tonen i hans Stemme var blid og beskeden, men alligevel befandt man sig ikke hyggelig i hans Nærværelse. Hans Bedrifter paa Hestehandelens Omraade fortaltes der sære Historier om. Han havde Forbindelser med det højeste Aristokrati, ja kom stundum til Middagsselskab hos en hesteelskende

Lehnsgreve i Omegnen, en Ære, som Ole Klausen slet ikke gjorde sig til af. Da en Gang i Klubben en ældre af Byens notable Borgere i et af Kognakstoddy fremkaldt Anfald af Dristighed sagde til Klausen: Hør, er det sandt, at Grev *— en Gang om Aaret giver Dig fri Middagsmad? svarede denne i sin douce Tone: Herre Gud, man kan da ikke forlange, at han skal føde mig mere end én Gang om Aaret, naar jeg har Lov til at malke ham hele Aaret rundt, en Ytring, som Ole Klausen næppe vilde have ladet falde, hvis han ikke havde havt en halv Flaske Portvin under Vesten. Den løb Byen rundt og gav tredie Lærer ved Borgerskolen, en Ultra-demokrat, den Idé at kalde Grev *— for Ole Klausens Malkeko, hvilket Øgenavn han længe gik under i Byen, og som endog optoges af Amtsforvalteren, der var yderlig misfornøjet over, at han aldrig blev indbudt til Grev *—s Dinerer, skjønt han havde Titel af Kammerjunker.

Ole Klausen kom to Gange om Ugen i Klubben, naar Aftenerne begyndte at blive lange. Han drak aldrig Toddy eller Punsch, men gjerne hvid Portvin eller Rhinskvin. Han var snarere under end over Middelhøjde, af mager og knokkelstærk Bygning. Han saâ melankolsk og rolig ud. Han havde kort afklippet, tæt brunt Haar. Hans Ansigt karakteriseredes især ved et meget stærkt udviklet Kjæveparti, og naar han en sjælden Gang lo, viste han et vældigt Tandapparat som et Rovdyrs. Han var klædt med fordringsløs Sirlighed og kunde se ret elegant ud, naar man ikke fik Øje paa hans røde, knoklede Hænder, med Haarbuske paa Fingerleddene og brede, udhvælvede Negle. Han saâ sjælden nogen af Byens Folk i sit Hus, som mest besøgtes af tyske Forpagtere fra Omegnens Herregaarde. Disse holdt nemlig af at spille høj l'Hombre og at ende Aftenen med en lille Basette, hvilket Spil Klausen, til stor Forargelse for enkelte strænge Moralister, ogsaa havde faaet indført i Klubben. Naar han sad ved Basettebordet, smilte han bestandig, hvorved hans glubske Tænder halvt blottedes, og dette Smil forsvandt aldrig, selv naar Lykken gik ham meget imod, og han tabte et Par Hundrede Daler; men for det

meste var han heldig. Han gik for at være en stræng Mand i sit Hus, undtagen mod de unge og kjønne Tjenestepiger, som altid fandtes der, og om hans Bedrifter à la Don Juan hviskedes der tidt i Krogene. I de sidste Aar havde han forøvrig været svagelig, og skjønt han kun var lidt over 40 Aar, begyndte han at blive en Del graahaaret. Men selv naar han følte sig syg, lod han sig i sin lukkede Vogn kjøre op i Klubben paa de til Hasardspil bestemte Aftener. At Byfogden ikke lagde nogen Hindring i Vejen for denne Ole Klausens Yndlingsfornøjelse, vilde man forklare deraf, at da hans sædvanlige Pengeforlegenhed en Gang havde taget saa ængstelige Dimensioner, at den kunde føre til en Skandale for Byens første Embedsmand, havde Ole Klausen forstrakt ham med ikke ubetydelige Subsidier, men rigtignok til Renter, der betydelig overskred de den Gang lovmæssige fire Procent.

Prokurator Raag var ikke rigtig i sit Es, naar Ole Klausen var nærværende. Naar denne betragtede ham med sine graa alvorlige Øjne, og en lille let Trækning med Underlæben bevægede hans rolige Ansigt, havde Prokuratoren en Følelse af, at han gjorde Nar ad ham, uagtet Klausen altid tiltalte ham med en udsøgt Høflighed. Ved Hestemarkederne havde han desuden ærgret ham ved at byde ham over gjennem en underordnet Pranger, og han havde senere set den Hest, hvortil han havde været Lysthavende, blandt Ole Klausens, naar dennes „Berider“ var ude at røre dem. Endelig var han jaloux paa Klausens fornemme Forbindelser og paa hans Magt i Klubben. Han havde en Gang som klog General villet alliere sig med ham og havde indbudt ham til et Middagsselskab, men Klausen havde høflig undskyldt sig med sin svage Helbred, hvilket dog ikke havde hindret ham i samme Aften at spille Basette og drikke Rhinskvin hele Natten i Klubben, ja endog til Afsked anvende nogle og tyve Daler af sin anselige Gevinst til at give Frokost med Champagne, inden man skiltes ad Klokken fem om Morgenen. Og en Indbydelse til Tak for sin Artighed havde Prokuratoren forgjæves ventet paa.

En Søndag Formiddag sad Ole Klausen, en tysk Forpagter og en Kjøbmand, af hvem Forpagteren havde kjøbt et Parti Korn, i Klubben. Medens de vare i Færd med den tredie Flaske Portvin, faldt Kjøbmanden paa at rose sin nye Hest. Han paastod, at der var «Blod» i den. Ole Klausen smilede skeptisk.

— Ja, da har s'gu Prokurator Raag sagt det, sagde Kjøbmanden.

Klausen lo højt. Kjøbmanden blev stødt, da Forpagteren stemmede i med, og var ved at fare op, da Klausen, med en uendelig Blidhed i Stemmen, sagde, idet han kjærtegnende klappede hans Haand:

— Kjære Ven, jeg skal snyde Prokurator Raag med Heste lige saa let, som jeg drikker dette Glas Portvin.

— Det vil jeg se, før jeg tror det, sagde Kjøbmanden.

— Vi kan jo vædde om det i Uskyldighed, saadan et Par Hundrede Daler eller Sligt.

— Lad gaa, sagde Kjøbmanden.

Forpagteren «slog af», som det hedder i det tekniske Sprog, og kort efter skiltes man ad.

Nogle Dage efter mødte Ole Klausen Prokurator Raag paa Gaden. Den Sidste var til Hest. Klausen styrede lige imod ham, og som tvungen af en overlegen Magt holdt Prokuratoren sin Hest an. Klausen klappede Hestens Hals og sagde venlig:

— Det er en rar Hest.

— Ægte Race, ikke sandt? sagde Prokuratoren, men med et uvist spørgende Blik.

— Jo, ganske vist, sagde Klausen. Men, blev han ved, den er jo ikke saa ganske ung.

— Ne—j, sagde Prokuratoren langsomt, det forstaar sig.

— De har jo altid gode Heste, sagde Klausen, og har naturligvis ikke Brug for flere. Man skal ikke byde Bagerbørn Hvedebrød.

— Hæ, sagde Prokuratoren, nej, jeg har jo rigtignok ikke Brug for flere.

— Nej, det sagde jeg ogsaa til Grev —* forleden

Dag. Jeg skal nemlig sige Dem, jeg vilde have ham til at kjøbe en dejlig rød Fuldblods, som jeg har, men han havde lige kjøbt en til Ridehest. Det syntes jeg ikke rigtig om, da han jo altid plejer at handle med mig, saa sagde jeg: Det er rigtig kjedeligt, for, sandt at sige jeg havde Skam aldrig kjøbt den Røde, dersom jeg ikke havde vidst, at Greven nylig havde solgt en Ridehest. Aa, hvad Klausen, sagde han, der er jo Prokuratur Raag, det er en Mand, der nok véd, hvad saadan en Hest har at betyde, han kjøber den nok. Jeg svarede, at Prokuratoren havde sine egne Kilder og desuden var forsynet. — Naa, om Forladelse — jeg opholder Dem. Egentlig vilde jeg slet ikke have talt til Dem om Heste, men blot bede Dem tage til Takke med en tarvelig Frokost i Morgen hos mig. Jeg har længe villet se Dem, men jeg har været ilde tilpas i lang Tid. Der kommer kun Forpagter C— fra —dal og Kjøbmand P— saadan et lille Ungkarlegilde. Farvel, kjære Prokurator, saa kommer De — ikke sandt?

— Tusind Tak, sagde Prokuratoren, lod sin Hest gjøre en Kapriol og fôr i kort Galop ned ad Gaden. Han var inderlig vel tilfreds. En Alliance med Ole Klausen vilde give ham Relief. De to i Forening maatte kunne beherske hele Byen, og — Rivalen var kommen til ham!

Klokken ti næste Morgen stod et splendid Frokostbord dækket i Ole Klausens Havestue. Der saâs ingen af Husets Damer, der altid var proskriberede, naar man rigtig skulde more sig i det Hus. Den nævnte tyske Forpagter og Kjøbmanden var tilstede. Prokuratoren følte en hemmelig Stolthed over den Opmærksomhed, som Værten viste ham; thi efter at en rigelig Portion Østers var fortæret, opvartedes der med ristet Skinke, blodrød Beefsteak, og af Drikkevarer udskjænkedes der Double Brown Stout, Portvin og Sherry. Men efter at der var taget af Bordet, spurgte Værten Prokuratoren, om han ikke paa engelsk Vis ønskede en Flaske Bordeaux.

Claret — *Yes*, sagde Prokuratoren, tog sig om Bakkenbarterne og skyllede et stort Glas Châteauvin i sig. Talen

drejede sig mest om Heste, og med stor Andagt lyttede Værten til Prokuratorens Udgydelser, som det ved Drikkebordet erhvervede Mod bragte til at strømme. Han havde ganske opgivet sin diplomatiske Tilbageholdenhed lige over for Klausen. Med Veltalenhed skildrede han England som det første Land i Verden. Han priste dets Forfatning, dets Væddeløb, dets Ost og dets Øl. Men her tog han sig ikke i Agt for at saare den tyske Forpagters Nationalstolthed, navnlig med Hensyn til det sidste Punkt.

— Nej, veet De, Hr. Prokurator, hvat Bier betriffer, so kan vi hos os i Mecklenburg vise Dem sodan Bier, at Champagne er Spülvand, naar man dermet det El ferligner. Og da Prokuratoren priste den engelske Renlighed og i Forbigaaende bemærkede, at han tog sig et koldt Bad hver Morgen, sagde Forpagteren:

— Ja wohl, men hvat siger De, min gote Prokurator, om Renlichheten hos os i Mecklenburg? De ser nu der en Spiegel met vergolden Rahme, men den er gansk af Fluer beschmutzt. Wenn De i Mecklenburg triffer en eneste Flue, der gjør so, so ter De spytte mig hier... og Forpagteren pegede paa sin sveddryppende Tyrepande.

Disputen var ved at blive hidsig, da Klausen, ved at træde Forpagteren paa Foden, mindede ham om, at de havde vigtigere Sager for end at disputere.

Det var tidligt paa Foraaret og kjønt Solskinsvejr. Værten foreslog sine Gjæster, at de efter Frokosten skulde røre sig lidt.

— Vi kan jo muligvis se lidt paa mine Heste, sagde han i en henkastende Tone.

— Fortræffelig, *very well*, sagde Prokuratoren, det kalder jeg en Gentleman, den Mr. Klausen, først saadan en *luncheon* og saa smukke Heste ovenpaa; *splendid*!

Man gik gjennem Haven ned til en lille Ridebane bag ved Ole Klausens rummelige Hestestald. Han lod en Karl trække den ene Hest ud efter den anden og løbe rundt paa Banen med dem. Prokuratoren saa til med en alvorlig Kjendermine, snart bukkende sig for over, snart læggende Kroppen tilbage, alt efter Hestens

forskjellige Stillinger. En halv Snes Heste var vel gjennemgaaede paa den Maade, da spurgte Prokuratoren:

— Men hvor er den Røde, som De vilde have, at Grev *— skulde kjøbe?

— Aa — det er sandt, sagde Klausen — den har vi jo ikke set. Ja, det er, som sagt, en Hest for Dem. — — Halløj, Du der, Kristen! Hvor er den ny Røde?

— Berideren er ude at røre den, svarede Karlen.

— Saa! — det var da ogsaa Satans — om Forladelse, at jeg bander! — det var jo netop den, som Prokuratoren saa gjerne skulde se. Det er min Stolthed, jeg har aldrig havt en Hest med saa fint Bentøj.

Ved disse Ord trak Forpagterens brede Mund sig op til et Smil bag hans vældige Knevelsbarts røde Gardiner. Kjøbmanden saâ spændt paa ham og Klausen.

— Naa, saa gaar vi ind igjen og drikker et Glas, sagde den Sidste, saa kan Du melde os, Kristen, naar den Røde kommer tilbage.

Nu begyndte man paa Champagnen inde i Havestuen. Prokuratoren holdt den ene *speech* efter den anden, hvori han begejstret priste sin Vært, og tømte Løftets Bæger paa snart at ville invitere de her tilstedeværende Gentlemen til en *dinner*, der skulde være *arranged* paa sin Engelsk. Midt i denne Veltalenheds Strøm meldte Karlen, at nu holdt Berideren med den Røde paa Ridebanen. Man stormede der ud. Det var et stolt Syn! Berideren red omkring med det dejlige, slanke Dyr i strygende Karrière. Det var efter Prokuratorens, rigtignok nu noget omtaagede Skjøn, en Ridehest af første Rang. Jo mere han saâ paa den, desto mere fik han Lyst til den.

— Den skulde De købe, Hr. Prokurator, sagde Forpagteren.

— Aa, den Mand har selv Heste, svarede Klausen ligegyldig, han har saadan sine egne Kilder.

— Det er forøvrigt en excellent Hest, sagde Prokuratoren, hvad koster den?

— Aa, svarede Klausen, det er en temmelig dyr Hest; og i Grunden bryder jeg mig ikke om at sælge den.

— Ja, min gode Hr. Klausen, mælede Forpagteren,

aber en Handelsmand er doch immer en Handelsmand, och det var doch Deresses Mening at sælge den til den Grefe.

— Hm — ja én Gang skal jeg jo af med den — det forstaar sig, sagde Klausen langtrukkent — — men den bliver dyr.

— Skulde vi ikke kunne blive enige? spurgte Prokuratoren.

— Ja hvad mener De om 400 Daler.

— *Impossible*! sagde Prokuratoren med et Suk.

— Ja, ja — ja, ja, saa snakker vi ikke mere om det. — Saa kan De sætte Hesten ind, Petersen.

— Ja, min gote Klausen, tog Forpagteren til Orde, De er sch'gu ochso for tyr. Wenn den Prokurator 350 gaf, so var det würklich en got Pris.

Kjøbmanden stod som naglet til Pletten. Hjertet og Aarerne i hans Tindinger slog Reveille.

— Vi kunde kanske bytte? De kan jo tage min brunblissede, sagde Prokuratoren, saa vil jeg give Dem 100 i Bytte.

Nu fulgte en vidtløftig Forhandling med forskjellige Episoder, under hvilken de to Parter syntes snart at nærme sig til, snart at fjerne sig fra Maalet. Forpagteren agerede Mellemmand. Det ene Øjeblik tog han Prokuratoren til Side, spaserede med ham Arm i Arm op og ned ad Ridebanen under en af ivrige Gestus ledsaget Samtale. Næste Øjeblik havde han fat i Ole Klausen, med hvem han dog kun vexlede nogle faa Ord mere for et Syns Skyld, saa samlede han begge Parterne og søgte at mægle dem imellem. Under disse Forhandlinger bevarede Ole Klausen en urokkelig Ro og Ligegyldighed for, om han fik Hesten solgt eller ikke. Endelig slog han til, da Prokuratoren bød ham 150 Rigsdaler i Bytte.

— I Eftermiddag trækker min Karl den Røde op til Dem og henter Deres Brunblissede, sagde han. Nu gik Selskabet ind og drak Lidkjøb, men Kjøbmanden saâ ud, som han havde spist Faarekyllinger til Frokost, og ikke solid Kjødmad. Den sidste Champagnesalve tog Magten fra Prokuratoren. Midt i en ny *speech* til Ære

for den ædle Hesteavls Fremme blev Stemmen borte, og han gled sagtelig ned under Bordet. Forpagteren svedte, saa det, bogstavelig talt, dryppede ned ad ham, men paa Ole Klausen var der ikke det Ringeste at mærke. Da Prokuratoren faldt, sagde han rolig og blidt:

— Nu blev den Mand i enhver Henseende besørget. Det er ellers Synd for hans Rygte i Byen, at han er bleven saa beskjænket. Det gjør mig ogsaa ondt for Dem, kjære P— — her henvendte han sig til den alvorlige Kjøbmand, men jeg sagde Dem jo i Forvejen, hvorledes det vilde gaa. Generer en øjeblikkelig Afgjørelse Dem, er jeg tilfreds med en lille Vexel.

— Tusind Tak, det vilde være mig særdeles bekvemt, stammede Kjøbmanden.

— Saa er det vel bedst at lade spænde for Wienervognen og kjøre vor Ven hjem, sagde Ole Klausen. Man søgte at faa Prokuratoren paa Benene, men forgæves. Hans imponerende Halstørklæde havde rent tabt sine brusende Former; hans før hen over Tindingerne strøgne Haar faldt nu i Tjavser ned i Panden. Selv hans Whiskers hang med Næbbet. Man bar ham ind i den lukkede Vogn og kjørte til hans Bopæl, men nogle Forbigaaende havde set, i hvad Tilstand han blev bragt ind og ud af Vognen. En af dem løb strax ned i Klubben og fortalte det.

Hvorledes Fru Raag blev stemt, da hun saâ sin ellers ædruelige og værdige Mand saa overkjørt, kan en lidt erfaren Ægtemand let forstaa. Imidlertid er der den gode Ting ved en Rus, at den gaar over, naar man har sovet, og saaledes gik det ogsaa med Prokuratorens. Frokosten havde varet fra 10 til 4, og Prokuratoren sov i ét Træk til næste Morgen Kl. 7. Han havde, strax da han vaagnede, en dunkel Følelse af, at han havde Noget at ærgre sig over og Noget at glæde sig til. Efter en kort Orientering af hans Tanker blev det ham klart, at det Første var hans Fuldskab, og det Andet hans nye røde Hest. Hans Kone saâ fornærmet ud, men hun sagde ikke et Ord. Prokuratoren fandt, at det var det bedste Parti at lade som Ingenting. Han gik op og ned i Stuen,

fløjtende: „*God save the king.*» Snart lød der Hestetrampen i Gaarden. Det var Ole Klausens Berider med den røde Hest, der var ganske svedt. Han fik den Brunblissede med sig, og Prokuratoren betalte ham de 150 Rdl. paa hvilke han havde medbragt en Kvittering, som han afgav til Prokuratoren. Denne havde nu glemt sin Rus, ja endog sine Tømmermænd, og tilbragte en Times Tid i Stalden med at beskue den pragtfulde Røde. Efter at have spist Frokost lod han den sadle. Han vilde ride sit Triumfridt gjennem Byens Gader. Men næppe var han kommen op, og Dyret havde sat sig i Gang, før han opdagede, at han blev kastet baade op og ned og fra den ene Side til den anden; — et Par lange Læredrenge, der stod og gabede uden for hans Port, slog en Skoggerlatter op — Hesten havde Hanetrit. Det var derfor, at Ole Klausen havde sørget for, at han fik den at se i ophedet Tilstand, thi Sygdommen kan hæves for nogle Øjeblikke, naar Hesten kommer ret i Sved.

At beskrive vor fine Hestekjenders Raseri er umuligt. *Rascal!* udbrød han, steg strax ned af Hesten, gik ind paa sit Kontor og skrev en voldsom Epistel til sin Bedrager. — Nogle Dage gik — men han fik intet Svar. Efter tre til fire ubesvarede Breve begav han sig til Ole Klausens Hus, men det hed sig, at denne var meget syg og laa til Sengs. Skjønt Prokuratoren ikke var nogen fin Jurist, indsaâ han snart, at Rettens Vej vilde være saare usikker i dette Tilfælde. Han skrev endnu et Brev roligere og fuldt af moralske Betragtninger. Denne Gang fik han følgende lakoniske Svar:

„Kjære Prokurator! Jeg er meget syg og taaler ingen Ærgrelse. Gjør mig den Tjeneste ikke at tale mere til mig om den ubehagelige Sag.

Deres stedse hengivne
O. Klausen.»

Denne Uforskammethed gjorde den stakkels Prokurator rent konfus. Hans godmodige, flegmatiske Temperament blev bragt rent ud af sine Fuger. Han havde hidtil faaet Lov til i Fred at dyrke sin lille Forfænge-

lighed. Fordringen paa at gjælde for Hestekjender var bleven Centrum i hans indholdsløse, for alle Interesser blottede Liv. Han var falden i Kløerne paa en haard, ondskabsfuld Natur, der havde vidst at indgyde Frygt ved sin Færdighed i at finde sine Omgivelsers saarlige Sted og ubarmhjertigt at pirre ved de ømme Nerver. Hvor latterligt det end lyder, det var den første inderlige, dybe Hjertesorg i denne ubetydelige Mands Liv. „Kleine Leute haben kleine Sachen," smaa Sorger blive store for Naturer, der kun er modtagelige for det Smaa. Byen var aldeles opfyldt af Prokuratorens uheldige Hestehandel. Han fik en Fornemmelse deraf, naar han paa Gaden mødte to Mennesker sammen. Han saâ, hvor de stak Hovederne sammen og hviskede. Den almindelige paa Landet herskende Betragtning, at man har Lov til at snyde i Hestehandel, gjorde sig ogsaa gjældende ved denne Lejlighed. Den stakkels Prokurator blev udlet og hudflettet paa alle mulige Maader, medens Ole Klausen, efter en pligtskyldig, flygtig Dadel, fik samme Art Sympathi som Slyngelen i de gamle Komedier.

Der er Dele af vort Legeme og Evner i vor Sjæl, hvis Tilværelse vi først mærker, naar de kommer til at lide. Prokurator Raag havde aldrig mærket til, at han havde Fantasi; nu blev denne hans Pine. Han kunde hverken vaagen eller sovende blive fri for Billeder af en Mængde Heste, der alle havde Hanetrit, der løftede Bagbenene paa en latterlig Maade og svajede krampagtigt med Bagkroppen; for Ansigter, der fremstillede Ole Klausens og den tyske Forpagters Træk, mangfoldiggjorte i Tusindvis, der haanlo imod ham. Han blev syg, kom sig igjen, men var nu sløv og idiotisk. Han var bleven helt hvidhaaret, og den tidligere trivelige og fedladne Mand var bleven en indskrumpen Olding. Hans Hustru, der aldrig havde næret andet end kølige Følelser imod ham, plejede ham pligtskyldigst, men uden Varme.

Ikkun Prokuratorens lille Dreng, der nu var en elleve Aar gammel, klyngede sig inderlig til den hjælpeløse idiotiske Fader. Der udviklede sig et underligt Forhold mellem Barnet og Oldingen; idet hint agerede en Slags

Mentor for denne, talte fornuftigt til ham og formanede ham, naar han fik stædige Indfald som ikke at ville staa op af Sengen, spise eller gaa den daglige Spaseretur, som Lægen bestemt havde forordnet ham. Og Prokurataren betragtede den Lille som sin Beskytter. Naar han gik, støttede han sig paa hans Skulder, han forhørte sig hos ham om, hvad de skulde have til Middag o. s. v. Naar han blev overfalden af sine Hallucinationer, gik Drengen ind paa hans Fantasier, tog sin Pisk og sagde: Nu skal jeg jage de tossede Heste væk, eller svang sin lille Staalsabel, idet han raabte: Nu slaar jeg Ole Klausen og den tyske Forpagter ihjel. Ser Du, Faer? De er der jo ikke mere. Er de vel? Saa lo Prokuratoren fjollet og sagde: Nej, nu er de der ikke mere. Hvad Ole Klausen egentlig havde gjort Faderen, var ikke Drengen klart, men han havde fattet en Rædsel for denne Mand, saa han ikke turde gaa forbi hans Hus.

Det var en Formiddag i Slutningen af Maj, med stærkt blændende Solskin. Støttet paa sin Søns Skulder var Prokuratoren gaaet sin sædvanlige Tur ud af sin Havelaage bag om Byen, hvorpaa de slog ind paa en smal Markvej. Paa et Sted, hvor denne pludselig drejede til højre, var der lavet en lille Høj. Paa den stod en Bænk under en gammel Tjørn. Dette Sted plejede at være Maalet for de Tvendes Vandring. Prokuratoren satte sig da paa Bænken, faldt sammen i en halv Slummer, medens Barnet legede. Den Dag havde Drengen en forgyldt Papirshjelm, et dito Brystkyrads og sin lille Staalsabel med. Iført disse Prydelser løb han rundt og mejede Hovederne af Vejbred, Nælder og Skarntyder paa Grøftekanten. Da han saa, at Faderen var døset ind, kom han saa dybt ind i sin Leg, at han ikke hørte eller saa, hvad der gik for sig omkring ham. Pludselig hører han Faderens Stemme ængstelig og klynkende:

— James, James — der kommer han.

— Hvem? Fader.

— Ole Klausen.

Virkelig nærmede en Rytter sig i nogen Frastand. Prokuratoren havde rejst sig fra Bænken og holdt sig ved

Tjørnestammen. Hele hans Legeme sitrede, den kolde Sved stod ham paa Panden. Drengen var fortvivlet. Han saâ virkelig Rytteren, han kunde ikke som ellers snakke for Faderen og var lige saa bange som han. Rytteren kom nærmere og nærmere. Det var Ole Klausen paa den brunblissede Hest, der havde tilhørt Prokuratoren. I Forfjamskethed, Fortvivlelse, drevet af det Don Quijoteagtige Mod, som besjæler Børn ved saadanne Lejligheder, sprang han i sit løjerlige forlorne Krigerkostume op paa den Bunke store, utilhugne Sten, som laa ved Grøftekanten, og svingede Sabelen mod Rytteren, der lige skulde bøje om Hjørnet.

Hesten blev sky for den stærke Reflex fra alt det Glimmer, der skar den i Øjnene, den røg til Siden, og Rytteren blev kastet ned med Hovedet mod Stenbunken. Hesten løb hen over Marken i vild Karrière. Manden rørte sig ikke, fra hans Hoved rislede en Blodstrøm ud i den sandige Vejs dybe Hjulspor.

Prokuratoren var besvimet og laa paa Højen. Den lille Dreng græd og jamrede. Han turde hverken blive eller vende hjem. Langt om længe kom en Arbejdsmand forbi, han gik hen til den blødende Mand, der laa paa Vejen. Han rørte sig ikke mere.

Saasnart Prokuratoren var kommen til sig selv, smilede han til Drengen og hviskede: Slog Du ikke Ole Klausen ihjel? Drengen kunde ikke svare, men trak Faderen bag om ned ad Højen og gik hjem ad, medens Arbejdsmanden syslede med den Faldne og skaffede Hjælp for at faa ham bragt hjem. Ole Klausen var død. En Hjernerystelse havde dræbt ham.

Da Sagens Sammenhæng blev ret bekjendt, kan det nok være, at den gode By fik travlt. Navnlig Damerne udviklede en Produktion af højt flyvende og dybt gaaende Betragtninger, som kunde have fyldt Folianter. Man stredes, om det var Prokuratorens forrige Hest, som Klausen havde snydt ham fra, eller Drengen, der havde været Hævnens sande Redskab. Stemningen slog aldeles om; thi i den Henseende lignede de gode Kjøbstadsfolks Livsbetragtning den moderne Politiks, at den i høj Grad respekterede

et *fait accompli.* Den stakkels affældige Prokurator blev nu Gjenstand for deltagende Omtale. Hans Kone og Barn inviteredes til notable Familier. Det gik op for Folk, at Raag i sine Velmagtsdage dog i Grunden havde været en skikkelig Mand, der ikke gjorde nogen Moders Sjæl Fortræd med sine Naragtigheder, medens Ole Klausen havde været en Spillefugl og et i alle Maader umoralsk Menneske, hvad Kjøbmand P—, der maatte betale sin Vexel for Væddemaalet til Boet, var allerivrigst i at paastaa.

Da Prokuratoren døde efter et Aarstids Forløb, og der i hans Testament fandtes et Legat til Hjælp til Opførelse af et nyt Raadhus i Sp—, priste Præsten i Ligtalen hans Borgersind, og Borgervæbningens Musikkorps blæste en Koral over hans Grav.

Hvordan han fik hende.

Det var en høj Frostdag i Begyndelsen af December. Vinteren havde meldt sig meget tidlig det Aar. Lars Kristensen, der tjente hos en Gaardmand, sad paa en Ellestub nede ved Søen, snittede paa en Pind med sin Tollekniv og tænkte paa, hvad han nu skulde more sig med i Dag, det var Søndag. Han havde jo glædet sig til samme Dag siden i Mandags og lovet sig selv, at næste Søndag rigtignok skulde blive anderledes morsom end den forløbne, for da havde han ikke kunnet hitte paa, hvad han skulde more sig med, men havde staaet hele Dagen i Porten, gloet ud over Søen og afvexlende røget Tobak og fløjtet de tre Dansemelodier, han kunde. Alene Maaltiderne havde givet Afvexling i denne festlige Tilværelse. Han var altsaa staaet op Ottendedagen efter med den faste Beslutning, at han ikke vilde staa og glo i Gaardens Port, og var strax gaaet ned til Søen, men heller ikke dèr viste der sig noget Interessant. Imidlertid opgav Lars ikke Haabet. Han satte sig ned paa bemeldte Egestub, tog bemeldte tykke Pind og gav sig til at snitte i den uden Maal og Med. Af og til saâ han ud over den tæt tillagte Sø, hvis Flade paa sine Steder gnistrede i Solen som blankt poleret Sølv, men tættest inde ved Land spillede mellem Mørkebrunt og Graat med store mælkehvide Pletter i. Sivtoppene og Ellebuskene stod ubevægelige i den stille Luft; kun en enkelt Gang faldt Rim eller Snefnug ganske sagte ned fra de blankfrosne Grene som store fnossede Bomuldstotter. Men alt dette

fandt Lars slet ingen Morskab ved. Naturbeskuelse var ikke hans Sag, og for Farvespil og den Slags Raffinements var hans Sans aldrig bleven opladt.

Nej, men nu rørte der sig Noget langt ude paa Søen, og Latter og Tale lød skarpt hen over den frosne Flade. Lars opdagede tre Skikkelser, der holdt hinanden i Haanden og bevægede sig glidende hen over Isen. Snart slappedes Armene og sank ned, og de Tre gled regelmæssig frem, i parallele Linier; snart spændtes Armene ud til Siden, og de Tre fjernede sig saa langt fra hinanden i divergerende Linier, at det saâ ud, som om Forbindelsen imellem dem vilde briste; snart løftede de Hænderne i Vejret og holdt dem med Møje sammen over Hovedet, naar deres Glidebanes Linier truede med at gaa i konvergerende Retning, og hver Gang de to sidste faretruende Tilfælde indtraf, lød Latter og Hvin. Det var klart, at det var Piger fra Byen lige over for, paa den anden Side Søen. Lars kunde nok have Lyst til at se, hvordan de saâ ud. Skulde han feje dem imøde ud over Søen, eller vente og se, om de skulde komme saa nær Lars, at han kunde have nogen Fornøjelse af dem? Lars havde aldrig været af dem, der tænker eller beslutter hurtig, og inden han var bleven enig med sig selv om sin Krigsplan, var Pigebørnene, svajende og fejende komne helt op til Kysten. Lars kunde nu tydelig se dem alle Tre. De to paa Fløjene var meget pæne Piger, men om den midterste sagde han til sig selv: Det er Postelinstøj! Thi hun var lille og fin og dog skabt, som hun var drejet. Hvor lo og blinkede de brune Øjne, og hvor glimrede de mørke Haarlokker, der stak frem under den vatterede Søndagssilkehætte; hvor var Fødderne smaa og Smalbenene fine af en Bondepiges at være, naar de glidende Bevægelser røbede dem for den højst sympathetiske Iagttager! Lars havde stillet sig saadan, at han var noget skjult af en Ellebusk. Det midterste Pigebarn gjorde Mine til at ville i Land og satte prøvende Foden ud paa den sprøde Is tættest ved Kysten. Den knasede som Glas under hendes Fødder; da lo de alle Tre, saa det skingrede ud i den klare Frostluft. Det var saa smittende, at

Lars fik et Anfald med af Latter. Der stod han og holdt sig ved en Gren; hele Busken rystede ligesom han selv. Pludselig fik Pigebørnene Øje paa ham. Først blev de alle tre ildrøde i Hovederne samtidig med, at deres lystelige Latter standsede, men indvendig arbejdede den saadan, at Taarerne trillede ned ad deres Kinder, som Kulden havde givet en høj og stærk Rødme. Da Lars mærkede, at han var opdaget, gik han rask frem og ned mod Søen, hvor kun det smalle Stykke skør Is skilte ham fra de tre Piger; nu stod de lige over for hinanden. Pigerne søgte at faa Ansigterne sat i alvorlige, halv fornærmede Folder; det lykkedes tildels de to paa Fløjene, men den Lille i Midten — „Postelinstøjet" — kunde ikke; hun blev ved at le.

— Hvad griner Du af? spurgte hun til Højre. Han staar jo og gjør Nar af os.

— Nej, det har jeg da ellers ikke tænkt paa, sagde Lars. Er I der ovre fra? — Han saâ paa den Midterste, idet han spurgte.

Ja, det var de da. Nu var de første Ceremonier overstaaede, og Lars's Tilbud om at hjælpe dem med at feje over Søen igjen, paa den Maade, at de To satte sig ned med bøjede Knæ, og han og den Tredje trak i Hvers Arm hver paa sin Side, blev modtaget med velvillig Smaalatter, og nu gik det i rygende Fart over Søen. Lars havde resolut grebet hende, som før fejede i Midten, om Haandleddet. Hvordan han kom tilbage, laa uden for hans Bevidsthed, thi bemeldte Pigebarn havde fyldt den saadan, at der ikke var Plads for noget Andet. Han havde erfaret, at hun var Halvsøster til Søren Olsen, Gaardmanden, der ejede den Gaard, der laa paa den anden Side Søen med det store Stykke Eng foran. Hun havde sagt, at han i Julen skulde komme med til „Parregilde", der skulde holdes i en Gaard i samme By; hver betalte jo for sig, saa det kunde der aldrig være Noget i Vejen for. Skjønt Lars var vel fornøjet med sin Kondition, sagde han den op til Majdag — han vilde over paa den anden Side Søen og tjene, lige meget hos hvem.

Gildet kom, men det havde Lars ingen Fornøjelse af. Man véd, at ved „Parregildet" danser den samme Karl med den samme Pige hele Natten, men Sofie var taget af en lang Gaardmandssøn, der aabenbar var Ballets Løve, thi Ingen kunde saa flot, paa passende Tid og Sted sætte i med Støvlehælene og trampe midt under Dansen. Medens de andre Karle dansede med Piben hængende i Munden, havde han hele Tid en fornem opadvendt Cigarstump i den ene Mundvig, og saa kunde han polkere; det havde han lært paa Danseboderne, mens han var Soldat. Lars var fortvivlet; men samvittighedsfuldt slæbte han paa den tunge Bondepige, som Skæbnen havde udkaaret til hans Meddanserinde, thi da han ikke kunde faa Sofie, havde han grebet i Flæng. Hans Dame var ligesaa tvær og muggen som han selv, men de hang ærlig i. Sveden randt ned ad dem, men det Hele gik med en alvorlig mørk Mime, som om Dansens Hensigt var at tage Riberhus med Storm.

Under en Hvil strøg Sofie Lars tæt forbi. Han hviskede til hende:

— Det var forbandet.

Hun blev rød og hviskede:

— Pst! min Broder staar henne i Døren.

Ja der stod ganske rigtig Søren Olsen, bred og skrævende med sit alvorsfuldt-bekymrede Ansigt og pustede med Bevidsthed om sin Værdighed hele Skyer af Tobaksrøg ud i Stuen. Lars kunde strax se, at det var en „farlig stor Bunde", der ikke saadan var at komme nær for en Bolsmands Søn, som han var. Hjertet sank i Livet paa ham. Og da der lige efter Kaffen med Søsterkagen, som var fulgt umiddelbart efter den varme Mad: Suppe, Risengrød, Klipfisk, Peberrodskjød, Flæskesteg, blev budt store Rundtenommer Smørrebrød med Rullepølse og Knapost, samt Øl og Brændevin om til Gjæsterne, var Lars rent gaaet fra Fodret. En gammel Fyr, der ikke havde danset, men som dog paa Grund af Heden havde trukket Trøjen af, stod lige ved Siden af Lars og betragtede ham med et forbavset Blik, thi han selv spiste, som om han ikke havde faaet Mad i en Uge. Tilsidst sagde han:

— Hvorfor tager Du Dig ikke en Bid Brød?

— Jeg kan ikke mere, sagde Lars.

— Det var dog Satan, om man nogen Tid skulde blive saa mæt, at man ikke kunde æde en Stump Rullepølse og tage et Par Saapianer til.

— Er I her fra Byen? spurgte Lars.

— Ja saa'gu er jeg saa. Men jeg er ellers kun Husmand; jeg har Arbejde hos Søren Olsen.

— Er det en flink Mand at tjene?

— Jeg klager ikke paa Kosten, og det er jo det Fornemste.

— Mon han har Brug for en Karl til Majdag?

— Ja saagu' har han nok saa. Den, vi har, skal i Tjenesten.

— Lars's Humør steg nogle Grader. Ved næste Ombæring gav han sig i Kast med en Rundtenom, bed en Snaps over og forrettede sin Hoveridans med resigneret Pligtfølelse. Husmanden, der havde fundet Behag i Lars's Ansigt, henvendte sig til en Gaardmand, der ikke var slet saa imponerende som Søren Olsen, og lod ham udpege Lars som en flink Karl. Søren mønstrede ham med dyb Alvor, naar han dansede forbi. Han gav Besked, der gik gjennem de samme ceremonielle Mellemled, at han vilde tale med Lars, der da stedtes for ham inde i Stuen ved Siden af Danselokalet, hvor de Gamle spillede Kort, bestandig styrkende sig ved Smørrebrød, Øl og Brændevin, men Søren spillede ikke. Han spaserede frem og tilbage i en politisk-kommunal Diskurs med Skolelæreren. Han standsede sin Gang lidt, da han saâ Lars, maalte ham undersøgende, som naar han saâ paa en Hest paa Markedet, og sagde, idet han slog ud med Merskumspiben:

— Naar dine Papirer ere i den behørige og lovformelige Orden, kan den Ting arrenseres, hvorpaa han afskedigede Supplikanten med Pibespidsen.

Søren Olsen var Politiker, og de politiske Førere havde udset ham til Folkethingsmand ved de næste Valg. Tidligere havde han som Stiller havt Ordet paa Tribunerne. Der talte han i tørre bogagtige Fraser. Lige over for sine nærmeste Omgivelser optraadte han med fornem Overlegenhed, ligesom han ved sine sorte Klædes Klæder og høje sorte Silkehalsklud saâ ud snarere som en Degn end som en Bonde, ja nærmede sig endog til at ligne de mere tarvelige Præster. Hans tavse Myndighed lagde et Tryk over hans Hus. Hans Folk. talte kun hviskende i hans Nærværelse, og ingen af dem kunde falde paa at henvende Ordet til ham uden at være spurgt. Alligevel vidste man godt, at den lille Halvsøster var hans Kjæledægge; thi der røg ligesom et Smil over hans værdige Ansigt, naar hun kom ind i Stuen eller ellers kom frem paa hans Vej. Men han hverken kyssede hende eller kjælede for hende; det kunde aldrig falde en Broder af Bondestanden ind at gjøre Sligt ved sin Søster, selv om Aldersforskjellen, som her var Tilfældet, var mer end tyve Aar. Men Søren kom aldrig hjem fra Kjøbstaden uden at have en eller anden Present med til Sofie, og bad hun ham om Noget for sig selv eller Andre, kløede Søren sig højst tre Gange bag Øret, men Ja fik hun.

Lars gik først og skottede langlig til Sofie; men han maa vist have havt et Bededagsansigt paa, thi naar Sofie mødte hans Øjne, vendte hun sig først bort for at le, og da han var bleven en Maanedstid gammel i Gaarde, lo hun højt lige op i Øjnene paa ham. Lars var nu ikke synderlig Psykolog, men han havde alligevel en Følelse af, «at hvis Tøsen var rigtig led ved ham, vilde hun grine paa en anden Maner»; men Situationen trykkede ham. Hans Forelskelse udøvede den samme Virkning paa ham som enhver anden usædvanlig Følelse, der forstyrrede hans Sinds sædvanlige Ligevægt; han tabte Appetiten, hvad der kun var til Fordel for Husmanden, Jens Andersen, der med stor Færdighed fortærede, hvad Lars overlod ham af Midaftensrundtenommerne, Men da Lars tilsidst gik saa vidt, at han forærede ham det Stykke Spegesild, som serveredes til Morgenmad, overvandt Jørgens

Forbavselse hans ellers ureflckterede Madlyst. Han gabede paa Lars og sagde:

— Rider Fan'en Dig? Skal Du heller ikke have Spegesild? Du er da en farlig taab'lig Rad; — men trods denne Protest havde han dog spist Silden, medens han formulerede den. Men Jørgens Tankegang var nu sat i Bevægelse; saa bevægede den sig en god Stund videre i Kraft af Inertiens Lov, og da de kom sammen nede i Hestestalden, sagde Jørgen, førend han begav sig ind til sit Departement, Kostalden:

— Det er kun simpelt med Dig, Lars Kristensen.

— Det er noget Sludder, lød Svaret.

— Nej, det er s'gu hverken Sludder eller Vrævl, for naar en Karl, der gjør sit Arbejde, ikke tærer sit Fo'r, saa er det skidt. Det kan Du jo bare se med Kre'tur.

Lars svarede ikke noget denne Gang, men stod og mængede Havre og Hakkelse sammen i en Krybbe. Jørgen lagde Armene paa den ene af Baasens Spilbomme og saâ paa Lars fra Siden.

— Det er vist Kjæresteri, Lavs.

— Hold Kjæft! sagde Lars.

— Ja der kan Du selv se. Nej, naar man, saadan som jeg, har set baade paa Mennesker og Kvæg i saa mange Aar, saa véd man, hvordan de skaber sig, naar der kommer Noget i Vejen med de Dele. Det er noget ledt Skab, det med Kjærlighed og saadant Noget, mens man er i Ungdommens Dage; men siden bryder man sig Fa'en om det, naar man først er bleven gift og skal slide for Kone og Børn; det er der ikke saa farlig en Morskab ved, og saa gaar s'gu Blankesværten af Skotøjet.

— Den Præken kan Du gjemme til saadan nogle gamle Stabejser, som Du selv er.

Ja det kan nok være, at Ungdommen ikke kan gjøre for'et, sagde Jørgen betænksomt og kløede sig i Haaret under Huen. Men nu skal jeg sige Dig et Alvorsord, Lars Kristensen. Vil hun ikke have Dig?

— Det véd jeg s'gu ikke, sagde Lars og tog et Tag i den ene Hests Hoved, som vilde gjøre Indgreb i sin

Nabos og Kollegas Krybbe, da den var bleven utaalmodig ved at vente.

— Ja, saa vil jeg bare sige, hvad jeg mener. Saadan en indvendig Kjærlighed, det er lige bestemt ligesom en Byld. Det værker farlig, mens den trækker til, men det linder mageløst, naar der gaar Hul paa den. Snak løs og sig til Tøsen, ligesom det er! Vil hun saa ikke — ja saa har man dog i visse Maader en Ordenlighed paa Tingen, og saa kommer man dog til Fo'ret igjen, men bliver Du ved at gaa, saadan som Du gaar, Lars, saa bliver Du ikke ret længe skrap til at arbejde.

Lars sagde ikke Noget, men Husmandens Ord havde gjort det klart for ham, hvad han ikke havde turde klare for sig selv: Han var forelsket i Sofie, og da han ikke turde sige hende det, var baade Humør og Madlyst gaaet fra ham. Det var aabenbart, at Jørgen havde Ret: saadan kunde det ikke blive ved at gaa.

Det blev tidlig og brat, næsten uden Overgang, varm og dejlig Sommer det Aar. Ingen paa Egnen kunde mindes saa tidlig og saa rigelig en Høhøst. Der var saa meget Hø at bjerge paa den store Eng, at man maatte tage Søndagen med til Hjælp. Sofie og Lars havde revet Hø sammen og sat Stakke ude paa Engen. Nu var de komne hjem ved Middagstid. Søren Olsen var ikke hjemme, han var til et politisk Møde et Par Mil fra sin By. Sofies Moster, Jørgen samt Tjenestedrengen havde været tilstede ved Middagsbordet, Lars havde været usædvanlig oppe. Han havde i Anledning af Husbondens Fraværelse tilladt sig at traktere hele Selskabet med Rosiner, Mandler og Svesker, som han havde kjøbt hos Høkeren. Ja han forærede endog Sofie et halv Punds Kræmmerhus Figner, som hun modtog med Rødmen og Tøven, men dog endelig stak i Lommen. Mosteren saâ noget surt til det, men sagde Intet. Hendes Surhed svandt dog lidt, da Sofie heldte en fire, fem Figner ud i hendes Forklæde. Mosteren gav sig strax til at spise dem. Tjenestedrengen

fulgte hver Bid, hun tog, med lystne Øjne og opspilet Mund.

Lars gik ud af Gaarden gjennem Tofteporten. Han kunde ikke begribe, hvad der gik af ham, men han følte sig saa voldsom modig; og Alt, hvad han saâ, synes han straalede af Lyst og Glæde. Søen laa mørkeblaa i alt det Lysegrønne. Luften dirrede af Fuglekvidder. Selv Huskonens Ko, som dens Herskerinde drev til Vands ned til Bækken, havde et usædvanligt livligt Udseende. Tjenestedrengens Raab til Gæssene, hvis røde Næb formelig luede i Solskinnet, gav Ekko. Alt, hvad han kunde øjne, voldte ham Fornøjelse. Han satte sig ned paa den gamle Brønds Rækværk med den høje Brøndvippe over sit Hoved, han slog til Stangen og satte den i dinglende Bevægelse — en to, tre Gange, bestandig stærkere; selv det rustne Jerns Knagen og Hvinen, syntes han, klang helt lystigt. Han fik Lyst til at synge, men hvad skulde det være? Da randt den Vise ham i Hu, som Husmanden Jørgen havde kjøbt af en Kolportør og foræret ham, idet han sagde, at det var Noget, han havde godt af at granske i. Han trak den op af Vestelommen, holdt den nede i Skjødet og sang:

Hvis Du bær Elskov til en Pige,
ej skal Du gange og sukke og glo,
ganske oprigtig Du skal hende sige:
Hør! skal vi sammen bygge og bo?

Siger hun: Ja, det vil jeg saa gjerne!
da skal Du juble af inderlig Fryd,
thi saa vinker der Dig i det Fjerne
Løn for dit Indres Elskov og Dyd.

Siger hun Nej, saa skal Du græde,
dog ej mer end et Fjerdingsaars Tid,
saa skal Du atter i Dansen træde,
søge Dig En, som er mere blid.

Det Sidste er noget rigtig Vrævl, raabte Lars, da han havde endt Sangen og slog med den knyttede Næve mod Brøndværkets Rand. Han vendte sig om og saâ Sofie komme ud af Porten og styre hen mod Brønden med en

lille Spand i Haanden. Medens hun svingede den frem og tilbage i Jernringen, løftedes hendes Bryst, og Solen tegnede glitrende hvide Pletter paa hendes lysebrune Arme.

— Det er Postelinstøj, sagde Lars igjen. Han blev siddende paa Brøndværket, blev ved at se mod Sofie, som lod Spanden falde ned i slap Arm og sagtnede sin Gang, alt eftersom hun nærmede sig Brønden og Lars. Hun blev helt underlig tilmode ved at se den resolute Mine og det faste Blik, han sendte hende imøde. Hun havde altid sagt om ham til sine Jævnaldrende, der ytrede, at det var en farlig pæn Karl, hendes Broders ny: Ja men det er en dvask Rad. Om det var en diplomatisk Udtryksmaade for at gjenne mulige Drillerier tilbage, skal jeg lade være usagt. Vist er det, at hun nok kunde lide fra Vinduet at betragte Lars, naar han f. Ex. svang Øxen mod en Knude Brænde paa Huggeblokken i Gaarden: hun fandt Behag i at se det kraftige Hug skære Luften og at høre det takfaste Fald mod det knasende Knudestykke. Hun havde mange Gange staaet der og set og lyttet, uden at hun gjorde sig Rede derfor. Og nu i dette Øjeblik var det hende ogsaa en Fornøjelse at se den velskabte unge Karl med den ranke Hals, den sunde solbrændte Ansigtsfarve, i de pæne rene Søndagsklæder. Selv hans Fødder saâ ud som en fin Herres i de splinternye Blanklæders Støvler.

Lars's Spænding voxede, da han mærkede, at Sofie nølede med at komme ham nær, men han var sikker paa at han vilde tale fra Leveren, det maatte saa briste eller bære. Endelig kom hun lige hen til Brønden, men med nedslagne Øjne; der var Noget i Lars's Blik, der gjorde hende sky. Hun satte ganske sagte Spanden ned paa Jorden og lod til at vente paa, at han skulde flytte sig fra sit Sæde, thi i Dag vilde hun ikke paa nogen Maade bede ham om at hejse Vand op for hende med Vippen, hvad han saa mange Gange havde gjort; men i Dag — nej ikke paa nogen Maade. Hvorfor? Ja hun vilde ikke have kunnet forklare det, om Nogen havde spurgt hende om det.

— Skal jeg hisse noget Vand op til Dig, Sofie? spurgte Lars.

— Nej Tak.

— Hvorfor ikke?

— Ne—j.

— Sikke noget Vrævl. Lars vilde til at gribe efter Spanden, men Sofie tog i en Fart fat i Haandtaget og holdt den med begge Hænder bag ved sig.

Lars bøjede sig hen under hendes Ansigt for at se op under hendes sænkede Øjenlaage. Hun slog dem op i en Fart og sendte ham et Øjekast hurtigt som et Kornmodsblink. Læben kom i Bevægelse, Brystet løftede sig .... en Latter brød ud, der farvede hendes Kinder røde .... Lars blev ved at skotte op fra neden, men pludselig saa han to store Taarer pible frem gjennem de halvtillukkede Øjenlaag .... nu græd hun.

— Hvad græder Du for, Sofie? spurgte han.

— Du kan jo lade mig gaa.

— Ja, men det kan jeg ikke saa godt, Sofie. Det volder det, at jeg holder saa meget af Dig, over det, at Du er den smukkeste Pige, jeg nogensinde har set; og jeg vil sige Dig, at jeg er taget hen at tjene din Broder, bare fordi Du er her paa Gaarden, for jeg havde det i alle Maader lige saa godt hisset ovre. Føden var lige saa god, og Manden snakkede dog til Folk og var ikke storsnudet. Saa hvis Du nu vil, saa bliver Lars Kristensen den lykkeligste Karl i Sognet, men hvis Du ikke vil, ... ja . . . saa kan det være det Samme, hvad der bliver af mig.

Sofie havde atter sat Spanden paa Jorden og stod og pillede med den venstre Haand ved en af de vilde Slyngplanter, der snoede sig langt nede fra de vaade Sten i Brønden helt op mellem Rækværkets Tremmer, medens hun med den højre lagde Læg i det stribede Søndagssilkeforklæde. Hun hverken lo eller græd mere, men en ganske smal Stribe Elfenben blottedes bag de røde Læber.

— Jeg tror næsten, Du mener Ja, Sofie, raabte Lars og greb efter hendes Haand; men hun trak den tilbage og hviskede:

— Der staar Huskællingen med Koen og glor paa os, og der kommer Jørgen efter Vand.

— Skal jeg saa hisse noget Vand op i din Spand? Hun lo og sagde:

— Ja nu maa Du nok, Lars.

Og inden Jørgen i sin meget sindige Fart naaede Brønden, røg Sofies Spand med Lynets Hurtighed ned i den paa Stangens Krog og op igjen, saa Sofie med sin fulde Spand og Jørgen med sine to tomme mødtes omtrent ud for Vippens Opstander. Jørgen kikkede listig til hende fra sin ene rindende Øjenkrog og smaskede ganske sagte med Tungen. Lars blev siddende, mens Sofie skyndsomt gled ind ad Porten og smøgede sig forbi Hølæsset, der næsten fyldte den helt.

Jørgen stod skrævende, med Aaget paa Nakken lige foran Lars, grinede blot med Øjnene, mens Munden holdt sig alvorlig. Saa sagde han, idet han forsøgte at tale med Fistelstemme:

— Kanske Du vilde hisse noget Vand op til mig, Lavs?

— Havde Du været en ung Karl, i Stedet for at Du er saadant et gammelt Kræ, saa havde Du faaet en paa Kejen, Jørgen Andersen.

— Du er Satans modig og fornemme, sagde Jørgen, men det forta'r sig vel, naar Manden kommer hjem.

Der fôr en Skygge mellem Solen og Lars's Øje, men det var kun et Øjeblik. „Mandens" Hjemkomst stod for ham som Noget, der tilhørte den fjerne Fremtid; der var altfor meget at glæde sig over, inden den Tid kom. Han steg ned fra sit Sæde, saa triumferende ud over Engen, Søen og den fjerne Skov, drejede sig to Gange om paa sin Støvlehæl, følte Trang til at gjøre noget Flot, huskede saa paa, at han havde en Toskillings Cigar indsvøbt i Papir i sin Vestelomme fra den Gang, han sidst havde været i Kjøbstaden. Den tændte han, pustede blaa Ringe ud i Luften og spankede hen forbi Skolelærerens Bolig der laa tæt ved Gaarden, og satte lystig sin Hue ned over Hovedet paa samme Embedsmands yngste hvidhaarede Pode, der laa og legede med nogle Kugler, han

havde trillet sammen af vaad Jord. Ungen blev arrig, tog Huen af; og da det skulde gaa ud over Nogen, kylede han den i Nakken paa sin ældste Broder, der faldt i Staver over sin nye Vogn; men han havde Levemaade; han tog ganske rolig Huen og rakte den til dens Ejermand.

Jørgen Andersen gav sig som sædvanlig god Tid til sit Arbejde; da han havde faaet den første Spand halet op, kløede han sig i Hovedet og talte med sig selv, som følger:

Ja, Ungdommen! Det er noget tosset Tøj. Hvor kan nu nogen Mennesker tro, at saadan en kalkunsk Bonde som Søren Olsen giver sin Søster til en Bolsmands Søn? Og om det ogsaa blev saadan, som de vilde, saa blev Tøsen jo arrig og gal ligesom alle andre Kællinger, naar de bliver lidt til Aars og ikke mere bryder sig om Kjælenskab og saadanne Fornøjelser.

Derefter halede han den anden Spand op, trængte atter til en Adspredelse og saâ sig om efter Noget, der kunde bruges dertil. Han opdagede nu Husmandskonen paa den anden Side Vejen, der efter igjen at have tøjret sin Ko havde sat sig paa Gærdet, strikkende paa en sort Uldhose.

— God Dav, Maren! raabte han.

— God Dav, Jørgen Andersen!

— Det er godt Vejr til Høhøsten.

— Ja, det er det s'gu.

— Er Jer Mand hjemme?

— Nej, han er s'gu itte.

— Det er bedre, I ta'er mig, Maren, for jeg er mere stadig af mig end Per, som er saa udspekuleret til Dokementskrivning, men la'r Jer passe Lodden. Per og jeg kan jo bytte Kvinde, men saa kommer jeg vel til at gi' Noget i Bytte, for mit Hus er jo jordløst, og Birthe er jo en hel Del ældre end I.

— Vrævl og Sludder har vi nok af, sagde Konen.

— Ja det er s'gu sikkert, sagde Jørgen og sukkede, medens han fæstede Spandene paa Aagets Kroge, hvorefter han meget langsomt styrede op mod Gaarden.

Lars havde gjort et langt Slag, helt betaget. Han havde Lyst til at nikke til Træer, Stengærder, Pilehegn, Høstakke og Alt, hvad han saâ. Nede paa Engen ved Søbredden laa en temmelig stor Sten. Han rokkede den op, løftede den, saa højt han kunde, vejede den et Par Gange i Haanden, slyngede den ud i Vandet saa langt han evnede, og da efter det vældige Plask Skummet sprøjtede op og funklede blændende i Solen, svang han sin Hue og sang:

Dansken har Sejer vundet, Hurra, Hurra,
Tysken sin Grav har fundet, Hurra, Hurra!

Det lakkede omtrent ad Midaftenstid, kunde han mærke. Nu følte han Appetiten melde sig med hele sit gamle Krav. Da han vilde stryge forbi Hølæsset i Porten, hørte han en sagte Fnisen. Han saâ til Siden, og oppe i det Hjørne af Porten, der næsten var spærret af Hølæsset, saâ han under Vognen et Par Ben, som han ikke kunde tage fejl af. Han skubbede sig hen om Bagsmækken af Vognen, nærmede sig Føddernes Ejerinde, men denne smuttede langs ad Portens lange Væg og sled under sin Bevægelse store Høtotter af, der hang ned over Ansigtet paa hende. Men hun lod, som hun ikke kunde slippe bort. Lars greb hende om Livet, og, skjulte bag Hølæsset, vexlede Kjærestefolkene en urimelig Hob Kys. Saa skiltes de ad og gik hver til sin Side uden om Læsset; Sofie ind i, Lars ud af Gaarden.

Lars saâ ikke sin Husbond før den næste Morgen, og Synet af dette store, hovne, tvære Ansigt bragte strax hans Humørs Thermometer til at falde adskillige Grader, thi det var lige saa vist, som at 2 og 2 er 4, at Søren aldrig vilde give sit Minde til, hvad han havde for. Den Sfære, hvori han levede, tillod ham nu rigtignok ikke at give Agt paa, hvad der foregik i hans umiddelbare Omgivelse, og der gik et godt Stykke Tid, i hvilken Kjærestefolkene stjal sig til adskillige Møder i Haven, hvor de

gamle Stikkelsbær- og Ribsbuske, der vare voxede over Mands Højde, dækkede dem for profane Øjne, i Porte, Vognskure, ja selv i Stalden, hvor Jørgen Andersen, der nu en Gang havde opdaget Hemmeligheden, betragtedes som et uskadeligt, om end stundum generende Vidne ved de Sentenser, han stadig gjentog, om Kjærlighedens Forkrænkelighed og Forgængelighed, som de Unge afviste med haanende Foragt. Jørgen sagde det egentlig ikke paa Dril, men han led af en kronisk Trang til altid at snakke, i Tide som i Utide.

En Formiddag mærkede Lars imidlertid, at der var noget Usædvanligt i Luften. Den ellers saa meddelsomme Husmand luskede tavs og sky uden om ham, og talte han til ham, svarede Jørgen kun: Aa, ja saamænd, ja! hvad skal man sige til Verden saadan i det Hele? Hvad der fuldendte at gjøre Lars uhyggelig tilmode var, at han saâ et Glimt af Sofie i Fadebursvinduet; men i Stedet for et glad tindrende Blik mødte han et alvorligt, og ved nærmere at se til opdagede Lars, at Øjnene vare røde og forgrædte. Søren Olsen viste sig ogsaa usædvanlig tidt i Døren og kastede sit Blik om i Gaardens fire Hjørner, og naar det traf Lars, udtrykte det en vis fortørnet Ringeagt. Tilsidst gjorde Husbonden sig Ærender ud i Gaarden, og for hvert af dem rykkede han bestandig nærmere ved Lars, som var i Færd med at vaske en Vogn og give Hjulene Smørelse. Det var den Vogn, Søren Olsen havde brugt Dagen i Forvejen. Endelig kom Gaardmanden helt hen til ham, eftersaâ myndig Arbejdet, derpaa tog han Piben ud af Munden og sagde:

— Fra 1ste Juli maa Du se Dig om efter en ny Kondition.

Bestyrtet lod Lars Svaberten falde ned, og skjønt Husbonden allerede havde drejet sig om og langsomt sat sig i Bevægelse i Retning af Stuelængen, rykkede Lars ham i Flanken og spurgte:

— Er der da Noget at udsætte paa mit Arbejde? Jeg mente dog . . . .

Søren gjorde en halv Drejning om til Siden, og uden at se paa sin Karl talte han i lige Linie ud i Luften:

— Der foreligger ingen som helst Paragraf i Tyendeloven, der paabyder, at man skal maatevere en Opsigelse til nogen som helst af sine Folk. Dermed er den Diskussejon afsluttet, endt og afskaaren.

Og med længere Skridt, men i samme Tempo fortsatte han sin Gang, indtil Lars saâ hans brede Ryg forsvinde i den aabne Forstues Halvmørke.

Lars gik tilbage til Vognen, tog atter fat paa sit Arbejde med en saa feberagtig Ihærdighed, at Sveden sprak ud af alle Lemmer paa ham, men da han var færdig, drev han Svaberten med saadan en Kraft ind i den aabne Vognport, at Skaftet gik itu mod en Arbejdsvogns Hjul. Saa gik han ud paa Marken for at flytte Heste. Her traf han Jørgen Andersen, der var ifærd med at flytte Kvæget. Det havde længe kogt inden i Lars, nu flød det over og sprøjtede hen over den, der var nærmest ved Haanden.

— Hvad er det for et forbandet Bæst, der har sludret til Manden og faaet ham til at sige mig op? raabte han og løftede truende paa Tøjrekøllen.

— Ja, det er s'gu itte godt at vide, mumlede Jørgen og vedblev at banke med sin Kølle paa Hovedet af Pælen.

— Ja for saadan En kalder jeg en Skurk og en Kjeltring, vedblev Lars.

— Ja, der kan s'gu være Noget i'et, mumlede Jørgen ydmygt.

— Og jeg kalder ham en Rasphuskandidat . . . en . . .

— Aa ja saamænd!

— Og en . . . General . . . krigskommissar, brølte Lars i stigende Raseri.

— Nej holdt! det skal Du s'gu bevise, raabte Jørgen, rettede sig og holdt Tøjrekøllen ud for sig.

— Naa det er Dig? spurgte Lars, og Forbavselsen slog koldt Vand i Hidsigheden.

— Ja, jeg kom s'gu helt uskyldig til'et, og hvis Du vil være en Smule rimelig, saa skal jeg lægge det ud for Dig. Se i Overgaars saa sa'e jeg til Manden, at vi havde faaet Høet godt ind, og det havde han ikke Noget at

sige til, og det kunde han da heller ikke, kan jeg tro. Og saa sa'e han, at det nok var en hel ordentlig Karl, han havde faaet, og jeg sagde: Ja han er s'gu en hel flink Karl; men saa kunde jeg ikke bare mig for at grine, for jeg tænkte paa, hvor utuskeagtig han vilde blive, den Tid han fik at vide, at Du var gode Venner med Sofie, men jeg sa'e jo ingen Ting. Men se Manden han spurgte jo, hvad jeg grinede af; og jeg sa'e, at det var itte af Noget ikke, men Fanden ta' Søren Olsen, han har jo lært af al den Avislæsning at spørge En ud, ligesom Herredsfogden i Sokkeløse gjorde ved Per Kristens, ham, der for fjorten Aar siden boede i det Hus ijævne mit og stak Ild paa'et, og se, jeg blev jo kaldt for Retten og hørte, hvordan Herredsfogden kunde vrikke hele Re'ligheden ud af ham. Se saadan blev jo Søren Olsen ved at vrikke ved mig, og uden at jeg saadan kan oplyse, hvordan det kom, saa fik jeg jo sagt det Ene med det Andet; og naar jeg først er begyndt med at snakke, ja saa er det, ligesom der var noget Levendes inden i mig, der drager og driver mig, saa det ene Ord ta'er det andet. Ja, hun siger jo saa tidt der hjemme, Kællingen, at hun vilde ønske, hun kunde slaa en Prop i Gabet paa mig. Men nu bag efter angrer det mig forskrækkelig, Lavs; men ser Du, det kunde jo alligevel aldrig være blevet til Noget med Dig og Sofie, saa enten det skete før eller efter Mikkelsdag, kan jo være det samme.

Lars stod et Øjeblik og kæmpede med sig selv, saa smed han Tøjrekøllen. Jørgen havde for længe siden ladet sin synke. Men Hidsigheden kogte igjen op i Lars; med et Spring var han inde paa Livet af Husmanden og havde Haanden fast om hans Strube.

— Vil Du sla' en gammel Mand, Lavs Kristensen? sagde Jørgen med halvkvalt Stemme og saa helt rolig og alvorlig paa Lars. Denne slap ham og vendte sig bort. Husmanden gav sig til at græde.

— Hvad Fanden! Vil I slaas? lød en pibende, høj Stemme et Stykke nede paa den Gangsti, der gik over Engen.

— Nej, nu skal jeg sige Dig Per Ni'len, hvordan

det er med de Dele, sagde Jørgen, for hvem et nyt Skriftemaal var en stor Lindring, og med en Omstændelighed, der langt overgik den, vi kjende fra Fortællingens første Redaktion, sagde han Alt «li'som det var».

Den Tilkomne var en lille, spinkel Mand med smaa fiffige, plirende brune Øjne, et smalt fint Ansigt, der egentlig ikke gjorde Indtryk af at tilhøre en Bonde. Han talte heller ikke i Dialekt. Han hørte ganske rolig, smilende paa det Hele og nikkede af og til med Hovedet.

Se, Du forstaar Dig jo ogsaa paa Politiken, endte Jørgen Andersen; men ved de Dele er der vel ikke Noget at gjøre for Lars.

— Ne—ej, sagde Per Nielsen og kløede sin Arm, mens han samtidig grinte fiffig. Du skulde se til den Rødbrogede der henne Jørgen, hun er ved at faa Tøjret om det ene Forben.

Da Jørgen var gaaet, saâ Per Nielsen et Øjeblik paa Lars og sagde:

— Du kunde se over til mig i Aften sent, naar det bliver mørkt, men taler Du om det, saa er det ingen Nytte til.

Der var en mystisk Sikkerhed i hans Tone, som imponerede Lars. Han vidste, at denne Husmand ogsaa nød stor Anseelse som Politiker, rejste med hans Husbond til Møder og Valg, tidt havde hemmelige Konferencer med ham og gik for en af de ivrigste Agitatorer for hans kommende Valg. Han listede sig ogsaa ud af Gaarden samme Aften, over Vejen, thi Per Nielsen var Ejer af det Hus, der laa lige over for Søren Olsens Gaard. Det var hans Kone, hvis flygtige Bekjendtskab vi gjorde, da hun paa hin for Lars saa betydningsfulde Aften drev sin Ko til Vands.

Da den lille, spinkle Husmand havde talt med Lars, der hidtil havde været en tavs Tilhører, men hvis Forbavselse stadig var stegen, udbrød han:

— Men jeg troede, at I var Søren Olsens bedste Ven i Politik.

Den lille Mand saâ sig spejdende og lyttende om i Stuen; derpaa hviskede han:

— Det Fæ, den forædte dvaske Stud. Ja fordi han sidder kvit og frit i den gode Gaard, saa er han den eneste Bonde her i Kredsen, som de kan blive enige om at sætte ind i Thinget. Men jeg hjælper ham bare, til den Tid kommer, da en Mand af det ægte Folk (her slog han sig for Brystet) kan bane sig Vejen. Vor Tid kommer ogsaa, Lars Kristensen. Ja den Tid, da det ikke kommer an paa Hartkornet, men paa det der (her pegede han sig paa Panden). Naar vi kjører om til Møder, saa sidder han og en anden Gaardmand i Agestolen. Jeg kan ligge bag i Vognen som en Kalv eller et Svin. Han æder i Gjæstestuen i Kroerne. Jeg kan gaa ind i Kjælderstuen og — pst — vi har ingen Vidner — siger Du til Nogen, hvad jeg siger Dig, Lars, saa bander jeg mig ned i det sorte Helvede paa, at det er Løgn. Søren Olsen kan ikke sætte to Ord sammen i Hovedet. Jeg skriver alle hans Taler, for jeg har som Dreng været paa Skriverstuen paa Højbygaard, og havde den gamle Forvalter levet, havde jeg kanske nu været Prokurator. Og saa giver den forædte So, Søren Olsen, mig en Rigsort for en Tale der varer næsten en halv Time. Men nu tier Du stille, passer dine Sager og tager bort den første, hører Du? og saa gjør vi, som jeg har sagt. Honoraret kan Du selv bestemme. Det kommer vi nok ud af, for Du ser mig ikke ud til at være en Knovser.

— Nej, sagde Lars, dersom det Hele gaar godt, saa kan vel en — ja — lad os se — 10 Daler ikke være for meget.

— Det synes jeg heller ikke 15 vilde være, sagde Husmanden flot henkastende.

— Aa nej saagu'. Men saa bliver det ved det?

— Ja vel.

Med drævende Værdighed og en vis prædikeagtig Pathos holdt den tykke Søren Olsen sin Tale fra Tribunen, der var slaaet op i den øverste Ende af Dragonernes gamle Ridehus i Kjøbstaden G. Han var flankeret af Valgbestyrelsens Medlemmer: Byfogden, der med distræt

Fornemhed kun halv hørte efter Sørens politiske Konfessioner, som han betragtede som altfor elementære for en videnskabelig Jurist, et Par Borgere fra Byen, der meget nødig vilde have en hvilken som helst Bonde ind i Thinget, men, naar galt skulde være, dog foretrak en velstaaende Gaardmand for en Husmand, som Nabokredsen maatte nøjes med, og endelig sad en Gaardmand samt vor nye Bekjendt, Husmanden Per Nielsen paa Tribunen. Søren endte sin Tale:

. . . Og ligesom jeg altid har havt til Princip: Alt for Folket og Alt ved Folket. Som mit Program er Folkelighed og Lighed i videste Udstrækning, saa skal jeg, hvis mine ærede Medborgere betro mig det i mine Øjne hæderfuldeste Hværv af alle, Pladsen i det folkevalgte Thing, virke af yderste Evne til, at Grundlovens Friheds- og Lighedstanker skulle blive virkelige og træde fra Papiret ud i Livet.

De behørige «Hør» og Hurraer fulgte efter, medens Søren Olsen tørrede Sveden af Panden med sit store rødtærnede Lommetørklæde og med tunge Trin steg ned ad Talerstolen, hvis improviserede Trætrappe knagede under hans vægtige Korpus. En opmærksom Spejder vilde have opdaget, at den paa Tribunen tæt ved Talerstolen siddende Husmand Per Nielsen blinkede ganske sagte til en gammelagtig svær, kjøbstadklædt Mand, der stod lige neden for, men som øjensynlig hidtil kun havde skjænket Valghandlingen en flygtig Opmærksomhed. Da derfor Byfogden i Egenskab af Ordstyrer spurgte, om Nogen ønskede Ordet, udbad den nysnævnte Borgermand sig det. Alle, der kjendte ham, blev først forbavsede, thi Murmester Lars Kolbe havde aldrig vist sig synderlig ivrig for Politik. Dernæst smaalo de, thi samme Kolbe var bekjendt som en stor Pudsenmager, der sjælden lod nogen Lejlighed gaa tabt til at drive sine Uglspilstreger, om hvilke der gik mange Frasagn i By og Omegn, især fra den forrige Byfogeds Tid, da Kolbe var Borgerrepræsentant.

— Murmester Kolbe har Ordet, sagde Byfogden, og den gamle Murer steg op paa Talerstolen, saa omkring sig med sine svedne smaa Øjne, kastede et Sideblik til

Valgkandidaten, der i stor Spænding havde fæstet sine store, dvaske, fremstaaende Koøjne paa ham.

— Ja, se jeg er nu en gammel Borger, sagde han, som ikke altid saa rigtig kan følge med Tiden, og som er opdragen i den Tro, at en Justitsraad er mere end en Kancelliraad og en Gaardmand mere end en Husmand. Men jeg har en svær Respekt for, hvad man nok kalder Konsekvens — om Forladelse Hr. Byfoged, hvis jeg udtaler det galt — (Byfogden henkastede fornemt: Det er rigtigt nok) og derfor vil jeg, naar Valgdagen kommer, opfordre alle mine Medborgere til at give Gaardmand Søren Olsen deres Stemmer; for naar man véd, hvor haardt det falder for en Gaardmand at tage En til Svoger eller Svigersøn, som ikke er kommen af Gaardmandsfolk, saa siger jeg: Ære være den Mand, der tør vise sin Frisindethed i Gjerning, som Søren Olsen, der, som De alle véd, er Ejer af en stor Selvejergaard, men alligevel har tilladt sin eneste Søster at gifte sig med hans Karl, Lars Kristensen, som er en Bolsmands Søn. Ser De, mine Herrer, det kalder jeg Frisind og Mod til at være sin Overbevisning bekjendt, og derfor udbringer jeg et nifoldigt Hurra for vor Valgkandidat, den i Ordets sande Betydning frisindede Søren Olsen.

Et endeløst Brøl, en fanatisk Jubel hilsede disse Ord, medens Gjenstanden for dem, den ulykkelige Søren Olsen, stod med skrævende Ben og gabede maalløs og forstenet ud over Auditoriet, og da Mureren, efter at være stegen ned fra Talerstolen, rystede hans Haand, lod Søren sig behandle som en livløs Gjenstand. Han var nær ved at synke i Knæ og holdt sig fast ved Rækværket paa Tribunen, og hvert nyt gjentaget Jubelraab for ham var som et Stik af en Høtyv i hans tykke Mave. Den første Tanke, der banede sig Vej gjennem hans Hjernes Taage, var at gaa op paa Talerstolen igjen og erklære det Hele for Løgn. Men da det kom til Stykket, turde han ikke. Han nærmede sig Husmanden og hviskede:

— Hvad skal jeg gjøre, Per?

— Ja der er s'gu ikke det mindste at gjøre ved. Det Offer maa I bringe Politiken, Søren Olsen.

— Nej Satan .....

— Ja se nu, Søren Olsen, saa bliver I vist ikke Rigsdagsmand, for saa mister I strax den gevaltige Popularitet, som I fik i dette Øjeblik.

— Den Murer er dog den største Rakkerhund .....

— Ja det er sikkert, sagde Per Nielsen, det er en udspekuleret Gavtyv.

— Ja jeg gjør det lige godt, Per, jeg siger, at det er Løgn af Mureren.

— Ja haardt er det; men jeg kan huske fra den Tid, jeg gik til Læsning sammen med Forvalterens Børn, at i gamle Dage var der en Mand, der lod sine to Sønner halshugge for at redde Friheden. Nu kommer I s'gu til at ofre Sofie; men hun gaar nok endda ikke saa nødig til Skafottet, for Lars Kristensen lader hende nok beholde Hovedet.

Folk var i Færd med at sprede sig, da Ingen yderligere forlangte Ordet. Lars Kolbe havde rolig tændt sin korte Pibe og stod og røg der henne i Porten med Ryggen støttet mod Karmen. Da Søren Olsen og Per Nielsen skulde til at passere forbi ham, vexlede han et Forstaaelses Øjekast med den Sidste og sagde:

— Naa Søren Olsen, Deres tilkommende Svoger er hjemme hos mig, han kan vel kjøre hjem med Dem?

Murerens listige Øjne fixerede den tykke Gaardmand paa den mest irriterende Maade. Søren søgte at lægge Foragt i sit Blik. Mureren forlod sit Støttepunkt og lagde sin Haand paa Søren Olsens Skulder.

— De skal takke mig til, Søren, sagde han, at jeg sagde det før.

— Nej her, sagde Gaardmanden, nu bliver det s'gu lovlig galt; saadan en .....

— Stop, stop, Søren Olsen! Her leverer jeg Dem et Stykke, der var sendt ind til Avisen her i Byen, som min Søstersøn jo trykker. Læs det! Eller vil Du læse det, Per Nielsen.

Per tog Manuskriptet ud af Murerens Haand og læste med ondskabsfuld skarp Betoning:

Medborgere! Vogter Eder for Frihedens falske Venner! Af deres Frugter skulle I kjende dem. En saadan falsk Ven af Friheden er Gaardmand Søren Olsen, en af de værste Bondearistokrater i Egnen, og ham skulle vi vælge til Folkethingsmand! Han finder det under sin Værdighed at tale til sine Undergivne; han tager knap Hatten af for den Husmand, der bukker dybt for hans fyldte Lomme; ja han vil knap være bekjendt at sidde i Agestol eller spise i Stue sammen med den Husmand, om hvem det er en offentlig Hemmelighed at han forsyner ham med alle hans politiske Talemaader, ja endogsaa skriver hans Taler for ham. Søren Olsen er en uvidende hovmodig Mand; det erklæres herved paa Ære og Samvittighed af

En Demokrat.

— Det er Satans godt skrevet, sagde Mureren og saa Per Nielsen stift i Øjnene, det er næsten ligesaa godt lavet som Søren Olsens Tale; men det vilde jo have ruineret Søren Olsen, selv om det er Løgn, og det er det vel?

— Ja hvert et Ord, svarede Per.

— Ja jeg fik jo min Søstersøn til at lade være at trykke det indtil videre, og nu da Søren Olsen lader sin Søster faa Lars, som siden den første har tjent hos mig, saa er jo Alt i Orden.

— Der er ikke Noget ved den Ting at gjøre, Søren Olsen, bemærkede Per Nielsen.

— Ne—j, sagde Søren med fortvivlet Resignation og styrede op ad Gaden uden at se efter, om de to Andre fulgte ham.

— Lars Kristensen kommer til at bede os to med til Bryllup, sagde Murmesteren til Per.

— Ja det er sikkert, svarede denne og fulgte hjem med Mureren, vis paa, at han kunde faa pilket en Femdalerseddel til hos den lykkelige Elsker, og inderlig smigret ved den Ros, som Mureren havde tildelt hans hemmelige literære Bedrifter.

En fattig Drengs Ungdomsæventyr.

I. Den gamle Akcisebod.

Siden sin Afskedigelse havde pensioneret Toldbetjent Rønning lejet det gamle Hus tæt ved Indkjørselen til Byen med det fremspringende Tag, hvorved der dannedes en Slags bedækket Veranda foran Huset. Dette kaldtes endnu i Folkemunde Sice (ɔ: Akcise) boden. Paa Grund af dennes Brøstfældighed var der opført en ny Akcisebod i Flugt med den gamle, men den laa et Stykke længere ud ad Hovedlandevejen. Paa det første Sted havde Rønning etableret en lille Handel med de almindeligste Urte- og Hørkræmmervarer, Traad, Horn-, Tin- og Messingknapper, Mjød, hvid Rom, Noget, der kaldtes Kognak, men som sikkert ikke var af fransk Herkomst, forskjellige Sorter Brændevin etc. Han havde nemlig i sin tidlige Ungdom «staaet tre Aar som Svend» ved Handelen og kunde efter den daværende Lov erholde Kjøbmandsbevilling. Rønning var godt lidt, thi han havde i sin Tid taget sit Embede med stor Gemytlighed. Naar han mødte med den tynde Jernstang i Haanden og skulde undersøge, om en ved Bommen holdende Vogn indeholdt konsumtionspligtige Sager, og han saa, at det var en af Byens Folk, der kom kjørende, stak han blot for et Syns Skyld Jernstangen ned i Vognen, rev en Vittighed som f. Ex.:

— Hu, Jokumsen! De vil jo smugle en levende Kapun og en død Høne ind, hvad Jokumsen? . . . værs'-artig, kjør De kun, Jokumsen.

Og under hjertelig Latter over sit eget Indfald raabte han efter Manden paa den bortkjørende Vogn:

— God Nat, Jokumsen; hils Kristoffersen!

Hans Popularitet havde ogsaa bevirket, at Øvrigheden saâ gjennem Fingre med, at han holdt en Slags gemytlig lille Beværtning, uden at han havde nogen Bevilling dertil. Om Sommeren sad han gjerne hver Aften under sit Skur paa en gammel hvid Havebænk med et Glas Punsch staaende foran sig paa et lille Bord, rygende paa en kort Pibe med et vældigt Træhoved, og Synet af den lille trinde Mand med det evindelig smilende kobberrøde Ansigt, fra hvis Næse Hornbrillerne hvert Øjeblik truede med at falde ned i hans Skjød, udøvede en saa sympathetisk Virkning paa flere Medlemmer af Borgerskabet, at de satte sig hen hos ham. Det ene Ord tog det andet, indtil Vedkommende bestilte sig et Glas Patentpunsch, som den gamle Toldbetjent blandede af hvid Rom, Citron, gammel fransk Vin og en Draabe Hindbærsaft, og som i Almindelighed erkjendtes for «mageløs liflig». Derved fik Rønning en Extrafortjeneste. Han erklærede, at han paa fire Glas Punsch af den Art havde otte Skilling i reel Indtægt; og naar han tjente en Mark om Dagen foruden Pensionen, saa havde han, hvad han behøvede i dette Liv ... for ser De, Kristoffersen, man maa inte være urimelig; og jeg har nu den Tro, at naar man i dette Liv er nøjsom og takker vor Herre for en Draabe Puns, saa faar man s'gu nok Malagavin i det tilkommende, og kanske mere, end man kan drikke.

En Sommeraften i Juni sad Rønning paa sin sædvansige Plads, men der dukkede ingen Fænomener op i Horizonten, der tydede paa Punschafsætning. Kun nogle Tjenestepiger passerede forbi den gamle «Sicebod»; dem maatte Rønning foreløbig trøste sig med. Han kjendte dem Allesammen og nævnede dem ved Fornavne:

— God Aften, Line, god Aften! Er Du Kjærest endnu med Ølbryggerens Karl? Kan I ikke snart gifte Jer og kjøbe Udstyret hos mig — hvad? ... Se, der er Kammerraadens Mathilde! Naar skal din Frue til det? Det er jo den sjette, hvad? ... Hej, Grete, sig til din

Husbond, at nu har jeg faaet igjen af Ollendorffs Punsessens, som var sluppen op i forrige Uge, da han vilde have en Flaske ... Naa Trine! Du kan være glad ved, at her ikke er «Sicebod» mer, ellers var Du ikke sluppen saa nemt ind med de Kyllinger i Kurven. Naa, I skal have Kyllingesteg i Morgen hos Kancelliraadens? Ja saa? Er Kyllingerne fra Niels Persen i Stendrup? Ja jeg tænkte det nok! God Nat, min Pige, god Nat!

Endelig stiger Barometret i Retning af Punsch, men ikke egentlig paa den Maade, som Tolbetjenten havde ønsket det. Han saa tre Mænd komme spaserende; den midterste af dem standsede instinktmæssig, og de to andre lystrede som paa Kommando. Den midterste, en stærkt bygget Mand i en noget luslidt brun Frakke, der i sin Tid havde været en elegant Sommerpaletot med ophøjede Sømme langs ned ad Ryggen, i et Par smudsede lyse Sommerbenklæder, hvis fortraadte Rande hang som Frynser over de skjævt traadte Støvler, med en med Vand blanket gammel, sort Silkehat paa Hovedet, sagde meget højt, idet han tog Cigarstumpen ud af Mundvigen og klappede begge sine Sidemænd, der vare Bønder, paa Skulderen:

— Niels Larsen og Søren Jør'en skal bare følge mine Opskrifter, hvor den hele Jura er kjørt op med de enkelte latinske Ord, som skal til, saa kan Per Persen aldrig faa Lov til at grave den Grøft. Det kan I stole paa, som om I havde Hans Majestæt Kongens egenhændige Underskrift paa det.

— Ja, men han sa'e, Prokurator Lyng .... vilde den ene Bonde til at indvende.

— Hver kan være god for sig, Søren Jør'en ... jeg siger ikke mere ... men Prokurator Lyng ... ja han er god nok — hæ!

— Og saa mente Justitsraaden ... begyndte den anden Bonde.

— Lad mig bare faa fat i Justitsraaden, Niels Larsen. Jeg skal pudre ham; for naar jeg siger til ham: Nu ingen Vrævl, min gamle Justitsraad, hvem forstaar sig bedst paa skadeligt Vands Afledning, De eller jeg? og

naar jeg saa ser paa ham, se nu efter, lige med det bøse Ansigt, som jeg nu sætter op, saa siger han meget ordentlig og pænt: Det gjør De, Momme ... og saa bliver der ingen videre Diskosjon om de Anliggender; det kan I tage Rottekrudt paa, Niels Larsen ... Men nu byder jeg Jer Farvel, for der ser jeg min gamle Rønning ... Farvel Niels Larsen ... farvel Søren Jør'en ... god Aften Rønning!

— Det er to gratis Punser, sagde Rønning ved sig selv med et lille Suk, derefter lettede han paa Huen og sagde: God Aften, Momme, god Aften, god Aften!

— Har De en Bid Skraa, Rønning? spurgte Momme og tog sin Skraastump ud af Munden, for det var en rigtig Bondebrokke, som den tykke Søren Jør'en gav mig ... naa, jeg siger ikke Noget ... han har jo ikke bedre Forstand, Rønning.

Rønning tog et Stykke Papir af et lidet indbydende Udseende op af Vestelommen, skar et Stykke Skraa af med sin Tollekniv og rakte Momme det. Han lugtede til det og beføIte det.

— Augustinus's Skraa? — ja vel ... se saadant Noget ser og lugter jeg lige paa Stedet. Mig narrer Ingen; man har lært at se sig om i Verden, Rønning. Det bliver man klog af, men ikke rig; det er nu min Princip; ja, man kan s'gu gjerne kalde den for Filodsofi; men det vil jeg dog lige godt ikke, for man skal ikke skære Flæsket større, end man kan gabe over det, nej Gu' skal man ej, Rønning. Det er ogsaa min Princip ... ja jeg har mange af den Slags, for jeg har været i mange Stillinger, Rønning. Ja, nu skal jeg give Dem, hvad De godt kan kalde min Bibliografi.

— Den har jeg hørt før, Momme.

— Ja, men saa har De s'gu glemt den, gamle Rønning; man kan lære Noget af den, om jeg selv skal sige det.

— Ja se — Møllen — den blev De jo smidt fra, sagde Rønning med et smørret Grin.

— Det er godt, De ler, Rønning, for saa ser jeg, det er Idroni. Der er Ingen, der smider mig fra Noget. Men

skulde jeg taale, at Bageren lige ved Siden af mig, lige op i Næsen paa mig, om jeg saa maa sige, uden Privelegium solgte raa Gryn og Mel? Og da baade Amtmand og Birkedommer holdt med den Svinepels, ja jeg kalder dem alle tre og Herremanden med for Svinepelse (her gav Momme sin Tale Kraft ved et vældigt Slag mod Bænkens Tremmer) ... se saa sagde jeg Birkedommeren lige op i Synet: Her er ingen Lov og Ret i Birket ... jeg vil ikke bo i den Jurediktion.

— Der er dem, der siger, at De blev pantet for flere Aars Skatter, Momme.

— Det var lutter Hævngjerrighed . . . og den Historie skaffede Birkedommeren en Proces ... ja den skal skaffe ham et Par til.

— Ja ... men saa fik De jo Afsked fra Byfogdens Kontor i L—; det var dog egentlig forbandet, Momme.

— Forbandet? Ja for den hjulbenede Fuldmægtig, som mente, at han var en Helvedes Karl, fordi han havde den raadne dansk juridiske Examen, som jeg kunde have havt for tyve Aar siden, hvis jeg havde villet. Nu kan han se, hvordan det gaar med Opdagelsesvæsenet deroppe i L—. Sex Ildebrande, gamle Rønning! Men hvordan ere de komne op? Hvad behager? Ja se det véd Ingen. Men hvem opdagede Mordet paa Lars Knækkerup? Det gjorde jeg; for jeg gik ind paa Spjellerup Kro en mørk Aften i min store Chenille og talte med en grov Stemme som en Dødnings til Smeden, der sad og spillede Hyp med Hesteskæreren, og saa gav han sig. Men havde jeg ikke været, saa havde Hovedet endnu siddet paa Smedens Hals.

— Vil De have et Glas Puns, Momme?

— Nej Tak, gamle Rønning, lad mig faa en Snaps!

Toldbetjenten hentede en lille Karaffe med Ringe, der angav de indeholdte Snapses Antal. Momme skjænkede sig strax en, smagte paa den som paa en Bouketvin, nikkede langsomt og sagde:

— Brændevinen er fra Hendrik Mogensens Brænderi. Ikke? Jo det vidste jeg. Mig narrer Ingen ... Naa, saa blev jeg Opsynsbetjent ved Tugthuset i V. Det var

paa Ministerens udtrykkelige Ordre. Han sagde til dem i Kollegiet: Momme skal have Posten; jeg vil ingen som helst Sludder høre.

— Her tømte Momme en ny Snaps i ét Drag og satte Glasset med Kraft paa Bordet.

— Hvorfor blev De ikke der, Momme?

— Skulde jeg taale saadant noget Svineri, som der gik for sig paa det Tugthus? Naar Betjentene skulde møde Kl. 5, snuede de til Klokken 7 og mødte Klokken 8. Men Inspektøren holdt med dem. Hvad gjør saa jeg? Jeg tager lige til Kjøbenhavn, gaar op i Kancelliet og siger til den Øverste paa Kontoret: Hør, Rinaldi — han har saadant et udenlandsk Navn — hør, Rinaldi, naar Reglementet siger, at der stilles Kl. 5, og Ingen møder Kl. 5 uden jeg, hvem har saa Ret, jeg eller de Betjente, der møder Klokken 8? — Det har De, Momme, sagde Rinaldi, — Godt, den er hørt, siger jeg. Naa, jeg tager da tilbage, og jeg ringede jo med Stormklokken for Inspektøren og hele Personalet; men lige i samme Momang gaar Rinaldi af, og den, der kommer efter ham, var ligefrem en personlig Fjende af mig ... ja saa kan De selv begribe Resten.

— Er det nu ikke Løgn Altsammen, Momme?

— Løgn — hi, Rønning — jo vel er det Løgn; sig de kun, det er Løgn. Jeg nedværdiger mig ikke til at sige en Stavelse derimod. Men nu kan jeg godt drikke et Glas Puns. (Momme havde tømt de fire af de sex Snapse, som Karaffen rummede.) Jeg skylder Dem for ni Punser, saa bliver det lige den halve Snes. Der kommer Ditlevsen. Se god Aften, Ditlevsen! Lad Ditlevsen ogsaa faa et Glas Puns, det bliver lige elleve Glas paa min Kunto.

Den Ankommende var en høj, tyk Mand, «hvis Næses Guld beviste sin Ejers daglige Flid». Trods det lune Sommervejr bar han et uldent Tørklæde om Halsen og en tyk, grøn Kalmuks Frakke. Det var Faktoren ved Byens Trykkeri, der tillige med Avisen ejedes af Prokurator Lyng. Men da denne Intet kjendte til Typografien, var Ole Ditlevsen den, der raadede paa Etablissementet.

Han var bekjendt for sin Drukkenskab, men han hørte til de kolerisk-melankolske Drankere og var altid misfornøjet med Tilværelsen.

— Puns! Jeg vil ingen Puns have. Giv mig en Bitter af min egen Slags, Rønning!

Denne Essens præpareredes specielt for Faktoren. Den bestod af Brændevin, Hyperikum, Malurt, Kamfer og Hvidløg. Ole Ditlevsen nød den altid til det fedeste Øl, han kunde opdrive. Han paastod med en Overflod af Eder, at dette var det Eneste, der holdt hans syndige Liv oppe i ham.

— Naa, gamle Ditlevsen, sagde Momme med sin sædvanlige nærgaaende Fortrolighed, kan jeg faa et aninymt Stykke ind i Bladet?

— Nej Gu' kan De ej, svarede Ditlevsen.

— Itte? Det havde jeg Lyst til at faa nærmere Resolesjon paa.

— Fordi det er noget Sludder, De skriver, og fordi De skriver lige saa splintrende galt, som De taler. Brrr! (her bragte hans Synkning af den forfærdelige Snaps hele hans Legeme i Dirring).

— Jeg vil gjøre Dem opmærksom paa, tog Momme til Orde med en Nuance af fornærmet Værdighed, at jeg har siddet paa mere end ét Kontor ...

— Ja og skrevet af.

— Jeg har skrevet Dokumenter — Klager, Stævninger og Skjøder i mange Aar.

— Ja, som De skriver ud af Ørsteds Formularbog, og saa er der endda orthografiske Fejl i. Puh!

Rønning slog en høj Latter op. Momme overvejede et Øjeblik, om han skulde vise sig i krænket Værdighed; han havde allerede rejst sig og løftet Haanden til et Slag i Bordet. Men han forandrede Beslutning, lagde Armene over Kors paa Brystet, stak Ansigtet nær hen til Faktorens, saâ vist paa ham og nikkede med en alvorsfuld og hemmelighedsfuld Mine gjentagne Gange til ham.

— Hvad Fanden skader Dem? spurgte Ditlevsen, vrissede med Hovedet og trak det tilbage for at komme i større Afstand fra det store, flade Ansigt, der saâ ud,

som om det vilde klaske ind mod hans Næse, som han skelede ned imod, ligesom at vare den mod det mulige Sammenstød. Men alt som han trak sig tilbage, gjorde Mommes Ansigt en proportional Tilnærmelse; da viftede Ditlevsen med Haanden som efter en Flue og raabte:

— Væk med den Raamælkskage! siger jeg.

— Saa, saa, saa! tyssede Toldbetjenten; vær nu ikke saa grov, Ditlevsen.

— Grov? Jeg er ikke grov. Saadan er jeg mod alle Mennesker, snerrede den rødnæsede Faktor.

— Jeg har undt af Dem, Ditlevsen, for De har mange Ærgrelser i Deres Liv.

— Det er det eneste Sande, De har sagt i lang Tid, brummede Ditlevsen.

— Aa, man faar s'gu ikke flere Ærgrelser, end man selv tager sig, bemærkede Rønning og smilede veltilfreds op mod den dalende Sol.

— Aa Sludder, sagde Ditlevsen og maalte ham med dyb Foragt. De snakker som en ... en Pensionist, der har Sit paa det Tørre.

— Jeg holder med Ditlevsen, sagde Momme og slog ham paa Skulderen. Maa jeg tale lidt i Enrum med Dem, naar vi har drukket et Glas Puns?

— Som jeg maa betale, for De gjør det s'gu ikke.

— Det vil jeg ikke despetere om. Vil De give Puns, saa drikker jeg den; mellem gode Venner kommer det ikke saa nøje an paa, hvem der betaler. Det er også en af mine Principer. Saa meget kan jeg sige i Rønnings Nærværelse: Pas paa den store Læredreng, De har paa Trykkeriet!

— Ham, Kristian! sagde Rønning; det er en god Dreng. Sikken pæn Haandskrift han skriver.

Nu fôr Ditlevsen op i Harme, satte Glasset mod Bordet, saa Foden knak, og raabte:

— Det er uforskammet af Dem at sige saadant Noget, Rønning. Nu har jeg kjendt mange Bæster i mit Liv, men saa sandt jeg staar her som en Synder for Vorherre, vil jeg være evig fordømt, om jeg nogensinde har kjendt et saadant Bæst som den Dreng. Værs'go! Her er Penge

baade for Bitterne, Punserne og Glasset. Jeg vil ikke skylde Nogen Noget, og jeg taaler ingen Modsigelse.

— Jeg maa holde med Ditlevsen . . . det vil sige, hvad Drengen angaar, sagde Momme højtideligt; og jeg siger som en gammel Politimand: Pas paa den store Læredreng, De har paa Trykkeriet!

— Jeg skal s'gu nok passe paa, hvad jeg skal passe paa. Hvad mener De ellers med det Vrøvl? spurgte Ditlevsen.

— Jeg véd, hvad jeg véd; men det siger jeg kun i Enrum, svarede Momme. Men jeg kan opdage, hvad det skal være. Vil De følge mig, men ganske stiltiende, ganske fordækt? Pas paa, hvad jeg siger: Jeg kan opdage al Ting.

— Det er vist noget godt Sludder, mumlede Ditlevsen; men da han Intet havde at forsømme dermed, fulgte han med Momme, der tog listende Skridt og tyssede med Haanden mod Faktoren, uagtet denne ikke sagde et Ord.

II. Den slemme Dreng.

Bag nogle af de til Byens Huse hørende Haver højnede det stenede og tørre Terræn sig temmelig betydeligt, men jævnt, for paa den anden Side at falde brat ned og danne den ene Side af Lejet for et lille Vandløb. Den brede Bakke var paa denne Tid endnu ikke opdyrket. Den laa hen til Græsning for Faar og Gæs og benævnedes sædvanligvis Overdrevet. En lille Levning af en for umindelige Tider siden fældet Skov kronede et Stykke af Bakkekammen med noget purret Ege-, Tjørne- og Bøgekrat, mellem hvilket et Par højere Asketræer ragede op. Men det purrede Krat fortsatte sig gjennem en lille indskaaren Kløft paa Bakkens anden Side. Gjennem de tætte Blade og snoede Tjørnebuske blinkede Aaens blaa Vand, og da dens Leje her var ujævnt og fuldt af Sten, lød der stadig Rislen og Susen op. Det var sjældent, at nogen af Byens Beboere betraadte dette Sted. Bakkehældet ned

mod Haverne var kun paa visse Aarstider befolket af ovennævnte Dyr og deres Vogterdrenge; og Krattets og Kløftens Skjønhed havde Byens Borgerskab ingen Sans for — det var jo kun et unyttigt Vildnis. Men det var faldet i to ganske unge Romantikeres Smag, som vi skulle se. Medens nu Ditlevsen og Momme langsomt stige op ad Overdrevets Skraaning, som, skjønt temmelig jævn, aftvinger den Første mere end én Forbandelse, og medens den Sidste lokker Ditlevsen til at døje Sveden og det korte Aandedræt ved bestandig at misse med Øjnene og lægge Fingeren paa Munden for at spænde hans Tanke paa noget uendelig Mystisk, appellerer vi til Læsernes Taalmodighed og beder ham følge en langvarig Historie, de to Romantikere vedrørende.

Der er nu først Drengen, den hvidhovedede Kristian. Han har længe havt en ganske speciel Forkjærlighed for Overdrevskrattet. Da hans Fader, en omvankende Spillemand, med hvem han havde strejfet Landet rundt til sit sjette Aar, paa et af sine Ophold i den By, hvor Scenen foregaar, pludselig var død, mente den Værtshusholder, hos hvem han havde logeret, at han nok kunde have Brug for Drengen til at vogte Gæs. Han kunde jo desuden faa Hjælp af Fattigvæsenet. Værtshusholderen brugte ham desuden som Afleder for det onde Humør, som paakom ham om Morgenen, naar han om Aftenen havde været altfor ivrig i, hvad han betragtede som en Værts allerførste Pligt: tappert drikke Gjæsterne til. Naar han var rigtig „ilde opstaaet" og lod et paa én Gang fortvivlet og bistert Blik glide ud over Tilværelsen, var det ham en ren Vederkvægelse at møde „Drengen", som han da drev et vældigt Ørefigen. Saa syntes han, at det „lindede" lidt for ham. At der var noget Ondt i at „smække saadan en Smule Dreng en paa Thepotten", faldt ham aldrig ind. Naar han sad og vrøvlede med Gjæsterne, der bestod af det allerlaveste Borgerskab, Torvebønder og Svende, og hver af de Samtalendes Bidrag til den almindelige Underholdning gik ud paa at fremstille sig selv som en saa Allerhelvedes Karl som mulig, fik Værtshusholderen ofte Anfald af Rørelse over, at han alle sine Dage havde været

en «retskaffens» Mand, og for at bevise denne Paastand førte han gjerne følgende Argumentation:

— Hvem vilde have taget saadan en snottet Dreng til sig undtagen Jens Petersen (det var ham selv) og jeg? Hvad? Faderen skyldte mig baade for Logis, alle sine Maaltider og en urimelig Hob Snapse. Men se, om jeg ikke under Drengen Kosten og immer væk siger til ham: Spis, Dit forbandede Bæst, at Du kan faa Tælle paa Nyrerne, og jeg siger til Fruentimmerne: Drengen skal have ordentlig Smør paa Rundtenommerne — ja somme Tider faar han jo ogsaa Svinefedt eller Gaasefedt, ligesom Aarstiden er til — men det er akkurat, ligesom vi selv faar. Se saadan Noget gjør man ikke, undtagen man har noget Relion og Kristendom i Livet paa sig. Skaal . . . naa vi skal ha' en Omgang til? (nu fik hver af de om Bordet Siddende iskjænket et Glas Brændevin, medens det paa ny fyldte Ølkrus gik Raden rundt til at «slukke efter» med) . . . ja, se det var nu det med Drengen. Ja saa har jeg jo det Stykke Vænge ijævne Overdrevsbakken. Naar det kommer saa vidt, at jeg kan skjønne, at Sæden vil blive god det Aar, saa trækker jeg Kællingen og Tøsen der ud en Aftenstund, naar Solen er ved at gaa ned og rigtig rød og gloendes, og saa viser jeg saadan ud over Ageren, som jeg nu gjør ud over Skjænken, og saa siger jeg: Hør, hvis I ikke gi'er Vorherre en Velsignelse for det Stykke Sæd, saa skal den Onde regere i Jert Liv; forstaar I det? Nej, fordi man en Gang kan faa sig en Taar over Tørsten, saa er man dog hverken Jøde eller Kjeltring.

Saaledes var det faderlige Element i den hvidhovedede Drengs Opdragelse. Det moderlige dito var ganske anderledes passivt. Værtshusmadamen kom aldrig uden for sit Køkken, hvor hun sled og slæbte, kogte og stegte, blankede og skurede, saa lang Dagen var, med opsmøgede Ærmer og Arme saa sorte som Jorden. Hun hørte til de Faamælende, og naar hun forlangte Noget, kom Ordet frem i en halv klagende, halv gnaven Tone. Hun sad aldrig, men spiste gaaende eller staaende. Hendes attenaarige Datter dannede en virkningsfuld Kontrast til Moderens

rastløse Virksomhed. Lige som hun tilbragte hun den hele Dag i Køkkenet, men hun sad paa en grønmalet Fyrretræs Kiste, paa hvis ud ad vendende Side der stod malet med røde Bogstaver G L D ɔ: Gjertrud Larsdatter — det var den bondefødte Moders Pigenavn — omgiven af en aflang Krans af røde Klatter, der skulde forestille Roser. Hun strikkede vel af og til paa en Uldhose, men den faldt hvert Øjeblik ned i hendes Skjød. Saa gabede hun og strakte sig, trommede med Tøffelhælene Takten af en Hamborger-Skotsk paa Kisten, indtil hun tabte Tøflerne ned paa Gulvet, og efter nogle svage og mislykkede Forsøg paa at naa dem med Tæerne og faa dem fast paa Fødderne igjen, opgav hun dette vanskelige Arbejde med et dybt Suk, gav sig derpaa til at tralle Melodien, hvis Takt hun før havde trommet. Saa, ligesom hun var midt i denne Beskæftigelse, gav hun sig til at græde, som hun var pisket, thi hun kom til at tænke paa den Dragon, som hun blev Kjæreste med paa et Mikkelsgilde hos en Gaardmand i en nærliggende Landsby, men som Faderen paa det Bestemteste havde forbudt hende at tænke paa, «hvis han ikke skulde slaa alle Fortænderne ind paa hende». Man ser altsaa, at den hvidhaarede Dreng opvoxede under usædvanlig dannende Omgivelser. Men han havde ogsaa sine Fristeder. Det første var det alt beskrevne Overdrev, hvor han af sin Værge blev sat hen for at vogte Gæs. Der laa han paa Ryggen og stirrede lige lodret op mod Zenith, og saa drømte han al Slags løjerlige Ting, som det vilde være saare vanskeligt at fortælle, især, saaledes som disse Drømme vare i Begyndelsen. Men da Værtshusholderen maatte lystre Lovens Bud og sende Drengen i Skole, vandt han et nyt Fristed dér. Den Undervisning, som den gamle Degn kunde give de halvhundrede Børn i faa Timer om Dagen, var ganske vist tarvelig nok, især da han tilbragte en ikke ringe Del af Undervisningstiden med forbitrede Udbrud over, at han, en gammel Akademikus, der havde lært baade Latin, Græsk og Hebraisk, skulde sidde og mase med «saadan nogle Træskotampe, som snød deres Næser med Fingrene». Men naar Degnen var i godt

Humør, kunde han ogsaa gjøre andre Exkurser ud fra Undervisningen, som i det mindste morede den lille Kristian. Degnens onde Humør fortog sig ofte, naar han for at støtte sin Paastand om den Uret, Skæbnen havde gjort ham ved at gjøre ham til Degn og Skolemester, fortalte, at han i sine Studenterdage havde spillet Komedie med Rahbek i Borups Selskab, thi saa løb Erindringen og Fantasien af med ham, saa spillede han hele Scener af Holberg eller Oehlenschläger for Drengene, hvilket bragte de fleste til at falde i Søvn. Men Kristian lyttede i større Andagt til Degnens improviserede dramatiske Fremstillinger, end han nogensinde havde ofret paa Præstens Prækener, naar han om Søndagen blev jaget i Kirke af sin gudfrygtige Principal og gik ydmygt bag efter ham, Madamen og Datteren, efter at han i en Timestid, tidlig samme Morgen, havde maattet hjælpe Madamen med at skure hendes Arme og Hænder nogenlunde rene ved Hjælp af en Halmvisk og grøn Sæbe. Naar han om Hverdagen før og efter Skoletiden laa med sine Gæs paa Overdrevet, da formede disse Indtryk fra Degnens Deklamationer sig til Billeder. Han lukkede Øjnene og saâ Hakon Jarl med sine Kæmper skride forbi. Han saâ Ejnar Tambeskælver skyde Busken af Jarlens Hjelm, han saâ Hakon og liden Erling i Offerlunden, hørte Stærkodders Røst gjennemrunge Kong Ingilds Hal:

Vil I mig tæmme som en Bjørn i Mundkurv,
at danse daarligt efter eders Pibe?
Vil I afrette som en Sisken mig,
at efterabe, kvidre jeres Viser?
Ti stille Du! som med opspilet Øje,
med opblæst Kind og smidig Fingerdans
vil tæmme Heltens Sind med dine Triller.

Ja Drengen var saa opfyldt af det Heroisk-Pathetiske, at han tog Per Paars *au sérieux*, sympathiserede inderlig med ham i Kampen mod Fogden paa Anholt, afskyede Forræderen Niels Johansen Kok saa vel som Per Ruus's materialistiske Filosofi, hvormed han vil overtale sin Husbond til at svigte sin Dorothea og give efter for Nilles Kjærlighedssukke. Men han blev dybt rørt ved den

Sidstes Klagesang, da Paars, uagtet hun har foræret ham saa mange dejlige Fødevarer og alt det fede Øl, alligevel lyder Pligtens Bud og sejler fra hende for at naa sin Fæstemø i Aars. Til Gjengjæld for den Interesse, som Degnen mærkede, at hans æsthetiske Digressioner fandt hos den hvidhovedede Dreng, gav han sig meget mere af med ham end med de andre Disciple, examinerede ham længe, roste hans Lærenemhed og gode Haandskrift. En enkelt Aften i Mørkningen listede han sig ind i Jens Petersens Beværtning, efter omhyggelig at have forvisset sig om, at ingen af hans Bekjendte eller Elever var i Nærheden og saâ ham træde ind paa et saa simpelt Sted. Han valgte det for at faa sin inderlige Lyst til et Glas varm Punsch, der her kun kostede 6 Skilling, tilfredsstillet uden at gjøre et stort Greb i sin fattige Pengepung. Da fortalte han Værtshusholderen, at den hvidhovedede Dreng var den dygtigste i hele Borger- og Friskolen. Den skikkelige Degn anede ikke, at han gjorde Drengen en saare daarlig Tjeneste dermed. Tidligere havde denne uden Hindring faaet Lov til, naar han om Aftenen var kommen hjem med Gæssene, at sætte sig i en Krog af Stuen med en Bög og stjæle sig en Smule Lys til fra den osende Tranlampe under Loftet. Men nu hed det: Hvad sidder Du der og gaber over de Bøger efter? Han siger jo, Degnen, at Du er saa skrap til at læse i Skolen, saa Du ikke behøver at læse over hjemme. Se til, Du kan komme ud i Køkkenet og skrælle nogle Kantøfler. — Nu traf det en Gang, — da Drengen var ved at gaa op til det lille Hul paa Loftet, hvor han sov, at Værtshusholderens Lene gik bag efter ham op ad Trappen. Han mærkede det ikke. Da han under sin forsigtige Vandring over det mørke Loftsrums uhøvlede Bræder, hvor Passagen vanskeliggjordes af Sække, fyldte med Fjer, som Madamen havde opsparet til tilkommende Sengklæder, tomme Tønder, Lægter, udspredt Sæd osv., hørte Ordet: Dreng! lyde bag ved sig i en paa én Gang myndig og hviskende Tone, rislede der en kold Strøm gjennem alle hans Nerver. Han vendte sig om og saâ, at Lene stod paa Loftet med en

osende Tranlampe i den ene Haand, medens hun med den anden skyggede for Flammen, der sendte en sort Stribe Os lodret op i Luften. — Dreng! hej! hør! lød det atter.

Kristian var nu bleven sexten Aar. En vis Følelse af Værdighed skød op i ham, naar Fruentimmerne vilde tyrannisere ham. Endnu var det ikke faldet ham ind at gjøre Oprør mod Fatters Tyranni, men han fandt, at det var hans Pligt at opponere mod en saa myndig Tiltale fra Tøsens Side.

— Hej, Dreng, Dreng! kan Du ikke høre? lød det for tredje Gang.

— Jeg hedder ellers Kristian, svarede Drengen med Værdighed.

Den lange Tøs gloede paa ham, helt forundret, og vilde vist under andre Omstændigheder have forsøgt, hvad et Ørefigen kunde udrette, men Situationen tvang hende til at gaa mere politisk tilværks.

— Hør Du, Kristian, sagde hun, hør lidt! Vil Du have en Kringle med Sirop paa?

— Ja, det vil jeg nok, sagde Kristian, der altid havde havt en vis Svaghed over for Hvedebrød.

— Der, sagde Lene og hægtede et Par Hægter paa sin Kjole op for Brystet og tog den nævnte Delikatesse-artikel, som hun listig havde tilegnet sig i Krostuen fra den Kurv Hvedebrød, der stod paa Skjænkens Disk, ud fra sin Barm. Hun rakte Kristian den, som efter et Øjeblik at have betragtet først Kringlen, saa Pigebarnet for at forsikre sig om, at hun ikke gjorde Nar af ham, greb Kringlen med en Hurtighed, som en Kat griber en Mus, og gav sig til at spise den, saa varm, som den var. Da han havde spist den, faldt det ham først ind, at der maatte være Noget bag denne usædvanlige Venlighed, som hans Husbonds Datter hædrede ham med. Han blev staaende foran hende og saâ paa hende.

— Hør Du Dreng . . . Kristian! mener jeg. Du skal jo være farlig skrap til at skrive Sammenskrift?

— Aah — sagde Drengen med en overlegen Gestus.

— Ja, jeg kan ogsaa skrive, men jeg kan ikke faa

det Ene til at hænge sammen med det Andet. Du kommer til at lave det for mig. Saa skal Du faa for en Skilling Brystsukker i Morgen, naar jeg faar Tilgift hos Bageren.

Jo det kunde Kristian nok have Lyst til. — Hvad skal jeg skrive? spurgte han.

— Hvad Du skal skrive! Kan Du ikke begribe det?

— Ne—e—j.

— Du er et Fæ. Naturligvis til ham — ham — Du har nok hørt — Dragonen. Hvad griner Du af, Din tossede Dreng? Hør — dersom Du griner, faar Du en paa Siden af Hovedet.

— Værs'artig, slaa, Jomfru! sagde Drengen.

Jomfru Lene saâ, at Drengen var omtrent lige saa stor som hun, og opgav øjeblikkelig alle krigerske Hensigter.

— Vil Du saa skrive til ham . . . min . . . mit Menneske? Saa er Du en rar Dreng.

— Har Jomfruen Papir og Blæk?

Det havde Lene ikke. Det blev da bestemt, at de paa en temmelig stor Tavlestump, som Kristian havde taget med hjem fra Skolen, og som fandtes inde paa hans saakaldte Kammer, i Forening skulde udarbejde Brevet. Tavlestumpen blev hentet, en Flise blev brækket af et af dens Hjørner for at tjene i Stedet for Griffel. De satte sig begge paa en Fjersæk. Tranlampen blev sat foran dem paa en gammel raadden Ruin af et Savelad. Dens blodrøde, døsige, osende Flamme, der aldeles ikke kunde bringe noget Lys ud i det store, sorte Loftsrum, faldt ned over Parrets Ansigter, hvis belyste Dele bleve rødbrune, medens Skyggepartierne stod i den mørkeste Sodfarve med skarpt afskaarne Linier.

— Han hedder jo Per? . . . ikke? spurgte Drengen. Saa skriver jeg altsaa: Kjære Pe—d. e. r!

— Du kan gjerne sætte: elskede efter kjære. Men Per, det lyder ikke af Noget. Det er saadan et bondsk Navn.

— Drengen anstrængte sig. Pludselig fôr et Glimt af Ironi op i ham i Form af følgende Indfald. Han

kunde huske, at han i en omvankende Akrobattrup, i hvis Orkester hans Fader havde gjort Tjeneste ved nogle Kjøbstadmarkeder, havde kjendt en lang Dreng, der kunde staa paa Hovedet og samtidig blæse paa Piccoloføjte Melodien til «Ach ich bin so müde, ach ich bin so matt». Samme store Dreng hed Peter, naar han var civilklædt, men naar han kom i Trikot, benævnedes han paa Plakaten: Kroateren Petrowski, skjønt han var født i Mariager, og hans Virksomhed i Udlandet havde indskrænket sig til at skjænke Øl i et Værtshus i Hamborg. Kristian kastede et skraat prøvende Blik op paa Lene og sagde:

— Vi kan maaske skrive: Kjære, elskede, dyrebare Petrowski!

— Ja det lyder rigtignok ma'esløst, sagde hun.

Kristian skrev det. Lene skulde nu til at diktere, men hun var ikke synderlig vant til at forme sine Tanker. Hun anstrængte sin Hjerne, saa Sveden sprak frem paa Panden af hende. Hun tørrede den med sit Forklæde, kradsede sig i Hovedet med en Haarnaal, derpaa stak hun i at græde. Det hjalp. Hun begyndte da sit af Hulken, Næsesnyden og Sukke afbrudte Diktat:

— «Jeg skriver Dig til . . . for at . . . for at lade Dig vide ved samme Lejlighed . . . at nu véd jeg, hvad Kjærlighed er, elskede Petr . . . (ja det laver Du jo) . . . for det er lutter Sorg og Bedrøvelse . . . for naar jeg inte kan trykke Dig op til mit Bryst . . . fordi Du er Dragon i L. og ikke mere Brændevinskarl nere hos Kristiansens . . .»

— Hvad saa? spurgte Kristian, da Lene her gjorde en Standsning, der efter hans Mening maatte betyde Punktum.

— Vent lidt, jeg maa hitte paa noget Nyt, svarede hun.

— Men der skal Noget til strax, for ellers er der ingen Mening i det.

— Pas Du Dig selv, hvad rager det Dig?

— Nej, saadant noget Sludder vil jeg ikke skrive. sagde Kristian og lagde Tavlen fra sig.

— Ja, saa hit selv paa Noget, Din dumme Dreng!

Drengen skelede atter op til Lene, der nu saâ stupid ud i Luften. Han skrev da videre. Noget efter spurgte hun hurtig og vredt:

— Hvad har Du saa skrevet?

Kristian læste med den uskyldigste Mine:

. . . «saa véd jeg intet Andet at gjøre end at tude og brøle og forsikre Dig om, at jeg siger:

Gid at da mænges maa strax alle Elementer,
mod Verdens Undergang, som man at se forventer!
gid Verdens Bygning selv maa løses, gaa i Grund,
før jeg skal mere se, før jeg skal nogen Stund“ . . .

Det gik nu op for Kristian, at Nilles Klage i Peder Paars var morsom, men Lene blev aldeles henrykt og sagde:

— Det er ma'esløst yndigt! Tak, Kristian! Nu skal jeg skaffe Dig Papir og «Blik» i Morgen, saa sender vi ham det. Du skal faa ligesaadanne en brun Kringle i Morgen foruden Brystsukkerne.

Derpaa listede den skjønne Lene sig hen over Loftsgulvet og ned ad Stigen paa sine violette Uldhoser og med en Tøffel under hver Arm, medens Drengen gik ind i det med nogle Bræder fra det øvrige Loft afsondrede Rum, der tjente ham til Opholdssted om Natten.

Lene havde udspekuleret, at Drengen, hvis han tidlig om Morgenen fik Skriveapparater, maatte kunne renskrive Brevet ude paa Overdrevet, naar han var ved Gæssene. Hun listede da en Pen, en lille Medicinflaske med Blæk, samt et Ark Papir til ham, før han kom afsted. Og i den tidlige duggede Morgen vilde En, der var kommen op paa Overdrevsbakken, have set det pudsige Syn: en barbenet, stor Dreng siddende med et gammelt raadent Stykke Bræt over Knæene, hvorpaa et helt Ark Skrivpapir var udbredt, hvilket han havde ikke ringe Møje med at styre, da Vinden drilagtig tog fat, snart i det ene, snart i det andet Hjørne. Draabeflasken havde han gjort fast i Jorden ved Siden af sig. Det morede ham at udfolde hele sin kalligrafiske Dygtighed i de store Bogstaver, som han mere tegnede end skrev, idet han bestandig saâ paa

Tavlestumpen, som laa ved Siden af ham. Lene havde forlangt at se Brevet endnu en Gang, inden det blev sendt afsted. Da Drengen kom fra Skole Klokken tolv og havde faaet sin Middagsmad, huskede hun Faderen paa, at det kunde være paa Tiden, at der blev muget under Grisen. Drengen fik da Ordre til at forrette dette Arbejde, medens Fatter og Mutter tog deres Middagslur. Svinehuset — et Brædeskur med Tagsten over — laa i et Hjørne af Gaarden. Den ene Side, hvor Bræderne kun var slaaede op i en Højde af 1½ Alen og lod Rummet mellem dem og Taget aabent som Luft- og Lystilførsel for Beboeren, vendte ud til Værtshusholderens Have, hvor gamle Ribs-, Stikkelsbær- og Solbærbuske omgave Kartoffel-, Gulerods-, Sukkerærte-, Rødløg- og Charlottebedene. Men den nærmest til Svinehuset stødende Del var en Slags lille Blege- og Tørreplads- Samtidig med at Drengen. drog ind for at skaffe Grisen det en Smule komfortabelt, gav Lene sig til paa bemeldte Blegeplads at befæste Vasketøj til Tørring paa de udspændte Snore ved Hjælp af Klemmer. Og medens hun stod paa en Træstol i Færd med dette Arbejde, sagde hun til Drengen nede i Svinehuset.

— Læs saa Brevet, saadan som Du har lavet det!

Drengen adlød og læste, men med den samme tørre og syngende Tone som den gamle Politibetjent, naar han ved Trommeslag paa Byens Torv og Gader bekjendtgjorde Auktioner eller kommunale Anliggender.

Lene satte et mut og fortrædeligt Ansigt op:

— Nej, det er der ingen . . . ingen Rørelse i, sagde hun. Du er et Tossehoved, naar Du ikke kan skrive et Brev bedre.

Drengen saâ op paa hende. Skulde han nu have det Mas at gjøre det Hele om? Der maatte gjøres et Forsøg paa at slippe for det. Han tog Brevet og læste det op med den Pathos, han kjendte fra Præstens Prækener, og da han kom til Versene af Per Paars, løftede han Stemmen, saa den skingrede som en Postillons Trompet. Taarerne trillede nu ned ad Kinderne paa Lene, og Grisen, der havde benyttet Pavsen i den for den saa ube-

hagelige Rensningsakt til at tage sig en Lur, tæt klemt op i det mørkeste Hjørne af Svinehuset, fôr forfærdet op først med en høj Grynten, derpaa satte den i et Hvin.

— Ja, saadan kunde Du jo have sagt strax, sagde Lene, tørrede Øjnene med alle fem Fingre, hvorved Skorstenssodens Mærker paa hendes Kinder og forskjellig Køkkengjernings dito paa hendes Hænder masedes ud og fordeltes nogenlunde ligelig over hele hendes Ansigt. Da Kristian var færdig, var det ham umuligt at holde sig alvorlig længere. Han brast ud i en Latter, der var nær ved at vælte ham omkuld. Lene saâ foragtelig paa ham.

— Se, hvor han griner, den Flødeskjæg! sagde hun. Ja ja, grin Du kun, der kommer den Tid, da Du faar at se, at saadant Noget er ikke saadant Noget, som man griner af, det er saadant Noget, som man græder over — og saa græd hun igjen.

Fra den Tid af var Kristian tidt Lenes Sekretær.

Skjønt det Hele umiddelbart kun nærede og udviklede hans komiske Sans, blev det dog middelbart Anledning til, at han kom til at tænke paa, at det Erotiske overhovedet existerede i Livet. Hidtil havde han kun tænkt paa det, naar han traf det i Bøger, i de Øjeblikke, Versene klang for hans Øre. Dragonen behøvede nu ingenlunde at frygte for en Medbejler; thi selv om Lene ikke havde været aldeles utilgængelig for saadan en «raa Unges» mulige Tanker, vilde den højt flyvende, platoniske Fart, som Drengens erotiske Aspirationer tog, aldrig være dalet ned til en Gjenstand, der manglede den første af alle Betingelser til at gjøre et æsthetisk Indtryk, nemlig den ydre Renlighed. Nej, for saa vidt hans Fantasi fortættede de Taagebilleder, der svævede forbi den, antog de nærmest Former enten som Skjoldmøer med Brynjens blanke Buler over Barmen, eller som Prinsesser, der slumrede i fortryllede Skove, dybt under Løvets og Blomsternes skyggende og brogede Sammenfletning, eller som Elverpiger, der steg og sank i den flimrende Maaneskinstaage. Det kunde ikke falde ham ind at stille den Fordring til det virkelige Liv, at det i nogen Maade

skulde yde ham et eller andet Afpræg af disse Drømmebilleder. Han havde ifølge det Bekjendtskab, han havde gjort med det, altfor lidt Tillid til det. De Kvinder, han saâ, gik tungt paa Træsko, klaprede med Tøffelhælene eller sjokkede i Slæberne og havde saa lidt Svævende ved sig, som det vel er muligt. Da nu paa den anden Side de alt andet end delikate Samtaler mellem begge Kjøn, som den Kreds, han levede i, gav ham rigelig Lejlighed til at overvære, bragte ham en tidlig Kundskab til den mest jordiske Erotiks Virkelighed, saa bragte dens grelle Modsætning til hans Drømme ham til at betragte den med den yderste Forfærdelse.

Det var en sen Eftermiddag om Sommeren, da Drengen laa og passede Gæssene samt Værtshusholderens to Køer højt oppe paa Overdrevsbakken, lige ved det Sted, hvor Krattet begynder. For at have Ryggen til Solen havde han vendt Ansigtet til Krattet, der laa mod Øst. Han havde sin Balles Lærebog med for at læse paa sin Præstelektie til næste Dag. Det var den eneste Bog, der havde gjort ham Bryderier, og Degnen havde tidt bemærket, at det forbavsede ham, at den samme Kristian, der ellers altid kunde sine Lektier saa perfekt, kun var middelmaadig i Lærebog. Han kunde vel sine Skriftsteder udenad, men i Paragraferne og Anmærkningerne stammede og hakkede han. Der laa han nu og hamrede følgende Frase ind i sin Hukommelse, idet han læste den højt og ved hvert Ord dunkede med den knyttede Næve mod sine med Lærredsbuxer beklædte Laar.

«Vor Næstes Ære bør vi ingenlunde fornærme, men derimod anvende alt Lovligt, hvad der staar i vor Magt, for at skaffe Næsten al den Agtelse, han fortjener, efterdi et godt Navn og Rygte er en stor Lyksalighed i Livet, som ej kan undværes, uden mærkelig Afbræk saa vel i vort Kald som i vore øvrige Omstændigheder.»

Han havde vist læst de Linier over tolv Gange højt, havde gransket over, hvad «mærkelig Afbræk» egentlig vilde sige, og dernæst ingen Bund kunnet finde i «de øvrige Omstændigheder». Han opgav da Forstaaelsen og

nøjedes med at indprente sig Stykket ordlydende i sin Hukommelse. Da han ved en heldig bestaaet høj Recitation havde overbevist sig om, at det endelig var lykkedes, drog han et dybt lettende Suk, tørrede Sveden af sin Pande og saâ sig om, om der etsteds i Rummet maatte vise sig et eller andet Læskende eller Trøstende efter dette Hestearbejde; men de Par andre Gaasedrenge, han saâ i nogen Afstand, tilfredsstillede ham aldeles ikke, saa lidt som de røde Køer eller hvidgraa Faar, der i lange Mellemrum spættede den gulgrønne store Banke.

Da faldt hans Øje paa Krattet. Der havde han aldrig været inde. Aaen, som han tidt havde set, maatte jo løbe derigjennem. En dunkel Følelse af, at noget Vaadt vilde gjøre godt oven paa noget saa knasende Tørt som en Paragraf i Balles Lærebog, bragte ham til at styrte sig ind i Krattet. Tjørnene rev i hans Lærredsbuxer, Grene og Blade slog ham i Ansigtet; men baade Pirringen og Kølingen fandt han Behag i. Om der var Sti eller ikke, faldt det ham ikke ind at tænke over. Han gik lige efter Næsen, og da Skraaningen ned ad begyndte at blive brat, faldt han saa lang, han var. Men han lo, og rejste sig op igjen. Han bøjede fremdeles Grenene til Side; det gik bestandig brat ned efter, til han pludselig standsede paa en lille Platform paa et Par Skridts Brede, der afbrød det stejle Fald. Han hørte Bækkens Vand klinge om Stenene, saâ ned, og et Syn, der nær havde bragt ham til at knibe sig i Armene, for at faa at vide, om han drømte eller var vaagen, tonede frem for ham.

Der nede i det lave, stærkt rislende Vand, ud over hvilket lave Elle-, Brombær- og Hybenbuske ludede, gik en lille hvidklædt Pige og vadede. Paa hendes sortebrune glatte Haar spillede de hvide Glanslys som Sølvstriber. Nakken, som hun i sin bøjede Stilling vendte mod Kristian, funklede som Perlemor imod den sene Sommers dunkle Grønne. Sine smaa hvide Strømper og brune Saffians Sko havde hun hængt paa en Tjørnegren. I den venstre Haand, hvormed hun holdt Kjolen sammen, havde hun tillige en Blomsterbouket af Blaaklokker, nogle

gule og røde Blomster, men Hovedmassen var Forglemmigejer og fine Græssorter. Hun bukkede sig bestandig ned for at sanke flere Forglemmigejer, der voxede tæt ved Vandets Rand eller lidt ude i Vandet. Da hun ved en Bevægelse kom til at vise Profilen, saa Kristian dens smukke, rolige og lige Linie. En Lok havde løsnet sig fra det øvrige Haar og flagrede flimrende frem og tilbage over den fint farvede Kind; det var det Eneste, der var i Uro omkring hende. Ellers var der den fuldstændigste Hvile i hendes Ansigt. De sænkede Øjne søgte bestandig ned mod Blomsterne. Den nydelige lille Mund med de svagt krummede Læber var sagte lukket til. Det var, som hele hendes Væsen svømmede i Atmosfæren saa lydløst, saa trygt som en Svane, der glider hen ad en spejlklar Vandflade. Og Alt omkring hende var som i Hvile paa det rislende Vand, paa de sagte surrende Myg og Humlebier nær. Men selv disse Lyd vare som Akkompagnement til Situationen; ikke et Vindpust rørte sig i den smalle bevoxede Tragt; Bladene drømte paa deres Stængler; Blomsterne stod umærkeligt dirrende og forrettede deres Soldyrkelse.

Hvor længe Drengen blev staaende paa den lille Afsats, havde han ingen Forestilling om. Han var bunden og tryllet af Synet. Han turde hverken gaa ned eller op, ikke røre sig, knap drage Aande. Han mærkede hele Tiden sit Hjærte banke stærkt; han følte underlige Trækninger i sine Lemmer. Det var de samme Fornemmelser, han tidligere havde følt, naar smuk Musik eller Sang en enkelt, sjælden Gang havde tonet ud til ham fra de aabne Vinduer, naar han om Sommeren gik paa Gaden.

Hvor gjerne havde han ikke forlænget denne tavse Tilbedelse i det Uendelige. Men den brutale Virkelighed udsender Nisser, hvis Fornøjelse det er paa den eftertrykkeligste Maade at minde Menneskene om, at de aldeles ikke er ætheriske eller serafiske Existenser. En saadan Nisse pirrede Drengen Kristian i Næsen, og en tre Gange gjentaget høj Nysen brød frem som en forstyrrende Realitet ind i den mystiske Drømmeverden, der var ved at forme sig i den tavse Kløft.

Pigebarnet fôr sammen, saâ op og opdagede den alt andet end ridderlig udseende Beundrer, der stod oppe paa Brinken med smudsige Lærredsbuxer, grov Skjorte og bare Ben. Hendes sorte Bryn trak sig sammen, de mørkebrune Øjne løb forfærdede omkring, og en Rødme gød sig fra hendes Kinder langt ned over hendes Hals. Hun turde ikke røre sig, saâ sig bestandig sky omkring, som om hun søgte Undsætning fra en eller anden Kant; endelig gav hun sig til at græde. Som en Hest, der er faldet i Staver og pludselig føler et uventet Rap af Pisken, gjorde Drengen i Lynets Fart omkring, klavrede, som han var besat, op ad Bakkeskrænten og naaede svedt og forpustet igjennem Krattet op til den skallede Bakkekam. Der smed han sig plat ned paa Maven, borede formelig Ansigtet ned i Jorden for med det at bore al Tanke, Bevidsthed og Erindring ned, og samtidig holdt han begge Hænder for Ørene for at afbryde enhver Forbindelse mellem sine Sanser og den omgivende Verden.

Den femtenaarige Pige blev staaende, indtil enhver Raslen i Krattet længst var standset. Hun satte Haanden op for Øret og lyttede... nu var Alt stille som før. Hun gik hen til Busken, hvor hendes Fodtøj hang, trak de smaa Fødder, som i det kølige Vand havde faaet en fin rosenrød Farve, op af Vandet, gjorde sig hurtig i Stand, og ad en Sti, der i Sneglegang gjorde en lang Omvej, ilede hun op og ud af Krattet til en anden Side end den, Drengen, der ikke kjendte denne lettere Adgang, var kravlet op ad.

Da Mørket begyndte at falde paa, maatte Kristian drive Gæssene hjem. For første Gang i sit Liv følte han sig flov over sin Gjerning, alvorlig forbitret paa Tilværelsen og sine Omgivelser. Han tænkte paa, at han snart var sytten Aar. Værtshusholderen havde først sent ladet ham komme i Skole og vilde desuden gjerne drage Nytte af ham saa længe som muligt, og hidtil havde Kristian været lige glad. En lige over for boende Bager havde tilbudt Værtshusholderen at tage ham i Lære, men Drengen havde ligesaa lidt Lyst til Bageriet, som til noget

af de Haandværk, han saâ drives omkring sig. Han holdt derimod af at gaa i Skole og høre paa, hvad Degnen fortalte; der var altsaa ingen Grund for ham til at haste med Konfirmationen. Nu havde imidlertid Folk sagt til Værtshusholderen, at det ikke kunde gaa an at lade ham gaa længere; følgelig var han i Forsommeren begyndt at gaa til Præsten og skulde «staa» til Mikkelsdag. Nu begyndte det at løbe ham rundt i Hovedet, hvad han skulde blive til. Han turde vel ingenlunde for Alvor knytte sig til det Haab, at det Pigebarn, der nu indtog alle Taagebilledernes Plads i hans vaagne Drømme, naar han om Aftenen lagde sig paa det, der blev kaldt hans Seng, i det, der blev kaldt hans Kammer, nogensinde skulde tilhøre ham; men Mindet om det, han havde set hin Sommerdag, frembragte en Uro i hans Sind, en Higen hen mod Noget, som han endnu kun kunde omfatte under den meget almindelide Formel: Jeg maa blive noget Ordentligt. Imidlertid gled Maanederne. Konfirmationen kom, men det var Værtshusholderens Mening at tage Nytte af Drengen til 1ste November, saa skulde han i Bagerlære. Det var en fast Aftale mellem Bageren og Værtshusholderen. Selvfølgelig faldt Ingen af dem paa at spørge Drengen, om han havde Lyst til det eller ikke.

Hvor forelsket end skjøn Lene var i sin Dragon, kostede dog den ringe Del, hun havde taget i den Korrespondance, som hun et Par Gange ved Kristians uundværlige Bistand havde bragt i Stand med sin Elsker, hendes tungt arbejdende Hjerne saa megen Anstrængelse at hun i lang Tid ikke havde vovet at gjenoptage Forsøget. Men nu tog hendes Kjærlighedskval utaalelige Dimensioner. Af en af Bagerens Piger, som havde været til Marked i den By, hvor Dragonen laa i Garnison, erfarede hun, at han havde kjørt i Karrousel ikke alene med samme Bagers Pige, men med en halv Snes andre Bønderpiger, at han bestandig havde siddet i Vognen mellem to Piger, som han begge havde holdt om Livet og «klemt noget myrderligt, saa de hvinede ved det». Med ægte kvindelig Skadefryd havde Bagerens Pige afmalet alle Detailler i denne uniformerede Don Juans vidtløftige Op-

førsel den Dag, saa at Lene i fire Dage havde siddet paa den grønne Kiste i Køkkenet og udgydt Taarer i Pottevis. Saa tog Sorgen andre Former og søgte Udtryk i en voldsom Lyst til at slaa og sparke til Alt, hvad den Sørgende fandt stod hende i Vejen paa en eller anden Maade. Saaledes da hendes Tøffel mødte et Aalehoved paa Køkkengulvet og gled, saa dens Ejerinde lige nær var falden paa Næsen. En pludselig Idéassociation bragte Aalehovedet i Forbindelse med Katten, der sad nær den varme Aske paa Skorstenens Ildsted og tilmed ved en sorgløs Opgaaen i Nydelsen af Varmen opirrede den dybt bedrøvede Elskerinde. Hun greb et Dørslag, hvori hendes Moder nylig havde lagt Fedtegrever, der skulde sies til Svinefedt, og kylede det hen mod Katten. Fedtet rammede Gløderne. Det fusede op med en vældig Sprutten og en tyk Røg. Pokker tog ved Katten. Den fôr fra Skorstenen med et Spring op paa Køkkenbordet, traadte i en Tallerken med stegt Lever. Den gled ned og splintredes mod Gulvets Brosten, og saa fôr Katten gjennem det aabne Vindue ud i Gaarden, hvor den klavrede op paa en Stabel Brænde. Der tog den foreløbig Hvil, hvæste og nyste og børstede derpaa med sin ene Forpote sin lille rosenrøde Snude fri for de forskjellige Bestanddele, der under Farten havde afsat sig paa den. Ved Larmen kom Madamen ud fra Krostuen. Da hun saå Ødelæggelsens Vederstyggelighed, sank hun i Knæ, slog Hænderne mod sine Laar og gav sig til at græde og hyle, medens hun samlede Leverstykkerne og Dørslaget op. Gjennem hendes Hulken arbejdede enkelte Skjældsord som: ... saadan en Sjokkedorthe ... sig frem. Men Lene blev derved vakt til Opposition, hun græd ikke mere over Dragonen; hun fløjtede først og sang dernæst med indædt Arrigskab:

Manden kom hjem, var fuld og gal
og kunde inte sanse.
Kællingen tog et Kosteskaft
og lærte ham at danse.
Hu, ha, fallera for mig og Dig
og for min gamle Hue!

Det var heldigt, at Fatter ikke var hjemme, ellers var der sikkert regnet Ørefigen ned baade over Kone, Datter og Drengen, der, selv om han ikke havde gjort Noget, altid fik et Par, naar Husets Herre holdt almindelig Justits.

Hen ad Aften kom Graaden igjen paa Lene. Hun maatte udtale sin Skinsyges Kvaler for Dragonen og søgte følgelig Drengen paa sædvanlig Vis. Men da hun viste sig for ham paa Loftet, skiden og sjusket, blev han betaget af en uovervindelig Modbydelighed for hende og for hendes Kjærlighedshistorie. Han vilde ikke for Alt i Verden have skrevet et Brev for hende.

— Nu er det bedst, Du tager den Stump Tavle, for jeg skal have skrevet til ham, sagde hun.

Men Kristian lod, som han Intet hørte, og fortsatte sin Vej. Lene løb da efter ham og gjentog sin Ordre.

— Ja, men jeg vil ikke, svarede han kort og studs, bestandig med Ryggen til hende, og strakte Haanden ud for at løfte Krogen af paa sin Kammerdør. Da gjorde Line et Spring til Siden, derpaa et ind mellem Døren og Kristian, hvem hun saaledes afskar fra den befæstede Stilling, han havde haabet at naa. Hun stod nu knejsende med Tranlampen i Haanden og med Ryggen op mod Kammerdøren, men Drengen stillede sig ligesaa knejsende over for hende. Saaledes stod de nogle Sekunder og gloede paa hinanden, omtrent som de havde Lyst til æde hinanden. Lene saâ op og ned ad Drengen; hun tog Maal af ham. Hun var slet ikke sikker paa sin Overlegenhed i fysisk Styrke, og Drengens Stilling var saa uforsagt og bestemt, at hun rent bortledededes fra Tanken om et krigersk Angreb.

— Jeg skal ind paa mit Kammer, Jomfru, for jeg skal i Seng, afbrød Kristian endelig Tavsheden.

Lene rørte sig ikke af Stedet og blev ved at skjule Døren med sin store brede Krop med Benene spredte fra hinanden og med begge de store Tæer og den ene Hæl kikkende ud af de violette Uldhoser. Uvilkaarlig fløj den lille, hvide fine Skikkelse fra Overdrevskrattet i Kløften

op i Kristians Fantasi som et Modbillede til dette store klodsede, malpropre Fruentimmer med sit dyriske Kjæveparti, brede Næse med de udspilede røde Næsebor, med Karlenæver og Karlemanerer, og hans Lede for hende blev formelig til Forbitrelse. Med et pludselig Angreb gik han løs paa hende, greb hende med sine haarde Hænder om de brunrøde, ru og blottede Arme med et ordentligt Tag for at skubbe hende bort fra Døren. Den store Tøs satte i et frygteligt Vræl og raabte Gevalt. Bliktranlampen tabte hun. Den sluktes, men Tanden laa gløende og osende paa Loftsgulvet og fyldte Rummet med en kvælende Stank. Da hun saâ det blive mørkt omkring sig, blev hun endnu mere fjollet; hun havde aldrig turdet gaa ene i Mørke. Hun skreg og skraalte nu, som hun var besat:

— Aa Gud, hjælp, hjælp, jeg dør, Lys, hjælp!

Et Lysskjær arbejdede sig langsomt op ad den elendige Hønsestige, der førte op til Loftet gjennem et firkantet Hul, hvorigjennem dens øverste Del stak og ragede en halv Alen op over Gulvet. Efterhaanden kom Værtshusholderens fedtede, grønne Klædeshue og fede røde Ansigt op samtidig med Lyset, og da Lene saâ sin Fader tone frem, gav Frygten hende Snarraadighed til at lyve. Hun hylede:

— Jeg kan ikke gaa i Fred for Drengen!

— Saa skulde da ogsaa . . ., begyndte Værtshusholderen og lavede sig til med et Sæt at svinge sig ind paa Loftsrummet for der at fortsætte den afbrudte Ed med en uendelig Masse andre i stadig Klimax. Men da han ikke i mange Aar havde umaget sig saa højt til Vejrs, havde han ikke taget i Betænkning, at hans nuværende Omfang var for stort til Hullet. Som han vilde drive Kroppen op derigjennem og var naaet til Maven, blev han hængende og kunde hverken komme op eller ned. Han rasede som en Bjørn, der er fanget i et Net, og Udbrud som: — Aa, vor Herre hjælpe mig arme Mand, og Fanden vride Halsen om paa den Tyvedreng, som man har opdraget til Kristendom og Skikkelighed, men er det mest gudsforgaaene Utuske, som Sol og Maane nogen Tid

har skinnet paa i denne syndige Verden! væltede i Masser ud af ham. Han søgte at vride sig i Hullet, men han sad fast som i en Skruestikke, og tilsidst gav baade han og Datteren sig til at skrige Gevalt. Nu hørte man Trin neden under. Det var Madamen, der ilede til, ledsaget af en halvvoxen Tjenestepige, hvilken sidste brød ud i en saadan Latter, at hun segnede under dens Magt. Det Syn, der mødte hende oppe paa Stigen, var ogsaa højst burlesk og laa selv inden for slig en Tøs's komiske Sans's Rækkeevne. Værtshusholderen var ilet til paa Lenes Nødraab, ligesom han laa i Sengen. Nu saâ Madamen og den halvvoxne Tøs hans nøgne, tykke Ben sprælle vidt om i Luften og hans omfangsrige Bagdel skinne som en uhyre Maane i det halvmørke Rum. Madamen jamrede sig, Manden bandte, Lene skjældte ud paa Kristian, og Tøsen lo, saa det klukkede.

— Hjælp mig dog for Fanden! brølte han. Lene skyd paa fra oven! Mutter, træk ned i Benene paa mig! I vor Herres velsignede Navn, rub Jer, I Utøj!

Ved megen Arbejde baade fra oven og fra neden fik man Husherren løs af Klemmen, men han slap kun med Opofrelse af Hud baade paa Mave og Bag. Da han endelig var kommen ned, lovede han naturligvis Drengen saa mange Prygl, at han skulde føle dem til paa den anden Side Mortensdag.

Kristian havde holdt sig ganske stille inde i sit Kammer, havde lyttet til Larmen uden for. Da den tav, og ingen Lysstribe mere trængte sig ind gjennem Dørens slet sammenføjede Bræder, satte han sig paa sin Seng og tænkte som saa:

Alt, hvad jeg læser om, og hvad jeg tænker paa, naar jeg maa være i Fred, er saa kjønt og morsomt, og Alt, hvad jeg ser hver Dag, er saa ledt og afskyeligt. Præsten siger, at Livet er saa kjønt. Jeg har ikke set andet Kjønt end den lille Pige i Sommer ude i Bækken. Men siden de siger det, og siden de skriver om, at der er saa meget kjønt, saa maa der vel være Noget om det, for hvor skulde de ellers falde paa det? Hvorfor skal jeg blive her og faa Klø, rende om saa snavset som et

Svin, lystre baade den fordrukne Værtshusmand og den ledagtige Tøs, naar der ude i Verden er tapre Mænd, der gaar i Krig og dør syngende for deres Land, og dejlige Piger, der før vil lide den forskrækkeligste Død end blot tænke paa at svige den Ungersvend, som de har skjænket deres Tro?

Han kunde huske, at han havde læst i en Komedie, som Degnen havde laant ham i en af de gamle Schubotheske Udgaver af det kongelige Theaters Repertoire, om en vældig spansk Ridder, som af Forbitrelse paa Kongen var bleven Røver, og som elskede den Kvinde, Kongen ogsaa lagde sig efter; at samme Ridder hver Nat under stor Fare steg op ad en Rebstige over Borgens høje Mur for at besøge sin Elskede. Nu var Drengen jo ikke saa fast i Troen, at han var overbevist om, at det gik til nu om Stunder i hans Kjøbstad, som det gik til i Spanien i gamle Dage; men kunde Røverridderen præstere noget saa Vældigt, saa maatte Kristian dog kunne komme ned fra Husets Gavl i den aabne Smøge mellem Naboens og Værtshusholderens Hus og derfra ud paa Gaden. Rigtignok vidste han ikke, hvor han skulde finde noget saa Romantisk som en Rebstige, men i Mangel deraf kunde han ogsaa tage til Takke med noget Simplere. I sin brogede Læsning, hvortil Papirer, som Spækhøkeren og Kjøbmanden svøbte deres Varer i, ogsaa havde ydet deres Andel, havde han læst om Fanger, der af deres Lagener havde lavet sig et Slags Klavretov, og det havde hjulpet dem ud af Arresten. Noget Lignende maatte han kunne gjøre ved Hjælp af sine, som vare af det solideste Blaargarn. Han fik snart rullet dem til Tovform og bundet det ene i det andet, og med sine lille Klædebylt under Armen entrede han ned ad den ikke meget høje Mur uden synderlig Vanskelighed. Der brændte kun en døsig Tranlygte hist og her paa Gaderne. Alt var lukket og slukket, og Alverden var gaaet i Seng. Højt lydende Skridt vilde maaske have vakt den tykke Vægter, der sad og sov i et Skilderhus paa Hjørnet af Torvet, men Kristian var barbenet og løb med Kattefjed gjennem Byen. Først da han mærkede den bløde Jord under Fødderne i

Stedet for Stenbroen, standsede han sin Fart, satte sig ned paa en Stendynge paa Landevejen ved Grøftekanten for at puste.

Natten var bælgmørk; man kunde ikke se en Haand for sig, og skjønt det ikke regnede, var Luften saa tyk, at Himmel og Jord ikke var til at skjelne. Det var en fugtig Kulde, der isnede Drengen gjennem alle Lemmer; skjønt han ikke var forvænt med nogen Art af Kjælenskab, gjorde det dog ondt baade i hans Albue og Knæled. Den ganske almindelige fortrøstningsfulde Stemning, som han havde været i, da han besluttede sin Flugt, blev kvalt af dette tætte, rugende, uendelige Mørke; hans ellers let spillende Fantasi druknede deri. Han drejede Hovedet til alle Sider — ikke et Lyspunkt, ikke en Gjenstand, hvorpaa hans Øje kunde finde Hvile. Mørket gjorde ondt i hans Øjne omtrent ligesom et blændende Solskin. Naar man nu tilmed fryser, bliver man snart nøgtern. Han havde rigtignok sin temmelig varme sortegraa Konfirmationsdragt, nogle Par graa Uldhoser og et Par Fedtlæders Sko i Bylten, men han var øm over denne Dragt; han vide nødig trække i den, før han skulde fremstille sig et eller andet Sted paa sin Flakkefart, hvor det kom an paa at se ordentlig ud. Han gned Fødderne mod hinanden, han „dængede sig" af al Kraft med Armene; han erhvervede sig derved en stakket Varme, som gjorde Kulden pinligere bag efter.

Hvor var nu den Verden, fuld af kjække Mænd og ædle Kvinder, den Efterklang af hans Læsning, der havde lydt til ham som Opmuntring og Trøst for faa Øjeblikke siden? Han greb disse ubestemte Billeder og søgte at føje dem ind i de Lokaliteter, han kjendte uden for Byen mod den Kant, hvor Vejen gik, han havde slaaet ind paa. Ja der laa nu Møller Greisens hollandske Mølle en Fjerdingvej derfra; men Møller Greisen med sin store hvide Skindklaphue og den melede Lammeskindspels, den store indfaldne, tandløse Mund, mættede ingenlunde Drengens Begreb om en tapper Mand, saa lidt som hans Datter Madsine, som han var gaaet til Præsten med, gav ham Forestilling om en ædel Kvinde. Han tænkte paa

hendes blege fregnede Ansigt, der levende gjenkaldte ham en Søbemad, som han afskyede, nemlig Sagovælling; Vorten paa Næsen kunde godt gaa for en stor Grynklump og saaledes fuldstændiggjøre Billedet. Paa den anden Side Møllen laa Skoven, men Skovløberen var Værtshusholderens gode Ven; Kristian havde endnu aldrig opnaaet at se ham i ædru Tilstand, og naar han havde været i Ærende hos ham, havde han altid troet, at han skulde blive flænget i Stykker af hans to store glubske Hunde. Rigtignok havde Kristian aldrig været længere fra Byen, saa længe han kunde huske, end denne Skov igjennem, men hinsides den havde han kun Indtrykket af en uendelig lang, lige Landevej, der saâ ud, som den aldrig fik Ende. Det var en trøstesløs Udsigt. Hvor skulde han ty hen, hvordan skulde han gribe sine Sager an? Foreløbig var der næppe Andet at gjøre end at gaa lige frem. Paa Stenbunken kunde det i alle Tilfælde ikke nytte at blive siddende længere.

Altsaa afsted! Nu æltede de stakkels Fødder i Landevejens kolde, opblødte Mudder, der kun afbrødes af smaat huggede Graasten, der skar dem blodige; thi i Mørket kunde han ikke undgaa de Steder, hvor der var fyldt Sten paa. Havde han tænkt paa det forinden, havde han dog maaske spenderet sit Fodtøj i Bylten paa denne Vandring. Endnu mere ærgrede det ham, at han i sin poetiske Betagelse over et vandrende Ridderlivs Poesi havde foragtet sine store, rigtignok gamle og tunge Træsko, der stod uden for hans Seng i Kammeret. Imidlertid løb han videre og videre i det trøstesløse, grænseløse Mulmhav. Han havde en Følelse, som om Mørket gjorde Modstand mod hans Indtrængen i det. Han syntes, at han ingen Vegne kom; det var, som han svømmede imod en strid Strøm.

Et Lys, som glimrede noget til Vejrs, kom til Syne ved en Krumning af Vejen. Det maatte være oppe i Greisens Mølle, men Mølletaarnet var ikke til at se. Spøgelseagtig lød Vingernes dumpe Susen og Knagen højt oppe i Luften, men det var dog en Lyd, en Bevægelse, et Slags Vidnesbyrd om Liv, saa Drengen følte sig

snarere opmuntret end skræmmet ved det. Han vidste, at ud for Møllen laa der en Stenbunke; nu satte han sig derpaa og løste sin Bylt op; de Fedtlæders Sko maatte ofres, Tærningen var kastet. Saa gik det videre gjennem pjaskende Dynd og skrattende Smaasten, og saa kom Skoven. Drengen mærkede med Skræk, at det kunde blive endnu mørkere, end det var i Forvejen.

Der maatte Skovløberhuset ligge til højre, thi ved Lyden af Kristians Skridt var de to store Køtere vækkede; en rasende Gøen lød ud mod ham. Den kom nærmere og nærmere, tiltog i Styrke og Forbitrelse. Nu knagede og knirkede Noget. Det maatte være Havelaagen, der blev reven op af Hundene, hvis Øjne han allerede saâ gnistre som Ildkugler i Mørket. Kristian var som lille Barn bleven bidt af en Hund, og skjønt han ellers ikke plejede at være bange, havde de Smerter, han den Gang led, afsat en uovervindelig Angest i ham for glubske Hunde. Han forsøgte et Løb tværs over Vejen, fik i en Fart Løkken af Tørklædet, hvori hans Klæder var, anbragt om sin Hals, saaledes at Bylten hang bag ud. Ved et mærkeligt Held tog han, ledet af det vaade Græs paa Kanten, som han følte stryge mod sine nøgne Ankler, rigtig Maal af Grøften, sprang til af al Kraft, saa han kom langt ind paa den anden Side af den smalle Grøft og entrede som en Kat op ad en tynd Træstamme, men satte ved denne Lejlighed sin Kasket til. Disse Forsøg paa Frelse, som Selvopholdelsesdriften indgav ham i en lynende Fart, kom først rigtig frem for hans Bevidsthed, da han oppe i Træet, der svajede og svingede under hans Vægt, hørte Hundenes Gøen og Tuden nogle Alen under sig; men efter kort Tids Forløb opgav de deres Jagt, deres Gøen blev mere afbrudt, fjernede sig og holdt tilsidst op.

Drengen krøb ned, og med den Plan at naa Landevejens Fortsættelse, efter at have gjort en Bue gjennem Skoven. satte han sig i Gang, alt imedens han hvert Øjeblik fik Næsestyvere af Træstammerne og klamme og kolde Ørefigen af lavt hængende Grene. Trærødderne spændte Ben for ham. Vandpytter og Mosebund efterstræbte

de Fedtlæders Sko, som han hidtil havde holdt saa højt i Ære. Det gjorde ham mere ondt for dem end for ham selv, thi han var vant baade til Næsestyver og Ørefigen, som Værtshusholderen serverede ham, og til at blive spændt Ben for af de «bedre Borgeres» Børn i Skolen, der ikke endnu, som senere, da Grundloven proklamerede Demokratiet, var spaltet i en Betalings- og en Friskole. Drengen løb og løb; hvorhen havde han ingen Anelse om. Tilsidst fik Skoven Ende, og han befandt sig paa fri Mark. Der var kommen Drift i Skyerne; det var ikke mere bælgmørkt, men ved at løbe om i alle Retninger havde Kristian tabt al Sporsans; han havde ikke Anelse om, hvor han var. Han sank snart atter i til Anklerne i opblødt Pløjejord. Vaadt og skarpt Græs slog ham op ad Benene; saa faldt han i en Grøft og maatte gjøre energiske Anstrængelser for at redde Skoene. Efterat han havde løbet længe, højnede Terrænet sig, Bunden blev mere tør og stenet. Nu opdagede han, at han havde beskrevet en krum Linie tilbage mod Byen; han var ved Begyndelsen af den ham saa vel bekjendte Overdrevsbakke. Han vidste ikke, om han skulde glæde sig eller være bedrøvet derover. Det var klart, at langt ud i den vide Verden var han ikke kommen, men hans første Erfaringer og Indtryk af det vandrende Ridderliv havde ikke været saa tillokkende, at han jo følte en vis Beroligelse ved at træde paa bekjendt Jordsmon. Krattet faldt ham strax ind. Han havde ikke vovet at betræde det siden Sommerdagen, da han havde havt hint Møde. Jo mere han havde tumlet med Billedet af det i sin Fantasi, desto mere æventyrligt og helligt var det blevet ham. Sligt maatte og kunde ikke gjentages; og han havde jo ogsaa stundum tænkt med et Suk: Ser hun mig endnu en Gang derinde, kommer hun der aldrig mere; hun græd den Gang, fordi hun blev bange for saadan en skiden Gaasedreng. Nu laa Krattet for ham, sort og vaadt, halvt afbladet, dunkelt struttende op i Luften. Med en overtroisk Følelse af, at der maatte kunne møde ham et Lysskjær nede fra Kløften, som kunde faa det sorte Vand i Bækken til at glimte som Guld omkring en fin hvid Alfeskikkelse dernede,

rev han Grene til Side, men Alt var og blev sort som i en Gravhule. Dog var det ikke stille, thi gjennem Grenene og deres tilbageblevne tørre Løvs Susen og Raslen lød tydelig det stærkt rindende Vands Brusen, mens det hvirvlede sig om Bundens Sten. Med sin Bylt som Hovedpude gravede Drengen sig ned i Dyngen af nedfaldent Løv. Han mærkede dettes og Jordens Fugtighed gjennem sine Klæder — men Herregud! det var ikke værre, end naar han mangen Vinternat var vaagnet, enten ved at Sneen havde fyget ind i hans Seng fra det usle og utætte Loftsvindue, eller den smeltede Sne var dryppet ned i den gjennem Huller i Taget. Han sov ind efter med en Slags Bitterhed at have spurgt Skæbnen: Hvorfor er jeg ikke bleven en pæn Dreng? Kjøbmand Jansens Jakob, der knap kunde lære den lille Tabel, danser nu paa Raadstuballerne med sort Spidskjole og hvide Allunshandsker, ryger paa Gaden og vil ikke hilse mig, som har hjulpet ham saa mange Gange med hans Retskrivning i Skolen. Det Fæ! Han skrev «hvenstre» og «Kyd». Og Drengen var saa træt, at han aldeles ikke drømte den Nat paa dette minderige Sted. Han sov som en Sten.

III. Forsøg paa at blive en „pæn“ Dreng.

Da Kristian vaagnede, var det højlys Dag. Han maatte gnide Øjnene og se sig omkring adskillige Gange, før han ret kunde orientere sig i, om det, han havde oplevet siden i Gaar Aftes, var Drøm eller Virkelighed, og hvorvidt det virkelig var ham, som forkommen og rystende raslede i den fugtige Løvdynge. Den poetiske Spænding, det optimistiske Haab om al den Glæde, som en Fart ud i det store Rum vilde bringe ham, havde givet Plads for en rationel Betragtning af Virkelighedsbetingelserne, og de stillede sig for ham under Former som en dygtig Dragt Prygl af Værtshusholderen og saa en fæl Tilværelse i det sodede Bageri mellem Dejtrug, en glohed Ovn og ærmeopsmøgede Bagersvende med melede Næver,

som sad løse til Ørefigen. Og hvor meget han end trængte til et Stykke Brød til at mætte sin Sult, vilde han ikke søge sit forrige Hjem. Her kunde han imidlertid ikke blive, thi Noget maatte han have at spise, hvor han saa fik det fra. Efter at have kastet et halvt sky Blik ned ad mod Vandet, som han nu saâ gjennem de halvnøgne Stammer hvirvle sig skummende dybt nede, gik han ud af Krattet og ned ad Bakkeheldet.

Han hørte en evindelig gjentagen høj Rømmen og Hoste; han vendte sig efter Lyden og saâ Ole Ditlevsens høje og føre Krop bevæge sig hen mod en Havelaage. Han havde hørt sige, at Ole Ditlevsen egentlig var den, som lavede Avisen. Kristian havde tidt betragtet ham med Ærefrygt. Han troede, at Alt, hvad der stod i den, var Noget, der var et Resultat af Ole Ditlevsens selverhvervede Viden, og havde tidt gransket over, hvor den tykke Mand kunde faa Underretning om Alt, hvad der foregik i Spanien Frankrig og Tyskland. Thi at Prokurator Lyng, hvis Navn stod paa Avisen som Redaktør, ikke kunde faa Tid til Sligt, var klart, idet man nemlig, hver Gang man om Formiddagen passerede Gjæstgivergaarden, kunde se ham i et af dets Vinduer med en Snaps Kognak foran sig, og hver Gang man om Eftermiddagen kom forbi den gamle Akcisebod, saâ ham sidde der med samme Attribut. Han kunde dog ikke skrive og trykke hele den store Avis i det Par Timer, han var hjemme til Maaltiderne; det var alle Folk enige om, og det kunde da Kristian selv begribe. Han havde nok hørt Folk sige, at Ole Ditlevsen drak, men alle de voxne Mandfolk, Kristian havde kjendt, gjorde det Samme, saa han troede, at det nu en Gang var Noget, der skulde saa være.

Synet af Ole Ditlevsen tændte pludselig en Tanke i Drengen. Han havde ikke kunnet virkeliggjøre det Bedste: at drage om i Verden og gjøre et eller andet Stort, som man kan falde paa ved Nattetid i en exalteret Stemning. Hvad om han nu i nøgtern Tilstand paa Morgenstunden forsøgte det Næstbedste: at komme i Bogtrykkerlære! Det var da den «pæneste» Profession, der udøvedes i Byen.

—

I en Kjøbstad er selv en halvvoxen Dreng nogenlunde inde i Forholdene i ethvert Hus. I Værtshusholderens Stue havde han jo efterhaanden faaet at vide gjennem den Alle i Byen og Omegn omfattende Passiar til Øl- Punscheglasset, at Bogtrykkeriet og Avisen egentlig ejedes af Madam Høst, Enke efter en for mange Aar siden paa Grund af Drukkenskab afskediget Præst. Han vidste ogsaa, hvad det var for en Draabe, der havde faaet Præstens Bæger til at flyde over. Ved en Barnedaab havde hans svømmende Øjne overset det Halve af Ritualet, og da Degnen hviskende gjorde ham opmærksom derpaa, havde Præsten sagt ganske højt: «Aa hold Kjæft, Degn!» Denne Begivenhed fortaltes stadig som et af de interessanteste Frasagn fra gammel Tid i Byen. Men Præsten, som var en lystig Fætter og vel lidt af Omegnens l'hombrespillende Proprietærer og Forpagtere, fik af dem efter sin Afskedigelse Penge til at kjøbe et Trykkeri, som han ogsaa af Regeringen fik Privilegium paa at oprette i Forbindelse med en Avis. Da han døde, blev hans Svigersøn, Prokurator Lyng, Redaktør, men blev lønnet af Svigermoderen, som vedblev at eje Bedriften. Og det var heldigt, da Prokuratoren hverken forstod sig paa Redaktion eller Trykkeri, og oven i Kjøbet, efter at hans Kone et Par Aar efter Giftermaalet var død i Barselseng, tilbragte sin meste Tid paa Beværtninger. Der besørgede han sine Forretninger, talte med Folk og skrev tidt Dokumenter ved Buffeten, alt medens han friskede sin Jus op ved en Snaps og et Glas Øl. Om Madam Høst havde Kristian kun hørt én Mening: Det er s'gu en skikkelig Kone, der har Noget tilovers for fattig Folk og er mageløs proper i sit Hus. Erindringen om dette vaktes nu i ham, og han indsaa, at det var til Madam Høst, at han maatte henvende sig. Helt modig og glad løb han atter ind i Krattet uden mystisk Frygt for nogen Alf. Romantikeren var bleven Realist. Rask ilede han ned til Bækken, vaskede Ansigt, Hænder og Fødder, aabnede sin Bylt og gjorde et saa godt Toilette, som han formaaede. Saa ilede han tilbage, om ad Stien og ind ad Byens Hovedgade, han drejede derfra

ind paa en næsten ubebygget, kun halv brolagt Mellemting mellem Gade og Vej, hvor Trykkeriet laa. Det var en pæn lille Bygning med Dør midt paa Huset. Kalkpudsen skinnede hvid som Sne mod den sorte kønrøgmalede Sokkel, og de blankt polerede Vinduer smilede muntert ud imod den Forbigaaende. Til venstre for Døren saa man gjennem dem en dobbelt Sættepult. Til højre viste de blomstrede Møbelsirtses Gardiner med den brune Kvast midt imellem, at det var Familiens Lejlighed. Lige for Huset, paa den anden Side Gaden, laa en lille Dam med lave Siv om Randen. Der svømmede Ænder snadrende omkring, stak Bagdelen i Vejret og dykkede den øvrige Krop ned under Vandet. Det var nu blevet klart i Vejret, og det lille hvide Hus med de venlige Omgivelser saa saa gjæstfrit indbydende ud, at Kristian uden stor Frygt tog i Gadedøren og inde i Gangen bankede paa Døren til højre.

— Vær saa god! lød det helt opmuntrende og venligt.

Kristian traadte ind. Stuen var rummelig, men temmelig lav. Det Første, han mærkede, var en Lugt af Æbler, der krydrede Luften paa en forfriskende Maade i Forening med den Potpourriduft, der strømmede ud fra Kakkelovnens Messingtromle. Mod det lysegraa Tapet stod Møblernes højrøde uldne Betræk kjønt og muntert. Paa Væggene hang Skilderier, der fremstillede flere af Napoleons Slag, hans Dødsleje paa Sankt Helena, Frederik den sjette med sin Adjudantstab, samt Kjøbenhavns Bombardement 1807, under hvilket læstes følgende Vers, som Kristian snart lærte udenad:

Saa flammer grusom Ild i Axelstad,
og rundt omkring gror Skræk og Død og Jammer;
din Udaad, Albion! Du skuer glad;
men skjælv, naar Hævnens Torden Udaad rammer!

I Sofaen, i Stuens Baggrund, endnu halvt skjult af det store kunstigt udklippede Net af rødt Silkepapir, der prydede den paa det runde Divanbord staaende Astrallampes uhyre Kuppel, sad en lille, spinkel Kone med en meget stor, med brusende Strimler smykket, snehvid

Kappe. Hun bøjede Hovedet til den ene Side for Lampenettet og kikkede hen efter Døren, og Kristian saâ et lidt blegt Ansigt, med stille, venlige Træk, en fin lige Næse og venlige brune Øjne bag de Skilpaddes Stangbriller. Hun nikkede mildt til Kristians dybe, kluntede Hilsen og spurgte:

— Hvad godt, lille Ven?

— Jeg vilde gjerne spørge, om jeg kunde komme i Lære her.

— Komme i Lære her? I Trykkeriet? . . . ja vi har rigtignok aldrig havt Læredrenge. Lad mig se paa Dig!

Dermed tog den lille Kone Brillerne af Næsen og vinkede ad Kristian, at han skulde træde nærmere. Men næppe havde han sat sig i Gang, før hun i en lynende Fart rejste sig op fra sit Sæde og raabte:

— Men holdt, holdt, Barn! hvad er det for Ben, Du sætter paa det ganske rene Gulv? Nej . . . nej, bliv dog for Guds Skyld staaende, hvor Du er, og gris mig ikke hele Stuen til. Nej, Dig kan jeg ikke have i Lære. Der er nok til at svine og rode her i Huset i Forvejen. Nej bliv, hvor Du er, til Pigen kan komme og faa tørt op efter Dig . . . saa maa Du tage dine skrækkelige Sko af . . . og saa maa Du gaa. Karen! Karen! kom ind med en Fjervinge, en vaad Gulvklud og en Fejebakke! Rør Dig ikke ud af Stedet, Barn!

Kristian var i den ynkeligste Situation af Verden, medens Tjenestepigen, der kom ind paa sorte Uldsokker, vaskede og fejede den hele Vej, han havde tilbagelagt over Gulvet, og medens han selv stod, stiv som en Pind, med en Fedtlæders Sko i hver Haand, selv paa Hosesokker. Den lille Madam Høst trippede om efter Pigen allevegne for at se efter, om Rensningen foregik med tilbørlig Omhu.

— Men Du maa jo virkelig være en slem Dreng, hvem Du saa er, sagde hun, idet hun tog Fjervingen og Bakken ud af Haanden paa Pigen og lagde den sidste Haand paa Arbejdet for at faa den største Plet paa Gulvet til ganske at forsvinde.

— Ja, hvor skulde jeg være bleven Andet? mumlede Kristian i en halv muggen, halv grædende Tone.

— Ih Gud, hvad er det, Du siger der, mit Barn? sagde Madam Høst. Det er jo nogle afskyelige Ord. Hvem er dine Forældre?

— Jeg har ingen.

Nu lod Madam Høst Fejebakken og Fjervingen falde ned paa hver Side af sit hvide Forklæde og saâ helt bekymret og deltagende op paa den store Knøs, der var et Par Hoveder højere end hun.

— Dit stakkels Skind, sagde hun, ak, ja! Naa, nu kan jeg se, hvem Du er. Det er Dig, der er hos Værtshusholderen i Kirkestræde. Ja, der har Du vel set det, der er værre end snavsede Ben paa et rent Gulv . . . men det er alligevel noget meget Fælt, vil jeg sige Dig, at svine et rent Gulv saadan til — tilføjede hun i en strængere Tone og et hurtigere Tempo; for Properhed forlanger jeg af det simpleste og fattigste Menneske. Men meget Godt kan jeg nok tænke, Du ikke har set, Dit Skrog, vel? (her blev Tonen mildere og Takten langsommere).

— Nej, jeg har ikke set Andet end noget ækelt Noget, svarede Kristian.

— Hm, hm; ja jeg kan tænke det. Men hvoraf véd Du, at der er Andet til i Verden, min Dreng?

— Det véd jeg fra Skolen og fra hvad jeg har læst.

— Det er rigtig svaret, min Dreng, det véd Du fra din Lærebog.

— Nej fra Morskabsbøger.

— Ja saa? Du har læst Morskab? Det kan jeg godt lide Dig for. Det er en pæn Anvendelse af Tiden; naa saa kan Du maaske blive en pæn Dreng.

— Ja, hvis jeg kan komme i Lære her, for jeg er løben fra Værtshusholderen.

— Er Du det? Hm, hm! Jeg vil nødig have Noget med de Folk at gjøre. Hvorfor er Du løbet bort?

Kristian skriftede baade Historien med Lene og sin Ulyst til Bageriet. Madam Høst slog Hænderne sagte sammen, saâ forarget op i Vejret og sagde hovedrystende:

— Gud, sikke nogle Mennesker! Nej, bliv Du her, min Dreng! Sæt dine Sko ud i Gangen og lad mig se, hvordan Du skriver efter Diktat. Her er Papir og Blæk, men tag Dig i Agt for Bordtæppet.

— Jeg kan godt skrive uden ad.

— Se, se . . . nej bi lidt, lad mig lægge en Avis under, jeg er saa bange for Blækklatter . . . saadan!

Drengen skrev. Efter faa Minuter rakte han Madamen Papiret. Brillerne kom atter paa Næsen, og hun læste:

Kong Frode staar i Lejregaard:
han gav sin Broder Ulivssaar;
det var stor Ynk og Smerte.
Ung Halfdan ligger krum paa Skjold
med Staalet i sit Hjerte.

— Vers af Oehlenschläger! udbrød hun, . . . og dem kan Du udenad! Men Du er jo en rar Dreng! Og sikken en ordentlig Haandskrift. Dejlig store Bogstaver, som gamle Folk med daarlige Øjne kan læse. Lad mig se . . . nej Fejl er der heller ikke . . . ja Kommaerne er jeg ikke stærk i selv. Men det, der skal være med Stort, staar med Stort, og det, der skal være med Lille, er ogsaa med Lille. Bliv Du kun, min Dreng; saa skal vi med Guds Hjælp faa noget Ordentligt ud af Dig. Det vil sige, naar Du selv vil. Men det er sandt, Du maa jo være sulten. Karen! (her aabnede Madam Høst Døren ud til Køkkenet) skaf denne lille Fyr Noget at spise og varm lidt af den Kaffe til ham, der er sat af til i Eftermiddag. . . . Nej fy, fy Barn, tør ikke Pennen af i Haaret . . . sikke Manerer . . . riv et lille Hjørne af den gamle Avis . . . er den nu ordentlig tørt af? (Madamen holdt Pennen op mod Lyset, for at se, om den ikke var vaad) . . . saa, gaa nu ud i Køkkenet og faa Noget at spise og en Taar varm Kaffe!

Nu var Kristian altsaa antaget som Lærling i Bogtrykkeriet. Da Prokuratoren kom hjem til Middag, blev denne Begivenhed meddelt ham af hans Svigermoder. Han tog sig en Pris Snus, virrede med Næse og Mund ligesom en Kanin, der spiser, og sagde, idet han rejste

sin lille Krop paa Tæerne, med sit hurtige og pludrende Mæle:

— Naa, ja . . . Svigermo'er har Ret, ganske Ret; vi kan maaske faa Gavn af saadan en ung Knægt. Ditlevsen bliver Dag for Dag mere doven og fordrukken. Uh den forbandende Drukkenskab! Jeg tror, hvert andet Menneske drikker i denne By.

Madam Høst sukkede og skottede efter ham over Brillerne.

IV. I Trykkeriet.

Ole Ditlevsen, der selv længe havde beklaget sig over sin Overlæsselse med Arbejde og forlangt en Medhjælper, modtog dog ingenlunde Lærlingen med et venligt Ansigt, men med et gnavent „Øh!" og gav ham kun de allertarveligste Anvisninger til at lære, hvad der skulde læres. Men Kristian var agtsom og lærenem, og den dybe Respekt, han i Forvejen nærede for Faktoren, forøgedes ved hans svære, brede Skikkelse, der tog sig helt vældig ud foran Pulten. I flere Uger mælede han ikke et Ord til Drengen uden for at forklare det højst Nødvendige; dette i Forbindelse med hans tidt gjentagne dybe Sukke og vældige Rømmen gav Drengen Billedet af en dybt grublende og betynget Alvorsmand. Men han skulde snart give sig Blottelser for sin Lærlings Kritik.

— Sætteriet — eller som det altid kaldtes Trykkeriet — fandtes i en Stue lige over for Dagligstuen, af samme Størrelse som denne. Den dobbelte Sættepult indtog den største Del af Rummet. Faktoren stod saaledes, at han vendte Ryggen til Gangdøren med den lille Rude i. Lige over for ham stod Drengen; de fik Lys fra hver sit Vindue, der vendte ud til Gaden. Det længst fra Døren værende Vindue havde altid nedrullede Gardiner og saâs ikke, naar man var i Stuen, thi det dækkedes af to store Skjærmbrætter, der afspærrede et lille Rum, hvor Kristians Seng stod. Trods den underlige sursøde Atmosfære, som Farven udbreder i et Trykkeri, og som blander sig med

Lugten af fugtigt Papir, var dog dette Sovested et rent Paradis mod hans forrige Hummer paa Værtshusholderens Loft, hvor han om Sommeren kvaltes af Varme og om Vinteren rystede af Kulde i Sengen. Ude i et Slags Køkken i Gaarden stod den gammeldags Haandpresse, hvorpaa Avisen, der kun udkom 3 Gange om Ugen, blev trykt. Farven kogte Kristian nu i den der værende Skorsten. Klokken 12 ophørte Arbejdet en halvanden Times Tid. I den spiste Kristian til Middag med den gamle Madam Høst og Prokuratoren, efter at han havde adlydt sin Madmoders indtrængende Opfordring om endelig pænt at vaske sig, naar han skulde spise. Ditlevsen, som boede i Byen, gik hjem uden at have forrettet nogen som helst Renselsesakt. Naar Dagens Gjerning var ophørt Klokken syv om Aftenen, kom Kristians gode Tid. Han drak da The alene med den gamle Madam Høst, da Prokuratoren aldrig var hjemme nogen Aften. Theens aromatiske Duft, Kobbermaskinen, der skinnede, saa det skar i Øjnene. Den buldrende Kakkelovn, hvorfra de krydrede Røgbølger af Potpourri, udstrømmede, den milde gamle Kone stemte ham næsten høitidelig. Naar der saa var blevet taget af Bordet, maatte han læse højt en Times Tid eller mere for den Gamle, der altid havde holdt meget af Læsning og af Naturen havde en god Smag. Det var Baggesen og Oehlenschläger, Blicher og Ingemann, Riises Arkiv, Grundtvigs Oversættelse af Saxo og Snorro, som i Regelen bleve valgte. Den Gamle holdt meget af at høre Vers, og selv om hun ikke altid fulgte med, men sank hen i Tanker, var det hende, ligesom disse vuggedes paa Rhythmerne, der da lød for hendes Øre som en fjern, ikke ganske tydelig, men netop derfor saa dulmende og dyssende Musik; og da hun kjendte det Meste i Forvejen, kunde hendes Tanke følge med eller gaa sine egne Veje efter Behag, afvexlende bøje sig til og fra det Læste. — Saaledes gik det første Aar.

Søndag Formiddag arbejdedes der ogsaa i Trykkeriet. En saadan Dag viste Ditlevsen sig usædvanlig oprømt og venlig mod Kristian, idet han ved sin Indtrædelse knipsede Drengen paa Næsen og raabte „Bøh" lige ind i Øret paa

ham. Drengen grundede forgjæves over, hvad det skulde betyde. Men hans Forbavselse forøgedes, da den ellers saa vredne og sure Faktor, efter at have taget sin Plads foran Pulten, stak i at synge:

Smilende Haab, Du elskte Barn, som svæver
paa Zefyrvinger hist i fjerne Sky!

Derpaa grinede han gemytlig op mod Solen og nikkede ad den som en gammel god Ven. Saa drog han et opremt let Suk og sagde ud i Luften:

— Nu har min Mave ikke i fem Aar været saa god som i Dag. — Saa sang han igjen:

Op, Kaveline, Lærken slaar
i den aarle Morgenstund!

standsede pludselig, slog over i en hel anden Vise og brølte:

Den Diligence, som gaar over Bæltet,
den er nu væltet
lige i Æltet,

brød atter af og raabte:

— Dreng! —

Kristian rejste Hovedet med en Mine som En, der stiller sig til Disposition.

— Jeg kommer til at gjøre noget Mere for min Sundhed, sagde Faktoren, ellers gaar den rent ad Hækkenfeld til. Havde jeg nogle Børn, saa skulde det være den første Lærdom, jeg vilde indprente dem: Sørg for at holde Maven i Orden! Og véd Du, hvad der holder Maven allerbedst i Orden?

Det vidste Kristian naturligvis ikke.

— Nu skal Du faa det at vide. Gaa ned hos Rønning og kjøb mig en Trepæglefiaske af det, der kaldes *Non plus ultra* — husk paa Navnet, det er Latin, Du. Men Du lister Dig under Vinduerne tæt ved Muren, for det er Noget, der ikke rager Fruentimmer. Der er en Mark. Skrup Dig! Nej bi lidt! Jeg maa have noget godt,

fedt og sødt Øl til at slukke efter med. Der er sex Skilling; Øllet faar Du hos Brygger Tolstrup. Men list Dig langs med Muren, Du! Fanden raspe i alle Fruentimmer!

Kort efter vendte Kristian tilbage efter vel udført Ærende. Ditlevsen tog Tolden af den ene Flaske, lugtede til den, nikkede vel fornøjet, tog et Snapseglas ud fra et lille Rum mellem det Midterste af Pulten og Pillen mellem de to Vinduer og skjænkede Glasset fuldt af den brune Likør. Han tog ligesom Forspring, før han drak den, forvred Ansigtet, rystede over hele Kroppen, men straks efter fik Ansigtet et helt saligt Udtryk, og hans Øjne løftede sig mod Himlen. Den anden Snaps indtoges uden saa mange Vidtløftigheder, efter den fulgte en vældig Slurk af Ølflasken, og denne Afvexling gjentoges endnu et Par Gange. Saa skød Faktoren Glasset fra sig, tog et Ryk i sit Halsbind, purrede sit store Haar højt i Vejret, saâ sig om i Stuen, som om et stort Publikum betragtede ham, slog saa i Bordet, saa Typerne dirrede og dansede i Skriftkassen, og raabte:

— Jeg vil ... jeg vil blæse hele Verden et Stykke. Jeg vil ... jeg vil — ... jeg er ikke bange for noget Menneske paa hele Jordkloden. Jeg vil ... jeg vil ... jeg vil fri til Amtmandens Datter.

Derpaa tog Faktoren en vældig tyk Skraa op af Vestelommen og bed en Ende af med en Mine, som om han vilde sluge hele Verden. Saa faldt hans Øje paa Kristian.

— Dreng! Vil Du have en Snaps? spurgte han.

— Nej ... Tak ... nej!

— Sludder! det har Du godt af. Har jeg ikke sagt Dig, at Du skal holde din Mave i Orden? Har Du andre Pligter i Verden end at lystre mig? Drik, Dreng!

Dermed rakte han Kristian en brun Snaps. Der var intet Andet for end at smage paa den, men den forfærdelige Komposition brændte gjennem Spiserør og Mave paa den ulykkelige Dreng og tvang store Taarer ud af

hans Øjne. Ditlevsen lo, saa han maatte holde sig for Maven.

— Du staar ikke for Skud, Dreng! Men det kommer med Tiden. Du behøver ikke at drikke ud. Du kan gjemme det Andet til siden.

— Da Kristian kom tilbage fra Middagsbordet, hvor han fik at vide, at den gamle Madam Høst, der ikke var nærværende, var bleven syg, fandt han ikke Faktoren paa hans sædvanlige Plads foran hans Pult. Men en forfærdelig Snorken, der mindede ham om, hvad der præsteredes af en meget stor So, som Værtshusholderen en Gang ejede, hvilken Musik udgik fra Krogen bag Skjærmbrættet, gav ham den uhyggelige Underretning, at Ditlevsen havde lagt Beslag paa hans Seng. Han vovede hverken at vække ham eller at melde Sagen til Madam Høst, hvem han desuden ikke fik at se den Aften paa Grund af hendes Sygdom.

Da han skulde i Seng, laa Ditlevsen helt afklædt og fyldte omtrent hele Sengen. Drengen var ikke fint vant; af og til havde han hos Værtshusholderen maattet dele Leje med Kalvekuske og Lammedrivere, naar Husets andre Sovesteder vare optagne. Men dette kobberrøde, blussende, af Sved perlende Ansigt, med den aabnede Mund og den basunblæsende Næse bragte ham næsten til at græde. Skulde han da aldrig blive fri for daglig at se noget «Ækelt?» Han sov ikke den Nat. Han havde Fornemmelsen af, at han laa op ad en sydende Bryggerkjedel, og da han tidlig om Morgenen maatte skræve over Ditlevsens brede Krop for at komme ud af Sengen, havde han nær faaet ondt.

Kristian havde allerede gjort Ild paa i Kakkelovnen, lavet Papir til og kogt Farve, da Faktoren vaagnede med et dyrisk Brøl. Han klædte sig paa uden at ty til noget som helst Toilettemiddel, og i Stedet for den Gemytlighed, der i Gaar opklarede hans fede Ansigt, havde det nu et Udtryk, som om dets Ejer havde Lyst til at slaa eller sparke hele Verden. Efter at have taget sig en Slurk af den skrækkelige Likør stillede han sig langt om længe foran sin Pult og gav sig til at rode i de med Posten ankomne

Aviser, tog sit Rødkridt og sin Papirsax — sine to vigtigste Redaktionsredskaber — og begyndte at arbejde med sammentrukne Bryn og sammenbidte Tænder. Som sædvanlig talte han højt med sig selv under denne Beskjæftigelse, hvilket han havde været vant til i de mange Aar, han havde været alene. Og det kunde ikke falde ham ind at vænne sig af dermed af Hensyn til saa ussel en Gjenstand som en Læredreng.

— Hæ, udbrød han, saadan nogle Flyndertorsk, man arbejder for! Skulde man gjøre sig Umage for saadanne nogle Aalekvabber, som ikke en Gang har Anelse om, hvad Orthografi er? Ja det var i de Tider, man var tosset. Men jeg hedder ikke Frederik og er ikke født i Fjollerup. Se her staar nu i «Berlingske»: «Efter sikker Forlydende agter Hs. Maj. Kongen endnu i dette Efteraar at foretage en Rejse til Provinserne.» For en halv Snes Aar siden havde jeg rigtignok sat til: «og Hs. Majestæts tro Undersaatter ville visselig gribe Anledningen til at lægge deres Hengivenhed for Landsfaderen for Dagen; Piger ville strø de faa Blomster, Efteraaret har levnet os, paa hans Vej; Sang og Tale ville udtale den Glæde, der fylder Alles Bryst». Men nu faar de det ligesaa tørt, som det staar, for man har lige megen Tak for det af saadanne Odderpelse... Hold Mund, Dreng! — her afbrød han sig pludselig og saâ forbitret paa Kristian, der ikke havde mælet et Ord og forbavset betragtede Ditlevsen, som begyndte igjen, idet han bestandig snakkede sig mere og mere arrig.

— Saadan en pjaltet Unge! Tror Du, fordi man om Søndagen nedlader sig til at drikke en Snaps bare for sin Sundheds Skyld med saadant et Kræ, at man derfor skal være Kammerat med ham om Mandagen? Jeg har, saa sandt jeg er en Synder, aldrig kjendt Mage, at en saadan Æbleskrælling tør sige en ældre Mand imod!

— Ja, men jeg har jo ikke sagt et Ord, Hr. Ditlevsen, vovede Kristian at indvende i al Ydmyghed.

Med et Udtryk af den dybeste ethiske Indignation lod Faktoren sine Hænder falde ned, foldede dem derpaa over Maven og blev staaende tavs nogle Sekunder. Saa tog

han atter til Orde, først med en tilkæmpet Rolighed, men som efterhaanden gav Plads for den højeste Forbitrelse.

— Du Frelsens Gud, sikken en Modsigelsesaand, der er i den Dreng! Ja, hvis Du tror, Du kommer Verden igjennem paa den Maade, saa tager Du rigtignok fejl. Du har jo sagt mig imod indvendig i et helt Kvarter. Og Du er hoven, og Du er opsætsig, fordi Du faar Lov til at læse op for den gamle Fledebolle der ovre, og saa bilder Du Dig ind, at Du forstaar Noget af det. Hæ — det har Du vel lært i Jens Petersens Knejpe, hvor det argeste Krapyl af Skomagersnuder og Bønderknolde søger, men hvor en Mand som jeg ikke gad sætte sine Ben, om En gav mig tre Mark. ... Hør Dreng, hvis Du ikke tier stille, slaar jeg Dig fordærvet. ... Naa, nu siger Du kanske heller ikke Noget ... hvad? ... Nej naturligvis ... nej. Men her i Krogen har jeg en Knortekjæp. Den har faaet flere end én af den Slags Flabe, som Du er, til at holde tætte med deres nederdrægtige Modsigelser. Nu skal jeg passe paa Dig baade Nat og Dag, for nu ligger den gamle Vaskerbjørn syg og kan ikke gjøre Vrævl om, at jeg sviner hendes Lagener til. Nu vil jeg ligge her om Natten, og saa tager jeg Knortekjæppen med i Sengen.

De sidste Ord havde Drengen aldeles ikke hørt. Han havde et Par Minuter ufravendt og med et bestyrtet Blik stirret paa Ruden i Døren lige over for sig; han vidste ikke, om han drømte eller var vaagen. Et Billede, der nu længe havde staaet i hans Fantasi, som han mangen Gang havde tyet hen til som til et Fristed, naar Faktorens Lune og Tyranni nedtrykte ham, men hvis Omrids han med Bedrøvelse mærkede, at det blev ham vanskeligere og vanskeligere at faa fat paa, syntes han stod lyslevende for ham bag denne lille Dørrude. Jo, det var jo det yndige lille Ansigt fra Bækken i Overdrevskrattet med de krusede sorte Haar, de brune Øjne og den trøstende rolige Mund. Sollyset stod skarpt sammentrængt ind paa Ruden og brød sig i en regnbufarvet Straaleglorie omkring Hovedet — Axels Valborg,

Correggios Maria, Ingemanns liden Elna paa Bornholm — alle disse idealistisk tegnede Kvindeskikkelser, der havde skabt i Drengens Fantasi et Billede af Kvinden ganske i Almindelighed som det Ædleste, Skjønneste, Blødeste, mest Trøstende i Livet, lynede hurtig forbi hans indre Øje for at flyde sammen i dette lille Pigeansigt bag den blanke, i Farveskjær funklende Rude. Ole Ditlevsens Skjælden og Smælden lød for ham lige saa upersonlig, fjern og ham uvedkommende som en Fragtvogns Buldren paa Gaden. Saa kom der Noget i Luften farende forbi hans Øjne mellem dem og Billedet, der pludselig forsvandt, og Kristian følte Noget falde ned paa sin Skulder, og dette Noget gjorde ondt. Hans Skuldre trak sig sammen, og han opdagede, at samme Noget var Ole Ditlevsens Knortekjæp. Med et Ryk var han nede i den virkelige Verden; det Bulder, han havde hørt dunkelt og fjernt, artikulerede sig i følgende Ord:

— Og naar man saa gider gjort sig den Umage at moralisere for saadan en vissen Kaalrabi, saa staar han og gaber som en Skade i Regnvejr og hører slet ikke efter.

Kristian var endnu ikke aldeles sikker paa, om det ogsaa var ham, der var bleven ramt af en Knortekjæp.

V. Den unge Pige og den gamle Kone.

Gamle Madam Høst var fremdeles syg. Kristian havde faaet sit Smørrebrød og sin The ind i Trykkeriet og inderlig savnet den lune Stue og de gode Bøger. Det hed sig, at den gamle Kone var stærkt forkølet og havde en slem Hoste. Da dette havde varet i nogle Dage, og Kristian gjennem Tjenestepigen havde erfaret, at det blev daarligere og daarligere med hende, blev han urolig og ængstelig. Nu gjorde det Syn, han havde sét i Ruden, hans Sind endnu mere spændt, men han turde ikke spørge Pigen ud, om der var kommet en Gjæst i Huset, thi han

følte, at han vilde blive rød i Hovedet, og saa vilde han rimeligvis ikke faa andet Svar af den halvgamle Karen end et smørret Grin. Hun havde nemlig bemærket, at den nu helt udvoxne Læredreng havde en ikke ringe Sans for kvindelig Skjønhed, og at hans Øjne tidt søgte ind over det lave Plankeværk i Nabogaarden, hvor der var et Par kjønne Piger. Drengens Tanker var de uskyldigste af Verden, rent æsthetiske, om man vil, men Karens Erfaringer gik ikke i Retning af den platoniske Kjærlighed; derfor troede hun ikke paa den. Hun sagde: Skal saadan en Smule Dreng allerede begynde at sætte Kikketøj op? Se til, Du dyr Dig! Du kan tids nok blive forlibt og gjøre Abekattestreger. Der er s'gu ingen Morskab ved det i Længden. Man er allergladest, naar man ikke gider mere.

Ditlevsen havde gjort Alvor af sin Trusel. Efter hver Eftermiddag at have drukket sig en solid Rus, gik han i Kristians Seng. Denne havde nu ikke videre Tillokkelse for Drengen, og en Aften, da Faktorens Snorken havde overbevist ham om Tyrannens foreløbige Uskadelighed, slukkede han i Trykkeriet og listede sig ud i Gangen. Gjennem den ikke meget tætte Dør saâ han Lys i Dagligstuen. Han lagde Øret til Døren, men Alt var dødstille. Turde han banke paa? Medens han stod der i Mørket, tegnede Billedet fra i Formiddags sig atter for ham; det isnede igjennem ham. Han lukkede Øjnene. Da var det, som Rummet om ham stod i en Gylden- og Purpurtaage, og som de store brune Øjne saâ paa ham igjennem den, langt borte, alvorligt og roligt. Han vilde nærme sig dem. Da saâ han den samme forfærdede Mine som forleden Aar nede i Krattet — Alt forsvandt ... han gjenfandt sig selv i Bælgmørke. Fristelsen til at banke paa meldte sig igjen; hans Hjerte slog voldsomt; han turde ikke, og dog var der Noget, som tvang ham. Ganske langsomt, under stærk indre Modstand af Frygt, bevægede hans Tommelfingers Kno sig mod Døren. Det blev første Gang ved en ganske svag Berøring, der ingen Lyd gav. Saa gjentog den samme Kamp sig, men anden Gang hørte han en sagte dump Lyd, da Knoen naaede Døren.

Han fôr et Par Skridt tilbage, lyttede saa; men Ingen maatte have hørt Noget, thi paa den anden Side Døren var Alt dødstille som før. Tredje Gang slog Knoen med Fortvivlelsens Mod mod Døren ... Kristian stod lamslaaet nogle Sekunder ... Intet rørte sig, intet Svar paa hans Banken, der nu forekom ham saa stærk, at den gav Ekko. Hans Spænding, Angest og Mod voxede paa én Gang. Han greb i Laasen, og Stuen med Lampen paa Bordet laa aaben for ham. Den var ganske tom. Den frugt- og rosenagtige Duft var blandet med en anden, der mindede ham om den, han havde fornummet, naar han paa Gaden passerede Apotheket. Nu hørte han Hoste gjennem Sovekammerdøren, som han opdagede stod paa temmelig vid Klem ... en uhyggelig, hæst lydende Hoste, der med Magt arbejdede sig gjennem et svagt og træt Bryst, som egentlig ikke havde Kraft til at hoste. Det gjorde ondt inde i ham; han knugede Hænderne mod sit Bryst. Den gamle Kone, der laa og led derinde, var den Eneste, foruden Degnen i Skolen, der havde været god imod ham og lært ham gode Ting. Hun blev dog vist ikke vred, hvis han gik ind og spurgte til hende. Men han var ikke paaklædt. Han stod der i sin Arbejdsbluse, og hun vilde jo altid have, at han skulde møde, redt, vasket og i sort Trøje, naar han kom ind i Stuen. Stille listede han sig tilbage, tog Gangen i et Spring, famlede sig til sine gode Klæder i det mørke Trykkeri og var efter faa Minuters Forløb igjen i Dagligstuen, hvis Gulv han sagte gik hen over paa de tynde Sko, og nu stod han lige for den aabne Sovekammerdør. Apothekerlugten strømmede ham stærkt imøde.

Kristian havde aldrig før sét et Sygeværelse; han havde læst om det, og han havde forbundet det med Forestillingen om noget Uhyggeligt. Men den Scene, han saâ derinde, var saa langt fra at bekræfte dette Indtryk, at han betragtede den næsten med Velbehag. Et Øjeblik glemte han, at Stuen indeholdt noget Sørgeligt.

Sengen stod midt for Døren. Den gamle Kone sad halv oprejst i den paa Grund af det meget høje Hovedgærde, hun maatte have for ikke at overvældes af Asthma.

Sengen og hun selv skinnede kridhvidt som den hvideste Sne. Ansigtet var blevet meget lille og smalt, saa det næsten blev borte mellem Natkappens svulmende, tætte Strimmel og skjelnede sig kun dertra ved en svag gul Tinte, men hver Mine var rolig og mild som ellers, skjønt de lukkede, træt nedfaldne Øjenlaag vidnede om Mathed og Lidelse. Men fuldt saa meget var Kristian optagen af den anden Person, der var tilstede i Værelset. ... Det var den unge Pige, hans Drømmes Madonna. Hun sad ved Hovedgærdet af Sengen, bag hvilken en Lampe brændte paa en lille Konsol, saa den Gamle ikke forulempedes af Lyset. Den unge Piges fine, slanke Overkrop var bøjet ned over Sengen, den højre Arm havde hun snoet om Sengestolpen, hendes venstre hvilede i den gamle Kones Haand. Brystets sagte svungne Linie, der saâs oven over den venstre Arm, viste, at hun ikke længere var et Barn, men Ansigtet havde endnu Barnets klare Uskyldsmine, der lader enhver Følelse uhindret komme frem i al sin ærlige Naturlighed. Paa en anden Stol ved Siden af Sengen laa en Bog omvendt og opslaaet, saa Kristian sluttede, at den unge Pige havde læst højt for den Gamle af den.

Pigebarnet gjorde en lille Bevægelse med Hovedet, kom derved til at vende Øjnene hen mod Døren og opdagede Kristian, der stod stiv og stille som en Støtte. Det gav et Sæt i hende; en let Forskrækkelse gjorde hendes Kinder røde og trak hendes Bryn sammen. Den gamle Kone mærkede Bevægelsen, slog Øjnene op og blev nu ogsaa Drengen vàr.

— Kom kun ind, Kristian! sagde hun og nikkede til ham. Det var pænt, at Du vilde se ind til mig. Jeg gjør det ikke længe, min Dreng; det er galt med Brystet.

Den unge Pige bøjede Hovedet til Siden og saâ bønlig paa den Gamle. Denne smilede vemodig og sagde til hende:

— Hvad kan det hjælpe, lille Kristine, at jeg bilder Dig Noget ind? Du bliver jo saa kun mere bedrøvet bag efter. Jeg vilde gjerne have levet en tre fire Aar endnu, baade for din Skyld, for Du er temmelig ung til

at styre Huset for din Fader, og ogsaa for min egen Skyld, for jeg har i de sidste Aar havt det rigtig godt og fredelig; men der er Ingen, der spørger om, hvad vi vil, vi maa lystre, naar der kaldes paa os. Og det kan jo ikke være til noget Ondt. Jeg kan aldrig huske, at jeg har gjort et Menneske Fortræd med min gode Villie, hvorfor skulde saa Nogen gjøre mig Fortræd, hvor jeg nu kommer hen?

Den unge Piges Læber bævede sagte, og den ene Taare randt ned ad hendes Kinder efter den anden.

— Ja, ja; græd kun mit Barn. Sorgen skal have sin Tid; det bliver bedre af sig selv, efterhaanden som Tiden gaar. Jeg vil ikke bestemme Noget om, hvordan I skal bære Jer ad, naar jeg er borte. For, om man ogsaa tror at lave det rigtig godt, kommer der dog altid Noget, som man ikke kan forudse, og saa gaar de Efterlevende og pines af, at de ikke tør røre sig, fordi den Afdøde har sagt saadan eller saadan. Og det er Synd at lægge saadan en Byrde paa Mennesker, der har Livet for sig.

Her standsede den gamle Kone. Den samme dumpe, inden i hende arbejdende Hoste brød atter frem. Hun lukkede Øjnene og gav sig rolig hen i sin Skæbne, men Sveddraaberne perlede paa den smalle, hvide Pande, og de magre Hænder greb fat om Lagenets Flige, medens Øjenlaagene atter sank ned. Kristian stod og holdt Haanden om en af Benendens Sengestolper; han kæmpede for at holde sin Graad tilbage. Noget efter aabnede Madam Høst atter Øjnene, nikkede med et svagt Smil baade til den unge Pige og til Kristian og sagde:

— Saa, nu er det forbi for denne Gang, men det matter mere og mere.

Den unge Pige hviskede den Syge nogle Ord i Øret, men denne rystede lidt paa Hovedet og smilte:

— Nej, min egen Pige, sagde hun; jeg behøver ingen Præst. Min salig Mand, som de havde saa meget imod, var saamænd ligesaa god en Præst som den, de nu har i Byen. Stakkels Høst holdt for meget af Punsch, hans Efterfølger holder for meget af Penge; begge Dele er forkert, men det kan vel gaa lige op. Hvert Menneske

har sine Fejl, og det er ikke let at sige, om de kan gjøre for det eller ikke. Men det, som en Præst kan sige mig, kan jeg ligesaa godt sige mig selv.

Nu hviskede den unge Pige atter nogle Ord til hende. Madam Høst klappede hende paa Kinden og svarede:

— Det er rigtig kjønt af Dig, min Pige, at Du kan huske saa godt, hvad Du lærte for nylig til din Konfirmation. Men naar man har levet saa længe som jeg, saa laver Livet det om for En, vel sagtens ligesom man trænger til det. Jeg har har ikke kunnet granske i Bibelen og i dens Lærdomme; men naar jeg har været rigtig bedrøvet, saa har jeg altid givet mig hen til Noget, som jeg kaldte den evige Kjærlighed, den klare Stjerne — ja jeg har kaldt det, ligesom det nu kunde falde mig ind — men det har altid trøstet mig, naar jeg saadan ganske stille har ladet mig glide hen i det, glemt Alt, hvad der suste og bruste omkring mig, saa jeg tilsidst kun har hørt en Tone eller set en hvid Glans ... og det ser jeg, hver Gang jeg nu lukker mine stakkels trætte Øjne. Mer behøver jeg ikke til at trøste mig. Jeg er saa vis paa, at det bliver godt Altsammen, udmærket godt.

Nu sagde den unge Pige følgende hørlige Ord:

— Er der ikke Noget, Du ønsker, Bedstemoder?

Den Syge smilte næsten muntert og sagde:

— Jo, jeg kunde ønske at se Italien, inden jeg døde, men det bliver der vist ikke Tid til. Jeg har læst, at Alting er saa skjønt der: Billeder, Mennesker, Lys, Luft ... ja jeg har holdt saa meget af alt Skjønt. Derfor har jeg gjort Alt for, at her kunde se pænt og hyggelig ud i mit lille Hus. Renlighed og Orden er det Allerførste, der maa til, for at det kan se kjønt ud. Derfor har jeg drevet paa, at her ikke maa være det mindste Støv og Snavs; og skal jeg bebrejde mig Noget, saa er det, at jeg maaske har herset vel meget med den gamle Karen for at faa hende til at skure, blanke og feje, saa hun har havt for lidt Fritid.

Nu vendte hun sig om til Kristian og sagde:

— Lad mig nu se, min Dreng, at Du passer godt

paa Trykkeriet og Avisen, for det skal jo nu den lille Kristine og hendes Fader leve af; og Ditlevsen bliver jo ældre. Jeg véd ogsaa, at Du ikke glemmer de gode Bøger, jeg har ladet Dig læse. Du læste saa pænt og fornuftig højt ... Hør, læs for mig endnu en Gang, lille Kristian ... Dèr, tag den Bog, dér ligger! Det er en ny en, og jeg forstaar den ikke saa godt, som jeg forstod Oehlenschläger, Ingemann, Blicher og dem fra min Tid. Lille Kristine forstod det heller ikke rigtig, det kunde jeg høre, da hun læste ... eller var det maaske, fordi Graaden hulkede i Dig, mit Barn? Læs det, der kaldes «Gjensyn», Kristian, men læs langsomt, for det er lidt svært!

Kristian tog den opslagne Bog; det var nogle Digte, hvis Forfatters Navn, Frederik Paludan-Müller, han endnu aldrig havde hørt. Han læste:

Hvor blev den Blomst, som fyldte
din Sans med liflig Duft?
Hvor Straalen, som forgyldte
den sommervarme Luft?
Hvor er vel Lundens Kroner
og Skovens Bladehang
med hine tusind Toner
og Fuglekorets Sang?

Og Dyrets Liv, der dækkes
som af en dunkel Sky,
skal ej til Lys det vækkes
og leve op paa ny?
Den Hund, som trofast døde
af Sorg paa Herrens Grav,
skal aldrig ham den møde,
til hvem den hen sig gav?

O, kast dit Blik tilbage,
og se, hvad selv Du var:
Hvor er de svundne Dage
med hver en Blomst, de bar?
Hvor er vel Haabets Kjerte
og Kjærlighedens Krans?
Hvor er dit unge Hjerte
og hvor dit Øjes Glans?

Én Gang maa Alt erfares
og leves om igjen,
etsteds maa dog bevares,
hvad Tiden tæred hen;
ej blot hver Glimt vi skue
af Aandens indre Lyn,
men hver en jordisk Lue
og hvert et jordisk Syn.

Da skal til Ét vi samle,
hvad stykkevis gik tabt,
da vaagner alt det Gamle
og staar forynget skabt:
Den Røst, som Alt forsøder,
Det Blik, som her os bandt,
os hisset ogsaa møder,
endskjønt det her forsvandt.

Den Trøst er dog den sidste!
den Tro bestaar tilsidst;
Hvad her jeg maatte miste,
jeg møder éngang hist.
Til Undergang ej skabtes
endog det mindste Frø:
nej, intet Liv der tabtes,
skjønt hvert et Liv maa dø.

Madam Høst havde foldet Hænderne over Brystet og sænket Hovedet, men gav af og til ved et lille Nik tilkjende, at hun fulgte med. Men Øjnene vare sunkne til. Da Læsningen var ophørt, blev det dødstille i Stuen. Den Syges korte, gispende, men umaadelig svage Aandedræt overdøvedes af Lommeuhrets Dikken paa Konsolen bag Sengens Hovedgærde. Kristines og Kristians Øjne mødtes, gled derpaa samtidig ned mod den gamle Kones Ansigt, der syntes at blive blegere, smallere og mildere. Derpaa mødtes de igjen i et stille Udtryk af Ængstelse og Forventning. Der kom et nyt Anfald af Hoste, men den kunde slet ikke komme frem. Det blev kun til en sagte Rallen, der et Øjeblik gjennemdirrede Overkroppen. Da sank Hovedet tilbage paa Puden, og der var intet Aandedræt mere at høre. Kristian og Kristine blev siddende ubevægelige. Kristine holdt bestandig sin Bedstemoders

Haand, men den laa nu bestandig mattere og tungere i hendes. Og hun følte, at den blev koldere og koldere. Hun havde ingen Anelse om, at Livet sagtelig var løbet ud. Og da Kristian, som begyndte at ane, hvorledes det forholdt sig, gjorde en hurtig Bevægelse og vilde til at tale, løftede den unge Pige advarende sin Pegefinger og pegede ned paa sin Bedstemoder, som om hun vilde formane ham til ikke at vække hende. De sad længe saaledes.

Endelig hørtes der et rask Greb i Gangdøren. Begge fôr sammen, og Kristine saâ endnu mere ængstelig og bedrøvet paa den gamle Kone. Men hun laa aldeles stille og ubevægelig. Langsomme og uregelmæssige Trin hørtes i Stuen, der ledsagedes af en underlig Hvæsen og Pusten. Lidt efter viste Prokurator Lyng sig i Døren, ved hvis Stolpe han holdt sig, da han skulde over Dørtrinet. Hans Briller var gledne ham langt ned paa Næsen, og hans lyseblaa Øje svømmede glans- og udtryksløst om i Stuen. Han syntes ikke rigtig at kunne orientere sig i Situationen. Da begyndte Næseborene at virre stærkt paa kaninagtig Vis. Han tog et langt Skridt, som han ligesom tog Maal af i Forvejen, greb med Haanden om Sengestolpen og saâ paa sin Svigermoder.

— Bedstemoder er ganske kold, hviskede Kristine.

— Lad mig se lidt med den Lampe . . . hold den . . . Kristine, saadan at jeg kan se hendes Ansigt.

Kristine adlød. Prokuratorens Næse virrede stærkere, hans Træk syntes at samle sig til en vis højtidelig officiel Alvor.

— Ja, det . . . det . . . er sørgeligt . . . men . . . hm . . . det bliver desværre Enden paa os Alle tilhobe . . . naa, min Pige . . . man har jo Religionen . . . og saadan Noget, som man kan sige sig selv om . . . Gjensyn . . . Overgangen til et bedre Liv et cetera, hm, hm! . . . Hvor er Spyttebakken? . . . Naa der! Ja det er s'gu meget sørgeligt, overordentlig alvorligt . . . ogsaa i juridisk Henseende . . . Skifteretten . . . hm . . . Proklama i Boet. Ja jeg faar Skam meget at bestille . . . Hvad er Klokken? Ih Gud! Den er meget over tolv . . . Naa, det er Kristian? Væk Karen og gaa i Seng, Kri-

stian . . . her er ikke Noget at vaage efter . . . hm . . . desværre . . . ja det er meget sørgeligt, overmaade alvorligt . . . men Livet . . ., ser I . . . det er nu en Gang overmaade alvorligt ... det ender altid med Døden, ja altid, uden Undtagelse. Det stemmer unægtelig til Alvor, men . . . ptøj.

Kristian rejste sig for at lyde sin Principals Bud. Dennes Datter gjorde ligeledes. Nu saâ Kristian igjen hendes store, blanke Taarer blinke i Lampeskinnet og dirre i de sorte, lange Øjenhaar. Hun rakte ham Haanden, holdt den længe fast og saâ alvorlig og venlig paa ham. Den bløde og varme lille Haand slugtes helt af Drengens tørre og haarde Næve, men gjennem den hornede Hud forplantede en varm Strøm sig gjennem hans Nerver, og hans Hjerte kom i heftig Banken. Han sukkede dybt, men lydløst, da han maatte slippe den.

Da Kristian kom ud i den mørke Gang og vilde gaa ind i Trykkeriet, følte han sig fortvivlet og tirret, da Ditlevsens Snorken lød højt og rungende paa den anden Side af Døren. Han tog da en rask Beslutning; aabnede Døren, tændte Lys og listede sig ind i Køkkenet, lukkede Døren mellem det og Sætterstuen, stak Benene i Ruinerne af en gammel Lammeskinds Fodpose, som i lange Tider havde ligget henslængt i en Krog dér, og satte sig paa Skorstenens Murstensildsted. Han slukkede Lyset, og i hans Fantasi brød Billedet af den Scene ved Dødslejet, han havde været tilstede ved, med voxende Tydelighed frem, indtil det blev staaende i ubevægelig Stilhed, og Kristian kunde ikke blive træt af dvælende at nyde det og ligesom beskue det fra alle Sider. Endelig bølgede dets Omrids som i en Dis, efterhaanden som Søvnen sagte listede sig paa ham og tog Magten fra ham. Han vaagnede, rystende af Kulde. Sneen var føget ned gjennem Skorstenen; Ildstedet laa overdrysset med den. Den prikkede og piskede mod de utætte Vinduer . . . det var højlys Dag. Han havde sovet et Par Timer over Tiden, men han beroligedes, da Faktorens Snorken lød inde fra lige saa kraftig som for otte Timer siden.

VI. Nye Stemninger og Tilstande.

Madonnaskikkelsen, som Kristian havde hyldet i mystisk Tilbedelse, som hans ved megen og lutter poetisk Læsning bearbejdede Fantasi havde omgivet med en Glorie, var nu ved Omstændighedernes Magt tvunget fra Skyerne til Jorden, fra Mystikens *Clair-obscur* til Dagens virkelige Lys. Men det var langt fra, at det gav Kristian Mod til en frejdigere Tilnærmelse. Det var hans Principals Datter: hvad man kaldte en fin Pige. Han var den fra Pøbelen komne, og blandt Pøbelen opdragne Læredreng. Medens han saâ og omgikkes hende i det ideale Ferige, stod hun paa en vis Maade mere aristokratisk-højfornem for ham, men heldigvis havde han Nøglen til denne selvgjorte Armidas Have og kunde ty ind i den i sine stille eller ledige Øjeblikke. Nu var der ligesom gaaet Noget itu for ham. Han følte en Stemning, der endnu laa tungere paa hans Sind, da den var forøget ved Sorgen og Savnet, ved den gamle Madam Høsts Død. Ditlevsen derimod følte sig større end nogensinde, thi uagtet den gamle Kone og han kun vexlede meget faa Ord mellem Aar og Dag, havde han af gammel Vane Respekt for hende som sin mangeaarige Madmoder. Nu følte han sig som uindskrænket Chef, thi den lille Prokurator, der aldrig havde kunnet eller gide sætte sig ind i Avisens Redaktion eller Typografien, tog han ingen Notits af. Han tilbragte alle sine Nætter i Sengen bag Skjærmbrættet til Kristians Fortvivlelse. Han blev mere og mere tyrannisk, men hos Læredrengen udviklede der sig en dump Irritation mod hans Tyranni, og en Gnist vilde ved Lejlighed kunne faa den til at explodere.

Kristian spiste ikke mere inde hos Prokuratorens. Han fik ikke mere Digte og Komedier at læse. Han hungrede og tørstede efter Noget, der kunde fylde og bevæge ham. Hidtil havde han ikke skjænket det Par kjøbenhavnske Aviser, som Ditlevsen i en Haandevending plyndrede ved Hjælp af Rødkridtet og Saxen, og hvis udklippede Stykker han smed over til ham, nogen Opmærksomhed. Han havde lavet sin „Sats", men aldrig

tænkt videre over, at der kunde staa Noget, der var værdt at tænke over, i disse Blade. De var for ham, hvad det ubearbejdede Træ er for en Snedker eller Tømrer. Men en Aften, da Ole Ditlevsen som sædvanlig, overvældet af Drukkenskab, mere end halvt paaklædt var gaaet i Seng, faldt det ham ind at samle de Stykker op af Aviserne, som laa spredte paa Gulvet. Det var dog altid Noget at læse. Omendskjønt han nu havde været i saa nær Forbindelse med Redaktionen, var det heller aldrig faldet ham ind at tænke over, hvad der stod i den fra Officinet udgaaende Avis, thi den indeholdt kun Nyheder fra Indlandet, som han ikke brød sig det mindste om, og nogle fra Udlandet, som han ikke forstod eller fandt Sammenhæng i. Ole Ditlevsen lavede for Skams Skyld halvanden Side Text. Baade han og hans Publikum var fuldkommen lige glade, hvad der saa stod i denne. Saa kom Avertissementerne. Det var det Vigtigste. Det gjorde Gaasen fed, sagde Faktoren. Og naar disse indeholdt Skjænderier, som f. Ex. naar Skomager Didriksen erklærede Farver Bohn for en egenkjærlig, mod Medborgeres timelige Velfærd ligegyldig Person, fordi han lod det blaa Vand fra Farveriet løbe ind over Skomagerens Grund, saa at det skamferede et stort Stykke brabandtsk Saalelæder for ham, kunde de gjøre Regning paa en ganske særegen Interesse og give Anledning til grundige Diskussioner paa Klubben og andre Beværtninger. Frugten af disse kunde da stundum blive en Række polemiske Avertissementer med de originaleste stilistiske Vendinger.

Kristian fik som sagt fat i Stumperne af en Avis. Han kunde se, at det var „Kjøbenhavnsposten", som han nok kjendte af Udseende. Han forstod ikke ret, hvad der var Tale om i en Afhandling om bedre Orden i Finanserne, thi dels var han ikke ganske paa det Rene med sig selv om, hvad Finanserne egentlig var, dels var han, der næsten kun havde læst poetiske Ting, ikke vant til at følge en ræsonnerende og demonstrerende Tankegang. Men alene det uklare, almindelige Indtryk af, at Artiklen var misfornøjet med Regeringen, var nok

til først at forbavse ham og dernæst at sætte hans Tankegang i Bevægelse. Regeringen? Hvad var det? Det kunde jo kun være Kongen, thi han vidste jo fra den Historie og Geografi, han havde lært i Skolen, at Danmark siden 1660 regeredes uindskrænket af Kongen, der «kun skyldte Gud Regnskab for sine Handlinger». Og Degnen havde jo talt med Begejstring om «Skjoldungerne», som Drengen selv havde læst begejstrede Digte om. Han havde læst om den unge Prins Fredriks Reformer i Slutningen af forrige Aarhundrede, og han vidste jo, at denne samme Prins Frederik var Danmarks nuværende gamle Konge, som han saa tidt havde set Billeder af i den røde Kjole og den vældige trekantede Hat. Han havde jo i en ganske særegen Grad beundret et stort Billede inde i Madam Høsts Stue, hvor Kongen red omgivet af andre pragtfulde Skikkelser med lignende Hatte. Det Skilderi var for ham en Illustration til, hvad han havde læst om Hrolf Krake og hans Mænd i Oehlenschlägers Digt. Nu skød det i Brudstykkerne af den politiske Afhandling i «Kjøbenhavnsposten» oftere forekommende Udtryk «Statsbankerot» sig op mellem Kristians Øje og hint glimrende Indtryk af Kongen og hans Mænd. En «Statsbankerot»? Staten, det var jo Kongen. Og der var altsaa Tale om, at Kongen kunde blive bankerot. Kristian vidste, at forhenværende Møller Momme i sin Tid var gaaet bankerot, og nu kunde han ikke lade være at tænke sig Frederik VI omkostumeret i hans nedtraadte Støvler, lurvede Hat og luslidte Frakke. Og saa saâ han højst løjerlig ud.

Da Ditlevsen næste Dag op ad Formiddagen var paa det Stadium af sin Rus, hvori han plejede at være mindst ondskabsfuld og endog af og til kunde gjøre Kristian fortrolige Meddelser om sin af Alle miskjendte udmærkede Dygtighed, vovede Læredrengen i den høfligste Tone at fremføre det Spørgsmaal:

— Maa jeg spørge Dem, Hr. Ditlevsen, er Regeringen her i Danmark ikke god?

— Hvad er det for noget Sludder? lød Svaret. Den er s'gu mer end god nok for saadanne Labaner og Bøn-

haser som Dig. Men ellers er den noget rigtig Skidt. Ellers stod ikke en Mand som jeg med knap det tørre Brød til mig selv, end sige til Kone og Børn, hvis jeg havde nogle. Naar saadan en Fyr som Postmesteren, der ikke kjender Forskjel paa skulle og skulde, kan faa et godt Embede og endda blive Kammerherre, og jeg, som kan skrive alle danske og alle fornødne fremmede Ord rigtig, maa være Prokurator Lyngs Hundedreng, saa kan Du da begribe, Dit Fæ, at det er en snavs Regering. Men ellers gjør Du bedst i at holde din Kjæft saa tæt, som Du kan, for . . . for det Første rager det ikke Dig, hvordan Regeringen er, og for det Andet er Du ikke Andet end en Spædekalv . . . nej saa skulde dog den Onde . . . hvor tør Du sige mig imod, Dreng? . . . Nej, nej, naturligvis! . . . Du siger ingen Ting, men Du kan tro, jeg kan se lige ind i din Lever og i dit Kallun . . . Hold Mund, siger jeg! . . . Ja vel, ja vel! Det gjør Du, vil Du sige, men det gjør Du ikke, for Du ræsonnerer. Ja, slaa Du Dig kun paa «Kjøbenhavnspostens» og «Fædrelandets» Parti, saa faar Du at se, hvad det vil sige at snakke mod Regeringen . . . Dit Høved! Hold Vinkelhagen lige, eller . . .

Kristian holdt Vinkelhagen fuldkommen lige, men Alt dirrede for Ditlevsens Øjne, baade inden han havde faaet de behørige Snapse, og naar han havde faaet for mange. Der var kun ét eneste Punkt, hvor Tungen stod lige paa Vægtskaalen: efter den femte og før den sjette. Og da Kristian begyndte at tale til ham, havde han kun faaet den fjerde Snaps, men under sin Replik havde Ditlevsen drukket tre. Nu gik det stadig videre med Skjældsord og Beklagelser over Drengens utidige Modsigelseslyst og Oppositionsaand.

Kristian havde imidlertid faaet Mod paa «Kjøbenhavnsposten». Han indsaa, at han selv maatte se at finde Rede i, hvad han læste, da Ole Ditlevsens Fortolkning altid skejede saa vidt uden om Texten. Han havde just en Aften faaet fat i et helt Exemplar, rigtignok af gammelt Datum, hvis Indhold havde været af en saadan Art, at Ole Ditlevsens Sax og Rødkridt aldeles ikke havde havt

Brug for det. Han læste om, hvor nødvendigt det var, at de forskjellige Provinsers Stænderforsamlinger bleve forenede. Der taltes om, at Folkets Adskillelse i Stænder var forældet, at Bonden kunde være lige saa god som Herremanden osv. . . . det var Tankegange, der i særegen Grad behagede Proletardrengen. De Følelser, han havde havt i sin Tid lige over for sine forhenværende Skolekammerater, der havde været nogle Sinker til at lære Noget, men paa Grund af, at de havde bedre Klæder og velstaaende Forældre, ikke vilde se til ham, dukkede atter og atter op. I sin Begejstring svingede han vedkommende Nummer af „Kjøbenhavnsposten" i den udstrakte Arm over sit Hoved som en Fane. Ole Ditlevsen laa og snorkede i Sengen.

Medens Bogtrykkerlærlingen saaledes fik sin første liberale Impuls ved Læsningen af Datidens eneste opponerende Dagblad, lød der en usædvanlig Hestetrampen udenfor i den ellers saa stille Gade. Kristian havde ikke sænket Rullegardinerne. Ved Lyden ledtes hans Blik ud ad Vinduet, og ved Gjenskjæret af den tynde, hvide Sne saâ han en Rytter ride forbi. Af Skikkelsen, hvis Chenilleslag flagrede i Vinden, og hvis høje Hat og ned ad Ryggen dinglende runde Posthorn kunde ses af den lange Skygge, de kastede, skjønnede han, at det var en Stafet. Ad denne Gjenvej søgte han Posthuset paa det Hjørne af Torvet, der stødte ud til Gaden, hvor Trykkeriet laa. Stafetten red hurtigere, end den Slags Budbringere ellers plejede, og lidt efter hørtes Lyden af Hornet, da han havde naaet Postkontoret. Det varede ikke længe, før der hørtes Træskoklapren paa Brostenene. Kristian hørte Døre og Vinduer blive slaaede op. Han ilede selv hen til Vinduet. Og ligesom han havde aabnet det, saâ han sin Principal, Prokurator Lyng, komme i usædvanlig stærk Fart med et Par andre Klubgjæster, en Dyrlæge og en Byfogedfuldmægtig. Prokuratoren slog højtidelig ud med Haanden og raabte hen imod det Hoved, han saâ i Trykkeriets aabne Vindue:

— Kongen er død!

Kristian røg tilbage, som om et Orkanstød havde blæst ham ind.

De Tre kom ind i Trykkeriet. Der var noget Alvorsfuldt, Højtideligt udbredt over dem Alle, især over den tykke Dyrlæge, der holdt Hænderne foldede over Maven og hvert Øjeblik saâ sukkende op i Loftet, medens Prokuratoren gned sig paa Næsen, og Byfogedfuldmægtigen rømmede sig højt med en magistratagtig Værdighed. Prokuratoren gjorde et Par Omgange i Stuen, saâ til alle Sider og spurgte endelig:

— Hvor er Ditlevsen?

Kristian nølede med Svaret, thi Ditlevsen havde jo nu i lange Tider ulovlig tilbragt Natten i Trykkeriet, og, hvis Principalen skulde falde paa at paatale det, vidste han, at Faktoren vilde lade det gaa ud over hans Ryg. Men i den Pavse, som opstod efter Spørgsmaalet, tog den Sovende en saa vældig Basuntone gjennem Næsen, at han umiddelbart røbede sig.

— Ligger han der og sover, nu da der er noget saa Vigtigt paa Færde? sagde Prokuratoren. Hm — hm! det er . . . det er . . . mildest talt.

— Du er mildest talt . . . begyndte Dyrlægen, . . . hm! jeg véd nok, hvad jeg vilde sige, hvis din Læredreng ikke var tilstede. Fuldmægtigen, som kan Tysk, kan sige Dig det paa det Sprog.

— Det hedder Nachtmütze, sagde Fuldmægtigen, men det er ikke mine Ord, for jeg vil hverken anvende reale eller verbale Injurier, som vi Jurister siger.

Prokuratoren fik Mod, fordi han havde et Publikum, og fordi han blev drillet. Hans Næsetip kom i stærk Bevægelse. Han rykkede Skjærmbrættet til Side med Brag. Lysskjæret faldt nu paa det kobberrøde fedtede Ansigt.

— Kongen er død, Ditlevsen! brølte Prokuratoren med pibende forceret, myndig Røst ind i Øret paa den Sovende.

Spildt Umage! Ditlevsen standsede vel sin Snorken, men efter at han havde draget et dybt Suk, begyndte den igjen, blot i en anden Tonart.

Prokuratoren forsøgte endnu en Gang at brøle ham Repliken ind i Øret. Samme Resultat!

— Du mjaver jo som en Kat, der har Mavepine, tog Dyrlægen til Orde. Lad mig faa fat paa ham! Og nu satte han i, som om han vilde vække en Død op af Graven.

— Kongen er død! og ruskede samtidig i Faktoren. Han aabnede Øjnene med et idiotisk forbavset Blik, der pegede hen paa det forsvindende Minimum af Samkvem mellem Yderverdenen og hans Hjerne. Da Dyrlægen havde set dette Blik, opgav han Sagen, idet han hovedrystende sagde ud til de Andre:

— Han er drivende fuld!

— Hm, hm! klynkede Prokuratoren. Hvordan skal vi dog faa det ind i Avisen i Morgen? Den er vel sat, Kristian?

Jo, det var den, og næste Dag skulde den i Maskinen. Man forhastede sig ikke i de Tider. Nu fik Kristian ogsaa Lyst til at vise sig for Publikum. Han fik fat i Satsen, brækkede om, flyttede, satte ind i Stedet. De Andre saâ stiltiende til. Da han var færdig, læste han en Bekjendtgjørelse af Kongens Død, hvori den daværende officielle Fraseologi ikke ilde var efterlignet. De tre satte Skatteborgere saâ paa hverandre, hvorpaa Byfogedfuldmægtigen med anerkjendende Nedladenhed klappede Kristian paa Skulderen og sagde:

— Det er særdeles pænt sat sammen. Hvis Du kom paa et juridisk Kontor i et Par Aar, var Du i Stand til at lære at skrive saadan, at der var lidt Sving i Tingene. Du har virkelig Sans for at udtrykke Dig. Ved De hvad, Lyng, det kommer s'gu godt: Danmark staar sørgende ved Landfaderens Baare.

— Hm, hm, ja, sagde Prokuratoren. Det er pænt, Kristian. Jeg ser, Du kan dine Ting . . . der har Du en Rigsort . . . bi lidt . . . her er saa otte Skilling til . . . saa bliver det to Mark.

Næste Morgen sagde Kristian Intet til Ole Ditlevsen om det Forefaldne. Denne stod op og gav Ordre til, at Satsen skulde i Pressen, som han selv holdt mest af at

behandle, naar Arbejdet var naaet til et vist Punkt. Da gav han altid Drengen et Ærende at besørge ind i den anden Stue og raabte, at han skulde blive ude, til han kaldte. Og saaledes gjorde han ogsaa denne Dag. Medens nu Kristian var inde i Sætterstuen, hører han et vældigt Brøl af Faktoren ude i Køkkenrummet, hvor den gamle Haandpresse stod.

— Sagde De Noget, Hr. Ditlevsen? spurgte han og stak Hovedet ud i Køkkenet.

— Her er Satans Kunster og Hexeri med i Spillet! Der staar i Satsen, at Kongen er død.

— Ja, men det er han ogsaa.

— Sludder, Dit dumme Asen! Hvor skulde han kunne være død, i det lille Øjeblik jeg laa og sov?

— Jo, det kunde jo da nok ske, Hr. Ditlevsen.

— Saa, siger Du nu imod igjen? Kan Du ikke begribe, hvad jeg mener, Din Torsk? Hvor skulde hans Død kunne komme ind i Satsen, mens jeg sov? Satsen var jo færdig i Gaar Aftes.

— Ja, men jeg har sat det ind, for De vilde ikke vaagne, og dog ruskede baade Prokuratoren og Dyrlæge Pöckel i Dem. De havde hørt det oppe paa Posthuset i Aftes af en Stafet.

Faktoren satte et højst betænkeligt Ansigt op. Prokuratoren havde altsaa opdaget, at han laa i Trykkeriet om Natten, og at han havde været døddrukken.

— Hold Mund, Dreng, og skrub ud! brummede han og gav sig i Færd med Trykningen.

Noget efter viste Prokurator Lyng sig. Ellers kom han aldrig i Trykkeriet paa den Tid. Han saâ meget værdig ud. Hans venstre Haand omfattede Hagen. Han skød Øjenbrynene op i Panden, virrede med Næseborene, og hans højre Haand rettede uafladelig paa Brillerne. Han maalte Gulvet med lange Skridt, bestandig rømmende sig. Endelig spurgte han meget højt:

— Er — er Avisen færdig?

— Det er den vist lige strax, svarede Kristian. Hr. Ditlevsen er der inde.

— Hm, naa er han det? — Og nu begyndte han

atter at spanke op og ned ad Gulvet. Af og til standsede han, som tog han Tilløb til at tale eller handle. Men derved blev det for det Første.

Endelig viste Ditlevsen sig i Døren. Han saa usikkert paa Prokuratoren, men denne blev ved at stirre ned i Gulvet, medens han fortsatte sin Gang. Ditlevsen tog Maal af ham og syntes beroliget. Han knejste og skød sin tykke Mave frem.

— Hm — hm, Kongen er jo død, Ditlevsen.

— Ja, det er han jo. Men mig rager det ikke. Det staar ellers i Avisen, saa har jeg gjort min Skyldighed.

— Men i Gaar Aftes . . . var De . . . hm . . .

— Der er ogsaa Andre, der er hm om Aftenen.

— Hm . . . hm, sagde Prokuratoren, gjorde en Vridning med Overkroppen i Bestræbelsen for at faa en Holdning, rent ud sagt, lugtede De af Brændevin.

— Jeg har ikke Raad til at lugte af Kognak.

— Hm — hm — og Kristian besørgede det Hele.

— Naa den Dreng skulde maaske staa og drive, og jeg jages ud af min Seng. Jeg har aldrig forpligtet mig til Nattearbejde.

— Og saa laa De i Trykkeriet . . . det er . . . hm . . . imod Akkorden mellem Dem og min salig Svigermoder.

— Men nu vil jeg have en ny Akkord, sagde Ditlevsen og rykkede Prokuratoren et Par Skridt nærmere. Denne veg tilbage, lagde Haanden om Skulderen paa Kristian og støttede sig til ham. Ditlevsen blev modigere og modigere.

— Det er ellers det Samme, sagde han, enten De vil eller ej. Jeg kan faa Arbejde, hvor det skal være. Saa kan De og Drengen jo lave Avisen og trykke den. Der er Noget, der hedder at „søge Register“. Det véd vel baade De og han Besked om, kan jeg tænke.

Dermed gjorde Faktoren omkring, gik ud i Køkkenet og slog Døren i efter sig. Da han var ude, slap Prokuratorens Arm Kristians Skulder, derpaa rettede han sig igjennem nogle Kropvridninger og sagde:

— Hm! — ja jeg skal lære ham . . . saadan en

. . . rent ud sagt . . . Stud. Det skal ikke blive ved denne Irettesættelse. Ja den var maaske vel drøj fra min Side, men der maa Energi til, Kristian . . . megen Energi, Guds Død og Pine, ligefrem Kraft.

Dermed forlod Principalen Forretningslokalet.

Siden den gamle Madam Høsts Død havde Kristian kun set flygtige Glimt af Kristine. Hun havde med alvorlig Mine besvaret hans sky og hastige Hilsen. Han kunde ikke lide at tænke paa hende. Naar hendes Billede meldte sig i hans Tanke, gjorde det ligesom ondt inde i ham. Han greb ivrig efter Interesser, der kunde fylde ham, og han slog sig mere og mere paa Politiken, saaledes som den den Gang præsteredes af den moderate og lidet talrige Oppositionspresse. Foruden «Kjøbenhavnsposten» havde Prokuratoren, siden «Fædrelandet» blev Dagblad, ogsaa anskaffet sig dette paa en ung praktiserende Læges Raad. Det kunde aldrig falde Ditlevsen ind at modarbejde Sligt. Thi jo flere Blade han fik, desto mere var der at klippe af, saa var det nemmere at faa Lokalorganet fyldt. Men Kristian forstod naturligvis ikke det Læste fuldstændigt. Snart skete der en Hentydning til historiske Begivenheder, han ikke kjendte, da han kun havde lært Danmarks Historie i Skolen; snart til andre Landes politiske Institutioner, som han kun havde et saare uklart Begreb om. Noget hjalp han sig til Forstaaelsen af, naar ved gjentagen Læsning Ordene kom igjen i en Sammenhæng, der klarere viste deres Betydning. Men mangen en Gang, naar han forgjæves havde brudt sit Hoved med Forstaaelsen, paakom der ham en saadan Længsel efter hans Digtere og efter Aftenerne i gamle Madam Høsts stille Dagligstue og efter . . . «Nej, nej,» tilraabte han sig selv — «ikke efter Andet».

En Søndag Middag hen ad Foraaret, i sin Middagsfritid gik han over Gaarden for gjennem Haven at slaa et Slag ud paa Overdrevsbakken. Han var dybt hensunken i Granskning over en Artikel, han lige havde læst i «Fædrelandet». Under dette Arbejde saa han uafladelig ned mod Stenbroen og styrede ganske mekanisk sine Skridt

hen mod Laagen for lige saa mekanisk at aabne den. Da stod han pludselig lige over for Kristine, der, klædt i sin Sørgedragt, kom ude fra Haven med en Bouket Krokus i Haanden. Kristian blev ildrød i Hovedet, tog Kaskjetten af og vilde vige til Siden. Da tiltalte Kristine ham. Ved Lyden af denne klare, rolige Stemme, var han lige ved at synke i Knæ. Hun sagde:

— God Dag, Kristian! Hvorfor kommer De aldrig mere ind i Stuen som i Bedstemoders Tid? Holder De ikke mere af at læse?

Kristian stod og skruede med sin Støvlehæl i Jorden. Al Tankebevægelse standsede i hans Hjerne. Han følte kun en dunkel Bevidsthed om, at han saâ umaadelig fjollet ud. Kristine gjentog:

— Holder De ikke mere af at læse?

— Jo—o—o, men .....

— De skulde bare se den Mængde Bøger, der ligger oppe paa Loftet. Det maa vist være fra Bedstefaders Tid. Jeg synes, det er Synd, de skal ligge deroppe.

Det syntes Kristian med, men han sagde ingen Ting.

— Har De ikke fri nu? spurgte Kristine ham igjen.

— Jo—o—o.

— Skal jeg vise Dem, hvor Bøgerne er?

Kristian fulgte med. Oppe i et Tagkammer, hvor al Slags gammelt Skrammel var bragt hen, stod en i Solen flimrende Støvpyramide fra Lugen ned mod en stor Stabel Bøger. Blandt nogle gamle Prædikensamlinger, Reskripter og rent praktiske Haandbøger laa Aargange af Riises Arkiv og en stor Verdenshistorie i mange tykke Bind. Disse sidstnævnte Bøger fôr Kristian over med en saadan Iver, at der stod en vældig Støvhvirvel op af Bunken og blandede sig forstyrrende med den stille strømmende Støvpyramide, da han rodede dem frem, saa at Kristine sprang et Par Skridt tilbage, idet hun børstede sin sorte Kjole. Kristian mærkede det ikke, men, gjort modig ved Henrykkelsen over sit Fund, spurgte han:

— Men maa jeg tage disse Bøger med ned?

— Ja, hvad kan det skade? Her ligger de jo til

ingen Nytte. Fader har jo altfor travlt til at læse i dem. Kan De ikke . . .?

Kristian saâ spørgende paa hende. Hun blev lidt rød i Ansigtet og fortsatte sagtere:

. . . læse lidt i dem om Aftenen for mig, ligesom Bedstemoder fortalte, at De læste for hende?

— Ja . . . men . . . det . . .

Hun saâ alvorlig paa ham og sagde:

— Ja, hvis det kjeder Dem . . .

Blodet suste for Kristians Øre. Han udbrød:

— Nej, hvor kan De sige det? Men jeg var bange for, at det ikke skikkede sig.

— Hvorfor?

— For jeg er kun en Læredreng.

Hun lo lidt og sagde:

— Er jeg da saa fornem? Hvad kan det skade, at De læser for mig om Aftenen?

Kristian mente ganske vist, at det ikke kunde skade ham, men nogle Indtryk, som han havde opfanget gjennem hvad han havde hørt sige, bragte ham til at spørge sig selv, om det var «passende», dog det tav han stille med.

— Saa kommer De i Aften? spurgte Kristine. Ikke sandt? De holder jo op at arbejde Klokken syv?

De gik sammen ned ad Loftstrappen. Kristians Hjerte bankede som en Hammer mod Brystkassen. Hans Øje var magnetisk fasttryllet til det flammeformede Sollys i hendes mørke krøllede Haar.

Læseaftenerne begyndte igjen. Kristian listede sig til dem som til Noget, han maatte holde hemmeligt. Kristine derimod havde ikke den mindste Følelse af, at der kunde indvendes Noget derimod. Det var nu ikke længere Poesi, de læste. Egentlig morede Vers ikke Kristine. Naar Kristian enkelte Gange læste et Digt, hørte hun vel efter, men syntes at have Anstrængelse ved at følge med og at blive træt. Men var det Biografier, Skildringer af fremmede Egne, Perioder af Historien, vare de Begge lige optagne. Hun havde lært lidt mere end Kristian og rettede ham tidt i Udtalen af Navnene

fra Grækenlands og Roms Historie. De Indtryk, han modtog fra disse Landes republikanske Statsinstitutioner, oplyste ham om adskillige Begreber, der tidligere havde været enten uforstaaelige eller uklare, og naar han saa siden traf dem i Avisartikler, havde han hele en Opdagers Glæde. Det morede dem begge at examinere hinanden i, hvad de tidligere havde læst, og Kristine lo hjertelig, naar Kristian forpludrede sig i et vanskeligt Stedsnavn. Det fortrolige Forhold, der opstod imellem dem, ytrede sig hos Kristine i en venlig, aaben og kammeratlig Tone, som hun ogsaa tvang Kristian ind i, uagtet hans Indre stadig var i Sitring, naar han var sammen med hende. Naar han skiltes fra hende eller var ene, fyldtes hans Sind atter helt af hende, og snart gik det op for ham, hvorledes det var fat med ham. Det var heldigt for Sammenkomsterne, at Ditlevsen nu havde faaet det Indfald igjen at sove i sit Logis inde i Byen, men først efter at der var gaaet saa lang Tid efter hans Sammenstød med Prokuratoren, at denne ikke kunde smigre sig med, at det var sket af Respekt for hans Villie.

Sommeren kom. Der maatte efter gammel Skik ikke tændes Lys om Aftenen i Stuerne. Det vilde den gamle Karen aldrig have tilladt; thi skjønt hun om Sommeren saa vel som om Vinteren gik i Seng lidt over otte, vilde Forbruget af Olie eller Tællelys have røbet en saadan ny Skiks Indførelse. Men Kristine fandt snart paa en Udvej, efter at Læsningen var standset en Uges Tid. Kristian havde anvendt sine ledige Aftentimer til at sidde overskrævs paa et Sengelad, der stod i Gaarden. Kristine kom af og til frem i Sovekammervinduet, og naar hun da havde smilet og nikket til ham, gik han ud i Haven eller paa Marken og levede aandelig af det Smil og det Nik, til han faldt i Søvn i sin Seng. Men en Aften passede Kristine ham op ude i Gangen og holdt med en Slags Triumf en Bog op imod ham.

— Den har jeg laant af Provstens Søn, Studenten, sagde hun. Det er en Oversættelse af Herodot, ham De véd, der først har skrevet om Grækernes og Persernes

Kamp, og alt det om Cyrus, vi har læst om i den store Verdenshistorie . . . Hør, Kristian, De kjender jo Krattet paa Overdrevet?

Det kunde Kristian ikke nægte; hans Rødmen var et bekræftende Svar. Kristine sagde:

— De bliver altid rød i Hovedet over ingen Ting. Men hør, gaa derned i Aften, naar De er færdig paa Trykkeriet, saa skal jeg tage Bogen med. Der kan vi læse uden at Nogen forstyrrer os.

Der kom nu en Række Aftener, endnu mere henrykkende og betagende for Kristian end Vinterens. Det Sted, hvor han første Gang havde set Kristine, med den tillukkede løvtætte Stilhed, der kun afbrødes af hans lydelige Læsning og af den skjulte Bæks Akkompagnement, de glade og vemodige Minder, der knyttede sig hertil, bevægede og løftede hans Sind. Mosbænken, de sad paa, var saa smal, at de maatte sidde tæt op til hinanden. Naar hun bøjede sig ind over Bogen for at se, hvorledes et vanskeligt Navn var stavet, kunde det træffe sig, at en af Kristines sorte Lokker strejfede hans Kind. Og han gik hjem, fuld af Mod og Fortrøstning til Livet. Det havde dog ladet ham opnaa saa Meget siden den Tid, han som en barbenet Gaasedreng fandt den slumrende Prinsesse i den fortryllede Skov, og siden han som en bortrømt Landstryger holdt Bivuak paa det samme Sted. Mon dog ikke Livet tilsidst skulde skjænke ham Prinsessen og det halve Kongerige, eller omsat i Virkelighedens Sprog: Kristine og Trykkeriet? Barnedrømmenes Taager havde fortættet sig. Ønskerne havde faaet faste Omrids. Hun gik altid bort fra deres Fristed før ham. Da sad han og stirrede betaget efter hende, naar hun let som en Ged sprang op ad den bevoxede Skrænt og tog Grenene tilside med sine fine, smalle Hænder. Som til en hendøende Musik lyttede han til de raslende Grene, bag hvilke hun efterhaanden helt forsvandt, og til Lyden af hendes Skridt i Løvet, der tabte sig, naar hun var kommen til Krattets Udgang. Naar han saa kunde beregne, at hun var naaet et Stykke hen ad Marken, listede han

sig op til Krattets yderste Rand. Skjult bag Bladene, saâ han den ranke Skikkelse rejse sig i den varme, rødgyldne Sommeraften, til den atter forsvandt bag Havelaagen.

VIII. Opdagelsen og Frihedskampen.

De to unge Folk vare naaede til Kampen ved Thermopylæ. Kristian læste med en af Bevægelse bævende Stemme den rolige Fortælling hos Herodot, der med sikker Haand fører til det store Dramas Katastrofe, da Hellenerne, overraskede af de af Forræderen Efialtes førte Persere, kæmpe Fortvivlelsens Kamp.

„Efter at Xerxes ved Solnedgang havde forrettet Drikofferet, tøvede han en Stund indtil midt op paa Formiddagen, førend han begyndte at rykke nærmere. Dette var nemlig saaledes ordnet af Efialtes, thi Nedstigningen af Bjerget er brattere og Vejen langt kortere end Vejen rundtom og Opstigningen. Nu rykkede Barbarerne frem under Xerxes, og Hellenerne under Leonidas vare, som Folk, der gaar den visse Død imøde, gaaede langt mere end fra først af ud til den bredere Del af Snævringen, thi Murens Dækning tjente til Værn; men de foregaaende Dage havde de kæmpet uden at vove sig længere end til de snævrere Steder. Da de nu kom i Haandgemæng uden for Snævringerne, faldt Barbarerne i Massevis. Anførerne for de mindre Afdelinger stod nemlig bag ved med Svøber, piskede hver enkelt Mand og drev ham saaledes stadig frem. Mange af dem faldt i Havet og omkom, endnu mange Flere bleve levende nedtraadte af hverandre. Men Ingen talte om Tabet. Thi da Hellenerne vidste, hvad Død der vilde komme over dem fra dem, som havde omgaaet Bjerget, blev de ved at bruge al den Kraft, de havde, mod Barbarerne, ved at slaa ned paa dem som fortvivlede Mennesker.

De fleste af dem havde allerede faaet deres Spyd

knækkede, men hug saa med Sværdene Perserne ned. Og i denne Kamp falder Leonidas, efter at have tét sig som den kjækkeste Mand, og med ham andre berømte Spartiater, og om disse ædle Mænds Navne har jeg skaffet mig Kundskab; jeg har endog faaet alle de Trehundredes Navne at vide . . .»

Kristine, der havde lyttet til med den sædvanlige stille Agtpaagivenhed, blev urolig og vendte sig om. Hun havde hørt Grenene rasle og knage svagt. Hun stødte til Kristian, der holdt inde med Læsningen og vendte Hovedet i samme Retning som hun. To grimme Fjæs med opspilede Øjne og Munde gloede dem imøde. Kristian kjendte kun det ene. Han mærkede en rasende Forbitrelse stige op igjennem ham. Han havde en Følelse, som om det Væmmeligste og Sjofleste, han kjendte, havde besudlet hans kjæreste Helligdom. Det gnistrede for hans Øjne. Ude af sig selv bøjede han sig ned og tog en Sten, da Kristine pludselig greb ham om Armen. Den sank ned. Stenen rullede ned ad Skrænten og faldt plaskende i Vandløbet. De to Fjæs var forsvundne —.

— Kan De nu se, gamle Ditlevsen, sagde Momme, da de gik ned ad Bakken; hvad jeg er eller ikke er, saa er jeg Politimand. Og ser De, jeg er ogsaa Spekulant. Jeg har nu gaaet ganske stiltiende og ladt som ingen Ting, da jeg en Dag saâ først Prokuratorens Tøs og saa Læredrengen komme ud fra det Krat, og jeg har ikke hælmet, før jeg har faaet Reselusion paa Tingene. Jo lur mig . . . hihihi. Jeg sagde jo ogsaa forleden til Byfogdens vindbenede Fuldmægtig: Naar blev det skidt med Politiet baade i By og Birk? Hvem havde i sin Tid et Øje paa hver Finger, ja paa alle Tæerne med, om jeg saa maa sige? Ja Fuldmægtigen vred sig jo som en Aal, men tilsidst maatte han sige: Det havde De, Momme. — Det véd jeg s'gu nok, sagde jeg ganske rolig og slog ham paa Axelen. Hvad mener nu De, Ditlevsen?

— Hold Kjæft! sagde Faktoren og smækkede Laagen til Prokuratorens Have i for Næsen af Momme.

— Hæ, sagde Momme til sig selv, medens han slog ind paa Markstien; det Rak, der bor i denne By, har

ingen Tanker i Hovedet, og saa er de naturligvis misundelige paa en anden En, der har Noget herinde. Han bankede sig med den venstre Pegefingers Kno paa Panden, medens han snød Næsen med to Fingre paa sin højre Haand og grinte derpaa veltilfreds op mod Aftensolen. Da han naaede en Beværtning inde i Byen, standsede han et Øjeblik foran Døren, klappede sig selv paa Kinden og sagde: Gamle Momme, Du har fortjent to og en halv for din Listighed og Udspekulerthed. Vil ingen Anden paaskjønne den, saa gjør den gamle Momme det selv.

Dermed forsvandt han ind ad Beværtningens Dør.

Da Ditlevsen næste Morgen mødte i Trykkeriet, sendte han Kristian til Hilsen et Blik som det, Jakob v. Thybo sætter op for Jesper Oldfux for at vise ham, hvorledes han saa ud, da han løb Storm mod Brabant. Kristian forholdt sig ganske rolig. Kun de sammenbidte Fortænder tydede paa, at han havde taget en Beslutning og var rustet. Man hørte kun Typernes prikkende Lyd i Vinkelhagen og Ditlevsens Remmen afbryde den dumpe Stilhed foran Uvejret. Den Sidste havde lænet Maven ind mod Sættebordet, bøjet Overkroppen ud over det og lagt Armene i en Kreds paa den pultagtige Skraaning. Længe stod han saadan og gloede bister paa sin Gjenbo, der, uden at se op, følte, at Faktoren aad ham med Øjnene. Han kunde høre, at han tumlede Skraaen i sin Mund, saa det sivede ved det. Saa hørte han ham spytte den ud med en Kraft, saa den klaskede mod Væggen, og nu brast Tordenskyen. Efter den sædvanlige, obligate Indledledning, der kun var som Uvejrets første i langsommere Takt faldende Regndraaber: Nu har jeg kjendt mange Bæster i mit Liv o. s. v., fulgte i et stadigt Crescendo:

— Og saa vil saadan en Hvalp lege Kjæreste. Saadan en Sjoverunge, som har været paa Fattigvæsenet! Saadan En, der er faldet efter det værste Rak i Samfundet! Saadan En, der ingen Ting véd og kan uden den Smule, jeg har lært ham osv.

Da Kristian endnu ikke sagde et Ord, blev Faktoren end mere rasende.

— Vil Du svare Din . . . Din . . . Hundestejle? Hvor tør Du smiske for Prokuratorens Datter? Hvad? — Naa, Du vil ikke svare? . . . Ja saa skal jeg slaa en lang «Steg» i Stykker paa din Ryg.

Med disse Ord greb han en lang firkantet Træpind, som i Bogtrykkersproget kaldes en Steg. Disse Pinde bruges til at danne Mellemrummene mellem Siderne i Bogen eller lægges uden om hele Formen imellem Satsen og Jernrammen, som ved Hjælp af Kiler driver det Hele sammen. Men i samme Sekund greb hans Lærling den lange tveeggede Kniv, som bruges til Overskæring af Aviserne, og raabte:

— Din gamle fordrukne Æsel! Nu har jeg i to Aar gjort baade mit og dit Arbejde og faaet Skjældsord og Hug til Løn. Men jeg har lært, at saa længe Verden har staaet, har Tyrannerne sent eller tidligt maattet bøde for den Fortræd, de har gjort. Sidst slog Du mig, som Perserne slog Spartanerne ved Thermopylæ; men nu er Salamisdagen oprundet. Og hvis Du rører mig med Stegen, sprætter jeg Dig levende op med Kniven, Dit Brændevinsanker!

Kristian satte sig i Marsch hen imod sin Fjende. Men denne, der var bleven mørkebrun i Ansigtet, gav et forfærdeligt Brøl fra sig:

— Hjælp, hjælp . . . Mord . . . han stikker mig ihjel — Hjælp!

Hurtige, trippende Skridt hørtes i Gangen uden for. Døren gik op, og Prokuratoren fôr ind i dyb Negligé: Underbenklæder, den ene Side af Ansigtet oversmurt med Sæbe, den anden glat raget. I højre Haand holdt han Barberkniven, som han i Skyndsomheden ikke havde faaet Tid til at lægge fra sig. Den venstre Haands Pegefinger struttede stift og ensomt i Vejret. Den afskrabede Sæbe sad som en stor Klump og dinglede paa den.

— Ih Guds Død og hellige Pine! klukkede han, hvad er her paa Færde?

- Drengen myrder mig, brølede Ditlevsen, som havde kastet sig paa Ryggen ned paa Gulvet, hvor han laa og sprællede med Arme og Ben.

— Tror Du nu, jeg vil røre Dig? sagde Kristian med heroisk Foragt og kastede Kniven hen ad sit Bord, nu Du hyler og er fejg. Hr. Prokurator! hvem har gjort omtrent alt Arbejdet her i de sidste Par Aar?

Prokuratoren, som inderlig hadede Ditlevsen, følte pludselig et ukjendt Mod blusse op i sig. Han slog Kristian kraftig paa Skuldrene, lagde Hovedet tilbage og stak Maven frem.

— Det har Du virkelig gjort, Kristian; for Ditlevsen har altid været . . . hm . . . mildest talt . . . fuld.

— Uh, uh! brølte Ditlevsen paa Gulvet, sparkede med Benene og fægtede med de knyttede Næver i Luften som et arrigt Barn.

— Men . . . men, sagde Prokuratoren, slog energisk Sæben af den venstre Pegefinger og tog et Tag op ad i sine Unævnelige, der vare ved at glide ned over Maven paa Grund af den værdige Stilling, den skulde indtage, . . . forliges skal I . . . værs' artig . . . forliges skal I . . . Fanden pine mig!

Ditlevsen rejste sig med Besvær op ved Hjælp af Knæ og Hænder og indtog en Stilling med vidt skrævende Ben og krydslagte Arme. Da nu al Frygt for et muligt Anfald med Kniven var forbi, blev han modig og sagde haanlig til sin Principal:

— Forliges? hm! skal jeg forliges med Drengen?

— Jeg er ingen Dreng mere, svarede Kristian; vogt Deres Mund! De kan faa Prygl af «Drengen», inden De véd et Ord af det.

— Ja, ja, sagde Prokuratoren; Kristian er et voxent Menneske, og nu gjør j e g ham til Svend. Han kan gjøre en Svends Gjerning, hm —.

— Ja, skal jeg forliges med Drengen, saa har jeg ikke mere at gjøre her, sagde Ditlevsen med dirrende Stemme, tog sin Hat og Stok og nærmede sig Døren til Gaden.

Prokuratoren saâ paa Kristian.

— Lad ham gaa ad Helvede til! sagde denne; han gjør mere Skade end Gavn her.

— Gaa ad . . . hm . . . Helvede til. Der er Ingen, der holder paa Dem, sagde Prokuratoren og gjorde en myndig Haandbevægelse.

Ditlevsen stod et Øjeblik stille, som om han vilde forvisse sig om, at han havde hørt rigtig. Men da han saâ sin Principal og sin Lærling se lige udfordrende paa ham, rev han Gadedøren op, slog Dupskoen af sin Knortekjæp mod Tærskelen og brølte, idet han gik ud:

— Lad os nu se, hvordan I To faar søgt Register i Dag.

Med denne Udgangsreplik forlod han den Scene, hvor han saa længe havde spillet Tyranrollen, og de truende Ord forfejlede ikke deres Virkning paa Prokuratoren. Han slap Kristian, kløede sig i Hovedet og spankede betænkelig op og ned ad Gulvet i sin underlige Negligé.

— Hm — hm — lille Kristian, jeg sagde det nok . . . hm . . . Du var altfor hidsig, altfor hidsig. Jeg ulykkelige Mand, hvordan skal jeg faa Avisen ud? Men Du ler jo, Menneske; det er jo dog for Fanden ikke til at le ad. Han har jo holdt det Kneb hemmeligt med det Register.

Kristian sagde ikke Noget, men aabnede Døren til Pressestuen. Han gik hen og tog nogle Trækiler ud af Lommen paa Ditlevsens forfærdelig fedtede gamle Frakke, som hang paa et Dørhængsel. Prokuratoren trippede efter ham. Kristian behandlede Maskinen og viste, at han for længe siden havde luret Ditlevsen Hemmeligheden af. Da Prokuratoren, efter længe at have betragtet Arbejdet, havde forvisset sig om, at Avisen i alle Maader kom til at se ud som sædvanlig, sagde han:

— Du er Svend fra i Dag, Kristian. Hm . . . det gamle Uhyre . . . hi, hi — Du — vi gav ham ordentlig. Ja, naar jeg vil tage mig af en Sag, tager jeg mig af den med fuld Kraft. Nu spiser Du til Middag inde hos os i Dag, og saa i Aften . . . saa skal Du bare se . . . hm — hm — her kneb Prokuratoren sit Øje listig sammen, løftede Pegefingeren og forsvandt hurtig og lydløst.

Da Kristian, pyntet og hæget, mødte til Bordet, lykønskede Kristine ham mildt og venligt til hans ny Værdig-

hed og tog ham kammeratlig i Haanden; men Kristian havde gjerne set, at Modtagelsen havde været nogle Grader varmere og havt en lille Tilsætning af Beundring. Lidt forknyt gik han igjen til sin Gjerning. Han syntes, det var koldt og klamt i ham, men efterhaanden sejrede den Tro, som han helst undte Sejren: at Kristine dog maatte synes, at han havde gjort sine Sager godt.

Klokken syv indfandt Prokuratoren sig i Officinet og medbragte en Svendeklædning til Kristian, det vil sige, en Dragt, han selv havde baaret i nogen Tid. Uagtet Klædningen, som Kristian strax maatte iføre sig, var for kort til den store unge Fyr, følte han sig dog stolt ved at bære Skjødefrakke og Støvler med Skafter. Støvlerne vare for Resten for store; hans Fødder slubrede i dem. Det var dog navnlig Halskluden og Flipperne, der indgav ham en kvalificeret Selvagtelse. Han var paa Prokuratorens Opfordring strax gaaet ind i Pressestuen og havde der foretaget sin Omklædning. Da han, struttende ud med begge Arme, forpint i Armhullerne, med sammenknebne Skuldre og skrævende Ben, traadte ind i sit sædvanlige Opholdsværelse, stod Prokuratoren der endnu, huldsalig smilende, virrende med Næse og Mund og vinkende hen mod Døren. Kristian satte Hatten paa. Den var nær ved at falde ham ned over Øjnene. Han fulgte sin Principal ud paa Gaden, hvor denne tog ham under Armen og hilste med en vis Højtidelighed paa de Forbigaaende og paa de Mange, der i den varme Sommeraften sad med Kaskjetter og Nathuer paa i Vinduerne og snakkede til hverandre tværs over Gaden. Der blev en hel Bevægelse i Byens Hovedgade. De i Vinduerne Siddende kom ud, passerede hver sit Fortov, samledes midt paa Kjørebanen, stak Hovederne sammen og pegede efter Prokuratoren og den nye Bogtrykkersvend. Bødker Hermansen sagde til sin Gjenbo Kobbersmed Meyer:

— Jeg har sagt det, Meyer, at der blev Noget af Værtshusholderens Jens Petersens hvidhaarede Dreng; det har jeg sagt for mange Aar siden. Kan De ikke huske det?

— Nej Gu' kan jeg ikke, svarede Kobbersmeden.

— Saa—aa? sagde Bødkeren halvt fornærmet. Ja da har s'gu Degnen sagt det til mig, mens han gik i Skole. Men jeg synes lige godt, at det er lovlig meget, at Prokuratoren gaar med ham under Armen. Det skal en Mester aldrig gjøre med sin Svend. Der er dog Forskjel paa Folk.

— Ja saadant Noget kalder jeg egentlig ukristeligt, sagde Kobbersmeden, som var en døbt Jøde.

Prokuratoren trak Kristian ned mod Udkjørselen af Byen. Under det fremspringende Tag paa «den gamle Sicebod» stod Hr. Rønning og røg paa sin Pibe og raabte til en gammel Kollega, der kom ud fra det nye Konsumtionskontor for at undersøge en Vogn:

— Sej, Du gamle Posekikker! Det er morsommere i den gamle Bod end i den nye. Kan Du ikke liste Dig herhen om lidt, for Barometret staar paa Patentpunsch.

Den Tiltalte rakte Tungen ud til den ene Side til Tegn paa Forstaaelse og som en Antydning af, at han og hans Samvittighed muligvis kunde blive enige om denne Forsømmelse af Embedspligten. Han beroligede nemlig Samvittigheden med, at han fra den gamle Akcisebod vilde kunne høre, naar en Vogn holdt foran den nye.

— Værs'arsig, Hr. Prokurator, værs'artig Hr. . . . Hr. . . .

— . . . Hansen, supplerede Prokuratoren.

— Det var første Gang i sit Liv, at Kristian hørte sig kalde ved Efternavn.

Inde i den gamle Akcisebods ene Stue havde Prokuratoren bestilt Aftensmand og Punsch til sig og Kristian, Dyrlægen, Byfogedfuldmægtigen samt til Værten selv, Hr. Rønning. Prokuratoren udbragte Kristians Skaal med mange Afbrydelser af Hosten og Rømmen. Derpaa afhandlede man Byens Tarv og Bedste med den vidtløftigste Grundighed, og man var enig om, at hvis Byens Magistrat gik ind paa de Forbedringer, som de tilstedeværende Herrer foreslog, vilde det blive den bedste By i Evropa. Det Hele summede uartikuleret for Kristians Øre. Han saâ og nød sin egen Storhed, nu da han, den

af Fattigvæsenet understøttede, af Værtshusholderen og Ditlevsen gjennempryglede Landstrygerdreng, var bænket mellem saa ansete Mænd og drak Patentpunsch, som han alt havde hørt omtale af Værtshusholderens Gjæster med mystisk Ærefrygt som den bedste Drik, der fandtes i Byen. Kunde blot Kristine se, hvor der blev gjort Stads af ham. Kunde han blot faa hende gjort begribeligt, hvad det betød at drikke Patentpunsch med slige Matadorer! Og da han sent ud paa Natten gik hjem med Prokuratoren, hvis slingrende Gang tvang ham selv til at slaa Bugter, følte han et ubetvingeligt Mod i sit Bryst. Han vilde erklære Kristine sin Kjærlighed, overtage Trykkeriet og gjøre Avisen til et Organ for de nye, prægtige Ideer om Frihed, Lighed og Broderskab. Han vilde besynge Nordens nye Enighed og nynnede indvendig en Strofe, han havde læst i en Sang fra de kjøbenhavnske og lundensiske Studenters Møde:

Svenske Broder, ræk mig Haand!
Det er Musernes Stemme, hvem Kaldet er givet,
at befæste dette Baand,
at gjenkalde det, søndret til Livet!
Et er jo vort Maal og Med,
Kamp for Frihed, for Ret og for Sandhedens Krone,
og vort Bryst oplues ved
samme Harpers beslægtede Tone.
Tøm da Pokalen, „söta Bror“!
Gjentag vor Skaal i kraftigt Kor!
For Bellman og for Linné!
Ja for Vidskab og Kunst i vor Nord!

VIII. Illusionerne briste.

Prokuratoren stod først sent op næste Morgen. Da han skulde til at barbere sig for Spejlet paa Pillen mellem to af Vinduerne i Dagligstuen, som han siden sin Svigermoders Død ikke mere holdt sig fra, fandt han et stort Brev paa Divanbordet med en yderst sirlig Udskrift. De store Bogstaver, navnlig de forsøgte dristige i Farten stoppede Sving vidnede dog om, at Forfatteren rystede

paa Haanden. Prokuratorens Hjærte bankede. Han saâ, at det var Ditlevsens Skrift. Brevet lød bogstavret, som følger:

L. den 8de September 184..

Velbyrdige
Herr: Underretsprokurator, Redacteur, Kongelig privilegeret Bogtrykker C: P: Lyng! hersteds.

Naar jeg erklærer, at jeg hader al den Nederdrægtighed, Umoralskhed, Oprørskhed og alt dermed følgende og derfra udgaaende Bønhaseri, hvilket Alt vor usselige Tid avler liig Ukrudt, samt at hiin Linie: «Elsk Dyden! lød en ukiendt Røst» af mig vorder betragtet som det Skiønneste, jeg har læst, og sluttelig tilføier, at Drengen Christian Hansen, nys af Deres Velbyrdighed uværdigen opheiet til Svend, holder, hvad man med et fremmed Ord kalder «*Rendez-vous*», med Deres Velbheds Datter i et lønligt Krat, uden Vidner, undlader jeg ikke derhos at henstille til gunstig Overveielse, om ei bemeldte Dreng, eller, som han ventelig nu skal kaldes: Svend, derved tilkiendegiver, at kun smudsig og nederdrægtig Egennytte eller Egoïsme, sigtende til Bogtrykkeriets og dertil hørende Avis's Erhværvelse, har været, for saa at sige, Ledestiernen i hans Opsætsighed og Obstination mod hans Læremester og den forudgaaede Sviig mod hans Principal. Som Løn for, hvad jeg her aabenbarer, forlanger jeg Intet — nei ingenlunde! Kuns vil jeg vise, at Redelighed og Dyd, forbunden med Fliid i mit forrige Kald, samt dydig Harme mod al Underfundighed og Nidingsdaad, skulle af mig hyldes indtil den Stund, da jeg skal ombytte Timeligheden med Evigheden.

Sluttelig tegner jeg, ikke uden Forbittrelse, dog uden Nag og Nid, med

skyldig Høiagtelse,
Deres Velbyrdigheds
tienstlige
O. Ditlevsen.

— . . . Det er mageløst godt skrevet, sagde Prokuratoren; en klog Karl er han lige godt. Hm—hm, men skulde det være sandt, er det jo . . . rent nederdrægtigt. Saa maa Kristian væk.

Prokuratoren holdt ikke meget af at handle, men han var ikke uden den Fiffighed, som er svage Personers Forsvars- og Angrebsmiddel. Han havde i sin Tid lirket sig til sin Stilling som Svigersøn og Arving til det efter de Tiders Vilkaar ret indbringende Bogtrykkeri ved at snakke Madam Høst efter Munden. Det blev han egentlig bestandig ved med, men efterhaanden opdagede Svigermoderen, hvilken Pjalt han var, og gad i de sidste Aar omtrent ikke tale til ham. Hun havde gjort den Bestemmelse i sit Testament, at hendes lille Kapital skulde sættes fast til Datterdatteren; at Faderen kunde skulde nyde Renterne, til hun blev myndig eller gift; samt at hun, hvis hun ønskede det, da kunde overdrage sin Mand Trykkeriet eller sælge det. Nu laa det altsaa fremfor Alt i Prokuratorens Interesse, at hendes Mand ikke blev Bogtrykker. Tilmed havde han som hørende til det finere Borgerskab og næsten strejfende Embedsstanden, en altfor honnet Ambition til at bortgifte sin Datter med en Person af saa plebejisk Oprindelse som Kristian. Pint af Trang til en fin Plan barberede han sig, begav sig derpaa paa sin Formiddagsvandring til Gjæstgivergaarden. De første Par Snapse Kognak, haabede han, skulde føde en eller anden lys Idé. Hans Haab glippede ikke heller. Før han gik hjem til Middag, var hans Plan moden.

Han skrev til Kjøbenhavn efter en Typograf, og i alle de fjorten Dage, der hengik, inden han fik Svar, overraskede han Kristian og Kristine ved at komme hjem om Aftenen Klokken syv og blive hjemme i al den Tid, de Unge ellers plejede at anvende paa deres Læsning. Det var ubehageligt for dem begge i Begyndelsen, men Prokuratoren søgte at gjøre Kristian det godt ved at lave Kognakstoddy til ham og sig selv og byde ham en Pibe. Kristian lagde nu for første Gang Mærke til, hvor myndig og kommanderende Prokuratoren talte til sin Datter. Han vidste endnu ikke, at de ynkeligste Mænd er de største

Tyranner mod Kvinder og Børn. Han saâ, hvorledes den rolige, milde Klarhed paa hendes Ansigt ikke slog en Krusning, naar den lille Prokurator arrig trampede i Gulvet, hvis han fandt sin Pibe for løs eller for fast stoppet. Siden Madam Høsts Død havde Datteren maattet gjøre alle den Slags Bekvemmeligheder i Stand til ham.

Da Prokurator Lyng fik Brev om, at hans nye Medhjælper var funden og kunde ventes strax, jog han en Aften sin Datter meget tidlig i Seng. Han klinkede med Kristian, kort efter lagde han Armen om hans Hals og sagde:

— Aa, min kjære, tro Kristian! Du véd ikke, hvor jeg føler mig — hm . . . saadan erkjendtlig. Men Du kan tro, jeg vil ogsaa . . . Hør Kristian! Du har Lyst til at uddanne Dig og saadan . . . jeg mener . . . Du vil op ad, til Vejrs, hvad? Jeg har skaffet Dig en Plads paa et af de største Officiner i Kjøbenhavn. Dér, Kristian (her trak Prokuratoren fire Femdalersedler op af sin Tegnebog); der er Rejsepenge.

Dels paavirket af Toddyen, dels paavirket af sin egen Ædelhed, der bringer mangen Præst til at græde over sine egne Prædikener og mangen Poet til at gjøre det samme over sine egne Vers, kom Prokuratoren til at græde og hikke paa en Gang. Da Hikken blev ved, blev Graaden ogsaa ved. Han blev mere og mere rørt over sig selv, og efter at have vendt og drejet Tegnebogen flere Gange mellem Hænderne, tog han en rask Beslutning, aabnede den igjen og sagde med en af Hulken kvalt Stemme:

— Dér, Kristian, dér! Der er en Femdalerseddel til. Saa bliver det lige 25 Daler. Du maa rejse i Morgen Aften . . . jeg . . . kan ikke taale at trække Adskillelsens saadan . . . højtidelige Stund længere ud. Ja . . . god Nat . . . nu vil jeg gaa i Seng, for jeg taaler ikke saadan, Du véd . . . hm . . . Sindsbevægelser og hm, . . . Sligt.

Som i Søvne gik Kristian ud af Døren. Prokuratoren blandede sig endnu en Toddy, kraftigere end den første,

fik efterhaanden Magt over sin Rørelse, gik til Ro og sov de Retfærdiges Søvn.

Kristian kunde ikke sove. Han skulde til Kjøbenhavn, Æventyrenes By, som hans Fantasi havde befolket paa det Prægtigste med store Skikkelser, fra hvis Mund de gyldne Rim, de mægtige Ord om Frihed og Folkelighed var fløjede paa Vinger Landet rundt og tidt med bevæget Klang havde suset om hans Øren i den lave, tarvelige Sætterstue i den lille Kjøbstad. At faa de store Mænd at se! Hvordan mon de saâ ud? Mon de vilde tage mod en Hyldest af en saa ringe Tilbeder som en fattig Bogtrykkersvend? Men Kristine! Det stak og prikkede i hans Hjerte ved Tanken om at skulle skilles fra hende, skjønt hun sagtens ikke brød sig om ham. Men nu vidste han, hvad han vilde. Han vilde slide og slæbe for at skrabe Noget sammen til at lære Noget for: Latin, Græsk, Tysk, Fransk, alt Muligt. Han vilde tjene syv Aar for hende som Jakob for Rakel, komme og lægge sin Viden og Dygtighed for hendes Fod; hvor var det saa muligt Andet, end at hun saa maatte holde af ham? Og han tænkte sig hende voxet endnu større og skjønnere, stolt som den Jomfru Maria, han saâ paa Billedet i Herredsfogdens Stue, da han sidst var oppe at kræve Penge for Avisen.

Den næste Morgen trippede Prokuratoren med befippet Vimshed om i Huset og sørgede for, at Kristian og Kristine ikke kom til at vexle et Ord sammen. Da hen ad Eftermiddagen den Bondevogn kom, der skulde befordre Kristian til nærmeste Kjøbstad, hvorfra han skulde gaa videre først pr. Fragtmand, derefter pr. Kalvekusk, skyndede han utaalmodig paa Kristine, da hun kom ud i Gangen for at sige Farvel til Kristian og gav ham Haanden.

— Gaa ind, gaa ind . . . det trækker saa ækelt her . . . naa, farvel . . . Kristian, og Gud være med Dig! Men vil Du se, at Du øjeblikkelig kommer ind, Kristine!

Paa Vognen vendte Kristian sig om; han saâ Kristines Ansigt tæt mod Ruden. Hun saâ alvorlig vemodig

paa ham. Tog han fejl! Var det to Taarer, der hang i hendes store Øjne, eller skuffedes han af en Lysreflex fra Vinduesglasset?

IX. I Kjøbenhavn.

Det var med bankende, forventningsfuldt Hjerte, at Kristian kjørte ind ad den gamle Vesterport; selv den røde Skildvagt gjorde et imponerende Indtryk paa ham. Da han havde faaet Logis i et lille Kammer, højt oppe paa en fjerde Bagsal og saâ ud over disse alt andet end skjønne Linier, der dannedes af Brandmure, Halvtage, Kviste, klinede uregelmæssig paa hist og her, over dumt opløbende Skorstene, fortabte hans Fantasi sig i dette Virvar. Han fandt det prægtigt, storartet. Der kunde jo muligvis fare mægtige Aander op med Røgen fra Skorstenspiberne.

Blot nogle Uger, og Støvet begyndte nu stærkt at afslides paa hans Idealismes Psykevinger.

Vistnok var Arbejdslokalet langt større end det gamle, men Udsigten til den mørke Baggaard, der lignede en Brønd, mellem de himmelhøje Huse, med den altid fugtige og smattede Stenbro, var ikke nær saa venlig som den forrige til Dammen med Ænderne og til de grønne Træer og Marker i den lille By. Og Aandens og Frihedens store Kæmper saâ han Intet til. Han følte sig en Dag for hos en pæn, stille, ældre Typograf og spurgte, hvad han troede, at en af disse Mænd vilde sige, hvis man gik op til ham og tolkede ham sin Beundring.

— Han vilde tro, at De var smaatosset, Hansen, svarede han. For at komme saadanne Folk nær maa man — ja man maa da i det allermindste være akademisk Borger. Jeg har en Søstersøn, der er Student; ham har Oehlenschläger en Gang taget i Haanden ved en Fest i Studenterforeningen.

— Ja, men nu de Liberale, der kæmper for Alles Frihed?

— Hm — ja man skulde tro, at de var til at komme i Tale. Men de af dem, som jeg har set . . . ja det kan jo være, jeg tager fejl — de har været forskrækkelig fornemme.

Kristian fordybede sig i sit Arbejde; han sled og slæbte som en Hest i en Mølle. Han gav aldrig Noget ud til Fornøjelser. Han maatte se at faa en lille Sum sparet sammen til at lære Noget for. Efter et Aars Forløb havde han lagt omtrent et halvt Hundrede Daler til Side. Uagtet den gamle Typograf rystede paa Hovedet og paastod, at det aldrig kunde gaa, fik Kristian ham dog til at formaa sin Søstersøn til at vejlede ham lidt i Latin, naar han om Aftenen kom fra sit Arbejde. Latinen stod nemlig for ham som Nøglen til Intelligens og højere Dannelse. Studenten vilde ikke binde sig til at komme hver Aften; han kom en Gang imellem en halv Times Tid og gav Kristian de tarveligste Anvisninger. Med nogle brugte Exemplarer af Badens Lexikon og Grammatik, som han havde kjøbt hos en Boghøker, søgte Bogtrykkersvenden at bryde sig Vej gjennem Cornelius Nepos. Modet glippede tidt, især naar han, efter møjsommelig at have tilkæmpet sig Forstaaelsen af en Side, tænkte paa Indholdet, thi da tvang det Hjertesuk sig frem: Herre Gud! er det saa dejligt? Er det saadant Noget, de kalder for klassisk? Men han tog sin Fornuft fangen under Autoriteten og tvang sig til at finde det morsomt. Han bad sin Principal, om han ikke maatte faa de Arbejder, hvori der skulde sættes Græsk, Hebraisk eller Sligt, saa kunde han med det Samme lære at kjende Bogstaverne, og det var dog altid Noget. Han var helt stolt, da han havde lært det græske og hebraiske Alfabet paa sine Fingre.

En Dag havde han sat en Artikel i et videnskabeligt Tidsskrift. Forfatteren var en Videnskabsmand, hvis Navn havde en fuldlødig Klang hos Alle, der hyldede liberale Ideer. Kristian havde behandlet sit Arbejde med den allerstørste Omhu. Med Andagt havde han betragtet Manuskriptet, der var skrevet af en saadan Mands Haand. Der var mange græske Citater deri. Kristian var sig

bevidst, at ikke saa meget som en *spiritus lenis* var sat i Stedet for en *spiritus asper*. Da han omtrent var færdig dermed, sagde hans Principal til ham:

— I Dag kommer Doktor V. Hansen; han vil se paa sit Stykke i Tidsskriftet.

Hvilken højtidelig Dag! Kristian skulde stedes Ansigt til Ansigt med en af Nationens store monumentale Skikkelser! Alt var festlig beredt i hans Indre til Modtagelsen.

Op ad Dagen kom Frihedsmanden, en temmelig lille, smuk Mand med smaatskaarne elegante Ansigtstræk, Atlaskes Halsbind og smaa meget stive Flipper, hvis hele Fald var saa korrekt, at man fik den Mistanke, at det skulde gaa meget haardt til, hvis deres Ejer bekvemmede sig til at gjøre Bevægelser, der bragte dem i Ulave. Frihedsmanden hilste fornemt-umærkelig paa det Geled af Sættere, som han passerede forbi. Foran ham gik Principalen ydmygt bukkende og pegede hen paa Kristian.

— Doktoren maa være overbærende; det er et ungt Menneske; men han er meget flittig og paapasselig.

Frihedsmanden nikkede og jog Officinets Ejer til Side med et nedladende Smil og en velvillig Haandbevægelse. Derpaa tog han Rentrykket og Manuskriptet bort for Næsen af Kristian, der saâ paa ham som en Delinkvent paa en Dommer.

— Hm, sagde Frihedsmanden, det er godt sat . . . men (her trak han en Blyant op af Lommen og foretog en Mængde Rettelser i Rentrykket, som det tog et godt Kvarter at gjøre, derpaa kastede han Papiret ned paa Pulten igjen). Kristians Øje gjennemløb det Hele i en Fart. I Naivetetens Hidsighed slap følgende Replik ud af ham:

— Men saadan stod der ikke i Manuskriptet; der stod det, som jeg har sat.

— Men nu vil jeg have det saadan, sagde Frihedsmanden og gik, fulgt af den bukkende Principal, der lidt efter kom tilbage og sagde:

— Det er en Stadsmand. De plaprede ud med

Noget, Hansen, som vi Bogtrykkere maa finde os i. Vi skal jo leve af de Folk. Det nytter ikke at mukke. Men Doktoren blev ikke vred. Han sagde til mig, da han gik ud: Det unge Menneske viser megen Tænksomhed; ham bør De tage Dem specielt af. Ja det sagde han virkelig.

Det dæmpede lidt paa Kristians Forbitrelse, der, hvis den havde givet sig Luft, vilde have raabt: Han er ligesaa fornem og uforskammet som en Justitsraad i en lille Kjøbstad. Nu sagde han derimod til sig selv, at han helst var fri for at komme i personlig Berøring med Frihedens Koryfæer. Nu havde han ikke mere de ideale Billeder af disse Folk, som han tidligere havde dannet sig, at ty til, naar han træt af Dagens Slid lukkede Øjnene og et Øjeblik hvilte i noget Stort og Skjønt. Nu var Kristine ene om Pladsen.

Der gik Dage, og der gik Aar. Kristian mærkede det ikke. Han sled og slæbte, læste og læste. Han lærte en hel Del. Med Autodidaktens selvtillidsfulde Godtroenhed ansaâ han det sagtens for mere, end det var. Han kunde tyde Latin og vidste en Del græske Gloser. At han ikke skulde have pralet med sin Lærdom, vilde være for meget forlangt, naar man tænker paa den Umage, han havde havt med at erhverve sig den. Dette i Forbindelse med hans tilbageholdne Skyhed, der aldrig tillod ham at komme i et nærmere Forhold til sine Kammerater eller at slaa en lystig Aften ihjel med dem, bragte ham paa en *en garde*-Fod med de andre Sættere i Trykkeriet, hvem Principalen ogsaa altid foreholdt Kristian som Mønster, naar han havde Noget at paatale eller at skjænde over.

En Søndag Formiddag, da Kristian fra en af Appareillerne, der i gamle Dage førte ned fra Volden lige foran gamle Vesterport, var kommen ud paa Broen over den dybe Grav og støttet til Rækværket betragtede det ny oprettede Tivolis mellem Glaciets Træer fremdukkende løjerlige Bygningers blaamalede Tage og Kupler, mærkede han, at En stillede sig ved Siden af ham. Han vilde

gaa videre, men blev standset af den nys Tilkomne, som han nu først saâ op paa.

— Hej — Krisjan Hansen, hvad beha'r? Kjendes Du inte ved din Skolekammerat over det, at Du har faaet Glarøjne paa Skaftet, hvad beha'r?

Jo det var ganske rigtig en gammel Skolekammerat fra Kjøbstaden. Indfødt Kjøbenhavner, men en Tid i Kost i L— hos en Rebslager, hvis Lærling han var bleven efter sin Konfirmation.

Kristian besvarede hans Hilsen og erfarede først, at hans Skolekammerat var kommen til Kjøbenhavn for faa Uger siden og søgte Arbejde. Kristian havde Intet hørt fra sin gamle By. Et Brev, som han kort efter sin Ankomst til Kjøbenhavn havde skrevet til Prokurator Lyng, var aldrig blevet besvaret. Nu drev han ud ad Vesterbro med Rebslagersvenden og endogsaa ind paa en Beværtning, da den Sidste bandte paa, at hvis han ikke øjeblikkelig fik «én og en halv», fik han «Poddegra» af Tørst. Rebslageren fortalte nu op ad Vægge og ned ad Stolper. Det varede længe, før han kom til, hvad der interesserede Kristian.

— Ja ser Du, han, din gamle Mester, Prokuratoren, han er nok temmelig til Rotterne. De siger, at han er bleven daarlig af for mange Kognakkere. Men se det faar nu Ingen mig til at tro, for Spiritus er s'gu sundt i og for sig. Han vilde gjerne sælge hele Grejen, for Svigersønnen vilde jo inte ha'en.

— Svigersønnen? sagde Kristian — det blev sort for hans Øjne.

— Ja vel! Stort og fint skulde det være, men skidt og forbandet blev det. Ringere end Byfogdens Søn, der studerede til Præst, kunde det ikke være. Men saa kniber jo Justitsraaden sammen, begriber Du, og Fyren kunde inte faa mere af desse (her raslede Rebslageren mod Bordet med en Skindpung), saa drev han af. Naa det siger jeg inte Noget til, for Mennesker er nu Mennesker og holder meget af Beværtningskjældere. Da han saa inte blev Præst, saa maatte han nøjes med at blive Degn nogle Mil fra L—, men Tøsen og hendes Par

Skillinger snuppede han jo. Men hvad Fanden sk'ar Dig, Krisjan Hansen? Du ser ud som en skrællet Agurk i Ansigtet. Du trænger vist myrderlig til en Hivert.

Kristian saâ halvt i Distraktion paa den Talende. Pludselig brød han ud i en lang, krampagtig Latter. Rebslageren troede strax, at det var hans Vittighed med Agurken, der havde vakt hans Skolekammerats Beundring, og stemmede selv i med. Da Kristian var færdig med at le, slog han i Bordet, saa Glas og Flasker dinglede, og raabte:

— Nu gi'r jeg en Pægl Kognak!

— Det kalder jeg Redelighed og Honnethed, sagde Rebslageren.

Kristian drak sig fuld for første Gang i sit Liv. Han gik fra Knejpe til Knejpe med Rebslagersvenden. Hvordan han kom hjem, kunde han ikke huske. Mandag og Tirsdag Aften gjentog det samme sig. Han vandt nu fuldstændig sine Fæller i Sætteriet ved at spendere lige saa megen Punsch paa dem, som de vilde drikke. Han sad tavs, til Brølet og Skraalet begyndte, da brølede han i som et vildt Dyr, for om muligt at overdøve de Andre.

Han kunde ikke holde ud at være klar og ved Bevidsthed, thi en ætsende Bitterhed, en afmægtig Forbitrelse blandet med usigelig Væmmelse ved hele Tilværelsen pinte Sjælen ud af Livet paa ham. En Dag, da han stod ved sit Arbejde, besørgede han det med saa febrilsk Hast, at han var færdig med sin Sats før den sædvanlige Tid. Hans Øjne fløj urolig om i Rummet, som om han frygtede for at fæste dem paa en bestemt Plet, der ligesom drog og lokkede dem. Han havde den forfærdelige Følelse, som man har, naar man mærker, at Vanviddet er i Færd med at vælte ind over En, og Ens sunde Sans fører en fortvivlet Kamp, men samtidig forud føler Nederlagets Komme. Det syntes ham, som den store matte Glasrude i Væggen over Indgangsdøren til det store Officin fra firkantet blev rund og skrumpede sammen til det lille Kighul i det gamle Trykkeri i L—, at noget Farvet gjennembrød det matte, mælkeagtige Glas, at Kontourerne af et Ansigt tegnede sig tydeligere, for hver Gang hans

Øje strejfede over Ruden. Tilsidst kunde Øjet ikke komme forbi den mere. Ruden fængslede det med magnetisk Magt. Han hørte Noget klirre og klingre — havde han kastet Noget mod Ruden. Bevidstheden gik fra ham. Han faldt tungt om paa Gulvet.

X. Slutning.

Efter et langt Sygeleje og en endnu længere Rekonvalescens vandt Ungdommen Sejr. Der var kommet en stille Alvor over Kristian. Han havde fattet sin Beslutning. Hans Principal gik ind paa hans Plan: han hjalp ham til at kjøbe Avisen og Trykkeriet i L—. Da han kom dertil, var Prokuratoren allerede død. Han undgik al personlig Forhandling med Arvingerne.

Han arbejdede atter ihærdig og satte sig ind navnlig i kommunale Spørgsmaaal og Landboforholdene, fik adskillige Retssager og Beslaglæggelser i Kristian VIII's sidste Regeringsaar og gjennemlevede med sin hele Sjæl de stærke Stemninger, som 1848 bragte over Verden. Han omgikkes ikke meget med den fine Bybefolkning, der saâ lidt skævt til ham som erklæret Bondeven, men Smaaborgerne i Kjøbstaden saa vel som Landdistriktets Bønder saâ et Orakel i ham. Han boede i Madam Høsts gamle Stue. Han havde kjøbt de Boet tilhørende Bøger, og langt ud paa Natten saâ man ude paa det lille Kjærs Vand Lysskjæret dirre fra Lampen inde i Dagligstuen. Der sad den unge Redaktør og læste de gamle Vers, han i sin Tid havde læst op for Madam Høst.

1849 stillede han sig som bondevenlig Kandidat til Folkethinget for sin By og tilhørende Valgkreds. Og som Stemningen var den Gang, gik hans Valg glat igjennem. Og den Tids Stemning lagde en særegen Glans om Stillingen. Det forekom Kristian, som han var naaet til Ærens højeste Tinde, hvorfra han kunde slaa et Slag for de Smaa i Samfundet. Da han i sin Valgtale omtalte, at han var et Fattighusbarn, susede en Bifaldsstorm om

hans Øre. Det var for ham, som han i dette Øjeblik modtog et Adelspatent.

Da han vaagnede Morgenen efter den bevægede Dag, kom Reaktionen efter Begejstringen i Form af følgende Tanke: Og dog gik jeg glip af det Bedste!

Han vandrede ud af Byen. Han tænkte paa, hvorledes den Energi, han havde udviklet, siden han kom op af hin voldsomme Sygdom, var født af en Slags Trods. Havde han før arbejdet for at besidde hende, saa var Maalet for de senere Aars Slid at svinge sig op til Noget, der skulde fordunkle den Stilling, hun nu indtog i Samfundet. Han fik den Idé at gaa ud og aflægge hende et Besøg i den Landsby, hvor hun boede. Han vilde triumferende lade hende føle, hvad Fattigvæsensdrengen var bleven til. Han følte sig haard og kold nok til at kunne gjøre det.

Det var omtrent halvanden Mil, han havde at gaa. Det var ad den samme Vej, han havde vandret hin Nat, da han flygtede fra Værtshusholderen. Nu var det en smuk Efteraarsmorgen med flimrende Spindelvæv over Planterne, med sydlig-dunkel Blaahed i Luften, imod hvilken Vejrmøllens Sejl skinnede saa hvide, at de skar i Øjnene. Skoven laa mørkegrøn, spillende over i det Brune. Kun noget bleggult Løv fra de tidligst falmende Træer dansede hen over den fugtige Vej eller svømmede i Hjulsporenes blakket-gule Vand. Skovfogedhuset, hvorfra de glubske Hunde vare styrtede ud som Ulve mod den natlige Landstryger, saâ nu helt indbydende ud, bedækket, som det var, med den vilde Vins lys-karmoisinrøde Blade, der hang ned i Festons over de smaa Ruder og filtrede sig fantastisk ind i Hjortetakkerne over Døren, medens det smalle Havestykke foran Huset ud til Vejen straalede i Asteres og Georginers høje Farver. Bogtrykkeren blev blød om Hjertet. Triumffølelsen sank. Han standsede sine Skridt og betænkte sig paa, om han ikke skulde opgive hele Expeditionen, thi den Holdning, han saa tillidsfuldt havde tænkt sig at indtage lige over for hende, følte han vilde knække. Men han havde været sejg hele sit Liv. Han vilde alligevel se hende og lade det bero paa Til-

fældet, hvorledes han vilde skikke sig. Men jo nærmere han kom sit Maal, desto stærkere bankede hans Hjerte. Han kom til at tænke paa Jeppe, hvis Mave og Ben vilde til Kroen og Ryggen til Byen. Da lo han højt for at gjøre sig modig.

Skolen laa tæt ud til Vejen. Der var blot en Grøft og en lav Buxbomhæk imellem dem. Der lød ud fra den som en Summen fra en Bikube. Bogtrykkeren vilde ikke gaa forbi Façaden. Skolelæreren skjøttede han ikke om at se. Han gik da først langs Husets Gavl og fulgte et Dige, langs hvilket der stod nogle høje Popler og lave Pile. Bag dem laa Haven. Han drejede om Hjørnet af Diget, som paa den med Huset parallele Grænse af Haven afløstes af et simpelt Hegn af sammenføjede Lægter uden synderlig Beplantning ud mod den aabne Mark. Han kunde med Lethed se ind igjennem Haven og den bag ved liggende smalle Gaard med et kort Udhus til venstre og helt op til Husets Bagside.

Ja, der sad hun i Haven, sortklædt og bleg, hyllet ind i et Shawl i den kølige Oktobermorgen. Hun sad paa en lille umalet, faststaaende Bænk under en gammel, stor Hybenbusk, hvis sparsomme, tynde, bleggule Blade Lyset gjennemskinnede, og mod hvilke de aflange Frugter glødede blodrøde. Lige foran hende paa den tarvelige Plæne, hvis kortslaaede Græs afbrødes af Grupper af Fuchsiaer, Astere og knejsende Stokroser, laa en lille treaars Pige og legede med nogle Smaasten. Hun samlede dem op i sit Forklæde og kastede dem saa vidt spredte ud over Græsset, for igjen møjsommelig at samle dem op, én for én, og under hvinende Jubel spildte hun sit Arbejdes Frugt paany.

Ja det var hendes Barn. Det var tydeligt. Hun havde jo det sorte, glinsende Haar og de brune Øjne, og Brynets smalle Stribe var ligesom trukken med en fin Pensel. Men hun selv var bleven mager og bleg. Hun saâ nonneagtig ud i sin sorte Merinos Kjole med den sorte Flors Krave. Kindens fine Bue var sunken ind, saa Kindbenene vare synlige: der laa som et Flor af Vemod over det alvorlige, tankefulde Øje. Ja det var endog,

som Haaret havde mistet sin krusede Fylde, og som dets Glans var bleven mattere. Kun et lille Smil krusede Læben svagt, naar Barnet lo op imod hende. Enhver Lyst til at vise sig som Triumfator forgik Kristian. Han gik langsomt langs Lægtegærdet, til han stod lige over for Kristine. Hun opdagede ham, saa længe stift paa ham, derpaa fløj en Rødme over det blege Ansigt samtidig med, at hun besvarede hans Hilsen. Han stod lænet til den øverste Lægte og betragtede hende. Hun sad en Stund uvis, derpaa rejste hun sig, gik hen til ham og rakte ham Haanden. Han trykkede den stærkt. Da han slap den, gled den sagte ud og faldt ned som livløs.

— Har De det godt, Kristine? spurgte han.

— Der er Ingen, der gjør mig nogen Fortræd, svarede hun. Har De det ogsaa godt?

— Hm — jeg kunde have havt det bedre.

— De har jo svunget Dem til Vejrs. De er bleven til Noget.

— Jeg var bleven til Mere . . . hvis . . .

Hun forstod, hvad det Blik vilde sige, som han sendte imod hende. Det brændte hende ind i Sjælen. Hendes Mund skjælvede, og et dybt Suk bevægede hele hendes Overkrop.

— Jeg vidste det ikke den Gang . . . det gik først op for mig, længe, længe efter, hviskede hun, medens hvert Ord arbejdede sig frem som ved Tvang. Da greb han begge hendes Hænder og vilde trykke dem til sit Bryst. I det samme kaldte Barnet paa hende. Hun trak Hænderne stærkt til sig og vendte sig om.

— Hvad jeg er blevet til, er jeg dog blevet ved Dig, raabte han.

Hun tyssede ad ham med Haanden. Han saa de to store stille Taarer i hendes sorte Øjenhaar.

— Der er Intet at gjøre ved. Vi tør ikke ses mere, sagde hun. Farvel! Tak, fordi De kom en Gang endnu.

Kristian gjorde omkring og saa sig ikke mere tilbage. Paa Tilbagevejen, hvor han ikke fæstede sit Syn paa en eneste Gjenstand, men gik som en Søvngænger, tænkte han:

— Mon jeg var bleven til Noget, hvis jeg havde

faaet hende? Fik jeg ikke flest Kræfter, da jeg sørgede mest?

Endnu samme Dag skulde han forny flere gamle Bekjendtskaber. Da han kom hjem, ventede flere Folk i Trykkeriet, som vilde tale med ham. De kom ind, En for En, i den gamle Dagligstue, hans nuværende Arbejdsværelse.

Først kom en vældig tyk Madam med et kobberrødt Ansigt, omgivet af en tæt Kappe med flagrende Strimmel. Hun havde et rødtærnet uldent Tørklæde bundet over Kors paa Brystet, over hvilket hun holdt de store, røde karleagtige Hænder med en Guldring paa den ene og en Staalgigtring paa den anden Langfinger, tæt foldede. Hun begyndte med den rappeste Tungefærdighed:

— Ja jeg véd værkelig inte, om Rektøren erindrer mig, for ellers vil jeg sige, at vel er jeg en simpel Kone, der aldrig er bleven holdt til Videnskabelighed, eller har saadan finere Tænkekraft, men Herregud, Skæbningen har dog lige godt været med, den Gang Hr. Rektøren skrev Kjærestebreve for mig som Pige. Det var maaske den første Gang, Rektøren saadan skrev rigtig durk. For saadan rigtig bevægeligt skal det jo være med den Slags Fornemmelser, men man er nogle gode Tosser i Ungdommens Dage. Ja det véd vor Herre, at man er, for det Kjærlighedsvrævl holder, ved Gud, inte i Længden, for der er ingen Bonnetet i det Tøj, om jeg saa maa sige. For naar jeg tænker paa, saadan som jeg har skraalet og tudet for Per Olsen, mens han var Dragon, og saadan som jeg har skabet mig for at faa ham, ja lige frem smidt mig ner paa Ryggen i min Moders Køkken og skreget og galet og sparket og slaaet, saa maa jeg rigtignok sige, at det er mageløst simpelt af ham at komme lynende fuld hjem hver evigste Aften og sla' mig, saa de smaa Børn ser paa det. Og jeg vilde saa spørge Rektøren, om De kunde afse et Par Skilling, der, saa sandt jeg ønsker nogensinde at se mine salige Forældre i det andet Liv, kuns skal blive brugt til Tøj til de stakkels smaa Lam. For hvor skal de faa nogle Pjalter paa Kroppen, naar Faderen sætter alt det i Brændevin,

han kan tjene som Handlanger hos Murmester Kielsen? og saa tænkte jeg som saa, at Rektøren har jo dog vaaren i mine salige Forældres simple Hus, og om ogsaa Fader kunde være noget galhovedet, naar han havde en Smule for meget, og det kan man jo inte sige Noget imod, formedelst han jo var Værtshusholder, og det hørte til Professionen, saa mener jeg dog, at han holdt paa Relionen og Dyden og formanede Rektøren til det Samme, hvorfor Rektøren ogsaa er bleven til den Mand, De er.

Kristian lovede at hjælpe og gav hende strax et Par Daler. Den næste Audienssøgende viste sig. Det var Momme. Han havde ikke forandret sig stort. Han satte strax sin brede Mund i Lave til et Smil fra det ene Øre til det andet; kneb det ene Øje sammen og sagde med dæmpet Stemme:

— Véd De, hvem De skylder, at De blev først Bogtrykker og Redaktør og saa Rigsdagsmand, Hansen?

— Nej —

— Mig; eneste og aleneste mig. Hvem opdagede Dem og Jomfru Lyng i Overdrevskrattet? Jeg. Og det var jo det, der voldede, at De gjorde Dem obsternasig mod det gamle Svin, Ditlevsen, og at De blev Svend i en Ruf. Kan De nu selv se? Naa, og De kan tro, at jeg har aketeret for Dem før Valget. Naa da! Ser De (her sank Stemmen ned til en fortrolig Hvisken) der var jo dem, der inte vilde have Dem — ja jeg nævner Ingen — men jeg sagde jo til Justitsraaden, som jeg har et Par Processer i Baghaanden til, hvis han itte makker ret: Redaktør og Bogtrykker Kristian Jakob Hansen — jeg sagde Deres fulde Navn — skal være Rigsdagsmand — eller . . . ja saa fik han jo sin varme Frokost, det kan De stole paa, Hansen. Men hvad tror De, han svarede? Han sagde ganske spagfærdig: Det har De Ret i, Momme! For han turde ikke Andet, ser De. Naa, og saa snakkede jeg med Bønderne fra Kragerup, fra Stakkeby, fra Ordrup og fra Tørslev, og jeg sagde: Stem paa Redaktør og Bogtrykker Kristian Jakob Hansen. Han er Folkets Ven, og han holder paa Bondens Ret. Ja jeg spenderede s'gu to Pægle Brændevin paa fire Gaardmænd

fra Stakkeby, for der er alle Bønderne nogle Drukkendidrikker. Først gjorde de Vrævl, men jeg kunde montere dem og sagde: Hvem forstaar sig bedst paa Landets Anliggender, enten saadan nogle Transnuder som I eller jeg, som har skrevet Klager, Stævninger og Skjøder i saa mange Aar? Se det slog dem jo begribeligvis, kan De selv tænke. Ja jeg har, om jeg saa maa sige det, en Kjæft, der er berømt over hele Danmark. Véd De, hvorfor min Kone gik rejekt til Jordemoderexamen? Naa itte? Saa skal jeg sige Dem det, Hansen. Det var, fordi jeg tog ind til Kjøbenhavn, mens hun laa paa Stiftelsen, og lige op i Øjnene paa den Professorsnude, der var Kommandant for hele Jordemoderbataillonen, paatalte, at de gjorde Forskjel paa de Fruentimmer, der laa paa Stiftelsen, eftersom de saâ godt ud eller itte. Men fordi jeg ligesom De er en Frihedsmand, ja rent ud sagt en Reppeblikaner, saa kan jeg ingen Vegne komme. Kan De laane mig ti Daler, Hansen — bare til Mortens Markedsdag? for saa tjener jeg ved Kommissioner til at kjøbe Heste til forskjellige store Proprietærer. Ja de vil jo itte være ve'et, men de bruger mig s'gu allesammen. Men jeg gaar stiltiende med det. For jeg siger altid: Praler Du, saa lyver Du.

Det kostede Kristian ti Daler at blive af med Momme.

Saa fremstillede sig en ynkelig Skikkelse. Høj, sværlemmet og knoklet, karmoisinrød i det ubarberede Ansigt, en af Fedt glinsende Frakke uden Spor af Lu paa Klædet. Bogtrykkeren gik et Skridt tilbage. Det var Ole Ditlevsen, der havde mistet al sin Fedme og var reduceret til en ren Lazzaron. Han rettede sig imidlertid og sagde med vred Pathos:

— Fanden gale i Fruentimmerne og i Hurtigpresserne? Kjender Du mig, Kristian? Ja der ser Du, hvad der er blevet af din gamle Læremester, bare fordi han paa sin ældre Alder giftede sig med Dyrlæge Löchtes Enke for at faa lidt kvindelig Pleje i Alderdommen. Hun gjorde sig gode Venner med Slagter Lunds Svend. Vi blev skilte ad . . . det var i K—g. Der var jeg flyttet hen, fordi jeg ikke vilde være Prokurator Lyngs

Dreng. Saa kommer der et Par Aar efter en ny Bogtrykker. Han anskaffer sig Hurtigpresse, men saadan noget Svineri vilde jeg ikke have Noget at gjøre med. Men det er dumt, man kan jo ikke kæmpe alene med Tiden. Du, Kristian! nu er jeg, som Du véd kan skrive orthografisk og anvende alle Skilletegnene med den største Nøjagtighed, nu er jeg, din gamle Læremester, Fattighuslem i K—g. Kan Du taale at se paa det? Herre Gud, jeg skænkede dog en Bitter for Dig mangen Søndag Formiddag.

Kristians gamle Erindringer om hans Tyran kogte først op i ham. Da tænkte han paa, at der var et Øjeblik i hans Liv, da han havde berørt den samme Skraaplan, ad hvilken Ole Ditlevsen var gledet helt ned. Han foreslog ham da at blive hos ham og gaa lidt til Haande i Trykkeriet. Ditlevsen sagde:

— Friheden er god nok, men ikke for Drenge. Du kan tro, jeg skal holde dine Læredrenge i Ørene — ja vær rolig — Hug skal de ikke faa. Jeg bøjer mig for, hvad de jo kalder Tidens Aand. Men man kan jo ogsaa aandelig give af Grovfilen.

Da han var gaaet, stillede den unge Rigsdagsmand sig et Øjeblik hen i det aabne Vindue. En Erindring fra hans abrupte klassiske Studier: om de romerske Politikers Forpligtelse til at sørge for *panem et circenses* randt ham i Hu.

I Gjæstgivergaarden.

Huset med den pæne, moderne, adstadige Façade ud mod Vestergade ser ud som hundrede andre Huse i Kjøbenhavn. Man maa ind i Baggaarden for at træffe denne sære Koloni i den gamle Gjæstgivergaard, en Rest fra de gode gamle Dage, Diligencernes og Dagvognenes Tid; den Tid, da Smaaproprietærerne selv tog til Kjøbenhavn og „torvede" paa Gammeltorv og ikke vare for fornemme til at tilbringe Vinterdagen, saa længe det var lyst, ved Vognen og forhandle deres Flæsk, Smør, Æg osv. til de sig om dem grupperende Spækhøkere og Mellemhandlere. Saadanne Proprietærer, tilrejsende solide Borgere fra Kjøbstæder, Hesteprangere og Slagtere dannede da Aristokratiet blandt Gjæstgiveriets logerende Befolkning. De boede i Fløjen til venstre. De dominerede Billardet paa Kaféen i Stuen; de optoges til Frokost med Skinke, Ansjoser, Steg, Ost med tilhørende Øl og Brændevin i Familiens egen Stue Klokken otte om Morgenen, hvor Madam Jensen og hendes Døtre selv gjorde Honnørs. Den ældste af dem vandt ved en saadan Frokost en velstaaende Landmands Hjerte. Han friede til hende med et haardkogt Æg i Haanden, bed sin Snaps Brøndums Kommenakvavit midt over, da han indlede sin Tale, og drak først den sidste Halvdel af Snapsen, da han havde faaet det hviskende Ja, der udtaltes med pæonrøde Kinder og sænkede Øjenlaag. Krofa'er maatte i den Anledning ud med Portvin, og Madamen maatte ind fra Køkkenet for at give sin Velsignelse med en Sløv i den højre

Haand, medens hun med den venstre løftede Køkkenforklædet op for at aftørre Taarerne, der sammen med Sveden, som Skorstensilden havde frembragt, løb ned ad de buttede Kinder og paa Vejen optog enkelte sorte Kulfnug i deres Strøm, hvorefter hun skyndte sig tilbage, thi ellers vilde Gryden koge over.

Det var aldeles fortræffelige Folk, Ægteparret Jensen. Han havde været Gaardskarl og hun Kjælderpige paa Gjæstgivergaarden. De havde været enige om Tingen mange Aar, før de «kom sammen», men de ventede med Taalmodighed, til begges sammenlagte Sparekassebøger kunde præstere det Nødvendige til af overtage Bedriften, da de gamle Gjæstgiverfolk var aflægs. De sled ærlig i det, og jo mere Slid, des bedre Humør. Arbejdet tog ikke paa Ægteparret; tværtimod, begge tog til i Omfang Aar for Aar. De udvexlede just ikke pathetiske Vidnesbyrd om deres gjensidige Kjærlighed, men de talte lystig og venlig med hinanden. De vare begge sjællandske Bønder, og deres landlige Oprindelse røbede sig i hele deres Arrangement. Et Par Grise maatte altid holdes; de fededes af det rigelige Affald paa saadant et Madsted. De holdt af at holde mange Tjenestefolk, dog helst mandlige, thi et af Jensens landlige Dogmer var dette: at for mange Bæster (ɔ: Heste) og for mange Fruentimmer kunde rungenere den bedste Gaard. Døtrene maatte besørge det Indvendige; én «udvendig» Pige var nok, men hun maatte ogsaa hænge i. For Øjeblikket havde de hende, Kirsten. Næverne sad godt paa hende, Humør var der i hende. Hun blev ikke fornærmet over de Drøjheder, der rettedes til hende; men parerede dem med kjække, afvisende Svar. Selv nogle «Stik- og Varpesjovere», der logerede paa nogle Tagkamre i den bageste Bygning, og som var «farlig kjævestærke», veg hun ikke for i Udvexlingen af kraftige Repliker. Blev en Gjæst ligefrem nærgaaende, var hun ikke bange for at give ham en ordentlig «en paa Hovedet» eller at slaa Hatten ned i Øjnene paa ham. Inventariet fra de forrige Gjæstgiverfolks Tid, Peter Buus, der i nogle og tyve Aar havde fungeret som Gaardskarlens Medhjælper uden nogensinde

at avancere videre, nærede en stille Kjærlighed til Kirsten. Han forærede hende røde Honninghjerter med Bolcher fra Urtekræmmeren i Forhuset. Den Hyldest tog hun imod med stor Sindsro, for hun vidste, at den halvgamle Peters Hjerte havde været ligesaa smeltet af hendes Forgængerinders og vilde blive det af hendes Efterfølgerinders forskjelligartede Yndigheder. — Lad ham more sig, det gamle Stillads, sagde hun og spiste baade Honninghjerterne og Bolcherne. Hele Dagen var hendes travle Hænder i Virksomhed. Der var nok at skure, børste, ælte, polere, vaske og skylle; saa skulde Smaakreaturerne, Høns, Ænder og Duer, hvoraf det vrimlede i Gaarden, fores; saa skulde hun skyde bag paa en Vogn, som Gaardskarlen trak frem af Skuret ved Stangen; thi naar Peter Buus var fuld, hvad der ikke saa sjeldent hændtes, gik han bag over ved denne Operation og kasseredes.

Det var en kjøn Solskinsformiddag ud paa Efteraaret. Skurenes brune Trætage, de okkergule Husmure, de brunrøde Teglstenstage, de brogede Høns stod klart og mildt i Farven. Messingkjedlen, som Kirsten bearbejdede med en Skurevisk, blinkede hvidgult og skar Peter Buus i Øjnene, medens han søvnig stod og «lagde paa» et Par Heste, jævnlig sukkende og spyttende. Jensen stod i Døren og tog sig et lille Pust, med det ene Øje vendt mod de tre Sjavsspillende i Stuen: to Slagtere og en Pranger, det andet ud mod Porten, hvor en gammel Bekjendt af Huset, Handelsmand Samuel Hirsch, viste sig med sin Varebylt under Armen, indsvøbt i et blaat hvidprikket Bomuldtørklæde.

— Der er Satan osv. Gross'eren, raabte Jensen. Se, god Dag, Hers! Det er en mageløs fin Hue, De har lagt Dem til. Det er nok en af dem til tre for to Skilling. Hæ, hæ, hæ, hvad Hers? —

— Altid spashaftig, Hr. Jensen, hi.

— Op med Lageret, Hr. Grosse'r, for vi skal vel handle. Men De sér noget fastende ud, Hers. Skal vi lægge for med en lille Hivert?

— Tak, Hr. Jensen, inte Brændevin, tusind Tak! Hellere en Taar Øl, en ganske lille Taar Øl.

— Naa, hvad har De saa der? Et Par Buxer? Ja, der kan vel blive en Brystlap til en forkølet Sjover af Bagstykket. Gaa De op paa Kvisten der med dem; det er vores Bælleetage, hæ, hæ, hæ.

— Hi — det var heller ikke en Gjenstand for Dem og Deresses Lige, Hr. Jensen; men man maa jo være sorteret til alle Sorter Mennesker. Nu skal De se . . . och! nu faldt den.

En tyk gammel Bog faldt tungt til Jorden.

– Hvad? gjør De ogsaa i Lærdommen, Hers? Det er Noget for Dig, Peter, raabte Gjæstgiveren og saâ hen til Peter Buus; han er boglærd, skal jeg sige vos. Det volder det, at han er en Degnesøn.

Peter mumlede ind i Snuden paa den fjærmer Hest:

— Ja dette herre er s'gu et Sted, hvor man skjønner paa god Opdragelse. Kan Du staa stille, Dit Næsehorn, hvad?

Hi — nej, den Bog kan Peter Buus vist ikke læse; for naar hanses Fa'er inte har været Præst, saa forstaar han den ikke. Nej, det er voresses egen Bog, forstaar De; den kan jeg kanske blive af med paa Regensen til en fattig Student, der læser over til at blive Præst.

— Det er jo skidt med Dig, Peter, sagde Jensen; jeg troede, Du kunde læse hvilken Bog det skulde være.

Gaardskarlen, der tog et Tag i en Vognstang for at faa hele Vognen vredet om til Siden, gav nu ogsaa et Besyv med i Laget.

— Ja Peter, lur ham. Han kan baade Jøde- og Sotysk.

Nu blev Peter vred, gjorde et Par lange Skræv, samlede Bogen op og raabte, saa det rungede i hele Gaarden:

— Desse Bog erklærer jeg i Vidners Overværelse for en Jødebibel, som skal læses avet om, fra den forkerte Ende, og det skal Hers ikke kunde stille Noget op imod, saasom det er Sandhed.

Fra alle Sider i Gaarden skraldede Latteren, saa

Hønsene kaglede op, Duerne fløj susende i Vejret om Ørene paa de Tilstedeværende, og en Hund, der laa og sov i en Vogn op ad Bagsmækken, fôr i Vejret og gav sig til at gjø, men da den saâ, at der egentlig ingen Grund var til at skride ind paa Embeds Vegne, lagde den sig, efter med et kort Alvorsblik at have mønstret Omgivelserne, atter ned i sit forrige Leje. Kun Hirsch nikkede med en betinget Anerkjendelse til Peter, der mumlede, mens han atter tog fat paa sit Arbejde:

— Jøden er den Eneste, som forstaar det, og han er nødt til at lade mig tage Stikket hjem. Saa kan I Andre gjerne grine.

Idet Hirsch tog Bogen, som Peter havde lagt paa Jorden, faldt der en i et Tørklæde indpakket tynd og flad Gjenstand ud af den, der klirrede mod Stenbroen. Med en yderst befippet Mine tog han Pakken op, holdt den for Øret og rystede den.

— Hvad Fanden er det for noget Dukketøj, Hers? spurgte Jensen.

— Slets inte Noget, Hr. Jensen, Pakketel, sagde Hirsch og vilde med en paafaldende, forfjamsket Ilfærdighed stikke Pakken i en Baglomme.

— Nej, op med Varerne, Hr. Grosse'r, sagde Jensen smaagrinende og holdt ham i Armen. Vi spiller aldrig fordækt paa denne Beværtning.

Han rev i det hvide Tørklæde, saa det faldt ned om Haanden paa Hirsch, der nu stod med et i Solen funklende Barberspejl i Haanden. Handelsmandens hele Ansigt var et befippet, fjollet Smil.

— Det var dog mageløst nydelig, sagde Jensen med stille inderlig Beundring, sikken dejlig blaa Ramme med Guldkant om!

Kirsten kastede et lynsnart Blik til Højre; dernæst bøjede hun sig tæt ned over Kjedlen og skurede løs, som om hendes Arme skulde gaa af Led. Efter et Par Sekunders Forløb fôr Bagen af hendes Haand hurtig over Øjnene.

— Hvad koster Spejlet, Hers? spurgte Jensen. Jeg skulde netop have saadant et.

— Det er solgt, Hr. Jensen, det er solgt.

— Jeg kan se paa Dem, det er Løgn. Tør De bande Gud straffe mig paa det, Hers?

— Jeg bander aldrig, Hr. Jensen, men det er solgt.

— Det er ogsaa Løgn, Hers, at De aldrig bander. Hvad stikker der Dem i Dag? Lad mig se Stadsen!

Jensen greb efter Spejlet. Hirsch trak Haanden tilbage.

Ved denne temmelig højrøstede Forhandling var en tyk Pranger, en af de Sjavsspillende, kommen til Vinduet. Selv Madam Jensen havde forladt Køkkenet og stukket Hovedet ud af det Vindue, der var nærmest den Dør, hvori hendes Mand stod. Hun syntes, der foregik noget Usædvanligt.

— Sikken et Papir, der sidder bag paa Spejlet; bemærkede Prangeren.

— Det er ikke noget Papir, slets inte noget Papir paa desse Spejl, sagde Hirsch næsten grædefærdig.

— Jo Gu' er der saa, sagde Prangeren i en halv fornærmet Tone.

— Jo ved den levende Gud er der klistret et Papir bag paa, forsikrede Madam Jensen ud af Vinduet. Dersom der ikke er Kjæresteri eller saadant Noget ved det, saa vil jeg aldrig kaldes en erfaren Kone.

— Ja, men det er De, ved den søde Gud, Madam, sagde Prangereu med den mest ridderlige Bøjning, han kunde opdrive.

Paa én Gang ser man Kirsten med Skurevisken i den venstre Haand gjøre et raskt Højre-om et Par Skridt hen mod Hirsch. Ved en energisk Overrumpling snappede hendes højre Haand Spejlet fra Handelsmanden.

— Hurra for Kirsten! raabte Jensen, svingede med Huen og lo, saa hans tykke Mave aftegnede Bølgebjerge og Bølgedale. Der blev De Sortepér, Grosse'r! Lad mig saa faa Spejlet, min Pige!

— Nej, De faar det ikke, Jensen, for Spejlet er til mig.

— Til Dig?

— Ja, det skal Hers selv bevidne.

Og Kirsten kastede et fortvivlet-modigt udfordrende Blik paa Handelsmanden, der først besvarede det med et stupidt forbavset dito; men strax efter blev han vred og raabte:

— Ja, det har Jomfruen schk'u Ret i, at Spejlet er til Jomfruen; men det er Jomfruen selv, som siger det, og jeg siger det ikke, og jeg har aldrig sagt det. Saa kan det virkelig inte nytte, at Jomfruen fortæller Niels Nielsen i Braaby, at Samuel Hirsch er en Tosse og en Fæ . . . og en Kvaj. Men hvis Samuel Hirsch nogensinde mere bemænger sig med Kjærlighedsgeschichter og saadant noget Vrævl, som slets inte rager en Handelsmands ordentlige Geschäft, saa gid han aldrig maa se Kone og Børn mere der hjemme i Kompagnistræde. Ja, ja, . . . le De kuns . . .

Og under en ny skraldende Latter, der ligesom før frembragte et stærkt Røre hos Gaardens Fjerkræ, snørede den gamle, skikkelige Hirsch hurtig sin Bylt sammen og forføjede sig bort ud gjennem Mellemporten. Her standsede han et Øjeblik, slog Stokkens Dupsko mod Stenbroen, saa det gnistrede, knyttede Haanden ad sig selv og sagde:

— *Behejmôh!* Dermed forsvandt han gjennem den forreste Gaard ud paa Gaden.

Kirsten havde stukket Spejlet ned paa Brystet under sin lidt ophægtede Kjole og skurede videre, skjønt Kjedlen umulig kunde trænge til mere, men Jensen betragtede hende sveden-polisk med Tungespidsen spillende i den ene Mundvig.

— Naar skal Du saa til at balbere Dig, Kirsten? spurgte han.

Nu kunde Pigebarnet ikke mere. Graaden betvang hele hendes Legeme; hun kastede Halmvisken langt fra sig og løb hulkende gjennem Stue og Køkken ind i sit Kammer.

Alle de i denne Scene Medspillende betragtede hverandre gjensidig. Jensen flyttede Tungen fra den ene Mundvig over i den anden, men udtrykte nu Betænkelig-

hed og Frygt for at have drevet Spasen for vidt. Madamen rystede misfornøjet paa Hovedet ad ham, Prangeren lettede paa Huen, kløede sig med Knoerne i Hovedet, idet han langsomt og ligesom overvejende Situationen fløjtede Melodien til

O hvis Du kjender Kjærlighedens Flamme osv.

Gaardskarlen saa hen til Peter Buus og sagde:

— Det er kjedeligt for Dig Peter; det er nu den syvende Kjærest, de snupper fra Dig.

Peter kløede sig i Siden og sukkede:

— Og hun havde dog lovet det saa bestemt.

Peter gjorde som sagt Kjærlighedserklæringer til alle de Piger, der tjente i Gaarden, og Kirsten havde altid svaret: Ja der bliver kanske Noget af det, Peter, naar Du faar et Degnekald ligesom din Fader; og da Peter mente, at man aldrig kunde vide, hvad der kunde ske i denne paa Omvexlinger saa rige Verden, havde han trøstet sig med Haabet. Nu stod han lidt og gloede hen i Luften, tog derpaa en Beslutning, snød sin Næse med Fingrene, udstødte et højt lydende Suk og gav sig i Færd med at blande Havre og Hakkelse i en Krybbe. Madamen gik ud i Gaarden, tog Messingkjedlen, holdt den om mod Solen og sagde:

— Kirsten er lige godt et ordentligt Fruentimmer. Vi har aldrig havt nogen Pige, der kunde faa Tøjet saa blankt. Herre Gud, det Skrog, der er noget Galt med hende. Du søde Gud, hvor unge Tøse kan være saa ivrige i saadanne Dele!

Dermed bar hun Kjedlen ind.

Ude i det lille mørke Pigekammer bag Køkkenet under en Trappe sad den skjønne Kirsten paa Kanten af sin Seng. Den fyldte over det Halve af Rummet sammen med en Træstol, en grønmalet Kiste, som hun gjemte sine Klæder i, og en Lervaskeskaal paa en i Hjørnet opslaaet trekantet Hylde. Hun havde en tændt Tællepraas foran sig paa Stolen. Flammen samlede et stærkt gult Skjær om hendes Hoved og det Papir, hun holdt i Haanden. Det havde været sammenlagt med stor Kunst i

mange hinanden krydsende Læg og udstaaende Snipper til alle fire Sider. De sidste havde været heftede med rosenrøde Oblater til Spejlets Bagklædning. Med halvhøj Stemme læste hun Brevet for fjerde eller femte Gang, og for hver Gang hun havde læst det, havde hun grædt mere og mere. Brevet lød:

Kjære Kirsten! Naar Du imodtager denne kostelige Gave, som Du gav mig til Ringsted Sankt Hansmarked, ved hvilket jeg haver balberet mig saa mange Gange med vedmodige Følelser, da er det, fordi det aldrig kan blive til Noget med os, og Du sagde jo selv, at den Dag, jeg vilde svige Dig, skulde jeg sende Dig dette skjønne Spejl tilbage, hvilket jeg herved gjør ganske lønlig gjennem ovennævnte Handelsmand og Jøde S. Hirts, som haver skjult det i en gammel Bog og hemmelig vil stikke det til Dig. Men alligevel haver jeg ikke sveget Dig, ej heller vil jeg gjøre det, men Skjæbnen kan jeg ikke overvinde, thi nu kjøber min ældste Broder Jørgen Gaarden af Herskabet efter den af Ministeriet bevilgede Salgsplan, og de Gamle tage mod Aftægt, men jeg kan faa det store Bolsted nede bag Gadekjæret, efterdi Peder Olsens Enke vil forandre sig, og Fader og Moder have talet til hende om mig, og da hun kun er to og fyrretyve Aar, er hun jo ikke saa gammel, som hun kunde være for mig, der bliver 25 efter Mortensdag. Jeg haver tænkt og grubliseret meget og vil gjerne have Bolstedet, og hvis ikke al den Kjærlighed var os imellem, vilde jeg ogsaa nok have Enken, om jeg end nødig vilde have hende; men der er dem, der ere meget værre, eftersom hun ikke er ond eller gal, men bare ser lidt vindt med det ene Øje. Og dog kan jeg ikke tage hende formedelst den Kjærlighed, som er os imellem. Tidt haver jeg tænkt: Er det ogsaa rigtigt saaledes at lade Lykke og Velstand gaa væk for dine Øjne for en saadan Ungdomsdaarligheds Skyld, og min Fader og min Broder og min Søster samt min Svoger Lars Larsen holder et farligt Hus med mig, samt kalder mig ikke alene et Bæst, men endogsaa et

Asen, men jeg gjør det lige godt ikke. Thi jeg kom til at tænke paa Natten mellem tredie og fjerde Juledag i Fjor, da vi bleve enige om Tingene, da jeg fulgte Dig hen, hvor Du tjente, fra Dansen hos Sognefogdens, og da alle de Stjerner, som den gode Gud har skabt i sin Visdom af Intet, blinkede saa blankt ned til os og nikkede til, da Du sagde, at Du ikke elskede noget Menneske paa Jorden som Undertegnede. Dette kan jeg ikke imodstaa, og af samme Aarsag tager jeg ikke Peder Olsens Enke, nej, det være langt fra, skjønt Bolstedet er et dejligt Sted, især for den, der ingen Gaard kan faa. Men lige godt kunne vi aldrig komme sammen, thi jeg maa tjene for Karl, saa længe jeg lever, og selv om jeg kunde faa et Hus, det vilde jeg ikke nedværdige mig til, thi baade min Fader og min Farfader, ja ogsaa min Morfader have været Gaardfolk, saa det vilde være kreperligt for mig. Dette skriver jeg med Graad, kjære Kirsten, thi jeg skal aldrig glemme vores Kjærlighed, ikke heller, at Du tog ind at tjene paa Beværtningen i Kjøbenhavn, for ikke at vi skulde høre alt det Sludder og Vrævl i Byen om os To. Og nu kan de gjøre dem saa gale, de vil, især min Svoger Lars Larsen, som der er et ondt Sind i, og som er meget hævngjerrig paa sin Familie; jeg tager ikke Peder Olsens Enke, naar jeg ikke kan faa min højtelskede Kirsten. Dette Sorgens Brev sender jeg med merommeldte Jøde, for jeg vil ikke indlevere det paa Kantoret i Ringsted, saa som Litsenbroderen Anders Kristensen er fra vores By og en Stifsøn af Smeden, saa jeg af den Aarsag kunde komme til at høre Sludder og Vrævl om os begge to. Lev nu inderlig vel og bevar din Helsen, som er det fornemste, jeg er Gud ske Lov rask, skjønt jeg er din til Døden tro og ulykkelige

Niels Nielsen
Ungkarl.

Det var blevet over Middag, og endda havde Kirsten ikke vist sig.

— Det gaar dog ikke an, at hun rent forsømmer Arbejdet, sagde Madam Jensen.

— Se ind til hende, Mutter, og se, om Du kan faa de Kjærlighedsærter klarede, sagde hendes Mand.

— Ja det er en skikkelig Pige, tro er hun, og hun svarer aldrig, sagde Madamen.

Hun aabnede rask Døren til Pigekamret. Kirsten sad i samme Stilling. Lyset var brændt helt ned i Stagen, men hun læste og græd, græd og læste som før.

— Tør dine Øjne, min Tøs! sagde Madam Jensen. De snavs Mandfolk er s'gu ikke det værd. Kom hid med Brevet — naa nu gaar Lyset ud — jeg henter Køkkenlampen.

Viljeløs lod Kirsten sin Madmoder tage Brevet. Madamen satte sin Briller paa, holdt Brevet langt paa den anden Side Lampen og var vel en Time om at dechiffrere det, men under Akten randt Taarerne ned ad hendes Kinder. Hun aftørrede dem med Underarmen under det opsmøgede Ærme.

— Aa Herre Gud! sagde hun, da hun endelig var færdig, det er, som det kunde være Jensen og mig lyslevende i vores Ungdom. Se jeg var nu rigtignok Gaardmandsdatteren og han Husmandssønnen, men han tog til Kjøbenhavn og blev Gaardskarl; jeg tog med uden videre, for i Ungdommen kan man saa daarlig holde igjen mod saadant Noget, siden gaar det saa mageløst let med at gjenne det fra sig. Men det varede mange Aar, inden vi kom sammen, saa Forgyldningen var gaaet af os, men man skal s'gu ikke gifte sig for Stadsens Skyld, min Pige; — naa — og vi har aldrig hverken slaaedes eller rivedes, om der ogsaa kan falde et Ord af og til; for det er jo det Slemme ved en Værtshusmands Stilling, at han skal drikke med Alle, og det gjør Mændene arrige til Aften og dvaske til Morgen. Gaa nu til dit Arbejde, min Tøs! kanske kan det Hele blive godt.

Det var sent om Aftenen. De liggende Gjæster vare gaaede i Seng, de siddende havde forladt Lokalet. Jensen havde faaet Ild paa en Cigar og sad i Skjorteærmer i Sofaen midt for Bordet og nippede til et Glas dampende Punsch. Madamen sad og syede paa hans Stadsbenklæder som var løbne op, og som den næste Dag skulde bruges til at følge Lig med. Der var en usædvanlig Højtidelighed udbredt over Jensen. Han beredte sig til at træde op som den patriarkalske Husbond. Han skulde ifølge sin Pligt præstere noget Højtideligt, men denne Genre laa ham noget fjern.

— Kirsten! raabte han hen mod den halvaabne Køkkendør.

Kirsten „stillede" foran Bordet, lige over for Jensen, med sin Tørafklud i Haanden.

— Du har, om jeg saa maa sige, altid været en retskaffen Pige, sagde Jensen, og det er ikke saa let paa et Sted som dette, hvor man er nødt til at skjænke for alle Slags og høre al Slags Snak og Vidtløftighed. Se . . . ja . . . det var nu det. (Jensen sukkede og styrkede› sig til Fortsættelsen ved at nippe til Punschen.) Og saa har det jo, man kalder Skjæbningen, Forsynet, eller hvad Fa'en det nu er, lavet det mestendels med Dig og Karlen derude i Braaby, ligesom den gjorde det med Mutter og mig, ja, det er, om jeg saa maa sige, s'gu helt bevægeligt at tænke paa det. Men jeg synes, at I skulde have nogen Fornøjelse og Glæde i Jeres Ungdoms Dage og ikke gaa og glo saa længe paa hinanden . . . Ja, ser Du Kirsten, det blev jo kun til Tøse mellem Mutter og mig, og dem har vi jo opdraget til de finere Fornemmelser, saa de ikke duer til at passe en jævnere Beværtning, for i Skolen har de jo skrevet fransk Stil, og det kunde jo aldrig blive dem til Nytte ved vores Profession. Men se Alt det rager nu slet ikke det, jeg vilde sige . . .

— Nej, det er s'gu sikkert, sagde Madam Jensen, men Du har altid gjort meget mere Vrævl, end der behøvedes, og Du skulde jo ikke tale om os, men om Kirsten.

— Det er redeligt sagt. Sér Du, Kirsten, han,

dit Menneske, kan vel skrabe et Par Tusind Daler sammen?

— Jo—o, det kan han vel, svarede Kirsten og saâ spændt paa sin Husbond.

— Ja, ser Du, Mutter og jeg er jo rørige endnu, og jeg fornøjer mig ved Beværtningen, men Mutter, hun siger jo, at Snapseriet lægger for megen Tælle paa mine Ribben, og at jeg let kan faa Poppelsislag, saa det kan nok hænde, at det var sundere, at han — din . . . ham — derude — kom til at drikke til Pægls med Prangerne og Slagterne. Han har jo Ungdommen for sig. Vi har jo da lidt til bedste, og hvis vi bliver kjede af at hvile os, kan vi jo tage en roligere og pænere Beværtning, hvor der ikke skjænkes tørre Snapse. Saa kan jo Du og han . . . hvad hedder han . . . ja vel, Niels Nielsen, komme sammen og overtage desse hersens. Mutter sagde jo før til mig, at det vilde være en god Gjerning, som kanske kunde gjøre mig kvit med Vorherre for megen Utuskeagtighed, som jeg kan have bedrevet i Tidernes Løb.

Jensen drak nu Punschen helt ud og tørrede sig om Panden. Den megen Veltalenhed havde anstrængt ham. Han afsluttede sit Foredrag saaledes:

— Saa kan de bøvede Gaardmænd i Braaby ærke sig; for en Gjæstgiver i Kjøbenhavn rangserer s'gu dog over en skidt Bolsmand paa Landet. — Maa jeg saa kysse Kirsten, Mutter?

— For mig gjerne, sagde Madam Jensen med en overlegen henkastende Haandbevægelse.

Kirsten gav sin tykke Husbond et ærlig ment Smækkys og tørrede sig bagefter om Munden.

— Det smagte nok som stegt Flæsk, sagde Madamen foragtelig til Kirsten.

— Med opstuvede Kantøfler til, sagde Jensen og tog sin Kone om Livet, men hun vrissede og sagde:

— Du lugter af Puns.

Det behøver næppe at tilføjes, at Niels Nielsen straks gik ind paa Arrangementet. Da det rygtedes i Gaarden, var Alle glade. Kun Peter Buus fik et lille melankolsk Anfald, og Dagen før Kirstens Bryllup stak han hende et Halvark i Haanden, ned ad hvis Folioside han havde skrevet med vældige Bogstaver:

Jeg haver Elsket dig saa saare;
jeg Græder bitterlig en taare:
af alle Piger her i Gaarden,
dog Yndeligst du haver vaaren,
og Aldrig skal jeg Glemme dig,
selv naar jeg er i Himmerig.

Forbintlist
P. Kristiansen Buus.
Acsistent.

Kagepigen.

I.

Det var en Søndag Morgen Klokken sex, først paa Sommeren. Gadens Brostene var endnu en Smule fugtige af en Natteregn, og det stærke Lys gav dem en blank Kobberglans, hvori hvide Stjerner gnistrede. De lilla Røgsøjler stod ud af de hvide Skorstene med et langt lige Skaft og et lille Koronament, der mindede om joniske Voluter, inden de udslettedes i Luften. Hist og her saâ man bag de brandgule eller sorterøde Tegltage Gaardenes eller Havernes Popler staa stivt op i det Blaa som Minareter. Ikke en Vind bøjede deres øverste smidige og tynde Kviste. Farverens Skilt, det store mørkeblaa Stykke Vadmel, laa dvask viklet om sin Stang i samme Stilling, som det sidste Vindpust havde givet det. Det gad ikke rette sig ud i Faneform. En Kat gled ud gjennem det Hul, som en i Porten løbende Rendesten dannede midt imellem de lukkede Portfløje. Den saâ sig om, som om den ventede, at Et eller Andet ude fra skulde give den Initiativet til Et eller Andet, men da Intet syntes at vise sig, strakte den sig, gabede og smøgede sig derpaa dovent langs med Husrækkens kønrøgfarvede Sokler.

Søndag Morgen sætter Folk i en vis forventningsfuld Stemning. Man har fri, i al Fald en Del af Dagen. Man skal jo more sig, og Folk spejder ligesom den nysomtalte Kat efter, at Et og Andet skal byde dem den

attraaede Morskab. Stundum gaar hele Formiddagen hen med at vente. Naar saa Eftermiddagen kommer, resignerer man, gaar ud at spasere ad de vante Gader, Veje og Stier, alene eller i Selskab med Kone, Børn, Venner eller Kammerater, ser paa hverandre, gaber og ærgrer sig over, at man ikke morer sig, og over den spildte Fridag. Intet frembyder et mere tro Billede af en begyndende Filisteralderdom efter et tomt hendrysset Ungdoms- og Manddomsliv end de spaserende Grupper, man møder en Søndag Eftermiddag. Selv de pyntede Tjenestepiger, der sidder og glor i Dagligstuevinduerne under Herskabets Fraværelse, ser ud, som de sov indvendig.

Nu var det imidlertid i Begyndelsen af Dagen. Alt havde endnu et vist festligt Præg. Butikssvenden stod i Døren med stive Flipper og ren Krave og blæste Ringe af Cigarrøg ud i Luften, der var saa stille som et Mosevand. Lad først Klokken blive ni, lad ham faa smækket Butiksdørene i og kastet det hvide Forklæde, der dækker Søndagsfrakken, saa . . . det kan nok være, at «den skal stryge». Der staar den tykke Farver i det aabne Vindue med en ren ulden Nattrøje og rene Bommesis Underbenklæder og barberer sig ved et Spejl, der hænger paa Vinduesposten. Saa længe han barberer den højre Side af Ansigtet, vrænger han Munden til venstre, og omvendt. Medens Ragekniven arbejder paa eller under Hagen, løfter han Næsen hovmodig i Vejret og sætter en Mund op, der ligner Bagen paa en stegt Gaas. Lad ham først faa gjort Toilette . . . saa . . . ja . . . saa er han dog kommen lige saa vidt som sin Gjenbo Kobbersmeden, der staar søndagsklædt i sin Port, skræver ud med Benene og glor op ad Gaden, ja lige saa vidt som jeg, den latinske Dreng, der er hjemme og skal more mig fra Lørdag til Søndag Aften og saa tilbage til den tre Mil borte liggende Kjøbstads lærde Skole og Opdragelsesanstalt, og som sidder overskrævs paa Jernrækværket, der pryder Stentrappen paa min Moders, Lotterikollektricens, Hus. Foreløbig har Kobbersmeden og jeg den fælles Beskjæftigelse at glo, snart til højre, snart til venstre, snart op mod Torvet, snart ned mod Indkjørselen til Byen, men hidtil har vi

ikke opdaget andre Fænomener end bonde- og kjøbstadklædte Tjenestepiger, der spærrer Gaden paa langs og paa tværs med Kurve, Mælkespande eller Pakker med Urtekramvarer paa Armen eller i Haanden. Naar de passerer os, hilser de med et tvært Nik, som Kobbersmeden og jeg dvask besvarer. Men Farveren, hvem hans Beskjæftigelse hindrer i at nikke, siger: «God Dag, god Dag» skalamæssigt, begyndende med en dyb og endende med en høj Tone.

Da glitrer der noget Broget i det stærke, blændende Sollys langt nede, midt paa Gaden, op mod Torvet. En lyskarmoisinrød Kjole, et hvidt Forklæde af stift klart Tøj, et grønt Livbaand og brune Nakkebaand, som en rask Gang sætter i en flagrende Bevægelse, rykker nærmere og nærmere. Det er et Pigebarn — hvor gammel kan hun vel være? Fjorten Aar anslaar jeg hende til. Hun er temmelig spinkel og slank af Lemmer, trods den næsten udvoxne Overkrop. De smalle Fødder i de graa Brunelsstøvler bevæge sig smidig paa de fine Ben med hvide Strømper, som skimtes under den halvkorte Kjole. Mørkebrune naturlige Krøller danser paa den hvide Hals med det blegrøde Halsbaand af eftergjorte Koraller. De brune Øjne, der sad paa en Grund af hvidblaa Email, spillede muntert omkring. Fra den Kurv, hun bar paa Armen, og som var dækket af en hvid Serviet, udgik en liflig Duft af frisk bagte Butterdejgskager, i hvis Midte jeg anede en lækker Klat Sveskekompot som Himmerigsmundfuld — for den Delikatesse sværmede jeg endnu i mit sextende Aar. Men dette Indtryk fik næppe Tid til at naa min Bevidsthed. Thi i samme Stund, de bevægelige Øjne et Sekund ramte mig, følte jeg et Stød, saa jeg nær var trimlet baglængs ned ad Rækværket. Der var Noget ved hende af den Berider- eller Linedanserromantik, som er saa uimodstaaelig for Drenge. Den brogede Dragt, den dansende Gang, de til alle Sider hilsende og smilende Øjne, den smidige Taille — ja hvad véd jeg? — rykkede mig ind i en berusende, exalterende Atmotsfære. Jeg fandt, jeg burde gjøre Et eller Andet, noget Dristigt, noget Ridderligt, og i en Fart kunde jeg

ikke hitte paa nogen anden Idræt end kraftig at tage fat med begge Arme paa den horisontale, øverste Del af Rækværket og slaa en Volte til venstre, som det hedder i det gymnastiske Sprog, saa Benene stod lige ud i Luften, parallele med den Jernstang, hvori jeg holdt mig. Springet gjorde jeg nu meget smukt og kunstrigtigt. Men hvad enten jeg ikke havde beregnet det høje Fald til den anden Side, eller jeg snublede paa de høje Stene, nok er det, jeg faldt ned og satte mig paa Stenbroen, da jeg vilde sætte af i Springet. Jeg hørte en Latter vældig klinge, og da jeg kom paa Benene, saâ jeg Pigebarnet et Stykke nede med Ryggen mod mig. Hun havde sat Kurven paa Jorden og stod stille midt paa Kjørebanen, forover bøjet af Latteren, der smeldede som Piskeknald hen ad Gaden.

— Hvad var'et? hørte jeg Farveren raabe over til Kobbersmeden med en Stemme, der tydede paa, at han havde vrænget Munden til den ene Side.

— Det var Fru Stenbergs Søn, der faldt paa Enden, sagde Kobbersmeden aldeles flegmatisk.

— Naa, sagde Farveren beroliget.

Nu var Konversationen kommen i Gang tværs over Gaden.

— Det er en fjantet Tøs, Madam Gattis — hende, Kagetøsen, raabte Kobbersmeden over til Farveren, som jeg saâ var færdig med at barbere sig.

— Det er jo ogsaa en halv Jødetøs, sagde Farveren.

— Nej, Gu' er hun ej. Faderen var jo en Taliener.

— Ja det kommer da ud paa Et.

— Nej Gu' gjør det da ej. Alle Jøder er da ikke Talienere. Der er nu Moses Levison, han er jo fra Skjelskjør.

— Men alle Talienere er s'gu Jøder, sagde Farveren.

Det turde Kobbersmeden ikke modsige og slog derfor ind paa et andet Thema.

— Kristian Petersen, Brændevinsmanden, har faaet sig et Par nye Bæster.

— De røde? Ja dem har jeg nok set.

— Det er et Par rigtige Køer.

— Ja det er de s'gu.

— De er gode nok til hans Kælling, der er lige saa storsnudet, som hun er lavbenet.

— Ja det skal den levende Gud vide, bare altfor gode til den Gravso.

Dermed standsede foreløbig Samtalen over Gaden, og jeg begav mig ind i Huset, inderlig krænket over min uheldige Præstation. Latteren fra hende, hvem jeg havde villet gjøre Indtryk paa, lød i mit Øre med irriterende Drilleri. Med mørk Alvor satte jeg mig ved Kaffebordet lige over for min Moder og lod mine Tænder med arrig Energi sønderslide tre Toskillings Kryderboller. Nu maatte jeg have Oprejsning for min Tort — Hævn — ja hvem skulde jeg hævne mig paa? Foreløbig gik jeg ned i Haven og saa mig om, om Noget skulde tilbyde sig. En af vor Nabos, Rebslagerens, Drenge sad paa en Bænk i vor Nabohave, der forlængst var omdannet til Reberbane. Han øvede sig i, som det da kaldtes, at spytte Langspyt, saaledes at det fugtige Projektil gik imellem to Fyrrestave paa Gitteret mellem vor og Rebslagerens Grund og ramte — eller dog sigtede efter — Stammen paa et ungt Kirsebærtræ, der stod lige inden for Hegnet. I min daværende Stemning fandt jeg, at denne Sport var et utilbørligt Indgreb i Ejendomsretten.

— Spytter Du ind i vores Have, Din Svineplanet? raabte jeg med udfordrende Røst.

Drengen svarede med Götz von Berlichingens bekjendte Replik.

Med værdig Ro pegede jeg ud imod Marken, langs hvis Rand der gik en Sti, hvortil der førte Laager ud fra Haverne. Rebslagerdrengen forstod denne Gestus. Den betød det Samme, som naar en Ridder i Middelalderen kastede en Handske til en anden Ridder. Vi begav os ud paa Marken og sloges i Nærværelse af en fire, fem Drenge, der efterhaanden kom til og med Tilraab opmuntrede Brydekæmperne.

Rebslagerdrengen fik mig først kastet paa Ryggen, lagde sig oven paa mig og dængede mig med Næveslag,

som jeg parerede saa godt, jeg formaaede. De, der saa til, applauderede allerede hans Sejer, men jeg samlede mig til en Kraftanstrængelse og fik mit ene Knæ stemt saa stærkt mellem hans Ribben, at Vejret gik fra ham. Og, idet jeg benyttede mig af denne Mathed hos min Modstander, snoede jeg mig ud over ham og kom oven paa. Da jeg havde bearbejdet ham med et Par Slag af de knyttede Næver, erklærede de selvskikkede Kampdommere, at vi var lige stærke, eller, som det hed, at den Ene ikke kunde gjøre den Anden Noget. Imidlertid gik vi af ceremonielle Hensyn hver til sin Side ad Stien uden om Byen, saa Rebslagerdrengen vendte tilbage ad den ene, og jeg ad den anden Byende, begge svedende og med Linnedet forkrøllet som en Karklud.

Da jeg kom hjem, gav min Moder sig til at græde og sagde, at jeg gjorde hende aldrig Andet end Sorg og Tort. Slaas og gjøre dumme Streger kunde jeg, men naa højere op fra min Fuxeplads i Klassen kunde jeg ikke. Min Moder var brystsyg og led stadig af en mat Irritabilitet i Sindet. Jeg var saa vant til at faa Skjænd, at det gled temmelig let af mig, og for hendes Svagelighed havde jeg som en sund og tankeløs Dreng ikke synderlig Øje. Jeg var saa vant til, at hun skrantede, at det ikke faldt mig ind, at det kunde være anderledes.

Da vi havde spist til Middag Klokken tolv efter god, gammel, kjøbstadborgerlig Skik, drev jeg ud i Byen. Jeg var stadig behersket af Morgenens erotiske Indtryk og havde den Plan at gjense dets Gjenstand.

Jeg vidste godt, at hun existerede. Jeg kjendte jo Alle i den lille By. Men jeg havde ikke set hende siden, vi begge var smaa. Jeg vidste, at Moderen var Enke og holdt Rulle samt drev en lille Konditorforretning. Om Faderen havde været Jøde eller Italiener eller begge Dele, var jeg ikke i Stand til at afgjøre. Jeg kunde kun huske, at han i sin Tid havde en lille Butik i en af Byens Udkanter, hvor han handlede med parfumeret Sæbe, Legetøj, uægte Halsbaand og Uhrkjæder, Sy- og Knappenaale, Traad, Brystsukker, Pommade, Haarvox og Buxeseler. Da han døde for en fire, fem Aar siden, blev Handelen

hævet. Jeg mindedes at have hørt, at han, før han etablerede sig, havde været dels Skærslipper, dels omvankende Bissekræmmer. Det var en lille, sortsmudset, væver Mand. Moderen var et stort og solidt sjællandsk Bondefruentimmer, som han var bleven gode Venner med, medens hun tjente i Køkkenet paa en større Herregaard. Nu levede hun af Rullen og Kagebageriet, og hver Morgen gik Datteren ud med en Kurv fuld af Kager, som hun falbød. De boede i en høj Kjælderlejlighed i samme Udkant af Byen, hvor Faderen i sin Tid havde havt Butik. Uden bestemt Plan, men med en dunkel Tro paa en gunstig Skæbne, som jeg dog ikke havde nogen Forestilling om, hvorledes jeg vilde benytte, dersom den indtraf, vankede jeg langs ad Stien bag Byens Haver. Nogle vare aristokratisk aflukkede med høje Træplankeværker, ud over hvilke Syrener, Guldregn eller Espalierfrugttræer naadig lod nogle Prøver af deres Blomsterrigdom til Syne for de udenfor Gaaende. Andre nøjedes med lave Stakitværker og gav frit Indblik til de med Køkkenurter beplantede Bede med et mindre Blomsterparti nærmest op mod Huset, men med en Mængde gamle, blomstrende Frugttræer, der havde Raad til at overdrysse Gangene med en fin Sne. Atter andre bar kun svage Spor af at have været Haver. Dels havde man bygget Baghuse, Ladebygninger, Smedier eller andre Værksteder ud i dem, dels var de forsømte og tilgroede. Gamle, golde Stikkelsbær-, Ribs- og Solbærbuske var skudte højt i Vejret og havde dannet et sammenslynget Krat, op over hvilket halvt udgaaede Æble-, Pære-, Blomme- og Kirsebærtræer løftede deres sygelige, opløbne, helt blomsterløse og halvt bladløse Grene. Af denne sidste Art var Haven til det Hus, hvori Rulle- og Kagekonen boede. Der var ikke engang noget Stakit ud mod Stien. Et lavt Jorddige, der i sin Tid havde gjort Skjellet, havde næsten fyldt Grøften foran og havde nær taget nogle Buske med i Faldet, saa de laa skraat ud over den lille Sænkning, der endnu antydede Grøften. Jeg stod først og rekognoscerede Terrainet. Efter en kort Betænkning borede jeg mig ind mellem Buskenes tætte Væv. Og da

jeg var kommen saa vidt, at jeg havde Udsigt over den lille, tilgroede Have op til Huset, lagde jeg mig paa Maven. Der var ikke et Menneske at se. Alt var stille, ingen Vind susede i Buske og Træer. Paa én Gang aabnes en Laage fra Gaarden, og jeg ser Madam Gattis store og svære Krop, i rødt Skjørt og hvid- og brunstribet Nattrøje samt med et rødt Lommetørklæde over Hovedet, fare ud i Haven, skræve over de purrede Lavendelbuske, der endnu dannede en forfalden Grænse mellem de tilgroede Gange og fordums Urtebede, og raabe i en lidet afsleben sjællandsk Dialekt:

— Rosaura, Din skabede Unge, hvo er Du? — Ro — sau — ra —! Nej nu har jeg aldrig i mit Livs skabte Dage set noget saa Mageløst. Sidder ikke det Utuske oppe i Gravenstenstræet med sine gode Klæder paa! Vil Du komme ned og det strax!

En kaad Latter, som jeg desværre godt kjendte, lød oppe fra Æbletræet, og nu saâ jeg noget Karmoisinrødt blinke frem mellem grønne Blade og hvide Blomster.

— Griner Du? Vil Du ikke agte mig, Dit visne Skidt? Saa skal Du ogsaa faa saa mange Hug, dit Liv kan taale.

Dermed rev Madamen en stor Stave, der tidligere havde tjent til Snittebønnestang, op fra et af Ukrudt overgroet Bed og pirrede op i Træet. Det rystede der oppe. En Regn af Blomsterblade dryssede ned, og det Karmoisinrøde flyttede sig hurtig højere i Vejret. Latteren lød igjen og fulgtes af en Sang paa en bekjendt Melodi:

Jeg klavrer, som jeg vil, omkring,
haha, haha, haha!
Jeg bryder mig om Ingenting,
Mama, Mama, Mama!
Kravl op, kravl op paa denne Gren
og fang mig, om Du kan;
Men vogt paa dine tykke Ben,
der nede staar en Mand.
Hu hej for mig og Dig, Mama!
Aa, kunde Du mig bare ta',
saa tog Du mig, saa tuded jeg

og hvined op i vilden Sky,
saa grined højt den hele By.
Hurra, hurra, hurra!

— Nej saa skulde da ogsaa . . . lød Moderens Stemme grædende. Jeg arme ulykkelige Menneske! Ja, der kunde da ikke falde Andet end saadant et taab'ligt Kræ efter saadan en Barias og Komediantspiller af en Fa'er.

Dermed gik Madamen, med lange Skridt og med sin Snittebønnestav, skjældende og smældende ud gjennem Laagen til Gaarden.

Jeg havde forholdt mig ganske stille, men hele Scenen havde sat mig i en fantastisk Stemning. Da Terrænet var frit ved Madamens Bortgang, slog jeg de raslende Grene og Blade til Side og løb hen mod Æbletræet. I et Spring var jeg oppe paa det Sted, hvor Grenene første Gang kløvede sig. Et kort „Uh" lød der oppe fra, og midt imellem de blaagraa Blade og hvide Blomster saâ jeg et Par Øjne, der skinnede med en metallisk, rovdyragtig Glans ned paa mig. Jeg var som besat og klavrede højere i Vejret. Pigebarnet flygtede. Det var en gjennemgaaende Rysten af det gamle Æbletræ. Tørre Grene knak og faldt raslende til Jorden. En Sky af hvidt Blomsterfnug dryssede vildt omkring og bedækkede mit Hoved, mine Klæder og mine Hænder. Tilsidst kunde Pigebarnet ikke komme højere. Nu sad hun ængstelig krøben sammen med Hænderne om et Par tynde Grene, det ene Ben siddende fast i en snæver Gaffel og det andet med den graa Støvle dinglende ud i Luften.

Mine Kinder var som Ild, jeg kunde mærke mit Hjerte banke op i Halsen. Jeg lod mine Øjne glide omkring. Lyset sitrede blændende gjennem Grene og Løvværk. Jeg var som beruset.

— Jeg falder, det knækker, lød Pigens Stemme næsten grædende, da jeg var hende ganske nær.

Men der var Intet, der knak, og da jeg saâ hende ind i Ansigtet, var der ikke Spor af Graad. Hendes mørkerøde Læber havde aabnet sig, saa de hvide Tænder

tindrede bag ved dem, og ud imellem dem stak en purpurrød Tungespids. Da vore Øjne mødtes paa nært Hold, lo hun.

— Hvad saa? sagde hun med en knibsk Grimace.

— Jeg vil have et Kys, sagde jeg resolut.

Hun lo igjen, og jeg saâ, at hendes Blik fæstede sig paa min venstre Haand, der klamrede sig om den højeste af de Grene, hvori jeg holdt mig fast, og som næsten berørte Nederdelen af hendes Kjole. Der laa et stærkt Begjær i det Blik. Hun prøvede med et Ryk de Kvistes Styrke, i hvilke hun holdt sig fast, derpaa slap hun med den ene Haand og svang sig ned mod mig, idet hun med det frie Ben fangede et lavere Støttepunkt mellem to Grene. Hendes nøgne Skulder strejfede min Kind, dens kølige Fugtighed formelig isnede ned igjennem mig, vore Læber mødtes, men hendes Øjne beholdt den samme kolde Glans. Hendes højre Haand tog mig om det venstre Haandled og lod sig langsomt glide ud over mine Fingre, saa gav hun sig til at dreje paa en lille Guldring med en rød Agat i, som jeg bar paa Ringfingeren. Det var en Konfirmationspresent fra en gammel Tante.

— Tag den! sagde jeg, idet jeg slugte hende med Øjnene.

Hun saâ paa mig, som om hun ikke troede, at jeg mente, hvad jeg sagde.

— Tag den! sagde jeg igjen, højt og bestemt.

Som en Kat, der snapper et Bytte, rev hun Ringen af min Finger, og med en Abes Behændighed hængte hun sig fast med begge Armene, greb et Støttepunkt med Benene og entrede ned ad Træets Stamme med Ringen i Munden. Jeg efter hende. Men inden jeg naaede Jorden, var hun næsten oppe ved Laagen, der gik ind til Gaarden. Da jeg styrede mine Skridt der hen imod, løftede hun advarende den ene Haands Pegefinger og berørte Klinken med den anden Haand. Jeg stod raadvild. Hun vinkede ud mod Markstien. Langsomt gik jeg ud mod Havens Udkant, vendende mig om efter hende. Hun stod bestandig med Haanden paa Klinken, men nu løftede hun den anden Haand i Vejret. Hun havde sat

Ringen paa Pegefingeren, som hun holdt i Vejret. Der sad min Ring og gnistrede mod Solen.

Bedøvet, fortumlet, overvældet ravede jeg hjem ad Stien. Haverne gled forbi mig som i Drømme. De dannede en underlig lang grøn Stribe med hvide og farvede Klatter i. Det var, som Luften stillede sig i Vejen for mig, og som der var Noget, jeg maatte skyde til Side for at komme frem, men som bestandig veg tilbage for atter at stille sig op i en kort Afstand. Saa havde jeg en Fornemmelse, som jeg bestandig skulde op ad Bakke, løftede det Ben, som jeg satte frem, og var flere Gange ved at snuble. Det varede en Evighed, inden jeg kom hjem. Da jeg indaandede den hjemlige Luft i Stuen, kom jeg til min Besindelse. Diplomatisk vedblev jeg at holde min venstre Haand i Buxelommen af Frygt for, at min Moder skulde opdage, at Ringen var borte. Jeg drak The, og efter en halv Times Forløb holdt foran Huset den Vogn, der skulde kjøre mig til min Skoleby.

II.

I Skolen havde jeg været en doven, paa Opdragelsesanstalten en udisciplineret Dreng. Det havde været til Sorg for min Moder, hvem det var umuligt at opnaa Gratistplads eller Legater for mig. Hun sad i smaa Kaar. Min Fader, en i sin Tid afskediget Infanterilieutenant, døde som Toldkontrollør i min Fødeby, da jeg var fem Aar. Hans Enke maatte leve af sin lille Pension og det tarvelige Udbytte af en Lotterikollektion. Lidt Hjælp fik hun fra sin Broder, en midaldrende ugift Overretsassessor i Kjøbenhavn; han betalte blandt Andet Kost- og Skolepenge for mig. Jeg følte mig alt Andet end taknemmelig stemt imod ham, thi det var ham, der ved et foragteligt Skuldertræk paa én Gang havde gjort det af med mit Ønske om at blive Officer, og min Moder, som allerede den Gang var svagelig og altid havde været vant til at se op til denne Broder, havde strax indvilliget

i at sætte mig til Studeringerne, som han lovede at ville sørge for, at jeg fuldendte.

Skolen og Opdragelsesanstalten havde til Rektor en da aldrende Mand. Han havde i sin Ungdom gjort en glimrende filologisk Examen, havde Ord for at have Sans for Poesi og Kunst og besad den tilbørlige Højde og Drøjde, som ofte betydelig letter Avancementet til de overordnede Poster. Hans Holdning bar altid Præget af officiel, repræsenterende Værdighed. Hans blanke Pande højnedes af Forhovedets Skallethed; et Par glat fremad kæmmede graa Bakkenbarter, en imponerende dobbelt Hage, Guldbriller under de endnu sorte Øjenbryn paa den lidt krumme, vel formede Næse virkede med til at fremkalde det samme fornemme Indtryk. Han udtrykte sig i en sleben, korrekt Stil, der skyede alle individualiserende og populære Udtryk. Han sagde aldrig: de og de Anmærkninger i den latinske Grammatik „springes over", men de „forbigaas". Naar han, hvad ikke skete hyppig, vilde uddele et Ørefigen, tog han omhyggelig sin store Signetring af og pudsede den, lagde den paa Kathedret og tørrede sine Hænder med sit røde Lommetørklæde, inden han skred til Exekutionen. Derpaa fulgtes altid en Prædiken, hvori han fortalte os, at det Ethiske var Tilværelsens Grundstrømning, og det Individ, der lod sig drive til Siden af denne, var som et redningsløst fortabt Vrag. Han førte altid Pligten i Munden, men selv tog han Sagerne meget let. I de højere Klasser, hvor han læste Latin, kom han tidt tre Kvarter for sent. Den meste Del af Dagen tilbragte han paa sin Sofa med Cigar i Munden og en Avis eller en Morskabsbog i Haanden. Han kunde, hvad han skulde, paa sine Fingre. Han oversatte fra Latin med Lethed, endog med en vis sirlig Udpensling, men han kjedede os forfærdeligt, thi der kom aldrig en Spøg, aldrig en til Disciplenes Individualitet rettet Ytring. Han fremstillede altid det upersonlige Begreb Rektoratet. Paa lignende Maade teede han sig over for Lærerne: filologiske Kandidater, der havde Forstand paa alt Andet end paa at undervise Børn, theologiske dito, der ventede paa Befordring til et Præstekald, et Par

gamle *Candidati philosophiæ*, der fik de Timer, som ingen af de Andre gad have. De havde alle Respekt for ham; jeg tror, det var hans Korpus, der var Skyld deri. Den dygtigste Personlighed, Inspektor, var trods sin raa kaserneagtige Manér mest afholdt af os Drenge, vistnok fordi der var en Art plebejisk, underofficersagtig Humor over ham. Den kunde ytre sig i en halv gemytlig Udskjælden, hvori han ingenlunde undgik drøje, ikke engang sjofle Ord. Han stod noget anderledes over for Rektor. Ham gik Rektor med under Armen og talte fortrolig hviskende til; han kom til hans Middagsselskaber med Amtmanden, Byfogden, Herredsfogden, Provsten osv., og her skal Rektor have udfoldet Liv og en vis Aand i den Heibergske Skoles Stil. Han var en fin Kjender af Vin og Mad, og uagtet han var forgjældet og stadig i Pengeforlegenhed, holdt han en udsøgt lille Vinkjælder. Hans Udmærkelse af Inspektor havde sin Grund i, at denne styrede den hele Opdragelsesanstalt uden for Skoletiden med fast Haand og ydre Punktlighed og fritog sin Chef for det ubehageligste Arbejde.

Intet kunde give mig Lyst til at bestille Noget. Undervisningens tørre Methodik og abstrakte Form, der ledetes af Personligheder, som talte ud over Hovederne paa os, frastødte mig instinkmæssig. Jeg hørte sjælden efter, men morede mig ved i Fantasien at lave noget Burlesk ud af det Hele. Jeg forestillede mig, hvorledes Rektor vilde tage sig, hvis han stod splitternøgen, hvorledes det vilde klæde Religionslæreren, hvis man maskerede ham som Pjerrot, hvorledes den sølle, forkuede Adjunkt, der læste Dansk med os og plagede os med „Dispositioner" til Stilene, vilde te sig, hvis hans store, tykke, rødnæsede Kone, der tyranniserede ham hjemme, viste sig i Døren i sin mest opbragte Sindsstemning. Og paa „Kammeret", hvor fire eller fem Drenge boede sammen, tilbragte jeg Læsetiden dels med at sove, dels med alskens Fantasterier. Jeg tænkte mig den Kvindeskikkelse, der sidst havde ramt mit sextenaarige Hjerte paa et Skolebal, eller blot efter at jeg havde mødt hende paa en Spadseresti, i gribende Situationer, hvoraf jeg ridderlig friede hende ud,

og som Løn tildrømte jeg mig et Kys eller Favntag. Man kan nu let forestille sig, at mit nys oplevede Søndagseventyr i min Fødeby nu aldeles fyldte mig i de dødstille Læsetimer i den lille, høje Stue, hvor de tre Lys paa det store, runde Bord lod de højeste og yderste Dele af Værelset i Tusmørke, og hvor af og til en Pen kradsede hen ad et Stilebogsblad for strax efter at sættes bag Øret under Forfatterens møjsommelige Meditationer. Jeg var i Fantasien langt borte — jeg var i Æbletræet.

Jeg sad der ganske stille. Jeg lod Blomsterbladene med sagte Sitren overdrysse mig; jeg lod Sollysets Skygger lege Tagfat paa Bagsiden af Bladene; jeg badede mig i den skyggefulde Kølighed; Lysblink rislede ned over mig gjennem Hullerne i Løvtaget og spættede min Klæder og mine Hænder. Og oven over, højt oppe mod Toppen sad den brunøjede Pige. Jeg kunde høre hendes Kjole rasle mod Blade og Kviste, men jeg ventede og ventede, nød i lange, lange Drag den spændende Opsættelse, der dog — det vidste jeg — maatte komme, naar jeg satte mig i Bevægelse for at klavre op efter hende. Saaledes gik den halvtredie Times Læsning. Af mine Drømme vaktes jeg først ved Madklokken, der kaldte os ned til Nydelsen af Smørrebrød, hvorpaa Smørret ikke sjælden var harsk, kogt Mælk, der ikke sjælden var sveden, af Tinskaale, der ikke sjælden var uappetitlige og ikke altid kunde skjelnes fra vort Servanteapparat af samme Metal.

Naar Rektor, hvad hyppig var Tilfældet, blev indbudt til Middagsselskab paa Herregaardene i Omegnen, besøgte vi en Smugkro, som vi havde arrangeret hos en Skomager i Byen. Vi drak os gjerne saa fulde, som vi paa nogen Maade kunde blive, i en Punsch, der var lavet af en billig ung Rom med Citron og Sukker, uden at frygte de forfærdelige Tømmermænd og uhyggelige Mavetilfælde, som var de sikre Følger deraf. Lærerne passede ikke paa os, thi de betragtede ogsaa Rektors Fraværelse som en gunstig Anledning til at tage sig Tingene saa let som muligt. De af dem, som boede paa Opdragelsesanstalten, holdt l'Hombrepartier med de andre ugifte Lærere, og

de gifte, der boede i Byen, holdt da ogsaa gjerne en eller anden Kollats. Alt var da Anarki, og selv den omhyggelige Inspektor lod Tøjlerne falde. Han betragtede slige Aftener som en Slags Saturnalier, hvor Slaverne maatte have Lov til at muntre sig.

En Aften sad saaledes næstøverste Klasse, hvis Fux jeg var, samlet i Skomagerens Bagstue. Den var alt Andet end komfortabel. Han havde kun dette Værelse foruden Køkken og Værksted. Det var lavt med forrøgede, okkerfarvede Vægge. Midt paa Gulvet var tre, ulige høje, dingle- og vaklevorne smaa Borde satte sammen; Dug var der ikke Tale om. Her stod Punschen serveret i en gammel, hankeløs Terrin, hvis Glasur var marmoreret med Tusinder af mørkebrune Sprækker, omgivet af Glas af forskjellig Størrelse: Vinglas, Ølglas, Snapseglas. Her stod en stor Himmelseng op ad en af Væggene, omgivet af stribede Gardiner af graat Bomuldstøj med Ruiner af Frynser. Snart røbede Snorken, snart utaalmodige og bratte Bevægelser, at der laa en Person, hvis Søvn vi jævnlig forstyrrede. Det var Skomagerens Kone, der var gaaet i Seng, før vi kom, skjønt Klokken kun var otte, og Gildet, paa Grund af, at Døren til Opdragelsesanstalten lukkedes Klokken ti, kun kunde vare et Par Timer. To Tællelys belyste Bordet og de om det Siddende. Den øvrige Stue laa i en Os af Tobaksrøg. Den gjorde Tusmørket endnu tættere, og blandet med Lugten af Læder, Blanksværte og Tran frembragte den en forfærdelig Atmosfære. Henne ved et ganske lille Bord ved Vinduet sad vor Vært, Skomageren, med et Par Messingbriller paa sin brede, flade Næse. Ved denne Prydelse blev den klemt helt sammen paa Midten, saa han snøvlede ganske forfærdeligt. Ved en lille osende Tranlampe af Blik sad han og læste — Salmer, og naar en sjælden Pavse opstod, lød hans snøvlende Hvisken gjennem Stuen. Skomageren var nemlig hellig og prædikede tidt om Søndagen i gudelige Forsamlinger i en Grusgrav uden for Byen.

Der var naturligvis skrevet Viser, der blev holdt Masser af Taler, som alle i pathetiske Udtryk og høj-

travende Fraser priste Studenterlivets Herlighed, som vi gik imøde. Vi var dem, der skulde føre „Ideens Fane" til Sejr, trods Filistrenes Modstand. Vi skulde bygge det treenige Norden paa et Underlag af gamle, stolte Oldtidsminders Poesi, om saa end alle stærblinde Statsmænd og tykpandede Diplomater røg i Flint af Harme. En af de ivrigste Talere, en Væversøn fra Byen, lidt skjævhovedet, med et bleggult fedt Ansigt, som Punschen havde frembragt store røde Klatter i, talte, saa Øjnene var nær ved at vælte ud af Hovedet paa ham, og endte sin Harangue:

— Aanden, Idealet, det Evige, det Sande, det Skjønne, det Gode skal sejre, og alene ved os. Vi skal — vi skal (her slog Stemmen Klik, dels af Pathos, dels af Drukkenskab) vi skal — Fanden gale mig . . . her sank han i Knæ, fægtede et Par Sekunder med den knyttede Næve i Luften og gled sagte — fejl af Stolen — ned under Bordet.

Den højtidelige Stemning slog om i en umaadelig Latter, og en Slags Kanon, hvori Stemmerne vexelvis faldt ind, lavedes strax paa Grundlag af Talerens sidste Ord:

Ja han skal, Fanden gale mig, gale mig,
gale mig, i Gulvet.

Men midt under den rejste Skomageren sig og gik med skrævende Gang som en bredsporet Gumpekærre hen til vort Bord og raabte med en Lægprædikants snøvlende Læsetone og bogstavrette Udtale:

— Vil De bande og sværge, kan jeg ikke have Dem i Huset. Her maa den Ondes Navn holdes langt fra, at han ej skal føre Alle dem i Fortabelse, som der udi befindes.

— Hvor udi? hvor udi? raabte en af Drengene.

Skomageren saâ fornemt forarget paa ham og sagde:

— Man skulde tro, De lærte Deres Bibel bedré paa Anstalten. Men forarger I mig, maa jeg bortstøde Eder, thi som skrevet staar . . .

— Hør, Jokumsen, afbrød en Anden ham; De er

aldeles inkonsekvent. De forarger Dem over, at En siger Fanden gale mig, men derimod gjør De Dem ingen Samvittighed af at holde Smugkro for Eleverne fra Anstalten, hvad der jo er imod Loven.

— Hvad jeg gjør, gjør jeg efter Skriften, sagde Skomageren. Der staar jo: En Arbejder er sin Løn værd. Om Dagen syr jeg, om Aftenen læser jeg opbyggelige og gudelige Sager, og hvor tror De, jeg kunde faa Raad til at kjøbe Bøger og Tid til at læse saadanne Ting, hvis jeg fattige Mand ikke af og til saâ mig om efter et Par stakkels Mark?

— Fire Mark for hver Aften, afbrød en Tredie ham. De har aldrig gjort det billigere, Jokumsen. Hør, kan De ikke sige mig, om der ogsaa er et Skriftsted: Hver Mand er Tyv i sin Næring?

Nu blev Skomageren vred.

— Vil I se, I kommer afsted, og det strax. I er nogle Belsebubs Børn og ugudelige Kroppe. Paa Eders Tunge er Spot, og Forbandelser paa Eders Læber, og hvis I ikke rubber af, saa . . .

— Saa skal vi Fanden gale mig, gale mig, . . . lød Koret igjen.

Den hellige Skomager blev ligbleg af Harme. Han saâ sig om, rimeligvis efter Noget, som han kunde kyle ind iblandt os, da jeg, som sad nærmest Sengen, saâ det graastribede Sengeomhæng bevæge sig. Der ud af kom først to brede flade Skikkelser. De lignede i det dæmrende Tusmørke et Par uhyre Skrubtudser. Da der kom Mere efter dem, opdagede jeg, at det var Madamens Fødder, som hun stak ned i et Par Tøfler under Sengen. Dernæst kom hele Kroppen frem. Dens nederste Del fik hun bedækket med en Klokke, der laa paa en Stol, og i dette Kostume nærmede hun sig Drikkebordet, søgte at frembringe et venligt Smil, hvorved hun blottede sine tykke, røde Gummer. De prydedes af en Hugtand paa hver Side. Hun kneb sine smaa brune Øjne sammen og nikkede til Kredsen med det store Hoved, hvis gule, rynkede Ansigt halvt skjultes af Natkappens vældige Strimler.

— Hør nu et bitte Korn, Godtfolk, sagde hun med jydskklingende Dialekt, hver kan jo faa sin Villie. Du kan jo gaa i Seng, Jokumsen, og sove. Saa kan din Samvittighed jo ikke komme noget til, véd jeg, og de unge Mennesker kan jo drikke deres Punsch i Fred. Lad mig bare faa de fire Mark for i Aften — (her henvendte hun sig til den, der var «Skaffer» ved Gildet) — saa kan En af dem, der bor i Byen, faa Gadedørsnøglen og bringe den i Morgen, naar han gaar i Skole. Saa bliver der jo Redelighed paa det.

Da hendes Mand tøvede med en gnaven Mine, sagde hun med kort Myndighed:

— Se, Du faar taget af Dig, Jokumsen.

Skomageren fandt dog, at det var hans Pligt at gjøre en rhetorisk *sortie brillante*, saâ over Messingbrillerne paa os og sagde:

— Saa ryster jeg Støvet af mine Fødder og . . .

— Det forslaar ikke, Jokumsen. De skulde hellere vaske dem, lød det fra En af Kredsen, men Madamen skubbede ham ved den ene Skulder, og efter faa Sekunders Forløb var Ægteparret forsvundet bag Sengeomhænget.

Vi havde kun en halv Time tilbage. Nu maatte den uundgaaelige tyske Rundsang: «Lass nun die feurigen Bomben erschallen», synges. Der bliver i den udbragt en Skaal for hver af de Tilstedeværende, hvis Navn vedføjes i Texten. Dernæst skal han nævne sin «Geliebte», hvorefter han drikker ud, og der synges nogle Slutningsvers. Da Raden kom til mig, og det lød:

Unser Freund, Stenberg, er soll leben,
lebe das ganze Stenbergsche Haus
und seine Geliebte . . .

saa tav jeg. Jeg befandt mig i en af Punschen frembragt ekstatisk Tilstand. Jeg stod og saâ op mod Loftet, medens de Andre trængte ind paa mig ved at gjentage: «Und seine Geliebte, und seine Geliebte . . .

— Stille! raabte jeg højtidelig, jeg gjør det ikke, jeg gjør det ikke.

— Saa skal Du mulkteres, raabte Gildets Præsident. Du skal synge en Vise til Straf, inden vi gaar.

— Ja, jeg skal synge en Vise, sagde jeg, tømte et stort Glas Punsch og sang:

Jeg vil op,
jeg vil op, hvor hun sidder i svajende Top;
jeg vil se,
hvor den hvide med Rosenrødt isprængte Sne
har klæbet sig fast til de fugtige Lokker,
bliver rystet af Krøllernes svingende Klokker.

Se paa Stand
spænder Linen sig ud over Mark, over Land,
og ad den
med hinanden i Haanden vi flux glide hen.
Som en Citherstreng, rørt af den kyndige Finger,
for hvert Fodtrin den bævende Staalline klinger.

Under Klang
af den dirrende Streng og af Luftbølgers Sang,
med en Krans
om vort Hoved vi træder vor taktfaste Dans.
Den gaar did, hvor i Vesten et Guldpalads stander
med den blodrøde Sky paa sin Tinde som Banner.

Og i Ly
af det kølige Telt under Aftenens Sky,
og ved Lys
af den blegrøde Stjerne med blinkende Gys
vil vi fejre vort Bryllup til evige Tider,
medens Fjersky'r som Svaner i Ætheren glider.

— Hurra, hurra, hurra. Du digter bedre, end Du skriver latinsk Stil. Det er s'gu godt, lød det.

— Det er, hvad jeg kal . . . kal . . . der Romantik, sagde Væversønnen, der var kommen til sig selv igjen og havde lyttet med store Taarer i de blakketblaa Øjne.

Skjønt jeg naturligvis følte mig smigret, véd jeg ikke, om jeg blev glad. Det var mig, som om jeg var løftet over eller uden for Omgivelserne. Tavs, i en apathisk Exaltation, fulgte jeg med de Andre gjennem Gaden op

til Opdragelsesanstalten, hvis Jerngitterdør endnu stod aaben. Men da denne Vej syntes mig altfor ordinær, klavrede jeg op ad selve det faste Gitter, svingede min Hue op mod Stjernerne og sprang ned paa den anden Side.

— Du er drukken, sagde en af Kammeraterne. Pas paa at gaa stille op, ellers bliver vi opdagede.

Og nu gik det halvt listende, halvt ravende op ad Trappen, op gjennem lange, svagt belyste Gange. Tidt tørnede En op mod Væggene under dæmpet Latter og Tyssen. Men paa den øverste Trappeafsats viste der sig et Syn, der strax slog Skaren med Forfærdelse. Et Lyn slog ned gjennem Taagen, hvori vi Alle mere eller mindre vandrede, og dets Blink aabenbarede os vor Religionslærer. Han boede paa Anstalten som Inspektionshavende. Nu stod han som en Hindring for at naa Sovesalene i øverste Etage uden nærmere Undersøgelse. Han stod der som en — rigtignok noget kalveknæet — Statue, med Hænderne foldede paa Maven.

Den luskende, fjollede, tjokkevorne Holdning, den pludselige Slappelse af den møjsommelig erhvervede Spænding, Omslaget af Stivheden til den mest karkludagtige Ledeløshed, der tydelig viste Fuldskaben, vilde ikke kunne være undgaaet et mere inkvisitorisk Blik, end det, denne sølle, nærsynede, opløbne, ranglede theologiske Kandidat, med Brillerne paa sin Pjerrotsnæse, var i Besiddelse af. Han mærkede ikke, hvorledes Flokken, da den skulde passere ham, formede sig i to dinglende Kolonner, at den smøgede sig tæt forbi ham, som Vandet i en Rendesten med ujævn Bund, hvori man pludselig borer en Pind lodret ned. Han blev rolig staaende, til jeg, som var den allerbageste i Kolonnen til venstre, kom ham indenfor Synsvidde. Da sagde han:

— Vil Stenberg strax følge med ind paa mit Værelse!

De Andre gik videre. Jeg fulgte noget spændt og forundret den ledeløse Adjunkt, der gik, som hans Hofteben vare knækkede. Han stak sine nærsynede Øjne lige

ned til Nøglehullet paa sin Dør, da han lukkede den op, og vinkede til mig, at jeg skulde gaa bag efter.

Der inde havde der ogsaa været Sold. Kognakstoddyen røg fra de halvtømte Ølglas paa Bordet med tre Adjunkter omkring. Den ene sad med en Blyant og et Stykke Papir og gjorde l'Hombreregnskabet op. Jeg blev helt forundret ved, at de Alle ved min Indtrædelse rejste sig og gav sig til at spasere højtidelig op og ned ad Gulvet.

Den «Inspektionshavende» var aabenbar forlegen. Først kastede han et sky Blik hen paa Spille- og Drikkebordet, derpaa støttede han den venstre Albue til en Reolhylde, hældede Kroppen til samme Side og lagde Hænderne sammen foran sit Ansigt. Med en langsom, drævende Præketone sagde han:

— Stenbergs Moder er meget syg. Stenberg maa strax tage hjem. Der er bestilt Vogn til Stenberg. Vognen maa være her om faa Minuter.

III.

Jeg gik ud af Stuen uden at sige et Ord. Jeg husker kun, at jeg, da jeg kom ind paa mit Kammer for at tage noget Rejsetøj i Skabet, mekanisk lod mit Øje glide op ad Væggene og talte fire Hulstave i Loftets Gesims. Men hvorledes jeg kom ned fra anden Sal, om jeg maatte vente paa Vognen, eller om den holdt parat foran Gitterdøren, kan jeg ikke huske.

Det var et varmt, tæt Regnvejr, det, man paa Landet kalder grødet Vejr. Kun de ved Vejen nærmest staaende Gjenstande: Træer, Huse og deslige, afbrød den Alt omhyllende graa Farve med sortagtige Pletter, henflydende uden Konturer. Hesteskoens Pjask i den vaade Vej, Hjulenes Pjasken i Sporene, Regnens Pjask paa Forlæderet og paa Slaget af Postillonens Chenille, Virkningen af den megen Punsch, der fra Beruselse var bleven til en tyngende ængstelig Følelse . . . Alt forenede sig til noget uendelig

Nedtrykkende, der tvang mig helt forover. Jeg bøjede Hovedet ned over Forlæderet og sad ubevægelig med en underlig sløv Rædsel for, hvad der forestod. Jeg forsøgte at tænke paa min stakkels Moder. Jeg vilde ønske, at jeg kunde græde, men det var, som dèt Taagede, Henflydende, Dæmpede, Afstumpede, der var uden om og inden i mig, berøvede mig Evne til baade at tænke og føle. Min Moders Billede flød ud i den store, kvælende, klamme Taage i Naturen og i mit Sind.

Jeg syntes, Kjørselen varede uendelig længe, og dog ønskede jeg, da jeg mærkede, at min Fødebys Brostene bragte Vognen til at hoppe, at jeg endnu havde det dobbelte Stykke at kjøre. Enhver Overgang til Liv, til en hvilken som helst Virksomhed fra denne lethargiske Tilstand maatte, syntes det mig, medføre en heftig, en skærende Smerte. Da Vognen holdt stille foran det velbekjendte gamle Hus med den sex Trin høje Stentrappe med Jernrækværk, de temmelig høje tre Fag Vinduer med de mange, smaa Ruder, hvis Træværks oprindelig rette Linier Tiden havde krummet og forvredet ligesom den spækkede Bindingsværks Mur med Buglen paa Maven, gøs jeg ved at høre Postillonens Knald. Jeg vilde have givet, jeg véd ikke hvad, for at have kunnet blive siddende i Agestolen med den gamle gjennemblødte Rejsekappe op over Ørene.

Den Mellemting af Klinke og Laasegreb paa Gadedøren gav strax efter for mit Tag. Døren var ikke lukket af. Allerede i Forstuen slog den stramme, Død bebudende Moskuslugt mig imøde. Den steg i Styrke, da jeg listende traadte ind i den temmelig store Dagligstue. Den kom jo gjennem Sovekammerdøren, der stod paa Klem, og hvorfra en bred Lysstribe skraanede hen mod det ene Vindue ud til Gaden. Alle disse Enkeltheder voldte mig en tirrende Smerte, men jeg tror, at det vilde have været mig umuligt at lade være at iagttage dem, netop som jeg gjorde, smaaligt — omhyggeligt.

I Sovekammeret stod den vel kjendte Moderatørlampe, med nedskruet Væge og med grøn Skjærm foran,

paa et lille Bord. Ved Sengen, der laa i Halvdæmring, stod paa den ene Side en Mand i Kautschuks Regnkappe, med den ene Haand om den Syges hvide og magre Haandled. I den anden holdt han et Uhr, lyttede efter Pulsslaget, saâ paa Uhret og rystede paa Hovedet. Lige over for ham stod en anden Figur. Den var i en saa stærk Skygge, at jeg kun kunde skjelne, at det var en stor bred Fruentimmerskikkelse. Ved mine Skridts sagte Knirken vendte Lægen Hovedet om mod Døren, stak Uhret i Lommen og gjorde en først tyssende, dernæst vinkende Haandbevægelse. Det hurtige, stødvise, pibende Aandedræt lød mig imøde, da jeg paa Taaspidserne nærmede mig Sengen. Paa et nyt Vink af Lægen skød Vaagekonen Skjærmen lidt til Side, saa Skjæret fra Lampen faldt paa Moders ligblege Ansigt. Dets Former havde allerede antaget Dødens forvanskende Skarphed i Linierne. Kun en svag Pliren med de lukkede, mørke Øjenlaag forraadte, at Lyset gjorde sin Virkning igjennem dem. Jeg betragtede Moder stivt med bankende Hjerte. Jeg følte en tør Hede stige op i min Gane. Jeg greb Haanden, der mat, urolig famlede med Lagenet. Den var klam og hed.

Lægen saâ paa mig, trak paa Skuldrene og sagde:

— *Nihil sperandum est.*

Underretningen var overflødig. Det var tydeligt nok, at det var Dødsrigets Luft, min Moder indaandede.

— Kan jeg ikke gaa ud i Køkkenet og sige, at de skal sørge for nogen Levemaade? sagde Vaagekonen paa bredt Sjællandsk med en karleagtig, dyb Stemme, som hun forsøgte at gjøre hviskende. — Vi har ikke Noget til Aften, Hr. Doktor.

Lægen tilkastede hende et foragteligt, vredt Blik, tyssede og pegede hurtig mod Køkkendøren.

Moders Aandedræt blev stundum næsten uhørligt, stundum steg det til en Snorken eller Rallen. Hver Gang denne Lyd kom, fôr jeg sammen. Lægen klappede mig paa Haaret og satte sig ned paa en Stol ved Siden af mig. Det var vor aldrende Huslæge, en tør og knoklet Mand. Hans Bevægelser havde en mekanisk Regelmæssig-

hed, og hans Ansigt var ellers stivt som en Voxmaske. Jeg havde altid før fundet ham løjerlig og tidt moret mig med at sætte Ansigt op eller gaa efter ham. Nu kom jeg til at holde af den gamle, stive Mand, thi han saâ paa mig af og til med den sympathetiske Følelse i Øjet, som gjør en Bedrøvet langt bedre end alle ordrige Trøstetaler.

Endnu en høj, rallende Lyd, saa et Suk . . . det var forbi.

Lægens og mine Øjne mødtes. Han nikkede alvorlig og sagde:

— Ja, vist — nu er det forbi. Gaa nu strax i Seng, lille Stenberg! Jeg har noget at tale med Vaagekonen om.

Da han saâ, at jeg stod uvis og tøvede, sagde han med en vis stille Myndighed:

— Gjør, som jeg siger! Det har De bedst af.

Hans Stemme lød for mine Øren, som kom den langvejs fra. Jeg drejede mig om og gik instinktmæssig gjennem Døren ind i Dagligstuen. Døren til Køkkenet, hvorfra et svagt Lys kom ind, stod vidt aaben. Jeg skulde der igjennem for at komme til mit sædvanlige lille Kammer, der vendte ud til Gaarden. Uvilkaarlig gik jeg med forsigtige, lydløse Trin ud i Køkkenet, hvor jeg hørte Stemmer. Jeg vilde gaa lige igjennem, men pludselig standsede jeg midt paa Gulvet, forbavset og lynslagen.

Fra en Lampe, hængt paa en Kjedelkrog oppe i Skorstenen, faldt Lyset ned paa det gammeldags Ildsted, der blot var en muret Stenforhøjning uden Komfur. Skarpt tegnede sig i den brunrøde Tone en uædel Ansigtsprofil med en lille, formløs Næse, en stor Mund, dyrisk formet med fremstaaende tyk Underlæbe og stærk Underkjæve. Det blonde Haar, der intet naturligt Fald havde, skilte sig ad i Totter om den venstre Tinding, som vendte ud imod mig. Jeg gjenkjendte min Moders sidste Tjenestepige, en lang, dinglevorn Tøs, der vel ikke var ældre end jeg selv. Hun laa hen ad Arnestedet, med den højre Kind hvilende i Haanden og Armen støttet paa Albuen og med Benene med blaa Bomuldsstrømper, som Tøflerne

sad og dinglede paa, hængende ned mod Gulvet. Hun var fordybet i ivrig Betragtning af de Kort, som en lige over for siddende kvindelig Skikkelse lagde op foran hende paa den sort sværtede Murstensflade. Men denne Person var i en saa stærk Skygge, at jeg kun kunde se, at hun sad paa Hug med Benene op under sig. Jeg hørte en monoton, syngende Stemme recitere i Læsetone:

Saa ganger Du hen ad en ensom Sti
den nye Kirkegaards Mur forbi
og plukker ved Grøften, hvor Blomster staa,
en Valmu', som Maanen just skinner paa.
Den skjuler Du dybt paa dit bare Bryst,
da faar for dit Hjertes Pine Du Trøst.

Hvordan det? sagde den lange Tjenestepige og borede med en stupid og begjærlig Mine sine Øjne ned i de oplagte Kortrækker.

Den anden lagde endnu fire Kort frem, et midt for hver af den hele Kortfirkants Sider, og kom derved til at gjøre en Bevægelse, saa Lampeskjæret faldt paa hendes Ansigt. Jeg havde nær ladet et Udraab undslippe mig. Det var min Kagepige fra forleden Søndag.

Hun fortsatte:

Stor Pine Dig voldte den fagre Svend.

— . . . Nej, det var en Kobbersmedesvend, sagde Tjenestepigen hurtig og halvt hviskende.

Kagepigens Øjne, der funklede i Dæmringen som en Kats i Mørket, gjennemlynedes af et Smil. Jeg saâ, ligesom sidst, hendes Læber aabnes og Tungespidsen liste sig ud imellem Tænderne. Der sad hun med det hele Ansigt rødt glødende i Lampelyset, som nu i hendes forandrede Stilling faldt midt i det. Hun fortsatte sin syngende Recitation:

Stor Pine Dig voldte den fagre Svend;
han gav til den Anden sit Hjerte hen.
Du havde ham troet som det pure Guld,
men al hans Hu var saa svigefuld.

Tjenestepigen nikkede, tørrede Øjnene med Bagen af Haanden og snød Næsen i sit Forklæde.

Men næste Maaned, naar første Gang
Du sorgfuld vanker paa grønne Vang,
med Valmuen trofast gjemt paa dit Bryst,
vil fjernt Du høre den kjendte Røst;
il saa afsted mod den søde Lyd,
da skal din Sorrig vorde til Fryd.

Nu glinsede Tjenestepigens store, dumme Øjne af inderlig Glæde.

— Er der ikke Mere? spurgte hun.

I samme Øjeblik aabnedes en Dør. Vaagekonen, Kagepigens Moder, kom med et Lys, men derved fik de to Piger i Skorstenen Øje paa mig. Med et Hvin fôr de ned paa Gulvet. Lampen paa Kjedelkrogen blev slukket, og Kortene skrabede sammen. Jeg forsvandt ogsaa hurtig ind paa mit Kammer.

Jeg har allerede bemærket, at jeg var en sløv Dreng. Der var ligesom en tæt Taage, en tung, grødet Masse i mig, som hindrede hver Tanke i at klare sig og kvalte hver fremskydende Følelse i Spiren. Jeg havde været eneste Barn. Min Fader havde jeg ikke kjendt. Efter hvad jeg senere havde faaet at vide, havde han ægtet min Moder meget mod hendes Slægtninges Villie, og siden, da han som afskediget Lieutenant opnaaede det lille Embede, kjedede han sig, var helst ude at spille l'Hombre og kom i Gjæld, som var Alt, hvad han efterlod min Moder ved sin Død. Det var en brat, hurtig, heftig Ungdomsforelskelse. Der var ikke Stof i Personlighederne nok til at holde den vedlige, ej heller til at grunde et dygtigt og heldbringende Forhold. Deres Livs Strøm randt hver til sin Side, tabende sig mere og mere i Sandet. Moder havde passet sin Lotterikollektion og sit lille Hus med Samvittighedsfuldhed. Men synderlig arbejdsdygtig var hun ikke, og da hun snart blev brystsvag, overkom hun endnu Mindre. Jeg gik for Lud og koldt Vand til mit trettende Aar. Naar jeg kom hjem, forrevet og forslaaet, græd Moder, søgte at skjænde, men havde

kun Kræfter til at gnave. Og det gjorde ikke noget synderligt Indtryk paa mig. Hvad Skolen blev for mig, har jeg allerede talt om.

Det gik op for mig, som jeg i denne Nat søvnløs væltede mig paa min Seng, at der var ramt mig noget højst Alvorligt. Jeg var inderlig vred paa mig selv, at jeg ikke var mere fortvivlet, at ikke et Lidenskabsudbrud kunde vælte den Mare af mig, som kuede og sammenknugede mig. Jeg havde allerede i denne Pubertetsalder begyndt at læse en Del Digterværker. Jeg havde forelsket mig i Lidenskaben, som jeg saâ den fremtræde i poetisk Form, og jeg kunde længes dunkelt efter, at noget Saadant kunde faa Tag i mig. Jeg havde skrevet Digte — uklare, formløse, naturligvis — hvor jeg længsélfuldt paakaldte Elskoven, Sorgen eller Glæden som trøsterige Magter, der skulde bringe Fart i mit Sinds grumsede Vande. Nu havde jeg jo faaet en Sorg. Nu var jo den Eneste, der stod mig nær, reven fra mig. Jeg havde jo den Bebrejdelse at gjøre mig, at jeg aldrig havde været Noget for den stakkels, trætte Kvinde, der saa møjsommeligt havde slæbt sine sidste Aar gjennem Verden, Aar, i hvilke der ikke var faldet et Solskinsglimt, ikke havde klinget en Tone. Jeg paakaldte nu igjen Sorgen. Hvor vilde jeg ønske, at jeg kunde græde . . . men jeg laa stille, ubevægelig, med Øjnene fæstede paa Lys- og Skyggestriberne paa det hvide Loft i den maaneklare Nat.

Øjenlaagene bleve trætte. Jeg lukkede dem og forsøgte at sove, men gik over i en uhyggelig Tilstand, hvori Drøm og Virkelighed vævedes ind i hinanden i forvirrede Billeder. Jeg kravlede i Træet efter Kagepigen. Pludselig hørte jeg en Rallen nede ved Træets Fod, og jeg saâ min Moder ligge bleg og døende. Jeg sprang ned, saâ mig omkring og blev Lys og Skyggestriberne vâr oppe paa Loftet, lukkede Øjnene, hørte Glassene klinge og Kammeraternes Stemmer surre forvirret om mine Øren. Jeg syntes, jeg sang en Drikkevise, og Skomageren en Salme, medens hans Kones Fødder strakte sig fra Sengen hen og væltede Bordet, saa det ramlede over

med Lyset, og Alt var i Mørke. Da vaktes jeg ved Trin og hviskende Stemmer og Raslen med Tallerkener og Kopper i Køkkenet ved Siden af. Jeg lyttede, til jeg igjen faldt i en Række afbrudte Blund. Da saå jeg Scenen paa Skorstenen, men det forekom mig, at Kortene blev ved at drysse ned fra oven gjennem Skorstenspiben, først langsomt, saa stærkere, med Raslen og Klapren, til de begravede de to Kvinder, Lampen, hele Køkkenet, til Alt blev stille, og jeg hørte den inspektionshavende Adjunkts Stemme:

— Stenbergs Moder er meget syg, Stenberg maa strax tage hjem, der er bestilt Vogn til Stenberg, Vognen maa være her om faa Minuter.

IV.

Ved min Moders Begravelse mødte hendes Broder Overretsassessoren, hendes nærmeste Slægtning, som jeg ikke havde set i flere Aar, og om hvem jeg kun havde en dunkel Forestilling. Det var en velvoxen Mand paa nogle og fyrretyve Aar, med svagt Ánlæg til Mave, mørkebrunt Haar, der graanede i Tindingerne, fine, skarpe, men smaa Ansigtstræk, med en porcelænsagtig Glathed i Huden paa de Steder, hvor den ikke blev ujævn af det helt afbarberede Skæg. Hans staalgraa Øje havde et roligt forskende, alvorligt Udtryk, naar han fæstede det paa Folk, idet han let trak Brynene sammen. De smalle, fint tegnede Læber bevægede sig med en næsten rhythmisk Regelmæssighed, naar han talte. Stemmen havde en smuk og klar, men monoton Klang. Man fik Indtryk af, at Alt, hvad han sagde, var et fuldstændigt korrekt, logisk akcentueret Referat af Et eller Andet, hvortil han havde været et ubestikkeligt og paalideligt Øjenvidne. Selve Begravelsesdagen viste han mig en stille, næsten opmærksom Venlighed. I Følget, hvor Byens Embedsmænd gjorde underlige Figurer i deres Uniformer, tog han sig helt aristokratisk ud, med den slanke Figur i den

blaa, guldbroderede Frakke, som han bar med et let Anstrøg af militær Anstand, dog uden al Stivhed eller støvletmæssig Holdning.

Dagen efter lod han mig om Morgenen kalde ind i Dagligstuen. Der sad han med sin Thekop foran sig, sin vellugtende Cigar i Haanden. Paa Bordet laa en Del Papirer og Dokumenter. Med en Haandbevægelse betegnede han, at jeg skulde tage en Stol. Jeg satte mig lige over for ham, og han saâ paa mig med sine inkvisitoriske Øjne. Men der var intet Strengt eller Haardt i dem, kun hvad jeg vilde kalde en officiel, human Velvillie. Han sagde:

— Det er ikke gaaet Dig særdeles godt i Skolen, Theodor, det ser jeg nok. Jeg vil imidlertid ikke lægge nogen afgjørende Vægt derpaa endnu. Jeg véd godt, at visse Drenge udvikler sig sent, men siden bliver særdeles dygtige, endog usædvanlig dygtige Mennesker. Har Du specielt Lyst til Noget, føler Du Talent i en eller anden Retning?

— Ne—j— jeg véd ikke . . .

— Naa. Saa er der foreløbig ikke Andet at gjøre end lade Dig blive Student, saa kan Du vælge, hvad Du vil, men den klassiske Dannelse maa ethvert ordentligt Menneske have til Grundvold. Jeg kan meget godt respektere ustuderede Folk, men omgaas eller tale med dem kan jeg i Reglen ikke. Din Moder efterlader sig Intet undtagen dette lille Hus. Det skal sælges og Kapitalen opbevares til Dig, naar Du bliver myndig. Det er min Pligt at sørge for Dig. Det er mig ingen Byrde, det maa Du ingenlunde tro, mig er enhver virkelig Pligt kjær, og mine Kaar tillader mig at gjøre det uden den mindste Gêne eller Opofrelse. Er Du ellers vel fornøjet paa Opdragelsesanstalten?

Jeg nølede.

— Ja . . . jeg . . . jeg tror . . .

Han brød brat af:

— Blot et klart og bestemt Svar! Ønsker Du at blive der?

— Nej.

— Godt, saa melder jeg Dig strax ud, og Du tager med mig til Kjøbenhavn. Saa vil jeg lade Dig dimittere privat. Jeg ynder ikke de store Skoler der. Vil Du opsætte en Liste over dem af dine Ejendele, som beror paa Anstalten, saa rekvirerer jeg dem samtidig med, at jeg melder Dig ud.

Gud skal vide, hvor mange Stykker Uldent og Linned der manglede i den Liste, jeg opsatte. Heldigvis kunde min Onkel ikke kontrolere det. To Dage efter vare vi i hans Hjem i Kjøbenhavn.

Han boede ude paa Østerbro, der dengang var lidet bebygget, i et Hus for sig selv. Det havde kun Stueetage og en lille Kvist. Foran det, ud mod Gaden, var et Blomsterparterreanlæg. Beboelseslejligheden havde forneden fem Værelser. Af dem var de to møblerede som Arbejdskabinetter med Skrivebord og Reoler. Det, der laa paa Solsiden, benyttede min Onkel om Vinteren, det andet om Sommeren, men Dørene mellem dem stod altid aabne. Saa var der Soveværelse, Spise- og Dagligstue. Men den sidste benyttedes kun, naar Husets Herre havde Fremmede. De ensfarvede med mørk Oliefarve malede Vægge, de blanke Møbler, der stod saa korrekt paa deres Plads som Skildvagter paa Post; Resonansen, som baade Ens Skridt og Tale frembragte, da der næsten ingen Tæpper eller uldne Draperier fandtes, der kunde dæmpe Lyden; selve Kobberstikkene, alle i sorte lakerede Rammer med en enkelt forgyldt Liste, og som uden Undtagelse var efter de mest bekjendte klassiske italienske Malerier; Lysekronerne, der saa ud, som om de kun saare sjelden benyttedes, — Alt gjorde Indtryk af en upersonlig, repræsentativ Elegance, som om det Hele snarere var bestemt til at holde Komitémøder end til at bo i. Jeg følte tidt en næsten ubetvingelig Lyst til at spytte paa Gulvet for dog at bryde denne irriterende Korrekthed.

Da Droschken, hvori vi ankom fra Jernbanen, holdt udenfor den lille Gitterdør, var vi i Forstuen blevne modtagne af min Onkels Husholderske, Madam Bertelsen, en Enke efter et Retsbud. Hun havde en rank, høj Figur

og bar sort ulden Kjole og hvidt Forklæde, hvis Smække sad stramt som et Panser om det flade Bryst. Hendes Ansigt med de store, haarde Træk, den lange, tynde, over Munden nedhængende Næse med Hornbriller paa var en levende Illustration af Devisen *Nil admirari*. Hun hilste min Onkel med et mandfolkeagtigt Buk. Mig saâ hun næppe til.

— Det er min Søstersøn, den unge Stenberg, sagde min Onkel. Han skal for Fremtiden bebo Gjæstekammeret.

— Vel, Hr. Assessor, sagde Madam Bertelsen. Jeg saâ ned efter hendes store højre Haand med de tykke Aarer. Jeg ventede, at hun militærisk vilde føre den op til den Bobinets Kappestrimmel.

— Værelset er naturligvis i fuldstændig Orden, saa det kan tages i Brug strax?

— I fuldstændig Orden, Hr. Assessor.

— Godt. Middagsmaden?

— Serveres nu, Hr. Assessor.

Det var et ganske anderledes velsmagende Maaltid, end jeg var vant til at tære paa Opdragelsesanstalten. Og dog havde jeg ingen Appetit. Der blev ikke talt et Ord, medens det gik for sig. Stilheden afbrødes kun af den dæmpede Lyd af Madam Bertelsens Skridt, da hun gaaende paa Filtsko skiftede Tallerkener og henne i Buffeten hentede en Rødvinsflaske. Hun skjænkede et Glas for min Onkel, som strax efter satte Proppen paa. Saa satte Madamen den atter ind i Buffeten. Min barnagtige Æresfølelse følte sig krænket over, at min Onkel ikke engang bød mig et Glas Vin den første Dag, jeg var i hans Hus. Det havde min fattige Moder dog gjort, hver Gang vi spiste sammen paa en eller anden Mærkedag.

Jeg var fra Opdragelsesanstalten vant til, at Alt gik paa Klokkeslæt, saa Husets til det Mindste gjennemførte Præcision generede mig for saa vidt ikke. Men jeg manglede her den Fornøjelse, som frivillige eller ufrivillige Brud paa Ordenen før forskaffede mig. Der nede brød jeg mig kun lidt om at komme for sent til et Maaltid eller en Læsetime. De Skjænd eller Ørefigen, det kunde medføre, var dog en Slags Afvexling i Ensformigheden.

Her kunde jeg ikke gjøre det svageste Forsøg paa noget Saadant. Jeg følte, at jeg stod over for en Personlighed, med hvem jeg ikke turde optage en Kamp. Dette rolige, koldt-velvillige Ansigt, der aldrig blev mørkt, men heller aldrig lo, indgød mig en frygtsom, tilbageholdende Lydighed. Og min Onkel gjorde ikke et Skridt for at faa mig til at nærme sig ham. Jeg fik nu, som han havde bebudet mig i Forvejen, private Manuduktionstimer. Jeg var langt flittigere end i Skolen, dels fordi jeg ingen Lejlighed havde til Adspredelse eller Udskejelse, dels fordi mine Lærere tog Sagen tørt og praktisk, og jeg ikke som hist blev opvartet med idealt klingende Fraser om den klassiske Dannelses Herlighed og begejstrede Lovtaler over Cicero eller Livius. Jeg følte, at jeg skulde laves til Student paa den kortest mulige Tid, som en Dreng, der maa staa sine Læreaar ud, før han kan blive Svend. Det var langt fra, at denne Methode begejstrede mig eller tilfredsstillede nogen dyb Trang i mig, men den irriterede mig ikke, vakte mig ikke til Spot og Modstand. Ti Gange hellere den nuværende Kursusentreprenør med sin haandværksmæssige Indtærskning af det, Examen nødvendigvis fordrede, end min forrige Rektors ethiske-indignerede Prædikener og Adjunkternes forlorne Samvittighedsfuldhed og andægtige Idealisme.

Min Onkel, som aldrig før havde været oppe paa mit Værelse, kom der ind en Morgen, som jeg sad og forberedte mig paa et latinsk Pensum til samme Dags Formiddag. Jeg fôr sammen og skjulte et Blad Papir, der laa over den ene af den opslaaede Bogs Sider, og jeg følte, at jeg blev ildrød i Hovedet.

Det var i Oktober Maaned. Jeg havde været tidlig oppe og siddet i mit Kvistvindue, hvorfra jeg kunde se ud over den blaa Sø. Det var mildt-køligt, uendelig klart Vejr. De sorte Trægrene med den sparsomme gule, røde og grønne Løvbesætning stod med skarpe Omrids mod det dybe Blaa i Luft og Vand. Det falmede Løv vidnede om, at Dødens Time snart skulde slaa; men hvilken tryg Klarhed, hvilken mandig-resigneret Stolthed laa der ikke i disse dybe Farver, i disse kjække, ranke

Former! Naturen gik Døden imøde med oprejst Pande, med et vemodigt, men roligt Smil. Et stoisk Heltemod slog mig imøde. Og nu dukkede en Følelse op i mig af Modsætningen mellem denne klare Ro og det Dumpe, kaotisk Uklare i mig selv, hvor Intet vilde fæstne sig i bestemte Omrids eller lyde ud i en klar Tone. Næsten uden at jeg vidste af det, havde jeg nedskrevet nogle Vers paa et udrevet Blad af en Stilebog. Det var det, jeg skyndte mig at dække til. Den latinske Bog, jeg læste i, var *Cicero de officiis*.

— Jeg skal ikke forstyrre Dig længe, sagde min Onkel, efter at have fæstet et kort og skarpt Blik paa mig. Men jeg bør sige dig, at din Manuduktør og dine Lærere er ret vel fornøjede med Dig og mener at kunne dimittere Dig til Sommer, altsaa et Aar tidligere, end Skolen i heldigste Tilfælde vilde have kunnet. Da jeg finder, at det er min Pligt at tildele Dig den Ros eller Dadel, som Du maatte fortjene, har jeg ikke villet undlade at meddele Dig min Tilfredshed med din Flid, ligesom jeg heller ikke har det Mindste at klage paa din Opførsel i mit Hus, hvor Du hidtil altid har vist den beskedne Tilbageholdenhed, som sømmer sig for et purt ungt Menneske, der endnu ikke er Student . . . Du læser der? . . . sagde han, idet han bøjede sig ned over Bogen.

— . . . *Cicero de officiis*, sagde jeg hurtig.

— Det er en fortræffelig Bog. Jeg erindrer den meget godt fra den Tid, jeg selv læste den. Hm? Du ser ud, som Du var af en anden Mening. Naa, tal frit! Det kunde more mig at høre den.

— Jeg — ja . . . jeg synes, det er saadan en dagligdags Moral, saadan ... nogle prosaiske Betragtninger ...

— Men Moralen er netop dagligdags, thi i den skal vort daglige Liv bevæge sig, og det er Prosa, ikke Poesi. Prosa er det Normale, Poesi det Abnorme. Jeg véd nok, at Cicero kaldes en Eklektiker af de fornemme Metafysikere, og det er vel et Ekko af denne, af disse Herrer fastslaaede Dom, der paa femte eller sjette Haand er kommet til Dig. Men Eklektiker er enhver praktisk Mand.

Gud hjælpe den, der i Livet vil følge en enkelt Tænkers System. Med al Agtelse for f. Ex. Platos Genialitet, som der vel maa være Noget om, siden alle Dannede priser den, saa er han dog noget af en ekstatisk Drømmer. Hans Stat, som jeg i modnere Alder har læst i Oversættelse, er Vanvid. Hvis En nuomstunder vilde søge at virkeliggjøre hans Theorier, vilde han komme i Konflikt med Straffeloven. Søg Du først at fordøje, hvad Du kalder den prosaiske Moral! Det er Menneskenes daglige Brød.

— Men — vovede jeg at indvende — er Poesien ikke det Højeste?

— Det véd jeg ikke. Det er et ørkesløst Spørgsmaal, som ikke interesserer mig. Kun det vil jeg sige Dig, at uden den dagligdags Moral kan intet Samfund bestaa, men jeg kan ikke indse, at Samfundet vilde lide væsentlig Skade, hvis Poesien ophørte at existere. Hvis f. Ex. Champagnevinen forsvandt af Verden, vilde det ganske vist være et Savn, men (og det lille selvtilfredse Smil krusede min Onkels smalle Læber) det vilde man dog kunne bære, skjønt Champagne, nydt med Maade, er god til Tid og Sted.

Medens han talte, løftede han til min store Forfærdelse Cicero op fra Bordet og blottede Bladet, hvor mine Vers stod. Mit Hjerte bankede voldsomt, da han tog det, idet han sagde:

— Naa, det var Ret, Du skriver Notitser til dit Pensum . . . nej — hvad er det? Se, se! . . . Ensformigt og langsomt læste han den utydelige Skrift. Men han var vant til at dechiffrere utydelige Haandskrifter.

O, gid en rensende, spredende Storm
sused igjennem mit Indre,
saa Taagen svandt, og den klare Form
i Solens Blink kunde tindre!
O, gid hvad lavt og krybende gror,
ranked sig højt til en Stamme;
gid Stormen ned i de Gnister fôr,
som døsige, spredte i Sjælen bor,
og blæste dem op i Flamme!

O, gid et Eneste tog i mit Sind
den tronende Herskers Sæde
og væded mit Øje og gløded min Kind:
en mægtig Sorg eller Glæde,
en Klang fra Naturens dybe Grund,
en Tanke, en adelsbaaren,
en Kvindesang i en Aftenstund,
saa fin, saa sart, som i Skovens Bund
den unge Flora i Vaaren!

Jeg længes saa stærkt imod Livets Færd
fra Mulmet, hvori jeg huser,
og efter at svinge i Luft mit Sværd,
saa højt det hviner og suser.
Og lad mig kun saa i ubændig Trang
bryde hver Trense og Tømme,
naar blot jeg for Alvor har følt engang
i Øjet Lys og i Øret Klang
fra Luftens levende Strømme!

Min Onkel lagde aldeles rolig Bladet ned paa sin Plads.

— Hvor gammel er det, Du er? spurgte han tørt.

— Sytten Aar.

— Skriver Du tidt Vers?

— Nej, kun sjelden.

— Ja, det gjør heller ikke videre, naar det ikke tager for megen Tid. Det er heldigst, naar man i Tide overstaar sine Børnesygdomme. Det er vist ellers ret fix gjort . . . Dermed vendte han sig om og gik ud af Døren.

V.

Min Onkel kom ikke saa sjelden ud, navnlig i Middagsselskab. Vel én Gang om Ugen saâ jeg ham gjennemskride Værelserne i sort Kjole, hvidt Halstørklæde og med Ridderkors paa Brystet, og jeg kunde ikke nægte, at han tog sig godt ud. Madam Bertelsen holdt sig ved slige Lejligheder altid i det midterste Vindue i Dagligstuen med en Holdning, som om hun havde lystret Kommando-

ordet: «Ret!» Det samme Replikskifte gjentog sig hver Gang.

Onkel (spørgende): Hm?

Madam Bertelsen: Assessoren ønsker The i Aften?

Onkel: Ja.

Madam Bertelsen: Turde jeg spørge om Tiden?

Onkel bestemte da Klokkeslættet, der aldrig var senere end ti. Han drak altid The hjemme, naar han kom fra Selskab. Om han gjengjældte disse Indbydelser ude af Huset, véd jeg ikke. Hjemme hos sig selv saâ han kun nogle Embedsmænd — Kolleger fra Retten, en Departementschef og en Kontor-dito — til l'Hombre om Vinteren, men det var ikke til videre Glæde for mig, der hver Gang havde den Ydmygelse at blive forbigaaet med de fine Vine, som skjænkedes ved det med Østers, Fuglevildt osv. besatte Aftensbord. Jeg fik mit ene Glas røde Bordvin, og dermed Basta. Jeg slog Knips i Lommen af Ærgrelse og gik længe forbitret op og ned i mit Kammer, hvorhen jeg altid forføjede mig, saasnart Bordet var hævet.

Kort efter denne lille Episode med Versene tog min Onkel ud til Middag — hvorhen vidste jeg aldrig. Han havde en Dag givet Ordre til at servere The til Klokken ni. Præcis paa Slaget ankom han, men var mod Sædvane ledsaget af en Fremmed. Det var en lille, korpulent Mand, der saâ helt anderledes ud end de Gjæster, jeg ellers var vant til at se. Hans Haar var meget tyndt i Panden, rent borte i Issen og hang i graa Krøller ned ad Nakken. En kraftig Knevelsbart slyngede sig under den lille Opstoppernæse og var det eneste Mandige i dette Ansigt med smaa, kvindelige Lineamenter, som dog var noget vanhældede af en større Kjødrigdom, end de kunde bære. Hans Linned sad noget uordentlig og krøllet. Skjortekraven posede ud, og Flipperne hang ned over Vesten som slappe Sejl. Saasnart han kom ind i Stuen, smed han sig ned i en stor Lænestol, strakte Benene langt fra sig, gabede højt og sagde:

— Der var nederdrægtig kjedeligt. Og sikke nogle

Kvalmepinde af Cigarer efter en Middag! Op med en bedre, Du Lovtrækker!

Onkels fine Næse slog nogle fine Rynker.

— Skal vi ikke have The først? sagde han.

— The? Nej ellers Tak! Har Du ikke en Genever eller en Bajer?

— Blot her var noget af den Slags i Huset — men —

— Aa hvad, jeg kan jo gjøre Kur til din Korporalnymfe og sige hende nogle Behageligheder om hendes svulmende Former og . . .

Onkel afbrød ham hurtig, pegede paa mig og sagde:

— Det er min Søstersøn Stenberg, endnu ikke Student.

— Ho — *Maxima debetur* . . . naa, Fyren kan jo Latin bedre end jeg, haaber jeg for hans Skyld.

— Det er, sagde Onkel til mig, Hr. *x. x.*, og han nævnede et Navn, hvis Ejer var velbekjendt i den musikalske Verden som en udmærket Violoncellist. Jeg vidste, at han var en Skolekammerat af Onkel og Student fra samme Aar. Kontormændene havde stundum nævnet ham ved l'Hombregilderne med et underlig beklagende Skuldertræk. Da jeg rejste mig og hilste, lod min Onkel sine Øjne glide fra den Ene til den Anden af os med en svag Antydning af et sarkastisk Smil og sagde:

— I er paa en Maade Kolleger. Du er jo Musiker, og min Søstersøn skriver Vers.

Man kunde have kjøbt mit Liv for fire Skilling. Jeg ventede aldeles sikkert at høre den lille Musiker slaa en høj Latter op. Men hvor blev jeg ikke skuffet ved at møde et sympathetisk bifaldende Blik i hans brune svømmende Øje.

— Det glæder mig s'gu. Alle unge Mennesker, der duer Noget, har skrevet Vers. Det er sandt, at kun faa af dem bliver Digtere, men den Trang er blot et Udslag af den Poesi, som, hvad enten den bliver til Kunst eller ikke, dog er det Eneste, der duer til Proviant paa den lange Livsrejse.

— Den har jeg aldrig havt videre Brug for, sagde min Onkel, idet han tog Lampen og lyste os ind i Spisestuen, hvor Bordet var dækket, og hvor der mod Sædvane stod en Flaske Rødvin og en Karaffe Sherry.

Den Fremmede havde aabenbart ikke Lyst til at indlade sig paa en Diskussion. Han sendte et velbehageligt Øjekast hen til Bordet og sagde:

— Ho — ho — Vin! Ja saa beder jeg om Forladelse, at jeg rekvirerede Øl og Brændevin.

Men min Onkel, som Intet spiste, medens Musikeren tog forsvarlig til sig, navnlig af Vinen, optog den lige begyndte Samtales Traad.

— Jeg har Intet mod, hvad I kalder Poesi, saa lidt som jeg har mod Luxus indenfor visse Grænser. Men jeg har meget mod al Affektation og Overdrivelse. Vil man lade Poesien og Kunsten blive paa deres naturlige Plads som en højere Luxusartikel, bestemt til Dannedes og Modtageliges Rekreation — nu vel — saa lad gaa! Men Intet harmede mig mere end den Forgudelse, som vore Samtidige drev med de Ting, og omendskjønt jeg ikke sværmer for mange af vor Tids Rørelser, saa har den dog gjort Ret i at skyde det æsthetiske Afguderi til Side. Kan der tænkes noget Taabeligere end at raâbe op om en Tragedie af Oehlenschläger eller et Digterværk af Heiberg, som om det var en Begivenhed af indgribende Betydning for vort Samfund, saaledes som man gjorde i vor Ungdom? Det var, som om Digterne var Menneskeslægtens største Velgjørere, som om de ved en mystisk Inspiration stod i Pagt med Guddommen og trængte langt dybere ind i Sandheden i Kraft af den end Videnskabsmanden eller Praktikeren ved Fornuftens eller den ihærdige Flids Arbejde. Sig mig en Gang, kan Du i en kort Formel indbefatte, hvad Gavn alle disse inspirerede Herrer lige fra Homer til Shakespare, fra Dante til Goethe har gjort Samfundet?

Om jeg kan? Lad mig se . . . Nej Gu' kan jeg ej, og det behøves heller ikke. Men jeg paastaar, at den maa være dum som en Ko og døv som en Sild, der ikke føler sit Hjerte slaa højere og sin Tanke løftes op i

en renere Æther, naar han læser saadant Noget som Hamlet eller Faust.

— Naa, og hvad saa? Det kan muligvis være meget behageligt for ham, men hvad gavner det Menneskeheden?

— Ja for en Ulykke . . . bi lidt, nu har jeg det. Naar han selv ved at beskjæftige sig med de Ting bliver et bedre Menneske, saa bliver ogsaa hans Virksomhed ud ad til bedre og renere.

— Det tror Du ikke selv for Alvor paa, Højstærede. I Æsthetikere, i det mindste I, som hører til den romantiske Periode, protesterer jo, saa vidt jeg véd, mod Kunstens Anvendelse i Moralens Tjeneste. Ja var det, I kalder den højeste Poesi, idyllisk og priste den harmoniske Tilstand, hvori Enhver føler sig som et Led af Samfundet, saa var der Intet at sige derimod. Men sætter I ikke netop højest Pris paa de Digtninger, der forherliger Lidenskaben og revolutionære Tendenser i Individet: Opræret mod Guddommen, som hos Faust, Selvtægten, som hos Hamlet. Jeg kjender kun de Ting efter Andres Beretning, men har Du Noget at indvende mod mit Referat?

— Men for Helvede, Menneske . . . jeg er nær ved som Jesper Ridefoged at bruge det Bevis, at jeg finder udi min Samvittighed, at, hvad Du siger, er Løgn. Lidenskab — hm — uden Lidenskab er intet Stort udrettet i Verden.

— Det Citat har jeg ogsaa læst, jeg véd ikke hvor. Det kan være rigtigt, for saa vidt der menes den Art Lidenskab, der er rettet mod et for det Hele velgjørende Maal og energisk forfølger det. Jeg beundrer Kolumbus's Lidenskab, hvis man kan kalde det saaledes, thi hans Plan var ikke fattet i nogen Inspirationens Rus, men hvilede paa mathematisk og nautisk Grundlag. Jeg kan ogsaa beundre f. Ex. Galilei, til en vis Grad. Jeg kjender ikke videre til hans Histories Enkeltheder, men man kommer ikke paa Pinebænken, uden man har baaret sig utilbørlig ad i en eller anden Retning.

— Saa! Nu har jeg hørt det med! Skulde han

have løjet og sagt, at Solen drejede sig, og Jorden stod stille?

— Nej. Men han burde have kjendt sin Tid og nedlagt sin Opdagelse i en forseglet Pakke, som først skulde aabnes efter hans Død. Det vilde have sparet ham selv for Ubehageligheder, og Sandheden vilde langt hurtigere og lettere bane sig Vej, hvis den ikke netop med en vis, om Du vil, poetisk Lidenskabelighed trodsig traadte op mod det Bestaaende, der altid er i sin Ret, naar det forsvarer sig. Man skal ikke raabe nylig opdagede Sandheder, som strider mod den almindelige Opfattelse, ud paa Gader og Stræder. Det er kun at revoltere Pøbelen. Man skal holde dem inden for de Indviedes snævre Kreds, gjemme dem dér en rum Tid, saa baner de sig lidt efter lidt Vej, uden voldsomme Omvæltninger. De burde helst nedskrives i et Ciffersprog, som kun tyve Mennesker forstod. Saa sparedes der meget Blod i Verden.

— Men kan Du ikke begejstres for en ædel Martyr for Sandheden, Din Parykblok? raabte Musikeren og slog i Bordet.

— Du skulde ikke tage Dig af Martyrerne, sagde min Onkel med skærende Kulde. Du har meget lidt tilfælles med dem. (Musikeren var just midt i at tømme et vældigt Glas Pale Sherry.) Jeg tvivler ikke om, at en stor Del af dem har været hæderlige og uegennyttige Mænd. Men netop i deres Egenskab af Martyrer gjør de ikke Spor af Nytte. Det Sande og Fornuftige sejrer ved sin egen Magt. Man skal blot have Taalmodighed og bekæmpe sin personlige Lidenskab for det. Men for at komme tilbage til dine priste Digtere, de har, saa vidt jeg véd, aldrig givet sig af med at være Martyrer. Jeg kjender ikke meget til Literaturhistorien, men jeg tror dog ikke, at jeg fejler, naar jeg opkaster en beskeden Tvivl om Digternes Tilbøjelighed til Martyriet. Det er i Reglen epikuræiske Egoister, for hvem Privat- og Samfundslivet ligger meget for lavt. Nogle forførte Kvinder, for ikke at tale om nogle bedragne Kreditorer — hvad generer det en stor Aand? Nej tværtimod. Det giver Stof til

tragiske og komiske Skildringer, der bliver saa meget sandere, som de beror paa personlig Erfaring. Derfor er Digtere og Kunstnere jo forelskede i en Figur som Don Juan.

Musikeren havde set saa flittig til Glassene, at hans i Forvejen ringe Evner til at føre Noget, der lignede en Diskussion, nu slog komplet Klik. Han raabte:

— Don Juan — Don Juan — men Dit Uhyre — beundrer Du ikke Mozarts Don Juan? Er der ikke Spor af Sans for det Erotiske i Dig?

— Hvad jeg mest beundrer ved Don Juan er, at den som alle musikalske Kompositioner hviler paa Mathematik, det Tørreste, Rationelleste, *ergo* det Sikreste af Alt. Hvad det Erotiske angaar, saa skal jeg i faa Ord sige Dig min Mening derom. Da det beror paa en Naturlov, har det samme Krav paa Respekt som enhver anden Naturkraft, men kun for saa vidt den holdes inden for de Grænser, som Samfundets Tarv kræver. Det, Du kalder det Erotiske, skal behandles af Villien og af tusind Hensyn til det Passende, det Nyttige, det Udførlige osv. En ung Fyr, der forelsker sig i Tyveaarsalderen, skal i ethvert Tilfælde bekæmpe sin Lidenskab, thi han vil i vort Samfund ikke kunne gifte sig. En Mand, der ikke har Raad til at føde en Kone, skal jage sin Forelskelse ud af Tanken. Den, der begaar en Mesalliance, navnlig hvor Misforhold i Dannelsesvilkaar er tilstede, handler som en . . . handler ikke klogt.

Jeg fik siden at vide, at Musikeren i sin Tid havde ægtet sin Tjenestepige, fra hvem han efter et ulykkeligt Ægteskab var bleven skilt. Han sukkede og sagde resigneret:

— Det Sidste er der s'gu Noget i.

— Men det Øvrige? spurgte min Onkel i en let udfordrende Tone.

— Aa — jeg giver dine Argumenter Døden og Djævelen. Har Du ikke et Klaver? . . . for vel er jeg Violoncelspiller og ikke Pianist, men lad mig faa fat i Klaveret, og jeg skal bevise . . . jeg skal Satan . . .

— Nej, jeg har ikke noget Klaver, saa Du maa opsætte din harmoniske Argumentation, til et saadant er ved Haanden.

— Musikeren rejste sig op, blussende rød, havde megen Umage med at faa tændt en Cigar over Lampen, bød Farvel og slog nogle underlige Kurver med en betænkelig Tendens til at karambolere med Stuens Møbler, hvorefter min Onkel lyste ham ud.

Da min Onkel kom tilbage, tog han Lampen og rettede Gangen ind mod sit Soveværelse. I Døren vendte han sig om, saâ fast og rolig paa mig og sagde:

— En Skjønhedens Præst, en Poesiens Apostel!

Det kogte i mig af Vrede, men Vreden gjorde mig godt. Noget af det, der syntes at være det Bedste i mig, rejste sig til Trods. Min Onkel havde villet slaa ind paa de gamle Lakedæmoners Manér: at lade en Helot drikke sig fuld i et pædagogisk Øjemed. Men den, han betragtede som en Helot, betragtede jeg som en langt ædlere Skikkelse end ham selv. Trods hans kluntede og raa Repliker og hans komplette Underlegenhed i Diskussionen, havde jeg set i hans Øje, hvad jeg satte langt mere Pris paa og bedre forstod end min Onkels advokatoriske Dygtighed: Begejstring og Gemyt. Selve det, at Meget i hans Ydre og hans Væsen pegede hen paa en forfejlet Existens, bidrog i min daværende Stemning til at forhøje min Sympathi for ham. Hvor længtes jeg ikke efter at høre hans „harmoniske Argumentation".

Jo længere jeg sad og grublede, jo mere opbragt blev jeg paa den Tankegang, der gik gjennem Onkels Ræsonnementer. Det var jo Protest mod de elementære Naturmagter, mod Lidenskaberne, mod det Vældige og Gigantiske til Fordel for det Træge, det Stillestaaende, det Korrekte. Jeg huggede i Bordet og raabte højt:

— Leve det Uregelmæssige, leve det Revolutionære!

Jeg satte mig hen ved mit Bord og skrev følgende Linier, der var et Udslag af alt det Had, der hidtil ubevidst havde opdynget sig i mig mod dette Huses iskolde Mekanisme, mod denne Kultus af det Korrekte, som gik gjennem dets mindste Detail:

Som Kyradserer i gungrende Chok
hen over Havstokken Bølgerne ride;
staalblanke Pansre og Hjelmbuske hvide
gnistre og flagre i tætsluttet Flok.
Vindens Basunstød mod Strandbreddens Klint
driver til Indhug de stejlende Rækker;
fodfast staar Brinken; mod Choket den strækker
Fronten af Kridt, Bajonetten af Flint.

Bragende tørne de sammen, og malt
bliver til Skumstøv den modige Skare.
Ho! det Solide skal nok sig forsvare
mod hvad der stormer saa vildt og saa galt.
Driv kun i hundrede Aar Eders Sport,
knus kun i ridderligt Vanvid jer Pande,
Gang efter Gang skal I dyrt faa at sande:
Sejgt er vort Ler, og vort Kridt det er haardt.

Ja — der gaar hundred og hundrede Aar;
stedse til Angrebet fylker sig Skaren;
uforsagt klinger bestandig Fanfaren;
ak, men det Sejge og Haarde bestaar.
Da bryder frem en fornøjelig Dag:
Himlen, den fyrer med alle Kanoner,
der kommer Liv i de blaa Eskadroner:
Hurra! I Dag skal vi vinde vort Slag!

Nu ta'r de fat. Deres krummede Front,
Boaen lig, sig om Kridtbjerget spænder,
knuger med Vælde dets knoglede Lænder,
sukkende klynker det — Taget gjør ondt.
Træerne flyve med Top og med Rod,
Brinken, den falder . . . det syder og sprøjter,
Vindene tuder i Horn og i Fløjter;
Bølgerne jubler i sejerstolt Mod.

VI.

Det var kun et Stormpust, der for et Øjeblik gjorde det klart i mit Indre. Snart trak Taagen sammen igjen. Jeg var falden i Søvn med den tapre Beslutning at overlevere min Onkel nysnævnte Dokument som en Art Krigserklæring, forlade hans Hus og ty til hans Skolekammerat, der strax saa sympathetisk og kollegialt havde hilst mig

som en yngre Broder i Apollo. Men næste Morgen var mit Heltemod forsvundet. Jeg tog meget resigneret mine Bøger, læste mine Lektier og gik til Byen til mine Kursustimer. Rigtignok skjældte jeg mig selv dygtig ud paa Vejen og ledsagede mine indvendige Selvbebrejdelser med den Gestus at sætte den knyttede Haand op under min Næse, men Alt blev som før. Foraaret gik, Sommeren kom og med den min Studenterexamen, som jeg absolverede med anden Karakter. Mine løst paaklistrede Kundskaber kunde umulig have drevet det videre. Alligevel havde jeg næret et lønligt Haab om første Karakter, da det var gaaet mig godt i det første Par Fag. Jeg var ikke aldeles rolig tilmode, da jeg var færdig og om Aftenen kom hjem med dette Resultat til Onkel.

Jeg bankede paa Døren til hans Sommerstuderesværelse. Han sad ved sit Skrivebord med Ryggen mod Indgangsdøren, lænet tilbage i Stolen, læsende i et Folioark. Han vendte sig ikke om strax, men sagde:

— Hvem der?

— Det er mig — jeg . . . er færdig med Examen.

— Godt. Vent lidt. Jeg skal strax være hos Dig.

— Han vendte Arket og læste den næste og derefter følgende Side ned. Saa drejede han Ansigtet om mod mig og saâ paa mig.

— Nu? spurgte han.

— Jeg fik kun anden Karakter.

— Havde Du ventet mer? Jeg maa sige, at dette Resultat svarer til, hvad jeg havde ventet ifølge de Forhold, hvorunder Du har arbejdet, og den Tid, Du har anvendt. Da jeg ikke bryder mig om, at Du faar Stipendier eller Regens, men meget gjerne vil blive ved at understøtte Dig som hidtil, er din Artiumskarakter jo temmelig ligegyldig. Gaa nu op paa dit Værelse! Naar jeg er færdig med mit Arbejde, kommer jeg op til Dig, jeg har Noget at tale med Dig om.

Han vendte atter Ryggen til mig og tog fat paa et nyt Folioark. Jeg gik op paa mit Kammer.

Jeg stillede mig hen i det aabne Vindue. Solen gnistrede endnu lystig over Sortedamssøen. Der steg en lun og frisk Duft op fra Haverne langs Dosseringen. En

Mængde Spaserende krydsede hinanden paa Stien. Jeg syntes, de allesammen saâ ud, som de vare glade ved Livet og ventede at komme til at more sig den smukke Sommeraften. Latter og Tale lød op til mig. Jeg fik en inderlig Lyst til at gaa ned iblandt dem. Dog — hvad skulde jeg der? Ingen kjendte mig, jeg kjendte Ingen. Der var ikke en Eneste, til hvem jeg kunde fortælle, at jeg nu var Student, Ingen, som vilde gratulere mig og række mig en hjertelig Haand og foreslaa mig at tage ud sammen og drikke min Skaal. Langt henne paa Stien øjnede jeg en Flok mandlige Skikkelser i fuldt Løb. Da de kom nærmere, saâ jeg, at det var ganske unge Mennesker med splinternye Studenterhuer. De lo og søgte leende at skubbe hinanden ud i Søen. Jeg kunde kjende et Par af dem, der ligesom jeg var gaaede op ved Universitetet som private Dimittender. En af dem raabte til de Andre:

— Saa — skynd Jer nu, at vi kan komme op paa en Kapervogn og ud i Skoven! Lad være at skubbe til Alfred — han har Flaskefodret i Tasken, det maa vi ikke sætte til . . . Jeg tror, I er gale.

De løb videre, lo og raabte. Lyden forsvandt først, da de bøjede om Hjørnet. Jeg flyttede mig bort fra Vinduet. Jeg følte mit Indre saa tomt, min Sjæl saa ensom. Jeg tænkte paa mit lille Barndomshjem, paa den lille Fest, som min Moder vilde have beredt for mig, og jeg gav mig til at græde. Da lød der Trin paa Trappen. I en Fart fik jeg tørret mine Øjne og sat mit Ansigt i Lave. Det bankede paa Døren. Jeg studsede, thi det kunde jo ikke være min Onkel, som de faa Gange, han havde været paa mit Værelse, aldrig havde iagttaget denne Ceremoni. Det var alligevel ham, og denne lille Opmærksomhed stemte mig velvillig imod ham. Han havde nogle Papirer under Armen.

Han saâ sig om i Værelset med et hurtigt mønstrende Blik, kneb Læberne sammen og sagde:

— Se snart at faa Orden i dine Bøger og andre Ting, der ligger omkring paa alle Møbler. Vær ikke saa barnagtig at tro, at det er genialt at være uordentlig.

Naa . . . jeg har forresten et Alvorsord at tale med Dig. Tænd Dig en Cigar (han bød mig sit Futteral), nu er der intet Upassende i, at Du ryger i min Nærværelse.

Han tændte sig selv en, satte sig ned og begyndte:

— Jeg vil først gaa over til dine rent praktiske Forhold. Du har nu snart i et Aar været myndig under Kurator. Strengt taget burde jeg maaske have underrettet Dig derom den Dag, Du fyldte dit 18de Aar, men efter moden Overvejelse besluttede jeg at vente, til Du var færdig med din Studenterexamen. Da din Moders Bo var sluttet, blev der en Kapital af 3000 Rigsdaler, eftersom jeg fik Huset meget fordelagtigt solgt. Det er nu min Mening at udbetale Dig en Sum af denne Kapital hver Maaned i dine Studenteraar, og naar jeg sætter sex Aar — hvad der er meget rigeligt — som Tiden for dit Embedsstudium, paa hvis Valg jeg ikke tror mig berettiget til at øve nogen Indflydelse, men som jeg selv vil bede Dig vælge efter moden Overvejelse — det haster ikke . . . saa vil Du, naar Du hvert Aar har brugt 300 Rigsdaler til Klæder og Lommepenge, endda have 1200 Daler kontant, naar Du bliver Kandidat. Kost, Logis og dertil hørende Lys og Varme faar Du her som hidtil. Jeg ønsker, at Du møder præcis ved Middagsbordet. Med Hensyn til de andre Maaltider har Du din Frihed. Jeg stoler paa, at Du ikke misbruger min Tillid ved at hengive Dig til nogen Slags Udskejelse, men jeg ønsker heller ikke, at Du skal undlade at leve, om Du vil, som en Kavaller. Skulde Du trænge til Penge, til, hvad jeg vil kalde smaa repræsentative Udgifter, f. Ex. en lille Souper til Gengæld for modtagne Invitationer, vil jeg gjerne hjælpe Dig: mit Hus er, som Du véd, ikke indrettet paa ungdommelige Selskaber. Sligt maa Du arrangere andensteds.

Med et Udtryk i sit Ansigt, hvor Følelsen af den gode Samvittighed lyste frem, standsede min Onkel, gik hen og lukkede Kakkelovnsdøren op og kastede Asken af sin Cigar ind i Kakkelovnen, idet han parenthetisk bemærkede:

— Jeg skal lade Madam Bertelsen sætte et Par Cigarkopper herop.

Saa satte han sig, rømmede sig og begyndte igjen:

— Med Hensyn til din nye Stilling har jeg dernæst i Sinde at meddele Dig nogle Betragtninger, som jeg mener ikke kommer paa urette Tid og Sted. For faa Aar siden spillede Studenterne en vis fremtrædende Rolle i vort Samfund. De dannede det intelligente og modtagelige Publikum for en politisk og social Retning, hvis bedste Kræfter var udgaaede fra deres Midte. Jeg tror nu ingenlunde, at denne Retning har udspilt sin Rolle, da den indbefatter Alt, hvad der duer en Smule her i Danmark. Men den Fejl, der i sin Tid blev begaaet ved at give Pøbelen Lov til at tale med, er ved at frembringe Tilstande af en saadan Art, at vi Intelligente maa søge andre Alliancer. Herom kan og vil jeg imidlertid for Øjeblikket ikke udtale mig videre. Men jeg siger Dig dette, for at Du ikke skal gjøre Dig Illusioner om en Række festlige Aar med Studentertog og Sligt. Vi Klassisk-Dannede, som er Nutidens egentlige Adel, maa for Øjeblikket resignere. Det er maaske en Slags Straf, fordi vi — eller i det Mindste en Del af os, lod Stemninger og Illusioner løbe af med os. Som Sagerne nu staar, har et ungt Menneske i din Stilling ikke Andet at gjøre end at arbejde med et bestemt, fast Maal for Øje og søge sin Glæde i sin Pligt, saa kommer Lønnen, — om end først efter en Aarrække. Men den kommer.

Jeg véd ikke, om jeg tog fejl, men jeg syntes, at min Onkels Øje søgte Ridderbaandet, som prydede hans Knaphul. Han gjorde en forberedende Bevægelse til at gaa ud ad Døren. Men, som greben af et pludseligt Indfald, vendte han sig om, støttede den ene Haand mod en Stoleryg og gjorde med den anden en Bevægelse, som naar man slaar til en Flue. Han sagde henkastende:

— Naa, Vers og Sligt befatter Du Dig vel ikke mere med? Naa gjør Du? Ja som Tidsfordriv i ledige Timer, nærmest i Form af Sange ved festlige Sammenkomster, kan Sligt jo ikke skade. Tiden har ikke Brug for nogen anden Slags Poesi. Ingen fornuftig Mand inter-

esserer sig nu om Stunder for en ung lyrisk Herres Stemninger og Tilstande. Om han er klar eller uklar indvendig, forelsket eller forbitret, kommer virkelig ikke hans Samtid ved. Nu vil jeg lade Dig overveje disse forskjellige Betragtninger, som jeg her har meddelt Dig. De kommer fra en Mand, der har en Del Erfaring baade som Embedsmand og i andre Retninger, og som stedse skal være til Rede, naar Du ønsker et modent, overvejet Raad.

Et Kast med Hovedet og en Hævning af Brynene, der betød Punktum Finale og Underskrift paa Aktstykket, endte Talen, og Onkel gik hilsende ud ad Døren.

VII.

Jeg blev igjen flittig af Kjedsomhed. Det vil sige flittig paa min egen Maade. Det havde aldrig ligget for mig at bestemme mig, og følgelig opsatte jeg at vælge et Embedsstudium. Den Smule Filosofi, der fordredes til anden Examen, faldt mig ikke svær, men den hverken fængslede mig i nogen særegen Grad, ej heller kunde den fylde min Tid. Derimod læste jeg Alverdens Digtere i Oversættelse — vore egne kjendte jeg det Meste af — og det var som før de Arbejder, hvori Lidenskaben ret slaar sig løs, der greb mig mest. Mit stille, dvaske Virkelighedsliv søgte jeg Modgift mod gjennem et lidenskabeligt bevæget Liv i Fantasien. Jeg vidste naturligvis godt den Rangfølge, der gjaldt i den almindelige Opfattelse, og jeg tilstod ikke engang for mig selv, at jeg i mit inderste Hjerte havde mest Glæde af Viktor Hugos Notre Dame de Paris og Prévost's Manon Lescaut. Den Sidste som jeg havde kjøbt hos en Antikvar, skjulte jeg omhyggelig i min Seng. Jeg havde en Følelse af, at Onkel vilde blive rasende, hvis han saâ, hvad den indeholdt. Filosoficum absolverede jeg heldig og uden stort Arbejde, og da Onkel spurgte mig, hvad jeg vilde studere,

fôr Ordet Theologi mig ud af Munden. Han nikkede uden at ytre enten Mishag eller Bifald.

Jeg havde aldrig følt Noget i mig, der gik i Retning ad religiøse Rørelser. Men jeg havde en dunkel Fornemmelse af, at der maatte være mest „Idealitet" i det Studium. Dette Aars Kursus i Kirkehistorie begyndte netop med Middelalderen. Det tiltalte mig, og jeg supplerede Docentens tørre Omrids af de mægtige kulturhistoriske Figurer som Abeilard, Arnaldo af Brescia, Franciskus af Assisi med min Fantasis Farver. Det Ene førte til det Andet, og inden jeg vidste et Ord deraf, havde jeg læst det ene Værk om Middelalderens Kirke- og Kulturhistorie efter det andet. De øvrige theologiske Discipliner hørte jeg Forelæsninger over som i Drømme. Jeg skrev mekanisk Kollegier, men aabnede aldrig hverken dem eller dogmatiske og exegetiske Bøger.

Det var bestandig et Eremitliv. Kun flygtige Bekjendtskaber, ingen Kammeratskaber. Mine Kursuskammerater havde jeg aldrig kjendt synderlig til, og da jeg havde været et Par Gange i Studenterforeningen, lugtet Tobaksrøg, set paa Skakspillere og Avislæsere og set Aftengjæsterne klumpe sig sammen i Kliker, fik jeg nok af den. Det kan have været min sky og ubehjælpsomme Naturs Fejl, men Spor af noget Kammeratligt fandt jeg ikke der. Det kan have beroet paa min ensidige Dannelse, der blot hvilede paa æsthetisk og historisk Læsning, men jeg mærkede aldrig Noget, der lignede Aand, slaa mig imøde i de Haller.

En Gang, da vi spiste til Middag, spurgte min Onkel mig:

— Jeg synes, Du gaar aldrig ud?

— Det gjør jeg heller ikke.

— Du læser meget? Naa, det er jo glædeligt nok. Men da Du ingenlunde har den Begavelse, der fordres til at være Videnskabsmand i dette Ords strengere Forstand, bør Du samle dine Studier med din Examen som Maal og søge den for din Alder passende Rekreation i Omgang med Jævnaldrende.

— Jeg kjender Ingen.

— Naa, Du er ikke skikket til at gjøre Bekjendtskaber? Det tænkte jeg nok. Ja, saa kommer jeg vel til at tage mig af Dig og indføre Dig i et af de Huse, hvortil jeg har Adgang. Du kan have godt af at se ældre og mere udviklede Personligheder, der spiller en fremtrædende Rolle i Samfundet.

Et Par Uger efter meldte han mig, at jeg om Aftenen var inviteret til en stor Grosserer med Titel af Etatsraad. Onkel selv skulde der til Middag sammen med de Ældre.

Jeg kjedede mig skrækkelig. Hvad der egentlig gik for sig, skal jeg ikke kunne sige. Der var en gruelig Mængde Mennesker. Damerne var udmajede som Kaneheste, en Del af dem saâ dog livlige og friske ud, men de sortklædte Kavallerer, der underholdt dem, først ved Bordet, siden under Dansen, havde dels et brutalt-dyrisk, dels et mat og udvisket Udseende. De vare vist vante til at komme hyppig sammen, thi jeg hørte i deres Samtaler de samme Navne blive nævnte med Allusioner til, hvad der var sket i det og det Hus. Jeg stillede mig flere Gange bag et samtalende Par. Jeg hørte Noget, hvoraf de lo, som jeg ikke forstod, jeg hørte kritiske Bemærkninger om de Tilstedeværende, om Theatret, der dog mest indskrænkede sig til, hvorledes den eller den Skuespillerinde eller Sangerinde havde «set ud» i den og den Rolle, men jeg hørte ikke en Replik, saâ ikke en Bevægelse, der enten umiddelbart vakte min Sympathi eller fængslede mig ved et Præg af en ejendommelig Personlighed. Det var et Menneskemudder, en grødet Masse, syntes det mig. Der var fri Passage gjennem alle Stuerne. I en Salon sad en stor Del ældre Damer, nogle ved Whistborde, andre om et stort Bord midt i Salen, gruppevis samtalende. Nogle saâ ud, som de hele Tiden sagde hinanden Stikpiller med fornærmede Miner. Andre stak Hovederne sammen som Faar i Regnvejr og talte fortrolig hviskende, medens den Talendes Øjne spejdede rotteagtig om til alle Sider. Atter Andre saâ bekymrede og alvorsfulde ud og nikkede betydningsfuldt, som understregende hvert Ord, de vexlede. I et Par Kabinetter

spilledes der Kort af de ældre Herrer. Her var dyb Stilhed og tæt Tobaksrøg, hvorigjennem der kun en enkelt Gang lød et Forbavselsesudraab over en vis Kombination af Kort, der var falden paa én Haand. Ellers summede kun l'Hombrekortenes Navne En om Ørene. Saa var der et stort Værelse, hvori man konverserede og røg. Hvad der blev talt højt om, var Politik, men det blev ved Hentydninger, som de Deltagende Alle forstod som et Frimurersprog. De kaldte ugenert Ministrene ved deres Navne, og det var aabenbart en Forudsætning, som Enhver gik ud fra, at alle de Tilstedeværende vidste, at man omgikkes disse Excellencer saadan i al Gemytlighed. Pludselig tvinges mit Blik hen mod en Krog, da jeg hører mit Navn nævne . . . der stod min Onkel med Ryggen mod mig og talte med en Universitetsprofessor, der sagde:

— Stenberg — hm — Stenberg . . . jeg skal nok huske Navnet. Ja det lille Legat skal han nok faa. Altid til Hjælp til en lille Rekreationsrejse. Jeg skal tale med Eforus, der kan Intet være i Vejen. Hør, gode Hr. Overretsassessor, min Søn . . . (her blev Samtalen hviskende).

— Hvor mange Aars Kandidat? spurgte Onkel. Jeg hørte ikke Svaret.

— Jeg skal tale med Justitiarius. Jo vel skal han have det.

Jeg listede mig bort for ikke at blive set. Paa Vejen tilbage gjennem de andre Værelser mødte jeg den Musiker, som jeg i sin Tid saa hos min Onkel, men som jeg aldrig havde fundet paa min Vej siden. Han sejlede afsted med svulmende Skjortekrave og vidt udspilede Flipper, da Husets Frue kom ham imøde.

— Glæder De os saa med lidt Musik, Hr. xx? Tjeneren har hentet Deres Instrument, De gav mig jo Lov til det sidst hos Etatsraad Vengs. Frøken Korff, som akkompagnerer Dem, er ogsaa kommen.

Den lille Mand bukkede og fulgte med Fruen ind i den Salon, hvor Klaveret stod. Ved dette sad en lille, lidt forvoxen, midaldrende Dame i en ingenlunde ny eller moderne graa Silkekjole. Et stort Publikum samlede sig

i dette og det tilstødende Værelse. Efter at Musikeren havde hvisket et Par Ord til Damen ved Klaveret, tog hun et Nodehefte frem og slog an.

Det var en pragtfuld Marche i bred, flot Stil. Ungdommelig, trodsende Livsglæde, Mod til at gaa lige tværs gjennem Verden med faste Trin, med oprejst Pande, Sikkerhed i sin Sag og Vished om, at Tilværelsen vilde hjælpe den frem, klang fuldt ud i dette kraftige Foredrag, der forekom mig saa frejdig-fornemt, som Kunstneren ikke brød sig det Mindste om sit Publikums Mening. Det jublede indeni mig. Det forekom mig, som den lille Mand udfordrende kastede en Handske til alt dette Listende, Surrende, Summende, Ængstelige, al denne Hensynstagen til Højre og Venstre, alt dette Dorske, Blaserede eller flovt Vigtige, alt dette officielt Værdige, dette forlorne Ædle, som havde tirret mig den hele Aften. Da han var færdig, turde Ingen klappe eller raabe Bravo. Man hørte kun dæmpede Henrykkelsesudbrud, især fra de Damer, der havde slaaet gal Takt med Hovedet.

— Rent — klassisk! — gryntede Husets Herre, den store, tykke, med Ridderkors dekorerede Etatsraad og Grosserer, der lignede en Præmiestud, og han nikkede protegerende til Kunstneren, som bukkede flygtig og trak sig tilbage.

Han passerede lige forbi mig. Han maa have læst Noget i mit Blik, thi han standsede foran mig:

— Har jeg ikke set Dem før? spurgte han.

Jeg fortalte ham hvor.

— Det er rigtigt. Morer De Dem? — det Sidste hviskede han.

— Nu ikke længer . . . Han lod mig ikke fortsætte.

— Skal vi stikke bort sammen? Nu skal de til at drikke The, saa gaar vi, og Ingen mærker det.

Jeg var hellere end gjerne med. I en Fart var vi komne ud i Entreen, fik vort Tøi paa og naaede ned paa Gaden.

— Det er s'gu Slid for Føden dette herre, sagde den lille Virtuos. Men Mennesket er saa svagt og gjør saa Meget for Mad og Vin. Ha! sikken en *Château Mar-*

gaux, naada! Men det er sandt, den fik de Unge nok ikke Noget af! Uden den Slags Ting skulde da Fanden være med til det Hoveri. Det gjør Folk saa dumme. Tænk Dem, der var nogle af vore bedste Videnskabsmænd, Forfattere, Komponister og Kunstnere til Stede, og ikke et fornuftigt eller muntert Ord.

— Hvor var de? spurgte jeg forbavset.

— Ja hvor? Rundt omkring. Saâ De ingen af dem?

— Jeg kjender dem ikke.

— Naa. Ja paa saadanne Steder er de ligesom alle de andre Kanuter og udmærker sig kun af og til ved et mere menneskeligt Fysiognomi . . . skjønt alt det Æderi i Længden tager paa Adskillige. Jeg er ellers med Skam at tale om bleven sulten igjen, men deres tynde Franskbrød og Thevand skulde jeg dog ikke have Noget af. Hvad siger De om et Par Rundstykker med Kaviar, en Bajer og en ganske ubetydelig lille Snaps? Men De maa s'gu ikke sige det til Deres Onkel . . . Aa, jo det maa De for Resten gjerne. Lad os røre os lidt først . . . ud ad Frederiksberg til.

Jeg følte ikke megen Lyst til de nævnte Fortæringsgjenstande, og uagtet der var Noget ved ham, der fordunklede det glimrende Indtryk af hans Spil, var jeg dog altfor glad eller smigret ved at være i Selskab med ham, til at jeg ikke skulde gaa ind paa Alt.

Han standsede foran en Pavillon i Frederiksberg Allé.

— Ja der er Sangerinder, sagde han og rynkede Næsen. — Hm — naa — det er Bestialitet, det Forrige var Idiotisme. I al Fald er dog Menneskene paa denne Beværtning sandere end paa den forrige.

En skrækkelig Sang lød os imøde fra nogle pyntede og sminkede Fruentimmer paa Tribunen. Ved Smaabordene sad alle Slags Mennesker af begge Kjøn. Nogle sov, Andre passiarede. Der var en Tobaksrøg, en Lugt af Smørrebrød, Øl, Brændevin, Toddy o. s. v., der gjorde Luften saa tyk, at man fik Lyst til at skære i den med en Kniv. Den lille Musiker bestilte og fik de nævnte

Spise- og Drikkevarer. Ingen af os hørte eller saâ paa de producerende Kunstnerinder, men min Ledsager sad og morede sig over Gjæsterne og gjorde mig opmærksom paa de mest komiske Figurer iblandt dem.

Der sad nu en sat ældre Mand med sin jævnaldrende Kone. Han saâ saa gnaven og inderlig misfornøjet ud, at man snarere skulde tro, han sad midt i et overvældende Arbejde, end at han var ude at more sig. Hver Gang Konen, der gabede den ene Gang efter den anden, henvendte Ordet til ham, snerrede han ad hende, som om han vilde bide hende. Naar han havde taget en Slurk af sit Øl, rystede han paa Hovedet og satte Glasset haardt fra sig. Der sad en ung Fløs, klædt efter sidste Modejournal, med en Guldvestekjæde saa tyk som en Hundelænke, og en sort Hat, der var saa blank, at den skar i Øjnene. Han var saa opfyldt af sin egen Storhed og den omgivende Verdens Ringhed, at kun Loftet med den smagløse Dekoration af Forgyldning og Spejlglas var Gjenstand for hans Blik, hvori den ferskeste Dumhed afmalede sig. Kun naar en uværdig Medskabning strøg saa tæt forbi ham, at den kom i let Berøring med hans Frakkeærme, kom der en Art Indignationens Liv i Øjet. Han trak da sin lilla Handske af og børstede ivrig Ærmet med Haanden, som en Brahmin, der renser sig efter Berøringen med en Paria. Der sad tre Individer af den Slægt, som Folkesproget kalder Rødder, med Hattene enten paa Snur eller satte langt ned i Nakken samt med slukte Cigarer i Mundvigerne, og gjorde alt Muligt for paa den mest højrøstede Maade at minde om deres Tilværelse. De skrabede med deres Stole, klinkede med deres Toddyglas, som vilde de slaa dem i Stykker. En akkompagnerede Sangerinderne ved at fløjte, medens de to Andre sloge Takt med deres Stokke; de stemte i Visernes Omkvæd af fuld Hals, vexlede Øjekast med Fruentimmerne paa Tribunen o. s. v. Der sad to ældre Fyre af et noget forfaldent Udseende, de vare lige ved os, saa vi kunde høre den Ene sige med en af Graad bævende Stemme:

— Ja Du er min Ven, Kristoffersen, det skal jeg

aldrig glemme, saa længe disse hersens Øjne kan se Sol, Maane og Stjerner, og om Du saa laa i den værste Rendesten nere i Borjergade, saa skulde jeg aldrig holde mig for god til at række Dig denne hersens og sige: Kristoffersen, Du er min Ven i Livets og Dødens Rige.

Kristoffersen var mindre rørende stemt. De mange «Omgange» han havde faaet, havde gjort ham søvnig. Naar han i Mellemrum vaagnede, gnavede han paa et Andeben eller en anden fed Gjenstand, saa faldt han i Søvn igjen og nikkede, ved hvilke Bevægelser hans Pande faldt ned paa Andebenet, saa han tværede Fedtet ud over hele Ansigtet, der havde et saa koncentreret Udtryk af Smerte og Ildebefindende, at de gav hans Kammerat Lejlighed til at gjentage de lyrisk-rørende Forsikringer om sit ømme Venskab, som om det kunde hjælpe mod Kvalme.

Jeg morede mig mere over den lille Musikers Glæde end over dens Gjenstande, thi han nød den i lange Drag. Hvor vilde jeg have ønsket, at han havde sin Violoncel ved Haanden og havde tolket den Fryd, der spillede i hans brune Øjne! Just som den Tanke faldt mig ind, sagde jeg til ham:

— Hvor kunde De spille saa smukt i det Selskab, hvor De kjedede Dem saa skrækkelig?

Han Ansigt blev pludseligt alvorligt, næsten bittert:

— Jeg spillede heller ikke godt. Jeg kan overhovedet ikke spille mere. For tyve Aar siden spillede jeg godt eller var nær ved at gjøre det.

Jeg vilde gjøre en Indvending i Form af en Kompliment, men han afbrød mig:

— De fleste Kunstnere her i Danmark bliver dumme, naar de er fyrretyve Aar, og naar de i den Alder er naaede til, hvad man kalder Anerkjendelse, saa slaar de sig til Ro og tærer paa deres Kapital. De har faaet deres Stempel af Kritiken og søges af vore saa kaldte Kunstens Mæcenater, der hellere burde kaldes Kunstnernes Restavratører. Man bliver officiel og doven, man har naaet, hvad man tror, man kan naa. I en lang Aarrække var man desuden herhjemme saa overbevist om vor egen

Fortræffelighed, at den, der vilde lære Noget af andre og og større Folk, blev betragtet som en skabagtig Karl. Jeg troede inderlig paa vor „nationale" Kunst i alle mulige Retninger, og jeg maatte jo gjøre det, for jeg kunde ikke gjøre et Buestrøg, uden Aviserne fortalte mig, hvor mesterligt det var. Jeg havde stor Færdighed i at beklippe al Slags Musik, saa den kunde gaa i dem her hjemme. Lidenskaben kunde jeg gjøre tækkelig, Fortvivlelsen kunde jeg gjøre sentimental, den sprudlende og funklende Erotik kunde jeg gjøre saa moralsk, at Præst og Degn kunde velsigne den. Naa — saa kom jeg til at gjøre en Rejse, som jeg skulde have gjort, da jeg var fem og tyve Aar, men jeg var to og fyrre. De store Virtuoser, som jeg hørte, spillede min kjøbenhavnske Katekismus sønder og sammen, men nu var jeg for gammel til at faa den ud af Hovedet. Saa maatte jeg dreje den gamle Lire for at faa Lidt til Brød og Brændevin. Jeg var vant til at lade mig stoppe med Mad som en Kapun af mine Mæcenater; nu æder og drikker jeg mig gjennem de Aar, jeg har tilbage. Fanden gale i det Hele — men det bliver nu ikke anderledes. Hej Opvarter, en Bajer til!

Han kastede sin Cigarstump hen ad Gulvet og saa gnaven ud. Der var en Pavse i Skraaleriet oppe fra Tribunen. Pludselig aabnedes Indgangsdøren paa vid Gab. og en Hob unge selskabsklædte Mennesker kom ind. Da de kom nærmere, gjenkjendte jeg Ansigterne fra Selskabet hos Etatsraaden.

Støjende og sparkende til alle Sider stormede de helt op til Tribunen, smed sig ned paa deres Stole, strakte Benene ud i Verden, pustede Cigarrøg ud med en Mine, som om de vilde spytte den i Øjnene paa Tilværelsen i Almindelighed. Det var vor *jeunesse dorée*, Plutokratiets Stamherrer.

— Dersom de Fyre er skabte i Guds Billede, maa Gud se underlig ud, brummede Musikeren.

Pavsen paa Tribunen varede temmelig længe, og man fik efterhaanden en Fornemmelse af, at der forberedtes noget Usædvanligt. Endelig ringer Klokken, Bag-

grundsdraperiet bevæger sig; en Kvinde kommer frem. Strax runger en vældig Applaus gjennem Salen. Næppe havde mit Øje hvilet paa hende et Sekund, før jeg følte som et elektrisk Stød gaa igjennem mig . . . En Mur af Aar, der laa mellem Barndommen og nu, revnede med en vældig Breche. Haven, Æbletræet, Snefoget af Blomsterblade, Kysset, Ringen, Gildet hos Skomageren, mit barnagtige Elskovsdigt, Moders Død, Spaascenen i Skorstenen gled forbi mig, hvert Billede som oplyst af et Lynglimt og strax givende Plads for det næste. Ja, det var Kagepigen fra min Fødeby.

Hun var bleven høj, ikke lidt over Middelhøjde, med en kraftig, ikke yppig Figur. Der var noget Atheneagtigt ved hendes Former, men Hovedet og Ansigtet var alt Andet end græske. Det Første var lille, men bredt i Forhold til Længden og mindede om den katteagtige Rovdyrstype. Det Sidstes Farve var en mørk, ensfarvet Bleghed, saa længe det var i Hvile; siden fik Kinderne et brunrødt Skjær. Hvad jeg strax kjendte hende paa, var de store, klare, sorte Øjne paa den blaa Emailgrund med deres stærke, men kolde Glans. Hun var pragtfuldt klædt i en gul, brocheret Silkekjole, der sad stramt som et Harnisk om Busten. Om Livet havde hun et højrødt Skjærf, om Halsen et Baand af mælkehvide Perler. Det krøllede Haar hang stærkt, yppigt og frit ned om Nakken og Skuldrene. En af de nævnte, nylig ankomne Herrer rejste sig op og lorgnetterede hende lige op i Ansigtet. Hun gjorde en hilsende Sænkning af Øjenlaaget og sendte et næsten umærkeligt, snarere spodsk end venligt Smil til ham.

Med Altstemme begyndte hun paa et langt saa kaldet humoristisk Sangnummer. Text og Musik var simpelt Fabrikarbejde; men hendes Sang og Foredrag hævede dem ud over deres oprindelige Sfære, ja bragte En næsten til at glemme, at det var en simpel Sangerknejpeluft, man aandede. Visen handlede om et Pigebarn, der giver en Række Friere Kurven, og i Fremstillingen af disse lagde hun et virkeligt mimisk-dramatisk Talent for Dagen. Midt i min lyttende og stirrende Betagethed hørte jeg som i

Drømme min Ledsager udbryde gjentagne Gange: «Guds Død og Pine, der er Skam Geni!» Det gjorde en ganske ejendommelig Virkning at se og høre den unge, smukke Kvinde i Udtryk og Stemme snart efterligne en fed, stakaandet Pengematador, snart en fløset ung Baron, der vil imponere ved blaseret Overlegenhed, snart en ung tungerap Probenreuter, der under Frieriet børster sine Whiskers, snart en sentimental, klynkende Lyriker med begge Hænder paa sit svulmende Hjerte, snart en Dragonofficer, der under Frieriet sparker med venstre Ben til Sabelen og piller med højre Haand ved Snippen af sin Knevelsbart osv. Men jeg lo ikke som Alverden, jeg slugte hende med Øjne og Øren. Det var det sidste Nummer i Forestillingen; at det lønnedes med uhyre Klap og gjentagne Fremkaldelser, forstaar sig af sig selv. Jeg blev lige til den sidste Fremkaldelse, uagtet min Ledsager trak mig i Armen og vilde have mig med. Da det endelig lykkedes, sagde han:

— Ja vist er der Talent hos den Tøs, men hun ender dog i Rendestenen.

— Hvorfor det? spurgte jeg rask.

— Saâ De ikke den Grossererdreng, der koketterede med hende? Det er naturligvis Elskeren.

Tavse gik vi ved Siden af hinanden, til han gik ind i et Hus paa Vesterbrogade, hvor han boede. De sidste Ord bed mig i Sjælen. Jeg havde netop beundret hendes kolde, spodske Hilsen til Lapsen, men saa faldt det mig ind: saadan saâ hun jo ogsaa paa Dig hin Sommerdag under Mødet paa Trætoppen. Hun kyssede Dig først, da Du havde givet hende Ringen.

VIII.

Jeg vendte brat om og gik atter ud i Allèen. Jeg naaede Sangerkaféen, hvor der nu var lukket og slukket. Paa hver Side af Façaden var et Gitter, der forhindrede i at gaa helt rundt om Bygningen. Der var Noget i mig,

der ligesom med mekanisk Nødvendighed drev mig til at efterligne mine Drengebedrifter; jeg krøb med Lethed over Gitteret. Jeg kunde orientere mig for saa vidt, som jeg opdagede, at et smalt Stykke Have løb om Pavillonens tre Sider. Ved at famle langs den Facaden modstaaende Mur fandt jeg en Dør; gjennem Nøglehullet saâ jeg Lys indenfor. Jeg listede mig tilbage og styrede i lige Linie fra Døren, til jeg stødte paa et Træstakit, fandt en Laage og kom ud paa et frit Rum, hvor jeg sank i opblødt Jord lige til Anklerne, snublede over Murbrokker og hverken kunde finde ud eller ind. Store Regndraaber begyndte at piske mig i Ansigtet. Jeg var tvivlraadig, om jeg skulde gaa videre paa Maa og Faa eller gaa tilbage gjennem Laagen; men som jeg overvejede dette, aabnedes den lille Dør. Et Lys slukkedes i det Samme indenfor; men jeg havde set to i Kaaber og Shawler tæt indhyllede Kvindeskikkelser i Døraabningen i samme Øjeblik, som Lyset forsvandt. Snart hørte jeg deres Trin, som gav en pjaskende Lyd paa den mudrede Grund. Trinene kom nærmere; jeg kunde skimte en højere og en mindre Skikkelse. Den første gik nogle Skridt foran den sidste. De talte hviskende, den bageste standsede et Øjeblik og syntes at ville vende om ad en anden Vej, . . . da hørte jeg den højeste sige utaalmodig:

— Jeg vil ikke — jeg vil ikke — jeg vil ad denne Vej!

— Han bliver dog tilsidst gal paa Dig, naar han hver Nat maa holde med sin Droschke som en Nar, snerrede den Anden med en tandløs Læspen.

— Saa faar han blive god igjen.

— Han er en gentil Herre. Naar han bliver vred, hvem skal saa give Dig Silkekjoler og Stads?

— Et andet Tossehoved, der har Penge nok til at smide ud af Vinduet, lo den Høje.

— Paa den Maade gaar det ikke i Længden med den Levevej.

— Saa faar det lade være at gaa.

— Ja, saa kan Du ved Gud sejle din egen Sø. Nu

gaar jeg den anden Vej, jeg vil ikke pjaske gjennem alt det Pladder.

— Værs'artig, Madam, gaa De kun, saa sejler jeg, lo atter den friske unge Stemme, og dermed gjorde dens Ejerinde nogle lange Skridt fremad. Den Gamle gav sig til at gaa efter hende. Saa vidt jeg kunde skjønne, tog hun fat i hendes Kaabe . . . jeg hørte som et Klask med Haanden og derpaa et hvæsende Arrigheds-udbrud:

— Din snottede Tøs — er Du fjantet? Sla'r Du? Nu gaar jeg ud til Herrens Droschke, saa kjører vi hjem . . . jeg har Nøglen . . . sóv Hun saa kun paa Stationen i Nat, Jomfru Snerpehæl!

Og jeg hørte trippende Skridt vende sig i modsat Retning og fjerne sig. Den anden Kvinde stod et Øjeblik ligesom raadvild, derpaa tog hun en rask Beslutning, samlede sine Klæder og gav sig til med lange og hurtige Skridt at gjennemvade den aabne Plads. Men da hun ved at passere lige forbi mig opdagede en Mandfolkeskikkelse, undslap der hende et lille Skrig.

— De skal ikke være bange, sagde jeg, jeg vil ikke gjøre Dem Fortræd.

— Hvorfor staar De her? spurgte hun kort.

— Jeg er faret vild og kan ikke finde Udgangen af denne Plads.

Der maa have været noget Enfoldigt eller Troskyldigt i min Maade at tale paa, thi hun gav sig til at le. Jeg blev lidt stødt og spurgte:

— Jeg hørte nogle Ord, De vexlede med en Anden . . . Ønsker De, at jeg skal ledsage Dem?

— Hvad . . . hvem er De?

— Jeg er Student, jeg . . .

— Pst! . . . hør — kommen der Ingen? . . . jo jeg synes det! — Kom.

Og med Heftighed tog hun min Arm, saa hun næsten kneb den, og i Regn, Sjask og Slud løb vi formelig over den øde Plads. Hun kjendte Vejen. Efter faa Minuters Gang var vi ude paa en gasbelyst, halvt bebygget Gade eller Vej uden Brolægning.

Hun standsede et Øjeblik. Endnu holdt hun min Arm, saa jeg bag hendes venstre Bryst, der lænede sig tæt op mod min højre Arm, kunde føle det stærke Hjerteslag. Lygteskjæret faldt paa hendes Ansigt, der nu blussede af det voldsomme Løb: idet mit Øje mødte hendes, gjenkjendte jeg det samme Blik som hin Sommerdag i Træet. Uvilkaarlig nærmede jeg mit Ansigt mod hendes . . . dengang dryssede Blomstersne ned over mig i Septembereftermiddagens blinkende Sollys, nu piskede Efteraarsregnen mig i Ansigtet under det dirrende, for Vindstødene svajende Gaslygteblus . . . dette eller noget Lignende gjennemlynede min Erindring . . . Mit Ansigt var hendes ganske nær, da hun pludselig slog Hovedet tilbage, trak Armen ud af min og begyndte at gaa hurtig langs Gaden.

— Hvem er De? Jeg har set Dem før, sagde hun.

— Ja i det gamle Æbletræ i Deres Moders Have.

— Aa, De er en Søn af den Frue med Lotteriet?

— Ja — og jeg saâ Dem den Nat, hun var død. De lagde Kort op for min Moders Tjenestepige.

— Den lange Kristiane — ja. Aa hun var saa dum og havde altid Vrøvl med sine Kjærester.

— Jeg kjendte Dem strax, da De traadte frem paa Tribunen i Aften . . .

— Naa De var nede i Salen? Synes De ikke, jeg sang den Vise morsomt om alle de tossede Mandfolk? Ha, ha, ha!

— De lader til at være glad ved Deres Stilling?

— Aa ja . . . saamænd.

— Sig mig . . . hvorfor var De saa bange før? Hvem flygtede De for?

— For et af den Slags tossede Mandfolk, som jeg sang om.

— For ham, der stod og betragtede Dem gjennem Lorgnetten?

— Ja ham med de store Koøjne.

— Han er . . . forelsket i Dem og . . .

— Det er en Tosse. Han er saa kjedelig — uh — og saa dum!

— Men jeg hørte, at den Kone, som gik fra Dem, sagde, at han gav Dem Foræringer.

— Ja, han . . . det vil sige hans Fader . . . er forfærdelig rig. Han har givet mig den gule Kjole, jeg havde paa i Aften paa Tribunen, et Gulduhr med Kjæde, et Perlehalsbaand . . .

— Hvorfor tager De mod de Presenter?

— Fordi jeg holder meget af smukke Kjoler og Guldstads. Det har jeg altid gjort. Han har jo Penge nok og kan lige saa godt give dem ud til det som til andre Narrestreger.

— Men De vil alligevel ikke bønhøre ham?

— Hvorfor skulde jeg det? Jeg kan jo ikke lide ham. Jeg kan i det Hele ikke lide Mandfolk. De er kun til at gjøre Nar af . . . Farvel, nu tør jeg godt gaa ene. Jeg bor ved Enden af den Gade.

— Men hun, Konen, sagde, at hun tog Nøglen med, hørte jeg.

Hun standsede pludselig, tog igjen min Arm fast og raabte:

— Gud — og hun sagde jo, at hun vilde kjøre i hans Droschke. Hun har taget ham med hjem ... han er hjemme! Aa Gud, aa Gud, hvad skal jeg dog gribe til? — Og hun gav sig til at hulke som et Barn.

Jeg stod raadvild lige overfor det underlige Væsen. Spillede hun en Komedie med mig, eller var hun oprigtig? Var der ikke al Grund til at tro, at hun var en fordærvet Kvinde, tilfals for Enhver, der vilde tilfredsstille hendes Pyntesyge og ravneagtige Lyst til blanke Smykker? Var det noget Godt i hende, der bragte hende til at fly den rige Lømmel, eller var det blot, fordi hun var bange for at støde en endnu rigere eller for hende fordelagtigere Medbejler? Stod jeg ikke her som Don Quijote, der tog den asturiske Krotøs for en ædel Ridderdame, for hvem man burde ofre Livet? Men denne Uvished varede kun et Minut, saa betog denne skjønne Skikkelse, der lænede sig op til mig, og hvis kraftige

Legeme Graaden overmandede, mig ganske. Jeg trykkede hende lidenskabelig op til mig og sagde:

— Jeg skal blive hos Dem, om det saa var hele Natten.

Men da hun mærkede, at min Arm vedblev at omfavne hende, rev hun sig løs med et vredt Ryk og sagde:

— Lad mig gaa, siger jeg. De er væmmelig ligesom de Andre. Nu véd jeg, hvorfor De har fulgt med mig. Der er ikke et ordentligt Mandfolk til! De er alle lige saa slemme som de værste Fruentimmer, de selv har skubbet ud i Mudderpølen.

Hun gav sig til at løbe, saa stærkt hun kunde, hen ad Gaden ind mod Byen! Jeg løb efter hende og indhentede hende ikke uden Møje, thi hun sprang afsted som en Hind. Nu syntes hun at have opgivet Alt. Hun slog Armene omkring en Gaslygtepæl for at holde sig oprejst.

— Vil De følge med mig? — sagde jeg rolig — jeg er ikke rig og kan ingen Stads give Dem, men jeg vil forsøge at hjælpe Dem med Udsigt til store Ubehageligheder for mig selv. Jeg har Alt at tabe, Intet at vinde. Jeg bor hos en Onkel af mig, en streng, yderst korrekt Mand med en Husholderske, der er Ærbarheden i egen Person. Jager de Dem bort, og under de Dem ikke et Tilflugtssted for i Nat, ja saa véd jeg ikke, hvad vi skal gjøre. Men vil De vove Forsøget med mig?

— Ja, ja, svarede hun, men jeg fik det Indtryk, at hun ikke havde hørt, hvad jeg sagde. Men den kolde Ro, som jeg af yderste Evne fremhyklede, var det maaske lykkedes mig at tvinge ind i min Stemme. Hun samlede sig sammen, og vi gik et Øjeblik tavse ved Siden af hinanden. Hun brød først den lange Pavse.

— De tror ikke om mig, at jeg er en retskaffen Pige, sagde hun.

— Hvoraf slutter De det?

— De har set mig paa Tribunen i en Sangerindekafé, og De har hørt, at jeg har taget mod Presenter af den Herre; saa mener De, at jeg er ligesom de Andre.

— Jeg vil tilstaa, den Slags Ting kan bringe En til at tvivle. Hvorfor har De valgt den Stilling?

— Vilde De maaske have, at jeg skulde tage ud at tjene som Kokkepige?

— Ja, hvorfor ikke? Jeg ser ikke noget Uhæderligt deri.

— Har De prøvet at tjene?

— Nej — men . . .

— Ja, saa kan De ikke tale med. Saa længe jeg kan huske tilbage, har det været min største Fornøjelse at se godt ud og høre Folk sige, at jeg gjorde det. Hvordan vilde jeg have set ud, hvis jeg havde skuret Gryder og skrabet Fisk? Her skal De se, hvor pæne jeg har holdt mine Hænder.

Hun tog sin sorte Handske af den højre Haand og viste mig den ved en Lygtes Skjær. Den var lang, smal, hvid, med gjennemsigtige, lange og elegant holdte Negle. Flere kostbare Ringe glimrede paa hendes Fingre. Hun smilede glad, da hun læste Velbehaget i mit Blik.

— Min Moder, ser De, tog hun igjen til Orde, var ikke Andet end en Bondepige, men min Fader maa vist have stammet fra fine Folk. Ham kan jeg knap huske. Men min Moder vilde prygle mig til at gaa ud og sjove. Da jeg skulde konfirmeres, løb jeg fra hende til en Kone, der rejste om med Sangerinder til Markederne. Hun sagde, at jeg sang godt, og lovede mig Guld og grønne Skove. Det var hende, De hørte mig skjændes med før.

— Der faldt De nok i gode Hænder.

— Ja, det er et ækelt gammelt Dyr. Hun sælger de stakkels Pigebørn til rige unge Herrer, men mig har hun ingen Vegne kunnet komme med, derfor er hun arrig paa mig. Og sikke Herrer! Man kan gjøre Nar ad dem lige op i Øjnene, uden at de mærker det. Ja de betaler endda for det. De klapper ad mig, og naar jeg gjør dem efter paa Tribunen, og naar jeg har gjort det ved deres Østers- og Champagnegilder, falder de paa Knæ for mig. Jeg har tidt havt Lyst til at sparke dem i Næse og Mund, men det vilde have været dumt, for jeg skal bruge deres Penge. Jeg kan ikke tjene saa Meget, at jeg kan kjøbe

saadanne Ringe som dem, De saâ før. Og naar De vidste, hvor jeg holder af de dejlige Stene i dem!

Jeg kunde mærke, at dette Pigebarn ikke havde ringeste Forestilling om det, min gamle Rektor kaldte det Ethiske.

— Finder De nu ikke det mindste Urigtige i at tage de Fyres Penge og endda gjøre Nar ad dem, som De siger? spurgte jeg.

— Nej. Hvad er der i det? De har jo fler, end de behøver. Naar de endda gav til fattige Mennesker, hvad de kaster væk til Heste, Hunde og det, der er værre, saa vilde jeg maaske heller ikke gjøre det, og dersom de arbejdede og tjente deres Penge selv, vilde jeg maaske heller ikke gjøre det. Men det er jo et rent Slumpetræf, at deres Fader eller Bedstefader har tjent en Million, og at min var saa fattig som en Kirkerotte. Jeg forstaar at klæde mig kjønt og tage mig ud for deres Penge, det er altid Noget. De ser ud som Abekatte, hvad de saa hænger paa sig. Nej, det kan der aldrig være noget Ondt i.

— Har De aldrig gaaet i Skole, aldrig lært Religion?

— Jo — jo — det vil sige, jeg læste aldrig paa mine Lektier, for det var saadant noget kjedeligt Vrøvl, som jeg ikke kunde forstaa. Jeg rev Bladene ud af mine Bøger, holdt dem i Haanden og læste op af dem. Jeg er fingernem og kan gjøre Kortkunster, og naar Skolelæreren kom ned foran mig, kunde jeg gjemme Bladene i mine Ærmer, uden at Nogen kunde se det. Og saa har jeg har altid kunnet sætte Ansigter op, som De saâ før, da jeg sang — aa — De skulde bare have set, hvordan jeg kunde lave mig om til et Guds Ord fra Landet, naar Skolelæreren kom mig nær, og saa troede han, at jeg var lige saa dum som han selv . . . Men hvor er det, vi gaar hen?

Efterhaanden som vi nærmede os Østerbro, blev jeg mere og mere urolig. Det Tilbud, jeg i et exalteret Øjeblik havde gjort, at skaffe hende Nattely i min Onkels Hus, var jo Vanvid. Hun gjentog sit Spørgsmaal. Jeg var *bound by honour*, jeg kunde ikke gjøre et Tilbagetog.

— Jeg vil bede min Onkel huse Dem i Nat.

— Deres Onkel, hvem er det?

— Det er . . . det er en fornem Mand, en Mand, der tror paa, at det, som Folk af hans Slags har fastsat som Regel, bør følges som et Evangelium.

— Naa saadan En som Byfogden i B . . .?

— Aa . . . ja.

— Jeg er slet ikke bange for ham. Jeg kan godt spille en fin Dame. De kan jo fortælle, at De har reddet mig fra et Overfald . . . bi lidt — jeg skal nok selv lave en Historie.

— Nej jeg vil ikke lyve for ham, det maa De heller ikke.

— Aa hvad! Det er saa morsomt at gjøre Nar af saadan nogle Stivstikkere.

— Nej, det fortjener han ikke af mig, det vilde være Synd . . .

— Synd! Uh . . . det hørte jeg saa meget om i Skolen, men jeg har aldrig kunnet begribe, hvad det var. Det, der morer En, kan der jo aldrig være noget Ondt i. Er vi blevne til for at kjede os? Saa maatte man da heller springe i Peblingesøen. Men hvordan skal jeg saa stille mig an med Deres Onkel? Han jager mig vel paa Døren?

Jeg nærede i mit Hjerte den samme Frygt, og den voxede som en Lavine med hvert Sekund. Men det gjaldt om at give hende Indtrykket af, at jeg var sikker i min Sag. Mit Svar: «Lad De mig om det, jeg klarer Alt», maa imidlertid have ladet Noget tilbage at ønske i Aplomb, thi hun smaalo og sagde i en næsten beskyttende Tone:

— Ja det er vist bedst, vi hjælpes ad . . . Hør, hvad kalder man Deres Onkel? Etatsraad, Justitsraad? for den Slags Herrer maa man jo ikke nævne ved deres Navn.

— Han er Overretsassessor.

— Over-rets-as-ses-sor, Overretsassessor — nu skal jeg nok huske det.

Endelig stod vi udenfor Huset. Der laa det med

Skodder for alle Vinduerne i Stueetagen, lukket og slukket, i den meste korrekte og moralske Søvn, uforstyrret af Alt, hvad der kunde ligne urolige Drømme eller Anelser om Indbrud i dets Ro fra Zigeuner- og Landstrygerverdenen. De fire gamle, afbladede Popler strakte truende deres lange store Kroppe op i Mørket som Dydsgrenaderer, der holdt Vagt foran Regelrethedens Tempel, hvori min Onkel var Ypperstepræst og Madam Bertelsen Præstinde. Mine Vers om Bølgechok'et mod Kridtklinten randt mig ihu. Nu kom det an paa, om Demoiselle Gatti og jeg kunde præstere et sejrrigt Stormløb mod al denne Soliditet. At bruge min Gadedørsnøgle, som jeg havde i Lommen, gaa ind og vække Onkel og sætte ham ind i Situationen, tiltroede jeg mig ikke Sikkerhed og Ro nok til. Der maatte gjøres noget Opsigtsvækkende, noget Eklatant. Med et Spring satte jeg over Parterret mellem Laagen og Huset, tog fat i Dørklokkens Greb og ringede af al Kraft. Det var mig, som Stormklokken lød, som hele Huset rungede og rystede, som om alle Madam Bertelsens Tallerkengeledder faldt ned af deres Hylder, og alle min Onkels Lovbøger i vild Forvirring styrtede ned fra Reolerne. Sangerinden stod og tørte ivrig sit Fodtøj i Græsset og paa Dørmaatten.

Endnu rørte Intet sig. Alt sank tilbage i Dødstilhed. Jeg hørte kun de tunge Regndraabers Raslen i det visne Løv, der laa strøet paa Jorden. Pavsen, der forekom mig uendelig lang, blev først afbrudt af min Ledsagerskes Latter og følgende Ord:

— Det bliver en mageløs Komedie!

Forbitret og skamfuld tog jeg et nyt, om muligt stærkere Tag i Klokken, der ringede vældig og mangfoldig gjentagne Gange. Et Lys tændtes indenfor Vinduet til Venstre for Gadedøren i Madam Bertelsens Kammer. Lidt efter forsvandt det. Jeg begreb, at hun kaldte paa Pigen. Døren aabnedes paa Klem, et Hoved listede sig frem.

— Ih Gud, hvad er der paa Færde?

— Det er mig, Stenberg . . . jeg har glemt min Nøgle, og jeg maa absolut tale med min Onkel.

Pigen aabnede Døren og krøb sammen i Krogen bag Døren med sin Lampe. Men da hun hørte, at En fulgte efter mig, stak hun et Stykke Ansigt frem, som Bestyrtelsen formelig forstenede, da hun opdagede en kvindelig Skikkelse. Midt i Gangen foran Fløjdøren, der gik ind til Dagligstuen, stod Madam Bertelsen med Natkappen paa sit lange, spidse Hoved, med et uldent Shawl hyllet om sin Overkrop, med store Fødder og tynde Ben i de stribede Uldstrømper, der stak frem under en karmoisinrød Underklokke. Hun holdt sig ganske ubevægelig, men hendes Øjne maalte mig og den Fremmede fra Top til Taa. Da vi nærmede os Døren, lagde hun Haanden paa Laasen, som vilde hun forbyde os at gaa ind.

— Jeg skal og maa tale med Assessoren strax, sagde jeg i en Kommandotone, som jeg aldrig før havde brugt mod hende. — Jeg vil ind.

Men den Forargelse og Uvilje, hvormed en gammel Kommandersergent adlyder en ung Sekondlieutenants aldeles urimelige Ordre, slap Madam Bertelsen Laasens Greb, gjorde et Skridt til Siden og spankede i stadig Parademarche paa sine Hosesokker ned ad Gangen med sit Lys og ind i sit Kammer.

At Onkel ogsaa var vaagen, saa jeg paa Lyset, der tittede ud ad Nøglehullet paa hans Sovekammerdør hinsides Spisestuen, hvortil Døren fra Dagligstuen stod aaben. Strax aabnedes Sovekammerdøren, og min Onkel kom ud i en lang Morgenfrakke, knappet helt op i Halsen, men med Støvler og glatkæmmet Haar, samt med et Stearinlys i en pletteret Stage i Haanden. Da han saa mig, bevarede han endnu Devisen *Nil admirari* paa sine Træk. Men da han opdagede en Kvindeskikkelse ved Siden af mig, kneb han Læberne og Øjenbrynene sammen og kastede et inkvisitorisk, fortørnet Blik paa mig.

Kort, tørt, rapportmæssigt fortalte jeg, hvad der var hændet. Min Onkel satte sig ned paa en Stol og sagde:

— Du har handlet ubesindigt, upassende og barnagtigt. Jeg hverken kan eller vil huse Vedkommende. Du behager nu at vente, til jeg bliver fuldt paaklædt, saa gaar Du med mig til den — — den Dame til den

nærmeste Politistation, hvor man vil tage sig af Vedkommende paa passende og lovlig Maade.

— Det gjør jeg ikke, Onkel. Det vilde være ubarmhjertigt, ja brutalt.

— Behag at vælge dine Ord i Overensstemmelse med, hvad der skikker sig for din Alder og Stilling. Jeg handler altid, som jeg bør, og som det er passende for min Stilling.

— Du vil maaske ødelægge denne Kvinde for hendes hele Liv og det blot af Hensyn til det Usleste, det Elendigste af Alt, det, I kalder det Passende.

— Du har drukket for meget i Aften, Theodor. Gaa i Seng! jeg skal lade kalde paa Karlen, saa følger han med til Stationen.

— Nej, saa gaar jeg selv, ikke til Stationen, og hvorhen véd jeg ikke, men jeg forlader ikke denne Dame. Farvel, Onkel, og Tak for, hvad Du har gjort for mig!

— Ja selv Tak!

— Men nu maa vi skilles for bestandig.

Ja saa? Farvel da! Skal den Slags Scener opføres i mit Hus, bliver det muligvis det Retteste.

Jeg vilde til at tage den unge Pige ved Haanden og gaa med hende. Men pludselig vendte hun sig om mod min Onkel, slog sit Slør til Side, og ved en rask Bevægelse, der saa ud, som den var uvilkaarlig, faldt Kaaben af hendes Skuldre, og hun stod i en prunkløs, men elegant sort ulden Kjole, som gjorde hendes Figur endnu slankere og blot prydedes af en kort, svær, mat Sølvuhrkjæde. Kjolen var opfæstet for neden, og de tyksaalede, højhælede Støvler flatterede paa en koket Maade Fødderne og de slanke Smalben. Hun gjorde en fornem hilsende Bevægelse til min Onkel og sagde:

— Jeg forstaar meget vel, Hr. Overretsassessor, at De ikke kan antage mig for en Person, der kan forlange Beskyttelse af en Herre som Dem. Jeg fortryder, at jeg i min store Angest tog mod Hr. Stenbergs Tilbud. Jeg beder Dem om Forladelse og siger farvel. Men — og her gjorde hun en let, fint nuanceret Overgang hen imod en mere pathetisk Tone — naar De kjendte mig og

vidste, hvor jeg har maattet overvinde Fattigdom og Fristelser . . . men det kan De jo ikke vide . . . saa vilde De dog maaske dømme anderledes.

Havde min Onkel nu havt blot saa megen Kjendskab til denne Pige eller blot saa megen Sans for Skuespilkunst som jeg, havde han i Overensstemmelse med sin sædvanlige Maade at være paa drejet sig fra hende med en afvisende Haandbevægelse. Men jeg saâ en pludselig Forandring i hans Ansigts Udtryk. Hans Øjne heftede sig stift paa den skjønne Skikkelse, som dér stod for ham med den decente og værdige Holdning, og som talte et dameagtigt Sprog. Han havde kun havt ringe Lejlighed og Lyst til at indlade sig med Kvinder, og i Theatret kom han aldrig. Mig undgik det Theatermæssige i hendes sidste Volte ikke, jeg morede mig derover og beundrede Rosavras uomtvistelige Talent.

Hun vedblev at plante sine mørke, glansfulde Øjne lige i min Onkels staalgraa, ellers saa rolige Blik. Han rødmede fra Panden ned til Hagen og slog Øjet forlegent ned mod Jorden. Jeg havde aldrig set ham saadan. Efter en temmelig lang Pavse nejede hun anstandsfuldt og sagde:

— Altsaa om Forladelse, Hr. Overretsassor, og farvel! Og De, Hr. Stenberg, følger mig maaske og hjælper mig med at komme ind paa et Hôtel. Deres Søstersøn, Hr. Overretsassessor, kan give Dem sit Æresord paa, at der ikke er noget andet Forhold mellem os, end at vi er Bysbørn og har været Legekammerater.

Min Onkel stammede:

— Det er mig, der skal bede om Forladelse . . . jeg vidste ikke . . . jeg kunde ikke vide . . .

— Nej naturligvis, det forstaar jeg saa godt, Hr. Overretsassessor. — Denne Titel, som hun havde studeret paa, medens vi gik sammen, udtalte hun nu med en hurtig Færdighed og listede sig til at kaste et triumferende Øjekast til mig, som om hun æskede min indvendige Applaus.

— Men De maa ikke gaa, sagde min Onkel. Da

jeg nu har set, at De er en . . . dannet Dame, skal det være mig en kjær Pligt at yde Dem Husly.

Jeg formelig stod og gabede i maalløs Beundring. Den skulde endda forøges. Med resolut Sikkerhed greb Demoiselle Rosavra begge min Onkels Hænder, trykkede dem fast og saa med taknemmelig, barnlig Inderlighed paa ham:

— O Tak, Tak . . . De véd ikke, hvad De gjør for mig.

Det gav et Sæt i min Onkel, han sank i Knæ ved hendes Haandtryk. Da han atter fik rettet sig og mødte hendes Blik, blev hans Øjne som tryllede til hendes. De fik et Udtryk af Ild, af Begjær, som jeg aldrig havde anet kunde rummes i dem. Hans Ansigt var glødende rødt, og hans Arme skjælvede. Uvilkaarlig kom jeg til at tænke paa Claude Frollo i Notre-Dame de Paris. Paa engang fik min Onkel Øje paa mig. Han slap pludselig hendes Hænder og kom atter til at se forlegen og usikker ud.

— Jeg skal kalde paa min Husholderske og lad hende sørge for Dem, sagde han hurtig og gik ud af Stuen.

Rosavra gjorde en hurtig Grimace til mig — den røde Tungespids kom frem mellem de hvide Tænder.

— Han strakte Gevær, hviskede hun og lo. — Jeg forstod bedre at tage ham end De.

— Ja, jeg bærer mig altid dumt ad, sagde jeg i et Anfald af Jalousiens Bitterhed og vendte mit Hoved bort fra hende.

— Fy. Nu bliver De jo vred. Jeg holder jo meget mere af Dem. Det kan De da nok begribe. Jeg skal aldrig glemme Dem denne Nat af.

Denne Replik løb mig til Hovedet som et Glas hed Vin. Jeg bredte mine Arme ud mod hende og nærmede mig hende i et Spring. Men hun smøgede sig til Siden, behændig som en Kat, løftede truende Pegefingeren og pegede leende hen mod Udgangsdøren, der et Øjeblik efter gik op, — og ind traadte Onkel med samt Madam Bertelsen kostumeret som i forrige Scene paa det nær,

at hun nu mødte med Morgensko. Sangerindens Ansigt fik pludselig den værdigste Dyds Præg.

— Min Søstersøn har reddet denne Dame fra et raat Overfald paa Gaden, sagde min Onkel. Hun er fremmed og kan ikke komme ind i sit Hôtel. Er det lille Værelse ved Siden af Deres i Orden?

— I fuldstændig Orden, Hr. Assessor.

— Vil De følge hende derind.

— Vel, Hr. Assessor.

— Tak for Deres Ulejlighed, sagde Sangerinden med mild, dameagtig Nedladenhed. Det gjør mig ondt, jeg har forstyrret Deres Nattero.

Madam Bertelsen sænkede Øjnene til en Slags Hilsen og lyste Damen ud. Denne rakte min Onkel Haanden og hilste mig.

Min Onkel stod et Øjeblik og saâ hen for sig. Pludselig fôr han op som af Søvne og saâ adspredt paa mig.

— God Nat! sagde jeg.

— Jeg gjorde Dig Uret før, sagde han, eller rettere: jeg gjorde Damen Uret.

— Ja, om Forladelse, jeg blev hidsig . . .

— Naa — lad nu det være glemt. Jeg kunde jo ikke vide, at det var en dannet Dame. God Nat!

IX.

Jeg gik op paa mit Værelse. Jeg var altfor betagen af denne Nats Hændelser til at tænke paa at sove. Strax tændte jeg min Lampe, satte mig foran mit Bord, og med Albuerne støttede mod dets Plade, med mit Hoved i begge Hænder, reproducerede jeg, hvad der var sket, og som et Omkvæd lød det bestandig i mit Indre: Jeg elsker hende. Jeg malede i Fantasien den nærmeste Fremtid, hvori jeg skulde gjøre Mit til at danne denne vidunderlige Piges Aand og nære den med ædle Indtryk af Verdens højeste Poesi. Jeg forudsaâ hendes Optræden som glimrende Skuespillerinde. Dunkelt tegnede sig for

mig Scener af Konversationsstykker, hvori hendes aandfulde Repliker slog som Lyn ned i Publikum, medens jeg sad nede i Salen og nød hendes Triumf i lange Drag . . . jeg selv var jo Digteren, som hun fortolkede. Det var en Fremtid med ranke Træer, hvis mægtigt bugnende Kroner vare mættede med Lys og høj Luft. Udenfor var det kulsort, Regnen slog mod Ruden, jeg lo ud imod den, og næsten uden jeg vidste af det, formede disse Strofer sig for mig.

Ret din Ryg, der før var krummet
over Bogen i din Vraa!
Ud i Livet, ud i Rummet,
hvor de stærke Storme gaa!
    Spredt er Taagen,
    kjæk som Maagen
træd en Dans paa Bølgeskummet!

Tag saa med hin høje Kvinde,
fuld af Livets sunde Saft,
smidig som de unge Linde,
slank som Marmorsøjlens Skaft!
    Hun ved Sangen
    egger Trangen
til det største Spil at vinde.

Se, hvor hun det Tunge driller,
pisker først det som en Top,
slynger saa, til Lattertriller,
kraftig det i Luften op.
    Stærkt det glimter;
    knap Du skimter,
hvor de gyldne Kugler spiller.

Naar de ned mod Jorden hige,
fanger hendes Haand dem let,
tvinger dem til op at stige
til en Kamp mod Tyngdens Ret.
    Og hun raaber:
    Med Jer Taaber
skal jeg evig sejrrig krige!

Jeg skrev Versene ned med kæmpestore Bogstaver og fantastiske Sving paa et stort Folioblad. Jeg følte en

.derlig Lyst til at smække begge Vinduerne op og synge ersene af mine Lungers fulde Kraft ud i den bælgmørke fteraarsnat, men jeg havde dog saa megen Besindelse, : jeg lo højt ad dette Indfald og lavede mig til at gaa Seng, med den Hensigt at ligge længe vaagen og i ılig Mag nyde mine Tanker og Fantasier.

Da hørte jeg en Lyd neden under mig. Den maatte ɔmme fra Dagligstuen, oven over hvilken mit Kamıer laa. Der gik Nogen dernede. Men saa tabte Lyden g. Det maatte være Onkel ... nu gik han formodentg ind i sit Sovekammer. Nej — nu kom Lyden af isse Skridt igjen ... nu blev den sagtere ... nu hørte ɛg den atter lige under mig ... det blev ved. Det ar aabenbart, at den Spaserende gik frem og tilbage jennem hele Huset. Jeg satte mig paa min Seng og lev ved at lytte længe. Det var hurtige Trin som af et Ienneske, der aandeløs iler mod et Maal, uden Ro og .ast. Det blev mig uhyggeligt. Hvad kunde være fornderligere end at mærke en saadan hvileløs Nattevandrer dette Hus, hvor man ellers aldrig hørte en Lyd efter Iidnat? Jeg saâ paa mit Uhr. Klokken var fire om Iorgenen.

Jeg kom i en nervøs Spænding. Denne bestandige .ommen og Gaaen, denne Stigen og Falden af den hurge, regelmæssige Lyd pinte mig mere og mere. Efter ogen Betænkning aabnede jeg min Dør saa sagte, som ɛg formaaede, og listede mig paa Hosesokker, stille og ɔrsigtig ned ad Trappen og gjennem Korridoren for eden. Der var Lys i Dagligstuen. Døren stod lidt paa .lem. Man maatte have glemt at lukke den. Jeg sneg ɪig hen til den og kikkede derind ... for Øjeblikket ar der Ingen; men jeg hørte de samme hurtige kridt i Værelset til Venstre. Det varede ikke længe, ɔr jeg mærkede, at Vandreren var vendt om ... jo det ar virkelig min Onkel, der nu viste sig. I de faa Sekunder, ɔm hans Vandring gjennem Dagligstuen medtog, saâ jeg, t hans Ansigt var feberglødende. Hans Øjne vare sænkede ed mod Gulvet. Han holdt de tæt sammenknugede Iænder foran sig, vandrede ind i Spisestuen til Højre,

derfra videre, kom igjen og nærmede sig Døren ud til Gangen. I en Fart listede jeg mig tilbage og skjulte mig i en Krog, der dannedes af Trappegangen og Væggen. Min Onkel støttede sig et Øjeblik til Dørstolpen, syntes at lytte efter Noget, saâ ned i samme Retning, som jeg stod . . . lige over for mit Stade laa Madam Bertelsens Værelse og det Gjæstekammer, som var anvist den Fremmede. Jeg hørte ham drage et dybt Suk, saâ ham derpaa gjøre en brat Drejning, gaa ind i Dagligstuen, og nu hørte jeg ham foretage den samme Vandring, som jeg saa længe havde hørt.

Hvad var der sket? Havde denne Kvinde smeltet denne Ismand? Min første Indskydelse var at stille mig hen foran hendes Dør og holde en Slags Riddervagt der til den lyse Dag. En Ridder i Skjorteærmer og paa Uldsokker! Denne sygelig skarpe Sans for det Komiske, som kan gribe En i de mest pathetiske Øjeblikke, var nær ved at overvælde mig. Jeg maatte kvæle en Krampelatter, der maaske lige saa godt kunde være bleven til en Krampegraad; jeg vidste ikke rigtig, hvilken af Delene, der vilde frem. Jeg stod der med Hænderne klamrede om to af Trappens Gitterstænger. Min Strube var tør og hed, og mit Hjerte bankede, saa det gjorde ondt i Brystet.

Min Onkel kom igjen. Atter stillede han sig i Døraabningen og saâ ned til den samme Side i Gangen. Var han gaaet ud i den, havde jeg aldeles bestemt styrtet mig imod ham; men han blev staaende stille og sukkede. Atter var jeg nær kommen til at le. Hun, som rimeligvis sov trygt og sorgløst derinde, skulde blot vide Noget om den tavse, daadløse Kamp, der førtes om hende, og hun vilde slaa sin skarpeste, mest haanende Latter op. Naa — Situationen var jo ogsaa komplet latterlig. Onkel gik ind igjen og vandrede videre. Jeg gik op paa mit Værelse, kastede mig paa min Seng, forsøgte at tale mig selv til Fornuft . . . ja nu lykkedes det . . . sov nu! Saa lød Trinene dernede, saa mærkede jeg den korte Standsning ved Dagligstuedøren. Jeg rejste mig paa

Hug og lyttede. Saaledes tilbragte jeg Natten; ved Morgengry maa jeg være falden i Søvn.

Jeg vaagnede sent, men havde strax den trykkende Fornemmelse af ubestemt Frygt, der gaar forud for Bevidstheden om Frygtens virkelige Gjenstand. Da denne klarede sig, svandt dens Dimensioner ind ved Dagslyset. For det Første havde Rosavra jo sagt, at hun holdt mere af mig end af min Onkel, og det syntes jeg ogsaa selv var naturligt. Jeg var dog ung, og min Erotik havde et romantisk Højtryk, som den snart halvtredsindstyveaarige Jurist dog næppe var i Stand til at præstere. Og for det Andet . . . var ikke selve Mistanken om, at hans Uro skrev sig fra Forelskelse i min Flamme, en Urimelighed? Han, der i alle Maader hørte til „Selskabet", der ikke erkjendte Nogens Ret til at tænke og handle mod dettes Vedtægter; han, der stod i Forbindelse og Omgangsforhold med indflydelsesrige Politikere og rige Finansmænd, han skulde ville knytte en Forbindelse med en Sangerinde fra en *café chantant!* Han, i hvis Tanke alle Livsrørelser havde hver sin Skuffe med Etikette paa som i et Apothek, han, Lidenskabens Bekæmper, Skeptikeren over for Poesi, Erotik og den Slags Fænomener, skulde kunne trodse sine saa højt og myndigt ved saa mange Lejligheder udtalte Principer!

Jeg var naturligvis nysgjerrig efter at vide, hvad der var blevet af vor Gjæst, og saasnart jeg var klædt paa, gik jeg neden under. Døren til hendes Værelse stod aaben. Sengen var redt, og Kammeret i fuldstændig Stand. Hun maatte være taget af Sted, før jeg var vaagnet.

— Ønsker Hr. Stenberg The? spurgte Madam Bertelsen, som viste sig i Korridoren.

— Tak! — Er min Onkel hjemme?

— Nej, Hr. Stenberg.

— Er den fremmede Dame taget bort?

— Ja, Hr. Stenberg.

— Ledsagede Onkel hende?

— Det ved jeg ikke, Hr. Stenberg.

Der fik jeg god Besked. Nu vaagnede Skinsygen i

mig igjen. Jeg maatte have Oplysning om, hvorledes Rosavra var kommen bort, og hvilken Rolle min Onkel havde spillet ved denne Lejlighed. Jeg fik en Idè. I en Kjælder ved Siden af os boede Grønthandler Jens Kristensen, oprindelig en Kulsjover; han havde giftet sig med en gammel Grønthandlerske, der besørgede Handelen, medens han selv gik forskjellige af de omkringboende Familier til Haande. Hos os fungerede han som Støvlepudser, Brændebærer og deslige. Han var lige saa løs og aabenmundet, som Madam Bertelsen var disciplineret og ordknap. Som sædvanlig stod han i sin Dør, gabede ud i Luften og fløjtede.

— God Dag, Jens Kristensen!

— God Dag, Fanden æde mig, Hr. Stenberg! Det er dog et Tyve-Vejr i Dag. Man skulde tro, de havde faaet ind at brække paa der oppe i de øvre Religioner. hæ—hæ—hæ. Naa ja, det Hele gaar jo natyrligt til, for naar det er Efteraar, saa kan det jo ikke være Sommer — nej, saa den Onde osv. — om det kan.

Jens Kristensen bandede ved alle mulige og umulige Lejligheder, selv i Spørgsmaal, som f. Ex.: Hvor skal Du, Fanden gale mig, hen? men efter at have gjort opmærksom herpaa tør jeg maaske nøjes med i det Følgende blot at antyde disse Prydelser i hans Stil.

— Jeg gaar og leder efter min Onkel Assessoren, sagde jeg. Har De set, om han er gaaet her forbi?

— Gaaet? Nej S— osv. om han er gaaet, han er kjørt. Han lod mig hente to Droschker for en halv anden Times Tid siden.

— To?

— Ja hele to, den O— osv. Mindre kunde inte gjøre det. Men der var jo ogsaa et Kvindfolk i den ene, det kan nok hænd' sig, hun kom glidende som en Læsejler, og jeg tænkte saadant Mit ved de Omstændigheder, Hr. Stenberg.

— Hvad skulde de med to Droschker? De kunde da nok rummes i én.

— Ja vel, det kunde de F— osv. med største Magelighed, Hr. Stenberg, det er Synd at sige Andet. Men ser

De, Assessoren er saadan en finere Konditor, om jeg saa maa sige. Han var natyrligvis bange for, at Kusken skulde tro, han kjørte med Postelin. Naa, han skal vel snart være Etatsraad?

— Det kan ingen Embedsmand blive mere —

— Nej vil man bare se. Dæ'len osv. lyne i det Bonderak, for det er dog de Bøndersnuder, der laver saadanne raadne Æggekager. Hvad skal saa saadan en Mand leve for? Herre Gud! Assessoren saâ ud, som han lige akkurat var skabt til Etatsraad. Saadan en Mand gransker jo dog i Lov og Ret, mens saadan en Fjolrik som Etatsraad N. (— det var netop ham, jeg havde været i Selskab hos), ham, som jeg har baaret Kul for, jo dog inte er Andet end en større Kulsjover. Det er skammeligen at tænke sig.

— Hm — hvor kjørte de hen, Jens Kristensen?

— Dæ'len skal osv. . . . om jeg kunde faa det ud af nogen af de Droschkepiskere. De maatte ikke sige det, sagde de. Jeg bød en halv Pægl til Hver, for jeg har altid Lyst til at være inde i Tingene, skal jeg sige Dem. men der var den O. . . osv. vinket af.

— Farvel, Jens Kristensen!

— Farvel, Satan kvæle mig, Hr. Stenberg!

Jeg tilbragte nogle pinlige Timer med at strejfe op og ned ad Gaderne i det ubestemte Haab at komme paa Spor af min forsvundne Flamme. Det var naturligvis unyttigt. Middagstiden kom. Jeg gik hjem.

Der blev sjelden talt synderlig ved Bordet. I saa Henseende gik det i Dag som sædvanlig, men min Onkel havde ikke sin urokkelige, sikre Holdning. Han saâ paa éngang forlegen og overanstrengt ud. Han svarede i en usædvanlig irriteret Tone paa de Spørgsmaal, som Madam Bertelsen af og til maatte henvende til ham. Maden rørte han saa godt som ikke. Da der blev taget af Bordet, blev han, ligeledes ganske mod sin Vane, siddende og vred sin Serviet i sine Hænder. Flere Gange saâ han paa mig og gjorde en Bevægelse med Munden, som vilde han tiltale mig, men det blev ikke til Noget. Situationen

tyngede og knugede os Begge. Endelig fik han brudt Tavsheden.

— Hvor gammel er det, Du er, Theodor?

— Tre og tyve Aar.

— Naar kan Du blive Kandidat, tror Du?

— Det har jeg ingen Mening om.

— Hm! Hør! — mener Du ikke, at jeg og Du er meget forskjellige med Hensyn til Livsopfattelse og Sympathier?

— Jo.

— Du er nu over den Alder, at jeg tror at kunne bøje Dig ind ad andre Baner. Vilde Du have Noget imod at modtage dine resterende Penge og leve paa egen Haand?

— Nej.

— Godt. Du fritager mig selv for det Løfte, jeg gav Dig, da Du blev Student?

— Ja. Og jeg takker Dig for den Tid . . .

Han rystede paa Hovedet og slog med Haanden.

— Sligt er . . . overflødigt. Naar vi skilles, er det i Begges vel forstaaede Interesse. Arrangér Dig nu efter din Bekvemmelighed og søg Dig en ordentlig Lejlighed, det haster jo ikke. Trænger Du til Penge?

— Nej, Tak; jeg er forsynet.

Det var jeg nu ikke, men jeg fandt, at jeg burde svare saaledes. Vi havde Begge rejst os og stod et Øjeblik og saâ paa hinanden, som vi vilde læse Svaret paa et Spørgsmaal, vi nødvendig maatte rette til hinanden, ud af hinandens Øjne. Min Onkel slog først Øjnene ned, drejede sig om, gik hen til Vinduet og saâ, eller lod, som han saâ, ud i Haven.

— Farvel, Onkel! sagde jeg højt.

— Farvel, Theodor, Farvel! sagde han uden at vende sig om.

Samme Eftermiddag var jeg ude af hans Hus og havde lejet mig et lille Værelse foran paa Vesterbro.

X.

Jeg besøgte den Sangerpavillon, hvor Musikeren og jeg havde hørt Rosavra synge. Jeg gjorde Bekjendtskab med et Par Sangerinder ved efter Forestillingen at traktere dem med Toddy, fik spurgt, *en passant* og i en ligegyldig Tone, om de ikke vidste, hvor deres forrige Kunstfælle var bleven af, og fik det ligegyldige Svar —

— Det kan De spørge den unge W. om.

Det var netop den unge Pengearistokrat, for hvem hun var flygtet hin Aften. De var altsaa ikke paa rette Spor.

Der var kommet en sejg Energi over mig. Hver Dag gik jeg paa Efterforskning, og skjønt den ene Dag efter den anden endte uden Resultat, begyndte jeg igjen den næste paa samme Maade og afsøgte den ene Gade efter den anden, idet jeg gik op ad den langs det ene og ned ad den langs det andet Fortov, mønstrende alle Vinduer fra øverst til nederst. Mer end én Gang søgte jeg at tale Fornuft til min Lidenskab. Det var den evige Gjentagelse: Er det dog ikke et koldt, hjerteløst Fruentimmer? Er det Andet end en listig Kokette, der kan spille alle mulige Roller? Holder hun ikke Alle for Nar? Jeg tænkte paa det kolde Blik, som hun havde, naar hun ikke i en eller anden egennyttig Hensigt gav det et andet Udtryk. Ja hvad nyttede den Slags Betragtninger? Kort efter slog min Tankegang ind i en anden Bane. Var det ikke snarere en dejlig Galateastatue, der ventede paa Pygmalions Bøn og brændende Elskov for at faa Livets varme Pulse til at banke? Jeg var ingenlunde en fortvivlet Elsker. Egentlig befandt jeg mig vel, thi mit Sjæleliv, der hidtil havde vegeteret i en for mig pinlig Ørkesløshed, havde godt af den Disciplin, hvorunder det var kommet. Jeg syntes, at jeg paa kort Tid havde rystet flere Aars aandelig Forkuelse af mig. Den theoretiske Protest, jeg hidtil havde udtalt i Vers, glædede jeg mig til at udføre i Praxis, og jeg havde en Kulsviertro paa, at min Søgen maatte naa sit Maal.

En Eftermiddag sad jeg i Skumringen i min Stue. Jeg havde just nedskrevet følgende Vers paa Klatpapir i min Skrivemappe:

Jeg vil finde Dig, hvor Du Dig dølger,
og min Elskov med brusende Fald
skal skylle som Lavaens Bølger
hen over dit blanke Krystal.

Du skal vækkes i favnende Arme
fra en marmorkold Statuedød,
og ved Livets velsignede Varme
skal dit Øje faa Farve og Glød.

Under Klangen af malmfulde Klokker
ride stolte vi hen over Bro,
Dine dunkle og fyldige Lokker
skal som legende Slanger sig sno.

Hvor et Aandedræt friest og snarest
løftes op fra et Menneskebryst,
op, hvor Luften er lettest og klarest,
vil vi stige med jublende Røst.

Strax efter gik jeg hen og satte mig ved mit Vindue og saâ adspredt hen ad Gaden. Gaslygterne vare lige blevne tændte. Deres Skjær stod hvidt imod det endnu ikke helt uddøde Dagslys. Blandt dem, der paa det modsatte Fortov vandrede ud ad Broen, opdagede jeg pludselig en høj, tæt tilsløret, sortklædt Kvinde — hvilken let, elastisk Gang — var det hende? — Jo, jeg kjendte Gangen og Figuren! I en Fart fik jeg Hat og Frakke paa og løb som en Besat ned ad Trappen fra første Sal. Da jeg kom ud paa Gaden, havde hun paa Grund af sin hurtige Gang allerede faaet et ikke ringe Forspring. Jeg satte efter i Løb, men da jeg var en halv Snes Skridt fra hende, drejede hun pludselig ind ad en Port. Jeg hørte det ringe paa en Klokke, da jeg endnu var ved Foden af Trappen. Jeg tog tre Trin ad Gangen og saâ endnu Fligen af den sorte Kjole smutte ind ad Døren paa anden Sal. Paa Dørpladen læste jeg min Ven Musikerens Navn. Jeg ringede paa. Det varede noget, før

jeg hørte en Dør inden for aabnes, derpaa standsede den Udtrædende et Øjeblik i Entréen, aabnede Døren til Trappen paa Klem uden at komme ud, og jeg hørte Musikerens Stemme spørge dæmpet:

— Er det Dig, Assessor?

— Ja, svarede jeg.

— Kom kun og luk efter Dig!

Jeg saâ den lille Mands brede Ryg foran mig. Den fulgte jeg og gik ind i en mørk Stue efter ham.

— Du kommer Pokkers tidlig. Frøkenen er lige traadt ind ad Døren. Vi har hverken faaet tændt Lampen eller Lysene paa Klaveret. Jeg blev lige vækket op af min Middagsskraber.

Han rev en Svovlstik af og tændte Klaverlampetterne. I samme Øjeblik gik Døren op til et Sideværelse. Hun traadte ind i den sorte Kjole med Sølvuhrkjæden paa. Næppe havde hun kastet Øjet paa mig, før hun med et stort Jubelskrig ilede hen imod mig. Jeg aabnede Armene, men hun veg behændig til Side, greb min ene fremstrakte Haand, idet hun satte sine Fingre mellem mine, og bøjede med et kraftigt Ryk og leende hele min Haand tilbage, saa jeg nær var gaaet baglængs om.

Den lille Musiker vendte sig, og efter en kort Forbavselsens Pavse, tilbragt med aaben Mund og opspilede Øjne, raabte han:

— Men hvad Djævelen! hvad er det?

Med en komisk, theatralsk Grandezza bøjede hun sig imod ham, idet hun holdt mig ved Fingerspidserne, som skulde vi til at træde en Menuet, nejede dybt og sagde:

— Det er min Æres Frelser, min tro Ridder, ham, jeg i svundne Dage gav min Tro oppe i det blomstrende Æbletræ i min Moders dejlige Hauge. — De sidste Ord udtalte hun paa den i Tragedien gængse, affekterede Maade

— Men, Rosavra . . .! Er De fra Forstanden? Nu kommer jo Assessoren om et Øjeblik . . . Hvad? Det er jo hans Neveu, Hr. . . . Hr. . . .? raabte Musikeren.

— Og lidenskabelige Medbejler, ja vel.

— Men, Rosavra, hvad tænker De paa?

— Paa en frygtelig . . . frygtelig grinagtig Scene mellem de To.

— Det gaar s'gu ikke, det bliver til Skandale.

— Ja, men det er jo netop det Morsomme. Jeg har kjedet mig saalænge i Dag, at jeg længes efter Noget, der rigtig knalder og sprutter.

— Men det er jo fortvivlet! Jeg har lovet Manden dyrt og helligt, at jeg ikke vil aabenbare til noget Menneske . . .

— Det har De jo heller ikke gjort. Hør! Er De ikke en Kunstner, der holder med al Slags Vildskab?

— Jo Gu' gjør jeg egentlig det. Men det er pinegalt . . . Hvordan er De kommen her, Hr. . . . Hr. . . .?

— . . . Stenberg, supplerede hun . . . han er ganske bestemt kommen op ad Trappen, og De har vist selv lukket ham ind. Det er mageløst, det er en hel Komedie. Naar den ene Elsker kommer, skjuler den anden sig i det mørke Sideværelse. I det rette Øjeblik træder han ind med Kappen over den venstre Arm, med en Dolk i den højre og raaber: Ha, stands, Frække!

Musikeren kløede sig bag Øret, brast i Latter, saa tog han sig i det og fik atter det alvorlige Ansigt paa.

— Hør véd De hvad, Frøken, sagde han, det kan jeg, rent ud sagt, ikke lide. De skal have Deres Time i Musik, som den . . . han, De véd nok, jo betaler. Han har betroet sig til mig, og De er jo selv gaaet ind paa det Hele. Ja jeg tør ikke sige Mere.

— Da tør jeg saamænd sige det Hele til den Herre. Ja egentlig skylder jeg ham det ligefrem. Naa, Hr. Stenberg, staa nu ikke og se saa kjælen ud, saa kan jeg ikke lide Dem mere. . . . Jo ser De, Morgenen efter at vi To havde vundet det berømte Slag paa Østerbro, kjørte den Gamle og jeg hver i sin Droschke hen paa et Hôtel garni, hvor han lejede mig et Værelse. De skulde bare have set ham, da han kom næste Dags Formiddag for at følge mig hen i mit nye Logis. Han tog fat i mig og knugede mig, som han vilde rive mig itu, og fortalte mig med en Stemme, der rystede og hvert

Øjeblik slog over, at jeg havde manet Noget frem i ham, som han havde stridt imod hele sit Liv og hadet som Pesten. Nu voxede det ham over Hovedet. Nu var jeg nødvendig for hans Liv . . . ja jeg blev forresten bange for, at Manden skulde faa et Tilfælde . . . saa jeg klappede ham og tyssede paa ham som paa et lille Barn. Naa ja, tilsidst fik han stivnet sig lidt, og saa fulgtes vi ad til min nye Lejlighed, hvad mener De? — to nydelige Værelser med karmoisinrødt Fløjel paa Møblerne, et stort forgyldt Spejl med Marmorkonsol, svære grønne Repsgardiner — aa, netop som jeg havde ønsket det. Saa sagde han, at Alt, hvad jeg ønskede, skulde han skaffe. Jeg skulde lære Musik og skulde læse de bedste Bøger, der var til, for han havde jo snart luret mig af, at naar jeg brugte dannede Talemaader og førte mig op som en fin Dame, saa var det bare for Kommers og saadant Noget, som jeg abede efter af det, jeg havde læst i Romaner og set det halve Aar, jeg tjente hos den gamle Grevinde Platow, De véd Enken efter Amtmanden, for der var jeg, da jeg løb bort med det Sangerselskab, som Madam Laxmann hyrede mig til.

— Men, Rosavra, sagde jeg hidsig, nu har De vel styrtet Dem i et værre Forhold end det med de unge Herrer?

— Men, Hr. Stenberg, sagde hun, karikerende min Pathos, er De saa artig at lade mig tale ud? Jeg har jo sagt Dem, at jeg ikke kunde leve uden smukke Klæder og ordentlige Møbler. Rigtignok har jeg somme Dage maattet kjede mig et Par Timer ved at høre Deres Onkels Kjærlighedserklæringer, men det er da ikke saa farligt Slid for saa mange gode Ting. Jeg lærer nu at synge hos Hr. X. X. der, og det er virkelig morsomt, for han roser mig tidt. Saa kommer Assessoren her de to Gange om Ugen og følger mig i Theatret og hjem igjen. At læse i de Bøger, han giver mig, er ogsaa morsomt for en Times Tid. Naar det er Komedier, øver jeg mig i at spille de Roller, jeg synes om, foran mit store Spejl. Naar jeg ikke har Lyst til at gaa, kjører jeg i Droschke. Jeg har aldrig havt det saa godt i mit Liv.

— Maa jeg spørge Dem, sagde jeg saa rolig, som jeg formaaede; synes De, at De handler rigtig mod min Onkel?

— Ja, hvorfor ikke? Naar han gjør Alt det for mig, maa det jo fornøje ham. Jeg har aldrig bedt ham derom. Han er heller ikke væmmelig og nærgaaende som de unge Fyre. Han opfører sig som en pæn Mand og sukker blot, naar jeg ikke vil kysse ham. Han vil gifte sig med mig til Sommer. Det er da Alt, hvad jeg kan forlange. Jeg har maattet love ham det for at faa ham en Smule fornuftig.

— Men De vil ikke holde det?

— Gifte mig med ham . . . nej, det vil jeg meget nødig.

— Men naar nu Sommeren kommer?

— Den Dag, den Sorg!

Musikeren, der tavs havde hørt paa dette og snart let, snart rystet paa Hovedet, snart havde trommet med den ene Haand paa Klaveret, udbrød nu:

— Jeg kan ikke lide det Hele. Det var meget naturligere, at De elskede den unge Mand der. Man kan da nok se, at han holder af Dem.

Hun nærmede sig til mig og saâ stift paa mig. Der laa et paa engang mildere og alvorligere Udtryk i hendes forunderlige Øje, end jeg nogensinde havde set. Ilden blussede op i mig. Det maa have røbet sig i mit Ansigts Udtryk og Farve, thi hendes Blik blev ængsteligt, hun lagde sin Arm paa min Skulder og rystede paa Hovedet.

Det ringede paa Døren.

— Det er Deres Onkel . . . ind med Dem i det andet Værelse!

— Nej, jeg bliver, sagde jeg. De ønskede jo selv en Skandale.

— Aa for Guds Skyld, bad Musikeren . . . jeg er om en Hals, hvis . . .

— Vær De rolig, her skal ingen Skandale blive.

— Hvad vil De da, Menneske?

— Tale med min Onkel. Luk ham bare op!

Rosavra saâ paa mig med store, nysgjerrige Blikke. Det ringede igjen, stærkere end forrige Gang.

— Gaa dog ind i det andet Værelse, Menneske! sagde Musikeren.

I Stedet for at svare gik jeg ud og lukkede op. Der var mørkt i Entréen, men Lys paa Trappen. Jeg kjendte min Onkel, men han ikke mig. Kun har han maattet opdage, at jeg var meget højere end den lille Musiker, thi han standsede og sagde:

— Jeg søger Hr. X. X.

— Han er der inde. Han underviser en Dame.

Uden at svare lukkede min Onkel Stuedøren op. Jeg gik ind lige efter ham. I en Fart vendte han sig om og saâ paa mig. Det var, som han havde set et Medusahoved. Hans Ansigt blev ligblegt. Men det varede kun et Sekund, saa fôr Blodet ham til Hovedet. Uvilkaarlig greb han fat i et Bord og støttede sig til det. Musikeren var flygtet hen til den mørkeste Krog. Midt i Værelset stod Rosavra med en spændt, men slet ikke frygtsom Mine. Hun lignede En, der interesserer sig for et Dramas lige forestaaende Peripeti. Jeg tog først Ordet:

— Ved et Tilfælde saâ jeg denne Dame paa Gaden i Dag. De vèd, at jeg har Grund til at interessere mig for hende. Da jeg ønskede at tale med hende, gik jeg efter hende og saâ, at hun gik ind til den Herre, som De ligeledes véd, jeg kjender. Den Herre er aldeles uden Skyld i, at jeg har faaet Vished om det Forhold, hvori jeg havde en Anelse om, at De stod til hende. Siden den Aften, De véd, ja før den Tid, har jeg elsket denne Dame. Jeg vil kæmpe med Dem om hende, men aabent og ærligt, uden Krogveje. De synes at have faaet praktisk Erfaring om, at den Lidenskab, hvis Ret De tidligere saa haanlig afviste, er mægtigere end de Doktriner, hvorefter De har søgt at regulere Deres Liv, og som De har villet paatvinge Alle.

Min Onkels Hænder rystede, og hans Læber var pressede mod hinanden som i Stivkrampe. Paa en mærkelig Maade var vore Roller ombyttede. Nu var jeg sikker og rolig, i fast Tro paa den ungdommelige Liden-

skabs Ret og sejrrige Magt, han uklar, overvældet, slaaet til Jorden ved en Reaktion af de elementære Magter i hans Natur, som han ved kunstige Diger omhyggelig havde søgt at dæmme op for og ved sindig gravede Kanaler havde stræbt efter at sprede ud i et fladt, regelmæssigt Løb. Den snart halvhundredeaarige Mand havde ligefrem ikke legemlig Kraft til at staa mod denne Stormflod. Han var, siden jeg havde set ham, bleven synlig ældre. Hans Haar var graanet, og i hans tidligere glatte Pande havde Rynker gravet sig ind. Hans Holdning, før saa sikker og selvtillidsfuld, var klodset og famlende. Det var, som om den før saa faste Jord svigtede ham, som om den gyngede i Bølger under ham. Som en ruineret Hidalgo søgte han at drapere sig med Pjalterne af sin gamle Værdigheds Kappe. Han støttede sig stadig til Bordet, idet han sagde:

— Vi To — har — Intet at tale sammen om.

— Jeg vilde være af samme Mening, svarede jeg, dersom jeg ikke følte mig i Taknemmelighedsgjæld til Dem. De har bevist mig Velgjerninger, vistnok mere for at tilfredsstille, hvad De kaldte Deres Pligtfølelse, men som jeg vilde kalde en forfinet Form af Deres Egoisme, end fordi De nogensinde har næret Sympathi eller havt Hjertelag for mig. De har handlet mod mig, som De har gjort, fordi De mente, at det hørte sig til. Imidlertid har jeg levet i Deres Hus i flere Aar. Og hvor forkuet og lysberøvet mit Liv end der har været, erkjender jeg, at De ifølge Deres Natur aldrig har kunnet forstaa eller agte, hvad jeg skattede højest: Gemyttets Varme og Menneskenaturens frie Udfoldelse. Nu hævner Lidenskaben sig paa Dem som en Erinnys. Jeg har ondt af Dem, men jeg kan ikke opgive min Livslykke for Deres Skyld. Hun der hører mig til.

Rosavra havde tabt sin Interesse for Situationen. Den Maade, hvorpaa jeg tog Sagen, laa uden for hendes Rækkeevne. Hun havde under min sidste Replik sat sig paa en Stol, trommede paa Gulvet med sine Støvlehæle og holdt Haanden for Munden for at skjule sin gjentagne Gaben.

— Naa, hvad bliver det saa til? spurgte hun ironisk klynkende.

— Det beror paa Deres Valg, sagde min Onkel.

— Ja, saa vil jeg paa Komedie, svarede hun, ilede ind og tog sit Tøj paa.

— Kan Du se? sagde min Onkel triumferende til mig. Vi havde dog nok Intet at forhandle.

Hun kom tilbage, greb hans Arm og sagde:

— Lad os komme afsted, inden det bliver for sent!

Min Onkel tilkastede mig et haanligt Blik og nærmede sig Døren med hende. Jeg fulgte dem hurtigt, bestemt paa at rive hende fra ham. Men i Døren vendte Rosavra sig om, missede med Øjnene og rystede paa Hovedet, som hun vilde sige: Jeg snakker ham bare efter Munden, han er ikke rigtig klog. Dermed forsvandt de Begge.

Det maa have været morsomt for en Tredie at se Musikeren og mig, som vi stod der forbavsede og gloede paa hinanden. Han havde ligesom jeg set Pigebarnets Gestus til mig.

— Det er et farligt Fruentimmer, sagde han.

— Hvorfor?

— Hun gjør Nar ad Jer begge To. Der er ingen Bund i hende.

— Maaske man finder den, naar man lodder dybt.

— Hm — hør, det skulde glæde mig, om De kunde vinde i det Vædderidt, for, oprigtig talt, jeg har et Horn i Siden paa Deres Onkel. Han har altid behandlet mig som et Pattebarn. Men véd De hvad . . . ja det er maaske umoralsk og galt at tale saadan til et ungt Menneske . . . men ligesaa vist som den erotiske Lidenskab faar Noget af det Højeste og Lifligste op i et Menneskes Natur, ligesaa sikkert er det, at den ikke holder ud i Længden.

— Jo, naar Personlighederne duer.

— Ja, men de fleste duer s'gu ikke. Ja, jeg indrømmer, at Kjærlighed drager, lokker og spænder Menneskene ligesom Hasardspil . . . men det er en Fandens Ting. Hør — nu skal jeg fortælle Dem Noget. Jeg har været forelsket saadan for Alvor, to Gange. Første Gang

var det i en Slags Alf, blond, blaaøjet, hvid og rød, sød og blød. Hun var kjælen som en Due. Forlovelsen var hemmelig, men blev opdaget. De Gamle — rige Grossererfolk — sender hende bort — nogen Tid efter faar jeg et hjerteskærende Brev. Hun skal tvinges til en Anden, men før vil hun dø, skrev hun.

Han standsede lidt og saâ hen for sig.

— Naa? og saa? spurgte jeg.

— Hun tog ham s'gu alligevel, sagde Musikeren.

— Jeg lo, og han lo med. Derefter vedblev han:

— Og hun skulde endda være af disse sjælfulde nordiske Kvinder. Hun sang Weyses Romancer og alle kæmpeviseagtige Sager saa smeltende dejlig. Hendes Mand, der endte som Konferentsraad, er nylig død af Fedtsyge. Selv er hun ogsaa saa myrderlig fed. De fik 10 Børn sammen. Naa, hvad Fanden griner De saadan af? Halløj, Jomfru Larsen!

— Hvad behager? spurgte jeg.

— Jeg kalder paa min Husholderske. Hun skal skaffe os et Par Boeuf'er og lave os et Par Toddyer.

— Tak — jeg kan ikke nyde Noget.

— Snak, vist saa. Bliv nu hos mig i Aften!

— Og Deres anden Kjærlighed? om Forladelse, men De begyndte selv at fortælle . . .

— Hun havde ingen Anelse om, hvad Sjæl var. Hun kunde hverken synge, læse eller skrive, men Fut var der i hende — hu hej . . . Men da hun blev henved de tredive — vi var gifte, skal jeg sige Dem — blev hun baade griset, arrig og . . . uh, jeg gider ikke fortælle Mere . . . lad mig være fri!

— Som De vil. Men tillad mig, hvis De selv havde havt mere Fasthed, mere Karakter, var det maaske gaaet bedre med den Sidste.

— Karakter! Pu—hu! Det raaber de paa her hjemme, men det findes ikke *in rerum natura* her i Danmark. Jeg har altid vedgaaet, at jeg ikke havde Noget deraf. Mange af mine Samtidige, som har stukket Maven frem og set myndige ud, har været endnu større Pjalte. Hidtil har jeg troet, at han, Deres Onkel, var en Undtagelse.

Derfor havde jeg en vis Respekt for ham, endskjønt jeg ikke kunde lide ham. Nu er han krænget. Nu ser jeg, at han er en Vante som vi Andre. Gud ske Lov og Tak, havde jeg nær sagt. De skal se, han ender med at gaa i Hundene. Nej, vi Mandfolk, vi tænker og overvejer, betænker os og forvrøvler os. Fruentimmerne handler efter deres Instinkter, derfor har de Krammet paa os. Se nu vor Kunst her hjemme! Er der nogen Mandighed i den? Den kan juble ungdommelig, fordybe sig i Drømme, svælge i Molakkorder, men den rigtig store Pathos, den naar vi ikke. Vi kan tillæmpe, pudse, glatte, affile . . . vi er maaske Kunstnere, men ikke Genier.

Pludselig pegede han op paa Beethovens Portræt, der hang over Klaveret.

— Se han der — det var et Geni. Derfor kan de ikke spille ham herhjemme, men ikke mine Ord igjen. Ham var der baade Ben og Muskler i . . . og Lidenskab, Guds Død og Pine! Og saa var han tillige Kunstner til Fingerspidserne. Ja, De maa undskylde mig, hvis jeg forvrøvler mig, for jeg er ikke stærk i Logiken, men jeg mener, at en saadan Mand fremstiller et sandt Menneske. Han lader Lidenskaben rase, men han magter den dog og render ikke Panden mod Muren som en gal Tyr.

— De kan ikke bekvemme Dem til at spille Noget af ham?

— Nej . . . det skal jeg vel vogte mig for.

Han betænkte sig lidt.

— Nej, nu skal De faa en af mine egne, den er ikke overanstrængende. Ordene er af en af mine Ungdomsvenner. Han troede, han var Digter, men han døde, inden han fik vist det. De Vers sendte han til mig, da han mærkede, hvorledes det stod til mellem mig og hende — Nummer to, som jeg talte om før. Jeg satte dem i Musik, men Moralen vil jeg anbefale Dem at følge.

Han tog sin Violoncel ud af Kassen.

— Undskyld, jeg har kun Stumper tilbage af en Smule Stemme, sagde han, medens han drejede paa Skruerne og klimprede paa Strengene.

Forspillet udførte han ved Fingergreb. Kjække, klokke-klingende-Harpeggier. Dernæst sang han med en ikke frisk, men endnu fin og smuk Baryton følgende to Strofer, som han ledsagde med Buestrøg paa Violoncellen:

Naar Attraa ulmer i dit Blod,
saa løs den ud med dristigt Mod
i Himlens frie Vejr!
Luk op for Hjertets stærke Trang,
der kræver Luft og Lys og Klang;
tøv ikke, til i vildt Begjær
den sprænger Bolt og Stang!

Saa brus kun ud i mægtigt Kor
mod Himlen op, ud over Jord
med Livets Ret og Krav!
Usynlig maa en hellig Magt
dog over Koret holde Vagt;
med Aandens Guldkommandostav
Du myndig skal slaa Takt.

Han gik over fra Andante til Allegro. Melodien var en anden end i de to forrige Strofer, muntrere, og lettere, og Akkompagnementet sagte kvidrende:

Højt over Tagets hvide Røg,
ja, over Kirkespirets Fløj
den lette Drage fôr.
Nu drejer den i vilde Sving,
for Vinden danser den i Ring.
Men hold kun fast den fine Snor,
saa gjør det Ingenting.

Puh, — man bliver tør i Halsen af at synge . . . Naa, der er Aftensmaden. Naa, giv nu ikke en smægtende Elsker med Bugvrid. Spis og saml Kræfter til at slaas med Assessoren.

Han foregik mig med det bedste Exempel. Jeg véd, oprigtig talt, ikke, om jeg fulgte det eller ej. Da han havde faaet Boeufen med tilhørende Snapse og Øl til Livs, sukkede han og sagde:

— Gud véd, om man var bleven en større Kunstner, hvis man havde holdt mindre af Boeuf og Brændevin.

— Der er heller ingen Bund i Dem, sagde jeg, idet jeg saå stift paa ham.

— Hvad? Er det saa forfærdeligt at spise én Boeuf?

— Nej, sagde jeg fortrædelig. Men jeg kan ikke opdage Grænserne mellem det Frivole og det Alvorlige hos Dem. Det flyder sammen for mig.

— Hm — lad os nu være fri for flere psykologiske Betragtninger, det tager saa stærkt paa mig.

— Sig mig da, viser Rosavra meget Talent for Sang og Musik?

— Ja . . . det er et sært Fruentimme. Noder kan eller gider hun ikke lære ordentlig. Hun synger alt efter Gehør. Stemmen er udmærket af Naturen og usædvanlig omfangsrig, men det, vi her hjemme holder mest af: det romantisk Hensvømmende, kan hun slet ikke lære. Men Arier af italienske Operaer som *Il Brindisi* i Lucrezia Borgia, Marketenderskens Sange af Regimentets Datter, Rosinas i Barberen kan hun komme til at synge brillant, for efterhaanden faar hun flere og flere høje Toner. Og Skuespillertalent har hun, det er vist. I Begyndelsen sagde hun, at den største Lykke, hun kunde tænke sig, var at komme til Theatret, men siden har hun erklæret, at hun aldrig kunde bekvemme sig til at lære saa Meget udenad.

— Véd De, hvor hun bor? Eller har De maattet love ikke at sige det?

— Jeg véd det Skam ikke, men jeg har en Anelse om, at det er helt ude paa Strandvejen. Men her kommer hun i Overmorgen. De kan jo patrouillere i Omegnen. Den Gamle møder først halv syv, hun kommer tre Kvarter paa sex.

XI.

Fra et Kvarter til sex patrouillerede jeg frem og tilbage foran Porten. Klokken blev. tre Kvarter, den blev hel. Hvert Minut forekom mig lang som en Time. Jeg blev utaalmodig og fægtede i Luften med Stokken, snart

forsøgte jeg i fortvivlet Sløvhed, om Stavelserne i en hel Visestrofe kunde gaa op i Vinduerne paa Gjenbohusets Façade. Endelig faldt det mig ind, hvad jeg naturligvis strax burde have indset, at der var gjort Noget fra min Onkels Side for at forhindre os fra at mødes for Fremtiden hos Musikeren. Jeg gik op til ham, og det Første, han gjorde, var at række mig en Billet, hvis Haandskrift jeg strax kjendte, af følgende Indhold:

«Frøken R. Gattis Musik og Sanginformation ophører. Indlagt Honoraret.»

— Nu, saa begynder jeg mine Efterforskninger paany, sagde jeg.

— Det er en fortvivlet Historie, sagde Musikeren; jeg har tænkt meget paa den. Der er Dæmonik over det Fruentimmer, som man sagde i mine unge Dage. Hun er lige som «das feuchte Weib» i Goethes «Der Fischer».

— Hun har ikke «draget» mig, og jeg skal ikke «synke hen», svarede jeg. Jeg vil mane Lidenskaben og Gemyttet frem i hende. Hun skal tilhøre mig.

— Store Ord og fedt Flæsk! Jeg kjender de danske Studenter, naar de bliver drabelige. Det er noget rent Nervøst.

— Jeg hører til en anden Generation end De.

— Ja, som har anlagt et moderne, koldt Staalpanser, men bag det bævrer den samme Gelée som altid. Det bliver hende, der tager Dem, hvis hun vil. Vil hun ikke, tager De hende aldrig.

— Vi faar at se — Farvel!

Nu tog alle mine Vandringer Strandvejen til Maal. Jeg forsøgte at gaa methodisk frem, at gaa op i alle Husene, der var beboede om Vinteren, og spørge mig for — det kunde jo ikke være uoverkommeligt. Hvert skuffet Haab gjorde min Iver mere og mere feberagtig. Da fandt jeg paa at rekognoscere Terrænet i Nærheden af min Onkels Hus paa Østerbro og at søge at bevogte hans Veje. Jeg saâ ham gaa ud, og jeg fulgte ham i lang Frastand, men hvad enten det var Morgen eller Aften, styrede han altid sine Skridt ad Byen til. Jeg blev ved

at gaa med, men om Formiddagen gik han til Raadhuset, og om Eftermiddagen tog han en Droschke, som snart kom uden for min Synsvidde. Var hun flyttet? Situationen blev vanskeligere. Jeg drev denne fortvivlede Færd i et Par Maaneder, tror jeg. Det faldt mig ikke ind at le ad mig selv, jeg kom ikke længer i Konflikt med min komiske Sans. Det var vel i visse Maader en Tilbagegang.

En Eftermiddag saa jeg min Onkel tage en Drosche i Store Kongensgade. Der kom just en anden kjørende mig imøde. Jeg raabte den an. Den var ledig, og jeg lovede Kusken 2 Rigsdaler, hvis han kunde naa den Droschke, som kjørte der foran, og følge den i nogen Afstand. Naar den holdt, og Herren der inde steg ud, da skulde han ogsaa holde og lade mig komme ud. Det var begyndt at mørknes, der var al mulig Udsigt til, at Expeditionen kunde gaa for sig uden at opdages. Vi drejede om ad Dronnningens Tvergade, kjørte op ad Kronprinsessegade, drejede ned ad Gothersgade, saa om ad Nørrevold. Det var mig, som kjørte jeg gjennem hele Evropas Fastland. Jeg kunde mærke alle mine Pulse banke. Jeg stod bestandig paa Springet til at fare ud. Jeg knyttede min Haand om Pengene til Kusken for at kaste dem til ham i Farten, mens jeg løb forbi ham. Endelig holdt han lidt paa den anden Side Nørregade, og da jeg steg ud, sagde han: «To Huse herfra, Herre!»

Jeg gik ind ad Porten til det betegnede Hus. Da jeg ikke hørte Skridt paa Trappen eller nogen Ringen af Klokken, sluttede jeg, at min Onkel ikke kunde være kommen længere end i Stueetagen. Der stod intet Navn paa Døren. Jeg gik op paa Trappeafsatsen mellem Stuen og første Sal og besluttede at vente, til jeg mærkede Nogen komme ud. Det varede næppe fem Minuter, før jeg saa min Onkel. Lygteskjæret faldt paa hans Ansigt; det var blegt som Døden, og hans Træk var forstenede. Hans Skridt vaklede; han gik hen og støttede sig til Karmen paa Trappevinduet. Men Benene krummede sig under ham, og han faldt tungt om paa Trappeafsatsen.

Jeg løb hurtigt til, greb fat i ham og løftede ham i Vejret. Hans Øjne betragtede mig først sløvt, men pludselig fortrak hans Ansigt sig til en vild, vanvittig Forbitrelse, hans Hændet knyttede sig, som om han vilde slaa mig i Ansigtet, men den faldt mat ned.

— Hvor er hun? mumlede han med sammenbidte Tænder.

— Onkel, jeg giver Dig mit Æresord paa, at jeg aner det ikke. Jeg har søgt hende forgjæves i Maaneder . . .

— Dreng . . . hvis Du lyver.

— Støt Dig til mig, Onkel! sagde jeg venlig. Du er meget ulykkelig.

Han saâ forundret paa mig.

— Véd Du Noget?

— Intet, ikke det Ringeste.

— Hun er borte . . . er forsvunden . . . har ikke været hjemme i tre Dage. Aa, hvis Du anede, hvor jeg har lidt!

— Onkel, jeg har ærlig sagt Dig, at jeg elskede hende! jeg vil rive hende fra Dig og har gjort alt Muligt for at naa mit Maal, men jeg har ikke set hende siden den Gang, vi sidst saâs.

Han syntes med Vanskelighed at samle sine Tanker.

— Naa — hos — XX.?

— Ja.

— Hør, Theodor, hvis Du finder hende, saa . . . nej, det kan jeg ikke . . . jeg kan ikke. Theodor, vil Du følge mig hjem:

— Gjerne.

— Theodor, det er forfærdeligt. Et helt Livs møjsommelig opførte Bygning har hun faaet til at styrte sammen. Jeg har ofret min Stolthed, min Anseelse i Verden. Jeg har tilbudt at ville ægte hende; jeg har behandlet hende som en Dronning. I lange Tider har jeg kun nærmet mig hende med den største Hensynsfuldhed. Jeg har kæmpet med mig selv . . . vort Forhold har været rent, uplettet . . . og nu . . .

Under vor Hjemkjørsel gjorde han intet Andet end uophørlig at gjentage: Hvor er hun?

Da vi kom ind i den velbekjendte Gang, saâ jeg med Forbavselse, at det ikke var Madam Bertelsen, der lukkede op for os, men en ny Husholderske, som var mig ganske ubekjendt.

— Assessoren er upasselig, sagde jeg; han maa strax til Ro. —

Jeg fulgte min Onkel ind i hans Sovekammer. Hans Adfærd mod mig var nu forlegen venlig. Da jeg havde hjulpet ham i Seng og gjorde Mine til at blive, sagde han tøvende:

— Tak, gaa Du kun!

— Ønsker Onkel ikke . . .?

— Nej. Gaa, Theodor . . . jeg har ikke godt af, at Du bliver . . . der kunde komme Noget op i mig . . . Tak for din Venlighed! God Nat!

Da jeg kom ud, fôr jeg, dreven af Uro og Angest, næsten i Løb afsted igjennem Gaderne. Det dumpe Rugende, det tyngende Uklare, som havde pint mig en saa stor Del af min Ungdom, følte jeg sænke sig ned over mig som en klam, hver Muskel slappende Taage. Jeg ilede afsted, jeg vilde løbe fra den. Havde Musikerens Instinkt Ret, da han paastod, at hun ogsaa gjorde Nar ad mig? Jeg, der nylig havde følt, at Lidenskabens Storm havde blæst Tvivlen ud af og Frejdigheden ind i mit Sind, jeg vidste nu hverken ud eller ind. Var hun dog ikke et meget snildt, men løst Fruentimmer, spurgte jeg atter mig selv for titusinde Gang.

Efterhaanden som jeg kom min Bopæl saa nær, at jeg vilde naa den paa et Kvarters Tid, blev jeg overfalden af en uovervindelig Modbydelighed for at sidde alene der hjemme og grunde mig vanvittig. Jeg stod stille og saâ omkring mig, og da der skulde tages en Beslutning, tog jeg den nær for Haanden værende at gaa op i den nærmeste Kafé. Jeg foretrak ethvert Sted for mit eget Værelse, hvor jeg forudsaa, at jeg, ligesom min Onkel før i Vognen, i al Uendelighed vilde gjentage det Spørgsmaal: Hvor er hun?

Jeg slængte mig i en Krog, tog en Avis, læste Spalte op og Spalte ned, uden at ane, hvad jeg læste. Jeg saâ ikke omkring mig, da jeg pludselig syntes at høre min Onkels Navn blive nævnet i Sideværelset temmelig højt, hvorpaa en Stemme sagde Pst! Jeg sad saaledes, at jeg gjennem Døren med den tilbageslaaede Portière kunde se en Del af dem, der sad i hint Værelse. Det var nogle af de unge Løver, som jeg havde set hin skæbnesvangre Aften hos Grossereren og i Sangerinde-pavillonen. Jeg rykkede Døren nærmere. De talte temmelig højt og ugenert.

— Jo Gú' har han villet gifte sig med hende . . . det er ganske vist.

— Gifte sig med hende? Var han gal?

— Ja, da det blev bekjendt, blev han jo efterhaanden udelukket fra alle Kredse. Det var en Skandale. Nu betænker han sig sagtens.

— Maatte W. ogsaa paa Stationen?

— Ja vel maatte han det. Det er ogsaa et pøbelagtigt Politi, vi har. Naar W. nævner sin Faders Navn, saa er det da saa fint Papir, at en saadan Flab af Assistent burde bukke og følge ham ud.

— Men Tøsen? Hvad blev der af hende?

— Det véd jeg s'gu ikke. Hun er vel i Brummen.

— Det var ellers en flot Sejler.

— Ja, men en lunefuld og knibsk Satan, der pretenderede, at man skulde behandle hende som en Dame. W. er vel sagtens gaaet noget vel flot til Værks, men han er jo en Mand, der kan betale sine Varer . . .

— Men det er en forbandet Historie for ham at komme paa Stationen med en Demimonde-Dame.

Jeg havde rejst mig op og stod omtrent i Døraabningen, da en af de Samtalende opdagede mig og muligvis, efter at have gjenkjendt mig eller faaet Mistanke, traadte sin Sidemand paa Foden; thi pludselig sagde den Talende meget højt:

— Grosserer P.'s sidste Diner var s'gu mankeret. Der var ikke Spor af Smag i de Oliven i Saucen til den første Mellemret, og Bourgognen var overgjemt.

Jeg trak mig tilbage. I et Øjeblik røg den vanvittige Tanke mig gjennem Hovedet at tage en Stol og kyle den ind mellem disse mig saa modbydelige Existenser. Saa kom jeg til at le, højt, krampagtigt. Jeg blev ved at le; det var som en Hikke, jeg ikke kunde standse. Stuen løb rundt for mig . . . jeg knugede min Haand mod min Pande.

Instinktmæssig stod jeg stille foran min Gadedør. Jeg kunde ikke huske, at jeg var gaaet ud af Kaféen og havde passeret en Del af Vesterbrogade. Jeg saâ omkring mig . . . det var Frosttaage. Jeg véd ikke hvorfor, men Kjørselen fra min gamle Skoleby til min døende Moder skød op i mit Minde. Den trængte sig frem med en saadan Magt, at jeg syntes, at jeg siden den Tid havde sovet og drømt.

Nej, jeg vil ikke gaa ind. Jeg gik op til Musikeren. Da han saâ mig, udbrød han:

— Guds Død, det var godt, De kom. Jeg har været en to, tre Gange hos Dem og ringet og ringet, men Ingen har lukket op. Her ligger et Brev til Dem. Jeg fandt det i min Brevkasse i Middags, da jeg kom hjem fra Byen. Det er vist fra . . .

Jeg rev Brevet ud af hans Haand. Udskriften var til mig, men Brevet var adresseret til ham. Det var en uøvet Haandskrift, som ved sære Sving havde stræbt at give sig et frit og flot Tilsnit. Det indeholdt kun følgende Linier med følgende Orthografi:

«Kom til Helsingør med morgentaaget! en der holder af dem vil tale med dem.»

Neden under stod en barnagtig stor Krusedulle i Stedet for Navn.

Musikeren saâ spørgende paa mig. Jeg fortalte ham, hvad jeg nylig havde oplevet.

— Stakkels gamle Assessor, sagde han; jeg vil ud til ham strax i Morgen. Rejs De! Jeg er bange, at der er noget piskende Galt paa Færde. Det er et farligt Fruentimmer.

XII.

Det var en høj, klar Martsdag, Luften havde adskillige Kuldegrader, men Solen havde vundet ikke saa lidt i Magt. Hvor den kunde faa Rum, smeltede og tøede den, saa den sorte Muldjord saâs, fed og grødesvanger ved Siden af det blege, haarde, tørre Fastfrosne. Man saâ, hvor Fugtigheden snildt cernerede frosne Pletter med sorte Rande, der viste, hvor energisk og taalmodig den førte sin Kamp.

Der stod hun, høj, rank, solbeskinnet paa Landevejen uden for Banegaarden, med sin pelsforede sorte Fløjelskaabe, sin sorte Fjerhat med Sløret, hvori hendes Aande blinkede som Sølvpailletter, Kjolen opkiltret i smukke Folder, de smalle Fødder med den høje Vrist og dybe Hulning, der fremhævedes af de højhælede Gedeskindsstøvler. Hun maatte kunne se, hvor ængstelig spændt jeg ilede tværs over Vejen. Hun stod der, ubevægelig som en Statue, og kom mig ikke et Skridt imøde. Da jeg var hende nær, nikkede hun, uden at tage Sløret fra Ansigtet.

— Tak, fordi De kom! Jeg fortryder, at jeg bad Dem om det. Er De kjendt her i Byen?

Jeg rystede utaalmodig paa Hovedet; jeg vilde spørge, men jeg kunde ikke forme et Spørgsmaal ud af den Mængde, som jeg bar paa.

— Ja saa tør De vel nok gaa med mig? vedblev hun. Ordentlige Herrer gaar ellers nødig men den Slags Damer ved højlys Dag.

Medens hun sagde disse sidste Ord, bævede hendes Stemme, som om den kæmpede med Graad.

— Rosavra, Barn, hvad er der dog?

Hun gjorde en kort Vending og saâ paa mig gjennem Sløret. Det var, som hendes Blik vilde gjennembore de sorte Rosetter, der var indvævede i Maskerne.

— De véd Ingenting? —

— Nej. —

— De læser ikke Aviserne?

Jeg svarede ikke, men saâ spørgende paa hende.

Hun løftede sin Kaabe og tog et Blad op af Kjolelommen Det var en lille, et Par Dage gammel, kjøbenhavnsk Nyhedsavis. Hun pegede paa en Artikel og rakte mig Bladet. Jeg læste:

«Skandale. Paa en Restavration paa Frederiksberg, hvor en Repræsentant for vor *jeunesse dorée* var sammen med sin Elskerinde, en for kort Tid siden bekjendt Sangerinde i en af Alléens Pavilloner, kom det til Slagsmaal mellem de Elskende. Den tapre Dame slog en Flaske i Hovedet paa sin Elsker; der blev gjort Anskrig, og Begge bleve bragte til Stationen.»

Jeg rakte hende Bladet tilbage uden at sige et Ord.

— Tror De, at det er gaaet til, som det staar der? spurgte hun og saâ op og ned ad mig. Der var en saadan Sikkerhed og Indignation i hendes Blik, at jeg ufortøvet sagde:

— Nej. —

Hun greb mig under Armen, og vi gik nogen Tid tavse sammen. Vi slog ind paa Vejen, der gik forbi Marienlyst ad Hellebæk. Sundet laa mørkeblaat foran os i jævn Bevægelse. De hvide Skumtoppe gnistrede i Solen; Skibenes Sejl var blændende hvide. Hvad der var af hvide Huse paa den skaanske Kyst skar formelig i Øjnene. Ned ad de høje Skrænter krusede det gulgrønne Mos og Græs sig. Træerne, ad hvis Stammer den smeltede Rim flød langsomt ned som Gummi, stod klare indtil deres mindste Kviste og aftegnede deres dunkle Brunviolette i Luften. Til Højre laa det hvidgraa Kronborg, hvis Spir syntes skarpe som Sylespidser. Hovedtaarnets forgyldte Vindfløj saâ ud som en rolig brændende lysegul Flamme.

Vi var komne et Stykke hinsides Marienlyst, uden at der var blevet vexlet et Ord imellem os. Da satte hun sig paa en Bænk. Hun slog det tætte Slør til Side, og det var, som hendes Øjnes og Ansigts Udtryk antog Omgivelsernes og Luftens alvorlige Klarhed og stolte Ro. Hun saâ mig stift ind i Øjet og sagde:

— Jeg er saa ren og uskyldig en Pige, som der

findes paa Jorden; og dog skal jeg gaa og gjælde for et uanstændigt Fruentimmer. Det har været min eneste Stolthed, at jeg har kunnet gjenne alle næsvise Mandfolk fra mig. Det var mig det Samme, om de bar sig ad som gale Mennesker eller som uvane Dyr. Men nu har jeg været paa Politistationen og er bleven behandlet som en . . . Og hun knyttede Haanden og truede ud i Rummet.

— Ja, jeg maa jo fortælle Dem det Hele; for jeg tror, De holder noget af mig. Det var først, da jeg mærkede, at jeg var helt slaaet i Stykker, at det faldt mig ind, at jeg ogsaa holdt noget af Dem.

— Rosavra! udbrød jeg og trykkede hendes Haand til mit Bryst.

Hun gjorde lidt Modstand og sagde:

— Lad være! Det er for silde. Hør nu, vær nu rolig! Saa . . . bliv siddende stille ved Siden af mig lidt . . . Lad os saa gaa videre; jeg kvæles, hvis jeg ikke kommer til at gaa.

Vi fortsatte vor Vej. Hun vedblev:

— I det halve Aar, jeg var Sangerinde, var jeg sammen med ækle Fruentimmer. Jeg var stolt over for dem og talte knap et Ord til dem. De hadede mig, fordi Herrerne gjorde af mig. De misundte mig de Herrer, som jeg syntes var nogle dumme og fjantede Drenge Allesammen. Jeg har fortalt Dem, at jeg, lige fra jeg var lille, har sværmet for at se godt ud, for Klæder og Guldstads. Det første Stykke Guld, jeg ejede, var den Ring, jeg fik af Dem . . .

Hun viste mig den hængende ved sin Uhrkjæde.

— Jeg lo ad de Andre, der kjøbte disse Ting med deres Skam. Det havde været mig umuligt. Jeg kan ikke rose mig deraf, for jeg kunde ikke havde baaret mig anderledes ad. Men denne Fyr, W., begyndte at blive mig vel næsvis. De kan jo nok huske, at De hjalp mig fra ham, og hvordan det gik hos Deres Onkel og siden. Jeg havde det ret godt, lige til den Aften, De traf sammen med mig hos min Musiklærer; siden den Stund var Deres Onkel jaloux. Jeg maatte flytte fra den skikkelige Kone, jeg boede hos ude ved Vibenshus, og

ind hos Madam Berselsen, som han havde skaffet Lejlighed ved Nørrevold. Hun skulde passe paa mig., det gjorde hun trolig, og saa sad hun altid og snakkede om Dyd og Flid og saadant Noget, som altid har kjedet mig forfærdelig. Hun vilde have, at jeg skulde koge, sy og strikke, men jeg lo hende lige op i Øjnene. Hun tav, men fnøs af Arrigskab, og saa kom Deres Onkel, som jeg før kun havde set nogle Gange om Ugen, hver Dag; og enten snakkede han alle Slags bøjtravende Ord, eller ogsaa skjændte han, fordi Madam Bertelsen havde hidset ham op. Det vil sige, han skjændte ikke saadan rigtigt, men han talte om Samfundstilling . . . og . . . ja . . . hed det ikke Moraliteten? Jo, det gjorde. Det var især det Ord, der kunde faa mig til at stampe i Gulvet; jeg véd ikke, hvorfor. Men tænk Dem nu: der sad jeg Dag ud og Dag ind. Naar jeg tog Tøj paa, sagde Madamen: «Naar De vil kjøre, eller De vil spasere, saa tager jeg med.» Saa kjørte vi sammen eller gik ud sammen: det var ikke til at holde ud. Naar jeg kom hjem, var jeg saa arrig, at det var rædsomt. For at drille Madamen, smækkede jeg et Vindue op og fløjtede ud ad det, saa højt jeg kunde. Jo mere hun brummede og formanede, jo højere fløjtede jeg. Saa fandt jeg tilsidst paa at ryge Cigar . . . saa blev hun brillant . . . hun rev Kappen af Hovedet og raabte: «Hr. Assessor!» men han var der jo ikke . . . uh, hvor jeg lo! Men De kan tro, jeg var alligevel ikke rigtig glad. Der kom saa Meget op i mig, som gjorde mig urolig. Gud véd, om det var det, som Skolelæreren i B. kaldte Samvittighed? Er det kommet saa vidt, at man skal blive bange for alt det, som man lo ad i sine Velmagtsdage? Dagene blev længere og længere for mig, og om ogsaa jeg anstrengte mig for ikke at tænke paa nogen Ting og sang alle de Viser og Vers, jeg kunde, saa det skraldede i Stuen og ærgrede Madamen, sad jeg alligevel tidt og gruede for Noget, som jeg syntes maatte komme og gjøre mig Fortræd. Naar jeg tænkte paa, at jeg tidt havde givet de andre Sangerinder, som jeg ikke kunde lide, min sidste Skilling, naar det saâ galt ud for dem, saa syntes jeg, at jeg

maatte være god; men bagefter faldt det mig ind, at jeg havde gjort Nar ad mange Mennesker og brugt deres Penge, og at jeg endnu bar mig saadan ad mod Assessoren, og saa syntes jeg, at jeg maaske var ond. Før havde jeg ikke kunnet begribe Andet, end at det var godt, som morede En, og at det var ondt, som kjedede En. Nu fortrød jeg, at jeg ikke var bleven ved at tjene som Kokkepige eller Stuepige. En Dag sad jeg og græd den hele Dag, og ligesom jeg saâ ud i Verden efter En, der brød sig om mig, saa fandt jeg Dem; men jeg turde ikke blive ved at tænke paa Dem: der var Noget, som kyste mig.

— Rosavra, udbrød jeg, jeg holder jo ogsaa af Dem, det er mit højeste Ønske at besidde Dem; jeg vil gjøre Alt for Dem, jeg vil arbejde, jeg vil . . .

— Jeg tror det nok; men det kan ikke nytte Noget. Jeg kan aldrig svare for mig selv. Jeg holder af Dem nu, men det er ikke sagt, at det holder i Længden, for jeg er ikke oplært til at holde af Nogen uden af mig selv; og nu bryder jeg mig ikke engang om mig selv mere . . . Nu skal De høre videre. En Dag, som jeg sad i Vinduet i et rædsomt Humør, saâ jeg, at en af de Herrer, jeg tidligere havde kjendt og været til Gilder sammen med, red forbi paa Volden. Jeg havde ikke brudt mig mer om ham end om alle de Andre af samme Slags, men i det Øjeblik syntes jeg, at den Tid, jeg sang og spiste til Aften med de Herrer, dog var bedre end det dræbende Liv, jeg nu førte. Jeg aabnede Vinduet og saâ efter ham; han saâ ogsaa mig og hilste helt fornøjet, vendte Hesten og red ned ad den næste Skrænt og forbi Huset og læste Numeret over Døren. Det gjorde mig strax lidt bange, men jeg tænkte dog ikke videre ved det. Dagen efter kommer der et Brev til mig, om jeg vilde spise til Aften med nogle gamle Bekjendte ude paa Frederiksberg. Først havde jeg i Sinde ikke at komme, men saa kom først Deres Onkel og gjorde mig kjed af at høre tale om, at han vilde gifte sig med mig om fjorten Dage; jeg var sur og muggen, og han skabede sig. Saa kom Bertelsen med sine Formaninger, der varede

halvanden Time, og gjentog det selv Samme fjorten Gange ... uh, det kunde intet Menneske holde ud! Da den gamle Bertelsen sov til Middag, listede jeg mig bort og kjørte ud til Frederiksberg. Jeg kjendte godt Restaurationen; jeg havde tidt spist der i den Tid, jeg sang i Pavillonen. Der var alle de unge rige Fyre og den ækle W. ogsaa. Jeg blev ikke videre glad, da jeg saâ ham, men jeg blev dog efterhaanden overgiven, sang mine gamle Viser og agerede. De lo og klappede, og der blev drukket Champagne, saa det var vældigt. Efterhaanden gik først den Ene, saa den Anden. Jeg tænkte ikke videre ved det; jeg troede, at de var blevne fulde, men inden jeg vidste et Ord af det, var jeg ene med W. Han begyndte med at sige en hel Del Vrøvl og rykkede mig nærmere og nærmere. Jeg lo først ad ham og smækkede ham over Fingrene, men saa tog han mig om Livet, hans grimme Hugtænder kom frem. Han gloede væmmelig paa mig; han lignede et stort Svin. Jeg formelig sloges med ham. Jeg brækkede et Par af mine Negle, saa Fingerspidserne blødte — tilsidst raabte jeg paa Dem, for jeg syntes, at det kunde maaske gaa ligesom forrige Gang, da De hjalp mig fra ham. Men da jeg mærkede, at jeg blev træt, greb jeg i Fortvivlelse en Flaske, der stod paa Bordet, og slog ham med den i Hovedet. Blodet sprøjtede ud af Panden. Han brølede, der kom Folk til . . . og Politiet trak endelig af med os begge To. Han havde kun faaet en Rift i Panden. Det var ikke saa farligt. Men paa Stationen skjældte han mig ud med de værste Navne, og Assistenten behandlede mig som et af de værste Fruentimmer. Jeg maatte blive paa Stationen den Nat, og om Morgenen sagde En til mig, at fra nu af var jeg under Opsigt af Politiet. Aa, hvor jeg har lidt, Hr. Stenberg; det var det Værste, der kunde træffe mig, at blive sat sammen med . . . aa Gud . . .

Her brast hun ud i en Hulken, der rystede hende som en Krampe. Hun greb med begge Hænder om en Træstamme, støttede sig mod den og saâ op med et saa fortvivlet Blik, at det skar mig i mit Hjertes inderste Fibre.

— Og jeg har været en retskaffen Pige, raabte hun; de kan sige, hvad de vil, jeg har været en retskaffen Pige, og jeg er det endnu . . . Nej, lad være at tale til mig . . . . kom . . . lad os gaa . . . videre . . . videre!

Vi gik og gik. Min Vilje slappedes lige over for dette forunderlige Væsen, hvis Indre unddrog sig min Forstaaelse. Der blev et Øjeblik køligt inde i mig; jeg havde en Fornemmelse af, at der var Noget i hende, som aldrig kunde smelte, at hun aldrig kunde elske Nogen. Men hvorfor havde hun betroet sig til mig? Jeg fandt, at jeg burde vove et Forsøg, men jeg følte mig uden Myndighed, da jeg sagde:

— Nu er De tyet til mig. Jeg har elsket Dem længe; vil De være min?

Hun rystede paa Hovedet.

— Det kan ikke nytte, at jeg lover det. Jeg kan ikke tænke mig at leve et langt Liv med Nogen. Jeg har aldrig været vant til at rette mig efter Nogen, og jeg har det paa Fornemmelsen, at jeg vilde volde den mest Fortræd, som jeg holdt mest af. De vilde snart blive kjed af mig, og jeg vilde blive en forskrækkelig dyr Kone. Kom, lad os gaa!

Vi naaede Odins Høj. Bredere, stærkere, med større Skumtoppe og højere Brusen væltede Bølgerne ind fra Kattegattet. Ved Strandbredden klingrede Isstykkerne med en fin Bjældeklang. Tavse steg vi op paa Højen og satte os paa Bænken til Venstre for den store Flagstang, der smaadirrede for Vinden med en underlig Klapren og Klirren. Nede væltede de blaa Bølger sig. Til Venstre i Horizonten bugtede Kullens Ryg sig i blaagraa Bølgelinier. Der var en kold Alvor i dette Vinterlandskab med dets Hvide, Blaa og Brunviolette.

Min Ledsagerske havde længe siddet og ridset Figurer i Jorden med Dupskoen af sin Parasol. Pludselig slog hun sit Slør til Side, saa stift paa mig med et Udtryk, der var en Blanding af Vemod og Haan, og sagde:

— Disse stærke Herrer! Se — hvor De sidder og

falder sammen som et Fruentimmer. Ikke et Raad! ikke et Ord til at muntre En! Rør Dem dog . . . fang mig som i gamle Dage . . . sid ikke der og hæng!

I et Nu havde hun kastet Hat og Kaabe. Det lange, krøllede sorte Haar flagrede til alle Sider. Hun rev sine Handsker itu og kastede dem op for Vinden. Hun sprang i to Spring hen mod en høj hvid Birkestamme med snepudret Krone og gav sig til som en Kat at entre op ad den. Det knagede og sukkede, svajede og skjælvede, men hun lo, saa det gjaldede hen i Luften og helt ud over Vandet.

— Kom, raabte hun, De er bange, uh! De er bange! Fanger De mig, skal De faa et Kys ligesom i Haven hjemme.

Hendes Vildskab smittede mig. Jeg klatrede op efter hende. Det var mig, som Jord og Vand drejede sig rundt neden under mig i lynsnare Hvirvler. Det gnistrede for mine Øjne. Som halvt i Søvne hørte jeg Stammens Knagen, Bølgernes Brusen, Maagernes Skrig og Vindens Summen om mine Øren. Jeg naaede hende, berørte hendes Kjole. Som i gamle Dage i den varme Sommerdag Æbleblomsternes mildt kølende faldt ned paa mine Kinder og min Hals, dryssede nu de vaade isnende Snefnugge ned over mig. Mine Drengevers susede som en skærende Spot, som et langt udtrukket Hvin forbi mine Øren: Jeg vil op! jeg vil op! lo det i Vinden. Vi entrede ned igjen. Det varede en Evighed, syntes jeg. Nu stod vi Begge paa Jorden, hede og aandeløse. Hendes Bryst arbejdede, hendes Kinder blussede, hendes Aande svingede sig fint hvirvlende ud i Luften. Paa éngang aabnede hun sine Arme, vore Læber mødtes. Hun knugede mig med en Mands Kraft — da var det, som en spændt Fjeder sprang i hende; hun sank sammen i mine Arme.

Vi sad igjen paa Bænken. Jeg holdt Armen om hendes Liv, og hun lænede sit Hoved mod mit Bryst. Hendes Aandedræt var dybt og tungt, som om hun sov. Da jeg strøg min Haand over hendes stærke, sorte Haar, vaagnede hun, rev sig løs fra mig og saa paa mig med et fremmed, forvildet Udtryk, som om hun ikke kunde

orientere sig. Saa fôr hun med Haanden over Ansigtet, sprang op og ilede i rasende Løb hen mod Skrænten og ned ad den. Kjolens Nederdel stod vildt ud i Vinden, Haaret slog ud til alle Sider. Jeg kaldte hende ved Navn og styrtede efter hende. Hun svarede ikke, men vedblev at løbe ned. Det var en rasende, en fortvivlet Fart. Det gik tværs over Vejen, ud over Marken, saa knagede den frosne Tang under mine Fødder. Jeg skimtede hende bestandig et Stykke forude, hun var løbet ud i Vandet. Det isnede i mig, saa det stemmede op for min Aande, men jeg blev ved at vade i Løb gjennem de klirrende Isstykker. Da saâ jeg, at hun kastede sig ned, saa Vandet skummede højt op. Det var det Sidste, jeg skjønnede, Krampen maa have betaget mig. Min Bevidsthed forsvandt.

XIII.

Det Næste, jeg fornam, var voldsomme Smerter i Ledemodene, vilde Syner, hvori Rosavra og min Onkel stod og lo ad mig og forhaanede mig; saa syntes det mig, at jeg klatrede op ad en tynd Stang: det fik aldrig Ende; hun var bestandig højt over mig — tilsidst knak Stangen med et voldsomt Brag. Jeg hørte hendes Skrig; jeg saâ Bølgerne skumme og sprøjte rundt om mig . . . saa vaandede jeg mig atter i skærende Smerter i alle Led.

Beboere fra Huse ved Stranden havde opdaget os og var ilede til Hjælp. Jeg blev bragt til et Sygehus i Helsingør, hvor jeg laa mere end en Maaned af en heftig Gigtfeber, svævende mellem Liv og Død? Hvor var Rosavra? Stuekonen trak paa Skuldrene; jeg spurgte ikke mere.

Under hele Rekonvalescensen følte jeg en uhyggelig dødstille Ligegyldighed. Jeg svarede mekanisk, naar man spurgte mig; men strax efter havde jeg glemt baade Spørgsmaal og Svar. Jeg erindrer, at jeg saâ Kronborgs

Taarne fra mine Vinduer, og at jeg var hjertelig kjed af Kronborgs Taarne. Jeg var som et Menneske, der var vaagnet efter lang Tids Beruselse, og som ved en naturlig Reaktion ser paa Tingene med den mest nøgterne og kjedelige Stemning. Da jeg var kommen mig og kjørte til Kjøbenhavn paa Jernbanen, var den samme Stemning over mig. Jeg lukkede Øjnene for at blive fri for de paatrængende Gjenstande, som plagede mit Syn.

Saa kom en dyb, rugende Sorg, fremkaldt dels ved Savnet af hende, dels ved Anger og Skam over et i Fantasteri spildt Liv. Jeg, som havde længtes saa inderlig efter «højt at svinge mit Sværd!» — Jeg spandt mig mere og mere ind i de golde Reflexioner. Hun og jeg selv . . . det var de eneste Væsener, jeg tænkte paa. Jeg sad inde hele Dagen. Jeg har et dunkelt Minde om, at vi havde et tidligt og varmt Foraar; men jeg gik først ud, naar det blev mørkt.

En Aften, da jeg var naaet langt op i Byen gjennem de mindste og mindst befærdede Gader, faldt det mig ind at gaa ud til Østerbro til min Onkel. Jeg blev formelig livlig ved Tanken. Der var dog Mulighed til en Situation, der kunde sætte Noget i mig i Bevægelse. Min aandelige Mathed smertede mig.

Sagte, uhørlig aabnede jeg den bekjendte Laage; jeg betænkte mig paa at ringe paa Døren. Jeg gik til Højre i det lille Stykke Have og saâ Lys i Vinduerne til min Onkels Studereværelse. Dæmpede Toner af et Strygeinstrument lød ud til mig. Det var, som den Spillende udtrykte alt det mest Milde, Dulmende og Trøstende i Tilværelsen i dejlige, smeltende Akkorder. Jeg steg op paa Soklen og holdt mig i den ydre Karm. Der var ikke rullet ned; jeg kunde se ind i Værelset. Der sad min Onkel, graahaaret og sammenbøjet, i sin Lænestol. Lidt fra ham sad vor Ven, Musikeren, og spillede paa sin Violoncel. Min Onkel saâ ned for sig og syntes helt at hengive sig i Lytten efter Tonerne, der udgik fra Instrumentet. Naar den Spillende holdt op, nikkede han venlig til ham; han bad ham vist om at blive ved.

Jeg huskede nu, at naar man ringede sagte, kunde

det ikke høres længere ind i Huset. Pigen, som lukkede mig op, sagde, at der var Ingen hjemme, men jeg lod, som jeg ikke forstod hende, og gik uden videre ind gjennem den mørke Dagligstue. Døren mellem den og Arbejdsværelset stod aaben. Jeg blev staaende, til Spillet var holdt op. Da gik jeg sagte ind og lagde Haanden paa Musikerens Skulder. Det rykkede i ham, men strax efter kom der et glad Udtryk i hans brune Øjne; han sagde højt til min Onkel:

— Her er han, din Søstersøn. Du vilde jo saa gjerne se ham.

Min Onkel rettede sig i Vejret og blev mig vár. Han saâ rolig og mildt paa mig en Stund; derpaa sagde han stille, ligesom for sig selv:

— Vi To er blevne haardt straffede af det, som Du drev Afguderi med, og som jeg fornægtede. Du bliver vel og bor hos mig som i gamle Dage, Theodor?

— Gjerne, Onkel. Du er altsaa ikke vred paa mig . . .?

— Jeg er ikke vred paa noget Menneske. Jeg trænger kun til Menneskenes Godhed og Overbærelse. Jeg har til Overmaal erfaret min Svaghed. Jeg kan ikke dømme Nogen mere. Jeg kan ikke finde Ansvarligheds-punktet i Menneskene mere.

Jeg tog mit gamle Værelse i Besiddelse. Musikeren beboede ogsaa et Værelse i Huset. Han tilbragte næsten hele Eftermiddagen med at spille for min Onkel, der for nogen Tid siden havde taget sin Afsked som Embedsmand. Om Formiddagen læste jeg et Par Timer for ham. Han holdt mest af det Barnligste og Blødeste, vi kunde finde, som Ingemanns Morgen- og Aftensange. I disse Øjeblikke glemte jeg mine egne mørke Tanker. Det, at have Noget at leve for, selv om det er nok saa ringe og ensformigt, gribes med Begjærlighed af Folk, der som jeg føler sig tilovers i Livet. Vi talte aldrig sammen om vor fælles Sorg. Min Onkel vár som før tavs, men altid mild og venlig, uagtet baade Musikeren og jeg godt mærkede, at han led legemlig. Lægen sagde, at det var en Hjertefejl, som langsomt og organisk havde udviklet sig. Efter

et halvt Aars Forløb døde han. Sin Formue havde han testamenteret til Deling mellem Musikeren og mig . . . men jeg vidste ikke, hvorledes jeg skulde udfylde det lange Liv, der maaske laa for mig. Ja, jeg havde rigtignok traadt en Dans paa Bølgeskummet! Hvor kunde mine gamle, dumme Vers pine mig, naar de paatvang sig min Erindring!

XIV.

Hr. XX og jeg boede sammen i Huset paa Østerbro. I Begyndelsen var han meget sammen med mig: han spillede for mig, jeg læste for ham, uagtet jeg maatte overvinde mig til det som til enhver anden, om end nok saa ringe Virksomhed. Den Smule Sangbund, jeg tidligere havde fundet i mig, var brusten — sætte mig til at skrive Noget som helst — hvilken modbydelig Tanke! — og Vers! hu! I de første Aar syntes min Husfælle godt om det smukke, rummelige Hjem. Han skaffede Tæpper paa Gulvene, Portièrer for Dørene, nyere og verdsligere Vægbilleder. Han var formelig bleven huslig, sørgede for, at vi fik en god Kokkepige, gjorde Indkjøb især hos Vinhandleren, og om Aftenen hørte jeg fra hans Arbejdsværelse — det, som min Onkel i gamle Dage benyttede om Vinteren — at han paa sit Instrument studerede nye Musikstykker, helt forskjellige fra hans gamle, temmelig indskrænkede Repertoire. I disse Aar lod han sig ikke høre offentlig.

— Det er bare Hus og Hjem, der har manglet mig, sagde han en Gang, da jeg ved Bordet lod falde nogle Ytringer derom; nu skal Du se, Theodor . . . nu bliver der endnu Noget af den gamle Bierfiedler. Nu vil jeg ikke mere bære mig ad som de gamle Præster, der vender Prækenbøtten Nytaarsaften, ligesom Kællingen sin Chemise. .

Bestandig blev han ivrigere og ivrigere. Hans Øvelser optog snart hele hans Dag. Naar han saa mig, kastede

han stundum et forskende Blik paa mig, som om han havde Lyst til enten at meddele mig Noget eller gjøre mig et Spørgsmaal, men jeg gjorde alt Andet end at opmuntre ham. Efterhaanden som Tiden gik, blødte mine Minders Saar mindre hæftig, men Smerten i dem sløvede mig bestandig. En Skamfølelse dukkede dog af og til op hos mig ved at se den aldrende Mand arbejde saa flittig, medens jeg drev Tiden hen i tunge Drømmerier. Min Uafhængighed af Livets daglige Nødtørft var mig næsten en Plage — havde jeg dog blot været tvungen til at arbejde for Føden!

Imidlertid blev Violoncellens Lyd i min Husfælles Værelse sjældnere og sjældnere. Han selv var gnaven, naar vi mødtes ved Maaltiderne, og bed ad mig, naar jeg talte til ham. En Dag skar han Ansigt ad den gode Rødvin. Jeg kom til at smile; han brummede:

— Hvad griner Du af?

— Holder Du ikke mere af Vin? spurgte jeg.

Han sprang op og slog i Bordet med følgende Hjerteudbrud:

— Hellere det værste Giftpøjt paa en Knejpe end et Glas fin Vin i dette kjedelige Hus. Skal vi ikke sælge hele Barakken? Der er dog Ingen af os, der morer sig her.

Jeg blev noget vred og sagde:

— Det var dog næppe Onkels Mening — men Du har jo din Frihed. Jeg har ikke i Sinde at more mig.

Han rejste sig, gik og slog Døren haardt i efter sig. Jeg grundede forgjæves paa, hvad der kunde være i Vejen med ham. Han blev borte i flere Dage og kom først hjem ud paa Natten. Imidlertid beordrede jeg Pigen til at lade hans Aftensmad blive staaende i Spisestuen og tilberede ham det mægtige Glas Toddy af Kognak og Sherry, som var hans sædvanlige Aftendrik. Han viste sig nu aldrig ved Maaltiderne, men gik ud fra Morgenstunden af. Tilsidst blev jeg urolig, og en Aften besluttede jeg at blive oppe. Først Klokken to hørte jeg Nøglen skrige i Laasen paa Gadedøren. Jeg gik ham i Møde.

Paa det blussende Ansigt og den forceret stive Gang kunde jeg skjelne, at han havde liberet til Bakkhos. Han saâ stift paa mig.

— Sidder Du oppe efter dit store Pattebarn, min Dreng? brummede han, medens han tog Overfrakken af. Jeg opdagede nu, at han var i sort Kjole og hvidt Halstørklæde. Ja det er godt, for samme Pattebarn trænger til at tude og brøle, inden det kommer i Seng.

Og virkelig kastede han sig ned i en Stol, slog Ansigtet ned mod Bordpladen og hulkede. Det stod dog ikke længe paa. Snart rejste han sig, purrede sig i Haaret og betragtede mig.

— Du, Theodor, jeg har prostitueret mig i Aften. Jeg har spillet mine nye Sager paa en Koncert — jeg har holdt det hemmeligt for Dig — Du læser jo aldrig Aviser . . . Du . . . det var mat, flovt . . . Publikum gabede . . . nogle Tjat i Hænderne bag efter . . . Du véd nok . . . det, man kalder *succès d'estime*. Skomager, bliv ved din Læst. Du spurgte mig en Gang . . . det er nu længe siden . . . om jeg ikke var bleven en større Kunstner, hvis jeg havde holdt mindre af dette (her pegede han paa det bajerske Ølkrus, der stod fuldt af Toddy) . . . nu vil jeg svare Dig Jo. Tag Dig i Agt, min Dreng . . . Du har været ulykkelig i Kjærlighed ligesom jeg. Jeg har kureret min Sorg med den Medicin, men . . . den er ligesaa farlig som Merkurial . . . Hør Du, Theodor, Kunsten er akkurat ligesom en Kvinde. Man maa være stærkere end den, ellers gjør den s'gu Nar ad En . . . mærker den, at man bliver sløj og slap, saa faar man et Spark, saa man vælter paa Næsen . . . ligesom — hihi — Du og den salig Assessor af den forbandede Tøs. Ja, undskyld . . . men det er mig i dette Øjeblik en Trøst at tænke paa, hvor hun spillede Bold med Jer begge To. *Commune naufragium* — hvad?

Det kogte i mig, og jeg var sikkert faret op, hvis jeg ikke strax havde husket paa, at han var halvt beruset. Jeg tvang mig og sagde med dirrende Stemme:

— Lad Du den stakkels Pige hvile i sin Grav . . . det er dog vel smukkest . . .

Musikeren spilede Øjnene og Munden op:

— Hvad for Noget? Du, Theodor ... er hun død? Hvor véd Du det?

— Ti stille! raabte jeg . . . er der da ikke menneskelig Følelse i Dig?

Han strøg sig over Panden med Haandfladen, gik hen og drak et Glas Vand.

— Hm, hm, mumlede han. Lad os gaa i Seng!

Han gik hurtig ind i sit Sovekammer. Jeg kunde ikke falde i Søvn den Nat. Mine Saar brød op igjen. Hvad mente han med sine sidste Ord? Skulde hverken han eller min afdøde Onkel nogensinde have faaet det helsingørske Æventyr at vide? Den næste Morgen gik jeg ind til ham i hans Soveværelse. Klokken var over ellieve. Foran hans Seng stod en Kaffekop og en Tallerken med Ansjoser. Paa Sengetæppet laa en Avis udfoldet.

— Hør XX, spurgte jeg med feberagtig Ivrighed for at overvinde alle Betænkeligheder og Ængstelser, der rejste sig i mit Indre for at forhale Sagen, kan Du huske, hvad Du bemærkede i Gaar Aftes om . . .?

— Hvad behager? afbrød han, — om jeg kan huske? Tror Du, jeg var fuld?

— at Du ikke vidste Noget om, at Rosavra Gatti var død?

Han betragtede mig sky, bed sig derpaa i Knoerne og sagde i halv gnaven, halv fortvivlet Tone:

— Lad mig dog have Fred om Morgenen. Jeg kan ikke taale at tale om Morgenen . . . især, naar . . . jeg har havt en saadan Ærgrelse . . .

Med disse Ord slog han et Slag med den knyttede Næve i Avisen, saa der gik en lang Flænge i den, og raabte: De Slyngler, det Negerkram! . . . før kunde jeg ikke stemme min Cello, uden de opstablede alle de trivielle, rosende Adjektiver, som Sproget ejer, og brændte af dem et duftende Baal til min Berømmelse, og nu vover de — se — de siger, at jeg burde blive ved den klassiske Musik og ikke vove mig ind paa Retninger, der ligger uden for mit Talent.

— Spillede Du da godt i Gaar?

— Nej, jeg spillede skidt. Men det har saadan en Flynder ikke Lov at sige. Han skal rose mig, for han kan dog ikke en hundrede Del af, hvad jeg kan.

— Han skal altsaa lyve?

— Ja Gu' skal han det. Det er hans Profession, udbrød Musikeren, men gav sig i det Samme til at le. — Gaa nu din Vej og lad mig komme op!

— Nej, sig mig først Besked om, hvad jeg før spurgte Dig om?

— Aa, lad mig have Fred!

— Nej. Du maa svare mig. Véd Du og Onkel ikke, at hun . . . hun druknede sig?

— Hvad for Noget? Hvor? naar?

— Ved Odins Høj . . . da hun havde havt den ulykkelige Historie med W.

— Hvad er det for Noget, Theodor? Trods den Historie giftede din Onkel sig jo med hende, da den var nogenlunde hendysset. Men det er sandt, at hun havde ligget syg i Helsingør lige kort i Forvejen. Hun skrev til din Onkel. Han tog derop, og de blev viede i en Landsbykirke — ved Fredensborg, tror jeg.

— Viede? Har de været gifte?

— Herre Gud, Menneske, men saa véd Du jo ingen Ting! Hvor det er fatalt, at jeg er kommen til at rippe op i den fortvivlede Historie. Hun løb jo bort et Par Dage efter Brylluppet. Vi fik at vide, at hun var taget til Tyskland over Stettin med en Linedansertrup.

— Hør nu, begyndte jeg, véd Du da ikke? — og nu fortalte jeg ham mit sidste Æventyr med Rosavra.

— Det har jeg ikke vidst et Ord om, svarede han og rystede paa Hovedet. Vi gjennemgik nu de forskjellige Begivenheders Datum, og det fremgik klart, at det Giftermaal med min Onkel, som han paastod bestemt havde fundet Sted, maatte være sket fjorten Dage efter mit og Rosavras Stævnemøde paa Kysten ved Helsingør, medens jeg laa syg af Gigtfeber. XX fortalte om den forstenende Fortvivlelse, der havde grebet min Onkel den Dag, da han kom hjem fra Retten og fandt sit Hus tomt. Da han, Musikeren, kom til ham, sad han i en

Lænestol med rystende Hænder og et idiotisk Blik og syntes hverken at se eller høre, hvad der foregik.

— Jeg er aldrig i mit Liv bleven saa forfærdet ved noget Syn, vedblev han. Han blev siddende der Dag og Nat. Lægerne turde ikke lade ham bringe i Seng med Vold. Saa var det, at jeg fik den Idé at spille for ham ... saa flød han hen som en Istap, der smelter.

— Og min Onkel eller I Andre forfulgte ikke hendes Spor?

— Nej, han var lovlig undskyldt — og jeg — jeg takkede Himlen for, at det sataniske Væsen var langt uden for Synsvidde.

— Men hør . . . hvad mente dog Onkel om denne helsingørske Sygehistorie og hendes Flugt strax efter Historien med Politiet?

— Ja, hvad han mente, véd jeg ikke. Det har han vist aldrig betroet Nogen. Men saa Meget er jeg vis paa, at hun i den Grad havde forhexet ham, at selv om hun var bleven dømt til Tugthuset, vilde han havde taget hende, naar hun kom ud. Gud ske Lov, at han aldrig anede hendes *heure de berger* med Dig! Hm, hm, hm.

— Men hvad skulde da dette Selvmordsforsøg sige?

— Ja hvad véd jeg? Der var ingen Bund i hende.

— Jeg tager strax til Helsingør.

— Herre Gud, Menneske . . . hvad vil Du rippe op i al den Fortvivlelse for?

— Jeg vil befri mig, raabte jeg . . . jeg vil ud af Taagen. Jeg maa have frisk Luft, om den end svier i Huden. Jeg vil have fuld Klarhed. Jeg vil rive det Gjenfærd ud, som nu i Aarevis har spøget i mit Sind.

— Saa rejser jeg med . . . for, hvis Du gjør Dumheder . . .

— Tag kun med, men tal ikke til mig, naar vi gaar paa den Vej, som . . . Du véd.

Det lovede han og holdt Ord.

XV.

Hvert Udsigtspunkt, hver Hævning og Sænkning af Terrænet, Husene og Kirkerne paa den svenske Kyst gjenkjendte jeg, skjønt det nu var Foraarstid med pippende Lysegrønt paa Jorden, Lyseblaat med graahvide Kugleskyer paa Himlen. Med en underlig hysterisk Vellyst borede jeg disse Mindets Torne ind i mit Hjerte, langsomt, omhyggelig. Var det, fordi jeg havde en Forudfølelse af, at deres Braad snart vilde være brudt?

Den skikkelige Kone, der havde plejet mig under min Sygdom, havde jeg opspurgt i Helsingør. Paa mit Spørgsmaal, hvorfor hun ikke havde givet mig rigtig Besked i sin Tid, svarede hun:

— Aa, jeg anede Alleslags, for man hører jo Et og Andet, som man saadan lægger sammen efter sin egen Forstand. Og jeg troede rigtignok, De havde bedst af at tro, at den . . . Frøken var død. Hendes Veje var vist for vidtløftige, til at en ung Mand havde godt af at følge dem. Ja det var nu bare saadan en Tro hos mig.

— Véd De, hvor hun laa syg, før hun rejste?

Hun fortalte mig, at det var hos en af de Fiskere, der havde sat ud efter os, og nævnede hans Navn og Bopæl. Jeg opsøgte ham strax ved vor Ankomst til Odinshøj. Jeg var ikke lidt forlegen ved at skulle præsentere mig og takke ham, fordi han havde reddet mig.

— Ja, selv Tak! svarede han. Man har da hellens havt nogen Fornøjelse ved at fiske Dem op, siden De kommer og takker En. For en Skræddersvend, der havde hængt sig, og som jeg skar ned, mens der endnu var Vejr i Bælgen paa ham — det er hellens mange Tider siden — han skjældte mig ud til bag efter. Det fik jeg for min Villighed.

Jeg tvang med Møje det Spørgsmaal frem:

— Men hun . . . den Anden?

— Kan jeg heller inte klage over, det var Synd at at sige. Hun var overordentlig rimelig, hvad det angaar.

— Laa hun i Deres Hus, mens hun var syg?

Han saa forskende paa mig og paa min tavse Ledsager, der nu først tog Ordet og sagde:

— Herren dér vil hende ikke Noget. Det er blot for en Ordens Skyld, at han vil vide det.

— Naa saadan. Ja, ja . . . det er nu ogsaa saa længe siden, og med Tiden driver jo den Slags Fornemmelser over. Ja saagu' laa hun hos os, men der var Krummer i hende, og hun havde bare lidt Feber, og det varede s'gu vist kun en Uges Tid. Ja Herren dér kjender vel — saadan . . . hendes Viderværdigheder?

Jeg nikkede. Han fortsatte:

— Ja se, hun kjedede sig jo, da hun var bleven nogenlunde rigget til igjen. Og se, Fruentimmer har jo ondt ved at holde Noget i sig, saa hun fortalte jo min salig Kone baade det Ene og det Andet. Se, Mutter havde jo ogsaa havt Kjærlighedsfornemmelser, mens hun var ung, vel ikke paa den Maade med Vidtløftigheder. Men hun havde jo dog Begreb om, hvordan saadan Noget rumsterer i Fruentimmer, saa hun tudede jo af Rørelse over det Hele. Men se, salig Mutter vidste jo ogsaa, hvad Verden gi'r, og at, naar det ikke kan blive til Noget med de finere Behageligheder, saa maa man holde sig til, hvor man kan faa Noget at bide og brænde, og det maa jeg sige, Mammesellen tog mod Ræson og tog ind til den gamle Kavaller og giftede sig med ham. Naa, det skulde nu hellens Fanden gjort, ikke jeg . . . og se . . . hun desenterede jo ogsaa. Naa, der er jo natyrligvis blevet spundet lange Ender om hende her paa Lejet, kan De jo nok selv tænke Dem . . . ja det er s'gu ikke længere siden end i Fredags, da sagde Anders Olsen, han, som lagde ud efter Herren og Mammesellen for — ja nu er det vel fem Aar siden, hvad? . . . han sagde, min Sæl, han havde set hende gjøre Komediekunster ovre i Helsingborg . . . ja se her er Komedieplakaten, som han tog hjem med . . . bi lidt . . . her er den.

Og han pegede hen paa Væggen, hvor jeg blandt opklæbede kulørte Firskillingsbilleder og forgyldte Chokoladepapirer over en Seng saa en med et Søm opslaaet

Plakat, hvorpaa der var afbildet voltigerende mandlige og kvindelige Figurer i et skrækkeligt Træsnit, over hvilket der stod trykt med fede Typer: CIRQUE GYMNASTIQUE, og midt i Texten stod atter fremhævet med fed, mindre Skrift: „Uppträdande af Signora Rosaura de' Gatti, premier artist ifrån stora teatern i Milano". Jeg trak min Ven hen og viste ham det. Han lo højt og sagde:

— Kunstnerinde blev hun da paa en Maade.

Vi takkede Manden, bød Farvel og gik.

— Er Du kureret? spurgte Musikeren, da vi kom udenfor . . . Naa, Du svarer ikke. Hm . . . lad mig se! Skal jeg være din Doktor? Skal vi tage til Helsingborg i Morgen?

Ja, sagde jeg resolut i Følelsen af, at et Gjensyn af dette Væsen, hvem jeg vel ikke troede at elske mere, men hvis Minde længe havde ligget som en Blyklump paa mit Sind, vilde være det Rette til at bringe Lettelse og Klarhed. Jeg havde jo følt — jeg kunde sige Skinsygens Forbitrelse, da jeg erfarede, hvorledes hun havde ført mig bag Lyset netop efter den Stund, hun havde givet mig saadanne Beviser paa sin Kjærlighed til mig og paa sin dybe Fortvivlelse.

XVI.

Det var de sædvanlige Spil med Kugler, Saltomortaler og kunstige Menneskeopstillinger, der bødes os ved den helsingborgske Kunstpræstation, hvis Scene var et ellers til offentlig Dans anvendt Lokale. Da Øjeblikket nærmede sig, mærkede jeg en Antydning af Uro i Brystets venstre Side. Jeg saâ op til min Ven, paa hvis Træk Smilet havde givet Plads for en vis Spænding.

Man ordnede Trapezerne og de med Haandgreb forsynede Tove. Da ringede Klokken, og hun viste sig. Det Første, jeg saâ, var, at hun var stærkt sminket, og at hun saâ langt sværere ud end før i sin Trikotdragt, som imidlertid ved et stramt Axelskjærf og korte Benklæder

af himmelblaat, pailletblinkende Fløjel var gjort saa decent som muligt. Men hun lignede omtrent lige saa meget en Mand som en Kvinde med de formodentlig ved den ejendommelige Brug hærdede Former, hvis knudrede Muskulatur traadte skarpt frem paa Ryggen og i Extremiteterne. Trods Sminken saâ jeg tydelig, at Kindernes ungdommelige Runding var falden ind, saa de fremstaaende Kindben i det korte Hoved end stærkere mindede om den katteagtige Rovdyrstype. Der var ikke Spor af noget koket Udfordrende i hendes Optræden. Kun et tækkeligt Theatersmil oplivede Ansigtet, inden hun begyndte sine Kunster, thi da tog hun alvorlig og rolig Maal af Apparaterne. Hendes Sving i Trapezerne, Spring fra det ene til det andet af dem, hendes Entring op og ned ad Tovene havde intet forceret Halsbrækkende, der kunde bringe Tilskuerne til Gysen og nervøs Ophidselse. Der var noget Roligt og Sikkert, en kold Gratie i, hvad hun foretog sig, samtidig med, at Alt vidnede om en usædvanlig Kraft. I den Maade, hvorpaa den stærke Applavs tildeltes hende, var der et Udtryk af, at hun paa sin Vis havde imponeret Publikum.

Hvad jeg følte? Jeg skal ikke bestemt kunne sige det . . jeg vil maaske rigtigst karakterisere min Stemning ved at kalde den vemodig-satirisk. Jeg saâ paa min Ungdomskjærlighed med en om end mattere og mere uproduktiv — saa dog lignende Følelse som den, Cervantes maa have havt lige over for det forsvundne Ridderskab, da han undfangede sin Parodi derpaa. Jeg var omtrent tredive Aar.

Hun optraadte kun den ene Gang. Vi rejste os kort efter.

— Skal — hm . . . mon vi skal se at faa hende i Tale? spurgte min Ven, idet han skarpt fixerede mig.

— Ja, svarede jeg. Det synes jeg.

Han søgte atter at dechiffrere mit Ansigt.

— Du gjør vel ingen . . .

— Skandaler? fortsatte jeg og lo. — Nej. Giv mig dit Visitkort!

Mit? hm! Ja rigtig, rigtig. Det har Du Ret i. saadan skal det være.

Han fik da fat i en af de Karle, der gik tilhaande med Arrangementet, og bad ham levere Mademoiselle Gatti Kortet. Kort efter bragte Budet den Besked, at Mamsellen var bleven «utormordentlig» glad, og at «Professoren» skulde være velkommen om en Times Tid i hendes Bolig, hvis Gade og Nummer han angav.

Det var ikke et Hôtel, men et venligt udseende, ældre lille Privathus ved en af Byens Udkanter. Det havde kun én Etage. Jeg blev staaende i Entréen og lod min Ven banke paa. Efter Aftale lod han Døren staa aaben ud til Gangen.

Jeg saâ Rosavra ile sin gamle Musiklærer imøde og hørte hende raabe:

— Nej, det var dog mageløst nydeligt af Dem.

Langt hurtigere, end jeg her kan fortælle det, tog jeg Lokaliteterne i Øjesyn fra mit Skjul. Det var et rigtig pænt Værelse med et lille Anstrøg af Elegance, der frembragtes ved broderede Fløjels Stole, samt Tæpper og Draperier. Der var ikke Spor af den Uorden, som man ellers forestiller sig hos slige vagabonderende Existenser. Midt for Døren stod det dækkede Bord med Theservice af Plet, samt et Par Flasker Vin og to Glas. En parfumeret Essensduft udgik fra Værelset.

Strax efter hendes Modtagelsesord bankede jeg, traadte rask ind midt i Lampelyset og sagde:

— God Aften Fru — (jeg nævnede min Onkels Efternavn).

Hun rørte sig ikke af Pletten, bevægede ikke en Mine, men hendes i Forvejen blege Farve fik formelig en graalig Tone, og fra hendes Øje lynede et ondt Blink mig i Møde. Da fortrak hendes Mundvige sig. Et Sekund var jeg i Spænding for, hvad det skulde blive til, alt imens Ansigtet fik lidt Farve og Liv — Peripetien var et Latterudbrud. Det smittede. Jeg maatte le med, om end Latteren ikke kom hjertelig frem.

— Vi blev begge to fiskede op igjen, sagde hun og lo endnu stærkere.

Musikeren bed sig i Knevelsbarten. Jeg kunde se, at han blev vred. Han kæmpede lidt, derpaa mumlede han:

— Men en Tredie kvaltes.

Hun nærmede Brynene lidt til hinanden:

— Det kunde ikke blive anderledes, sagde hun. Men lad os nu spise og drikke. Jeg har Madera.

Jeg kjendte min gamle Ven tilstrækkelig til at kunne uddrage den psykologiske Slutning med Hensyn til ham, at han i sit stille Sind nu bebrejdede sig, at hans Vredes Braad afstumpedes ved Udsigten til et rigtig godt Glas Vin. Han sagde dog:

— Ja egentlig skulde vi vel . . .

— De skal dog alligevel spise til Aften, sagde Rosaura. Sæt Dem dog, Hr. X. X.!

Jeg blev staaende. Hun gjorde en Grimace, der skulde gjengive noget Ynkeligt, Noget i Retning af en Ridder af den bedrøvelige Skikkelse, hen imod mig og viste med en Nejning paa en Plads i Sofaen ved min Vens Side. Da denne havde faaet et Par Glas, samlede han sig atter og spurgte:

— Men sig mig dog, hvorfor spillede De den Komedie med Theodor Stenberg i Helsingør?

— Komedie? sagde hun og saâ haanlig paa mig. Naa, Gud ske Lov, saa er Hr. Stenberg ligesaa lidt nobel som de andre unge Herrer, jeg i sin Tid kjendte . . . Gud ske Lov, at jeg da — ha, ha, ha, lod ham løbe. Han har altsaa maattet have En at udøse sit blødende Hjerte for . . .

— Jeg troede, at De var død, svarede jeg.

— Naa, og hvad saa? Var det kjønt af Dem at blamere mig? Sagde jeg Dem ikke lige ud, hvordan jeg var, at jeg holdt af Dem den Gang, men at jeg slet ikke vidste, hvorlænge det vilde vare? Har jeg skabt mig selv?

— Hvorfor løb De ud i Vandet?

Hun lo og trak paa Skuldrene.

— Børnestreger var det, Tøsestreger, om De vil. Jeg havde læst saa meget om rørende Helte, mens jeg kjedede mig hos Madam Bertelsen. Jeg havde sunget

saa mange bævrende Sange hos Hr. X. X. — saa jeg véd ikke. Men saadant Noget havde jeg sat mig i Hovedet, at det vilde være rask at ende paa den Maade. Det gik over, da jeg blev fisket op. Det slog rigtig koldt Vand i Blodet. Jeg havde slet ingen Lyst til at dø, da jeg var kommen til Kræfter.

— Og saa maatte min Onkel undgjælde.

— Jeg havde ingen Penge og var blameret i Kjøbenhavn. Nu vil De vel ogsaa spørge, hvorfor jeg løb fra ham? Vil De? Det var, ligesom De ikke vidste, at vi maatte have pint hinanden ihjel. Saadanne gamle Narre... Naa bliv ikke hidsig! I gamle Dage fandt De ham ikke saa sød. Jeg tog kun et halv hundrede Daler med mig, og dem sendte jeg tilbage.

— Rigtig, sagde X. X., der kom et anoymt Pengebrev, mens jeg var alene med den Gamle.

— Naa — saa var vi jo kvit. Det Par Dage, jeg levede hos ham! Uh — jeg vilde ikke leve dem igjen, om En gav mig en Million. — Her slog hun et saa mandhaftigt Slag i Bordet, at Musikeren greb om sit Glas som om et lille Barn, man vil skjærme mod Overlast.

— Jeg véd godt, vedblev hun, jeg er skabt til at bringe Folk Ulykke, der vil holde af mig, men de kunde jo være blevne fra mig. Jeg har ikke kaldt paa dem. Naa, nu er da det forbi. Siden det Bad har jeg stadig været hæs, saa Stemmen er fløjten. Og jeg spejler mig saa tidt, saa jeg meget godt véd, hvordan mit Ansigt ser ud. Det, jeg fortryder mest (her saâ hun atter ondt paa mig) . . . det véd De bedst.

Jeg mærkede Rødmen stige mig til Hovedet. Jeg tav og saâ paa den underlige Skabning. Ja — hvad havde jeg villet med hende?

— Kanske De er forelsket i mig endnu? sagde hun, kastede Nakken lidt tilbage med det mest haanende Udtryk, hun ejede.

— Nej, sagde jeg kort og tørt.

— Saa er vi ogsaa kvit, lo hun. Jeg havde kvalt Dem, tror jeg, hvis jeg var bleven gift med Dem. Nej — En, der vidste, hvad han vilde, som kunde kom-

mandere mig i Takt som en Underofficer, som i alle Maader var stærkere end jeg, En — ja En, der turde prygle mig, naar jeg ikke vilde makke ret — lad gaa — maaske jeg havde kunnet leve med ham. Men det er bedre, som det er.

— Nu har De det altsaa godt? spurgte jeg, idet jeg rejste mig.

— Jo Tak, Hr. Stenberg, ret godt! Jeg sled og slæbte for at øve mig i disse Kunster, da min Stemme var borte. Jeg har altid været stærk og smidig — og flink til at klavre. Det maa De da kunne give mig Attest paa — Haha! Nu faar jeg den Lyst styret. Jeg har, hvad jeg behøver til at bo pænt, hvor jeg kommer, og jeg har været baade i Norge og i Rusland og i Finland. Jeg kan ogsaa klæde mig ordentlig, og kommer Nogen med Næsvisheder, men det gjør Ingen mere, saa — (her knyttede hun Haanden). Sy og koge har jeg aldrig gidet. Dette herre er meget bedre. Det hjælper udmærket mod Følsomhedsvrøvl at bruge sine Lemmer . . . Naa, vil De allerede gaa? Skal vi skilles som Uvenner, Hr. Stenberg?

Hun rakte Haanden imod mig. Jeg tog den, men kun høfligt.

— Jeg er ikke Deres Uven; sagde jeg. Gid det maa gaa Dem vel!

— Tak, i lige Maade! Hils Øresund, naar De sejler over det, for den Vej kommer jeg aldrig mere. Sidst i Ugen gaar vi til Gøteborg.

Det er et ækelt Fruentimmer, sagde Musikeren, da vi var komne et Stykke hen ad Gaden, og slog med sin Stok ud i Luften.

Vi tav længe. Saa spurgte han:

— Hvad vil Du bestille, naar Du kommer hjem til Kjøbenhavn?

— Skrive min Ungdomshistorie, sagde jeg.

— Bravo! Et gammelt, men probat Middel til at faa det Onde ud. Jeg kommer vel til at prøve paa at sætte Musik til Versene. Men naar er Du færdig med den?

— Jeg har faaet Lyst til Arbejdet, saa kommer vel ogsaa Lysten til Livet.

Et Levnetsløb fortalt paa Kirkegaarden.

Hvor var den saakaldte «nye Kirkegaard» i min Fødeby K. voxet i de fem Aar, jeg ikke havde været der! Før lignede den mest et Overdrev med sin ujævne Græsbund, afbrudt af Gravstederne, der saa ud som store Muldvarpeskud. Buxbomhækkene, der var plantede til Indfatning omkring dem, havde den Gang kun skudt faa og tarvelige Blade. Hist og her svajede og dinglede en ung Taarepil eller Hængeask med sin tynde og forpjuskede Top, langt opskudt, grim og holdningsløs som en ranglet Dreng i Lømmelalderen. De enkelte Kors og Plader af Marmor, der var satte som Mindesmærker over de Afdøde, grinede øjenskærende i Solskinnet paa en ubehagelig fordringsfuld, fremtrædende Maade. Men nu lignede det Hele en hyggelig Park med frodige og høje Buske. De sorte Gravtuer var overvoxede af Eviggrønt og Vedbend, hvorimellem Roser og Lilier, Verbenaer og Heliotroper stak frem og krydrede Luften. Ud over Monumenterne hvælvede nu Pilens og Askens hængende Kroner med det yppige Løvs tætte Kupler sig som levende Mavsoleer over de Afdøde. Der var nu kaad og letsindig Fuglekvidder, lystigt Farvespil, berusende Duft i «de Dødes Have». Livet bølgede syngende, blinkende og duftende hen over Gravene. Selv Ligkapellet midt paa Kirkegaarden, i sin Tid opført af Byens første Murmester i nogle skrækkelige Former, som vidnede om denne Mands højst underlige Forestillinger om gothisk Arkitektur,

havde faaet en Hæk af hvide Roser om sig, der dækkede Syndernes Mangfoldighed som en Kjærlighedens Kaabe.

Under denne Kirkegaardens forandrede Tilstand havde jeg ondt ved at finde min Faders Gravsted. Det var ni Aar siden, han blev lagt der, og mange Begivenheder havde fyldt de mellemliggende Aar. Men nu vilde jeg indfri et Løfte, jeg gav min Moder, før hun døde, og hvis Opfyldelse laa hende meget paa Hjerte (hun døde og blev begravet i Kjøbenhavn), nemlig at faa sat en Marmorplade med Indskrift paa min Faders Grav. Jeg havde i den Anledning havt en Samtale med vedkommende Avtoritet - Kirkeværgen — der meget nøjagtig havde udspurgt mig om Mindesmærkets Størrelse, Form o. s. v., thi derefter skulde Betalingen til Kirken rette sig. Jeg kom uvilkaarlig til at tænke paa, at Per Degns Tarif med forskjellige Priser paa Salmerne, for fint Sand og slet og ret Jord endnu havde Gyldighed i den kirkelige Administration. Nu skulde jeg tale med Graveren, som jeg ikke traf i hans Bopæl, men som man der sagde mig var ude paa den „nye Kirkegaard". Efter at have set mig lidt omkring gav jeg mig til at søge efter ham, men under alt dette Løvværk var det ikke let at finde ham. Medens jeg saaledes vandrede gjennem de hverandre krydsende Gange, lød der ud til mig bag én tæt Taarepil følgende Strofe af en Vise, som jeg i min Barndom havde hørt synge i Borgestuer og Køkkener:

For Sanden man det siger,
at uden skjønne Piger
er traurig Livets Stund;
men det er sødt og herligt
at gaa med Pigen kjærligt
udi den grønne Lund.

— Det skulde vel ikke være Graver Kristensen? spurgte jeg med høj Stemme.

Ud gjennem Løvet borede sig et fedt, rødmusset Ansigt med graa, svømmende Øjne, tykke mørkerøde Læber og et graasprængt krøllet Haar. Det animalsk-muntre Udtryk i det gik pludselig over i officiel, høj-

kirkelig Alvor, da Manden saa mig, den fremmede Person, i Officersuniform — jeg var nemlig værnepligtig Sekondlieutenant. Hans Udseende vakte gamle Minder hos mig. Det var jo den forrige Provsts Karl, Lars Kristensen, som efter Byens gode gamle Skik var avanceret over i denne Bestilling, ligesom Byfogdens Kuske altid bleve Politibetjente. Samme Lars havde ellers i sin Tid været den farligste Hjerteknuser for Byens Tjenestepiger. Jeg nævnede mit Navn og mit Ærinde for ham. Han satte et Bededagsansigt op, hvorved hans Underlæbe stærkt nærmede sig hans Næse.

— Ja, Hr. Lieutenant, det fortjente Deres Fader, den salig Kammerraad, virkelig ogsaa. Det var en Mand, der gjerne undte Smaafolk Noget. Hans Eftermand, den Postmester, vi nu har, er ikke af det Sindelag. Menneskene er ikke saa gode som i svundne Tider, Hr. Lieutenant — Ja vel skal Tavlen blive besørget sat op og Graven passet, det forstaar sig.

— Var det en Salme, De sang før, Kristensen?

Han sendte mig et hurtigt Blik gjennem Øjenkrogen. Enten han troede paa mit uforandret alvorlige Ansigt eller ikke, sagde han ligesaa alvorlig:

— Ja vel. Men det er en af de nymodens. De gaar, om jeg tør sige, paa en mere gesvindt Tone end de gammeldags. Herre Gud — jeg stod just og bandt en Nellike op paa salig Hestepranger Mikkelsens Grav. Jeg faar, uden at rose mig selv, sex Daler om Aaret af Familien for at passe Gravstedet, ja jeg gjør saamænd. Det var en herlig Mand, og hans Efterladte er fromme Mennesker.

— Hestepranger Mikkelsen! udbrød jeg, var det en herlig Mand? Det var jo den værste Snyder og Bedrager.

— Aa, hvor kan Lieutenanten nænne at tale saadan om en Henfaren? Ja vel snød han, men det var jo hans Levevej, og udenfor Bedriften var han saamænd hæderlig i alle Maader. Inden jeg kom til Provsten, tjente jeg jo Kromanden i Stokkerup. Der bedede salig Hr. Mikkelsen gjerne, og han gav saamænd en Mark i Drikkepenge,

bare naar man havde givet Bæsterne . . . Hestene mener jeg, en Skofte Brød og en Spand Vand. Ak ja, det var de Tider!

— Ja Tak, Kristensen, saa sørger De for det Hele, naar Pladen kommer. Maa jeg nu betale Dem for Gravens Pasning — værs'go' — ja De behøver ikke at give tilbage. Resten er til en lille Snaps.

— Gud, Hr. Lieutenant, jeg smager saamænd aldrig Brændevin i min Mund, men hvad en halv Bajer angaar, saa siger jeg tusind Tak. Nu tager jeg fat igjen paa Hr. Mikkelsens Grav . . .

— Og paa Deres Salme, Kristensen? afbrød jeg.

Jeg fik det samme hurtige, skraa Øjekast, men nu «havde» den værdige Graver mig. Han plirede med det ene Øje og lod en ganske lille Spids af Tungen spille i den ene Mundvig, hvorpaa han fjernede sig med en dyb Hilsen.

Jeg vandrede atter lidt omkring og læste de Begravedes Navne paa Kors og Plader, Navne, der næsten alle vakte Barndomsminder hos mig — thi i en saadan Kjøbstad kjender især Børn alle Mennesker og de fleste Husdyr.

Der laa den løjerlige Skomager, der blev arrig, saasnart en Dreng saâ paa ham og kaldte ham en «Stejlerad»; der den gemytlige tykke Bager, der altid grinede, og hos hvem man kjøbte «Ole Lehmanns Kringler» og Honningmænd, to for en Skilling. Der laa Grete Flækmand, den gamle Slagterenke, om hvem man fortalte, baade at hun kunde hexe, og at hun drak ... en Mængde Billeder defilerede forbi mig. Min Erindring vakte de Døde. Et Kor af pudsige Figurer omsværmede mig som uskadelige Spøgelser og gemytlige Gjengangere. De dansede om mig til et Orkester af Markedslirekasser, Karrouselklarinetter og Dagvognskuskenes Posthorn. Den skinhellige Ex-Don Juan, Graveren agerede Korfører.

Jeg var naaet til den Del af Kirkegaarden, der laa fjernest fra Indgangen mod Byen. Dér laa nyere Grave, om hvilke det Grønne endnu ikke rigtig var groet op. Ved en saadan Grav, der var pænt indhegnet med et lille Staaltraadsgitter, stod en grønmalet Træbænk. Paa den sad en gammel Mand og røg paa sin Pibe. Han vendte Ryggen imod den Side, jeg kom fra. Jeg kunde se, at han bøjede sig ned over Graven og syslede med de Blomster, der var plantede derpaa. En Jasminduft slog mig i Møde fra en tæt ved Graven blomstrende Busk, der saâ ud til at være adskillig ældre end Gravstedet. Var det ikke løjerligt? Denne Jasminduft gjorde, at jeg strax kom paa det Rene med, hvem den gamle Mand var, der sad der i den grønne Hvergarns Frakke og den blaa Kaskjet. Det var en af min Barndoms bedste Venner, Niels Matthisen. I gamle Dage styrede han Bedriften for Povl Stubs Enke, som drev Brænderi, Avlsbrug, Vognmandskjørsel og besørgede de saa kaldte «kontraherede» Befordringer, det vil sige Person- og Pakkepostens firspændige Hovedvogne, paa hvis taarnhøje Buk jeg mange Gange havde set Niels Matthisen svinge sin vældige Firhestepisk til Knald. Men Snærten gik ikke ud over Hesteryggene, thi Niels var, som Alle sagde, «farlig god mod Kre'tur». Da jeg sidst saâ ham, var han endnu i sin kraftige Alder. I hans lyseblaa Øjne vexlede Udtrykket underlig mellem det Melankolske og Svinepolitiske. Det Sidste erindrede jeg mig navnlig fra én Situation, nemlig naar han hver Maaned kom op paa min Faders Kontor for at hæve Fragterne for den forløbne Maaneds Extrapostkjørseler. Saa sad han paa den yderste Kant af Stolen, paa Hosesokker — Træteflerne havde han som beleven Mand ladet blive staaende i Gangen — bestandig kløende sig paa den venstre Læg med den højre Hæl, og med stor Anstrængelse, der røbedes ved Pandens perlende Sveddraaber, følgende Regnskabet, som min Fader opgjorde for ham. Jeg hørte ham hver eneste Maanedsdag fremkomme med følgende stereotype Replik, naar min Fader meddelte ham det opsummerede Beløb og spurgte, om det stemte med hans Regnskab: Jeg synes

lige godt, at det skulde blive en fire-fem Mark mere. Dertil svarede min Fader altid med et godmodigt Smil: Saa synes De fejl, Niels Matthisen. Niels gjorde slet ikke nogen Indvending, men talte langsomt Pengene med hviskende Røst og puttede dem i en uendelig fedtet Skindpung med Lærredssnørebaand i, som han trak op af Buxelommen.

Drenge har gjerne en stor Passion for Karle, og blandt alle de Postilloner, som jeg kjendte fra min Faders Kontor, saâ jeg især op til Niels Matthiesen, vel mest paa Grund af hans af Alle anerkjendte, men af Faa prøvede store Styrke. Niels Matthisen holdt ogsaa meget af Børn. Jeg gik tidt ned i Madam Stubs Gaard og besøgte Niels. Jeg fik da Lov til at hjælpe ham med at vaske Vogne, et Arbejde, som just ikke var gunstigt for mine Kadetlærreds Benklæder, thi de blev fælt overspættede med Klatter af Tjære eller Vognsmørelse. Stundum red jeg med ham til en Vanding og „svømmede Heste" med ham, og naar vi saa kom hjem og havde faaet Hestene i Stald- eller paa Græs i Vænget ved Gaarden, trakterede Niels mig gjerne til Afsked med et Stykke brunt Kandissukker, som han tog op af sin Vestelomme, bed over og delte mellem sig og mig. At der tidt klæbede et lille Blad Skraatobak ved Sukkeret, generede mig ikke i nogen væsentlig Grad. Jeg kan huske, at Niels i den Tid, Jasminerne blomstrede, altid gik med en saadan Blomst i Haanden, som han hvert Øjeblik førte op til Næsen. Men den Gang interesserede dette Fænomen mig saa lidt, at det aldrig faldt mig ind at udforske Grunden dertil. Nu blev Mindet om denne Jasmin vakt ved Busken, der blomstrede ved Graven. Og ved denne Idéforbindelse ledtes Tanken strax hen paa min gamle Ven, Niels Matthisen, som jeg næppe havde set, siden jeg blev sat i Skole i Kjøbenhavn, og det var vel nu sine femten Aar siden.

Jeg gik nærmere, og paa Tavlerne læste jeg, at det var Familien Stubs Gravsted. Graven, som Niels Matthisen syslede med, bar en Marmorsten, hvorpaa der stod: Karoline Marie Stub med Angivelse af Fødsels- og

Dødsaar. Af det sidste saâ jeg, at Vedkommende var død for fem Aar siden. Jeg erindrede nu den Afdøde, en af Povl Stubs Døtre, som en kjøn, ældre Pige, der af og til havde rakt mig en Peberkage med Mandel midt i, naar det traf sig, at jeg under Besøg hos Niels Matthisen kom ind i «de Sæ'les» Dagligstue. Der duftede altid af Lavendler, og den gamle Madam Stub sad der i sin blommede Kattunskjole, sin tætte Kappe med en umaadelig lang og spids Nakkepuld og med Næsebriller paa, i en stor gammeldags Læderlænestol med forgyldte Messingsøm, medens hun med sagte, mumlende Røst læste for sig selv af en Bibel eller Postil.

— God Dag, Niels Matthisen! raabte jeg med høj Stemme.

Den gamle Mand drejede Hovedet til den Side, hvorfra Lyden kom. Jeg opdagede nu, hvor Alderen havde mærket ham, hvorledes Panden og Øjenpartiet var gjennemgravne af vældige Rynker. Han saâ op paa mig med et adspredt, ligegyldigt Udtryk som En, der ved et Ryk hensættes i en hel anden Verden end den, han nys færdedes i.

— De kjender mig vel ikke?

Et langt udtrukket Næ—æ—j», som kun en Sjællænder kan præstere det, var Svaret.

— Kan De ikke huske Theodor Høberg?

— Tævedaar? ham, Drengen? Den gamle Kammerraads Søn? Jo vel kan jeg det; men han kom jo i Skole i Kjøbenhavn for at studere til Præst.

— Ja, men det er rigtignok nu femten Aar siden, Niels Matthisen.

— Nej, det er det da vel ikke? Saa? — ja det er fælt, saa Tiden har givet sig til at rende i de senere Aar. Saa søger han, Tævedaar, vel allerede Kald?

— Nej, det blev ikke til Noget med det Præstevæsen. Jeg er Theodor Høberg.

— Ja, det er De s'gu ogsaa, sagde den Gamle, og jeg kunde se Gjenkjendelsens Glæde i hans oplivede Træk; nu kan jeg kjende Dem paa den Smule Vorte paa Panden. Herre Gud! naa saa De er bleven Løgtenant,

eftersom De gaar i Mundering. At dog den gamle Postmester maatte til det og ikke fik den Glæde med sig i Graven! Det var ligegodt en dejlig Mand, om ogsaa han var noget galhovedet ved Natteposterne og kunde kalde En en Snøvleso, naar man ikke mødte med Forspand lige paa Minuten. Men da han døde, gik det tilbage med Kjørselen, og det voldede de taab'lige Jernbaner. Havde han bare levet, saa havde vi nok faaet Lov til at blive ved at kjøre med Delesangse, som vi nu havde kjørt med i saa mange Aar. Eller kanske de dog lige godt havde fundet paa noget andet Skidt?

— Ja, det havde de vel, Niels Matthisen.

— Ja, det kan s'gu godt hænd's, sagde Niels eftertænksom og nikkede langsomt med Hovedet, hvorefter han stak Haanden op til Næsen. Jeg opdagede nu, at han havde en Jasminblomst mellem Fingrene.

— Naa, saa De holder endnu saa meget af Jasminer.

Niels svarede ikke, men nikkede kort med Hovedet.

— Det er nok hele Familien Stub, her ligger, sagde jeg.

— Ja de fleste af dem. Der ligger Manden for det Hele, Povl Stub. Ja det er mange Aar siden, han blev puttet ned. Han var den Første, der blev lagt paa den ny Kærregaard. Der ligger Lise, hende, der altid var saa simpel i Maven. Der ligger Madamen — ja hun blev da lige godt over de firs, og det varede farlig længe, inden Aanden kunde slippe ud af hende. Den laa saadan og hvæsede i hende i over en halv Snes Aar. Der ligger han — Peter — ham, Studenten — ja Gud bedre os for den Sort Student, han var, og for al den Hob Penge, han kostede Madamen — nu er der kun den skjævho'dede Lotte tilbage. Hun er lige godt den mest sejglivede af de Børn.

— De glemte hende, ved hvis Grav De sidder.

Niels var nær ved at proppe Jasminen op i Næseborene. Han kneb Øjenlaagene tæt sammen. Det var aabenbart, at han gjorde en Anstrengelse, men den lykkedes ikke. Han brød ud i en underlig gryntende Hulken,

der mere og mere tog Magten fra ham. Piben faldt ud af hans Mund og ned paa Jorden.

Jeg blev først lidt forlegen; men da den gamle Mand ikke rørte sig fra sin krumbøjede Stilling, satte jeg mig hen ved Siden af ham og lagde Haanden om hans Skulder. Jeg sagde:

— Hun var altsaa Perlen blandt dem Allesammen?

Han rettede sig og saâ paa mig med store Taarer i de milde, lyseblaa Øjne og sagde:

— Ja, der sagde De et sandt Ord.

— Jeg kan se, at De har holdt rigtig meget af hende.

Der har sagtens været en Tone i min Stemme, der vakte Niels Matthisens Sympathi, thi han rystede min Haand og sagde:

— Det er rigtig pænt af Dem, at De, som er saadan en højstaaende Mand, taler saa skikkelig med saadan en gammel Stodder, som jeg er bleven til. Det er, ligesom jeg kunde høre Deres gamle Fader snakke, for det var ogsaa en rigtig gemen og medlidendes Mand.

Jeg var imidlerttd bleven nysgjerrig efter at høre Noget om Niels Matthisens Kjærlighedshistorie; thi at en saadan havde fundet Sted mellem ham og den Afdøde, ved hvis Gravsted han sad, var mig ganske klart. Havde jeg begyndt paa en Indledning, vilde jeg vist aldrig være kommen ind paa Sagen. Jeg brød derfor overtvært og sagde:

— Hvor kan det være, Niels Matthisen, at De ikke fik den Pige? De styrede jo dog Tingene i mange Aar for de Fruentimmer.

— Ja, jeg kan s'gu gjerne sige Dem det Altsammen, ligesom det er, og fortælle Dem det med Vidtløftighed, for det er en meget vidtløftig Ting. Ser De, mens jeg stod ved Tolleriet, havde jeg lært at kjøre, og saa, da jeg slap af Tjenesten, lærte jeg jo Brænderiet ude i Adelgade inde i Kjøbenhavn. Saa var det jo, at Manden herude, Poul Stub, blev saa farlig daarlig i Benene af Jægten*), saa han knap kunde stavre fra Skjænkestuen over i

*) Sjællandsk for Gigten.

Brænderiet, og det gik snavs baade med det og med Kjørselen og med Driften af de Jorder, han havde i Fæste af Byen. Saa søgte han efter En, der havde noget Begreb om alle de Dele; og en Gaardmand ude i Stokkerup, som jeg havde tjent, før jeg kom i Tjenesten*), sagde til Poul, at han kunde bruge mig. Naa, det mente jeg jo ogsaa selv, og for det meste er det bedre Madsteder at tjene paa i Kjøbstæderne end inde i Kjøbenhavn, for dèr var de i de Tider farlig gjerrige baade paa Smørret og paa Sulet. Jeg fik s'gu aldrig saa meget som et Stykke stegt Flæsk til at bide paa til min Mad ude hos den Brændevinsmand i Adelgade. Se, saa var det, jeg kom ud til Povl Stub. Det var ellers en meget regedèrlig**) Mand, men immer skulde han gaa og gnave og smaamukke. Men det var Jægten, der gjorde det. Jeg tror nok, jeg tør sige, at jeg var en Karl, der havde Lyst til at tage fat, og der var ikke noget Arbejde, som jeg holdt mig for god til, enten det saa var rent eller beskidt. Nu i disse Tider gaber jo en snottet Dreng op, naar han bare skal møve***) en Smule Svinehus. Ja, det er s'gu ogsaa sandt, er det. Den Gang kunde man da ogsaa smække en doven Rad et Par paa Tuden, naar han stod og gabede over Mæskekarret inde i Brænderiet eller gik og drev over en Møggreb ude i Gaarden, saa det var aldrig saa farligt at faa Orden i Tingene. Og Manden blev da ogsaa vel fornøjet, kan jeg tænke. Vi fik Sæden ind i god Tid, der kom Orden og Renlighed i Brænderiet. Og Delesangsen, som jeg kjørte to Gange om Ugen, forsinkedes aldrig uden en eneste Gang, og det voldede det, at Konduktøren faldt ned af Bukken, fordi han havde drukket tre varme Punser lige i ét Træk i Kroen, vi bedede i. Det var godt, han ikke brak Halsen. Men se, jeg maatte jo give den fjermer Stanghest Skylden, for ellers var Konduktøren bleven smidt fra sit Levebrød, og han havde elleve Børn. Gud skal vide, hvordan det gik til, for han kjørte paa

*) ɔ: blev Soldat. **) ɔ: medgjørlig. ***) ɔ: muge, gjøre rent.

Landevejene baade Nat og Dag. Han hed ellers Movritsen.

Naa ja . . . med Manden selv var der s'gu ikke Noget i Vejen, og da heller ikke med Madamen for den Sags Skyld, og Tøsene, dem obselverede jeg ikke videre paa i Førstningen. Det Indvendige ragede jo heller ikke mig. Men saa kom han, Sønnen Peter, ved Juletid hjem fra Herlufsholms Skole, for han skulde studere til Byfoged og Justitsraad. Det var en lang Rækel, men der kom aldrig Marv i Knoklerne paa ham, og saa gik han alstillens og grinede. Han havde saadan en Eleverdreng med sig lige som han selv, og de skulde altid gjøre Utuskestreger ovre i Brænderiet eller i Kostalden, og det ærgrede jeg mig over, for de havde jo ikke Noget at gjøre der.

Naa, det var saadan i Juletiden, saa sidder jeg inde i Køllestuen og faar mig en Bid varm Mad paa Formiddagen, for jeg havde kjørt Delesangsen om Natten. Saa kommer de to lange Drenge svejsende der igjennem.

— Hvad er det, Du spiser, Niels? sagde Peter, og saa grinede baade han og den anden Eleverdreng.

— Hvad det er? sagde jeg, det er et Stykke Rævenbensteg.

Saa skulde De bare hørt, hvor de grinede. Gal blev jeg og langede Peter En over Nakken, saa han røg hen ad Gulvet. Men saa skreg han jo Gevalt, saa det skar gjennem hele Huset. Lige paa en Gang smak Madamen Døren op til Stuen, hvor de Sæle var, og saa begyndte hun at regne op for mig, saa det var fælt at høre paa. Jeg kan ikke huske alt det, hun langede ud, men hun sagde da tilsidst, at jeg skulde skrubbe af og det strax.

— Det kan jeg ogsaa, sagde jeg, men først skal Drengen have en paa den anden Keje.

Ja, det sagde jeg s'gu. For indvendig var jeg bleven farlig æddderspændt, om jeg saa skal sige det. Og jeg lavede mig da til og smak efter Drengen. Han hvinede og rendte hen og holdt i Moderens Skjørt. Saa kom Døtrene rendende inde fra Stuen, men Manden kunde

ikke rejse sig. Han sad og bandede henne i Kakkelovnskrogen. Men ligesom jeg vilde tage et Tag i Drengen, var der en lille Haand, der tog mig ved Armen, og det var netop Lines, som ligger der. Hun kunde den Gang vel være en Tøs paa en atten Aar. Og saa saâ hun mig lige stift ind i Øjnene, men det er ikke for det, hun saâ slet ikke gal ud, men hun stirrede saadan rigtig mindelig og bønlig paa mig, saa jeg aldrig nogen Tid havde set saadant et Øjesyn. Det pirkede helt ned igjennem mig, og Armen faldt ned ligesaa sjatten som en Karklud. Saa sagde hun til Moderen med en rigtig pæn Tale:

— Hvordan skal det gaa nu, da Fa'er er saa daarlig, med Brænderiet og hele Bedriften, naar Niels tager væk?

Jeg blev farlig undselig, for nu var jeg fem og tyve Aar, og saadan en ung Tøs kunde ræsonnere saa fornuftig, og jeg var bleven saa gal paa saadan en Pjalt Dreng.

— Niels skal bede Mo'r om Forladelse, for man har ikke Lov til at svare sin Madmo'r, og Peter skal bede Niels om Forladelse, for en Dreng skal ikke være uvorn mod voxne Mennesker, sagde hun saa.

Se, paa den Maade kom det strax til Forlig, for jeg kunde jo ikke andet end finde, at der var Ræsonlighed i de Dele, og hun saâ jo dog saa skikkelig og nysselig ud, som der ikke var ondt i hende, og det var der da heller ikke.

Naa, jeg tog jo ogsaa fat paa Tingene, som jeg ellers plejede van, men det var blevet helt løjerligt med mig. Hvor jeg vendte mig hen, og hvad jeg tog fat paa, syntes jeg, at den lille Lines Øjne saâ paa mig og skinnede saa blanke, at det dog var noget mageløst. Jeg gjorde s'gu flere Ting helt avet om. Saadan kan jeg huske, at jeg tog af Smørelsen til Fjervognen og smurte paa Axelen af en Møgvogn, som bare skulde have været tjæret, men jeg tænkte immer: Det driver vel over, naar Du faar sovet ordentlig.

Jeg har nu ellers aldrig været saadan hidsig paa Fruentimmer, og saadan en Musekat som han, Lavs Kri-

stens, der tjente den gamle Provst og nu er Graver, det har jeg nu aldrig paa nogen Maade været — ja det forstaar sig. Da jeg tjente ude paa Landet, smiskede jeg noget til en Pige paa Gaarden, men se, det var bare saadan en Madkjæreste. Hun stak lidt til mig, hvis der blev levnet en Bid Grisesylte eller en Stump Pølse i Slagtetiden, og paa den samme Maade havde jeg begyndt at faa det med En, der hed Bo'el, som tjente Povl Stub for Kokkepige. Men jeg vilde s'gu ingen af dem Noget, der er værdt at regne paa. Jeg lod saa den Dag gaa hen, og om Aftenen lagde jeg mig og tænkte:

— Nu kan Du sove durk; for der gaar jo hverken Delesangse eller Pakkepost i Nat — men det blev lige godt Løgn, blev det.

Ja, det er urimeligt, saa Menneskenes Børn kan være yderlig taab'lige, mens de gaar i deres Ungdoms Dage!

Først faldt jeg i Staver paa Sengefjælen med den ene Uldsok i Haanden, saa krøb jeg da ned under Dynen, men det var lige meget, om jeg lagde mig paa højre Side eller vendte mig om paa den venstre, eller jeg lagde mig lige plat ud paa Ryggen. Der kom ikke Blund i mine Øjne. Jeg saâ bestandig den lille Lines nydelige Øjesyn, og det var ligesom jeg kunde høre hendes kjønne Maade at tale paa.

— Du maa have Dig en Saapian, tænkte jeg, for det ligner da ikke Noget at ligge her og gabe hele Natten.

Se, paa Væggen i Kammerset der hang jo min røde Sjenilje, den, jeg kjørte Delesangsen med, og der laa bare saadan en Pægleflaske med Brændevin i den ene Sidelomme. Jeg rejste mig op paa Knæerne i Sengen og fik raget den Smule Lærke ud og tog mig et Par Drag. Det lindede i visse Maader, for jeg faldt i Søvn. Men saa drømte jeg, saa det dog var urimeligt. Jeg drømte, at jeg sad i en skinnende Sal af det bare kulørte Glas med den lille Line paa Skjødet. Hun sagde de nydeligste Ting til mig om Retskaffenhed og Trofasthed og Dyd og alle den Slags Sager, og saa blæste nogle

usynlige Musikantere paa Klarinet og gned Fiol til, og det med saadan en fin Tone, at jeg maatte græde som et Pattebarn, og lige godt syntes jeg, at jeg var i Himmerig, og at det Bedste for mig var, om jeg kunde sidde saadan og høre Line tale og de usynlige Musikantere spille fort i mange tusind Aar. Saa vaagnede jeg — det var en anden Komedie, den — for der løb en stor Rotte over min Dyne. Dem var der nok af. De kom inde fra Brænderiet, det Skab!

Niels tav pludselig stille, tog en lille Spade og saâ hen ad Jorden.

— Pst! hviskede han, listede sig et Par Skridt bort, gjorde et rask Stik med Spaden og kastede den opgravede Jord i Vejret. Noget Tungt faldt ned tillige med den.

— Kan De se, jeg snuppede Muldhvalpen, sagde han. Den skulde lige til at rode op i Gravene.

Derefter stoppede han Piben af en Svineblære, der tjente ham til Tobakspung, slog Ild med Fyrstaal og Sten og tændte et Stykke Svamp.

— Jeg kan ikke lide de Svovlstikker, sagde han, siden den tyske Probenreuter brændte mig et ledt Hul i det ny Klæde i vor store Fjervogn.

— Ja — men Deres Historie, Niels Matthisen!

— Den bliver meget mere vidtløftig endnu, naar jeg skal sige Dem det, ligesom det er, svarede han nølende, og der er ingen større Plasér ved den.

— Fortæl De bare!

— Ja, ja da. Se, det var nu den Dag og den Nat. Jeg tænkte, det skulde blive bedre op ad Dagen, men det gik trevent med Alt, hvad jeg tog fat paa; og da det blev Middag, saa fik vi en dejlig fed Byggrynsvælling, og se, hun, Bo'el, havde jo sørget for, at der var kommen en Smørklat i min, der var saa stor, at den bredte sig farlig langt ud i Tallerkenen. Men tror De, jeg havde nogen Fornøjelse ud af det? Ikke s'gu den ringeste; tværtimod; jeg havde en saadan Klemmelse i Hjertekulen, at jeg aldrig saa snart havde faaet Vællingen ned — ja saa gav jeg den fra mig i Svinehuset, for da jeg mærkede,

at jeg skulde af med den, saa tænkte jeg, at det ikke var værd, at den gik helt til Spilde. Nu blev jeg s'gu helt bange og gav mig til at snakke med mig selv, og saa sagde jeg:

— Der maa en Ende paa Tingen, for naar Du ikke kan holde den gode Mad i Dig, maa Du være forfærdelig syg; og om ogsaa jeg gaar op til den titøjede*) Apothekersvend, som ellers laver Noget af Svesker og Sennepsblade til Dig, naar det værker indvendig, saa kommer dette herre s'gu igjen, for det er bar Kjærlighed, Du er syg af. Der maa en Ende paa Tingen.

Jeg gik da saadan og nørkede om**) Dagen igjennem, og da vi havde faaet Nadveren, som jeg ikke rørte, blev jeg siddende i Køllestuen. Det var nu den bare Udspekulerthed af mig, skal jeg sige Dem, for der stod henne paa en Hylde fire smaa grønne Tønder, som de tappede Brændevin af til dem, der kom fra Gaden og kjøbte. Det kunde somme Tidens bare være en halv Pægl, Somme kjøbte jo en hel — der var s'gu ogsaa dem, det kjøbte en Pot. Men se, den ene Tønde var mindre end de 3 andre, og den var der Messingbaand om. Der var 9 Graders Brændevin i den, saa det var den fornemste af de tre. Af den fik Manden en lille Flaske hver Dag. Det var saadan en lille Glaskareth, der vel kunde rumme en halv Pot, og hver Aften skulde Line ud og tappe den fuld af det lille Anker, for de to andre Tøse rørte sig ikke til Noget. Lise, hende med den daarlige Mave, hun sad immer og studerede i Romanbøger, og Lotte, hende, den skjævho'dede, sad og lagde Kort op. Det var sagtens for at faa ud af Kortene, om hun kunde blive gift, for det vilde hun fælt gjerne. Ja, det vil hun s'gu endnu, saa gammel hun er. Naa, Line kommer da ogsaa den Aften.

— Nu skal det ud af mig, sagde jeg til mig selv, og saa tog jeg et Tag med de knytte' Næver i begge Buxelaar og rejste mig op fra Bænken, saa det knagede, og saa sagde jeg i en fæl modig Tone:

*) nærsynede. **) drev Tiden hen med Smaasysler.

— Jomfru Line! sagde jeg.

Hun laa paa Knæ foran det lille grønne Brændevinsanker, og Tranlampen henne fra Bordet skabede sig saadan, at det halve af hendes Ansigt blev helt sort og det andet helt hvidt, da hun drejede Halsen. Og saa skulde De have set Øjnene! De skinnede af den bare Godhed og Skikkelighed.

— Hvad er det, Niels? sagde hun helt fredsommelig.

Jeg slap begge Buxelaarene, og jeg var meget mere bange, end den Gang Præsten hørte mig over paa Kirkegulvet, og det er ellers det Værste, jeg havde været med til. Jomfru Line stod ganske stille der henne og lænede sig med den ene Albue til Hylden og blev ved at se paa mig.

— Aa, det er ingen Ting, sagde jeg, for nu var jeg bleven farlig slapskoet og ydmyg.

— Jo, Niels har Noget paa Hjerte, kan jeg se.

— Ja, det har jeg, Jomfru Line, sagde jeg, for jeg har Jomfruen paa Hjertet.

Saa fæstede hun Øjnene paa mig igjen, rystede paa Hovedet og gik ud af Stuen, men Alt sammen blidelig og nysselig.

Jeg drev ud af Køllestuen og ud i Hestestalden; der satte jeg mig paa Hakkelsekisten og græd. Men saa sagde jeg til mig selv:

— Det ligner ingen Ting for et stort, svært Menneske at sidde her og vræle som en Spædekalv.

Der gik mange Dage, hvor jeg gik og grubliserede og hverken kunde hitte ud eller ind i mig selv. Jeg syntes, at Alting saâ saa galt ud. Værst var det de Nætter, jeg kjørte Delesangsen de lange fire Mil, for saa kunde jeg ingen Fred faa, saadan værkede det i mig paa alle Leder. Naar saa den tykke Movritsen vaagnede og gabede, saa det lød helt ud over Markene hinsides Vejgrøfterne, kunde jeg havt Sind til at vende ham en paa Kjæften, men jeg gjorde det lige godt ikke.

Jeg husker saa grangivelig en Nat, da det røg og føg med Sne lige ind i Ansigtet paa mig, og det var

ikke muligt at se hverken Vej eller Grøft, saa blev vi lige med Et siddende i en Snedrive, og det gav et Skub i Vognen, saa det fjermer Forhjul knækkede, og saa blev det sort for mine Øjne, og bag efter gnistrede det, ligesom det kunde være Lyn, og jeg vidste ikke mere af mig selv, end at jeg lige kunde bede Vorherre om at være god mod den lille Line. Og da jeg kom til Live igjen, saa laa jeg i en Husmandsstue. Den venstre Arm var brudt over paa mig, og det tror Fanden, for den tykke Movritsen var falden lige oven paa mig, og han var ikke kommen Noget til. Det var ellers godt for hans Kone og hans elleve Børn, og de to Passeserer inde i Vognen, det var kun et Par Tyskere; dem kerede jeg mig ikke en Døjt om. Jo flere Tyskere, der gaar Hul paa, jo bedre er det for vores Poletik.

Morgenen efter kom jeg da i en Knubslæde med noget Halm i og blev kjørt hjem, hvor der jo blev et farligt Staahej formedelst de Dele. Jeg havde ikke Ro et Minut, for somme Tider tænkte jeg paa Line, somme Tider paa, hvorledes det skulde gaa med Brænderiet og Kjørselen. Godt var det da, at det var ved Vintertid, saa der ikke var Noget at gjøre i Marken. Og hun, Bo'el, Kokkepigen, som skulde passe mig med Føden, hun var farlig knap med den Levemaade, hun skulde bringe mig. Det var af Hævngjerrighed over det, at jeg ikke mere saâ mildt til hende. Hun var ellers ved at sla' sig paa Reli'onen, for hun var bleven gode Venner med en hellig Væversvend.

En Dag, da det lakker hen ad Middag, laa jeg da i Sengen og bad saa mindelig til, at jeg dog ikke maatte faa Mælkegrød og kogt Sild igjen, for det havde jeg nu faaet tre Dage i Rad. Paa én Gang gaar Døren op, og jeg troede bestemt, at jeg snart skulde dø, for det kunde aldrig være rigtigt, det, jeg saâ.

Det var Jomfru Line — hende selv, der kom med Mad til mig. Jeg gav mig til at græde, for ved det, jeg havde ligget saa længe uden at røre mig og uden at faa nogen Sulemad, var jeg bleven blødhjertet og nem til Vandet.

— Spis nu bare, Niels, mens det er varmt, sagde hun, saa kan vi snakke bag efter. For Fader sover, og Moder og de to Andre er tagne til Barselgilde hos Ole Persen i Svalmstrup, saa Bo'el og jeg maa passe Huset.

Sulten var jeg, og glad blev jeg. Da jeg tog en Skefuld af den dybe Tallerken, fornam jeg, at det var den nydeligste Perlegrynsuppe med rigtig fine syltede Blommer i Stedet for Svesker og en mageløs Mængde Puddersukker i. Og paa den flade Tallerken laa to dejlig fede Stykker Flæskesteg med brunede Kartøfler til. Jeg aad det Hele rent op, men alt medens jeg aad, betragtede jeg Line, der stod og smilte, og saa sagde hun:

— Niels kommer sig nok, for Niels har jo en god Appetit ...... Sej Du! Kan Du se, om Du kan hitte en anden Vej, Du Balbér!

— Hvad for Noget, Niels Matthisen? spurgte jeg.

— Der er jo Steder nok, hvor saadan en skabet Skrubtaase kan kravle. Hvad skal den paa denne Grav?

Dermed tog Niels Matthisen en stor Tudse paa Spadebladet og kylede den langt bort.

— Naa, det var den Grynsuppe og den Flæskesteg, De slap fra.

— Ja, den aad jeg s'gu, og saa fik jeg Korasje.

... Saa sagde jeg til Line: Ja rigtignok er jeg kun en énfoldig Bondekarl, sagde jeg, men De kan ikke finde noget Menneske paa hele den syndige Jord, som kan have et bedre Sind til Dem, Jomfru Line, for De er min eneste Glæde og min eneste Tanke Dag og Nat, og det siger jeg al den Stund, jeg har sørget over, at vi var saa ulige i Stand og Vilkaar. Men det er vist, at om Nogen vilde tage den Sorg fra mig, saa vilde jeg ikke have det, om jeg saa fik Penge til.

Nu kunde man rigtignok se, at Line var kommen af pæne Kjøbstedfolk og var godt lært, for hun skabede sig slet ikke. Hverken fniste hun, ikke heller blev hun rød i Hovedet, men hun sagde helt pænt og fornuftig:

— Ja, jeg vil sige Dig, Niels, at jeg holder af Dig. Jeg har set, hvordan Du tager Dig ærlig og trofast af Tingene her hjemme, men jeg vil ogsaa sige Dig, hvad

sandt er. Fa'r har lovet mig til Garver Stolpe. Han er jo en rig Mand og har lovet at sætte to tusind Daler i Bedriften, som de siger gaar tilbage.

— Gaar den tilbage? sagde jeg. Jeg synes dog, jeg passer det Hele ordentlig.

— Ja, men Fa'er forstaar sig ikke paa at føre Regnskab over Noget .... det gjør Niels vel ikke heller? ... og saa gaar der saa meget i Skuddermudder.

Ja, Gud skal vide, hvor jeg blev saa storsnudet fra, men jeg slog et Dask mod Sengestolpen med den flade Haand og sagde:

— Jeg skal føre Regnskab, saasnart jeg kommer op, og det skal blive bestemt.

Saa saâ Line igjen paa mig, og saa sagde jeg:

— Ja, vil De love mig, Jomfru Line, aldrig nogen Tid at tage den gamle, klatøjede Garver, saa skal jeg ...

Men hun slog ad mig med Haanden ... saadan ..., tog Tallerkenerne og gik hen ad Døren til — men lige med Et vendte hun sig om og sagde:

— Hys ... Du maa ikke tale et Ord eller lade Nogen fornemme det med den mindste Mine, ellers er Alt forbi, Niels — og i en Snup var hun ude af Døren.

Gud bevares, hvor var jeg tosset! Jeg kunde jo ikke røre mig stort i Sengen med den gale Arm, men jeg trampede mod Fjælene paa Benenden og fløjtede en rigtig gesvindt Svejtrit-Musik. Og saa skinnede Solen fra Vinduet hen paa min rødstribede Hvergarns Dyne, og jeg nikkede og grinede imod den og sang et Vers, der randt mig i Hu fra den Gang, jeg var Dreng:

Skjønne røde Sol
paa din blanke Stol,
se dog paa min Ungdoms Fryd og Glæde!
Rundt paa Jordens Ring
findes ingen Ting,
som kan faa mit Øje til at græde.

— Ja, nu kan jeg ikke synge mer, undskyldte Niels Matthisen sig. Nu bræger jeg som en gammel Bede.

Derpaa fortsatte han:

— Naa, Doktoren fik da helt godt loddet Armen sammen paa mig, for mit Kjød har altid været nemt til at læges. Aldrig saasnart var jeg sluppen ud, før jeg gik op til Degnen Sludstrup. Det var en lille lavbenet En, der lignede en Grævlingehund. Han holdt meget af Punsch om Aftenen, og om Morgenen var han gal og kløede Drengene noget myrderlig i Skolen, men det kunde de jo ingen Skade have af. Farlig skrap var han til sine Ting og havde givet alle Slags Tabeller og Regnebøger ud paa Prent. Men de Penge, han fik for dem, havde han rigtig god Brug for, for han havde endnu flere Børn end den bøvede Movritsen, saa man maa dog sige, at han var dygtig paa mange Maader. Jeg traf ham, som han sad og svippede med et helt nyt Spanskrør for at probere, om der var Driv i det. Jeg sagde ham det, ligesom det var, at der ikke var Nogen hjemme, der kunde føre Regnskab, og spurgte ham om den nøjeste Pris for den Sort Lærdom. Degnen kløede sig i Nakken og sagde:

— Aa, Niels Matthisen, Du kan jo komme, naar Du er færdig med dit Arbejde de Aftener, Du ikke kjører Posten, saa kan vi jo, naar vi er færdige, faa fat i Toldbetjent Bolsted og tage nogle Omgange Brus, saa kan Du jo give Punscher rundt.

— Ja, det er s'gu ikke for meget, tænkte jeg. Det kan vel blive 12 Skilling for hver Gang, for mer end én Omgang giver jeg ikke. Og saa sagde jeg til Degnen:

— Det er en vís Vej, sagde jeg, og saa blev det ved det.

Jeg gik ganske stiltiendes med det Hele. Det var farlig svært med Brøk, og rigtig letnem har jeg ingen Tid været. Men saa meget fik jeg da i mig den Vinter, at jeg kunde skrive op, hvad der kom ind og gik ud ved Avlingen, Brænderiet og Vognmandskjørselen, og da den første Maanedsdag var kommen, satte jeg mig en Aften ligesom forrige Gang ind i Køllestuen og ventede, til Line kom med den lille Brændevinskaraffel. Jeg kunde høre den Gamle hoste og harke inde i Stuen, saa jeg vogtede mig vel og sagde aldrig et Ord, men jeg smed

den Stump Regnebog, som jeg havde kjøbt af Degnen for otte Skilling, lige i Favnen paa hende. Hun fik lige set i den, og jeg kunde se paa hendes Ansigt, at hun blev rigtig fornøjet, men hun virrede med Hovedet, pegede paa Stuedøren og gik ud.

Naa, jeg sled og sled med det Regnskabsvæsen, og jeg vilde hellere feje en hel Hestestald end lægge de lange Rækker Tal sammen, og somme Tidens kunde jeg ikke læse, hvad jeg selv havde skrevet. Tidt har Sveden rendt ned ad Panden paa mig som det klareste Kildevand, naar jeg sad paa Sengefjælen i mit Kammers og spekulerede over det. Det Værste var, at der ikke var saa meget ved Bedriften at gjøre, som jeg havde tænkt. Og den Smule Dreng paa Herlufsholm var en farlig Byrde, men naar Manden og Madamen snakkede om ham, saa var det, ligesom det kunde være om en Amtmand. Og hver Gang de slap ud fra Anstalten der nede bare for et Par Dage, skulde der lægges ud med Wienervogn for at hente saadan en spatbenet Plag. Men jeg sagde aldrig et Ord til ham, hverken ondt eller godt.

— Men Line — Niels! afbrød jeg. Naar kom De til at snakke ud med hende?

— Ja det varede s'gu lige til Høhøstens Tid i det Aar. For i Gaarden rendte der jo baade Karle og Piger, og inde i de Sæ'les Stue kom jeg jo ikke. Saa vi kunde bare engang imellem snege*) os til at se mildt til hinanden, naar vi en sjælden Gang mødtes. Men saa var vi komne til den Tid af Aaret, som det er nu. Vi havde revet Hø hele Dagen ude paa en Eng, vi havde, og havde jo faaet nogle Stakke satte op. Jeg havde taget godt fat, og træt var jeg. Det var blevet Aftenstid, og jeg havde slængt mig i en Stak og laa og gloede. Det saâ farlig pænt ud mod Vest, for Skyerne havde bestemt samme Kulør som Roserne inde i Bedene i Haven, og saa var Alting saa stille, som der ikke kunde tænkes Noget i Verden, der havde Sind til at gjøre En Fortræd. Og saa tænkte jeg ved mig selv:

---

*) ɔ: snige, liste.

— Det kan være det Samme, om Du skulde slide nok saa trælsk i det hele Dagen og kjøre Delesangsen om Natten, hvis Du kunde sidde somme Tider med den lille Line om Livet saadan en lyserød Aftenstund.

Ligesom jeg nu sidder og grunder over det og siger til mig selv:

— Hvad Fa'en kan det hjælpe, det bliver dog ikke, som Du vil have det, . . . saa bæres det mig for, at En staar bag ved mig, og det gjorde der s'gu ogsaa. Line stod lige op af Høstakken. Jeg bredte Favnen ud imod hende, men hun blev rød i Hovedet, sprang et Par Skridt tilbage, men saa lo hun helt mildt og sagde:

— Kan Du fange mig, Niels Matthisen? — og saa sprang hun hen ad Engen ligesom et Gedekid.

Jeg fik smidt Træskoene, og saa løb jeg efter hende paa Uldsokkerne lige alt det, jeg kunde. Hun lo helt hen ad Marken, og saa susede den hvide, rødprikkede Kjole, hun havde paa, akkurat ligesom Vinden kunde gjøre om Sommernætterne, naar jeg sad paa Bukken af Postkarethen. Saadan rendte vi ligesom to Børn. Jeg kan huske endnu, hvordan Myggene sværmede og peb om Ørene paa mig, naar jeg rendte ind imellem dem, og hvordan det gyngede, naar vi kom ud paa Mosebunden, saa det ligesom fjerede under Benene, men tilsidst saa kunde Line ikke mere. Saa lo hun og lod sig falde plat ned paa Jorden. Og saa kom jeg og tog hende om Livet. Hun gispede, og det bankede i hende ligesom i en lille Fugleunge, som man holder i den hule Haand, men hun tog fra sig og sagde, at jeg skulde lade hende være i Fred. Hun var saa fin og nysselig at røre ved. Hun maatte gaa itu imellem Fingrene paa mig. Og ligesaa snart som jeg havde sluppet hende, røg hun op og løb over Engen og ind gjennem Havelaagen. Der stod jeg nu igjen og gloede og tænkte ved mig selv:

— Nej, saadant et Bondekvæg som Du faar aldrig en fin Kjøbstedpige.

Og saa blev jeg gal paa mig selv og paa hele Evropia. Jeg gik og drev omkring, lige til det var Nat, og alstillens bandede jeg indvendig. Da jeg var bleven

kjed af det, satte jeg mig for at gaa gjennem Haven og Loen og Gaarden op til mit Kammers og lægge mig.

Niels Matthisen gjorde en Pavse, rakte sig frem efter, tog et Par Jasminblomster af Busken og bevægede dem frem og tilbage under Næsen, mens han fortalte videre:

— Jeg havde jo nok, naar jeg kjørte Extrapost en enkelt Gang, naar Karlen Rasmus var daarlig, hørt fine Folk bag ved mig snakke om, hvor denne hersens Natur kunde være pæn. Lige til den Aften troede jeg, at det var noget Sludder. Først havde der jo været pænt ude ved Stakkene, men der blev meget pænere inde i Haven. Maanen — ja, han blev helt rund den Aften — og han skinnede helt hvidblaat ned over Haven. Der stod en Hob Buske og Blomster og saâ helt løjerlig levendes ud. Og saa stod der jo ud fra disse Sjasseminer en Lugt, der var saa sød, saa det var noget farligt. Den gjorde En helt tosset i Hovedet. Jeg tænkte ved mig selv:

— Kunde Du nu bare se den lille Line med sin mageløs nydelige, rene, hvide Kjole her i det klare Maaneskin og i al denne uhyre store Behagelighed, saa vilde det dog være, ligesom Du var i Paradis . . . — og saa kom jeg til at græde som et lille Barn. Men denne Gang var det helt fornøjeligt for mig, og jeg ønskede slet ikke, at det skulde stille af med alt det Tuderi. Jeg drejede hen mod den store Sjasseminbusk, der stod uden for Lysthuset. Det var ellers lavet af en Ask, som de havde bredt helt ud over nogle Lægter. Jeg kunde se Bladene glo i Maaneskinnet og bævre. Det var, ligesom de vinkede ad En. Og nu bares det mig for, at jeg saâ noget Hvidt inde bag Tremmerne.

Aldrig vilde jeg have været saa modig ved højlys Dag, men jeg skød Grenene til Side, og paa Bænken sad der et hvidt Pigebarn. Jeg sprang over alle de sorte Striber, som disse herre Lægter lavede nede paa Jorden, og tog hende i Favnen, og nu vred hun sig ikke fra mig, men blev liggende med Hovedet op til min Skulder, saa stille som et Lam.

— Det kan ikke nytte, at jeg strider imod, sagde hun. Jeg maa holde af Dig, enten jeg vil eller ej, Niels.

— Det er en Lykke saa stor, at jeg aldrig turde have bedt til den, sagde jeg. Bare den ikke sla'r mig ihjel med det Samme. Jeg er jo kuns en Husmandssøn.

— Du er en pæn og rask Karl, sagde hun, og flink til dit Arbejde. Du er en anderledes Mand for mig end den gamle Garver og Krambodsvendene, som bukker og skraber for mig paa Ballerne oppe paa Raadstuen og ude i Fugleskydningspapilionen.

Saa lo og grinte hun, og ligesom hun kunde være en hel Komediantspiller, snakkede hun baade efter Kjøbmand Olsens og Kjøbmand Lunds Krambodsvende . . . ja, nu kalder de sig jo Kommi'ere, . . . men det kan jeg ikke gjøre hende efter, men myrderlig morsomt var det. Saa rokkede hun om efter den tykke Garver Stolpe og sagde, at hans Mæle lignede vor gamle Ornes, og han var dog en af Byens rigeste Mænd. Saa grinede vi begge to, saa det knaldede efter, og saa kyssede og krystede vi hinanden, og saa græd vi en Stump, for vi tænkte jo nok, at hverken Manden eller Madamen vilde give os Lov til at tage hinanden. Men Line sagde lige godt, at jeg maatte sige det til hendes Fa'r, for der skulde være Orden og Ærlighed i alle Dele. Og saa smuttede hun væk med Et ligesom ved Trolderi.

Jeg sad længe i Lysthuset og var helt ørekjørt, og da jeg endelig rejste mig, se saa plukkede jeg et Bundt af disse hvide Sjasseminer, for fra den Stund af syntes jeg, at de hørte Line og mig til. Jeg satte dem i en Spølkum i det aabne Vindue i mit Kammers. Hele den Nat sov jeg ikke. Jeg laa og snusede den nydelige Lugt ind, og hvert Øjeblik sagde jeg til mig selv:

— Niels Matthisen! Du er den lykkeligste Karl i hele Evropia! — Og det var jeg s'gu ogsaa den Nat.

Men der var ingen Hold i det. Næste Dags Aften skulde jeg lægge ud med Forspand til Hovedvognen til Pakkeposten og kjøre til P—. Der sov jeg saa og red hjem med Bæsterne ved Middagstid Dagen efter. Klokken kunde være saa vel en fire, fem Stykker, da jeg red ind ad Povl Stubs Port. Jeg saa strax, at der var Noget i Vejen. Den store Bo'el stod og græd i Køkkendøren,

og Røgteren Ole sad paa Vandingstruget henne ved Posten og kløede sig op ad Benene, og saa sukkede han ved det, som han skulde af med Livet. Da han saâ mig, saa sagde han:

— Aa, Herre, Du søde Gud, Niels Matthisen! dette er en Sorgens og en Bedrøvelsens Stund, som aldrig vil gange Nogen ud af Minde, . . . han kunde nu snakke, ligesom han læste det ud af en trykt Bog eller holdt Præken, helst naar han lige havde faaet en halv Pægl til Livs, men naar han ellers var ædru, passede han Kre'turet meget ordentlig.

— Hvad er 'et, Bo'el? spurgte jeg Kokkepigen.

— Manden er død for et Par Timer siden, sagde hun og græd, som hun var pisket. Ligesom han sad allerbedst inde i sin Stol, nøs han og saa hvæsede han, og saa var Aanden ude af ham. Jeg har aldrig i mine livfødte Dage hørt saadant et Syn.

Naa, jeg tænkte mit ved det. Men saadan farlig bedrøvet, det var jeg jo ikke, for Povl Stub havde ikke været til Noget de sidste fire, fem Aar, saa han kunde jo ligesaa godt dø nu som pines af Jægten og al Slags indvendig Buldenskab. Og jeg kunde ikke bare mig for at glæde mig en lille bitte Smule, for jeg syntes, at det lindede lidt for mig og Line, at den Gamle var væk, for stædig var han, naar han havde sat sig Noget i Hovedet. Men hævngjerrig paa ham, det var jeg slet ikke. Jeg ønskede, at han paa det Sted, hvor han nu var, maatte faa sit Vejr igjen og have det rigtig godt.

Men det lindede slet ikke for os alligevel. Inden jeg kom til at tjene paa Stedet, var det gaaet farlig til ude omkring baade i Stald og Lade og Brænderi. Nu, da Povl Stub var død, kom alle Slags Regninger væltende fra Smed, Sadelmager, Hjulmand, Kobbersmed, saa hvad Madamen ikke i Forvejen var tosset i Hovedet, saa blev hun det nu af lutter Sorg og Forskrækkelse. En Aftenstund kaldte hun mig ind i Stuen — der sad hun og Pigebørnene saa sorte som Kul i hele Klædedragten, og der sad ogsaa han, Drengen, Peter, der var skudt farlig i Vejret i den sidste Tid og nu var en rigtig lang Rækel.

Madamen vilde til at vise mig den store Bunke Regninger, der laa paa Bordet. Men saa sagde hun, Lise, hende med den daarlige Mave:

— Lad Peter tale! Nu er han Familiens Hoved.

— Naa, Herre Gud, tænkte jeg ved mig selv, er det Familiens Hoved? Saadan synes jeg snarere dens forkerte Ende maatte se ud.

Men det var vel sagtens saadan en Talemaade, hun havde taget af en af sine Romanbøger, saa jeg obselverede ikke videre paa det. Men Peter rejste sig op henne for Bordenden og begyndte at holde en hel Præken til mig om at være sparsommelig og arbejdsom. Det var vel for at vise, at han havde lagt sig et rigtig grovt Mæle til, og saa endte han med noget latinsk Sludder. Det var vel for at gjøre Nar ad os Allesammen. Saa sagde jeg:

— Ja, til at præke og lægge ud fra hinanden er jeg ikke oplært, men passe Bedriften, det baade kan jeg og skal jeg, saa længe Madamen vil beholde mig.

— Du vil vel ikke tage fra os nu, Niels? sagde Madamen.

— Nej, det har jeg ikke i Sinde, sagde jeg, men Drengs Dreng vil jeg ikke være.

Nu klukkede baade Peter og Lise og Lotte op som Kalkuner, men jeg slog ad dem med Haanden og sagde:

— Kanske jeg kunde faa Lov til at tale alene med min Madmo'r?

Ja, det mente Madamen, der kunde være Rimelighed i, og saa gjennede hun alle de Andre ud af Stuen. Nu skød hun alle Papirerne hen til mig og sagde:

— Hvad er dog dette, Niels Matthisen? sagde hun.

— Det er galt, Madam, sagde jeg, det kan vi ikke klare.

— Aa, Du store Gud! raabte hun og slog Hænderne sammen. Pigebørnene og mig kan det endda være med. Men Peter, vor Stolthed og Glæde, som salig Povl var saa vis paa, vilde blive Justitsraad, naar han fik udlært!

Jeg stod og grundede noget. Jeg kunde nu ikke med Peter. Jeg syntes, det var en led Dreng. Men saa

tvivlede jeg paa*), at det var over det, at jeg var saadan et enfoldigt Kræ i alle Slags Videnskaber, og saa var det jo kun Misundelse og Hævngjerrighed. Og det vilde dog være skammeligt, om jeg skulde hindre min gamle Husbonds eneste Søn i at blive Justitsraad.

— Ja, saa faar Du og Line vente, tænkte jeg. Naa — hun er jo ung, og Du er da heller ikke saa farlig gammel selv.

Og saa spurgte jeg: Hvornaar kan han slippe dernede fra Herlufsholm?

— Han har to Aar tilbage, sagde Madamen.

— Hvad koster de to Aar? sagde jeg.

— Det bliver nok fire hundrede Daler, sagde hun.

— Det skal nok blive klaret, Madam, sagde jeg saadan helt listig, for se . . . jeg skal sige vos . . . jeg havde jo sparet mig et Par hundrede Daler sammen, som stod i Sparekassen. Det var jo til det første Aar. Med Tiden blev der vel Raad til Betalingen for det andet, tænkte jeg.

— Kan jeg stole paa det, Niels? sagde Madamen.

— Ja vel kan De det, Madam, sagde jeg. Men jeg maa lige godt ogsaa snakke med Jomfru Line. Hun er skrap til at regne, og hun maa skrive op, hvad der gaar til indvendig i Huset.

Det var nu ogsaa den bare Udspekulerthed.

Med disse Ord nikkede den gamle Karl selvtilfreds, mens han missede med det ene Øje til mig.

Jeg fik da Line i Tale. Jeg sagde, at vi maatte vente med at komme sammen, til Peter slap ud af Skolen. For hvis vi giftede os, og der kom Flere til i Huset, saa kunde Bedriften ikke bære det.

— Ja, Peter maa vi allerførst tænke paa, sagde hun meget bestemt, for det var Fa'ers Øjesten, og Du skal se, han bringer det nok til noget Stort, Niels.

— Ja, det kan godt hænd's, sagde jeg, hvad der er Ret, skal være Ret.

Naa — jeg vil ikke rose mig selv — men jeg sled

*) Sjællandsk for anede, sluttede.

forskrækkelig i det og undte mig knap Klæderne, og inde i Huset holdt Line Regnskab med alle Dele. Jeg tør nok sige, at der ikke blev givet en Skilling unyttig ud. Men det var lige godt to gode Aar, Tævedaar, for jeg havde saadan en Tro til, at det vilde føre til den bare Fryd og Glæde. Og Line og jeg, vi hittede paa alle Slags Kunstigheder for at faa hinanden i Tale. Somme Tider var det nede i Mælkekammeret, men det var der ingen rigtig Andagt ved, for den skjævho'dede Lotte, der var en rigtig Spion, kom tidt listende. Men vi fik altid forvaret os i Tide. Og det voldede det, at hun snøftede saa farlig, naar hun drog Vejret, saa naar hun kom nær, lød det, ligesom naar En trak i en Smedebælg. Saa hittede Line paa noget farlig snildt Noget. Kan De huske den store Rumlebusse fra Deres gamle Fa'ers Tid?

— Naa — Bivognen til Personposten? Ja vel.

— Kan De huske, hvor dens og den firstolede Dagvogns Skur var?

— Jo, det var nede i Bagerens Stræde.

— Det var det. Nu skal De bare høre.

Og den Gamle bøjede Munden hen til mit Øre og vedblev i en hviskende Tone, som om det endnu var af stor Betydning for ham at holde denne Sag hemmelig:

— Jeg havde en Nøgle til Skuret, over det Povl Stubs havde Kontrakt om Kjørselen af Alt det, der hørte til Delesangse- og Pakkepostvæsenet. Saa en Dag — det var saadan en mørk Eftermiddag ved Vintertid — da jeg kommer der op for at se til Bussen, og det gjorde jeg altid, naar der skulde lægges ud med den om Natten, for enten skulde den smøres eller fejes lidt indvendig. Saa er der Noget inde i Bussen, der ganske tydelig siger: Hys!

Det jog lige fra Nakken ned i min store Taa, og jeg tænkte, om det dog ikke skulde være Povl Stub, der havde været Vognmand i saa mange Aar, som nu gik og puslede blandt de gamle Vogne. Men da jeg vidste med mig selv, at jeg aldrig havde snydt eller bedraget ham eller hans Kone og Børn for en eneste dansk Skilling, saa mente jeg, at jeg nok kunde klare for mig med hans

Gejst, saa jeg gik hen mod Rumlebussen — det forstaar sig — ikke meget akavet.

Men saa hørte jeg En grine der inde, saa det var noget myrderlig.

— Det kan aldrig være den gamle Povl Stub, tænkte jeg. Havde det været ham, havde han hostet eller harket . . . . . . Er der Nogen i Bussen? sagde jeg med en grov Stemme.

Saa grinede det igjen, og nu kunde jeg kjende, at det var den lille Line.

Naa, jeg kom da ind i Karethen i en Fart, og der sad vi saa vel et Par Timer. Line havde faaet lavet sig en Nøgle til Skuret efter min, saadan i al Fordægtighed, uden at Nogen vidste det. Det havde s'gu kostet hende to Mark af hendes fattige Skillinger. Ja, hvordan vi havde det, det kan jeg ikke saadan fortælle Dem med Ordentlighed. Men er der et Himmerige til, saa maa der være, som der var de Vinteraftener i den sorte Rumlebusse, for det gik paa flere Gange i to Vintre. Gud, hvor den lille Line kunde være morsom. Hun kunde være ligesom et lille Barn og lege, at nu kjørte hun med sin Mand Niels Matthisen til Kjøbenhavn i deres egen ny Wienervogn i den klareste Sommermorgenstund, at de spiste Frokost og Middagsmad paa Vejen inde i Skoven. Saa kom de til Kjøbenhavn og saâ Kongens Slotte og alle de andre Herligheder, og om Aftenen gik de paa Komediehuset, hvor de saâ dem agere en farlig kjøn Komedie om en trofast Aangersvend, der efter megen Sorg og yderlig Vedermodighed endelig fik den Pige, han holdt af, og lige i samme Øjeblik, de var naaede saa vidt, saa slog alle Musikanterne med Fioler og Klarinetter og Tværfløjter og Tudehorn i at spille, og alle Menneskene klappede i Hænderne af Glæde og Fornøjelse, for de havde hele Tiden, mens de agerede, immer holdt med den Karl og den Pige mod alle dem, der vilde hindre dem i at faa hinanden.

Det var jo lige godt Løgn altsammen, men den lille Line kunde fortælle det Hele saa livagtig, saa jeg syntes, det var sandt, og morede mig farlig godt ved det.

Og det var kun, naar vi sad der i den mørke Busse, at hun lavede saadant noget Morskab sammen i Hovedet, for hjemme passede hun paa, baade i Køkken og Spisekammer, i Bryggers og Vaskerhus. Det forstaar sig: fin og klejn var hun jo, saa Bo'el og den anden Tøs maatte gjøre Alt, hvad der skulde slæbes ved. Men Line kunde saa nydelig faa Gang paa dem, naar de stod og hang over Smørkjærnen eller Dejgtruget, eller stod og vrævlede og sludrede i Rullekammeret eller i Mælkestuen.

. . . — Men kunde det blive ved med de Sammenkomster, Niels Matthisen? Blev de ikke opdagede? spurgte jeg.

— Jo Gu' gjorde de saa. I visse Maader kunde det jo være godt . . . for i Længden . . . ja, Tævedaar . . . Mennesket er saa svagt.

— Ja vist. Hør, opdagede Madam Stub eller de andre Døtre det?

— Nej, Gud ske Lov, for saa havde der jo ligget et Hus. Nej, det var ham, Lars Kristensen, der siden kom til at tjene hos Provstens, ham, der nu er Graver. Den Gang kjørte han til Mølle for Bageren, der ejede Skuret, og var ikke Andet end en lang Dreng, men gal efter Pigerne var han allerede. Han gik og snusede om efter en lille, bøvet En, der tjente hos Spækhøkeren, som boede ijævne Bageren. En Aften gik han og luskede ude i Strædet, ligesom Line kom ud af Skuret, for hun gik alstillens før mig. Han listede sig efter hende og kjendte hende, da hun kom ud under Tranlygten oppe paa Bagerens Hjørne. Der blev han staaende, og da jeg saa kom — det kunde vel være et Kvarters Tid efter — saa sagde han:

— Ho ho!

— Hvad siger Du, Lars? sagde jeg.

— Jeg siger, sagde han, at Du er paa gode Veje til at faa Brænderiet og Kjørselen nede i St. Jørgensgade.

— Og jeg siger Dig, Lars, sagde jeg — men jeg sagde det i al Barmhjertighed — at hører jeg det mindste Sludder i Byen, saa skal jeg opvarte Dig med de Klø, Du behøver fra nu af og til Majdag.

Lars vidste, at jeg var Mand for at beværte ham med den Slags Varer, og jeg tror nok, han har holdt ren Mund. Men det var lige godt for voveligt for Line og mig at mødes mere i Rumlebussen. Det kunde jo heller ikke blevet ved, naar det begyndte at blive lyst om Eftermiddagen.

Saa kom den Sommer, da de slap Peter ud af Skolen. Nu skulde han ind til Kjøbenhavn og være Student. Madamen og Tøsene begyndte at knejse som en Kat med et Aalehoved og snakkede kun om Peter. Ja, Sandheden maa frem: den lille Line var ikke klogere end de Andre, naar de faldt i Snak om den Ting. Jeg havde ikke Sind til at sige hende imod, for naar jeg bare tav stille, blev hun helt sur. En Dag kom den Ting med Peter for inde i Stuen, for nu spiste jeg til Middag med de Sæ'le, siden Madamen kunde mærke, at jeg sørgede for, at der blev betalt Penge til alle dem, vi skyldte, og at der blev betalt riælt for Drengens Lærdom i Skolen. Jeg sagde:

— Saa kan han vel snart begynde at tjene lidt til Føden?

Saa spjættede Lise i Vejret som en arrig Andrik og begyndte at lægge ud for mig, at nu vilde det først rigtig koste med hans Lærdom, og nu skulde han til at agere med de andre Herrer og spille Billard og ryge Segar.

— Han kan jo ryge Pibe, sagde jeg. Augustinus's Blaamand koster kun sex Skilling Kardusen, men Segarerne koster fem for otte Skilling.

Men saa begyndte alle fire Fruentimmer at kække op ligesom Gæs, der bliver bange. Line med, kan jeg tro, saa jeg blev helt ør i Hovedet og gav fortabt.

— Ja, ja, sagde jeg, men nu bliver han dog en Slags Svend, saa lidt maa han dog kunne tjene ved sin Profession.

— Profession! sagde Lotte og vrængede Mund af mig. Peter er Videnskabsmand og ikke Professionist.

Det var Dele, jeg ikke forstod mig paa, men jeg tænkte hos mig selv, at saadant et langt Register maatte

skamme sig ved at ligge dem til Byrde der hjemme, saa længe han havde hele Lemmer.

Da Sommerdagene kom, blev det jo igjen bedre for Line og mig. Jeg kunde liste ned i Lysthuset til hende om Aftenerne silde. Men aldrig var der saa nydeligt, som da de smaa hvide Blomster dér sprang ud. Det var jo, ligesom de stod som Vitterlighedsvidner paa, at Line havde lovet at holde af mig. Der sad vi da en Aften sammen, og da vi længe havde snakket om saadanne Dele, som andre Mennesker vilde kalde noget Vrævl, men som altid er en farlig stor Fornøjelse for Kjærestefolk at snakke om, saa sagde jeg:

— Kan vi nu ikke se at komme sammen til Efteraaret? for nu er han, Garveren, jo bleven poplexisk, saa han har ikke mere Førlighed til Giftermaal.

Line begyndte først at sukke, og saa græd hun.

— Niels, sagde hun, skal man ikke tænke paa Andre førend paa sig selv?

— Jo—o, sagde jeg, det skal man vel.

— Ser Du, Niels, vi Søstre har kun den eneste Broder, og lige fra han blev født, har han været Fa'ers og Mo'ers Hjertensfryd. Mens han var hjemme, legede vi ældre Søstre med ham som med et Dukkebarn, og det var ligesom en stiltiende Aftale mellem os, at vi skulde gjøre den Dreng til noget rigtig Stort. Saa længe han ikke kan føde sig selv, maa vi to ikke tænke paa Bryllup. Jeg synes, det var Synd baade for ham, Mo'er og Søstrene — og ikke sandt, Niels? Bedriften kan ikke taale, at Familien bliver større? Vil Du nu være god mod mig, saa vær ogsaa god mod dem, jeg holder af. Vent til om fire Aar, saa er Peter helt færdig og bleven Kandidat. Vær nu ogsaa god mod ham, naar han kommer hjem. Lov mig det her paa det Sted, hvor jeg først har kysset Dig, lille Niels!

— Ja, Du er meget bedre oplært og har finere Fornemmelser end jeg, sagde jeg. Det faar blive ved, som Du siger, lille Line.

Saa tog hun mig i Favnen, kyssede mig og løb sin Vej.

Rigtignok brød det i mig, at vi skulde gaa og vente

for den lange Drengs Skyld, og jeg maatte tysse paa mig selv, for at jeg ikke indvendig skulde skjælde ham ud for en vissen Rad. Men det var jo Ondskab og Utidighed, saa jeg gjennede det tilbage ved at holde den knytte' Næve op under min egen Næse, mens jeg sagde til mig selv:

— Niels Matthisen, vil Du være ordentlig, Dit Utuske!

Og Dagen efter gik jeg op i Sparekassen og tog firsindstyve Daler ud, som jeg igjen havde sparet sammen, for jeg skal sige Dem, jeg havde hundrede Daler i Løn om Aaret foruden Kost og Losi, og Drikkepengene ved Kjørselen gav mig over et halvt hundrede Daler. De firsindstyve Daler, tænkte jeg, kan være gode til at hjælpe paa den Studenterdreng, naar han kommer til Kjøbenhavn, for sorte Klæder og stivet Lintøj maa han jo have i den Bestilling. Det er en vís Vej.

Saa kom Drengen da hjem, og farlig dygtig var han bleven til at gabe op. Kræsen var han ogsaa og vilde immer væk have stegt Mad. Naa, det havde jeg ikke noget ondt af, for jeg fik samme Slags for en Ordens Skyld, men Fruentimmerne aad noget Snaskeri, som de lavede til dem selv.

Line havde fortalt Drengen, at det var over det, at jeg havde styret det Udvendige saa ordentlig, at han kunde faa Penge til at læse videre, saa Peter var meget høflig imod mig, og naar vi skulde drikke Kaffe efter Middag, saa bød han mig en Segar, som jeg vidste, at han gav fire Skilling for inde hos Boghandleren, for han solgte baade Tobak og Legetøj. Jeg synes jo rigtignok, at det var skammeligen, men jeg tog dog Segaren, jeg røg den i tre Overgange og slikkede den hver Gang, for at den skulde vare længere. Aa ja — jeg var s'gu bleven noget gjerrig af mig ved al den Sparsommelighed, som vi Allesammen maatte lægge os efter, for at Enhver kunde faa Sit, og for at der kunde komme Orden paa Tingene.

Da saa Peter hen ad Høsten skulde til Kjøbenhavn for at lade sig overhøre, saa fulgte Lise og Line ham derind, og jeg kjørte for dem. Vi tog ind i «Hvide Hane», og der stak jeg Drengen de firsindstyve Daler i

Næven. Han gloede paa mig som en To'sk, og saa gav han mig Haanden og bestilte strax to Kognakker, for han var for højmodig til at byde mig dansk Brændevin. Det grinede jeg jo af og drak den røde Snaps. De otte Skilling kunde jeg jo nok have Lov til at tolde af de firsindstyve Daler, tænkte jeg.

Det kunde vel være saadan et Par Dage, efter at vi var komne hjem, saa blev jeg kaldt ind til Madamen. Hun sad og læste i en Bibelbog, for siden Mandens Død var hun bleven meget gudsfrygtig og gik i Kirke hver Helligdag. Og det er jo ogsaa rigtig godt, naar man bare ikke gjør for meget af det. Hun slog Øjnene op fra Bogen, saa lagde hun Brillerne ned paa den, og saa sagde hun:

— Line har fortalt mig det, Niels.

— Naa, det har hun? sagde jeg. Men saa var det, ligesom En slog mig et Begplaster for Munden. Jeg kunde høre Fluerne kravle paa Papiret paa Væggene og det bornholmske Stueuhr sige Dik-Dik.

— Ja, Peter maa jo saa finde sig i at faa en Bonde til Svoger, sagde Madamen, og saa sukkede hun helt sødbedsk.

Jeg kunde ikke gjøre for det, men Skidtet skød op i mig, og jeg sagde:

— Ja, det faar han, Satan ryste mig.

— Du maa ikke bande saa ugudelig, Niels, sagde Madamen.

— Nej, det maa jeg heller ikke, Madam, sagde jeg, men somme Tider kan jeg ikke gjøre for det. Det linder for Arrigskaben.

— Men der maa ikke komme Noget om det ud i Byen, sagde hun, for jeg vil ikke det ene Aar efter det andet høre Snak af de andre Borgerkoner, fordi jeg giver min Datter til En fra Landet. Men vi skylder Dig, at vi dog sidder i det, som vi gjør, og Du har jo lovet Line at vente, til Peter faar Brødet.

— Det har jeg, sagde jeg og kløede mig i Hovedet. Kan det vare mange Aar?

Madamen svarede mig ikke strax, men satte Brillerne

paa igjen og læste op af sin Bibelbog om Noget, som jeg nok kunde huske fra den Tid, jeg gik op at læse*), men hun tog det med mere Vidtløftighed. Det var om ham, Jakob, der tjente syv Aar for Kjæresten.

— Ja, kunde han gjøre det, kan Du vel ogsaa, sagde jeg til mig selv. Han var jo rigtignok en Jødesmovs, men saa er Du jo kuns en Bundeknold, saa det kan jo gaa lige op. Og saa sagde jeg til Madamen, at jeg nok skulde staa ved mit Ord.

Saa gik der vel saadan et Aars Tid. Line og jeg var vel noget sørgmodige i Humøret, men vi tænkte dog, at en Gang maatte det faa Ende. Vi vidste, at Peter skulde høres over igjen, og vi gik og var saa bange og saâ paa hverandre. Men der kom hverken Brev eller Noget. Vi forstod os jo ikke større paa de Lærdomssager. Men saa kom Toldkassererens Søn, som havde været til Læsning sammen med Peter, til Byen. Og han sagde, at Peter var kommen til Noget, som de kaldte rijækt. Jeg vidste ikke, hvad det var, men jeg tvivlede nok paa, at det var noget Skidt. Madamen og Døtrene græd, som de var piskede.

— Du kommer til at tage til Kjøbenhavn og forhøre Dig om Tingene, Niels, sagde Line til mig.

— Ja vel, sagde jeg, og saa kjørte jeg.

Jo, det var s'gu en nysselig Redelighed. Klokken var over tolv, da jeg hittede Radens Losemente. Der laa han og sov. Nu er jeg kun en simpel Bunde, men aldrig har jeg dog set saadant et Rakkerhul. Der var en farlig Rigdom paa tomme Flasker. De stod rundt om paa Stole og Borde. Hans Buxer og andet Tøj laa og flød paa en gammel Sælhundeskindskuffert, der saâ ud som en skabet Hund, og henne i en Krog laa nogle beskidte Skjorter, en hel Hob umage Hoser og saadanne nogle andre Kropstykker. Jeg blev ædende gal og satte i som en Tyr bare med disse Ord:

— Du er et Svinebæst!

---

*) ɔ: fik Undervisning til Konfirmationen.

Han rejste sig op paa Hug i Sengen og gloede paa mig ligesaa dvask som en Ko.

— Du følger lige strax hjem med mig, sagde jeg.

— Puh! sagde han, og saa slængte han sig tilbage i Sengen.

Men saa tog jeg et Tag i Nakken paa ham, saadan i Skindet, ligesom man tager en Hundehvalp, og løftede ham helt ud af Kassen. Jeg tog til, for jeg var ikke større medlidende til Sinds det Øjeblik. Det Tungemaal var han letnem nok til at forstaa. Han blev helt ydmyg ved det og begyndte at trække i de Pjalter af Klæder, han havde. Som han er ved det, hører vi En komme op ad Trappen. Saa gjør Peter et Spring hen til Døren, drejer Nøglen om og tager den af. Saa var der En, som tog i Døren og sagde:

— Luk De bare op, Hr. Stub! Jeg véd godt, at De er hjemme.

— Og da Ingen svarede, saa begyndte han der udenfor at regne op og kalde Peter baade for Snyder og Kjeltring, der skyldte ham for over fem Par Støvler, og tilsidst spyttede han i Arrigskab gjennem Nøglehullet, og saa blev Peter gal og spyttede igjen, og saa blev de ved at slaas et Kvarters Tid paa den Maner. Først kunde jeg ikke bare mig for at grine, men da jeg fik tænkt mig om, saa syntes jeg dog, at det var noget Svineri. Jeg tog min Skindpung op af Buxelommen og spurgte Peter, hvad han skyldte den Skomagertamp. Ja, det vidste han ikke, for siden fik jeg jo at vide, at han plejede van at tage paa Puf baade hos Skrædder og Skomager og saa strax sætte det i Pant for at faa Penge til at give ud paa Dansebeværtninger og andet Kissejav. Skomageren skreg, at han vilde have 30 Daler, men jeg fik ham da pruttet det Halve af, og det fik han. Madamen, som Peter boede hos, kom nu ogsaa ud af sit Kammers og skreg, at hun skulde have Leje for to Maaneder. Paa den Maner blev jeg af med 12 Daler til, og saa maatte jeg endda lade Drengen faa min store Sjenilje paa, da vi skulde ned ad Gaden, for da han fik Klæderne paa, saâ jeg jo, at Skjorten stak ud af et stort

Hul bag i hans Buxer, og jeg kunde da ikke forsvare for hans Mo'er og Søstre, at han skulde gaa som et Svin fra Farvergade og hen til «Hvide Hane».

Fra den Stund af har jeg ikke havt stort Andet end Fortræd og Ærgerligheder. Drengen kom jo hjem. Moderen og Søstrene skreg og græd, og han tudede med som en rigtig Fjollefredrik af et Mandfolk. Bag efter gjorde han sig højbenet igjen, da jeg havde betalt hans Regninger fra Kjøbenhavn af mine Sparekassepenge. Det var da Lines Skyld, at jeg gjorde det, for hun kunde faa mig til, hvad det skulde være. Fruentimmerne blev jo ved at tro, at der skulde blive noget farlig Stort ud af den Dreng. Der blev kjøbt nye Studerebøger til ham, og han gik op at læse hos en Prokurator, der nok ikke kunde gjøre ham til saa meget, som han først skulde have været, men han skulde nok bare lære ham det Juris paa Dansk, som han inde i Kjøbenhavn skulde have lært paa Latinsk. Men det ene Aar gik efter det andet, og bestandig blev han dygtigere til at gaa om paa Værtshusene og spille Kort og drikke røde Snapse, for fint skulde det jo være. Men da Ingen vilde betro ham Noget hos Gjæstgiverens, maatte han tilsidst nøjes med dansk Brændevin nede hos Kjældermandens. Det fik han for det meste frit, for han lokkede mange Folk til Beværtningen baade af Postkarle og Lammedrivere, over det han kunde synge alle Slags taab'lige Viser. Naar han vær ædru, var han storsnudet og holdt Hus baade med Moderen og Søstrene. Bedst var han, naar han var fuld, for saa blev han yderlig rørendes og bandte paa, at han vilde gjøre Pønitense og omvende sig til Dyd og Kristendom. Hver Gang jeg pirkede lidt ved den Ting med mig og Line, saa rystede baade hun og den Gamle paa Hovedet. Alt, hvad de kunde rage og skrabe sammen, blev brugt til at betale Drengens Utuskestreger med, og han blev jo til Spot og Skam for Huset og til en Fabel for den hele By. Line talte immer meget bevægelig til mig. En Gang, da jeg i Arrigskab over den Dreng havde drukket temmelig meget Brændevin, saa sagde jeg til hende, at det var bedst vi løb bort sammen. Men saa

saâ hun saadan paa mig, at jeg blev baade ædru og sagtmodig, og saa sagde hun:

— Skal vi gjøre vor gamle Mo'er mere Skam og Sorg, end hun allerede har at bære paa? Vær nu trofast og skikkelig imod hende, som Du har været i saa mange Aar.

Ja, der var jo ikke Noget at sige til den Ting. Den ene Dag gik som den anden med Slæb og Slid for at skrabe sammen til Føden. Saa blev Lise daarlig, og de mange Apothekersager, som de heldte i hende, kostede en grov Hob Penge, men simplere, og simplere blev det med hende, og saa døde hun. Madamen blev mere og mere dvask; tilsidst kunde hun kun huske alle Dele fra gamle Dage, men ikke Noget af det fra i Gaar eller i Dag. Hun sad alstillens i sin Lænestol med Bibelbogen foran sig, men det var det samme Blad, det om den forlorne Søn, der laa opslaget foran hende. Videre kunde hun aldrig komme i Læsningen. Endelig saa døde hun. Hun sov saadan hen i det en Aftenstund i sin gamle Stol, det gamle Liv. Videre kløgtig havde hun aldrig været, og rappe Næver paa Skaftet havde hün heller aldrig havt, men det kunde hun jo ikke gjøre Noget ved. Ja — jeg kan s'gu ikke huske, hvorlænge det Hele stod paa, for jeg var ogsaa bleven dvask og tænkte bare paa at faa Alting til at slaa til. Deres gamle Fader, Kammerraaden, grinte altid saa polisk, naar jeg mente, at vore Maanedsfragter maatte blive et Par Mark mere, men Nøden drev mig til at være gjerrig. Jeg livede kuns lidt op, naar Sommertiden kom. Saa sad jeg om Aftenen nede i det Lysthus, hvor der var Sjasseminer. De lugtede lige saa nydelig som i gamle Dage, og somme Tider kom jo Line der ned, og saa sad vi ganske stiltiendes i hele Timer, og Vandet rendte ned ad Kinderne paa hende. Mager og daarlig var hun bleven, og det hivede helt igjennem hende, naar hun drog Vejret. Endelig maatte da Peter til det.

Om Aftenen havde han været nede hos Kjældermanden paa Postgaarden. Der kom han op at skjændes med en Lammedriver om politiske Sager. Lammedriveren

holdt paa, at Handelsmanden skulde have Overtaget. Peter mente, at de Lærde og Studerede var dem, der skulde regere det Hele. Krofa'er lagde Tingene saadan ud, at Handelsmanden og de Lærde maatte kunne blive enige om Sagerne ved et Glas Extraktpunsch. Men Lammedriveren blev ondskabsfuld og drak Peter en Skalle, saa han røg baglængs om og hug Nakken mod Kakkelovnen. De bar ham hjem, og saa laa han uden at kunne sanse et Par Dages Tid, og saa var Livet af ham. Han havde været et Bæst det meste af sin Tid. Jeg tror ikke, jeg mælede et Ord til ham de femten sidste Aar, han levede, og naar han kom ind i Stuen, gik jeg alstillens ud. Men nu er jeg ikke længere gal paa ham, for jeg tænker som saa, at har Vorherre gidet være over at skabe saadan en Dagdriver, saa kan jeg jo saa sagtens tilgive ham det Onde, han har gjort mig. Han kunde vel heller ikke gjøre for det.

— Men kunde De ikke gifte Dem med Line nu, da den Gamle og Peter var døde? spurgte jeg Niels.

— Ja, det var lige det, jeg vilde til at forklare Dem med Udførlighed, sagde han. Nu var der jo kuns den skjævho'dede Lotte tilbage og tre mindre at klæde og føde end før. Brændevinsbrænderiet var der ikke meget at gjøre ved, siden de havde udspekuleret alt det Dampskidteri, som jeg hverken havde Lærdom eller Penge til. Men Kjørselen bragte jo det Samme ind som tidligere, og Avlingen blev det immer væk lidt bedre med, for vi fik jo mere for Sæden, end vi gjorde i gamle Dage, saa nu kunde jeg vel faa Lov til at faa Line. Som jeg en Dag staar og spekulerer paa de Ting inde i Dagligstuen, kom Line hen til Vinduet, som jeg lænede Hovedet op til. Hun lagde Haanden paa min ene Axel*), saâ paa mig med sine gode Øjne og sagde:

— Hvad tænker Du paa, Niels?

Jeg sagde hende, ligesom det var. Strax saa svarede hun ikke et eneste Ord, men hun drog mig ved Haanden hen til Spejlet, der hang mellem begge Vinduerne. Nu

*) ɔ: Skulder.

saa jeg os ved Siden af hinanden. Jeg var baade skimlet og skallet, og min Pande saa ud som en opkjørt Bivej i Brudføre, hvor Hjulene gaar i lige til Navet. Og nu obselverede jeg først, at Line, der før var saa rød og saa hvid som en moden Gravensten, var bleven gul og rynket som en forgjemt Kejserindepære.

— Ser vi to ud som Brudefolk, Niels? sagde hun, og saa græd hun ganske stille.

— Ja, jeg holder da lige meget af Dig for det, Line, sagde jeg, saa hvis Du vil . . .

— Nej, véd Du hvad, Niels, sagde hun, det i de unge Dage var altfor fint og kjønt. Lad nu ikke Verden le ad os og vi ad hverandre. Det er ligesom vi vilde gjøre vor Ungdom Fortræd.

Jeg syntes, at det var saadan en fin Fornemmelse af Line, og Noget, som jeg aldrig havde kunnet udgranske, og jeg kunde heller ikke hitte paa Noget at sige imod det, og saa blev det ved det. Det skulde nu ikke blive anderledes for mig, Tævedaar.

Efter i nogen Tid at have set tankefuld hen for sig og plukket et Par friske Jasminer sagde den gamle Niels Matthisen:

— Der kom lige godt Ro over mig fra den Dag. Line og jeg snakkede nu sammen, som vi kunde være to gamle Søskende. Og hver Sommer, mens disse hersens var i Blomst, drak vi Thevand i Lysthuset i Haven om Aftenen, for nu lod jeg Karlen Anders kjøre Posterne. Der sad vi og snakkede om gamle Dage og om Mennesker, som var døde. Jeg husker grandgivelig den sidste Aften, vi sad der. Line tog mig om Halsen, lagde sin Kind op til min og sagde:

— Har vi to ikke været to mageløst lykkelige Mennesker, Niels?

Jeg saa paa hende og sagde:

— Vi har Fanden, har vi.

— Husk paa dette lille Lysthus, paa den gamle Kareth i Bagerens Skur og saa paa, at vi har stræbt at gjøre vor Skyldighed mod dem, vi bleve satte til at leve med i Verden.

Ja, det gik som altid. Jeg sagde Ja, skjønt jeg jo nok tænkte mit ved det.

Da vi var komne et godt Stykke over Mikkelsdag, fik hun en farlig haard Hoste, og der var ikke Fugls Føde paa hende. Men jeg tænkte, at det foretog sig vel nok, og det Samme tænkte Lotte, der gik om hende og i den Tid var det Skikkeligste, hun nogen Tid havde været. Men en Dag, da jeg selv maatte ride Stafet, over det at vor Karl var kommen bort i Utide, var hun bleven liggende fra Morgenstunden af, og da jeg kom hjem om Aftenen, mærkede jeg jo, at det var galt. Lotte vinkede ad mig, at jeg skulde komme ind.

Der laa Line i sine Forældres store, gamle Himmelseng, lige saa hvid som de pæne Gardiner paa Sengehimlen. Den Smule Vejr, hun havde, arbejdede farlig i hende. Snakke kunde hun ikke, men da jeg kom, slog hun Øjnene op, og de lo begge to hen til mig lige saa kjønt som i gamle Dage. Da hun saâ, at Graaden hulkede i mig, rakte hun Haanden ud imod mig, og jeg gav da heller ikke Slip paa den, og saadan sad jeg stille i flere Timer. Saa brød Lotte og jeg igjen ud i at græde. Men Line pegede med den anden Haand til Lotte, at hun skulde tage Noget, der laa inde paa hendes Bryst. Hun fik fat paa et sammenlagt Stykke Papir. Inde i det laa der en af Blomsterne fra vort eget gamle Lysthus, og saa stod der noget Læsning paa det. Her er det — det gaar lovlig højt, for det er paa Rim, men ikke sandt? Det er dog en nysselig fin Skrift.

Niels Matthisen tog ud af sin Lomme en lille hvid Papæske med forgyldte Kanter, som han først omhyggelig viklede frem af et Stykke Guldpapir. I Æsken laa en vissen Jasmin og et Stykke Brevpapir, hvorpaa en jævn Fruentimmerhaand havde afskrevet følgende Linier:

Held den, som ej lader tilbage
i Verden Ondt eller Had!
han kan til Dødsriget drage
og være i Sindet saa glad.

Livsbækken saa hastelig higer
mod Søen, der ej haver Bund;
dog Sangen bestandig stiger
saa gladelig op fra dens Grund.

Med Aftenens Guld i sin Bølge
den glider som Skibet mod Havn.
Den rolig sin Bane maa følge
til Dødshavets evige Favn.

Jeg rakte ham Papiret tilbage. Han fortsatte:

— Hun døde samme Aften med sin Haand i min. Jeg drev Bedriften saa meget som et Aars Tid. Men Lotte og jeg blev snart enige om at sælge det Hele, og det gjorde vi da ogsaa, men det blev sat ind i Kontrakten, at vi hver skulde have en Stue i det gamle Hus, saa længe vi levede. Og nu er der ingen af os, som duer stort. Hun hoster og harker ligesom Faderen, og jeg er saa stiv i alle Lemmer som en gammel Stanghest. Nu passer jeg om Dagen den ny Mands Høns og Duer, og om Aftenen sætter jeg mig her ud og tænker paa alle Slags. Se, der staar nu Sjasseminbusken. Den har jeg gravet op og flyttet her ud.

Efter en kort Pavse, under hvilken jeg havde siddet og tegnet Figurer i Gruset med en Pind, drog den gamle Niels Matthisen et Suk og sagde:

— Ja, nu har jeg sagt Dem det, ligesom det var.

Skridt nærmede sig. Det var Graveren Lars Kristensen. Da han bemærkede, at vi saa alvorlige ud, lagde han sit Ansigt i officielt-højtidelige Folder og sagde:

— Nu maa jeg lukke Porten til dette Sorgens og Bedrøvelsens Sted. Det sker i Følge højere Ordre og Reglement.

En Antydning af et Smil gik over Niels Matthisens Ansigt, men han nikkede og sagde:

— Ja, ja, Lars.

Da vi gik ud af Kirkegaardsporten, sagde han til mig:

— Han vilde bare have os væk. For saa kan han mødes med en af Lugekællingerne, for han en Kjærest med dem allesammen. Det er nu hans Natur. Om han saa blev firsindstyve Aar, vilde han ikke holde op med det Jav. Menneskene . . . ja . . . de er s'gu lige saa forskjellige som Kre'turerne, Tævedaar.

